บทบรรยายพระอภิธรรม

โดย

อาจารย์สุชาติ นาคอ่อน

ระหว่าง วันที่ ๑๙ - ๒๐ มกราคม ๒๕๔๕

และ

วันที่ ๙ - ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

ณ อาคารศิริดาเพลซ

อบรมธรรม ๑๙ – ๒๐ มกราคม ๒๕๔๕

ปีพระพุทธศักราช ๒๕๔๕ ปีนี้ก็เป็นพิเศษอีก ๑๐๐ ปี จึงจะพบ พ.ศ. ๒๖๔๕ ฉะนั้น ปีนี้เราจะเห็นอะไรพิเศษก็คือ ๔๕ คือ ๔๕ พระพรรษา เกิดอะไรขึ้น

เกิด ๑. พระพุทธเจ้า

๒. พระธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์

๓. พระอริยสงฆ์สาวก ประมาณไม่ได้ พระสงฆ์ก็แบ่งเป็น ๒ คือ

๑) พระสงฆ์โดยวินัย ๒) พระสงฆ์โดยธรรม

พอพูดถึงพระสงฆ์ ต้องนึกถึง พระภิกษุ ภิกษุณี สามเณร สามเณรี สิกขมาส นี้คือพระสงฆ์โดยพระวินัย พระสงฆ์โดยธรรมนึกถึงพระอริยบุคคลที่เป็นตั้งแต่พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์ และบุคคลที่จะถึงพระสงฆ์โดยธรรม มีพระภิกษุ พระภิกษุณี สามเณร สามเณรี สิกขมาส อุบาสก อุบาสิกา เทวดา ๖ ชั้น พรหม ๑๕ ชั้น ๔. ทรงเสด็จ ดับขันธปรินิพพาน

พอพูด ๔๕ ไม่ได้เกี่ยวกับใครเลย เกี่ยวกับการที่พระพุทธองค์ทรงมาตรัสรู้ตั้งแต่วันแรก เกิดพระพุทธเจ้าขึ้น เกิดพระธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ เกิดพระสงฆ์ขึ้น และก็ในที่สุดพระพุทธองค์ก็ทรงเสด็จดับขันธปรินิพพาน แล้วฝากพระธรรม ความที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบ ไม่ได้ฝากรูปหนึ่งรูปใดไว้แทน ของเราถ้ามีเจ้าอาวาสมรณะก็ต้องตั้งองค์หนึ่งองค์ใดขึ้นมารักษาการ แล้วก็ตั้งมาเป็นเจ้าอาวาสหรือสมเด็จพระสังฆราชมรณะก็ต้องตั้งองค์หนึ่งองค์ใดขึ้นมาเป็นสังฆราชแทน ก็คือระบบการปกครอง แต่พระพุทธองค์ให้พระธรรมวินัย พูดถึงพระธรรมก็คือพระธรรมวินัย ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ พระธรรมต้องวินัยด้วย พระธรรมวินัย ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์เป็นพระศาสดาแทนพระพุทธองค์ ด้วยความที่พระพุทธองค์ทรงทราบว่า จะมาตั้งพระสงฆ์รูปหนึ่งรูปใด ที่จะให้ขึ้นมาเป็นศาสดาแทนพระพุทธองค์นั้น เพราะมีสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพียงพระองค์เดียว ใครจะมาแทน ใครจะเป็นพุทธะ ฉะนั้น พระธรรมจึงเป็นศาสดา ศาสดาคือพระธรรมคำสอน ศาสดาแปลว่าพระธรรมคำสั่งสอน(แปลคนละอย่าง เปิดหนังสือดูให้ไปคิด) แต่**ศาสดาในที่นี้คือ พระธรรมวินัย ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์** เมื่อ**พระพุทธองค์ทรง**

เสด็จดับขันธปรินิพพานได้ทรงฝากพระธรรมวินัย ทำไมไม่ฝากพระสงฆ์? พระพุทธองค์ทรงทราบหมดแล้วว่า ต่อไปพระสงฆ์โดยพระวินัยยังมี แต่พระสงฆ์โดยธรรมจะยากขึ้น

พระพุทธองค์ทรงเสด็จดับขันธปรินิพพานก่อนพระสาวกหรือว่าหลังพระสาวก?... ก่อนบ้าง หลังบ้าง มีตัวอย่างพระนาลกะเป็นพระอรหันต์องค์แรกที่เสด็จดับขันธปรินิพพาน แค่ ๗ เดือนพรรษาที่ ๑ แล้วต่อๆ มาก็เป็นฆราวาสคือพระเจ้าสุทโธทนะเป็นพระอรหันต์ ในฐานะของอุบาสกเป็นฆราวาส ปรินิพพานเมื่อพรรษาที่ ๔ ต่อไปมีอีกมากมายที่เสด็จดับขันธปรินิพ พานก่อนพระพุทธองค์และเรื่อยมา จนกระทั่งพระชนมายุ ๔๕ พรรษา และเสด็จดับขันธปรินิพพานที่สำคัญคือ พระมหาสารีบุตร พระอัครมหาเถระปรินิพพานวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ก่อนพระพุทธองค์ แล้วพระมหาโมคคัลลานะวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ หลังอีก ๑๕ วัน ท่านก็เสด็จดับขันธปรินิพพานเหมือนกัน ฉะนั้นทั้งหมดนี้ก็คือผู้ที่ปรินิพพานไปก่อน ถ้าปรินิพพานจะแปลว่าดับรอบ ถ้าพูดถึงดับขันธปรินิพพานนี้ดับขันธ์ ๕ ขันธ์ ดับขันธ์ ๔ ขันธ์ ดับขันธ์ ๑ ขันธ์คือในคำสอนพระพุทธองค์จะทรงให้เห็นว่า ถ้าใครอยากมีรูปและจิตพร้อมเรียกว่าขันธ์ ๕ และถ้าใครไม่อยากมีรูปก็เหลือขันธ์ ๔ ขันธ์ มีแต่นามคือมีจิต เจตสิก มีเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มี ๔ นี้ไม่เห็นตัว ถ้าขันธ์ ๕ มีรูปอย่างเรา มนุษย์หรือเทวดา ใครเคยเห็นเทวดา เทวดามีขันธ์ ๕ ไหม?... มีขันธ์ ๕ เชื่อใคร?...เชื่อพระพุทธองค์ จึงทำตามแล้วจึงเห็นทุกท่านเลย

พูดถึงขันธ์ ๕ คือ มี รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ ฉะนั้น ก็มีขันธ์ครบถ้วน อย่างเราก็เป็นขันธ์ ๕ สัตว์ทั้งหลายก็มีขันธ์ ๕ เหมือนกัน และถ้าพอวันดี คืนดี คนที่มีขันธ์ ๕ อยากไม่มีรูปหรือรำคาญรูปนี้ *"รูปนี้หิว ต้องหายใจ ต้องอะไรทุกอย่าง เป็นหวัด อาจจะป่วย เจ็บ รำคาญ เบื่อหน่ายรูป"*...ก็ทิ้งรูปเหลือแต่นาม ต่อไปบางพวกรำคาญจิต..."*จิตคิดฟุ้งซ่านไปในที่ต่างๆ มากมาย เดี๋ยวคิดเรื่องนั้น เรื่องนี้ เรื่องนี้ เรื่องนั้น...ก็เบื่อหน่ายจิต*" ถ้าเบื่อเรียกว่า **นิพพิทา** แต่เราถึงหรือยัง?...ของเราตามอารมณ์ยังไม่นิพพิทา ถ้านิพพิทาเบื่อหรืออยากจะบรรลุ ตอนนี้ถึงเบื่อก็ทำอะไรไม่ได้ แต่ว่าถ้าบำเพ็ญนึกเบื่อจิตไปเรื่อยๆ อย่างนี้ร้อยโกฏิชาติ อาจจะได้

ฌาน เกิดไปเรื่อยๆ (๑โกฏิ เท่ากับ ๑๐ ล้าน) เกิดแล้วเกิดอีก ก็คิดเบื่ออย่างนี้ เพราะว่าทำยาก ในที่สุดพอรำคาญจิตก็เหลือแต่รูป (ขันธ์ ๑ ขันธ์) ก็จะเป็นอย่างนี้...*"ใครที่เบื่อ"*

ฉะนั้นพระพุทธองค์จะทรงชี้ให้เห็นว่า ขันธ์ ๕ ขันธ์ ๔ และขันธ์ ๑ ขันธ์ โดยที่เราไปอ่านพระไตรปิฎก เราไม่ทราบเลยว่า มีความหมายลึกซึ้ง ถ้าเรามีรูปแล้วเบื่อรูป...เราก็เป็นอรูป ตรงนี้ คือไปเป็นอรูปพรหม ขันธ์ ๕ รูปนึกถึง พรหม ๑๕ ชั้น เทวดา๖ ชั้น มนุษย์๑ อบายภูมิ๔ (สัตว์นรก๑ เปรต๑ อสูรกาย๑ สัตว์เดรัจฉาน๑)

เรา..."*รับขันธ์ ๕ ไหม?*"...ไม่รับ เขาบอกว่า *"ไปรับขันธ์ ๕"* ไปสำนักทรงต่างๆ ก็ *"รับขันธ์"* ขันธ์เรา ๕ แล้ว ไปรับอีก ๕ เป็น ๑๐ ไปรับขันธ์ไปเรื่อยๆ **คนไม่รู้เขาบอกอย่างนั้น** พอไป ***"รับขันธ์ ๕"... ได้มิจฉาทิฏฐิ*** แถมกลับมา พอตายมิจฉาทิฏฐิไปไหน?... มหาตาปนรก ขุม ๗ แค่ไป *"รับขันธ์"*นิดเดียวเท่านั้นเอง เราไปถึงขุม ๗ แล้ว ขุม ๘ อเวจี น้องอเวจีนิดเดียว

"ขันธ์ ๔ ขันธ์" คือ เมื่อไม่มีรูปก็มีที่เดียวคืออรูปพรหม มี ๔ ชั้น ประกอบด้วย อากาสานัญจายตนอรูปพรหม วิญญาณัญจายตนอรูปพรหม อากิญจัญญายตนอรูปพรหม เนวสัญญานาสัญญายตนอรูปพรหม ถ้าเราเบื่อรูปก็จะไปเกิดตรงนี้...ไม่มีรูป เรียกว่า "อรูปพรหม" ถ้าเราเบื่อจิต จิตคิดฟุ้งซ่าน คิดนี้ คิดตลอดเวลา คิดอยู่ตลอดเวลา จิตไม่สุข สงบเลย อยากจะนั่งภาวนาให้สงบก็ไม่สงบ อยากจะคิดดีๆ คิดดีๆ มันคิดไหม?...มันไม่ค่อยคิด สิ่งที่ไม่ดีชอบไปดูคนอื่นเขา ใครจะทำอย่างไรบ้าง เราก็จะมองคนอื่น เรามองตัวเองไหม เราโทษคนนั้นคนนี้ไม่ดี แต่ตัวเองไม่สนใจ เราก็นึกว่าเราดีแล้ว และใครบอกตัวเองไม่ดีบ้าง?...ไม่มี นอกจากอยู่เฉยๆ ถ้าไม่มีใครแล้วคิด เราจะเห็นตัวเองว่าไม่ดี ก็เลยไปเก็บอารมณ์ ไปเก็บโลภะ โทสะ โมหะ พอไปถึงขันธ์ ๑ ขันธ์ก็จะเหลือเพียงรูปขันธ์ จะเห็นว่าคำสอนของพระพุทธองค์จะบอกว่า มีรูปและไม่มีรูป มีอยู่ ๒ อย่างเท่านั้น เมื่อมีรูปกับไม่มีรูปแล้ว พอเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว จะมาบอกว่าถ้าไม่มีรูปก็เป็นอรูปพรหมไปแล้ว แล้วจะสิ้นกิเลสไหม?...ไม่สิ้น

พระนาลกะองค์แรก ท่าน**ดับขันธ์ปรินิพพานไปแล้ว บอกว่าท่านไม่ปรากฏ ไม่ปรากฏนึกถึงไม่มีรูปไม่ได้ ถ้าบอกไม่ปรากฏนึกถึงไม่มีรูปก็แสดงว่าไปอยู่อรูปพรหม ถ้า**

ไปอยู่อรูปพรหม แสดงว่าไม่เป็นพระอรหันต์ แต่พระนาลกะมหาเถรท่านเป็นพระอรหันต์ ฉะนั้น พอไปอยู่ที่ไม่มีรูปแล้ว ก็ไปบอกว่า *"ท่านมาแล้ว ท่านมีรูป..!.."* พระนาลกะเป็นพระอรหันต์แล้วไปปรากฏเป็นรูป **ถ้าเป็นรูปนี้ยังมีกิเลส** พอพูดถึงรูปนึกถึงรูป ๒๗ มีพรหม ๑๖ ชั้น เทวดา ๖ ชั้น มนุษย์ ๑ อบายภูมิ ๔ เพราะบอกว่าไปเป็นรูป ไปปรากฏอยู่ที่หนึ่ง พอพูดถึงรูปต้องนึกถึงสิ่งที่มีรูปทั้งหมด เนื่องจากพระนาลกะไปนิพพาน

ครูบาอาจารย์ของเราท่านปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ท่านถึงนิพพานแล้ว ใครบอกเรา?..!.. พอบอก ***"อาจารย์เราไปนิพพาน"*** **แสดงว่า *"เราถึงนิพพานแล้ว...อาจารย์เป็นพระอรหันต์...เราก็เป็นพระอรหันต์"* เพราะพระอรหันต์ต้องรู้เรื่องของพระอรหันต์** เรานี้สามารถบอกอาจารย์เราไปนิพพาน ก็แสดงว่าเราถึงนิพพานแล้ว คือเป็นพระอรหันต์แล้ว ฉะนั้น เราก็ตรวจสอบตัวเองว่าเราถึงไหน? เราเป็นไหม? ถ้าไม่เป็นก็แสดงว่าเรากำลังถึงขุม ๗ และก็ต่อไปขุม ๘ เพราะสามารถรู้ได้ว่าอาจารย์เป็นพระอรหันต์ ทีนี้อาจารย์เป็นอะไร? อาจารย์ไปไหน?...ก็ได้ชื่อว่าอาจารย์ต้องเป็นรูป ฉะนั้น เมื่อเป็นรูปแล้วต้องไป ๑ ใน ๒๗ ถ้าท่านได้พระอนาคามีท่านก็ไปอยู่ชั้นสุธาวาส ถ้าท่านเป็นพระสกทาคามีอยู่ในพรหมก็ได้ ในเทวดาก็ได้ ในมนุษย์ก็ได้ ถ้าเป็นพระโสดาบันเป็นพรหมก็ได้ เทวดาก็ได้ มนุษย์ก็ได้ ถ้าไม่เป็นพระโสดาบันไปเป็น เทวดาได้ มนุษย์ได้ อบายภูมิ ๔ ได้

ฉะนั้น พอมาบอก *"อาจารย์ไปนิพพาน"* แล้วเกิดอาจารย์ไม่ได้ไป เมื่ออาจารย์ไม่ได้ไป ลูกศิษย์ไปแทน ลูกศิษย์ก็มีโอกาสมีวาสนา เรามีวาสนาไหม?...มี ไม่มีวาสนาได้ไหม? เราปฏิบัติธรรมให้เจริญและเป็นคนไม่มีวาสนาพูดได้ไหม ถ้าพูดภาษาไทยได้ ทั่วไป เพราะเขาก็ลงอบายภูมิอยู่แล้ว แต่ถ้าเรามาสิกขาธรรมบอก "ไม่มีวาสนา" เพราะ**ไม่มีวาสนาคือพระอรหันต์** แสดงว่าเราถึงหรือยัง?...ถึงแล้ว เราจึงเป็นคนไม่มีวาสนา ไม่ต้องไปทำ ไม่ต้องไปสร้าง เมื่อไม่ทำ ไม่สร้าง เราก็ถึงนิพพาน

ฉะนั้น **การพูดอะไรระวังอย่างยิ่ง** ว่า *"อาจารย์ไปนิพพาน"* อย่างสมมติว่า บอก *"หลวงปู่...เป็นพระอรหันต์"* ถามว่า *"คนไหนพูด?"*ต้องไปหาคนพูดคนแรกให้ได้ และคนพูดต่อๆ มา เราจะไปกราบคนที่พูดทุกคนเลย คนที่พูดต้องถึงพระอรหันต์ ท่าน จึงรู้ว่าเป็นพระอรหันต์ ท่านเป็นหรือไม่เป็น เรารู้ไหม เราต้องเคารพใคร ต้องเคารพ พระพุทธ พระ

ธรรม พระสงฆ์ เคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เคารพ พระธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ เคารพพระสงฆ์ นึกถึงสงฆ์ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ก็คือนึกถึงพระรัตนตรัยนี้เอง เท่านั้นพอ

"ใครบอกว่าหลวงปู่...เป็นพระโพธิสัตว์" ถ้า**ใครบอก** *"หลวงปู่...เป็นพระโพธิสัตว์"* ต้องไปกราบไหม?... กราบ เพราะคนรู้เป็นอะไร?...เป็นพระพุทธเจ้า จึงรู้ว่าใครเป็นพระโพธิสัตว์และก็พยากรณ์ต่อ*"เราพยากรณ์แปลว่าเราไปยืนยันว่าหลวงปู่...เป็นพระโพธิสัตว์"* ฉะนั้น คนพูดเป็นผู้พยากรณ์ **พยากรณ์แปลว่ายืนยัน** ไม่ใช่แปลว่า *"เดา...อากาศพยากรณ์อากาศว่าแผ่นดินจะไหว ฝนจะตกแดดจะออก ฟ้าจะร้อง อะไรๆ"* ที่เขาพยากรณ์แต่พยากรณ์ในธรรมะหมายถึงยืนยัน ยืนยันว่าท่านนี้ได้ปรารถนาพุทธภูมิแล้ว พูดอย่างนี้หนักยิ่งกว่าเป็นพระอรหันต์ไหม?...หนักกว่า ฉะนั้น แค่บอกอาจารย์เป็นพระอรหันต์ ก็ลงไหนแล้ว ลงขุม ๘ มากกว่าขุม ๗ เพราะว่าประกาศตัวเอง ทั้งๆ ที่เราไม่รู้ เราพูดไปเรื่อย แต่พอเป็นธรรม...ไม่ได้ ให้คนเขางมงายด้วย เลยหันไม่กลับมาศึกษาพระธรรมคำสอน ศึกษาแต่อาจารย์ เหตุที่บอกว่าอาจารย์เป็นพระอรหันต์เท่านั้นเอง คนไม่สนใจคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สนใจอาจารย์สอนว่าอะไร? ไม่ได้สนใจว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนว่าอะไร? เราก็เอาเทปอาจารย์เปิดใหญ่เลย เปิดเรื่อยไป เปิดไปซาบซึ้งไป ซาบซึ้งมา (จริงๆ น่าเบื่อเพราะว่าฟังอาจารย์แล้วไม่มีอะไรเลย) แต่เนื่องจากเราไปติดอาจารย์ นึกว่าอาจารย์ไปแล้วจะช่วยเราได้ พอนึกว่าอาจารย์จะช่วยเราได้ เราก็ไปยึดคำสอนอาจารย์ แล้ว**ไม่ได้ไปเทียบเคียงคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าอย่างไร? ถ้าตรงกับพระไตรปิฎก ตรงกับคำสอน...ใช้ได้ ถ้าไม่ตรงต้องกลับไปหาสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อย่าไปเอาอาจารย์เป็นตัวตั้ง** อย่างผมเหมือนกัน อย่าเอาผมเป็นตัวตั้ง ว่าต้องเชื่ออาจารย์ผิดทันทีเดี๋ยวบาป ลงนรกอีก ถ้าผมลงนรกให้ผมไปคนเดียว ไม่ต้องตามไป ไม่ต้องไปส่ง ไม่ต้องตามไป ไปคนเดียว ไฟโลกันต์เผาพอดี ฉะนั้น เชื่อผม ก็เชื่อไม่ได้แต่เชื่อพระธรรมของพระพุทธองค์ได้ เวลาสิกขาธรรม ฟังธรรมอะไรก็ตาม อย่าลืมหลัก ๓ ข้อ พระพุทธองค์จะทรงสอนธรรมะอะไร? เนื่องจากในสมัยนั้นผู้มีภูมิดี ไม่ต้องสอนมาก ก็คือ

๑. ทรงสั่งสอนให้ผู้ฟังรู้ยิ่ง เห็นจริงในธรรมที่ควรรู้ ควรเห็น

๒. ทรงสั่งสอนให้ผู้ฟัง อาจตรองตามให้เห็นจริงได้ (ถ้าอะไรตรองตามไม่เห็นจริง เราต้องใคร่ครวญและกลับไปหาคำสอนพระพุทธเจ้า เวลาพระพุทธองค์จะทรงชี้อะไร แสดงอะไร ตรองตามได้จึงมีผู้บรรลุธรรม)

๓. ทรงสั่งสอนเป็นอัศจรรย์ คือผู้ปฏิบัติได้รับประโยชน์สมควรแก่การปฏิบัติ (ทำมากได้มาก ทำน้อยได้น้อย)

รู้ว่าทำทานจะก่อให้เกิดอะไรขึ้น ทำบุญใส่บาตร เอาเงินใส่บาตรได้ไหม?...ไม่ได้ (วินัยบอกแล้ว) ถ้าเราไม่ศึกษาเราก็นึกว่า *"เอาเงินใส่บาตรไม่เป็นไร เขาใส่กันมาเป็นประเพณี"*....อันนี้ก็เป็นบาป นึกว่าเป็นบุญ เอาข้าวสารไปใส่บาตรพระ หรือว่าเอาข้าวเปลือกไปใส่บาตรพระ เป็นอย่างไร?...พระจับข้าวเปลือกได้ไหม? จับถั่วเขียวได้ไหม? จับผลไม้บนต้นได้ไหม?...ไม่ได้ ไปจับต้นไม้ขยับไปขยับมาก็จับไม่ได้ เห็นลูกขนุน...ไปจับลูกขนุน จับไป บิดไปบิดมา หล่น เป็นอย่างไร?...ไปเลย พระพุทธองค์ทรงห้ามจับของเขียว ผลไม้ก็ห้ามจับ จับไปจับมา เนื่องจากหมุนไปเรื่อย หมุนไป หมุนมา หล่น...ไม่ได้ ห้ามจับผลอีก แม้แต่ผลไม้ที่อยู่บนต้น คือป้องกันพระภิกษุสงฆ์อยู่แล้ว พระพุทธองค์ทรงรอบคอบที่สุดของความรอบคอบ คือป้องกันหมดเลยให้พระสงฆ์ **จึงเรียกพระธรรมวินัยว่าพระอริยวินัย เพราะป้องกันพระภิกษุสงฆ์อยู่แล้ว** พอจับข้าวเปลือกแล้วนึกถึงอะไร?...นึกเรื่องสึกทันที ก็เริ่มจะจับ เริ่มจะไปทำนา ทำไร่ ทำสวนแล้ว จับถั่วเขียว ถั่วอะไรๆ ที่เป็นพืชที่งอกได้ทั้งสิ้น

นั่นก็คือ พอมาเป็นรูปอย่างนี้ เรากำลังพูดถึง"นิพพาน" เสด็จดับขันธ์ ถ้าดับขันธ์ไปแล้ว ถ้ามีรูปก็เป็นรูปขันธ์ แสดงว่าท่านยังมีรูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ อย่างนี้**ยังมีขันธ์ ๕ อยู่ แสดงว่ายังมี วิบากขันธ์ ยังมีกัมมชรูป** กรรมได้สร้างรูป ฉะนั้น ถ้ายังมีขันธ์ ๕ ก็แสดงว่ายังมีกรรมวิบากหรือวิบากขันธ์นั่นเอง **วิบากขันธ์ก็คือยังมีกรรมอยู่ แสดงว่ายังไม่พ้นกรรม ยังมีขันธ์ ๕** ก็ต้องอยู่ในกฎของรูปขันธ์วิบาก เวทนาขันธ์วิบาก สัญญาขันธ์วิบาก สังขารขันธ์วิบาก วิญญาณขันธ์วิบาก แปลว่าถ้าไปอยู่นี้ก็แสดงว่ายังมีขันธ์

ในปัจจุบันยังมีผู้ไปพบพระพุทธเจ้าเมืองนิพพาน ยังมี...ไปพบพระพุทธเจ้าแค่ชั้นสวรรค์ต่างๆ เดี๋ยวพระพุทธองค์ทรงเสด็จมา เดี๋ยวพระพุทธองค์ก็ทรงเสด็จไป เที่ยวไปพบที่นั่นที่นี่ พบคนชั้นในมนุษย์ก็มี เดี๋ยวพระพุทธองค์ทรงลอยมา ได้ไปกราบพระพุทธองค์ทรงมาโปรดว่า *"สัมพเกสี ว่าเธอต้องทำอย่างนั้น เธอต้องทำอย่างนี้ เธอจะเป็นประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา"* จะมาบอกผมบอกว่า *"สัมพเกสีสุชาติ สัพเกสีนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา ขอให้สัมพเกสีนี้สอนต่อไป"* ท่านที่มาบอกผมเป็นวิบากขันธ์ กำลังพูดวิบากขันธ์ ก็ต่อด้วยขันธ์ ๕ เป็นรูป **แสดงว่าท่านยังมีวิบากขันธ์ เพราะท่านเป็นห่วงห่วงพระพุทธศาสนา ถ้าห่วงเป็นโลภะ โทสะ โมหะ** ฉะนั้น พอเราสรุปตีกลับไปแล้ว **ท่านเป็นใคร?...เป็นเปรต** เพราะพระพุทธองค์ฝากพระธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์แล้ว จะมาไหม?...ไม่มา ให้ทำอย่างไร?...ให้สิกขาพระธรรมวินัย ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ คือพระผู้มีพระภาคเจ้าอยู่แล้ว สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็คือพระธรรมวินัย ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ พระพุทธองค์ต้องทรงมาบอกไหม?...ไม่ต้องมาบอก

ฉะนั้น ถ้ายังไม่มีพระธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ **เป็นใคร?** เวลาที่พระพุทธองค์ยังไม่ทรงตรัสรู้ ยังไม่ได้ชื่อว่า"พุทธะ หรือพุทโธ" พุทโธแปลว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เราบอก *"พุทโธ"* เราเป็นใครแล้ว?...เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว ประกาศตนเป็นพระพุทธเจ้า แล้วเป็นไหม?...คือ**เราไปจับเพียงว่า "ระลึก"** แล้วระลึกอะไร? บอกระลึกถึงคุณพระพุทธองค์ **ระลึกถึงคุณพระพุทธองค์ต้องทำอย่างไร?...ต้องสิกขาพระธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์** ถ้าเราบอก "พุทโธ"ก็แสดงว่าเราคือพุทธะ **สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทรงประกาศพระองค์เองว่าท่านเป็นพุทธะหรือพุทโธ** ซึ่งพระปัญจวัคคีย์ไม่เคยได้ยิน **ทรงประกาศว่าพระองค์คือพุทธะหรือพุทโธ** แล้วเราก็มาประกาศตนเองว่า "พุทโธ"..! แสดงว่าเป็นพระพุทธเจ้า "พุทโธ"...รู้หรือยัง? *ผู้รู้*...**รู้**อะไร? **รู้พระธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์** แล้วเปิดหนังสือลองถาม*ผู้รู้ ! ตื่น*...**ตื่น**จากอะไร**? ตื่นแล้วก็คือไม่อยู่ในโลภ โกรธ หลง คือโลภะ โทสะ โมหะ** แล้ว จึงตื่นแล้ว เบิกบานไหม?...**เบิกบาน**เป็นอะไร?...**เป็นพระอรหันต์**

ฉะนั้น ท่านที่บอกว่า"*ฉันพุทโธ*" ก็แสดงว่าฉันเป็นพระพุทธเจ้าแล้ว ถ้าเป็นชาติอื่นก็จะไม่ทราบเพราะเขาไม่รู้ว่าพุทโธคืออะไร แต่เราคนพุทธ คนไทย รู้แล้วพุทโธคือใคร **ถ้าเราไปประกาศก็เท่ากับเราประกาศว่า เป็นพระพุทธองค์**

พระพุทธองค์เคยทรงสอนพระสาวกองค์ใดบ้างว่า"เธอจงภาวนาพุทโธ"มีไหม?...ไม่เคยพบเลย ฉะนั้น**พอเรียกชื่อเท่ากับเป็นปรามาส** เรานึกว่าดี แต่นั่นเราประกาศตนเองว่า *"เราเป็น ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน"* ก็แสดงว่าเราถึงไหนแล้ว...ถึงพระอรหันต์ และประกาศ หายใจเข้า หายใจออก ก็แสดงว่าเราเป็นพระพุทธเจ้า ทุกลมหายใจเข้า-ออก **หายใจเข้า... "พุทธ" หายใจออก..."โธ" ก็แสดงว่าเป็นพระพุทธเจ้าทุกลมหายใจ ที่บอกนี้เป็นอัตโนมติรุ่นหลัง เป็นการคิด ถ้าเราไม่ศึกษาธรรมเราจะนึกว่าดี เพราะอาจารย์ทำมาเราก็เชื่ออาจารย์ อะไรที่พระพุทธองค์ไม่ทรงสอนก็พยายาม อย่าไปทำ** พระภิกษุเวลาจะบวช พระอุปัชฌาให้มูลกัมมัฏฐานว่าเกศา โลมา นขา ทันตา ตโจ พอบวชแล้วในพระธรรมวินัยก็ไปเจริญธรรมมูลกัมมัฏฐาน และสิกขาธรรม ไม่ได้เอาที่สอนกันในยุคปัจจุบันมาภาวนา อย่างที่เขาเรียกกัน เพราะ "ภาวนา"คืออะไรอีก เรายังไม่รู้จักภาวนาเลย แล้ว**เอาชื่อไปตั้งแสดงว่าไปไหนแน่ ถ้าไปนึก"พุทโธ"...เป็นภาวนา...ก็เสร็จ เป็นเครื่องยืนยันแน่นอน**ว่า ต้องใช้ให้ถูก ถ้าเป็นฆราวาสช่างเถอะ เพราะฆราวาสลงแค่ขุม ๗ แต่พระลงขุม ๘ แสดงว่าของฆราวาสลึกเพียง สีลัพพตปรามาสกายคันถะ แค่นั้นคือรุ่นลูกศิษย์ ถ้ารุ่นอาจารย์ก็เป็นรุ่นอิทังสัจจาภินิเวสกายคันถะแปลว่าว่ายาก สอนยาก ดื้อด้าน รุ่นอาจารย์อย่าไปแตะอาจารย์เด็ดขาด เพราะอาจารย์เป็นอิทังสัจจาภินิเวสกายคันถะ อย่าไปข้องเกี่ยวเพราะอาจารย์นี้ดื้อด้าน พูดอะไรก็ไม่ฟัง เราก็ต้องกลับมาหาพระธรรมวินัย แต่ไม่ได้ว่าใคร? จะไปทำอย่างก็ตามอัฌธยาศัย

ยังมีคณาจารย์อีกบอกว่า*"ไปพบพระพุทธเจ้าบนเมืองนิพพาน"* พอพระพุทธเจ้ามีรูปอยู่เมืองนิพพานแสดงว่ามีวิบากขันธ์อยู่ ยังมีขันธ์ ๕ อยู่ พระไตรปิฎกไม่มี ก็ไปบอกว่า *"ผู้ที่จดบันทึกพระไตรปิฎกทำขาดหายไป สมควรจะไปเติมใหม่ในอนาคต เพราะมีแล้วทำไมไม่บันทึกไว้ ต้องมี"* ฉะนั้น **ถ้ามี**พระพุทธองค์ต้องเห็นพระนาลกะปรินิพพานก่อนพระพุทธองค์ ก่อนถึง ๔๔ พรรษา ฉะนั้น เมื่อพระนาลกะปรินิพพานแล้ว พระพุทธองค์ก็

ต้องไปถึงเมืองนิพพาน ก็ไปพบพระนาลกะได้ที่เมืองนิพพาน แล้วมีไหม?...ไม่มีแล้ว และก็พระเจ้าสุทโธทนะ พระองค์เป็นอุปฐากและไปสอนธรรมมะเป็นพระอรหันต์เรียก "อนิจจตาสูตร"คือ “อนิจจา วะตะ สังขาร สังขาร....” ที่พระพุทธองค์ทรงสอนเรื่องอนิจจตาสูตรให้กับพระเจ้าสุทโธทนะ ซึ่งตอนนั้นพระจ้าสุทโธทนะทรงเป็นพระอนาคามีและก็ทรงแสดงธรรมตรงนี้เพิ่ม ก็เป็นพระอรหันต์ในขณะทรงพระประชวร ทรงแสดงธรรม หลังจากนั้นพระเจ้าสุทโธทนะก็เสด็จดับขันธปรินิพพาน พระพุทธองค์ก็ทรงจัดการถวายพระสรีระกับพระอรหันต์ ฉะนั้นถ้าพระพุทธองค์ทรงเห็นว่าพระเจ้าสุทโธทนะปรินิพพานแล้วไปอยู่เมืองนิพพาน พระพุทธองค์ก็ทรงตามไป ถ้ามีแล้วพระพุทธองค์จะทรงตามไปหาหมดอยู่ที่ไหนเพราะจักรวาลไหนก็ไปได้หมด แค่เมืองนิพพานเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ เรื่องเล็กสำหรับพระพุทธองค์ ก็จะทรงไปหา พระเจ้าสุทโทธนะปรินิพพาน ไม่มีกล่าว และก็พระมหาปชาบดีอรหันตเถรีปรินิพพานก่อน ต้องทูลลาพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วถ้าไปเมืองนิพพานพระพุทธองค์ เสด็จไปพบ พระพิมพาท่านก็ปรินิพพานก่อน จนกระทั่งพระมหาสาวกพระสารีบุตร พระโมคัลลานะก็ทรงเสด็จดับขันธ์ก่อนพระพุทธองค์ ถ้ามีกล่าวไว้แล้ว ไม่ใช่มีมาตอนท้าย แล้วมาตกหล่นที่ไหน เพราะพระพุทธองค์ทรงทราบว่าถ้ามีเรียกว่าวิบากขันธ์ ก็ยังมีขันธ์ มีกรรมอยู่ ยังต้องเวียนว่าย ตาย เกิด อยู่ สิ่งที่เขาไม่รู้ไม่ได้คิดเลยก็ไปตั้ง และเดี๋ยวไปก็มีพระพุทธองค์มาชั้นดาวดึงส์ วิธีที่เราจะพบพระพุทธองค์ต้องทำอย่างไร? ต้องสิกขาพระธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ และพอสิขาแล้วเราจะไปพบได้ไหม? พบพระพุทธองค์ได้ที่ไหน? ก็คือไปในสมัยที่พระพุทธองค์ยังทรงพระชนม์อยู่ พอหลังจากสุดท้าย ทรงเสด็จดับขันธปรินิพพพานแล้ว ก็ไม่พบแล้ว ถ้าพบแล้วพระพุทธองค์ก็ต้องทรงพบก่อนเลย เพราะพระพุทธองค์เจ้าเป็นพระพุทธเจ้าต้องมีทุกขั้นตอน ถ้าพอพระนาลกะปรินิพพานแล้ว...ไปอยู่เมืองนิพพาน พระพุทธองค์ก็เสด็จเมืองนิพพาน พระเจ้าสุทโธทนะ พระมหาปชาบดี พระพิมพา พระมหาสาริบุตร พระโมคคัลลานะ และพระอรหันต์มากมายที่ได้นิพพาน แต่พอถึงอุปกชีวก อุปกชีวกตายได้พระอนาคามีอยู่ที่ไหน สุทธาวาส...พระพุทธองค์ไปพบ ท่านท้าวสหัมบดีพรหมอยู่ที่สุทธาวาส...พระพุทธองค์พบ ไปหมด

ฉะนั้น **ถ้าบอกว่ามี ก็ต้องไปพบแล้วทั้งสิ้น** เช่น พระเจ้าพิมพิสารไปจาตุมหาราชิกา...พระพุทธองค์ก็ไปพบ ไปอยู่ที่นั่นที่นี่ ท่านท้าวสักกเทวราชเป็นพระโสดาบัน ไม่ว่าจะเป็น พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี อยู่ที่ไหนก็ตาม **พระพุทธองค์ทรงทราบหมดเลย และไปได้หมด ไปทุกชั้น ยกเว้นพระอรหันต์ที่ปรินิพพานแล้วจึงไม่ปรากฏ**

ฉะนั้น **เมื่อพระพุทธองค์ไม่ได้กล่าว ก็คือไม่มี ถ้ามีก็เป็นอัตโนมติ** ก็สรุปลงว่าพอเราย่างเข้าสู่พระพุทธศักราช ๒๕๔๕ เราควรจะเป็นปีที่เราจะเข้าหาหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่เราหลงมาตลอดเกือบ๖๐,๗๐ ปีแล้ว ยังไม่ได้ใคร่ครวญนึกถึง ปีนี้เป็นปีดี เราอยู่ในช่วงจังหวะที่ดี ๔๕ พระพรรษา มาที่ ๔๕ นี้ ปีนี้เป็นปีที่เริ่มต้นชีวิต ที่เราฟังพระพุทธองค์จะสิกขาธรรมตามคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นปีที่ให้ทุกท่านได้ใคร่ครวญว่า ปี ๒๕๔๕ เป็นปีแห่งพระพุทธศาสนาที่จะให้บังเกิดขึ้นในจิตของเรา ต้องสะสมแล้ว ปีนี้เป็นปีที่มอบกายถวายชีวิตเพื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิกขาธรรม ศึกษาธรรม ฉะนั้น เป็นปีที่มีความมหัศจรรย์ ถ้าใครไปนึกถึงอีกก็คอยไปอีก ๑๐๐ ปี ๒๖๔๕ จึงจะได้พบและเราเกิดในช่วงจังหวะเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๕ เรามาเกิดไหม? ๒๔๔๕ เราเกิดในช่วงจังหวัดดี ช่วงต้นและมาถึงปัจจุบันนี้ เราได้พบปีที่เป็นสิริมหามงคลในการน้อมระลึกถึงคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราอบรมธรรมมาตั้งแต่ปีไหน ๒๕๓๖ เคยพูดเรื่องนี้ไหม? เคยพูดเรื่องนี้ว่าเราควรจะทำอย่างไร?...ไม่เคย อย่างนั้นปีนี้จึงเป็นปีที่เราควรระลึกน้อมถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นปีพิเศษที่กว่าจะถึง ๒๕๔๕ ต้องคอยไปอีก ๑๐๐ ปี แต่ปีนี้เป็นปีที่ชีวิตต้องเริ่มต้นที่จะสิกขาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นปีที่ควรตรึกระลึกว่า

๑. พระพุทธเจ้ามีแล้ว

๒. พระพุทธองค์ทรงเหนื่อยยากลำบากมา เพื่อเวไนยสัตว์ ทรงอธิบายธรรม ปรารถนาพระพุทธภูมิ นึกในใจ ๗ อสงไข ประกาศด้วยสัจจวาจาอีก ๙ อสงไขย พยากรณ์แล้วอีก ๔ อสงไขย กำไรแสนกัปป์ แล้วจึงรอคอยการตรัสรู้ พระพุทธองค์ทรงทรมานพระวรกาย ลงนรกขุมเล็กขุมใหญ่ ๕๐๐ ขุมก็ไปหมด เป็นไปทุกอย่าง ไปเป็นอรูปพรหมก็อยู่เนิ่นนานที่สุด เพราะต้องรู้ว่าอยู่อย่างนี้ มีอย่างไร ต้องทราบก่อน ถ้าไม่ทราบจะ

มาสอนไม่ได้ เมื่อพระองค์ทรงทรมานพระวรกาย กว่าจะมาตรัสรู้ มาช่วยเวไนยสัตว์ ต้องใช้ความทุกข์ ทนทรมานอย่างแสนสาหัส เพื่อจะได้นำธรรมกลับมา พอยุคหนึ่งคำสอนของพระพุทธเจ้าก็ถูกเลือนหายไปด้วยเดรถีย์วิชาต่างๆ กว่าพระพุทธองค์จะมาได้มาตรัสรู้เพราะหมดยุคไปแล้ว คำสอนก็ไม่มี ถึงได้บอกว่าเหลือจีวรผืนเล็กนิดเดียวห้อยติดตัว ในอนาคตเรากำลังถูกย่อยทำลายด้วยวิชาทั้งหลายปฏิรูปคำสอนของพระพุทธเจ้า ไม่ยึดถือและหาว่าจดจำกันมาอาจจะผิดเพี้ยน แล้วเราก็ไม่ได้กลับเข้าไป เมื่อไม่ได้กลับเข้าไป พระพุทธศาสนาก็รอวันเวลาที่คนจะถึงธรรมไม่มี เมื่อคนถึงธรรมไม่มี คนก็จะเต็มไปด้วยโลภะ โทสะ โมหะ ก็ไม่ถึงสัจจธรรมคำสั่งสอน สัจจธรรมคำสั่งสอน ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ก็ค่อยๆ เลือนหายไปๆ พระสงฆ์ก็จะไม่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นพระสงฆ์โดยพระวินัยและพระสงฆ์โดยธรรม ในที่สุดก็จะสูญสลายหายไป ก็รอคอยวันเวลาที่พระพุทธเจ้าองค์ๆ ต่อไปจะมาตรัสรู้ อีกเมื่อไร?...อีกเอนกอนันต์นับไม่ถ้วน โกฏิชาติ จึงจะบังเกิดพระพุทธเจ้า เราท่านทั้งหลายโชคดีมีบุญวาสนาที่ได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ได้เกิดมาศึกษาธรรม ได้มีกำลังกาย วาจา ใจที่เข้มแข็ง ทำให้เราได้มีโอกาส แล้วเพื่อหาโอกาสนั้นสร้างสรรในพระธรรมวินัยที่ถูกต้อง ก็ขอให้**ยึดลำดับคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นหลักธรรม แล้วก็จะช่วยคนที่เขามาเกิดในภายหลังต่อไป ให้เขารู้ถูก ทำถูกเห็นถูก แล้วให้ยึดมั่นในเรื่องของพระโตรปิฎก คำสอนของพระพุทธเจ้านั้น ไม่มีผิดเพี้ยน แม้แต่การจำกันมา ก็ไม่ได้ผิดเพี้ยนเลย ผิดเพี้ยนอยู่ที่ผู้สึกขาธรรมในพระพุทธศาสนา เป็นผู้ผิดเพี้ยนแล้วก็คิดเอาเอง นึกเอาเอง พอภูมิธรรมไม่ถึงพระอริยบุคคล ไม่ถึงคำสอนของพระพุทธเจ้า** ก็บอกว่าคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั้น *"ไม่ถูกต้อง...ไม่ถูกของฉันถูก ของอาจารย์ฉันถูก"* ก็ทำให้พระธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญเพียรมานี้ต้องถึงกาลเวลา ฉะนั้น**คนที่ทำลายพระพุทธศาสนา ไม่ใช่ใครอื่นก็คือคนพุทธด้วยกันนี้ และก็ไปตั้งลัทธิขึ้นมาใหม่ ลัทธิคำสอนที่นอกคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า** ทำให้เราท่านทั้งหลายหมดโอกาส

ฉะนั้น ปี ๒๕๔๕ จึงเป็นปีสิริมงคล ก็ขออำนวยอวยพรปีใหม่ให้เป็นปีแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นปีแห่งพระธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ เป็นปีแห่งพระ

สงฆ์สาวกในพระผู้มีพระภาคเจ้า ขอทุกท่านได้เจริญธรรม ขอปีนี้เป็นปีที่ตั้งสัจจวาจาที่จะสิกขาธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และก็ขอให้ทุกท่านได้ถึงซึ่ง มรรค ๔ ผล ๔ พระนิพพาน ๑ โดยเฉียบพลันในชาติปัจจุบันกาลนี้เทอญ สาธุ สาธุ สาธุ อนุโมนา มิ นี่คือคำอวยพรปีใหม่ จบแล้ว

วันเสาร์ที่ ๑๙ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๕๔๕ นั่นก็คือเรื่องที่ได้อวยพรปีใหม่แต่ถ้าเราไม่รู้หลักธรรมเราก็ขาดทุน

(ถาม) *การอธิบายธรรมทั่วไปพระภิกษุเริ่มจากสีล สมาธิ ปัญญา อุบาสกเริ่มจากทาน สีล ภาวนา มีการอธิบายสีล สมาธิ ปัญญาพอฟังได้ แต่พออธิบายเรื่องภาวนาท่านอธิบายไปทำนองการปริกรรมสวดมนต์น่าจะไม่ถูกต้อง และตีกระทู้ธรรมให้แตกฉาน จึงให้ท่านอธิบาย* (ตอบ) จริงๆ เริ่มตั้งแต่สีล สมาธิ ปัญญา สมัยก่อนจะพูดให้เห็นว่าสีลมาอย่างไร? ว่าอย่างไร? แต่พอสีล สมาธิ ปัญญา ในหลักธรรมจริงๆ แล้วเริ่มยุ่งยาก ให้เห็นว่าสีล สมาธิ มาอย่างไร? ในพระคัมภีร์วิสุทธิมรรค ต่อไปก็จะสิกขาถึงภาวนา สีลจะอธิบายใหม่ สมาธิอธิบายใหม่ ปัญญาอธิบายใหม่หมดเลย ว่าในหลักธรรมที่แท้จริงนั้นเป็นอย่างไร? แต่ที่เรากำลังพูดทั้งหมดนี้เป็นเรื่องของสีล สมาธิ ปัญญา แต่พูดอย่างไม่ถึงเพราะ**สีล สมาธิ ปัญญา เป็นการสรุปของผู้ที่ได้อย่างน้อยพระโสดาปบัน ถ้าไม่ได้พระโสดาบัน**มาอธิบายสีล สมาธิ ตามความเข้าใจ...เสร็จอีก กว่าจะมาถึงสีลเป็นอย่างไร?

รูป ๒๘ ในเรื่องของสมุทเทส สมุทเทสคือเป็นการอธิบายเรื่องรูป แบบย่อๆ สมุทเทส สมุฏฐาน ทั้งสมุทเทสและสมุฏฐานอธิบายย่อๆ ให้เห็นความเป็นมาเป็นไปในเรื่องของรูป คำว่าเรื่องย่อๆ ก็คือ**มองไปที่ย่อยๆ ในส่วนที่ลึกที่สุด** ในส่วนที่รูปที่เป็นเราอยู่นี้เป็นของหยาบ เราจะไปดูส่วนที่ลึกที่สุดนั่นคือสมุทเทสแปลว่าย่อๆ ที่จริงก็คือไม่ย่อ **สมุทเทสหมายความว่าต้องไปดูถึงสมุฏฐาน** การเกิดระบบของรูปนี้ได้อย่างไร? เราใช้เวลาอธิบายเรื่องสมุทเทสมากี่ชั่วโมงแล้ว เรื่องสมุทเทสย่อๆ เป็นเทป เป็น ๑๐๐ ม้วนๆ ละ ๙๐ นาที ๙,๐๐๐ นาที เป็นชั่วโมง ๑๕๐ ชั่วโมง นั่นก็คือเรื่องรูป เรื่องรูปเป็นความละเอียดลึกซึ้ง และก็ได้อธิบายมาเพราะเราต้องรู้เรื่องของมหาภูตรูปเวลาใครถามว่ามหาภูตรูปเกิดขึ้นได้อย่างไร? เราจะได้ไม่สงสัยว่าในอากาศ อากาศจะรวมตัวเข้าไปมีเป็นน้ำ

เป็นลมก็ได้ เป็นไฟก็ได้ ในอากาศที่เรามองไม่เห็น ถ้าเขารวมตัวเมื่อไรก็จะเป็นดินก็ได้ น้ำก็ได้ ลมก็ได้ ไฟก็ได้ ในอากาศที่เรามองไม่เห็น เมื่อเขาทำได้ถูกส่วน เขาทำถูกส่วนตอนที่เป็นลักขณาทิจตุกกะนี้ การวิวัฒนาการโลกนี้จึงไม่มีใครสร้าง ดวงอาทิตย์ พระจันทร์ ต้นไม้ คน ไม่มีใครสร้าง แต่มหาภูตรูปเขารวมตัวกันสร้างขึ้น ก็กลายกองไฟเป็นดวงไฟใหญ่ๆ และก็เกิดระบบสุริยจักรวาลขึ้น ก็มาจากมหาภูตรูป ถ้าไม่มีมหาภูตรูปจะไม่มีดวงอาทิตย์ จะไม่มีอากาศ ฉะนั้นที่เขาบ่งบอกว่าที่ดวงอาทิตย์เป็นธาตุเตโช เกิดจากการรวมตัว อากาศทั้งหมดเป็นวาโย เห็นแผ่นดินๆ เป็นปฐวี และเห็นน้ำๆ เป็นอาโป ตาเนื้อเห็นแต่ว่าสิ่งที่ไม่เห็นคือมหาภูตรูป ถามว่าปากกา เห็นอย่างนี้เป็นธาตุปฐวี อาโป เตโช วาโย เวลาเขาแยกย่อยแล้วเขาก็จะกลับไปเป็นปฐวีอย่างหนาแน่น ที่เด่นชัดนี้ปฐวี ที่เด่นชัดนี้เป็นสสัมภาระ แต่ในตัวของเขา อากาศ ที่เราเห็นในอากาศนี้ก็คือมหาภูตรูปทั้งสิ้น.เขารวมตัวเมื่อไรก็จะเป็นอย่างนี้ เอาน้ำแข็งมาตั้งเดี๋ยวจะมีไอน้ำ แสดงว่าในอากาศนี้มีน้ำ พอท้องฟ้าว่างๆ พอเขารวมตัวกลายเป็นฝน ถ้ารวมตัวหนาแน่นก็กลายเป็นลูกเห็บ ที่เราไปมา ก็ถามว่าหิมะจะตกไหม?...ตก ทำไมจะไม่ตก ตกก้อนใหญ่ๆ เลย เราจะเห็นว่าในอุณหภูมิบนอากาศทำไมจึงเป็นรูปก้อนใหญ่ๆ อย่างเราอยู่บนเครื่องบินจะเห็นอุณหภูมิตอนนั้น -๕๔ องศาแล้วมันเป็นลูกเห็บได้อย่างไร?....อุณหภูมิที่เป็น -๕๔ องศามันเลยต่ำลง ต่ำลง ความเย็นจัด -๕๔ องศานี้ต้องเป็นก้อนแข็งแล้ว ฉะนั้น เวลาฝนตกมานี้เป็นเม็ดฝนข้างล่างตัวที่จะรองรับก็คือความเย็นระดับ -๔๐ องศา น้ำฝนที่มาถึงนั่นพอดีมารวมตัวอีกเป็นก้อน พอเป็นก้อนก็กลายเป็นลูกเห็บ อุณหภูมิข้างล่างเรียกว่าอุตุชรูปๆ มารวมตัวความเย็นจากบนอากาศ ใครจะไปคิดบนอากาศ -๕๔ องศา พอลงมาเรื่อยๆ ทอดต่ำมาเรื่อยๆ ก็จะลบน้อยลง น้อยลง พอมาถึงโลก ก็จะบวกแล้ว

ฉะนั้น ที่มีลูกเห็บเกิดได้อย่างไร?...เพราะความเย็นจากบนอากาศที่เป็นอุตุ ที่ทอดลอยตัวต่ำลง เวลาฝนที่ตกลงมา จะมีลมพัดความเย็นลงมา ลักษณะอย่างตรงนี้ที่เราอธิบายตามหลักพระพุทธศาสนา ไม่ได้อธิบายตามหลักวิทยาศาสตร์ นี่เรื่องพระพุทธศาสนาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงอธิบายเรื่องโลกนี้ว่าอย่างไร? ฉะนั้น เวลาเป็นก้อนเมฆ บนอากาศในระดับนี้จะลบประมาณถึง -๘๐ องศาเซนเซียส ภาษาธรรมเรียกว่า

อุตุชรูป ภาษาโลกเรียกว่า *"องศาเซนเซียส และก็องศาฟาเรนไฮต์ และองศาเควิน ฯลฯ"* องศาอะไรก็คือการตั้งชื่อ ทุกอย่างนี้เป็นอุตุชรูป และก็คืออุตุชรูปนั่นเอง คำอุตุชรูปใส่ชื่อเซนเซียสเข้าไป ใส่ชื่อฟาเรนไฮต์เข้าไป ใส่ชื่อโรเมอร์เข้าไป ใส่ชื่อเควินเข้าไป ฯลฯ แล้วแต่จะใส่ชื่อ ทั้งหมดเป็น อุตุชรูป เพียงแต่เขาใส่อย่างนี้เราก็งง ! แล้ว แต่ทั้งหมดนั้นภาษาธรรมพระพุทธองค์ก็มาจากอุตุชรูป ถ้าบอก -๘๐ อุตุชรูปแปลว่า พูดแบบไหน? พอบอกองศาเซนเซียส ฟาเรนไฮท์ โรเมอร์ เควิน เรียกว่ามาจากมิจฉาวาจา ชื่อทั้งหมดอะไรมาก็เป็นมิจฉาวาจา อุตุชรูปเป็นสัมมาวาจา เพราะออกมาจากพระพุทธองค์ ฉะนั้น เป็นสัมมาวาจา เพราะต้องเกิดตรงนั้นก่อน ต่อไปเราค่อยพูดของเรา

"สัมมาวาจา" เพราะพระพุทธองค์ทรงตรัส ออกมาจากพระโอษฐ์ **ธรรมใดที่ออกมาจากพระโอษฐ์ ธรรมนั้นเรียกว่าสัมมาวาจา** ทรงสอนเรื่องอุตุชรูป ถ้าเราพูดอุตุชรูปเรียกว่าสัมมาวาจาเจตสิก ถ้าเราพูด *"องศาเซนเซียส ฟาเรนไฮต์ โรเมอร์ เควิน ฯลฯ"* อย่างนี้เรียกว่ามิจฉาวาจา ฉะนั้น เราก็เลือกเอาเองว่าเราจะไปแบบไหน มิจฉาวาจาไปไหน?...ไปอบายภูมิ ง่ายไหม ที่เราพูดคุยกันหมดไปอบายภูมิ เราไม่เอาธรรมะพระพุทธองค์มาพูด เจอกันก็ต้องสัมมาวาจาเจตสิก พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า **"ขึ้นสวรรค์เท่ากับเขาโค ลงนรกเท่ากับขนโค"** ง่ายไหม...เราจะไปไหน เราพูดไพเราะไหม ยิ่งพูด*"คุณองศาเซนเซียส"*...ไพเราะน่าจะไปไหน?...น่าจะไปอบายภูมิ เราพูดไพเราะ *"คุณนั่น คุณนี่"* แล้วก็พูดได้แค่นี้ อย่าไปพูดข้างนอก ถ้าข้างนอกเป็นเรื่อง เวลาพูดต้องพูดรู้ว่ากาลไหนเป็นกาลควรฟังธรรม อย่างไปเรียกนอกกาล ไปเรียก*"คุณ"*...น่าจะไปอบายภูมิ? ใครไป?...คนเรียก เพราะเราพูดแบบมิจฉาวาจา แต่ว่าไปข้างนอกอย่า เขาจะว่าเราเริ่มเพี้ยน ฉะนั้นไปไหนก็ตามควรจะอยู่เฉยๆ เป็นผู้ฟังอย่างเดียว เขาพูดก็พูดไป เขาจะว่าเขาก็มีทางไป พอเขาจะนินทาใคร เราก็ยิ้ม ยิ้มแบบ "กสลา..."

ภาษาธรรม ทุกภาษาที่ต้องตรัสจากพระโอษฐ์ อย่าไปแปลง ถ้าจะพูดก็พูดได้ประโยค ก็คือหมายความว่าพูดอุตุชรูปแค่นั้น อย่างอุตุชรูปคือองศาเซนเซียสอย่างนี้เป็นไง?...อุตุชรูปเป็นสัมมาวาจา...ได้กุสล *องศาเซนเซียส*...เป็นมิจฉา ฉะนั้น ในจิตของเราก็จะแบ่ง นี้เป็นสัมมาวาจา นี่มิจฉาวาจา เขาก็ส่ง *สองคูณสองเป็นสี่*...มิจฉาวาจา *สองคูณ*

สองเป็นสี่..เป็นเรื่องจริงไหม?...จริงทางโลก วิถีจิตอย่างนี้เราทราบไหม? เราต้องไปสิกขาคำสอนพระพุทธองค์เราจึงจะทราบว่าความเป็นมาเป็นไป เราจะพูดอย่างไรให้เป็นธรรม ฉะนั้น พระพุทธองค์ทรงสนทนาบ่อยไหม?...เทสนาธรรม ถ้าพระพุทธองค์สนทนาก็คือเทสนา **จากการพุทธดำรัส เมื่อตรัสออกมาจากพุทธะ จึงเป็นสัมมาวาจา สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะ ทั้งหมดที่เรียกว่ามรรคมีองค์ ๘** นั่นก็คือออกมา แต่มรรคสำเร็จหรือยัง?...กำลังทำ อย่างเรานี้ยังไม่มรรค อย่าไปเรียก เราเป็นมรรค เรากำลังทำมัก.... มักของเราเป็นมักง่าย ถ้ามรรคพระอริยะต้อง มคฺค หรือมรรค มคฺคแปลว่าทางเดินของพระอริยะรามาใช้เป็นศัพท์เพราะบาลีก็ใช้มคฺค แปลว่าทางเดิน คือพราหมณ์เขาใช้ แต่พระพุทธองค์ยืมคำว่ามคฺค หรือมรรคมาใช้แปลว่า *"เป็นการเดินทาง"* พอพูดถึง มรรคต้องนึกมรรคมีองค์ ๘ นั้นยืมศัพท์มาใช้ มรรคแปลว่า *"ทาง"*เป็นอะไรทันที?...แปลถูกบาลีไหม?...ถูกถูกสอบได้แต่ตก ตกที่ไหน?...ตกอบาย เพราะถ้าแปลมรรคแปลว่า *"ทาง ทางของการดำเนิน"*แปลอย่างนี้ก็คือพราหมณ์ ตรงนั้นบอกว่าใช่ ไปไหน เดินตาม มคฺค เดินตาม มรรค เพราะมรรคเขาแปลว่าทาง พระพุทธองค์ทรงยืมศัพท์ มรรคมาอย่างเดียว แต่มรรคพระพุทธองค์ต้อง

๑. สัมมาทิฏฐิ	๒. สัมมาสังกัปปะ	๓. สัมมาวาจา
๔. สัมมากัมมันตะ	๕. สัมมาอาชีวะ	๖. สัมมาวายามะ
๗. สัมมาสติ	๘. สัมมาสมาธิ	

พอจะพูดเรื่องนี้ต้องนึกถึงอริยสัจ สัจจของพระอริยะ พระอริยะจึงไม่ไปแปล "ทาง" ถ้าเมื่อไรแปลมรรคแปลว่า*"ทาง"* หรือปฐมมรรคแปลว่า*"ทางเดินครั้งแรก"* อย่างนี้ตก...ลงอบายภูมิ ปฐมมรรคแปลว่า*"ทางเดินครั้งแรก"* พระพุทธองค์ปฐมมรรคนึกถึงพระโสดาบัน "ปฐม"...*ครั้งแรก* "มรรค"...*เดินทางไป เดินทางแรก เราออกเดินจะไปทางไหน ซ้าย ขวา หน้า หลัง และก็เดินไปทางนี้เดินครั้งแรกและครั้งต่อไปทุติ เดินซ้ำก็ตติ"* แต่ว่าพอมาถึงคำสอนพระพุทธองค์**มรรค คือทางเดินของพระอริยะก็คือได้พระโสดาปันเป็นต้นไป**

ต่อไปเรียก *"อุณหภูมิเท่าไร?"* อุณหภูมิเป็นศัพท์ธรรม "อุณหะ" พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ **อุณหะ,สีต นึกถึงมหาภูตรูป เกิดจากการทำงานของมหาภูตรูป ไม่ได้แปล "สีต"ว่าเย็น "อุณหะ"แปลว่าร้อน** ฉะนั้นอุณหภูมิเป็นศัพท์มีไหม? *"ตอนนี้อุณหภูมิเท่าไร"* พูด "อุณหภูมิ"แปลว่าภูมิที่ไปอยู่ ตั้งแต่ขุม ๑ ถึงขุม ๘ แต่ว่าพอพูดอย่างนี้เราก็รู้ว่ามาจากมหาภูตรูป เกิดจากกระบวนการทำงาน แต่นี้ก็คือเป็นธรรม ถ้าพูดธรรม พอพูด **"อุณหภูมิ" เรานึกถึงมหาภูตรูป** ถ้า"อุณหภูมิเท่าไร"...ก็แสดงว่าภูมิในนรกเท่าไร แสดงว่าคนอยู่ในโลกนี้เป็นอย่างไร? อุณหภูมิ ๒๐ องศา แปลว่าคนกำลังเป็นอยู่ในนรก เขาประกาศเตือนเราตลอดเวลา *"อุณหภูมิเท่าไร เวลาเท่าไร"* แปลว่ากำลังอยู่ในนรก ตอนนี้อุณหภูมิ -๒๐ องศา แปลว่าเรากำลังอยู่ในโลกันต์ โลกันต์แปลว่าหนาวเย็น เย็นเยือก

พอบอกอุตุ ๘๐ , อุณหะ ๘๐ อุตุชรูป อย่างนี้เป็นอย่างไร ๘๐ อุตุชรูป วิธีการใช้ธรรม อะไรก็ตาม **ถ้าออกจากพระโอษฐ์เป็นสัมมาวาจาเจตสิก** พยายามจำให้ได้ เดี๋ยวเขาถามว่า สัมมาวาจา...พูดไพเราะ พูดอ่อนหวานใช่ไหม กุสลกรรมบก อกุสลกรรมบท... สัมมาวาจาเขาแปลว่า*"ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพ้อเจ้อ ไม่พูดสื่อเสียด ไม่พูดวจีกรรม๓ มโนกรรม๔ กายกรรม๓, วจีกรรม๔ มโนกรรม๓"* เราพูดแค่ ๓ เท่านั้นเอง เราจะเรียก "วจีกรรม๓" ได้ไหม? ถ้าพูดเป็นอย่างไร...มีแวว หรือยัง ถ้าพูดก็ต้องไปจำให้ได้หลักธรรม พระพุทธองค์

(ถาม) *ทำไมลูกเห็บเกิดขึ้นได้อย่างไร?* (ตอบ) เราตอบตามหลักธรรมพระพุทธองค์ เราไม่ได้ตอบตามวิทยาศาสตร์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงชี้ว่า ถ้าอุตุมาจากสีตกับอุณหะ สีตเท่าไร? ในความเย็นเท่าไร? ฉะนั้น เมื่อมีความเย็นระดับบน...ก้อนเมฆอาจจะ-๘๐ อุตุชรูป แปลว่ามีการทำงานระหว่างมหาภูตรูปซึ่งมี ปฐวี อาโป เตโช วาโย แล้วในที่สุดก็กลายมาเป็นความเย็น ความเย็นเป็นรูป ความเย็นนี้เกิดจากการทำงานของมหาภูตรูปที่มีลักขณาทิจตุกกะ ที่เกิดการทำงานระหว่างปฐวี อาโป เตโช วาโย วาโยถูกกดระงับ แล้วก็ทำกันระหว่างปฐวี อาโป เตโช อาโปมาก เมื่ออาโปมาก อาโปคือความเย็น อาโปถูกลมพัด พอลมพัดจึงหนาวเยือก ฉะนั้น อาโปมาทำงานกับวาโย ซึ่งอาโปนี้ในอาโปนี้มิสสกะ (แปลว่าเข้ากันได้) อาโปในปฐวีซึ่งเป็นมหาภูตรูป พออาโปเข้ากันได้ลมก็พัด

พอลมพัดเกิดความเย็นขึ้น ลมนั้นก็มีธาตุ ลักขณาทิจตุกกะก็ทำงานนี้ก็เกิดสีตะ เมื่อไปอยู่อุณหะหรือสีตะจึงเหมาะสมกับอุตุชรูปก็จะเกิดความเย็น พอเกิดความเย็นแล้วเขาก็จะรวมตัว พอรวมตัวแล้ว เมฆก็รวมออกมา เมฆมาจากมหาภูตรูป น้ำที่ถูกแสงแดดแผดเผาก็รอยขึ้นบนอากาศ แล้วก็จับด้วยความเย็นระดับนี้ ระดับประมาณเท่าไรที่จะเป็นหมอก?...ประมาณ ๑๘ องศา พอพูดองศา...พาไปอบายภูมิ ต้องบอกว่า ๑๘ อุตุชรูป แล้วก็แบ่งเป็นลบ เป็นบวก แล้วแต่จะตั้งชื่อ เมื่อจะพูดก็ให้นึกถึงอุตุชรูป เราพูดภาษาไทยแต่ให้นึกถึงรากศัพท์ธรรม ฉะนั้นอุตุชรูปที่อยู่บนอากาศก็กลายเป็นเมฆ พอเป็นฝนตกลงมา คำสอนของพระพุทธองค์จะมีตัวมิสสกะ กับปฏิปักข์ (เป็นปฏิปักข์,ปฏิปักษ์) ฉะนั้น อุตุชรูปที่ลบในขณะนี้มันจะอุณหะ เพราะถูกอุตุชรูปมันลอยต่ำลง ที่อุตุชรูป -๘๐ จะพัดมารับ พอรับเกิดขบวนการทำงานที่กระทันหัน ทำให้**ความเย็นที่ลอยอยู่เหนือก้อนเมฆลดต่ำลงมาแล้วลอยสูงมารับเม็ดฝน** พอมาถึงตรงนี้จะจัดกลุ่มด้วยความเย็น -๘๐ อุตุชรูป ฉะนั้นก็รวมตัว ถ้าความเย็นมากเท่าไร การรวมตัวของเม็ดฝนจะรวมตัวเป็นก้อนหิมะเท่านั้น กลายเป็นก้อนใหญ่ๆ เรียกว่าลูกเห็บเรียกว่า “สสัมภาระมหาภูตรูป” มารวมตัวกันทันทีแล้วก็ตกถึงพื้นเลย นั่นก็คือความเย็นที่เกิดลดต่ำแล้วก็มารับ ตรงนี้ยังเป็นเม็ดฝนอยู่ แล้วก็รวมตัวลงมา พอรวมตัวมาถึงตรงนี้ก็กลายเป็นรวบรวมน้ำเป็นก้อน เป็นก้อนได้อย่างไร? นี่ตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาสอนไว้ ๒,๕๐๐ กว่าปีที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้ก็ทราบเรื่องนี้ แต่เราทราบไหม?...เราไม่ทราบ เราก็นึกว่าเขาศึกษาในปัจจุบันคำสอนของพระพุทธองค์มีหมดทุกเรื่องไม่ว่าเรื่องอะไร

เวลาจะไปถามให้พระตอบเรื่องอุตุชรูปว่า “ลูกเห็บเกิดขึ้นได้อย่างไร?”...ต้องตอบให้ได้ว่าลูกเห็บเกิดขึ้นได้อย่างไร?...“*ถ้าตอบว่าลูกเห็บเกิดจากความเย็น*”...อย่างนี้ใช้ไม่ได้ ต้องบอกเรื่องของมหาภูตรูป สีตะ อุณหะ ฉะนั้น**เมื่อความเย็นทอดลงมาอย่างนี้ ก็จะมารับเม็ดฝนแล้วรวมตัวเป็นก้อนแล้วตกลงมาลูกใหญ่** หมายความว่าการเป็นน้ำแข็งนี้ต้องมีความเย็นระดับ -๔๐ หรือ -๘๐ หรือ -๒๐ แล้วแต่ ระดับความเย็นอย่างนี้ ถ้าลมที่พัดจะพัดห่างจากโลก (ห่างจากพื้นดิน) อาจจะประมาณไม่เกิน ๑,๐๐๐ เมตร(๑ กิโลเมตร) ไม่ต่ำกว่าประมาณไม่ถึง ๕๐๐ เมตร เพราะว่าความเย็นมันต้องพัดผ่านอย่างนี้มันจึงจะ

เกิดลูกเห็บๆ ไม่ทันละลาย ถ้ามันสูงกว่านี้ไปจากลูกใหญ่ค่อยละลายมาสู่ลูกเล็ก ที่เป็นลูกเห็บคือลมที่พัดต่ำลงมาแล้วนำมารวมตัวใกล้โลกที่สุด(ใกล้พื้นดินมากที่สุด) อันนั้นจะเป็นลูกใหญ่ ถ้ามาสูงกว่านี้หน่อยก็จะหลอมละลายโดยลม อุตุ อีกเหมือนกัน กว่าจะถึงพื้นดินก็เหลือลูกเห็บเล็กๆ

ปีนี้เป็นลูกเห็บใหญ่ก็แสดงว่าลมที่อยู่บนอากาศลดระดับที่พัดต่ำเรียบลงมา เพราะเกิดการหมุนตัว พอหมุนตัวทำให้มันรับตรงนี้ ข้างบนที่ตกนี้ยังเป็นความร้อนยังเป็นน้ำ คือมันผ่านหลายขั้นตอน ถ้ามีความร้อนที่ยังไม่ได้ระดับมันก็ยังไม่เป็นน้ำฝน พอถูกระดับแล้วมันก็จะเป็นน้ำฝน เมื่อฝนรวมอีกครั้งมันถึงจะเป็นลูกเห็บ ไม่ใช่มาจากก้อนเมฆ ไม่ใช่เมฆรวมตัวกันแล้วเป็นน้ำแข็ง แล้วเป็นก้อนใหญ่ๆ ไม่ใช่อย่างนั้นแต่ก้อนเมฆมันก็คือละออง มันก็คือหมอก ทีนี้ถ้าข้างบนมันอยู่ในระดับเดียวกัน เพราะมันเป็นปุยนุ่นปุยฝ้าย แล้วมันก็รวมตัวกันในระดับใกล้เคียงกัน จากข้างบนมันก็ลอยปลิวมากลายเป็นหิมะ หมอกนี้มีหลักเป็นไอน้ำรวมตัว ถ้ารวมตัวด้วยความเย็นถูกระดับและไม่มีการผันแปรเปลี่ยนแปลมันก็ลอยลงมาเป็นหิมะก็เรียกอีกอย่าง หิมะกับลูกเห็บเหมือนกันไหม? หิมะกับลูกเห็บก็คือเรื่องเดียวกัน นี้คือเรื่องที่การเกิดขึ้นของมหาภูตรูป

ฉะนั้น เวลาที่พระพุทธองค์ทรงสอนก็จะทรงชี้เรื่องมหาภูตรูปลักษณะอย่างนี้ คือตอบได้ทุกคำถาม จะเห็นว่าพระพุทธศาสนานั้น เฉลยหมดเพียงแต่ ยังไม่มีใครไปค้นเพียงแต่ว่าไปแปลเสียก่อน ที่เราสิกขาพุทธศาสนาไม่เข้าไปถึงแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาเพราะมาอยู่แค่คำแปล บาลีนี้แปลเป็นภาษาไทยอย่างนี้ จากภาษาไทยแปลกลับภาษาบาลีอย่างนี้ เหตุนี้เองเราก็เลยไม่เข้าถึงกระพี้ พระพุทธองค์ชี้ว่า**เปลือกไปกระพี้ แล้วกระพี้ไปแก่น** แล้วถ้าเราแปลบาลีสู่ภาษาไทย ไปถึงเปลือกแล้ว เปลือกก็ยังไม่ถึงคำสอนพระพุทธองค์ เพราะเปลือกนี้คือเข้าสู่เนื้อแท้แล้ว เราแปลบาลีไปสู่ภาษาไทย ไปสู่ภาษาอังกฤษไปสู่ฝรั่งเศส ...ภาษาจีน ...ภาษาเยอรมัน ก็เป็นเพียง... ไม่ได้ลูบคลำด้วย จับไม่ถึงเปลือกด้วย มองก็ไม่เห็นด้วย ทั้งตา หู จมูก ลิ้น กายใจ...มองไม่เห็น เพราะเราแปลแค่นี้จึงอยู่แค่ภาษาพราหมณ์ ภาษาพระเวท ภาษาปุถุชน ภาษาเดียรถีย์ที่เขาใช้ ฉะนั้นพวกนี้ไปถึงหรือยัง? ที่มาถึงคำสอนของพระพุทธองค์ ที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้แล้ว และ

ทรงยืมศัพท์มา แล้วให้ทุกคนเริ่มเข้าไป...ไปจับเปลือกด้วยอะไร?...ทุกคนไปเริ่มจับเปลือก ว่า *"ฟังเขามาว่าอย่างนั้น ว่าอย่างนี้"*...เราก็จับ **เปลือกนี้แปลว่าได้กระทบสัมผัสคำสอนของพระพุทธองค์** เริ่มสัมผัสแล้วถอยห่าง เพราะถูกช็อต พอจับก็ถูกช็อตกลับมา เช่น บอกว่าทำทานมัย เราก็นึกว่าเขาใส่เงินดีกว่า พอบอกทานมัย เราลูบคลำแล้ว...เปลือก แล้ว ทานมัยเรารู้ว่าทาน เวลาเราทำเอาเงินใสบาตรพระ พอเอามือออก...ไม่ถึงแล้ว ไป ถึงเดียรถีย์แทน เอาข้าวใส่บาตร...วันดีคืนดีสงสารพระ...เอาข้าวสารใส่บาตรเป็นอย่างไร?... ก็ถอยลงมา... ถ้าเอาข้าวใส่บาตร...ก็ไปจับเปลือก นั่นก็คือมีพื้นฐานเบื้องต้น เรียกว่า บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ประการ แต่จะถูกนี้ได้ก็ต้องสิกขาธรรมพระพุทธองค์สอนอะไร? ถ้าจะบอกพระพุทธองค์แปลว่าอะไร?...อย่างนี้... ตาย แล้วเราอย่าไปบอกใครเขาว่า *"ไม่เอาภาษาบาลี เอาแต่ภาษาไทย"* นั่นก็คือห่างไกลจากคำสอน เราจะต้องสิกขาธรรมให้เป็นธรรม แทนที่จะแปล เราจำเป็นจะต้องเรียนบาลีไหม?...จำเป็น อย่านึกว่าไม่จำเป็น แต่เราไม่มีโอกาส ถึงไปเรียนก็ไม่รู้เรื่อง ให้ผู้ที่เขารู้ไปเรียนมาก่อน มาแปลให้เรา เราก็ชุบมือเปิบ ต้องเรียน พอเรียนบาลีประตูที่จะไขกลอนเข้าไปหาคัมภีร์ไปหามนต์(มนตะ) "มนตะ" แปลว่าพระไตรปิฎก **พุทธมนต์แปลว่าเจริญธรรมตามพระไตรปิฎก** ไม่ใช่ไป... "บูระพา รัสมิง...". หรือจะสวดธัมมจักรก็ "ภุมมานัง เทวานัง...." อย่างนี้สวดได้ที่ไหน

พระพุทธมนต์ก็คือนำธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์มาเจริญธรรม เวลาไปเจริญพุทธมนต์ ไม่ต้องมากบท มากบทตัดย่ออย่าไปเอาแล้วบอกให้เต็มบท สวดก็แค่ธัมมจักร ไม่ธัมมจักรก็อนัตตลักขณะสูตร ไม่อนัตต์ก็อาทิตตปริยายสูตร ไม่อาทิตต์ก็ "กุสะลาธัมมา" ไม่กี่บท นั้นคือการเจริญพุทธมนต์ ทีนี้ "มนต์"เราไปนึกถึงเดียรถีย์ ที่เขาสอนมนต์ของพราหมณ์ ของฮินดูของใครต่อใครที่เป็นมนต์ในโลกนี้ทั้งหมดเขาเรียกมนตะ แต่เป็นมนตะประเภทเดียรถีย์ พวกอวิชชา ก็ไม่ใช่คำสอน ไม่ว่าคำสอนอะไรที่มีในโลกนี้ ไม่ว่าคำพูดอะไร อย่างเรานี้เวลาแต่งกลอน พระแต่งกลอนเป็นอะไร?...เป็นพุทธมนต์ไหม?...ไม่ได้เป็น คือปฏิบัติตามที่เดียรถีย์เขาทำมา ฆราวาสเขาแต่ง...ช่างเถอะ..เขาเป็นเดียรถีย์ ใครแต่งกลอนเก่งๆ...เป็นเดียรถีย์ อยู่ทางโลก...ทำ แต่พระ...ทำไม่ได้ พระจะไปแต่กลอนไม่ได้ พระต้องทำพุทธมนต์อย่างเดียวไม่มีเวลาว่าง กว่าจะอ่านพระไตรปิฎก

๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ไม่มีเวลาว่าง ไม่มีมนต์ใดๆ อย่างพระที่ไปจบพุทธศาสตร์บัณฑิต แปลว่าไปเรียนมนตะมาแล้ว อย่างเราไปเรียนอะไรก็ตาม(ทางโลก)เป็นมนต์หมดแล้ว แต่ขาดพุทธมนต์ เพราะเราแปลคำว่ามนตะมีมากมาย ฉะนั้นเมื่อมนตะมีมากมายเราก็ไม่รู้เลยว่าแปลว่าอะไร? เราก็นึกว่า *"เขาสวดมนต์ เจริญมนต์ เจริญธรรม"* เจริญอะไรกัน เราก็ไม่ทราบว่าอันนี้เป็นมาอย่างไร? แล้วทำให้เราขาดโอกาสที่เราจะสิกขาธรรม แล้วเราก็ไม่รู้อีก เรานิมนต์พระไปเจริญพุทธมนต์ แล้วก็ไม่รู้ว่าพุทธมนต์นี้คืออะไร?

ฉะนั้น **"พุทธมนต์"ก็คือต้องนำธรรมของพระพุทธองค์มาเจริญถึง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์** ตรงไหนก็ได้ขอให้เป็นพุทธมนต์ "มนตะ"ตอนนี้ต้องแปลว่าพระไตรปิฎก ไม่ได้แปลว่ามนต์ของพราหมณ์เขาใช้ แต่พระพุทธองค์ยืมมนตะของพราหมณ์ ของเดียรถีย์เอามาใช้ หรือภาษามคธ ภาษาสันสกฤต ภาษาบาลี เอาคำว่ามนต์มาใช้ แต่มนต์ของพระพุทธองค์เท่ากับ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ พอพูดถึงมนตะต้องนึกถึง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ไม่ได้แปลว่าการสรรเสริญ การบูชา การสวด นี่คือตรองตามให้เห็นจริงได้ ยืมศัพท์มาเท่านั้นเอง ทีนี้เราแปลแค่มนตะ..."*โอโฮ!เจริญพุทธมนต์...มาถึงว่าแล้วสั่น พรั๊บๆ... แถมปลุกเสกพระอีก พุทธาภิเษก เบิกเนตรอีก*"...เบิกเนตรใคร?..."*เบิกเนตรพระพุทธองค์เข้าไปอีก ทั้งปลุกเสก ทั้งพุทธาภิเษก*" แสดงว่าพระพุทธองค์มาปลุกเสก...เสร็จเลย *"ไปนั่งปลุกอีก ไปนั่งปลุกเสกพระพุทธองค์"*...เป็นไร เพราะเราไม่ทราบและผู้ที่สอนก็ไม่ทราบก็นึกว่าถ้าทำนี้ให้ได้เอกราช บางองค์ลงทุน ๑.๕๐ บาท จำหน่าย ๕๐๐ บาท *"โอโฮ ! แน่.. เดี๋ยวหนังสือออกมา...ศักดิ์สิทธิ์!"* ทำให้พระค่อนข้างน่ากลัว เสี่ยงภัย ต้องสอนไหม? ไปเบิกพระเนตรพระพุทธองค์ ตั้งพระสูง เอาไม้ไปเขี่ยตาอีก น่าเกลียดไหม? แล้วมือเรา มือเราสกปรกแท้ๆ ไปเบิกจับ *"อุทะปาทิ ปัญญา อุทะปาทิ วิชชา อุทะปาทิ อาโลโก..."* ไปว่าอย่างนั้น...ไม่ได้ เราต้องเบิกเนตรเราเอง ตาของเราๆก็เบิกไปเบิกมา...ใช้ได้ไหม?...เบิกเนตรเราเองก็คือเอาตาเราปิด แล้วก็เบิกไปเบิกมา แล้วบอก *"อุทะปาทิ ปัญญา อุทะ ปาทิ วิชชา..."* คนต้นคิดเขาไปอเวจีหมดแล้ว เหลือแต่ "สีลัพพตปรามาสกายคันถะ" แล้วจะทำตาม คนเป็นต้นแบบนี้ เขาเป็น "อิทังสัจจาภินิเวสกายคันถะ" ลงอบายภูมิ ลงอเวจีไปแล้ว เราไม่ต้องไปเบิกเนตรใคร เบิกตัวเอง ไปเบิกทุกวันได้ไหม? เช้ามาก็(ยกนิ้วเบิกตาตัว

เอง)...*"อุทะปาทิ ปัญญา อุทะปาทิ วิชชา..."*อย่างนี้ไปไหน?...อบายภูมิครบถ้วน มิจฉาทิฏฐิ...ไปอบายภูมิ ไปเบิกอะไรที่ตาตัวเอง! วิธีเบิกเนตรเบิกแบบไหน?...ต้องไปสิกขา อ่านพระไตรปิฎกคำสอนพระพุทธองค์ว่ามาอย่างไร? นั่นแหละเราถึงจะเบิกเนตรตัวเอง อย่างนี้เรียกว่าเบิกเนตร เรามาสิกขาธรรม...เรามาเบิกเนตร เราไปฟังพระอภิธรรม...ไปเบิกเนตร ไปฟังธัมมจักร อาทิตตปริยายสูตร อนัตตลักขณสูตร ธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์เริ่มตั้งแต่หน้าแรกเลยจนหน้าสุดท้ายเป็นการเบิกเนตรตัวเอง แล้วเราไม่เบิก ไปเบิกพระพุทธองค์ แล้วอย่าลืมสร้างพระพุทธปฏิมากรเป็นองค์แทนของพระพุทธองค์ แล้วไปเจิมแสดงว่าใครเหนือใคร ระดับที่ไปเจิมเขาเรียก "อิทังสัจจาภินิเวสกายคันถะ" เป็นคันถะอกุสลสังคหะ หนักหนาสาหัสแล้ว อย่าไปทำ ไม่ได้เลย ถ้าเราสิกขาตามนี้แล้วจะทำให้พระพุทธศาสนาดำรงอยู่ได้ เขาทำอะไรเราไม่เคยสนับสนุน ผมถึงไม่มี ถ้าผมจะไปดูพระเครื่องสักองค์ผมต้องไปดูการทำว่างดงามไหม ความละเอียดอ่อนช้อย ไม่ได้ซื้อว่านี่ขลัง องค์นี้ศักดิ์สิทธิ์ ไปดูแล้วไปเลือก

ถ้าเราสิกขาถูก เราก็จะนำซึ่งธรรมของพระพุทธองค์...นี่แหละธรรมที่ประเสริฐธรรมที่ช่วยเราได้ แล้วการสร้างพระไม่ใช่เรื่องเล็กจะเห็นว่าไปศรีลังกาไม่มีการสร้างพระถ้าสร้างก็องค์ใหญ่แกะสลัก ของอินเดียเขาก็สร้างองค์ใหญ่ๆ ไม่มีพระเครื่อง ของเรานี้สร้างกัน องค์แรกนั้น ท่านยอมเสียสละเพราะในภาวะศึกสงครามก็เลยต้องสร้างพระมาป้องกัน เวลาทำศึกสงครามท่านก็เสี่ยง ท่านยอม ท่านทำผ้ายันต์เพื่อให้มีกำลังใจต่อสู้ แต่ก็แปลกพอมีพระยิงไม่เข้า เนี่ย! โฆษณาพรึบเดียวหมดเกลี้ยง....พออยากได้ก็ลอง ว่าใครจะโลภมากโลภน้อย ผมได้มาก็แจกหมด พระท่านบอกว่า *"พอได้ก็ทดลองยิงเลย แล้วไม่ออก"* ทีแรกตั้งไว้ให้บูชาไม่มีใครสนใจ พอทหารมายิง เตรียมตัวมายิง แขวนแล้วเอาปืนยิง เท่านั้นเองไม่พอ...หมด

สิ่งต่างๆ แต่เนื่องจากคำว่า**มิจฉาสมาธิก็รักษาในส่วนของเป็นมิจฉาเพราะว่าท่านที่ทำนั้นท่านก็ยอม ยอมที่จะให้ท่านนั้นลงอบายภูมิ** ท่านจึงทำในการที่ทำนั้นอยากจะสร้างโบสถ์ ศาลาการเปรียญ ท่านก็ออกมาเป็นพระเครื่อง พอได้เงินก็แย่งกันใหญ่ เพราะเกิดวิกฤต แล้วมีปัญหาเรื่องเงินเรื่องทอง ฟ้องร้องดำเนินคดี แล้วก็**พระเครื่องนี้คือขบวน**

ของการค้ากำไรเกินควร จะเห็นว่าลงทุนบางที ๕๐ สตางค์ ผลิตมากๆ แต่ไปลงทุนพุทธาภิเษกมาก ก็จะมาจำหน่ายองค์ละ ๕๐๐ , ๑๐๐, ๓๐๐ นั่นก็**คือบาป** พอรับมาจะไปทิ้งก็ไม่ได้เพราะเป็นรูปพระพุทธองค์ แต่ว่าเราจะทำไหม?...ไม่ทำ ถ้าเรามาปลุกเสกแบบสิกขาธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ ท่องธรรมให้ได้ แล้วองค์ไหนท่องได้หมด ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ไม่ว่าจะเป็นพระ,ฆราวาสท่องได้ให้ไปท่องพระไตรปิฎกตามแบบฉบับพม่า ไปประกาศได้ มีสมบททุนทำบุญให้ได้เป็นล้านสามแสน ให้ท่องพระไตรปิฎกจะเป็นบุคคลแรก สอบด้วยเขียนด้วย ไม่ได้ท่องได้อย่างเรา พระพม่าท่องพระไตรปิฎกได้จบแล้วท่านท่องจบประมาณ ๘๐ รูป หรือ ๘๐ กว่ารูปท่องจบ แต่ท่านยังตกเรื่องเขียน ต้องเขียนถูกด้วย คือท่องได้แต่ต้องเขียนให้ถูก ตกจะมีกำหนด ๔ คำเท่านั้นเอง พระวินัย ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ก็ไม่เกิน ๔ คำ, พระสูตร ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ก็ไม่เกิน ๔ คำ, พระอภิธรรม ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ไม่เกิน ๔ คำ

นั่นก็คือเรื่องของมหาภูตรูป มหาภูตรูปจะเป็นอย่างนี้ ก็ตอบได้ว่าลูกเห็บเกิดได้อย่างไร? ในความหมายนัยของพระพุทธศาสนา ที่เราเคยถามพระที่ท่านจบอภิธรรมบัณฑิตแล้ว เราก็ถาม ท่านบอกท่านเตรียมพร้อมมาที่จะตอบคำถามก็เลยถามว่า พระพุทธองค์สอนว่าทำไมคนจึงพูดได้? ท่านก็ตอบว่า...*"ธรรมชาติ"*...อย่างนี้ตาย ลูกเห็บเกิดอย่างไร?...*"ธรรมชาติ"*...อย่างนี้ก็ตายพอดี พระพุทธองค์ไม่ได้ให้ตอบธรรมชาติ ต้องตอบให้ได้ว่าเกิดจากอะไร? พอเข้าใจเรื่องมหาภูตรูป มหาภูตรูปอย่าไปนึกถึงเราอย่างเดียว วัตถุใดๆ ก็ต้องมีมหาภูตรูป มหาภูตรูปที่บอกไว้ว่าทุกอย่างมันเป็นตัวบ่งอยู่แล้วว่า ถ้ามีเป็นมหาภูตรูป

ปฐวี ก็จะมีให้เห็นคือโลกหรือต้นไม้อะไรก็ตาม

อาโป ก็คือแม่น้ำ มหาสมุทร ลำคลองใดๆ ก็ตาม

เตโช ก็คือดวงอาทิตย์ดวงอะไรนี้ที่มีไฟให้เราเห็น

วาโย ลมที่พัดไปมา อยู่ดีๆ ก็มีลมทอนาโด ลมไต้ฝุ่น ซึ่งมาจากไหน?...ไม่ทราบ แต่ว่าพระพุทธองค์ตอบได้

นักวิทยาศาสตร์ก็บอกว่า *"ความร้อนมาเผาผลาญทำให้เกิดลอยตัวขึ้น อากาศลอยตัว พอลอยตัวแล้วอากาศต่างๆ ก็วิ่งเข้ามาหากลายเป็นใต้ฝุ่น"* ทีนี้พระพุทธองค์ไม่ได้ว่าอย่างนั้น **มาด้วยอุตุชรูป ซึ่งมีสีตะ, อุณหะ ที่เป็นมหาภูตรูปทำงานกับลักขณาทิจตุกกะกลายมาเป็นพายุ** พอพูดถึงมหาภูตรูปให้นึกถึงทุกอย่าง อากาศก็เป็นมหาภูตรูป ไฟก็เป็นมหาภูตรูป น้ำก็เป็นมหาภูตรูป

โลกมาจากไหน?...แยกจากดวงอาทิตย์ ดวงอาทิตย์ใหม่ๆ ก็รวมตัวจากมหาภูตรูปกลายเป็นไฟ พอรวมมากๆ ก็หมุนตัวเอง เกิดแรงเหวี่ยงขึ้นในตัวของมันเอง ก็หมุนไปแล้วก็หลุดไป ลูกไฟลูกหนึ่งก็ไปอยู่อีกที่หนึ่ง (อย่างที่เคยอธิบายในคราวที่แล้ว) ดวงอาทิตย์หมุนไปหมุนมา มันก็ส่งมา มาอีกที่ แล้วก็สลัดอีก สลัดให้แรงกว่าเก่า เราเหวี่ยงลูกข่าง ถ้าเราเหวี่ยงได้แรงกว่าก็หมุนนานกว่า ถ้าเหวี่ยงสั้นก็หมุนสั้น ฉะนั้นแรงเหวี่ยงแล้วแต่เหวี่ยง เหวี่ยงไปอีกมาอยู่ตรงนี้ เหวี่ยงให้ลูกไฟนี้เหวี่ยงมาเรื่อย ก็มาเป็นลูกไฟเรื่อยๆ พอเหวี่ยงมาอย่างนี้ก็เหวี่ยง ทิ้งห่างๆ จะชนกันไหม?...ไม่ชน มันก็หมุนไปหมุนมาสลัดไปก็มันตีโค้งไป จะไปตรงไหนก็แล้วแต่ พอเหวี่ยงไปแค่ตรงนี้ ตรงนี้เหวี่ยงไปก็มาตรงนี้...ก็หมายความว่าพอเหวี่ยงก็อยู่ในระดับที่มีความห่างเท่าไหร่ เขาก็เหวี่ยงไปๆ นี่ก็เหวี่ยงมานี่ นี่ก็เหวี่ยงมานี่ เหวี่ยงมาห่างไกลๆ อย่างนี้ ทีนี้เหวี่ยงแล้วมัน**ทำไมกลับมาหมุนรอบดวงอาทิตย์?....เพราะมาจากมหาภูตรูปเดียวกัน** จากดวงอาทิตย์แล้วก็สลัดมา ฉะนั้นก็มีเชื้อของเขามาสู่ดวงที่เป็นอุตุ(เป็นไฟ) เมื่อมาอยู่ห่างดวงอาทิตย์ก็เริ่มเย็นลง เริ่มเย็นลงด้วยมหาภูตรูปที่เขาทำ เพราะถ้าอยู่ที่ดวงอาทิตย์มี sun spotไหม?...มี มีแต่ว่ายังมีความร้อนอยู่ด้วย ฉะนั้นก็จะส่งมา ส่งมา พวกนี้พอห่างก็ถูกอากาศห้อมล้อม ห้อมล้อมไปแล้วเกิดการทำงานระหว่างลักขณาทิจตุกกะซึ่งเป็นอากาศ มันมาในอากาศ พอมาในอากาศห้อมล้อมมา พอวิ่งผ่านด้วยความเร็วมันมีความลุกโชนแดงยิ่งกว่าตัวแม่อีก ทำไหมจึงแดง?... เพราะว่าเสียดสีกับมหาภูตรูป ทำไหมหินที่หล่นมาจากอากาศข้างบนแล้วทำไมจึงลุกเป็นไฟ?...เสียดสีกับมหาภูตรูป พระพุทธองค์เฉลยเรียบร้อยแล้วว่า**เสียดสีเพราะในอากาศเป็นมหาภูตรูป ซึ่งมีวาโย วาโยมาทำปฐวี เป็นปฏิปักข์** เป็นปฏิปักข์ในสภาวะที่เหมือนกันมันเป็นไหม? **ถ้าเป็นมหาภูตรูปจริงๆ ไม่เป็นปฏิปักข์ต่อกันเป็นธรรมเดียวกัน ถ้าปฏิปักข์เข้า**

กันไม่ได้ แต่มันเป็นธรรมเดียวกันจึงเข้ากันได้ แต่พอเป็นสสัมภาระเริ่มแยก ฉะนั้น อากาศเริ่มแยกจากกัน อากาศนี้เป็นสสัมภาระ คือมาประชุมรวมกันเป็นอากาศที่หนาแน่น แล้วใครจะรู้ว่าอากาศนี้ร้อน เรานี้รู้แต่เย็น,ร้อน เย็น,ร้อน แต่ใครจะรู้ว่าอากาศที่มากระทบเรานี้มันมีเตโชอยู่ด้วย แต่ทำไมพระพุทธองค์จึงทราบว่าปฐวี **เมื่อเป็นสสัมภาระปฐวีกับวาโยจะเป็นปฏิปักข์ต่อกัน เข้ากันไม่ได้** ลองลมพัดมาบ้านพัง พังเพราะวาตะภัยผิดไหม? .. ผิด...ต้องตอบว่า "เกิดจากมหาภูตรูปทำงาน มหาภูตรูปที่เป็นปฐวีกับมหาภูตรูปที่เป็นวาโย" ฉะนั้นจึงพัดบ้านพังหมดเลย เมื่อเราจะดูโดยธรรมะจึงบอก ... แทนที่เราจะบอกเกิดจากพายุ ถ้าเราบอกเกิดจากพายุเป็นอย่างไร?...มิจฉาทิฏฐิ เราไม่อยากไปอบายภูมิ ฉะนั้นต้องพูดเป็นธรรมะให้ได้ เห็นอะไรให้เป็นธรรมะ ตอนนี้ทำไม่ได้ แล้วอยากบรรลุไหม?... อยาก แต่ว่าทำไม่ได้ เพราะเรายังไม่ได้สิกขาคำสอนของพระพุทธองค์ให้หมดทุกอย่าง เริ่มบอกให้ทีละอย่างสองอย่างแล้วไปคิดเอาเองว่า "ทำอย่างไรจึงจะเอาหลักธรรมเข้าไปก่อน"

ต้นไม้ทั้งหลายที่จะให้ออกผล ถ้ามีอาหารสมบูรณ์ไม่ว่าจะบนอากาศ บนหินก็ปลูกได้ ถ้ามีอาหารสมบูรณ์ ถ้าเราอยากจะให้ผลออก เราปลูกทุเรียนอยากจะให้ผลออกดี ออกดก เราก็ใส่ปุ๋ย NPK รอบๆ ต้น ให้ห่างพอดีกับรัศมีของกิ่งที่ออกมาทอดไป ต้นไม้รากไม้เขาก็จะไปกินปุ๋ย ก็จะแบ่งกินกับวัชพืชทั่วไป เสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะออกเป็นผล แล้วถึงก็จะออกดก ออกงาม ใบก็ออกงาม ที่เป็นอย่างนี้ได้เพราะว่ารากไปหาอาหารที่ถูกต้อง พอถูกต้องก็มีการปรุงภายใน พอปรุงภายในเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ผลิตกันภายในออกมาเป็นผลเช่นเดียวกัน ถ้าเราเปรียบเหมือนว่าปุ๋ยนี้ คือหลักธรรมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราสิกขาถูก เมื่อใส่เข้าไปสิ่งที่จะสิกขาถูกก็มาจากหู ตา จมูก ลิ้น กาย ใจ ของเรานี้เลี้ยงเข้าไป และในที่สุดก็ต้องออกดอกออกผลเป็นธรรมะออกมา เราไม่มีอะไรใส่เข้าไปอะไรจะมาออก ***ไปนั่งแล้วรู้เอง!...เมื่อไรมันจะออก เพราะเราไม่ใช่วิสัยของพุทธะ*** ถ้าเราวิสัยพุทธะก็ไปอย่างปรารถนาพุทธภูมิ แต่นี่เราไม่มี เราต้องสิกขาธรรมที่ถูกต้องแล้วใส่เข้าไปแล้วรอผล พอใส่ปุ๋ยแล้วผลออกเลยไหม?...ต้องคอยกาลเวลา เราสิกขาธรรมวันนี้ต้องเอาให้ออกวันนี้ได้ไหม? แล้วเรื่องจิตคนด้วย...ยังไม่รู้ว่าพระพุทธองค์สอนอะไรเลย พระพุทธองค์สอนมาขนาดไหน? รู้แจ้งประจักษ์จิตขนาดไหน?...ยังไม่รู้ ฉะนั้น **เมื่อไม่รู้ก็ไม่มี**

ธรรมอะไรอยู่ในตัว ก็มีแต่โลภะ...ความโลภเห็นอะไรก็อยากได้ เห็นโน้นเห็นนี่อยากซื้อหมด ก็มีแต่โลภะ แล้วก็มีโทสะ...ไม่พอใจหงุดหงิด แล้วก็โมหะ...รากมันก็มากินแต่โลภะ โทสะ โมหะ แล้วจะไม่ให้เราฟุ้งซ่านได้อย่างไร? ไม่ให้เราปวดหัวได้อย่างไร? ไม่ให้เราคิดมากได้อย่างไร? ไม่ให้เราเจ็บช้ำน้ำใจได้อย่างไร? ทั้งสมหวัง

เราทำงานเกิดหวังสองขั้นขึ้นมา *"เราทำระดับนี้...ต้องได้สองขั้น"*...เขาก็เติมว่า *"สองขั้น แล้วเราทำนี้...ต้องสองขั้น แล้วให้ครึ่งขั้น"*...อะไรจะเกิดขึ้น...โทสะแทบจะตายเลย คิดมากอย่างหนัก เพราะเราหวัง *"เราทำระดับเราต้องสองขั้น แต่เขาให้เราครึ่งขั้นเท่านั้นเอง แทนที่จะได้ขั้นครึ่งแต่ให้ครึ่งขั้น"* เราคิดมากมันก็ออก เพราะเราเติมนี้ออกผล ก็ออกมาเป็นใบไม้ก็เป็นโลภะ โทสะ โมหะ

ฉะนั้น ในชีวิตประจำวันของเรามันออกโลภะ โทสะ โมหะ ไม่ได้ออกฝ่ายกุสลเลย เพราะมันกินแต่อกุสล มันกินแต่โลภะ ส่วนปุ๋ยก็ปุ๋ยโลภะ ปุ๋ยโทสะ ปุ๋ยโมหะ ฉะนั้นรากออกมาไม่ให้เราเครียดได้อย่างไร? ชีวิตเราเครียดตลอดเวลา **เครียดเพราะเรากินโลภะ๘ โทสะ๒ โมหะ๒ ตรงนี้ที่เขาเรียก เห-ตุ เรากินเหตุเข้าไป** แล้วมันจะออกเป็นโลภะ โทสะ โมหะ *"แม้อยากจะได้ดี อยากจะบรรลุธรรม เมื่อไรจะได้? ทำมาตั้งนานแล้ว"* ทำนานไม่เท่าไร .. ทำนานไม่กี่วัน ... ทำไม่กี่วินาทีเท่านั้นเอง ... นอกนั้นกินโลภะ โทสะ โมหะ พอไปอ่านพระไตรปิฎก .. *"ยาก!.. ปิดเถอะ"* พอมาฟังนี้ไม่เท่าไร *"โอ๋! มันยาก"* พอให้ท่องจิต... เขาท่องกันได้หมดแล้ว เรายังไม่ได้ก็เบื่อแล้ว *"แล้วเราจะท่องได้หรือนี่"*...โทสะทำงาน เอาญาณะออกไป โทสะปวดหัว เพราะไปเทียบกับคนอื่นที่เขาได้แล้วหรือเรา *"เอ้า! เขาทำไม? นั่งหลับกันได้ แล้วอาจารย์จ้องหน้าแต่เราไม่ให้เราหลับ คนอื่นทำไมหลับได้"* เราก็น่าจะหลับได้...ต้องหลับได้" อาจารย์สอนไปน่าจะยืนหลับบ้าง ทำไมไม่หลับ? คนอยู่หน้าคอยจ้องไว้ คนหน้าก็ตั้งหลัก...ข้างหลังสบาย เพราะเรากินง่วงนอน เมื่อคืนนอนดึก เมื่อคืนผมนอนตี ๓ กว่า เมื่อคืนอยู่ถึงตี ๓ ไม่ได้ดูหนังสือเลย ว่าจะดูสักหน่อยภาระกิจมากเกินไป ไม่ได้ดูหนังสือเลยมัวแต่พูดมากเท่านั้นเอง พอจะมาอ่าน เปิดเพียบแบบนี้ แต่ต้องพูดอย่างนี้เพราะง่วง จะไม่ให้ง่วงได้อย่างไร? เป็นความผิดไหม? เป็นกิเลสไหม?...ไม่เป็น อย่าไปนึกว่าหลับแล้วเป็นกิเลส ตอนนี้ไม่เป็น เราตอบได้เพราะว่าสิกขาธรรมตามคำสอนของ

พระพุทธองค์ เวลาเราปฏิบัติเราโงกทีหนึ่ง หาว่าเรา *"จิตนิวรณ์เข้าแทรกแล้ว"* เราจะไปเป็นอาจารย์กัมมัฏฐานก็ต้องรู้ พอเขาโงกอย่าไปว่าเขา เพราะกายานุคตธรรม พระพุทธองค์สอนแล้ว ออกจากพระโอษฐ์ว่านี่คืออย่างนี้ เราเห็นใครหลับก็ถีนะมิทธะอย่างเดียว...ไม่ได้ เราไม่รู้จักคำว่าถีนะมิทธะ

ฉะนั้นในชีวิตประจำวันของเรา ที่บอกเราเห็นอะไร?..."นี่ -๘๐ องศาเซลเซียส".... แล้วเติมโลภะ **-๘๐ องศาเซลเซียส...แล้วเติมโลภะ** แล้วเดี๋ยวก็โทสะ ทำไมหนาวจัง! **หนาวจัง...เป็นโทสะ กลัวหนาวอีกแล้ว...เป็นโมหะ** พอไปนั่งรถข้างนอกลบตั้งเท่าไร หิมะเต็ม ตกเต็มไปหมดเลย ข้างรถร้อนฉ่าเลยนี่ ในรถทำไมไม่เปิดแอร์!...โทสะแล้ว เพราะโทสะ **ถ้าไม่มีโลภะ โทสะไม่มี** ถ้าไม่มีโลภะ รับรองโทสะไม่มี **ถ้าเมื่อไรมีโลภะ๘... โทสะ๒...ต้องมี** ทีนี้โลภะมันตั้งอยู่ไม่นาน มันมาแป๊บแล้วมันหายปุ๊บ แต่โทสะมันเกิดตั้งอยู่นานหงุดหงิดตลอด นั่งรถไปจากกูดาเปสไปถึงเวียนนา นั่งไป *"โอ้โฮ! มันร้อนจริงๆ อยากจะลง เมื่อไรเขาจะเปิด เราก็พูดให้โชเฟอร์ให้ลงเราจะได้เล่นหิมะ"* เพราะก็อยู่กับโลภะแล้วก็เป็นโทสะ

ฉะนั้นในชีวิตประจำวันเรานี้ เช่น เห็นกระดาษตั้งตรงนี้...โลภะ ใครมาขยับกระดาษ...โทสะ *"ทำไมใครพับไม่ดี...มันหยุกหยิก มันน่าจะเรียบๆ"* ไปจับผิด ก็เกิดโทสะอีกแล้ว *"ทำอย่างนี้ไม่ดี มันไม่สวยงาม ก็พับไปอีก มันน่าจะเป็นแบบนี้"* โทสะอีก...แล้วโมหะก็อยู่ในโทสะ

ทุกๆ อย่าง ก็โลภะ ปากกานี้ เมื่อกี้ลบกระดานทำไมไม่ออก ทุกทีลบได้สบายตอนนี้ลบไม่ออก...โทสะอีกแล้ว ก็เราอยู่กับโลภะ โทสะ โมหะ กินปุ๋ยแบบนี้ทั้งสิ้น ถ้ามองเมื่อไรญาณะจะเกิด ชีวิตประจำวันของเราก็คือกินโลภะ โทสะ อาหารเป็นอย่างไร? รับประทานก็เป็นโลภะทั้งสิ้น ของพระ พระพุทธองค์วางไว้อีกแบบหนึ่ง จะฉันข้าวก็ต้อง..."ปฏิสังขาโย..." จะนั่งหรือลุกขึ้นไปก็ต้อง..."ปฏิสังขาโย เสนาสนังปริเสวามิ" จะฉันยาก็..."ปฏิสังขาโย..." จะห่มจีวรก็ต้อง "ปฏิสังขาโย จะเห็นว่าพระพุทธองค์ไม่ให้เกิดการว่างเว้น นั่ง ยืน เดิน นอนสารพัด ต้องทำทุกอย่างเพื่อป้องกันไว้ให้หมด ให้เจริญแทบจะไม่ต้องออกนอกธรรมเลย นั่นก็คือคำสั่งสอนเพื่อดำรงไว้ซึ่งรูปอันนี้เอง นี้คือรูป ถ้าเราใส่สิ่งที่ดีเข้าไปสิ่งที่ถูก

ต้องเข้าไปเขาจะออกเอง อย่าไปนึกว่า *"เอ๊ะ เราก็สิกขามานานเมื่อไรจะได้"*...ได้**โทสะ**เข้าไปแล้ว จะได้หรือไม่ได้ไม่เกี่ยวเราเป็นใคร? ถ้าพูด **"เรา"คือจิต เจตสิก** ไม่ใช่เรา *"ชื่อสุชาติ"*...เป็นมิจฉาทิฏฐิ ตายไปมหาตาปนรก ยุติธรรมไหม?...ยุติธรรม ไม่มีอะไรไม่ยุติธรรมเลย

ฉะนั้นเราไม่มีภูมิใดๆ ทั้งสิ้น เราเกิดมาเพื่อพึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าเท่านั้น เราไม่ได้มีความรู้ใดๆ อย่าไปนึกว่าเรามีภูมิใดๆ ทั้งสิ้น เราเกิดมา พระพุทธองค์เวลาทรงจะทำอะไร พระพุทธองค์จะเหาะเหิรเดินอากาศได้ ไม่ว่าพระพุทธองค์จะพุทธดำเนินไปแล้วมีดอกไม้โปรย เขาทำทางให้เรียบร้อง มีศาลา มีกุฏิ วิหาร ที่ทำมา พระพุทธองค์ไม่ได้บอกว่า **"บารมีของอาตมะเองหรือของตถาคตเอง"** พระพุทธองค์ไม่เคยตรัสอย่างนี้เลย ที่พุทธดำเนินไป แล้วมีดอกไม้โปรยปรายเพราะ**บุญกุสลที่ทำในเขตบุญของพระพุทธเจ้าชื่อนั้น...พระองค์นั้น** ที่มีกุฏิวิหารขึ้นมาก็เพราะด้วยบารมี!....เป็นมิจฉาทิฏฐิตายไปไหน?...มหาตาปแล้วจะรอดไหม? เราต้องรู้จักทุกเรื่อง เราทำผมอย่างนี้ ทำอะไรก็ตาม ไปทำผม อยากทำผม เป็นอย่างไร?...เพราะ**บุญในอดีต** สิ่งที่เรามีเงินมีทรัพย์ขึ้นมา เพราะบุญในอดีตของเราที่เราทำมา เราจึงมี ที่เรามีเสื้อผ้า มีบ้านอยู่ มีอะไร หรือว่าเช่าบ้านอยู่ก็เพราะเขตบุญที่ทำมา เราจึงมีเงินให้เช่าบ้าน ทำไมเราจึงนอนข้างถนน? บางสำนักสอนให้รักษาสีลอย่างเดียว ยังไม่รู้สีลเลย ไม่ต้องทำอะไร ให้รักษาสีลอย่างเดียว ให้รักษาสีลอย่างเดียวยังไม่รู้จักสีลเลย ไม่ต้องทำทานเอาแค่สีล **"สีเลนะ สุคะติง ยันติ สีเลนะ โภคะสัมปทา สีเลนะ นิพพุติง ยันติ ตัสมา สีลัง วิโสธะเย"สอนใคร?...สอนบุคคลที่เป็นพระโสดาบันขึ้นไป**

"สีเลนะ สุคะติง ยันติ "...ถ้าเป็นพระโสดาบันก็สุคะติงแน่

"สีเลนะ โภคะสัมปทา"...สุขสบายแน่...เพราะเป็นพระโสดาบันไปแล้ว

"สีเลนะ นิพพุติง ยันติ"...ถึงนิพพานแน่

อย่างเราก็... *"สีเลนะ ทุคะติง ยันติ"* แปลว่าไปแน่ ไม่ไปอะไร ก็ไหนต่อไหน เราก็ "ทุคะติง ยันติ"...เราไม่ "สีเลนะ สุคะติง ยันติ"...ไม่ไปถึง เราทุคติแล้ว เราก็ไปทาง *"สีเล"* ของเรา สีลนี้สีล ๕ ของพระอริยะบุคคล พระโสดาบันท่านจะละสีล ๓ เพราะทำไมถึงบอกแบบนี้ ทำไมถึงบอกว่า "สีเลนะ สุคะติง ยันติ สีเลนะ โภคะสัมปทา สีเลนะ นิพพุติง ยัน

ติ" ทำไมเราจึง *"สีเลนะ ทุคะติง ยันติ...!" ?* แปลว่ายืนยันแน่ ว่าเราปุถุชนคนธรรมดาต้องยืนยัน นอนยันเลยว่ามีหวัง ถ้าไม่ได้สิกขาธรรมพระพุทธองค์ต้อง *"สีเลนะ ทุคะติง ยันติ!"* มีไหม? เคยได้ยินไหม?...ไม่เคยได้ยิน เพราะจะเปรียบเทียบให้ฟัง ทำไมจึง " สีเลนะ สุคะติง ยันติ"...? ทำไมจึง "สีเลนะ โภคะสัมปทา"...? ทำไมจึง "สีเลนะ นิพพุติง ยันติ"...? เพราะอะไร? พอพูดเช่นนี้นึกถึงจิตอะไร?...

"สุคะติง ยันติ"...แปลว่า บุคคลนั้นดับทิฏฐิคตสัมปยุตแล้ว ดับ ๔ ตัวออกไปแล้ว "สีเลนะ โภคะสัมปทา" โภคะคืออะไร? *"พระชอบให้พรเวลาให้พร ขอให้เจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณธนสารสมบัติ"* เราก็สาธุ *"เราต้องเจริญด้วยอายุ อายุยืน"* ใช่ไหม? *"อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ"*ให้ เป็นอะไรแล้วตรงนี้? พระให้ต้องรู้ด้วย พอไปให้ต้องนึกถึงอะไร? ไปให้อายุเพราะว่ามงคลจักรวาลน้อย...*"สัพพะพุทธา"* จะมีคำว่า อายุ วรรณะ สุขะ พละ

ทีนี้ **อายุ วรรณะ สุขะ พละ ของพระพุทธองค์ต่างกันกับอายุ วรรณะ สุขะ พละ ของโลก** พอบอกอายุ...ที่เวลาพระให้พร "อายุ"...เรานึกถึงอายุยืน "วรรณะ"...นึกถึงผ่องใส ผิวพรรณผ่องใส "สุขะ"...ความสุขทุกอย่าง "พละ"...มีกำลัง "ปฏิภาณธนสารสมบัติ"....ตัวเราอิ่มใจแล้ววันนี้ได้รับพรมงคลจักรวาลน้อย

"อายุวัฑฒะโก, ธะนะวัฑฒะโก, สิริวัฑฒะโก, ยะสะวัฑฒะโก"...*มียศ มีศักดิ์ มีอำนาจ* เราก็นึกว่า *"ใช่!"*...นี้แปล ถ้าแปลอย่างนี้ ว่า *"มีอายุ มีวรรณะ มีสุขะ มีพละ มียศ"* เราก็แปลยศเป็น *"ยศ"* แล้วแปลแบบนี้ไปไหน? ไปดูคำแปลขอให้มียศ มีลาภ ให้พรแบบนี้คือให้ไปไหน?...อบายภูมิ ที่จริง**พรของพระพุทธองค์นี้ตรัสถูก แต่ว่าเราเข้าใจผิด** เราก็นึกว่าให้อายุยืน ให้มีวรรณะผ่องใส เราก็แต่งกลอน... *"มีวรรณะ...มีผ่องใส...มีกำลังใจที่เบิกบาน"* ทั้งหมดนี้**ถ้าเราเข้าใจอย่างนี้เขาเรียกโลกามิสสกะตัณหา** ให้ระดับของโลกให้ทุกคนมีตัณหาให้หมด (คำแปล) คำแปลให้อายุอย่างนี้

พระพุทธองค์ในสมัยพุทธกาลพอตรัสอย่างนี้ บุคคลนั้นเป็นพระโสดาบัน พอบอก "อายุ" พอพูดถึง**อายุนึกถึงอะไร?...นึกถึงกาลอัทธา กาลสมัย กาลสันตติ กาลขณะ มีการทำงาน** อายุเขาทำอย่างไร? ตั้งแต่ขณิก ขณิกแบ่งออกเป็น อุปาทะอนุขณะ

ฐิติอนุขณะ ภังคอนุขณะ สอนไป แค่อายุไปถึงนี่ นั่นคือต้องสอนก่อน แล้วจึงเจริญธรรม สมัยนั้นฟังแล้ว ถ้าไปบอกอายุธรรมดาอย่างนี้ก็เป็นโลกามิสสกะตัณหา เป็นการเข้าไปตัณหา....ก็เป็นเดียรถีย์ทันที....ถ้าไม่เข้าใจ เวลาจะสอนต้องบอกให้ฟัง ว่านี้คืออะไร ถ้าเราจะรู้อย่างนี้ เราต้องสิกขาพระอภิธรรมก่อน แล้วจึงจะให้พร ว่านี้เป็นพระสูตร...ที่จะให้ ฉะนั้นสิ่งที่เราจะให้พร *"อายุ...ขอให้มีอายุยืนยาว วรรณะ...ที่ผ่องใส พละ...ที่แข็งแกร่ง"* เราไปให้*"อายุ วรรณะ สุขะ พละ"*...อย่างนี้แสดงว่าเราให้อบายภูมิเขาไปแล้ว "อวยพรอบายภูมิ" ไม่ว่าในโลกนี้ *"ส.ค.ส.ส่งความสุขสวัสดีถึงท่าน ขอให้ครอบครัวของท่าน..."* แสดงว่าแช่งให้เขาลงนรกหมดเลย เราต้องส่งไหม? เรามีโสตถิธรรมเอาโสตถิธรรมส่ง เอาธรรมะพิมพ์ถ่าย xerox ธรรมะส่ง ทีหลังต้องทำอย่างนั้น ใครเขาส่ง ส.ค.ส. เราไม่ต้องถ่าย xerox พระไตรปิฎกส่ง นี่แหละที่ถูกต้อง ส่งสวรรค์ให้เขา เขาโมโหก็ชั่งเขา...ถ้าเขาได้อ่าน ต่อไปให้ของขวัญใครถ่าย xerox พระไตรปิฎกให้ของขวัญ เอาไม่เอาแล้วแต่ จะอ่านไม่อ่านเขาอ่านนิดเดียวก็ยังดี ได้ผ่านสายตาเขาก็เก็บตทารัมมณะแล้ว...ไปสู่ภวังคะแล้ว เขาอ่านบทธรรมนิดหนึ่งเขาก็ส่งแล้ว เขาไม่พอใจเรื่องเขาแต่ว่าไปเก็บนิดหนึ่งก็ยังดี นี่คือส่งความสุขอย่างแท้จริงไปให้เขา ต่อไปคณะเราก็ส่งแต่ธรรมะอย่างเดียว ส่งถ่าย xerox บาลีล้วนก็ส่งไปเถอะ คำแปลเป็นเพียงนัยเท่านั้นเอง ก็คือเป็นหัวข้อให้เรารู้ พอไปศึกษาเมื่อก่อนเราก็ให้ *"อายุ วรรณะ"* พระเวลาจะให้พร "สัพพะพุทธา"คือต้องชี้ก่อน ชี้ว่าถ้าให้ "อายุธโย"นึกถึง *"อายุ สุขะ พละ ปฏิภาณธนสารสมบัติ"*...อย่างนี้โยมก็จะไปอบายภูมิ เป็นธรรมที่แปลเข้าใจอย่างนี้ คือโยมต้องตกนรกแน่นอน โยมนึกว่า *"อาตมาให้ อายุ วรรณะ สุขะ พละ"* แต่ว่าหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ อายุคืออะไร? วรรณะคืออะไร? **วรรณะมาจากรูปารมณ์, รูปวิสัยรูปเป็นรูปหนึ่งในรูป ๒๘** พอเป็นรูปวรรณะก็คือมาจากรูปวิสัยรูปหรือโคจรรูป **โคจรรูปที่มีวรรณะก็คือรูปวิสัยรูป** รูปวิสัยรูปหรือรูปโคจรรูป หรือรูปารมณ์ ฉะนั้นรูปารมณ์ รูปวิสัยรูปมีคุณสมบัติ ลักขณาทิจตุกกะ ถ้ารูปนี้ถ้าได้มีส่วนในการไปทำกุสลผลบุญที่เป็นอย่างนี้ ถ้าแยกแยะออกมามันจะเกิดไตรลักษณ์ อนิจจลักษณะได้อย่างไร? ทุกขลักษณะได้อย่างไร? อนัตตลักษณะได้อย่างไร? เมื่อเขาทำงานกับวิเสสลักษณะทำได้อย่างไร?...ก็ชี้แจงไปเรื่อย "โยมต้องไปดูตรงนี้ๆ"...มี

พื้นฐาน แล้วตอนนี้คือให้วรรณะ ต้องอย่างนี้ชี้แจงแล้วให้พร ถ้าไม่เช่นนั้นก็ไม่ต้องแปล เราที่แปลให้รู้เท่านั้นเอง แล้วจะกลับมาทำความรู้ของ "อายุวัฑฒะโก"ที่เขาบอกว่าไปรดน้ำมนต์เจ็ดวัด "อายุวัฑฒะโก ธะนะวัฑฒะโก สิริวัฑฒะโก ยะสะวัฑฒะโก พะละวัฑฒะโก วัณณะวัฑฒะโก สุขะวัฑฒะโก" รวมแล้ว ๗ เลยบอกว่า *"ไปอาบน้ำมนต์ ๗ วัด"* เราก็งง ! งวยไป ก็เลยไปตามวัดต่างๆ ๗ วัด จะเห็นที่อ่านจะมีว่า "วัฑฒะโก"แปลว่า*"ความเจริญ"* ความเจริญคืออะไร สุขะคืออะไร?...สุขะคือฌาน อย่างน้อยท่านฟังท่านต้องได้ฌานชั้นตั้งแต่ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุถัชฌาน (ไม่มีปัญจมฌาน) มีแค่ ๔ เพราะมีสุขะด้วย ก็แสดงว่าขอให้ท่านได้ฌาน ขอให้ท่านพิจารณา จะได้ฌานก็ต้องอธิบายอีกเรื่อง "สุขะ"...(แล้วก็จะมีทีท่าจบหรือไม่)

ฉะนั้นแสดงธรรมชี้ไปเรื่อยแล้วต่อด้วยพละ นึกถึงพละ๙ พละ๕ คืออะไรทำงานกับอะไร?...พละมี ๑.สัทธาพละ ต้องประกอบด้วย ปกติสัทธา ภาวนาสัทธา ปกติสัทธามีจิตทำอะไรกับเจตสิกบ้าง? สัทธามาจากไหน? สัทธาคือเจตสิก สัทธามาจากไหน? สัทธานี้เป็นโสภณเจตสิกทำงานกับจิตที่เป็นโสภณจิตเหมือนกัน เช่น กามาวจรโสภณจิต๒๔ ไปทำงานกับรูปาวจรจิต๑๕ อรูปาวจรจิต๑๒ โลกุตตระจิต๔๐ คำว่าสัทธาแล้วทำงานกันอย่างไร ต้องมีอะไร ดวงที่ ๑ "โสมะนัสสะสะหะคะตัง ญาณะสัมปะยุตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ มะหากุสะลจิตตัง" ดวงนี้ทำงานกับเจตสิก๓๘ ทำงานตั้งแต่ผัสสะ ผัสสะต้องประกอบด้วยสัทธาพละ ผัสสะมีสัทธาหนุนกำกับไว้ เพราะเขามาจากญาณสัมปยุต ก็บรรยายไปเรื่อย นั้นคือให้พร พรของพระพุทธองค์เป็นแบบนี้ ฉะนั้นผู้ฟังจึงบรรลุธรรม พอเราฟังขอให้มีพละ...*"โอ้! มีกำลังแข็งแรง ไปออกกำลังตอนเช้าทุกวันๆ"*... ให้มีพละ? ไปไหน? เราก็เข้าใจพละผิด แต่พละนั้นมีถึง ๙ แต่ที่พูดถึงตรงนี้มี ๕ คือสัทธาพละ สัทธาพละก็ต้องนึกถึงสัทธาเจตสิก ฉะนั้นเราเข้าใจผิดแล้วสอนผิดเป็นไร? คนสอนก็บาป คนฟังก็บาป

"สีเลนะ สุคะติง ยันติ สีเลนะ โภคะสัมปะทา สีเลนะ นิพพุติง ยันติ" ทำไมพระโสดาบันอย่างน้อยไปสุคติ มีใครไปทุคติไหม?...ไม่มี เขาบอกว่าสีล ๕ ก็ต้องไปสุคติ แปลว่า ทุคติไม่มีไป แต่เราไม่แน่นอนเพราะเราเป็นปุถุชนคติแปลว่าคติของปุถุชน คตินี้

คืออะไรจะไปไหน? พอพูดถึงคตินึกถึงอะไร? พอเวลาจะสอนคน พระก็ต้องสอน...พอบอกคติ,ปุถุชนคติ พอ “คติ”ก็บอกว่า “โสมนัสสะสะหะคะตัง ทิฏฐิคะตะ...” ทิฏฐิคตะ, คติ, คตะ มาจากไหน?....โลภะ พอมาถึงญาณะ “โสมนัสสะสะหะคะตัง ญาณะสัมปะยุตตัง...” ต้องสิกขาอย่างนี้ ไม่มีนอกธรรม “คตะ”ตรงนี้มาจากตรงไหน?...ต้องบอกหมดเลย ปุถุชนคตะ, ปุถุชนคติ จะไปคติไหน?...ก็คือไปจากจิต แต่ที่ว่า “คติ”แปลว่า*ทาง* ฯ

(ถาม) *คติ นี้หมายถึง ๒๗ ภูมิได้ไหม?* ... (ตอบ) ได้ แต่ต้องถึงจุดลึกก่อน เพราะว่า ๒๗ ภูมิไม่ได้ต้อง ๓๑ ภูมิ

(ถาม)...*ฟังไม่ได้ยิน*...?.. (ตอบ) ปุถุชนได้ฌานปุถุชนไหม?...ได้ เช่น ได้ปัญจมฌาน อรูปฌาน เป็นอะไร?...ปุถุชน เราได้ปฐมฌานก็ยังเป็นปุถุชนอยู่ ยังมีกิเลสหยาบหรือละเอียด เราได้ปุถุชนค่อนข้างละเอียด เพราะเราได้ฌาน ปุถุชนค่อนข้างดี

ฉะนั้น พอเราที่เราได้ฌาน เราก็จะเข้าไปสู่ระบบของควบคุม แต่ว่า “คติ คตะ” นี้อยู่ในจิตนั่นเอง ไม่ได้มาจากไหนเลย มาจากจิตทั้งสิ้น แต่เราแยกไม่ออก “คติ” พอไปแปล...เสร็จ คติแปลว่า *“ทาง”* ในหนังสือว่าคติ “คตะ”แปลว่า คด, งอ พอบอกว่าคติเราไม่ได้สิกขาธรรม เราไม่รู้ว่ามาจากไหน? คติก็มาจากจิตนั้นเอง อย่าลืมว่าจิตเป็นตัวควบคุม “**โสมะนัส**สะสะหะคะตัง **ทิฏฐิ-คะตะ-สัมปะยุต**ตัง...” ทุกตัวนี้เป็นการทำงานของจิตที่ควบคุมทุกตัว **ทิฏฐิ**ก็ควบคุม **คตะ, สัมปยุต**ก็ควบคุมหมด ฉะนั้นสิ่งต่างๆ ที่เราจะแปลเขาบอกว่า “โสมะนัสสะสะหะคะตัง...” แปลว่า *“จิตที่มีความยินดี หรือพร้อมด้วยความยินดี”*...แล้วจะรู้เรื่องอะไร “โสมะนัสสะสะหะคะตัง ทิฏฐิคะตะสัมปะยุตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ อะกุสะละ โลภะมูละจิตตัง” แปลว่า *“จิตที่ไม่มีการชักชวน พร้อมด้วยความยินดีประกอบด้วยความเห็นผิด จิตเป็นโลภะ”*...แล้วเราจะไปรู้เรื่องไหม? *“ไม่มีใครชักชวน”*...แล้วไปยินดีทำไม! ไม่มีใครมาชักชวนเราแล้วเราไปยินดีทำไม! *พร้อมด้วยความยินดีประกอบด้วยความเห็นผิด*... ก็ไม่มีใครชักชวน...จะเห็นผิดทำไม!...อยู่เฉยๆ เวลาเขาแปล “โลภะ” ฉะนั้นเวลาแปลต้องแยกทีละตัว คะตะ / สะหะ / มะนะ, มะนัส / โสม / สะ แล้วเราจึงจะเข้าใจเรื่องขบวนการของจิต

เราให้พรก็เป็นคติ, คตะ ทุกอย่างจึงมาจากนี่หมด ที่เรามีอกุสลสังคหะ มีกิเลส พูดว่า *"ควรละกิเลส, หมดกิเลส, เรานี้ตะลุมบอนกับกิเลส, ประหารกิเลส"*...เอากิเลสมาตะลุมบอนได้ แล้วบอกทุกท่านว่า *"ควรจะต้องละกิเลส"* ไปบอกให้เขาละกิเลส...เราละหรือยัง?...แสดงว่าเราพระอรหันต์แล้ว หรือบอกใครว่า *"ละกิเลส"*...โยมยังมีกิเลสอยู่แสดงว่าอาตมาไม่มีกิเลสแล้ว จะไปสอนใครเรื่อง"กิเลส" ต้องพูดเรื่องกิเลสให้ถูกต้อง **ถ้าพูดกิเลสไม่ถูกต้องเราเป็นกิเลส** แล้วถ้าเป็นพระ...หนักเลย พระจะไปสอนให้ใครละกิเลสไม่ได้ เราไม่เป็นไร เราสอนได้ *"ยังมีกิเลส...ให้หมดกิเลส"* สอนได้หมดเพราะเราจะไปขุม ๗ พระท่านไปขุม ๘ (เราได้เปรียบกว่า ๑ ขุม) ฉะนั้นเราต้องพูดให้ถูก ผมยังไม่เคยบอกให้ใคร อธิบายใครเรื่อง "ละโลภะ" ตั้งแต่สอนพระอภิธรรม มีบอกให้ละกิเลส ละโทสะ มีบอกไหม? ถ้าบอกว่า *"คณะนี้ไม่เห็นมีนั่นเลย...ยังมีกิเลสเพียบ"* แล้วใครสอนให้ละกิเลส? ไม่ได้สอนเลยให้ละกิเลส ถ้าผมสอนให้ละกิเลสผมเป็นอะไรแล้ว? ผมต้องเป็นพระอรหันต์ก่อนแล้วถึงบอกละกิเลส

พระพุทธองค์ชี้เรื่องโลภะว่าอย่างไร โทสะอย่างไร โมหะอย่างไร แล้วก็ไปทำกันเอง โลภะแปลแบบภาษาพระเวท...เราไม่เอา เราก็มาสร้างความรู้ แต่มากมายมหาศาล ถ้าใครอยากจะบรรลุไวไปสิกขาเรื่องนี้บรรลุไวแน่ ไปอ่านเรื่องอาสวะ ถ้าเข้าใจอาสวะเมื่อไรสบายเมื่อนั้น เรื่อง ๑. กามาสวะ ๒. ภาวาสวะ ๓. ทิฐฐาสวะ ๔. อวิชชาสวะ ไปอ่านให้รู้เรื่อง ให้รู้เรื่องแล้วทำให้ได้ใน ๔ ตัวนี้ (อาสวะ) เราถึงบอกว่า การทำงานของจิต ไม่ใช่เราสั่ง เรานี้ โลภะ โทสะ ที่พูดออกมานี้มันเป็นผลแล้ว มันจะไปทำอะไร สิ่งที่มันกำลังทำอยู่ภายในนี้เขาเรียก "ต้นเหตุ" แต่พอเขาออกมาเป็นผลแล้ว มันก็เป็นผลจะกลับใส่เข้าไปใหม่ได้ไหม? คำพูดที่ออกมาแล้วไปดึงมาแล้วใส่กลับไป เช่น มีผลทุเรียนนี้ตอนนี้ออกแล้วลูกใหญ่ แต่ตอนนี้ทุเรียนราคาถูกอย่าเก็บเลย เอาทุเรียนยัดใส่เข้าไปในต้น?...ไม่ได้ เมื่อมันเป็นผลออกมาแล้ว จะไปยัดใส่ได้อย่างไร มันก็ต้องมาตั้งแต่ยังไม่เกิดผล แล้วชะลอว่าอย่าให้เกิด ให้มีการชะลอตัวให้การทำงาน สมมุติว่าเดือนนี้มันจะออกผล เราก็ไปควบคุมเข้า ว่าให้ออกไปอีก ๒ เดือนค่อยออก ก็ทำให้มันช้าลง แทนที่จะเคลื่อนไปเรื่อยๆ ก็ให้มันช้าอยู่นั่นเอง นั้นก็มีสิ่งที่เป็นธาตุสารทั้งหลายก็มาควบคุมได้ แต่**จิตต้องเอาธรรมะของ**

พระพุทธองค์เข้าไปใส่อย่างเดียว แล้วจะออกมาอย่างไรก็แล้วแต่ ก็ของเราทำมาเราถนอมมากี่ภพกี่ชาติเอนกอนันต์ชาติ พอมาถึงอบรมปั๊บให้หาย *"คนเข้าวัดไม่มีโกรธ"*...ใครบอก ! บอกเขาว่า *"เข้าวัดยังโกรธอยู่"* บอกเขาเลยว่า *"ถ้าไม่เข้าวัดแกตายเดี๋ยวนี้ ก็เพราะเข้าวัดนี้แหละแกแค่หัวแตก ไม่เข้าวัดแกตาย"*...ไม่ได้ เพราะว่าแล้วแต่บุพพกรรม พูดไปเรื่อยไม่ได้ว่า *"เราทำไมถึงทำไม่ได้"*...ก็มันยังทำไม่ได้ ถ้าทำได้คือทำได้ แล้วใส่ธรรมะเข้าไป **วันใดวันหนึ่งวันใดมันต้องออกแน่ ถ้าเราใส่ของที่ถูกไป ถ้าเราใส่ของที่ผิดไปตลอดภพ**ตลอดชาติมันจะเอาอะไรออก มันก็ลงนึกว่าเป็นธรรม ทำอะไรก็เป็นธรรม ธรรมของพระพุทธองค์เราคิดเอาเอง เรานึกพระพุทธองค์ เราก็นึกแค่นี้สำเร็จรูป พุทธะแปลว่า *"พระพุทธองค์"* พุทโธคือ *"พระพุทธองค์"* เราไม่ได้รู้กว่าจะมาเป็นพระพุทธองค์ทำอะไรมา? เราต้องไปอยู่ในรายละเอียดอันนั้น ไม่รู้...ไปทำอย่างนั้นไม่ได้ พุทธะแปลว่า *"พระพุทธองค์"*...ก็เป็นภาษาพราหมณ์ เป็นภาษาเดียรถีย์ไปทันทีเพราะเราไม่รู้ เราไปแปลพุทธะคือพระพุทธองค์ โดยที่ไม่รู้พระพุทธองค์คืออะไร? เราก็ต้องรู้ ต้องกลับมาจึงจะรู้ว่าพุทธะคืออะไร? ทำอย่างไรจึงจะเป็นพุทธะได้? นั่นก็คือความรอบรู้ในการสิกขา ไม่ใช่แค่คำแปล ถ้าคำแปลเมื่อไร...ของพราหมณ์เขาก็มีอยู่แล้ว พราหมณ์เขาก็จะมีชื่อพุทธะ,พระพุทธองค์, พระธรรม, พระธรรมเจ้า, พระสงฆ์เจ้า เขามีอยู่แล้ว จะเห็นว่าของพราหมณ์เขาใช้สงฆ์เหมือนกัน สงฆ์แปลว่า*"คณะ"* แต่ว่าของพระพุทธองค์ยืมคำว่าสังฆะมาแปลว่าคณะมา **สงฆ์นี้แบ่งออกเป็น ๒ อย่าง** ถ้าเป็น**สงฆ์วินัยต้องพระ ๔ รูป เรียกว่าสงฆ์ รูปเดียวเรียกว่าภิกษุ หรือสมณะ** หรือเรียกอะไรก็ตาม แต่ว่าอย่างนี้ถ้าเป็นสงฆ์ในความหมายของพระพุทธองค์บอกว่าต้องมีพระภิกษุ ๔ รูป อย่างนิมนต์พระบวชพระ... มีผู้ถามเลยว่าองค์นี้ดูหมอไหม? ให้น้ำมนต์ ดูฤกษ์ ดูยามไหม? ก็ตัดไปเรื่อย นิมนต์มา ๒๘ รูปก็เกินนิมนต์พระรุ่นใหม่รุ่นน้อยๆ แสดงว่ายังไม่ไปฝึกวิทยายุทธดูฤกษ์ ดูยาม เปลี่ยนชื่อเปลี่ยนนามสกุลยังไม่มี เช่น ดูนี่มงคลไม่มงคล เป็นเดชเป็นศรี...ไม่มี ยังไม่แก่กล้า ถ้าอยู่ไปก็เริ่มดูดวง...มีจักรไว้ดู ถ้าเป็นเช่นนี้ก็ไม่ใช่ภิกษุแล้ว ฉะนั้นก็มาถึงพระสงฆ์โดยธรรม พระสงฆ์โดยธรรม พระพุทธองค์ก็หมายถึงว่า **พระสงฆ์โดยธรรมคือผู้ที่เป็นพระโสดาบัน**

เป็นเบื้องต้น ไม่ได้แปลว่าคณะสงฆ์ เราเรียกสงฆ์ๆๆ ไปเรื่อยเราไม่รู้ พระพุทธองค์ยืมมาใช้ในนัยความหมายของพระพุทธองค์นั้นคืออะไร

ฉะนั้น พอพระอาจารย์ไปให้พรโยม "สัพพะพุทธา..." ก็เริ่มบอกก่อน ต่อไปนี้อาตมาจะให้พร "สัพพะพุทธา ..." ในคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีนัยดังนี้ก็ว่าโดยคร่าวๆ อายุ วรรณะ สุขะ พละ หมายถึงอะไร แล้วจึงจะให้พร แล้วจึงจะถึงธรรมจริงๆ ถ้าแปลยกที่เขาไม่รู้ก็นึกว่านี้เขาได้ ทำบุญแล้ว พระท่านมา "สัพพะพุทธา"ให้แล้วอายุวัฑฒะโก....อายุวัฒนะเขาก็ไม่ทราบนึกว่า *"ให้เรามีอายุยืน....เราจะมีเคราะห์เคราะห์ไม่ดีดวงไม่ดี ไปให้หมอดูบอกว่าตกศูนย์"* พอตกศูนย์ ก็ว่า *"กรรมอะไร?"* ให้บอกว่า "ตกศูนย์พูนสวัสดิ์ ภัยวิบัติลาภมากมี" ตกศูนย์ภูมิใจมาก *"ตกศูนย์ตายแน่เราตายแน่... เกณฑ์ดวงชะตา ดูกราฟ แล้วกราฟขีดเส้นขีดเส้นแล้วตกศูนย์..ขึ้นไปนี้...ลงศูนย์ลงศูนย์..หนักแย่แน่"* เราก็ต่อ..."ตกเลขศูนย์พูนสวัสดิ์ภัยพิบัติลาภมากมี" ตกศูนย์ดีไหม?... ดี ถ้าเป็น**พระอรหันต์ต้องตกศูนย์แล้ว...คือไม่มีอะไร** เขาทายว่าเป็นศูนย์...แสดงว่าโชคดีตลอดชาติ "ตกศูนย์พูนสวัสดิ์ภัยพิบัติลาภมากหลาย" แสดงว่าตกศูนย์ดีไหม?..ดี เพราะว่าพระพุทธองค์มีไหม...ศูนย์ทั้งนั้นเลย...ไม่มีแล้ว พอตกศูนย์แปลว่า "พูนสวัสดิ์ไม่ต้องไปกังวลใดๆ ทั้งสิ้น"...แปลว่าตกศูนย์ตกดี

เวลาไปดูดวงดูอะไรเขาบอก *"โอ้โฮ! ลาภตกศูนย์ อะไรก็ศูนย์หมดเลย"*..เราก็... "โอ้โฮ! ดีมาก"...เราก็บอกนี้ "ศูนย์พูนสวัสดิ์ ยศ ลาภ สมบัติ แถมมากมี" เวลาเขาดูเสร็จ "ว่าแย่เลย" ...เราก็บอกกับหมอเลยว่า "เอ๊ะ! ผมรู้ว่าอย่างนี้ไม่เหมือนกับหมอที่เดามา แต่ผมไม่เดา ของผมตกศูนย์พูนสวัสดิ์ มหาสมบัติ เดี๋ยวลอตเตอรี่จะถูกอีกทุกปี จะถูกทุกปี" เขาว่าอย่างไร แต่เราว่าแบบนี้ แล้วถ้าใครว่า *"โอ้! นี่วาสนาต่ำต้อยจะตกต่ำ"*..."ถ้าวาสนามีจะต้องมีกุสลที่ได้ทำบุญในเขตบุญพระพุทธศาสนา แปลว่ากำลังจะมีลาภ มียศ มีสรรเสริญ มีสุข" เราพูดให้เขางง เพราะเราพูด เขาไม่รู้ ลาภคืออะไร?..ลาภคือโลภะ เราบอก "ลาภนี้เป็นลาภญาณะ...ได้ท่อง" ครั้งแรกที่ให้ท่อง คณะก็ให้ท่องจิต..."*ไม่เอา*" พอเห็นโลภะ โลภะ ๘... *"ไปท่องทำไม ท่องอกุสลมาเก็บไว้ในจิตทำไม โลภะ โทสะ โมหะ ไปท่องทำไมก็ของไม่ดีมันน่าจะเอาญาณะสัมปยุต"* เราไม่รู้ว่านี้เป็นอย่างไร

ฉะนั้น ใครที่ชอบไปดูหมอ ดูลายมืออะไรทั้งหลาย พอดูเสร็จแล้วเราก็จะเศร้าหมอง เราไม่ต้อง...กาลเวลามันมีเวลาเขาเอง ช่วงเวลามันยังไม่ถึง แต่เดี๋ยวมันจะถึง ฉะนั้นให้เขาเจริญธรรมสวดมนต์ไหว้พระไป **คำว่าสวดมนต์คือไปอ่านพระไตรปิฎก** พระที่สวดมนต์ นั่งสวดมนต์นี้คือเป็นพุทธประเพณี เราไม่รู้ เราก็นึกว่า *"ไปสวดมนต์ สวดมนต์"*...เราพูดผิด...*"ไปสวดมนต์"* ถ้าเราเอามนต์มาใส่ก็เสร็จแล้ว ไป**สวดมนต์ก็คือเป็นพุทธประเพณี**ไม่ใช่อริยะประเพณี ก็คืออริยะนั่นแหละ แต่ว่าเป็นพุทธประเพณีก็**คือพระพุทธองค์ไปฉันภัตตกิจที่ไหนต้องแสดงธรรม** แสดงธรรมก็ออกมาเป็นพระสูตรๆๆ จนถึง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน วัดก็แสดงธรรม แสดงเรื่องพระวินัย แสดงพระสูตร พระอภิธรรมก็คือแสดงธรรม ฉะนั้น**เมื่อพระพุทธองค์ปรินิพพานหรือพระองค์ยังทรงพระชนม์อยู่ พระภิกษุสงฆ์เมื่อไปฉันที่ไหนก็ตามก็จะนำธรรมที่รับจากพระพุทธองค์นั้นมาเจริญเขาเรียกว่า "สวด" สวดก็คือพระธัมมเทสนา** เราเข้าใจ"สวด"... เราไม่เข้าใจแล้วนึกว่า *"สวด"*...เพราะเรามีการ"*ไปถึงก็ถูกสวด มาอบรมก็ถูกสวดอีกแล้ว อยู่บ้านดีกว่า เดี๋ยวก็ว่า เดี๋ยวก็เปรียบเปรย เดี๋ยวก็อย่างนั้นอย่างนี้ มาทำไม มาแล้วถูกสวดที่ต่อหน้าธารกำนัล"* เข้าใจว่าสวดผิดอีกแล้ว **มาสวดก็คือมาเชิญ มาสิกขาพระไตรปิฎก** "เชิญมาสวดกันทุกท่าน"ก็คือมาเจริญธรรม,มาสิกขา **"สวด"ก็คือธรรมเทสนาที่พระองค์ทรงแสดง**

ฉะนั้น เวลาไปตามบ้านพระภิกษุสงฆ์จึงนำธรรมมาสวดพร้อมกัน นั้นก็คือนำธรรมที่เป็นธรรมของพระพุทธองค์จริงๆ มาเจริญธรรม (ที่เป็นบาลีตั้งแต่หน้าแรกไปเลย) เราก็เจริญธรรมหรือเปิดหนังสือก็ได้ ไม่ได้ก็เปิดหนังสือ ได้ยิ่งประเสริฐใหญ่ แปลว่ารักษาพระพุทธพจน์ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้ การที่ไปสวดมนต์ **มนต์ก็คือพระไตรปิฎก สวดก็คือเทสนา** เทสนาธรรมที่มีในพระไตรปิฎกนั้นไปแสดงธรรมจึงจะเรียกว่าเจริญพระพุทธมนต์ บ้านนั้นจึงมีสิริมงคล แปลว่าบ้านนั้นจะมีบุญทั้งสิ้น...ถ้าเจริญธรรมที่ถูกต้อง นี้เรียกว่าสวดมนต์หรือที่เรียกว่าไปเจริญพุทธมนต์เย็นหรือพุทธมนต์เช้า แต่นั่นก็หมายความว่าต้องเอาหลักธรรม...อย่าไปตัดย่อ

ที่บวชพระตัดย่อหมด ก็เพราะมันยาว สวดแค่ชุมนุมเทวดาก็ตัดแล้ว "สะรัชชัง"...ไม่เอา เพราะว่า "สะรัชชัง"...นึกว่า"*ให้กษัตริย์ กษัตริย์ไม่มาก็ไม่มี*" ก็เราเชิญใคร?...เราเชิญตั้งแต่ท่านมหาราชๆ เป็นกษัตริย์ ท่านท้าวจาตุมหาราชก็เป็นพระมหากษัตริย์ เป็นขัตติยะ ขัตติยะแปลว่ามีเขต แปลว่าทำนา กษัตริย์โบราณทำนา แต่นั้นก็คือเรื่อง **กษัตริย์ก็คือผู้ปกครอง ผู้ปกครองก็คือเชิญทั้งหมดเลย ตั้งแต่ชั้นดุสิต ชั้นอะไรก็มา นี้คือกษัตริย์ทั้งสิ้น เป็นมหาราชด้วย** ท่านท้าวมหาราชทั้ง ๔ เราก็ไปตัด จะขึ้น"*สัคเคกาเม จะรูเป ...*" แล้วก็ขึ้น "สะรัชชัง สะเสนัง สะพันธุง .." บอกเสนาของพระมหากษัตริย์..แล้วท่านมาท่านเดียวได้ไหม? ท่านมหาราชที่รักษาพระศาสนา ท่านท้าวธตรฐ ท่านท้าววิรุฬหก ท่านท้าววิรูปักข์ ท่านท้าวกุเวร (ท้าวเวทสุวรรณ)ก็มีบริวาร ก็ไม่รู้เท่าไร ที่มาด้วยพระเสนาเสนาจะไปแปลอย่างนี้คืออะไร เราไปตัดย่อไปหมดเลย คือไม่มาเลย "สะมันตา จักกะวาเฬสุ" ... ไม่บอกว่า "สะมันตา"...ทั่วจักรวาลหมด แล้วไปตัด... "สัคเค กาเม"...เชิญแต่กาเมมาทั้งสิ้น เราไม่ได้ชวนมาทั้งหมดชวน "สัคเค กาเม"...ท่านที่อยู่ในกามทั้งหมดเลย กามไหนบ้าง?...กามนรกก็อยู่ในกาม เปรต อสุรกาย สัตว์เดียรฉานเป็นกามทั้งหมด เราก็ปฏิวัติใหม่คือเราทำของเราเอง ใครเขาทำอย่างไรก็ชั่งเขา เราไม่ต้องไปแข่งกับเขา ใครไม่เอาเราเอา คือต้องขึ้น "สะรัชชัง ...."มหาราชทั้ง ๔ ท่านเป็นพระโสดาบันด้วย แล้วเป็นมหากษัตริย์ด้วย แล้วเป็นมหาราชรักษา ท่านท้าวสักกะท่านเป็นพระโสดาบันด้วย แล้วเป็นผู้บริหารรักษาพุทธศาสนา เป็นใหญ่ทั้งสิ้น แล้วไม่เชิญท่านมา แล้วไม่..."สะมันตา จักกะวาเฬสุ"...ไม่เอาจักรวาล เอา..."สัคเคกาเม" ถ้าเชิญเราต้องเริ่มต้นจนสุดท้าย เพื่อให้ท่านมาสดับธรรม (แล้วที่ท่านเชิญอย่างนี้ท่านถูกแล้วเพราะว่าท่านไม่เอา ท่านตัดย่อๆๆ หมดเลย) ถ้าเวลาที่เราจะนิมนต์พระมาเราก็บอกว่า "ถ้าจะสวดพระธัมมจักรต้อง...เอวัมเม..เลย ไม่เริ่มบทขัดก็ไม่เป็นไร แต่ต้อง "เอวัมเม"...ได้ พอท่านขึ้น"*ภุมมานัง ...*" ....ก็บอกหยุดๆ

การทำงานของมหาภูตรูป มหาภูตรูปที่เป็นดวงอาทิตย์ก็ส่งมา แต่เนื่องจากพอมาอยู่ในขอบจักรวาลที่เหวี่ยงด้วยความแรงมาก เหวี่ยงอะไรมากก็จะไปไกลมาก ในระบบสุริยะจักรวาลของเรานี้ก็มี (นี้ก็คือพูดซ้ำของเก่า) ดวงอาทิตย์เพื่อเห็นมหาภูตรูปทั่วไป มหาภูตรูปดวงอาทิตย์ก็เหวี่ยงมาใกล้ดวงอาทิตย์มากที่สุดชื่อดาวพุธ ดาวศุกร์ โลก ดาว

อังคาร ดาวพฤหัส ดาวเสาร์ ยูเรนัส พลูโต ฯลฯ แต่นี่ก็คือเราจะตอบได้ว่า อันนี้ทำไม เกิดขึ้นในหลักพระพุทธศาสนา ได้กล่าวเรื่องนี้ไว้อย่างไร พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า**ดวงอาทิตย์ก็คือมหาภูตรูปที่มีไฟมากกว่า** แรงหน่วงคือจะเป็นของมันเองเมื่อถูกแรงหน่วงๆ ก็จะหมุนตัวของมันเอง แล้วแต่ว่าแรงต้าน แรงบวกแรงลบอะไรที่มีมากขนาดไหน อุตุก็ดี เตโช วาโย อาโป ปฐวีก็ดี ที่อยู่นี้ก็จะมีแรงพลังอำนาจ เพราะมันต้นธาตุของเขา แล้วเขาก็จะวิ่งมา เหวี่ยงมาอยู่กลาง เนื่องจากเป็นอากาศทั้งหมด พออยู่ก็เป็นลูกไฟ ปฏิปักษ์ฉะนั้น เมื่อเป็นอากาศแล้ว พอวิ่งผ่านมานี้ มันจะถูกการเผาผลาญ ออกมาก้อนใหญ่ แต่ก้อนใหญ่นั้นจะถูกเผาออกมาเรื่อยๆ จนมาเหลือก้อนเล็กนิดเดียว และดวงที่ใหญ่ที่สุดก็เพราะมาใหญ่กว่าและมีความหนักหน่วง ของหนักและของเบาหล่นถึงโลกพร้อมกันไหม?... ของหนักลงถึงก่อน ก็คือการเหวี่ยงที่เป็นอันใหญ่มันจะไปไวกว่า จะเทียบให้เห็นว่า นี่คือที่แรงเหวี่ยงๆ แรงที่มีแรงมาก นักกีฬาที่ว่า “ใครขว้างจักรไกลกว่ากัน” นั่นคือแรงเหวี่ยงไปอย่างนี้ ก็เพราะมาอย่างนี้แล้ว มันก็จะมาเป็นลูกไฟ

ฉะนั้น ของอะไรที่ตกมาจากข้างบนจะเสียดสีกับอากาศๆ ก็ลุกเป็นไฟ เพราะเป็นปฏิปักษ์ ระหว่างอากาศกับปฐวี เหล็กอะไรที่หล่นมาจากฟากฟ้า ดาวตก หินตก ใดๆ อะไรก็ตาม พอหล่นลงมาก็เสียดสีกับบรรยากาศๆ ก็คืออากาศที่มีทั้งปฐวี อาโป เตโช แล้วมาเป็นลม แหวกเข้ามาก็กลายเป็นความร้อน ฉะนั้น ความร้อนคือปฏิปักษ์ คำว่าปฏิปักษ์ก็คือทำลายสิ่งที่ตรงข้าม เห็นไหมว่ามันจึงต้องลุกโชติช่วง เพราะเป็นปฏิปักษ์ ศัพท์ธรรมจึงมีทุกอย่างแต่เรายังดูบาลีไม่หมด มีคำสอนทุกอย่างทุกชนิด เพราะ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์มีบาลีทุกอย่างครบหมดแล้ว การอธิบายของพระพุทธองค์ก็มีหมดแล้ว เพียงแต่เรา**สิกขาแบบคำแปลเราเลยไม่รู้เรื่อง** ถ้าเราได้สิกขาอย่างของจริงของแท้เราจะรู้ว่าระบบเป็นอย่างไร

อากาศก็หมุนไป หมุนมา ก็เกิดอุตุ นี่ก็เกิดความเย็น ค่อยๆ รวมตัว เมื่อห่างพระอาทิตย์เท่าไร ก็กลายเป็นดินที่แข็ง อยู่นานเพราะมาจากไฟนั่นเอง มาจากเตโช เตโชมีมากจึงเป็นลูกไฟอยู่ โลกเราเมื่อก่อนก็เป็นไฟทั้งสิ้น แล้วในที่สุดก็ถูกความเย็น ความเย็นค่อยๆ มาก็ค่อยๆ กลายเป็นดิน อันนี้ก็เช่นเดียวกัน ทุกอย่างก็จะเป็นอย่างนี้ นั่นก็

คือ อุตุ สีตะ อุณหะ ทั้งหลายก็จะเป็นลักษณะอย่างนี้ ถ้าอยู่ในบรรยากาศที่เหมาะสม อากาศที่ห่อหุ้มได้เหมาะสมจริงแล้ว ก็จะก่อให้เกิดมหาภูตรูปๆ ก็รวมตัวแล้วเป็นดินชัดเจน เราเห็นไฟเราบอกไฟจะเป็นดินได้อย่างไร

การก่อเกิดกำเนิดโลก พอมาถึงส่วนนี้ มหาภูตรูปก็รวมเป็นปฐวี พอโลกเข้าสู่ระบบๆ ของโลก ระบบของโลก และโลกก็ต้องมีทุกอย่างพร้อม ในโลกนี้รวมได้แล้วและก่อให้เกิดความเย็นๆ เข้า สิ่งที่จะเป็นความร้อนก็ระเหย จึงมีสิ่งที่ล้อมรอบตัวเองที่เรียกว่า**เรือนกระจกๆ มาจากการทำงานของมหาภูตรูป** มหาภูตรูปนี้เมื่อเขาทำงานแล้วเขาจะแยกส่วนของเขา อีกส่วนหนึ่งก็จะกลายมาเป็นอากาศ แต่ในอากาศนี้จะมีขอบเขตของเขา ที่เรียกว่าเรือนกระจกมาคุ้มครองโลก เป็น**ซุ้มเรือนกระจก ก็คือมหาภูตรูปที่ออกมาเป็นวาโยๆ คุ้มครอง** แล้วโลกนี้ก็จะเป็นการทำงานของปฐวี ในส่วนต่างๆ ก็จะมีปฐวี อาโป เตโช วาโย อยู่ด้วย

พระพุทธองค์ตรัสว่าโลก ที่เป็นปฐวีอยู่บนน้ำ เพราะโลกเรานี้ ยังหลอมเหลวอยู่ภายใน เพราะความร้อนที่ยังมีอยู่จากดวงอาทิตย์ ฉะนั้นโลกเมื่อมีบรรยากาศที่เหมาะสมหลังจากที่เป็นเชื้อสายของดวงอาทิตย์ มันก็จะมีตัวคุ้มครองตัวของตัวของเขาเอง ฉะนั้นก็เข้ามาได้พร้อมจะคุ้มครอง เมื่อคุ้มครองได้ถูกส่วนแล้ว มหาภูตรูปที่มีอยู่นี้ก็เกิดการรวมตัวอีก การรวมตัวของมหาภูตรูปนี้ถ้าเขามีกรรม **กรรมคือสัตวะทั้งหลายที่เป็นสัตว์นรก** สัตว์นรกนี้มากมายมหาศาล เราอย่านึกว่ามีน้อยๆ เรานึกว่า *"เอ๋! ทำไมคนมาก สัตว์น้อย แล้วคนมาจากไหน? สัตว์ก็น้อยลง แต่คนมีมากเรื่อยๆ ไม่รู้ว่าคนมาจากไหน?"* คิดกันเอาเอง *"ถ้ามีจิตมีวิญญาณจริง ทำไมคนมากแต่สัตว์น้อย หรือสัตว์น้อยคนมาก แล้วคนมาจากไหน?"* เราลืมคิดไปว่าสัตว์ในนรกแต่ละขุมมีมากมายมหาศาล นั่นก็มาเพราะคอยการคอยที่จะมาเกิดมาปฏิสนธิ **ถ้ามหาภูตรูปเขาทำถูกส่วน กัมมชรูปเขาก็สร้างรูป การสร้างรูปของเขามาจากการควบคุมของจิต** เมื่อควบคุมของจิตแล้วเวลาเข้ามาในอากาศต่างๆ มารวบรวมอย่างนี้ จะมาเป็นรูปเราอย่างนี้ อาจจะมองไม่เห็น แต่เขารวมกันแล้วเป็นมหาภูตรูป เช่น เทวดา เทวดามีมหาภูตรูป ? มี เคยเห็นไหม?...ไม่เคย เช่นเดียวกันอากาศเคยเห็นไหม? อากาศนี้พอจะเห็น ถ้าจับออกซิเจน ไฮโดรเจน จับเข้าสู่ความเย็น

ก็จะมองเห็น ฉะนั้นเขามาประชุมธาตุกัน พอประชุมธาตุเสร็จแล้ว เขาก็เข้ามาอยู่ได้ทันที เราดูอะไรเป็นตัวอย่าง?...ให้มนุษย์ดูได้หมดเลย ธรรมชาติสัตว์ทั้งหลายที่มี เขาให้เราดู แต่เป็นการบ่งบอกทั้งสิ้น แต่เราไม่ได้คิดออก เป็นสัตว์อย่างนี้ได้อย่างไร? ถ้าเราดูปูเสฉวนที่ตัวมันเข้าไปอยู่ในหอยสังข์ ถ้าหอยนี้มีตัวหอยแล้ว ปูเสฉวนก็จะไปหาที่ใหม่ ถ้ามีมหาภูตรูป เขาก็จะไปหาที่อยู่ของเขา นั่นคือจิตที่เขาจะต้องแสวงหาที่อยู่ของเขาให้ได้

(ถาม) *ตอนนี้ที่เขาเก็บมาขาย ไม่อยู่ในหอย แต่อยู่ในขวด* ! (ตอบ) นั่นคือเขาไปหาที่อยู่ของเขา เขาอยู่แล้ว อยู่ไม่ค่อยได้ก็ต้องอยู่เช่นเดียวกัน ขอให้มี ฉะนั้น ถ้าหอยหรือขวดเป็นอะไร? มหาภูตรูปเขาก็สามารถที่จะไปหามหาภูตรูปนั้นได้ ถ้าตัวปูนี้เป็นจิตเขาจะแสวงหารูป พอไปแสวงหารูป นั่นก็คือมีมหาภูตรูป สัตวะใดๆ ก็ตามถ้ามีรูป เราจะไปทันที เราค่อยสิกขาตอนต่อไป แต่ให้มองเห็นภาพอย่างนั้นว่า เมื่อไรมีมหาภูตรูป เมื่อนั้นจะมีสัตวะอาศัย เกิดที่ต้นไม้ได้ไหม?เกิดที่ต้นไม้...ได้ถ้าต้นไม้นั้นมีสภาวะที่เหมาะสม

(ถาม) *ถ้าจิตสร้างรูปในมหาภูตรูป ....(ไม่ได้ยิน)* ? (ตอบ) ใหม่ๆ เขาเรียกปฏิสนธิสุกกะไปอยู่ก่อน เขาเรียกปฏิสนธิแบบไม่แข็งแรง ถ้าแข็งแรงถึงจะออก ปฏิสนธิมันไม่แข็งแรง พระพุทธองค์ทรงสอนไว้หมดแล้ว ที่ถามนั้น ตอบหมดแล้ว คือมันยังทำอะไรไม่ได้ มันเข้าไปอยู่ หลังจากอยู่แล้วนี้

(ถาม)....*(ไม่ได้ยิน)*...(ตอบ) มาจากไหนๆ ปฏิสนธิชาติ สันตติชาติ ขณิกชาติ ที่เราสิกขาในคราวก่อน กว่าจะโยงมาถึงนี้นาน ให้เห็นตรงนี้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างเมื่อเข้ามาเมื่อเข้ามา มาเข้ากับต้นไม้ได้ พระนางอุบลวรรณนาอยู่ในดอกบัว เราคิดจนหัวแตกก็คิดไม่ออกว่าอยู่ได้อย่างไร บางองค์ก็อยู่ต้นมะม่วงชื่อพระอัมพลิกา เป็นพระอรหันต์ พระอุบลวรรณนาเป็นพระอรหันต์ ก็คนมีบุญจะมาเกิด เราคิดไม่ออก เพราะเราไม่เห็นเทวดาไม่เห็น แต่ถามมีไหม? เคยเห็นคนเกิดในดอกบัวไหม?...ไม่เคยเห็น มีไหม?...มี เทวดา เคยเห็นไหม?...ไม่เคยเห็น มีไหม?...มี เมื่อทราบเราจะได้ไม่สงสัยใดๆ ออกซิเจนมีไหม ?...มี เห็นไหม?...ไม่เห็น ไฮโดรเจนมีไหม?...มี เห็นไหม?...ไม่เห็น

(ถาม) *แล้วเอาสุกกะจากไหนที่อยู่ในดอกบัว?* (ตอบ) ไม่ต้องก็ในนั้นดอกบัวมีสุกกะอยู่แล้ว **คำว่าสุกกะ อย่าแปลว่าเชื้ออย่างเดียว เกสรดอกบัวก็เป็นสุกกะ สุกกะคืออะไร ?...มหาภูตรูป ให้ปฏิสนธิชาติได้ ตรงนั้นเรียกว่าสุกกะ** มีธาตุต่างๆ ผสมยาก เราเอาต้นไม้ปรุงอย่างไรให้เกิดคนได้ไหม? มันยังผสมไม่ถูกส่วน ถ้าถูกส่วนแล้วไม่ต้องบอกจิต จิตจะวิ่งเข้าหาทันที ถูกวิญญาณวิ่งเข้าหา ขอให้เราปรุงให้ได้ อย่างที่ทำโคลนนิง เอาเนื้อมาอย่างเดียว ขอให้มี...มาทันที

ตอนนี้ไดโนเสาร์สูญหายไปจากโลก และต่อไปให้เขาไปเอาตัว DNA มาให้ได้แล้วสัตวะจะมา ขอให้มาอย่างเดียวไม่ต้องกลัวว่าจะไม่มา เพราะคอยอยู่แล้ว ไดโนเสาร์มีทั้งสั้นทั้งยาว ก็เท่ากับว่าคนนี้ทำอะไรมาบ้าง คนที่มาหัวยาวก็มี ว่าเขายาวๆ แทนที่จะจบแค่นี้ ว่าต่อก็ประเภทหัวยาว หัวยาวนั้นเขาก็บอกว่าเป็นอย่างไร? เป็นไดโนเสาร์ไหม?...เป็น ตอนนี้ไดโนเสาร์สูญพันธ์สัตวะรอเพียบเลย สัตว์ในนรกอยากจะเป็นไดโนเสาร์ เขารอว่า “เมื่อไรจะทำเสียที ฉันจะได้มา” ให้มี DNA มา ไม่ต้องไปกลัวว่ามาจากไหน ขอให้ผสมถูกส่วน “ฉันคอยอยู่แล้ว พอคนนี้คิดฉันก็คอย” พวกนี้รู้หมด รู้เวรกรรมของตัวเอง ว่าจะเกิดเป็นอะไร ไม่ต้องกลัว อะไรสูญพันธ์ไปบ้าง ช้างแม็มม๊อสอย่างน้อย DNA ของช้างแม็มม๊อสมา อยู่ในงา อยู่ในอะไรก็ได้ขอให้มาสกัด ทำถูกส่วนแล้วเป็นได้ ทุกอย่างจะเกิดขึ้นมาได้ ขอให้มหาภูตรูปที่เขาทำให้มันถูกส่วนเข้าไว้ เอามีเชื้อหน่อย ถ้าไม่มีเดี๋ยวมหาภูตรูปสร้างเอง เพราะกรรมมันบันดาลให้ปรุงอย่างนั้นปรุงอย่างนี้ **ทำไมถึงปรุงเป็นช้างแม็มม๊อสได้ เพราะลักขณาทิจตุกกะ** ต้องมาจากลักขณาทิจตุกกะอย่างเดียวจึงจะออกมาเป็นรูปลักษณะต่างๆ พอมาเป็นก็เข้ามาทันที แล้วเขาก็สร้างเลย ที่นี้ก็**สร้างโดยสัญญา** พอเข้ามาจำได้หมดคนเป็นอย่างไร? ทำไมช้างจึงมีงวง? ทุกอย่างนกทำไมกินผลไม้? นกเงือกมีปากใหญ่ เราก็ทานผลไม้ขบเขี้ยวแบบนกไม่ได้ เช่นเดียวกัน แล้วนี่คือระบบอย่างนี้ ระบบมหาภูตรูป ถ้าเข้าใจมหาภูตรูปตอบได้ทุกเรื่อง นั่นคือพระพุทธองค์ทรงทราบมาทุกเรื่องแล้ว คำว่าไม่รู้จากคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มี ฉะนั้น มาด้วยระบบอันนี้เอง เมื่อถูกบรรยากาศที่ถูกส่วน มีการคุ้มครองในตัวของมันเองแล้วนี้ มหาภูตรูปก็จะทำงานได้ พอถูกเผาพลาญมหาภูตรูปจะรวมตัวก็ถูก

อุตุ อุณหะบ้างไประเบิดก็ต้นไม้ที่จะเกิดขึ้น มาจากมหาภูตรูป ที่มี ปฐวี อาโป เตโช วาโย อุตุชรูป อาหารชรูป และมีปริจเฉทรูป ลักขณรูป วิสัยรูป อาหารรูป ต้นไม้มีชีวิตไหม?....ไม่มี *"ในทางโลก ต้นไม้มีชีวิต"*ในทางโลกนั่นหมายถึงว่า มิจฉาทิฏฐิ ตายไปไหน ?...มหาตาปนรก เช่นเดียวกัน เราพูดอะไรก็ตาม ไม่ว่าจะพูด ๒x๒=๔ , ๔x๔=๑๖ ฯลฯ ไปที่เดียวกันหมด

ต้นไม้ภาษาธรรมบอกไม่มีชีวิต แต่ทางโลกบอกมีชีวิต เพราะว่าเขาใช้ศัพท์(คำว่าชีวิต)เดียวกัน พระพุทธองค์ทรงตรัสเรื่องต้นไม้มีชีวิตว่า **"ชีวสญฺญิโน หิ โมฆปุริสา มนุสฺสา รุกฺขสฺมึ โมฆะบุรุษทั้งหลาย มนุษย์ทั้งหลายมีความสำคัญว่า ต้นไม้นี้มีชีวิต"** แล้วเราเป็น "โมฆะบุรุษ" ตายไปไหน?...มหาตาปนรก ในพระวินัยบาลีเล่ม ๒ ข้อ ๘๙ หน้า ๑๐๖ นั่นก็คือต้นไม้ไม่มีชีวิต แต่ว่าใช้ภาษาโลก ก็เลยบอกว่าต้นไม้มีชีวิต นั่นก็คือสิ่งที่พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้

เคยมีการโต้เถียงกัน คือ *"เรื่องต้นไม้ไม่มีชีวิตแต่มีวิญญาณ ทั้งมีชีวิตก็ไม่มีชีวิตแต่มีวิญญาณ"* อีกฝ่ายก็บอกว่า *"มีทั้งชีวิตและมีทั้งวิญญาณ"* ก็เพราะเห็นต้นไมยราพถูกเข้าก็จะหุบตัวทันที ต้นจามจุรีพอถึงเวลาเย็นแล้วใบหุบ และนี่เองที่เขาไม่รู้ก็เลยบอกว่า *"คือวิญญาณ"* เพราะวิญญาณไปแปลว่า *"ความรู้สึก"* นั่นก็คือสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ทีนี้พอต่อไปเราก็รู้แล้ว ถ้าเราเริ่มรู้ เราก็เริ่มแยกออก พอบอกว่า *"ต้นไม้มีชีวิต"*...เรารู้ในใจว่าคือไม่มีชีวิต ที่ครูไปอธิบายเด็กเวลาสอน "ต้นไม้ไม่มีชีวิต" ค้านไหม? *"ต่อไปนี้ อาจารย์จะอธิบายเรื่องต้นไม้มีชีวิต...! ต้นไม้มีชีวิตต้องประกอบด้วยอะไร?"*...พออธิบายไป อธิบายมา "ต่อไปนี้อาจารย์จะอธิบายต้นไม้มีชีวิตแบบมหาตาปนรกให้เธอฟัง" นั่นก็คือถูกระบบถูกส่วนเข้า ให้เห็นอย่างนี้ ภูมินี้ ฉะนั้น ก็ถูกควบคุมโดยมหาภูตรูปของเขาที่มีอยู่

ฉะนั้น เวลาที่เป็นโลกมาหรือดวงดาวต่างๆ ที่รวมตัวแล้ว จากที่จริงไม่ละเอียดและรวมตัวแล้วจับเป็นกลมๆ ทีนี้เนื่องจากทำไมเข้าสู่ระบบสุริยจักรวาล? พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้อย่างไร? **เมื่อมาจากมหาภูตรูปเดียวกัน ฉะนั้น มันก็จะมีอายตนะเดียวกัน** ก็คือมีกระแสเดียวกันนั่นเอง กระแสของดวงอาทิตย์ก็ดึงดูดดาวพุธ ดาวศุกร์ โลก ดาวอังคาร ดาวพฤหัส ดาวอะไรทั้งหลาย เขาก็จะดึงดูดเพราะมาจากสภาวะเดียวกันก็

คือมาจากระบบสุริยะ เขาจะดึงดูดตัวเขาไม่ให้ถอยห่างไปไหน เราไม่รู้หรอกว่าเราอยู่ที่นี่อยู่บนอากาศ และลอยได้อย่างไร? น่าจะเหวี่ยงไปเหวี่ยงมา เหวี่ยงมาเหวี่ยงไป ลองนึกดูนั่งเรือโคลงเคลงๆ และอยู่บนโลกนี้ และโลกนี้ก็คือลอยบนอากาศ แล้วน่าจะหล่นไปไหนต่อไหน? เราน่าจะเอียงวูบไปวูบมาแล้วป่านนี้ แล้วก็ไม่หยุดอยู่ที่ค่อยๆ หมุนนิดๆ แล้วเขาควบคุมอย่างไร มีใครไปควบคุม ทำไมให้โลกค่อยๆ เคลื่อนไปทีละนิดๆ เคลื่อนไปๆ พอได้เวลาก็ทุ่มสองทุ่มเราเริ่มง่วงนอน ยิ่งเที่ยงคืนยิ่งตาปรือใหญ่เลย เมื่อคืนพอตีสามว่าจะดูหนังสือหยิบขึ้นมา ตามันแข็ง อ่านไม่ได้เลย พอจะอ่าน...เป็นอย่างไร? ก็เริ่มดูสมองแล้ว พอผมปวดหัว มันสร้างธาตุมาพิเศษขึ้นมา พอเข้าสมองกับสิ่งที่เราสะสมมาจากแรงดึงดูดทั้งหลายนี้ มันไม่คุมเท่านั้น มันคุมกับเราด้วย มหาภูตรูปที่อยู่ในระบบของดวงอาทิตย์ของโลกของอะไรนี้ มันไปคุมระบบ **มันเป็นมหาภูตรูปเดียวกัน** ฉะนั้นมันคุมเรา เราจึงไม่ลอยไปลอยมา ถ้าไม่คุมเรา เราลอยได้ เหาะได้สบายเลย ไม่อย่างนั้น เราเหาะได้ตลอดเวลา มันไปคุมได้หมดเลย ผมก็นอนดูเมื่อคืน ก่อนจะหลับก็ดูว่ามันคุมกันอย่างไร แล้วก็หลับไปเอง ดูว่าระบบของธาตุทำอย่างไร มาจากพลังทั้งหมด มาจากการควบคุมของโลก ควบคุมของระบบทุกระบบซึ่งเราไม่ทราบ ควบคุมว่าพอถึงมิติๆ หนึ่งนี้มันต้องให้เราหลับแล้ว เป็นการควบคุมเพื่อพัฒนา ที่ควบคุมอย่างนี้คือมหาภูตรูปควบคุม เมื่อควบคุมเสร็จเรียบร้อยแล้วมันจะทำให้เราง่วง มันไม่มาจากระบบภายในอย่างเดียว มันมีระบบภายนอก เวลาสว่างเราอยู่ตอนนั้น อยู่ที่วลาคล็อก ใช้เวลา ๒๐ ชั่วโมงในการเดินทางเมื่อถูกพายุหิมะ เขาตื่นตกใจ เราสนุกอย่างเดียว ลงรถท่าเดียว เพราะมีหิมะมาอย่างหนักมืดฟ้ามัวดิน นั่นคือระบบการควบคุม เราอยู่ที่นั่นตอนนั้นบ่ายสองโมงมันเท่ากับสองทุ่ม พอถึงห้าโมงเย็นก็ห้าทุ่ม ทุ่มหนึ่ง...ตีหนึ่ง เรายังไม่ได้หลับกันเลยตีสอง...สองโมงเช้าแล้วยังตาสว่าง...เพราะรถมันติด ติดอยู่ประมาณ ๔ กิโลเมตร ติดอยู่ตรงนี้ แล้วแปลก คนอื่นยังติดอีก ๘- ๙ ช.ม. เรามีรถตำรวจมานำ ทั้งๆ เราอยู่ในแถว พอได้เวลาเขาเคลียเสร็จเรียบร้อยเขาพาเราออกเลย อีกฝั่งหนึ่งยังติดอีก ๕ กิโล ยังไม่หมดเลย ของเราติด ๕ กิโลแต่เขามาดึงเรา ซึ่งไม่รู้มันมืดดึกดื่นใครเขาจะมา แต่เขามาเรียกถูก เขามาเรียกเราถูกให้เบนหัวออกที่ไปจากนี้ไปเลย เราไปทานอะไรอยู่ แล้วเราก็สะดวกสบาย ขณะนั้นผม

ดูว่าจะเป็นได้อย่างไร มันน่าจะฟืดฟัดๆ มันอยู่ได้อย่างไร มันก็ทำ เราก็ดูไปเรื่อย ว่าเป็นอย่างนี้ได้อย่างไร เราก็เห็น**ระบบธาตุมันควบคุมเรามาตั้งแต่เป็นสุกกะ** มันควบคุมเราตลอดเวลา ไม่อย่างนั้น ถ้าไม่มืดหลับไม่ได้ นอกจากคนขี้เกียจนอนกลางวัน คนขยันคนขี้เกียจก็ทำงานด้วยวิริยเจตสิกๆ ทั้งคู่ วิริยเจตสิกทำงานฝ่ายทิฏฐิคตะทำงานฝ่ายโลภะทั้งคู่ ฉะนั้น ไม่เดือดร้อนถ้านอนกลางวัน ใครจะว่าอย่างไร ใครเดือดร้อน ฉันยังไม่เดือดร้อนเลย แล้วคนอื่นจะมาเดือดร้อนได้อย่างไร ขยันกับขี้เกียจเหมือนกันไหม?... เหมือนกัน ฉะนั้นใครขี้เกียจก็ไป ใครขยันก็ไป...ไปมหาตาปนรก พอไปศึกษาธรรมแล้วไม่มีใครห้าม อย่าไปนึกว่าพอนั่งแล้วนี้เอาแต่นั่งหลับ...ไม่เป็นไร อาจารย์เดือดร้อนไหม? ถ้าอาจารย์เดือดร้อนเป็นอะไร?...เป็นโทสะ ตายไปไหน?...ตายไปอบายภูมิ ฉะนั้นนอนตามอัธยาศัย นั่นก็คือเรื่องของการทำงานของระบบ พอทำงานระบบเขาจะควบคุมหมดเลยทุกส่วน ไม่ว่าสมองก็เป็นมหาภูตรูป พลังเรามองไม่เห็นที่เขากำหนดควบคุมศูนย์นี้ เรามองไม่เห็นเลย แต่สิ่งที่คุมนั้นทำด้วยมหาภูตรูป ระบบร่างกายก็เข้าสู่มหาภูตรูป เราจึงมองไม่เห็นการควบคุมของโลก เรานี้ไม่นอนก็ได้ แต่เวลาพอถูกความมืดแล้ว พลังที่เขาส่งกระตุ้นมันลดน้อยถอยลงไป มันจะกลั่นธาตุออกมาอีกอย่างหนึ่ง มาควบคุมสู่ระบบของเรา ให้เรานั้นเกิดความง่วงขึ้นมา มาจากระบบของระบบสุริยจักรวาล ซึ่งเป็นมหาภูตรูป เขาจะควบคุมอยู่อย่างนี้ พอถึงเวลาเราจะทนไม่ได้ต้องนอน การนอนของเราไม่ใช่เราอยากนอน แต่เป็นเรื่องของกายานุคตธรรม เพราะเราเกิดมานี้ต้องถูกควบคุมโดยระบบมหาภูตรูปของสภาวะต่างๆ เราไม่ได้อยู่โดดเดี่ยว อย่าไปนึกว่าเรานี้โดดเดี่ยว มันมีทุกสิ่งทุกๆอย่างเลยทำงาน พอทำงานเราจึงไม่เป็นเด็กอยู่ได้ก็เพราะถูกระบบของเขา มีการควบคุมทำลาย จะให้เราเป็นเด็กอายุเหมือนคนอายุน้อยได้อย่างไร? ไม่ให้แก่ แก่ช้าได้อย่างไร? พระพุทธองค์ทรงสอน ถ้าใครคิดสูตรนี้ก็รับรองเลย เงินไหลมาเทมา ถ้าคิดสูตรนี้ได้ ก็เสนอสูตรของพระพุทธองค์ ถ้าใครทำได้ รับรองจะอายุยืนยาวชะลอความแก่ได้ ฉะนั้นทุกสิ่งทุกอย่างนี้แม้แต่เราจะหิว แม้แต่เราจะหิวก็ถูกการควบคุม ของระบบเหมือนกันหมด พระพุทธองค์ตรัสว่าทานคำหนึ่งอยู่ได้กี่วัน?...๗ วัน ฉะนั้น ร่างกายเรานี้จะรองรับ ถ้าขาดน้ำจะไวกว่า แต่ว่าทุกสิ่งทุกอย่างนี้จะควบคุมระบบต่างๆ ได้อย่างไร พระพุทธองค์ก็จะทรง

สอนให้สอนเรื่องระบบการถูกควบคุมโดยระบบของกายานุคตธรรม และก็สามารถควบคุมกายานุคตธรรมได้ด้วย พระพุทธองค์ทรงสอนทุกอย่างว่าเราจะทำอย่างไร สอนกระทั่งหนีสภาวะทุกข์ได้ ในทุกอย่างที่เราเป็นไปเป็นมา มันมาจากระบบของธาตุ ฉะนั้น สิ่งต่างๆ มันควบคุม มันดึงดูดซึ่งเราไม่รู้ว่าเราลอยตัวไม่ได้ เพราะมีแรงดึงดูดจากมหาภูตรูปของโลก ทำให้เราไม่ลอยตัว เพราะดึงดูดมาจากมหาภูตรูปนั่นคือระบบของมหาภูตรูป ทุกอย่างเราจะถูกควบคุมหมด แต่เราไม่รู้ การย่อยอาหาร การทำธาตุทุกอย่างในร่างกายที่วิปริตผันแปรนี้ มาจากมหาภูตรูป ฉะนั้น เขาจึงบอกแก้ธาตุ เวลาหมอรักษาเขาจึงบอกแก้ธาตุ หมอโบราณบอกปรับธาตุ เขารู้หมด เขารู้ระบบในพุทธศาสนา พระพุทธองค์ทรงบอกหมดทุกอย่าง บอกหมดการปรับธาตุการแก้ธาตุ ทุกอย่าง ธาตุมีอย่างไร ทำอย่างไร ในเรื่องกายานุคตธรรม และทรงบอกการแก้ จะทำอย่างไร การพักผ่อนอย่างไร การที่ทำไมระบบร่างกายเราจึงต้องง่วงนอน เราจึงต้องการหลับ ถ้าเราจะไม่หลับไปปฏิบัติธรรม แล้วโดยไม่หลับ ในที่สุดคนหลับคือกายานุคตธรรม หลับไปเลยหลับแล้วไม่ฟื้น เพราะระบบธาตุเขาทำ ถ้าเกินไปกว่านี้ การที่เส้นโลหิตในสมองเราจะแตกอะไรมาจากระบบธาตุ นั่นส่วนหนึ่งธาตุที่ทำ และส่วนหนึ่งความคิดที่ทำให้เส้นโลหิตฝอย เส้นโลหิตในสมองแตก เรื่องหัวใจโต หัวใจรั่ว ฯลฯ **มาจากระบบของมหาภูตรูปและระบบของจิตด้วย** ทุกอย่างมันจะเกื้อประโยชน์ทั้งหมด ต้นไม้ที่อยู่ในโลกนี้ **ทำไมเขาจึงอยู่ไม่นานแล้วก็ต้องตาย ก็เพราะถูกควบคุมจากมหาภูตรูป** ซึ่งทำไมเราจึงต้องยืนอยู่ได้ โดยที่เราไม่ลอยได้ เพราะการทำงาน ซึ่งเรามองไม่เห็น นี่แหละสิ่งที่เป็นอย่างนี้ พระพุทธองค์ทรงสอน ต้องรู้เรื่องมหาภูตรูป มหาภูตรูปเป็นเรื่องใหญ่ แล้วสิ่งที่อยู่ในมหาภูตรูปนั้นก็จะแสดงพลัง การทำงานด้วยลักขณาทิจตุกกะ ฉะนั้น เมื่อการทำงานอย่างนี้ระบบของเขาก็ถูกควบคุม **แรงดึงดูดของโลกที่ไม่สูญหายไปจากดวงอาทิตย์ก็เพราะกระแสที่เป็นธาตุเดียวกัน** เพราะโลกนี้มาจากธาตุเดียวกันคือดวงอาทิตย์ ฉะนั้น **ดวงอาทิตย์เมื่อปล่อยลูกออกไปแล้ว ก็รักษาลูก** เหมือนเรามีลูกมันมาจากเชื้อสายเดียวกัน เราจึงรักลูก คือรักตัวเอง เพราะมาจากเรา เราทำไมจึงต้องรักลูก ช้าง ม้า วัว ควาย มันออกมา มันออกไข่มา มันหวงแหนลูก มันเกิดอย่างนี้ได้อย่างไร? มันมาจากมหาภูตรูปของเขามัน ก็มีส่วนนี้

มันก็เกิดการดูแล พอออกลูก ลูกเกิดมาก็กินนมแม่ทันที หรือเต่าออกไข่มาก็เอาทรายไปกลบ เขามาอย่างไร เพราะเขามาจากมหาภูตรูปของเขาที่เดียวกัน และถ้าไปต่อไปก็จะเรื่องวิบากกรรมที่ทำมา พอทำอย่างไรมาแล้วถึงจะเดินไปสู่วิบากกรรม สุนัข มีลูกออกมาแล้วแม่ก็ให้นม พอลูกตัวใหญ่เสร็จเรียบร้อยแล้วก็กัดแม่ ถ้าไม่อยู่ด้วยกัน แล้วเมื่อมาเจอกันจะกัดกันทันที เพราะกรรมวิบาก สุนัขเขาไม่มีพ่อ มีแม่ มีลูก สัตว์จะไม่มีพ่อมีแม่มีลูก ไม่มีเบื้องต้น ก็จะเป็นฐานะ เป็นการสอนให้เห็นว่าในสภาวะทุกอย่างนั้นมันมีกรรมควบคุมด้วย คือสิ่งที่กระทำมา

ฉะนั้น โลกของเรานี้สิ่งที่เขาดึงดูดไม่ออกไปจากโลก ไม่ว่าจะพลังจากระบบสุริยจักรวาลนี้ก็ดึงทั้งหมด ดึงไปดึงมา ในที่สุดนี้ยังทำไม่ได้ เพราะว่ามันอยู่คนละระบบ คือเขาไม่ได้แยกตัวออกมา (เช่นดวงจันทร์ที่หมุนรอบดวงอาทิตย์) ฉะนั้นโลกมาจากไหน ? พระพุทธองค์ทรงตรัสว่ามาจากมหาภูตรูปที่ถูกกระจายออกมา การกระจายมาของธาตุทั้งหมดนี้ ของเราจึงเป็นธาตุที่กระจายออก ถ้าเป็นกามาวจรเรากระจายโดยมีลูกมีหลานมีลูกต่อไป สัตว์ทั้งหลายก็มีลูกออกไปคือการกระจายธาตุ พอไปตรวจก็รู้ทันทีว่าเป็น DNA เดียวกัน ในกรณีที่เราเป็นลูกผู้ที่ว่าสร้าง ทุกคนเป็นลูกผู้ที่ว่าสร้างๆ ก็ต้องมี DNA เดียวกัน แล้วก็ต้องออกมาเป็น DNAอย่าแตกต่างกันเด็ดขาด เขาบอกเรานี้ลูกผู้บันดาล ฉะนั้นผู้บันดาลมี DNA อะไร เราก็ DNA อันนั้น ถ้าตรวจแล้วผู้บันดาลโมเม แสดงว่าโกหกมาตลอด ฉะนั้น สิ่งนั้นก็คือโกหก เรื่องของผู้บันดาลคือเรื่องโกหก ถ้าพิสูจน์ว่า DNA อย่างไรก็จะเป็นพืชพันธุ์เดียวกัน ถ้าดูแล้วพืชพันธุ์เดียวกันมันไม่มีแต่เราลองวัดดู ปู่ ย่า ตา ยาย ลูกหลาน จะมี DNA ที่เหมือนกัน ลองไปขุดทวดๆ มา แล้วเอา DNA ของทวดๆ มา แล้วก็ต่อไปของคุณแม่ของคุณแม่โน้นๆ ไปเอามา รับรองมาตรวจกันเป็น DNA เดียวกัน เพราะยังไม่รู้ว่าไปไหนแล้ว อาจจะเผาไปหมดแล้ว แต่นั่นก็คือถ้าพิสูจน์ไม่ว่าจะกี่เผ่าพันธุ์มาแล้ว ก็ยังเหมือน ถ้าเราเป็นลูกหลานสมเด็จพระนเรศวรเราก็เอา DNA สมเด็จพระนเรศวรตรวจดูแล้วก็มาตรวจดูของเรา จะตรงกัน เพราะเผ่าพันธุ์เดียวกัน ถ้าเราเป็นเผ่าพันธุ์ เราบอก *“ในอดีตเราเป็นหลานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช”* เราก็เอา DNA ท่านมาแล้วเช็คกับเราใช่เลย และพิสูจน์ได้ว่าชาตินั้นเป็นลูกหลานมาแล้ว มาเกิดใหม่

ก็ลูกหลานเหมือนเดิม ก็ตรวจ DNA *"เราเป็นหลานของพระเจ้าราม คำแหงมหาราช"* เราก็ตรวจ มันต้องเหมือนกันหมด

ฉะนั้น เอาโลกของเราไปตรวจ DNAของโลก เอา DNA ของดวงอาทิตย์มา...มันเหมือนกัน ทุกระบบมันจะเหมือนกันหมด ฉะนั้นเหตุที่ไม่มีระบบสุริยะจักรวาลใดๆ ดึงโลกไปหาได้ก็เพราะว่ามันคนละ DNA เพราะคนละระบบกัน กระแสของการเกิดเพราะมันมาจากไหน? มาจากดวงอาทิตย์ ของระบบสุริยะจักรวาลมีเท่าไร ก็อยู่ในความควบคุมของแม่ ซึ่งเราก็มองไม่เห็น เราจะบอกไม่มีไม่ได้ ถ้าเกิดมีทุกแรงดึงดูด ดึงเข้าไปหากัน เราอยู่เป็นอย่างไร เดี๋ยวก็กึกๆๆ เครื่องบินตกหลุมอากาศ อากาศมีหลุมไหม?...มี เราเคยเห็นหลุมไหม?...ไม่เคยเห็นหลุมอากาศ แต่อากาศมีหลุมไหม?...มี ขึ้นเครื่องบินแล้วกึกๆๆ วูบลงวูบไปวูบมา ใจหายใจคว่ำ นึกถึงพ่อแก้วแม่แก้ว พอการทำงานอย่างนี้ ถ้าเราอยู่ในโลกนี้เราก็จะถูกดึงไปโน่นทีๆ ไปนี่ที เราได้เที่ยวไกลเลย ถ้าเขาดึง เดี๋ยวเราก็ได้ไป จักรวาลโน้น จักรวาลนี้เขาไม่ดึงสักที ถ้าเขาดึงได้อย่างนี้เราจะมีชีวิตอยู่ไม่ได้ ระบบสุริยะจักรวาลเขาจึงสร้างสิ่งที่เหมาะสม แล้วจึงเกิดมหาภูตรูปขึ้น เขาก็จะเริ่มทำงานในระบบของมหาภูตรูปนั้น นี่ก็เห็น สิ่งที่มาถูกควบคุมมาเป็นลำดับๆ ไม่ใช่จะมาถึงเราเลยกว่าเขาจะมาถึงเราได้ เขาต้องควบคุม แต่เนื่องจากเขารู้ว่าคน สัตวะทั้งหลายที่ไปนรกมาก ตอนที่เขาเกิดระบบสุริยะจักรวาลใหม่ๆ คนจะเกิดยังไม่ได้ เขาก็เสี่ยงดวง ดวงอาทิตย์ เขารู้จักเขาเสี่ยงดวง เหวี่ยงดวงมาตั้งเยอะแยะ เหวี่ยงไป เหวี่ยงมา ในระบบสุริยจักรวาลของพระอาทิตย์มี ๙ หรือ ๑๑ ดวง แสดงว่าเหวี่ยงมาเท่าไร แล้วก็เหวี่ยงมาเสี่ยงดวงว่า มีดวงหนึ่งจึงจะเกิดเป็นมนุษย์ เกิดกรรมเวร ผู้ที่จะมาก่อเวรกรรมนี้ มีตรงไหนบ้าง เขาก็เหวี่ยงไปเรื่อย เหวี่ยงๆๆ ไปแล้วก็เกิดปฏิกิริยา ใช้อาศัยเวลาเป็นหมื่นแสนล้านปี แล้วค่อยๆ ทำงานเป็นระบบก็เกิดว่าตรงนี้เหมาะสม พอเหมาะสมเข้าเท่านั้นเดี๋ยวก็เกิดได้ต้นไม้ใบไม้อะไรทั้งหลายนี้ ไม่ต้องสงสัยมันเกิดมาได้อย่างไร **คนมาจากไหน?...คน ไม่ใช่มาจากลิง คนก็มาจากคน** ลิงก็มาจากลิง จระเข้มาจากจระเข้ จระเข้จะเป็นลิงได้ไหม?...เป็นได้เพราะเป็นสัตว์อบายภูมิด้วยกัน ลิงมาจากปลาได้ไหม?...ได้เพราะปลาเป็นเดรัจฉาน คนเป็นลิงได้ไหม?...ไม่ได้ **คนต้องเป็นเทวดา พรหม อรูปพรหม คนนี้**

สามารถไปได้ แต่ว่าคนไม่ใช่มาจากลิง คนที่บอกว่าคนมาจากลิงคือใคร?...ชาร์ล ดาวิน อนาคตต้องไปเป็นอะไร?...ก็คือจะต้องไปเป็นลิง เพราะว่าเขานึกถึงลิง เขาพิสูจน์เรื่องลิงคนมาจากลิง ดังนั้น จิตเขาเป็นลิง เวลาจะตายทำด้วยกรรมนิมิตอารมณ์ เขาติดอยู่ว่าคนมาจากลิง ฉะนั้น เขานั้นคือเป็นลิง เพราะต้องนึกถึง เราไปเชื่อบอก เรามาจากลิง เราต้องเป็นอะไรเป็นลิงแน่นอน ไม่ลิงก็สัตว์เดรัจฉานชนิดหนึ่งชนิดใด

ถ้าเรามาจากคน...ตายไปไหน? ถ้าเราเป็นคน...ไม่แน่นอน อาจจะไปเป็นลิง อาจจะเป็นสัตว์เดรัจฉาน เปรต อสูรกาย สัตว์นรก ไปเป็นเทวดา พรหม อรูปพรหม เป็นได้หมด ถ้าบอกคนต้องเป็นคน...เป็นอะไรแล้ว...สัตตทิฏฐิ ลงทิฏฐิแล้ว ว่าอย่างคำสอนทั่วไปว่า *"คนต้องเกิดเป็นคน"*...ลงนรกไหม? สอนแบบนี้ก็ลงนรกไปแล้ว พอเป็นคนเลือกทางกันเอาเอง อย่างเราเกิดมาเป็นคนเราก็เลือกทางเอาเอง ใครจะเหนือเราๆ และเราคืออะไร?...จิต เจตสิก ใครจะเหนือจิต เจตสิก ก็จิตเจตสิกเขาทำกันเอง แล้วก็ก่อให้เกิดกรรม เพราะกรรมแล้วเขาก็เหนือก็ส่งเราไปเป็นอะไร ส่งจิตไปเป็นอะไร ทำแล้วออกเป็นผล ก็คือจิต จิตทำจิต จิตเจตสิกทำกัน แล้วก็ส่งผลลัพธ์ไป และเราก็ไม่ต้องกังวลเรื่องไปไหน เรื่องของจิต เราก็เตรียมตัวพร้อมว่า**เราต้องเลือกทางเดินตั้งแต่มีชีวิตอยู่ ว่าเราจะไปไหน** เป็นสิทธิ์ของเราไหม? เป็นสิทธิ์ของเรา

พอบอกให้ท่องจิต..."*ฉันไม่ท่อง ใครจะทำไม เป็นอะไรไหม?*"...ไม่เป็น เพราะเลือกทางเดินแล้ว บอกให้ท่องเจตสิก..."*ไม่ท่อง*" เพราะเลือกทางเดินแล้ว ให้ท่องรูป..."*ไม่ท่อง*" *"เอาแต่จำกันอย่างเดียวพวกนี้ เป็นนกแก้วนกขุนทอง"* และคนพูดไปไหน ? คนพูดบอก *"เป็นนกแก้ว"* ก็คนพูดไปเป็นนกแก้วเป็นนกขุนทอง แต่สัตว์ดีเกินไป นกแก้วนกขุนทอง ว่าคนท่อง *"เอาแต่นกแก้วนกขุนทอง"*...แสดงว่าจิตเขาไปนกแก้วนกขุนทอง แสดงเวลากรรมนิมิตอารมณ์เกิดขึ้น จะเป็นนกแก้วนกขุนทอง ไปว่าใคร?...แต่นี้ให้เกียรติเกินไปว่าคนท่อง นี้ *"เอาแต่เป็นนกแก้วนกขุนทอง"* เพราะท่องเป็นอะไร ? จำเป็นสัญญา แล้วสัญญานึกถึงอะไร ?...นึกถึงสัญญาเป็นเจตสิก ทำงานทั้งโลภะ โทสะ โมหะ อเหตุกะ ญาณะ รูปาวจร อรูปาวจร โลกุตตระ ฉะนั้น คนที่มี**ความจำในที่สุดก็คือถึงพระอรหันต์** เราว่าใคร *"นกแก้วนกขุนทอง"*ไปว่าถึงพระอรหันต์ ถ้าเราว่าพระอรหันต์เป็นการ

ปรามาสพระอรหันต์ที่มีพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเป็น ตายไปไหน?...ตายต้องอยู่ลึกหน่อย ก่อนมาเป็นนกแก้วนกขุนทองและปากยื่นๆ ยาวๆ เพราะว่ากินยากๆ เพราะอะไร เพราะเราพูด ยิ่งพูดเกี่ยวกับปรามาสพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เท่าไร เป็นเสร็จ ขนตามตัวมากมาย นั่นก็คือ สิ่งที่สร้างวิบากกรรม คือให้รู้ว่าระบบเขาเป็นอย่างนั้น พอรู้ระบบภายนอกเราก็อยู่ในระบบที่ถูกพลังของมหาภูตรูปที่เป็นโลกควบคุมเราอยู่ เราจะเสื่อมสลาย

เวลาที่เราอยู่ในโลกนี้ เราจึงต้องแก่ พอเกิดแล้วต้องแก่ทันที เกิดแล้วมีใครไม่แก่บ้าง? เกิดแล้วต้องแก่ แก่ทันที ระบบนี้เอง นั่นคือสร้างกรรม ถ้าทำอย่างนี้ได้ ฉะนั้นจักรวาลอื่นจะมีคนไหม?....มี ถ้าเขาเหวี่ยงมาแบบนี้ แล้วก็ทำอุณหภูมิ อุตุให้เหมาะสม และอาหารชรูปให้เหมาะสม อากาศ ทุกอย่าง แล้วสิ่งต่างๆ เหล่านั้นจึงมีชีวิตเกิดขึ้น ฉะนั้นที่เขาบอกว่า UFO อะไรทั้งหลาย ที่มาเที่ยวโลกทั้งหลาย ที่เขากำลังศึกษาค้นคว้า . ในพระไตรปิฎกพระพุทธองค์ไม่ได้อยู่ในโลกนี้อย่างเดียว พระพุทธองค์ยังทรงเสด็จไปจักรวาลหมื่นจักรวาล “สะมันตา จักกะวาเฬสุ” จักรวาลอันมหาศาลที่มีอยู่ไม่ใช่โลกนี้โลกเดียว ยังมีอยู่ อนันตจักรวาล ทั่วหมื่นโลกธาตุ พระพุทธองค์เสด็จไปหมดในจักรวาลทั้งหมื่นโลกธาตุ มีพระพุทธองค์กี่พระพุทธองค์?...มีพระพุทธองค์เดียว เรานี้กว่าจะมาเกิดในโลกมนุษย์นี้ โลกมนุษย์ก็มีทั่วไป กว่าเราจะมาเกิดในโลกมนุษย์นี้ ไม่ใช่ของง่าย เพราะ**โลกนี้มีพระพุทธองค์บังเกิดขึ้นแล้ว จึงไม่ใช่เป็นของง่าย** เราอุตส่าห์มาเกิด คนในโลกนี้มีบุญทุกคน แต่แล้วแต่จะไปถูกอะไรครอบ พระพุทธองค์ทรงบอกว่าพวกหมู่มารเหล่าร้าย มันจะสร้างตาข่ายอย่างหนาละเอียดมันเลยมากัน ไม่ให้คนที่ไปถูกกระแสธรรม ฉะนั้น พระพุทธศาสนาจึงเป็นศาสนาที่ไม่ง้อคน อย่าลืมพระพุทธองค์ไม่เคยสนใจง้อคนว่า “เธอต้องมาหาฉัน เธอต้องเป็นลูกศิษย์” และไปสร้างโน่นสร้างนี่ไม่มี พระพุทธศาสนาสอนด้วยเหตุผลจึงไม่สนใจคน พอหมดแล้วก็หมดเลย ใครสนใจก็สนใจ ไม่สนใจก็ไม่สนใจ สัญชัยปริพาชก ไปถามปัญหากับท่านพระอุปติสสะ และท่านพระโกลิตะ (พระสารีบุตรกับพระโมคคัลานะ) ท่านทั้งสองเป็นพระโสดาบันแล้ว ถามว่า “คนในโลกนี้คนโง่กับคนฉลาดใครมากกว่ากัน” ก็ตอบว่า “คนโง่มากกว่า คนฉลาดนิดเดียว” เท่านั้นเอง สัญชัยปริพาชกก็บอกขอให้ท่านไปหาคนฉลาด แล้วคนโง่จะมาหาอาตมา (คำว่าอาตมา

เป็นศัพท์ทั่วไป หรือมาหาตถาคต เขาก็พูดได้เพราะเป็นศัพท์บาลี) พอบอกอย่างนี้แล้ว ท่านก็ไป พระพุทธศาสนาจึงไม่ง้อคน ใครที่เกิดมาพบพระพุทธศาสนาถือว่ามีบุญอย่างมหันต์ทันที นี้เป็นบุญขั้นแรก พอมีบุญขั้นแรก เราเกิดมาเห็นพ่อแม่ทำบุญเราก็ดีใจ บางคนพ่อแม่ไม่สนใจแต่ลูกสนใจเรียกอภิชาตบุตร ถ้าแม่สนใจ ลูกไม่สนใจ เขาเรียกอภิชาตมารดา ถ้าลูกไม่สนใจ แม่ไม่สนใจ แต่พ่อสนใจ เรียกอภิชาตบิดา ถ้าพี่สนใจน้องไม่สนใจ ก็อภิชาตเชษฐา แล้วแต่ตั้งกันไป ใครก็ตามที่ได้สนใจและพอมาแล้วในเขตบุญ พอเข้ามาเราเริ่มที่จะหาครูบาอาจารย์พอเริ่มที่จะหาไปเจอเข้า เราเห็นท่าน *"โอ้ ! นี่ต้องแน่นอนแล้ว แต่งสีกลัดแน่แล้ว ท่านต้องเป็นอรหันต์แน่"* เข้าไปฟังซาบซึ้งร้องไห้ใหญ่เลย ท่านสอนน้ำตาเรี่ยราดมาตลอด ซาบซึ้งเลย

ให้รู้เป็นพื้นฐานว่ามหาภูตรูปสำคัญอย่างยิ่ง มหาภูตรูปเป็นเรื่องใหญ่ เป็นพื้นฐานของต้นไม้ ไม่ว่าสัตว์เล็ก สัตว์น้อยทั้งสิ้น มาจากมหาภูตรูป เวลาเขาสร้างแล้วไม่ว่าจะสร้างอะไรก็ตาม เวลาเราอ่านพระไตรปิฎก จะเห็นว่าดอกบัวที่พระอุบลวรรณาเถรี มีชื่อสององค์ พระอุบลวรรณาที่เป็นลูกกษัตริย์คือพราหมณ์ นั่นองค์หนึ่งที่เป็นอัครสาวิกาไม่ได้เกิดในดอกบัว แต่องค์ที่เกิดในดอกบัวก็ชื่ออุบลวรรณาเหมือนกัน แต่อีกท่านที่เป็นพระอัครสาวิกา ซึ่งที่เป็นพระอัครสาวิกาเบื้องขวาชื่อพระนางเขมาเถรีและเบื้องซ้ายพระอุบลวรรณา

ถ้าใครจะไปสร้างพระประธานควรสร้าง ๔ องค์ เพราะพระอัครสาวกมีสี่ไม่ใช่มีสอง ต้องระลึกถึงท่าน ถ้าไม่มีก็ต้องไม่มีเลย ถ้ามีต้องสร้าง เพราะเป็นอัครสาวกภิกษุณี อัครสาวกภิกษุ ทั้งสองฝ่าย ถ้าจะสร้างพระประธานโบสถ์จะสร้าง พระมหาสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ก็สร้างพระเขมาเถรี พระอัครสาวิกาเบื้องขวา และพระอุบลวรรณาเถรี พระอัครสาวิกาเบื้องซ้าย ถ้าทำให้ดียิ่ง ๘๐ พระองค์ อย่างวัดสุทัศน์สร้างได้หมดเลย สร้างอะไรก็ได้พระอัครสาวกดีมากที่สุด จะล้อมเป็นชั้นๆ ข้างล่างก็เรียงมาเรื่อยๆ สร้างไปทำได้หมด แต่ถ้าทำ**อย่าไปทำแล้วเบิกพระเนตร**

ที่เกริ่นเรื่องมหาภูตรูปให้ทราบว่า มหาภูตรูปนั้น ถ้าทำได้ถูกส่วน ทำได้ถูกต้องมหาภูตรูป ถ้าเขามีมหาภูตรูปเกิดมา เป็นในดอกบัวๆ เกิดขึ้นได้อย่างไร ถ้าเราไม่สิกขาคำสอนของพระพุทธองค์ เราก็จะไม่เข้าใจว่าเกิดได้อย่างไร ไม่น่าจะเกิดได้ อยู่ในต้น

มะม่วงเกิดได้อย่างไรอีก เราไม่ทราบว่ากระบวนการทำงาน ถ้าที่เป็นดอกไม้ เป็นมหาภูตรูป ถ้ามหาภูตรูปเข้าสร้างธาตุของมหาภูตรูปต้องมีอะไร ต้องมี ๑.มหาภูตรูป๔ ๒.วิสัยรูป๔ (คือลักษณะวิสัยรูป คำว่าวิสัยรูปมี รูปวิสัยรูป สัททวิสัยรูป คันธวิสัยรูป รสวิสัยรูป) ๓.อาหารรูป๑ ๔.ปริจเฉทรูป๑ ๕. ลักขณรูป๔ รวมแล้วเป็น๑๔ นี่แหละถ้าองค์ประกอบครบบริบูรณ์แบบนี้เรียบร้อยแล้ว ถ้าเมื่อไรมหาภูตรูปทั้ง๑๔ นี้เขาทำด้วยลักขณาทิจตุกกะของแต่ละมหาภูตรูป แล้วแต่ละมหาภูตรูปทั้ง ๑๔ ถ้ากระบวนการทั้งหมดนี้ ถ้ากระบวนการเขาทำลักขณรูปของทั้งหมด เรียกว่า ๑๔ ถ้าเขาทำโดยลักขณาทิจตุกกะทุกระบบทุกส่วน แล้วท้ายที่สุดมันเกิดชีวิตรูปขึ้น ถ้าเมื่อไรเกิดชีวิตรูปขึ้นมาเขาทำงานทั้ง ๑๔ และก่อให้เกิดการทำงานนี้มาเป็นตัวชีวิตรูป ชีวิตรูปเป็นรูปๆ เกิดจากการทำงานของมหาภูตรูป๔ วิสัยรูป๔ อาหารรูป๑ ปริจเฉทรูป๑ ลักขณรูป๔ เพราะมีอยู่แล้ว ในใบไม้ในอะไรทั้งหลายนี้มีครบหมดแล้ว มีทั้งมหาภูตรูป มีวิสัยรูป ดอกดาวเรืองเป็นมหาภูตรูป เป็นวิสัยรูป ลักษณะที่เขาทำมีดอก มีกลิ่น มีรส (ระสะ คือผสมผสานรส กิจจะ สัมปัตติ นั่นคือก่อให้เกิดรสที่เรารู้กันออกมา) แล้วมีอาหาร ไม่อย่างนั้นจะเหี่ยวแห้ง มีปริจเฉทรูป คือมีรูพรุนไม่เช่นนั้นเขาตายแล้ว ต้องมีแยกออก(ช่องว่าง) ถ้าเอาไปส่องกล้องขยายดูจะเห็นว่ามีรูพรุนหมด นั่นคือปริจเฉทรูป และลักขณรูป๔ (รูปัสสอุจจโป รูปัสสสันตติ รูปัสสชรตา รูปัสสอนิจจตา) ดอกไม้ดอกดาวเรืองมีครบ

ถ้าดอกดาวเรืองนี้เขาทำงานใช้เวลาอีกแสนล้านโกฏิปี ถูกส่วนเมื่อไร ทำกันระบบนี้แหละ พอทำระบบนี้ก็ถูกส่วน เขามีมหาภูตรูปอยู่แล้วในลักขณาทิจตุกกะของรูปทั้ง ๑๔ ตัว ถ้าทำแล้วทำอีก ทำแล้วทำอีก ถ้าถูกส่วนขึ้นเมื่อไรจะก่อให้เกิดชีวิตรูป ชีวิตรูปเกิดจากมหาภูตรูป๔ วิสัยรูป๔ อาหารรูป๑ ปริจเฉทรูป๑ ลักขณรูป๔ พอทำถูกส่วน แต่การจะทำอย่างนี้ไม่ใช่จะเกิดขึ้นง่ายๆ **พอทำถูกส่วนแล้วนี้ ก็จะเกิดชีวิตรูป** พอมีชีวิตรูปนี้ **พอมีชีวิตรูปเรียบร้อย แสดงว่าชีวิตวิญญาณทั้งหลายมาเกิดได้แล้ว และตัวที่เป็นตัวเชื่อมโยงให้มีปฏิสนธิวิญญาณเกิดขึ้น มันต้องมีตัวที่จะเปิดเข้านั้นก็คือตัวที่เป็นชีวิตรูป ตัวที่เปิดครั้งแรก "ชีวิตนาม"มาเปิด เพราะทั้งอินทรีย์แล้วมารวมสองตัว** ต้องชีวิตนาม ชีวิตนามเข้าได้ ชีวิตนามเป็นเจตสิก ชีวิตนามเจตสิกหรือชีวิตเจตสิกเข้ามาที่นี้ได้ พอเข้ามานี้ได้

ก็จะเริ่มปฏิสนธิ ปฏิสนธิพอเข้ามาได้ พร้อมที่จะเกิดขึ้น "ชีวิตนาม" นามก็คือ จิต เจตสิก ก็จะเข้ามา ก็แสดงว่าจะเริ่มเข้ามา พอได้ตรงนี้ทั้งหมดแล้วก็จะเข้ามาสู่ดอกบัว พอหลังจากนั้นมาเกิดปฏิสนธิขึ้นมาในจุดนี้ จากนั้นก็จะเริ่มสร้าง พอองค์ประกอบครบ อย่าลืมว่าครบหมดแล้ว มีทั้งตัวเกราะป้องกัน

งูเกิดจากอะไร? เต่าเกิดจากอะไร? ไก่เกิดจากอะไร?....ไก่ก่อนจะเกิดต้องอยู่ในไข่ เต่าก็ต้องอยู่ในไข่ แสดงว่าการจะปฏิสนธิที่ดอกบัวต้องมีตัวคุ้มครองเขาทำให้เขาสามารถอยู่ได้ เต่าลองไม่มีไข่จะอยู่ไม่ได้ เต่าต้องกินอาหารจากไข่ ก็คือมหาภูตรูป แต่ว่าทำไมเต่าจึงต้องมีสิ่งคุ้มครอง เช่นเดียวกันชีวิตที่เกิดขึ้นมา ชีวิตที่เกิดขึ้นมานี้ต้องมีตัวคุ้มครอง ฉะนั้น ตัวคุ้มครองนี้คือเกิดที่ดอกบัวเขาก็เริ่มสร้าง เพราะองค์ประกอบของชีวิตนาม ต่อมาชีวิตนามมีจิตเท่าไร ก็คือการสร้างรูป การสร้างรูปโดยอะไร? มีจิต ๒๕ ที่ว่ากัมมชรูป จิต ๒๕ จะเป็นตัวสร้างรูปลักษณ์ให้ก่อให้เกิดตา กะโหลก อะไรทั้งหลายเป็นรูปนี้ ฉะนั้น เขาก็จะเกิดขึ้นมาได้ พอดอกบัวบานบุคคลอายุที่เดินได้แล้ว เต่าอยู่ในไข่ พอกระเทาะเปลือกไข่เดินได้เลย

ที่อธิบายเรื่องนี้เพราะอะไร? ถ้าเราอ่านพระไตรปิฎกพบอย่างนี้ จะเป็นไปได้อย่างไร?..! พอคิดว่าจะเป็นไปได้อย่างไร จะมีหรือ..! เป็นอย่างไร? ความคิดไปไหน?...ไปอบายภูมิแล้ว ไม่เชื่อบารมีผู้ที่จะมาบรรลุ **ที่อธิบายเช่นนี้ เพื่อให้พ้นวิจิกิจฉา วิจิกิจฉาเป็นอุปสรรคของพระโสดาบัน ที่อธิบายนี้เพื่อให้เห็นว่าเราจะได้รู้ว่าพระพุทธองค์มีความรู้** พอบอกว่าเกิดในดอกบัว สมัยนั้นไม่มีใครค้าน ไม่มีองค์ไหนค้านในพระไตรปิฎก เพราะท่านรู้ เราเป็นอย่างไร อ่านในยุคนี้ คนฉลาดมาก ฉลาดมาจากไหน?...มาจากสัญญาบอกแล้วผมอ่านช้า ดูไปเรื่อย ผมก็ขีดเส้นๆ แล้วสรุปเลย เวลาผมพูดผมเห็นภาพว่าไปอย่างไร ขั้นตอนอย่างไรๆ นี่พูดย่อยๆ บอกยากเกินไป ตอนนี้พูดได้หรือยัง **คนเกิดจากดอกไม้ได้อย่างไร?** ต้องอธิบายให้ได้ทุกเรื่องเลยไม่มีการขัด แต่ว่ามาอย่างไรได้ **ต้องมาจากระบบนี้เพราะยังไม่มีปสาทรูป และสุกกะยังไม่มีปสาทรูป** แต่ที่เป็นตัวนั้น เข้าไปเขาก็สร้างแล้ว สร้างตัวลูกอ็อด นั่นก็คือระบบซึ่งมาจากคนแล้วมันสบาย สร้างได้ตลอดแล้วจะเป็นอะไรได้ มันเรื่องเริ่มต้นเท่านั้นเอง ตอนนี้พอเจออย่างนี้ใครไม่เชื่อ ไม่ต้องบังคับให้

เขาเชื่อ เพราะต่างคนต่างมา ต่างคนต่างไป ไม่จริงก็เรื่องของเขา แต่ว่าอธิบายได้อย่างไร ต้องเข้าตรงนี้ ทำไมจึง**ต้องเข้าชีวิตรูป เพราะเป็นการเชื่อมโยงระหว่างชีวิตต่อชีวิต ถ้าชีวิตนามกับชีวิตรูปทำงานด้วยกันบวกกันนี้ เขาเรียกว่าชีวิตตินทรีย์** และเป็นเรื่องอีกยาว **ชีวิตตินทรีย์เพราะก่อให้เกิดกำเนิดชีวิตขึ้นมา**

ฉะนั้น เรื่องที่เกิดในดอกบัวจะไม่สงสัย บอกแล้ว**ถ้าทำความเข้าใจวิจิกิจฉาหายก่อน เหลือสีลัพพตปรามาส เหลือสักกายทิฏฐิ** ล้วนยากทั้งสิ้น เห็นแก้ว...เป็นแก้ว เห็นปากกา...เป็นปากกา สีลัพพตปรามาสแล้ว เรานึกว่าเลื่อมใสในสีลัพพตะ สีลัพพตปรามาสไม่ใช่เรื่องเล็ก สองตัวยาก วิจิกิจฉาต้องทำก่อนเพื่อน ทำเพื่อไม่ให้สงสัยในคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อ่านไป ก็ไปใช้กาลามสูตรเป็นอย่างไร?...เราพูดเรื่องกาลามสูตรเสร็จเลย เอากาลามสูตรมาจับธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์แล้ว จะไม่ลงนรกได้อย่างไร ถ้าเราจะกาลามสูตรมาจับ ต้องไปจับลัทธิทั้งหลาย ไม่ว่าใคร หมอดู....ก็เอากาลามสูตรไปจับ เจ้าลัทธิทั้งหลายมาจากไหน ดูไปได้ อาจารย์ของเราสอนถูกธรรมแล้วหรือ? ไปจับได้ อย่าไปจับคำสอนของพระพุทธองค์ ต้องไปจับอาจารย์ที่มาสอน อย่างผมนี้ก็ใช้กาลามสูตรได้กับผมนะ อย่าไปใช้กับธรรมะ อาจารย์สุชาติพูดส่งเดช อัตโนมติหรือเปล่า เข้าใจหรือเปล่า สามารถตอบคำถามได้ไหมว่าคนเกิดในดอกบัว อยากให้คณะไปถามข้างนอกเขาจะอธิบาย...เป็นไปได้อย่างไร ? เราก็ต้องรู้ระบบการทำงานของลักขณาทิจตุกกะ ฉะนั้นลักขณาทิจตุกกะสำคัญอย่างยิ่งเลย แต่ว่าพื้นฐานนี้ ถ้าเราได้ทั้งหมดแล้ว เวลาเราจะทำวิปัสสนาเขาต้องไปเห็นตรงนั้น ต้องไปเห็นลักขณาทิจตุกกะว่าเขาเปลี่ยนแปลงสภาพนี้ได้อย่างไร ต้องเห็นอย่างนั้น**ถ้าเราเข้าใจแล้วนี้เราจะดับไปทีละอย่าง เราสิกขาธรรมจะเห็นว่าถึงตอนนี้ ค่อยๆ ดับไปเรื่อยๆ สิ่งที่เราขัดข้องหมองใจ ไม่สบายใจ คับแค้นใจ ค่อยๆ ลดลงไปตามลำดับ** เราสิกขาธรรมมาถึงบัดนี้ เราจะเห็นแต่เราไม่ได้ตรวจสอบ เพียงแต่ว่าเราได้มากมหาศาลแล้ว เรายังไม่รู้ แต่ว่าอีกภูเขาเลากาที่เรายังไม่ได้ คนที่ไปทำมา ๓๐-๔๐ ปี เขาทำอย่างไร ก็ไปอบายภูมิแน่นอน เพราะเขาไม่รู้อะไรเลย ฉะนั้น สิ่งที่เราได้สิกขามาอย่างนี้แล้ว เราไม่รู้ว่าเรานั้นมีหลักธรรมของพระพุทธองค์ใส่เข้าไปแล้ว และใครพูดอย่างไร เราจะฟังเขาไม่ออก คำว่า “ไม่ออก” ก็คือ

ออก ฟังไม่ออก ก็คือออก ออกแน่ ฟังไม่ออกแต่ออก ฉะนั้น พอเราฟัง เราก็จะรู้ทันที บอกแล้วว่าถ้าเราได้สิกขาธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ ซึ่งอย่างที่พูดนี้ไม่มีใครพูด บอกแล้วคนช่างสงสัยอันดับหนึ่งต้องผม ผมสงสัยตลอดเวลาแต่ไม่ใช่วิจิกิจฉาเท่านั้นเอง อ่านหนังสือผมอ่านช้าก็เพราะผมอ่านผ่านยาก อ่านแต่ละตัว แต่ละศัพท์ต้องมองแล้วมองอีก ไม่ออกไม่ผ่าน

(ถาม) *พอบอกที่ดอกบัว นารีผล มักกะลีผล มีปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิวิญญาณเข้าไปอาศัยในรูปของผลไม้หรือไม่ เหมือนเกิดในดอกปทุมไหม?* (ตอบ) มักกะลีผลเป็นผลไม้พิเศษสำหรับรุกขเทพเทวา เป็นผลไม้ที่ออกแล้วแปลก มาจาก**มหาภูตรูป๑๔** ใน ๑๔ มหาภูตรูป ของมักกะลีผลที่มีตา มีหู มีจมูก มีปาก มีหน้าตา มีรูปร่างสวยงามมีทุกอย่าง สวยหมดทุกอย่าง มีเส้นผม มีคิ้ว มีดวงตาที่สดใส มีริมฝีปากเป็นกระจับ มีลิ้น มีกระโหลกศรีษะ มีหน้าผาก แต่ไม่มีปสาทรูป

ถามว่า เรากับมักกะลีผลใครสวยกว่ากัน?...ดูที่เทวดามาคอย เทวดาสนใจแล้วแย่งกันด้วย ไม่ใช่แย่งธรรมดา แย่งกันอย่างมากมาย มารอนารีผลมีผลเดียวเทวดาไม่ต่ำกว่าสิบล้านหรือร้อยล้านคอยกันอย่างเดียว แล้วลองดูเรามีใครคอยบ้าง ปฏิสนธิ ฉะนั้น ถามว่ามีผมไหม?..มี มีคิ้วไหม?...มี มีจมูกไหม?...มี มีปากไหม?...มี มีลิ้นไหม?...มี นารีคืออะไร และพูดนารีกันอยู่อย่างนี้ และบอกไม่มีได้อย่างไร ต้องมีใช่ไหม? เพราะนารีแสดงว่าคืออิตถินทรีย์ อิตถินทรีย์ใช่หรือไม่?...ไม่ใช่ ฉะนั้น มีหมด คางมี อะไรมี ผมสลวยเป็นลอนงามอย่างยิ่ง ผมเป็นมันชลับ

(ถาม)....*ไม่ได้ยิน* (ตอบ) พยายามจะเชื่อมโยงให้เห็นและก็ถาม หลอกถามไปเรื่อยๆ และก็ตอบมาเรื่อยๆ ตอบทีก็จะกลับไปทีหนึ่ง ก็ถามมาใหม่ ที่ตอบไปภาพชี้นตลอดเวลา ผมมองดูเห็นนารีผลเห็นเทวดาแล้วอยู่ที่ไหน? อยู่ที่ไหน?...ป่าหิมพานต์นิมิตๆ จะเห็นทุกท่าน พอพูดไปก็เห็น ฉะนั้นก็จะมีเกศาที่สวยขลับ เป็นมันสะท้อนเหมือนสีปีกแมลงทับ สวยมาก แล้วคิ้วโก่งมาก จมูกโด่งงอนงาม ริมฝีปากเหมือนกระจับและเหมือนพูดได้ ตาดำขลับตาโตเหมือนเนตรทราย ผิวนวลเป็นสีชมพู มีลักษณะของหูที่ดีมาก ลำคอที่กลมกลึง เราก็นึกภาพดูจะเห็นตลอด ลำคอ แขน เป็นเรียวโค้ง งามมาก ลำตัวทรวดทรงยิ่งใหญ่มาก เอวคอด สะโพกผาย ลำขากลมกลึง มีทุกอย่าง ก็คือ

มีปริจเฉทรูปด้วย ปากก็เป็นปริจเฉทรูป เพศก็เป็นปริจเฉทรูป เทวดาท่านเห็นว่าสง่างามอย่างยิ่ง แต่ทั้งหมด ถามว่ามีตาไหม? มีปสาทรูปไหม? มีอิตถีภาวรูปไหม? มีภาวรูปไหม?....ไม่มี แล้วเป็นอะไร?....เป็นผลไม้ มีจักขุปสาทรูปก็คือจักขุมหาภูตรูป โสตมหาภูตรูป ฆานมหาภูตรูป ชิวหามหาภูตรูป กายมหาภูตรูป ก็คือไม่มีปสาท แต่เป็นรูปลักษณ์ของมหาภูตรูป เส้นผมก็คือมหาภูตรูป ฉะนั้นก็ถูกสร้างโดยตรงนี้ ที่เรียกว่าวิสัยรูป จะมีกลิ่นกายหอมมาก มีอาการเหมือนมนุษย์ทุกอย่าง มนุษย์ทำอย่างไร...นารีผลก็ทำอย่างนั้น นารีผลมีอาหารไหม?(เป็นผลไม้)...มี มีปริจเฉทรูปคือเพศและก็มีลักขณรูปด้วย ลักขณรูปของนารีผลต้องมีอุจจโป มีสันตติ มีชรตา มีอนิจจตา ฉะนั้นทำงานเหมือนคน มนุษย์ระหว่างหญิงชายจะทำเหมือนกันหมด จะทำงานแบบเดียวกันหมด

ฉะนั้น รุกขเทวดา อากาศเทวดา ถึงมาคอยๆ บางทีเป็น ๑๐๐ ปี พอเริ่มออกดอกก็มาคอยกันเรื่อย แค่ออกดอก ออกผลก็มาคอยกันในป่าก็เต็มไปหมด แล้วก็แย่งกัน จะหลุดออกจากขั้วต้องคอย ใครจะได้ก่อนกัน พอได้ก็พาไปวิมาน มักกะลีผลอาจจะมีจำนวนเป็นพันผลหรือหมื่นผลก็ได้ อาจจะมีผลนานๆ ต้นก็ได้ ฉะนั้นถามว่า นารีผลมีปฏิสนธิวิญญาณไหม?...ไม่มี เพราะขาดชีวิตรูป นารีผลจึงเป็นผลไม้ชนิดหนึ่งที่งามสง่า ผลใหญ่เท่าที่จะรองรับเทวดาได้

(ถาม) *มักกะลีผล มีปฏิสนธิจิตหรือมีปฏิสนธิวิญญาณเข้าไปอาศัยในรูปผลไม้หรือไม่ เหมือนเกิดในดอกปทุมไหม?* (ตอบ) นารีผลเป็นผลไม้ชนิดหนึ่ง แต่ว่ามีชนิดเดียวเท่านั้นที่เทวดาต้องการ เท่านั้นเอง ต้นไม้สนองเทวดา เทวดาจอง กามาวจรที่หาคู่ไม่ได้ กรรมที่ทำมา เกิดเพราะกรรมที่ท่านสร้าง รุกขเทวดาเกิดเพราะกรรม เทวดาเขาทำกรรมไว้เขาต้องไปหาสิ่งชดเชย คอยมาเป็นพันปีแล้ว ยังไม่เจอนารีเทวะเลย นั่นก็คือกรรมของเทวดา กรรมคือกุสลที่เขาจะได้รับการชดเชย

(ถาม) *เทวดาหรือพรหมเวลาปฏิสนธิเขา มีลักษณะตัวอ่อนเหมือนมนุษย์หรือไม่?* (ตอบ)ไม่มี เป็นโอปปาติกะเกิดขึ้นทันที นี่แหละคือทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ จะมีคำตอบจะมีคำเฉลย ถ้าเราศึกษาพระอภิธรรมที่ถูกต้อง ถ้าเมื่อไรศึกษาพระอภิธรรมที่ถูกต้องจะมีคำตอบทุกคำตอบทุกคำตอบอย่างที่ถามมา ผมไม่เคยคิดอยู่ในสมองว่านารีผลจะคืออะไร? แล้วไม่สนใจจะดู แล้วไม่ดู มีหลวงพ่อ...ท่านบอกว่า *"ท่านมาสวดมนต์ แล้วมี*

เสียงดังจากที่ใส่ในกล่องมา เสียงสวดมนต์ เสียงร้อง" เสียงอะไรอย่างนี้ หลังจากนั้นคนก็หลามไหลมาหาหลวงพ่อท่านนี้

เรื่องเล่ามีว่า คนที่มาให้หลวงพ่อ คนนี้อยู่ลพบุรี มีการทำบุญบ้าน พอทำบุญบ้านเสร็จก็มีคน เหมือนคนง่อยเปี้ยเสียขา คนพิการแบกถุงมา พอแบกถุงมาๆ ขอข้าวปลาอาหาร เจ้าของบ้านใจดีให้ หลังจากทานอาหารเสร็จ ก็ฝากของให้เก็บไว้ แล้วก็ลงบันไดไป พอเปิดมาเห็นเป็นนารีผล เจ้าของบ้านนี้เคยบวชเป็นพระมาก่อน หลังจากสึกมาๆ แต่งงาน พอได้ก็รู้ว่าเป็น "นารีผล" แล้วตามหาก็หายไปแล้ว เก็บรักษาเป็นเวลาพอสมควร จึงไปถวายหลวงพ่อ... เวลาหลวงพ่อมาสวดมนต์ที่กรุงเทพฯ ท่านก็พกติดตัวมา เวลานั้นก็ได้ยินเสียง พอเล่าขึ้นคนก็เริ่มสนใจ ก็ไปหา ทีนี้ที่วัดก็มีผู้คนหลามไหลไปดูมักกะลีผล เจ้าของเดิม ที่เป็นลูกของคนที่เคยบวชเป็นพระก็เสียดาย ไปขอคืน หลวงพ่อที่ท่านได้มา ท่านก็มาสร้างวัดสร้างอะไร คนก็หลามไหลไป นั่นคือมักกะลีผล พอศึกษาพระอภิธรรม เราจะรู้ ว่าอะไรเป็นอะไร เราก็เข้าใจทันที ว่าต่างกับที่เกิดในดอก พอจะอธิบายได้ไหม ว่าเกิดในดอกบัวได้ ยังเกิดในไข่ได้เลย

(ถาม) *เคยได้อ่านพบว่า ถ้าได้เสพสังวาสกับนารีผลแล้ว มนุษย์หรือเทวดานั้นจะสลบไปเป็นเวลา ๔ - ๕ เดือน เพราะอะไร?* (ตอบ) เป็นคำบอกให้คิดเอาเอง เคยพบไหมว่าสลบ ถ้าไม่ได้จะสลบ เทวดาจะสลบเลยถ้าไม่ได้ ใน ๑๐ ล้านที่มาคอยจะสลบไป ๙,๙๙๙,๙๙๙ องค์ สลบไป ๔ - ๕ เดือน รอมา ๑๐๐ ปี จะหมดอาลัยตายอยากแล้ว แล้วมีคนชิงไปได้ เหมือนกับมนุษย์รักจนสุดขั้วหัวใจ มีคนชิงเอาไปจะเป็นอย่างไร? คิดมากหลายปี จะสลบไป ๔ - ๕ เดือนถ้าไม่ได้ ไม่ใช่ว่าได้เสพสังวาส แต่ไม่ได้เสพสังวาสจะสลบไป ๔ - ๕ เดือน นั่นก็คืออำนาจ เพราะว่าเขาเทียบเหมือนช้างตกมัน แต่เทวดาไม่เหมือนช้าง ถ้าช้างตกมันอาละวาด แต่เทวดาตกมันคือสลบ นั่นคือ นารีผล เราต้องไปเห็นโดยอภิญญาฤทธิ์ ถ้านิมิตไปเห็นหมด ไปไหนก็ได้เห็นหมด แต่ถ้าเราจะไปดูป่าแถวๆ ภูฐาน ป่าหิมพานต์ใครอยากจะไปดูนารีผลให้ไปประเทศภูฐาน เดินเข้าป่า ถ้าไม่ตายได้ชมแน่ เพราะว่าเข้าป่าภูฐานจะมองไม่เห็นอะไรเลย เป็นป่าดงดิบอย่างยิ่งใหญ่ คนบางคนไปโค่นเสียแล้ว โดยไม่ทราบ คนก็ไปโค่น แล้วเป็นเรื่องจริง ไม่ใช่ไม่จริง นั่นก็

คือเรื่องของนารีผล เทียบเคียงกับดอกบัวก็คนละอย่าง ถ้าดอกบัวต้องดูว่าเป็นอย่างนี้ได้อย่างไร ถ้าไม่มีชีวิตรูปก็จะมีอะไรไปปฏิสนธิไม่ได้

ถ้าเราศึกษาธรรมไม่มีอะไรหยาบ แต่ว่าถ้าเราไม่รู้จะหยาบ ถ้าเรารู้ไม่มีอะไรเลย *"สวัสดีค่ะ"* คำพูดไพเราะ อ่อนหวานหรือว่าหยาบ?...หยาบ สัมมาวาจาได้ไหม?...ไม่ได้ *"คุณค่ะ, ดิฉัน"* พูดแล้วไปอบายภูมิ ง่ายๆ อย่างนี้เอง ไม่ยาก ดูแล้วไม่น่า แต่มันน่าเพราะว่าเป็นอกุสลจิต เราไม่รู้ *"สวัสดีครับ"* แสดงว่ามีวาสนาแล้ว บอกไม่มีวาสนาไม่ได้ เราไม่รู้เลยว่ากุสลกรรมบถประกอบด้วย กายกรรม๓ วจีกรรม๔ มโนกรรม๓

กายกรรม๓ มี ๑.ปาณาติบาต ๒.อทินนาทาน ๓.กาเมสุมิจฉาจาร

วจีกรรม๔ มี ๑.มุสาวาท ๒.ปิสุณยวาท ๓.ผรุสวาท ๔.สัมผัปปลาปะ

ปิสุณยวาท เราก็แปลว่าพูดจาอ่อนหวาน ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดเพ้อเจ้อ ฉะนั้นความหมายคำว่า กุสลกรรมบถมี ๔ อย่างคืออะไร? คำว่าไม่พูดคำหยาบ "คำหยาบ"คือคำที่ไม่ใช่คำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคำหยาบทั้งสิ้น ถ้าอะไรเป็น**คำสอนของพระพุทธองค์ เป็นปิสุณยะ** ถ้าเราพูดภาษาโลกทั่วไป เช่น พูดว่า *"โรงเรียน"* พูดว่า *"เด็ก"* พูดว่า *"ผู้ใหญ่"*...อย่างนี้ เป็นคำหยาบ เพราะไม่ใช่คำสอนของพระพุทธองค์ ทำไมจึงไม่ใช่คำสอนของพระพุทธองค์ การที่เราจะวจีกรรมอกุสลกรรมบถ, กุสลกรรมบถ ที่เกิดจากวจีกรรม เราพูดอย่างไร พระพุทธองค์ทรงสอนอย่างไร ? เราจึงพูดคำอ่อนหวาน เรา**ตัดสินด้วย การพูดที่เป็น ญาณสัมปยุต** คำว่า *"คุณ"* หรือ *"ผม"*...ไม่เป็นญาณสัมปยุต เพราะนี้เป็นภาษาโลก ฉะนั้นเราพอเจอหน้ากัน *"สวัสดีครับ"*...ไปอบายภูมิแล้ว จะพูดอย่างไรดี เจอกันต้อง... "ผัสสะเจตสิก" อีกคนก็ตอบ... "เวทนาเจตสิก" พอเจอหน้าก็ทัก... "สัทธาเจตสิก" อีกคนต้องตอบ..."สติเจตสิก" ถ้าคน..."ตัตตรมัชฌัตตตาเจตสิก" อีกคนตอบ..."กายปัสสัทธิเจตสิก" อย่างนี้เรียกว่าสัมมาวาจา **พูดอย่างอื่นไม่ใช่หลักธรรม** เจอกันต้องอย่างนี้ แล้วก็ไม่ห้ามแต่ต้องระวังซ้าย ขวา หน้า หลังกันเอง วิธีหนี อยากจะบรรลุไว ได้ฌานไว...พอไปเจอใครก็... "สติเจตสิก" เป็นอย่างไร?...(ไปแล้ว) แต่นี่คือสัมมาวาจา คือกุสลกรรมบถ ถ้าเมื่อไรคนทั่วไปเขากล่าวอย่างนี้ โลกสงบแน่นอน เพราะจะไม่มีการพูดว่าคนโน้นเป็นอย่างนี้ คนนี้เป็นอย่างนั้น พระถึงใช้ นมัสการ, ภันเต , นมัสการอาวุโส, ภันเตอาวุโส, อาวุโสภันเต

เป็นศัพท์ธรรมแล้ว *มหาฯ ดร...* เป็น *"มหา"*ด้วย เป็น *"ดร."* ด้วย เมื่อถูกทักว่า *"มหา... ไปไหน"* ก็มีอาการสะดุ้ง เพราะเขายกให้เป็นอะไรแล้ว ขึ้นเป็นมหาหรือท่านอาจารย์ เพราะอาจารย์คู่กับอาจม ทำดีก็เป็นอาจารย์ ทำไม่ดีก็เป็นอาจม อย่าไปนึกหลงตัวเองว่าฉันเป็นอาจารย์ๆ ไปสอนหนังสือทั่วไป สอนแพทย์ สอนวิทยาศาสตร์ ฯลฯ เขาเรียก *"อาจารย์"* ภูมิใจไหม ต้องนึกทันที...ว่าอีกแล้ว...อย่ามาเรียกว่าอาจารย์เด็ดขาด เพราะพูดมาแบบนี้เท่ากับว่าแล้ว ว่าเป็น *"อาจม"*...เขาเรียกอย่างนี้แสดงว่าเป็นอย่างไร? ต้องนึกทันที พอเรียกอาจารย์...ต้องจิต เจตสิกทำงานกัน ทำงานด้วยกุสล มีผัสสะทำงานกับจิต ถ้าผัสสะทำงานกับโลภะ...ออกมาโลภะ ถ้าผัสสะทำงานกับโทสะ...ออกมาโทสะ ผัสสะทำงานกับโมหะ...ออกมาเป็นโมหะ ถ้าไปญาณะเป็นกุสล ถ้าผัสสะไปรูปา...เป็นอย่างนี้ นึกไปอย่างนี้ ถ้าเขาเรียก *"อาจารย์"*...ก็เตือนทันที เพื่อหนีอบายภูมิ แม้แต่ศัพท์แต่ละคำเป็นเรื่องทั้งสิ้น นึกให้ได้ ใคร่ครวญให้ได้ แล้วเราจะหนีได้ ตอนนี้ทำไม่ได้ ใครอย่าไปทำ อย่าไปทำคือให้ทำ แต่ต้องเจอคณะไปก่อน ให้เพี้ยนเฉพาะคณะ พอเจอกัน..."ผัสสะเจตสิก" อีกคนต้องต่ออะไรทันที... "เวทนาเจตสิก" เขาบอกเวทนาเจตสิก... "สัญญาเจตสิก" ถ้าเจอ... "โสมะนัสสะสะหะคะตัง ทิฏฐิคะตะสัมปะยุตตัง..."ซึ่งไม่รู้จะต่ออย่างไร นี่ค่อนข้างจะลึกลงไป เมื่อก่อนพูดไม่พูด เพราะไม่พร้อมที่จะพูด ผู้ฟังไม่พร้อม ผู้พูดพร้อมเสมอ เมื่อก่อนฟังแล้วถูกอัดกลับทันทีเลย แต่ตอนนี้ฟังกันได้เรื่องจริง เรื่องสัมมาวาจา ของพระท่านจึงเรียก "ภันเต ,อาวุโสภันเต , ภันเตอาวุโส"

การเรียนอภิธรรมต้องอธิบายได้ทุกเรื่อง ถ้าไม่ทุกเรื่องแสดงว่าไม่ใช่ เพราะมีคำอธิบาย เรียบร้อย ว่าสิ่งต่างๆ ถ้าเขามีอุตุชรูปสมบูรณ์ อาหารสมบูรณ์ อาหารชรูปสมบูรณ์ แล้วชีวิตรูปจะเกิดขึ้น จะมีการทำงานหลายๆ ลักษณะ เราจะสนใจต่อไปว่า "จิตมาจากไหน?" มีผู้ถามจิตมาจากไหน? ตอบได้ไหม? ถามว่าจิตมาจากไหน?...มาจากปรมัตถธรรม เจตสิกมาจากไหน?...มาจาก ปรมัตถธรรม รูปมาจากไหน?...มาจากปรมัตถธรรม แล้วถามว่าปรมัตถธรรมมาจากไหน?...มาจาก **จิต เจตสิก รูป ปรมัตถธรรมที่ก่อให้เกิดนิพพาน** ฉะนั้นถ้าถามว่าจิตเกิดจากไหน? เกิดจากปรมัตถธรรม เจตสิกเกิดมาจากไหน?...เกิดมาจากปรมัตถธรรม รูปเกิดจากไหน ?...เกิดจากปรมัตถธรรม ไม่ว่าภูเขา รูปอะไร...ก็ปรมัตถธรรมทั้งสิ้น ที่เป็นมหาภูตรูปทั้งหลายที่อธิบายมา ก็มาจากปรมัตถธรรม

และถามว่าปรมัตถธรรมมาจากไหน มาจากจิต เจตสิก รูป ถ้าใครถามตอบแบบนี้ เรียกว่าตอบแบบกำปั้นทุบดิน แล้วใครจะไปรู้ว่าจิตมาจากไหน? มาถามก็ตอบได้แค่นี้เอง จิตมาจากไหน?...มาจากปรมัตถธรรม ตอบเช่นนี้จะยุติแล้ว **ยุติที่นิพพาน** นิพพานมีในพระโสดาบันแล้ว ถ้าถึงพระโสดาบันจะไม่สงสัย แล้วยุติที่ธรรมไหม ? เพราะในที่สุดก็คือนิพพาน ถ้าไปตอบนอกเรื่อง...เป็นเรื่อง...ไม่รู้เรื่อง แต่ตอบอย่างนี้รู้เรื่อง จะไปยุติที่นิพพาน จะไปยุติที่สิ้นกิเลส เริ่มสิ้นกิเลส นั่นก็คือเรื่องของนิพพาน ตอบอย่างนี้ถูกไหม เราไปตอบอย่างอื่นได้ไหม **จิตเกิดจากไหน?...จากปรมัตถธรรม เพราะจะอธิบายปรมัตถธรรมให้เป็นจิตให้ได้** เมื่อพูดปรมัตถธรรม นึกถึงสามัญญลักษณะ และวิเสสลักษณะ

สามัญญลักษณะ มี ๑.อนิจจลักษณะ ๒.ทุกขลักษณะ ๓.อนัตตลักษณะ

วิเสสลักษณะ มี ๑.ลักษณะ ๒.รส ๓.ปัจจุปัฏฐาน ๔.ปทัฏฐาน

แล้วก็อธิบายเรื่อยไป อธิบายไปในที่สุดก็คือไปถึงซึ่งนิพพาน **เมื่อได้พระโสดาบันแล้วก็ไม่สงสัยเรื่องจิตมาจากไหน** เพราะเข้าใจแล้ว จิตก็คือมาจากปรมัตถธรรมนั่นเอง ไม่ได้มาจากที่อื่น เราเขียนวงกลมหลายๆ รอบ เราก็ไปหาจุดที่เริ่มต้น แต่ว่าหลายๆ รอบแล้วเราก็ไม่ทราบ เราไปตอบปฏิจจสมุปบาทก็ไม่ได้...เพราะตื้นเขินเกินไป มาจากอวิชชาก็ไม่ได้...ตื้นเขินเกินไป มาจากสังขารก็ไม่ได้ มาจากวิญญาณก็ไม่ได้ มาจากนามรูปก็ไม่ได้ มาจากสฬายตนะก็ไม่ได้ มาจากผัสสะก็ไม่ได้ มาจากเวทนาก็ไม่ได้ มาจากตัณหาก็ไม่ได้ มาจากอุปาทานก็ไม่ได้ มาจากภพก็ไม่ได้ มาจากชาติก็ไม่ได้ ...ชรา...มรณะ...แล้วก็มาอวิชชาใหม่ นั่นก็คือตอบตื้นเขิน ฉะนั้นจิตมาจากไหน ก็ต้องตอบตรงนี้แล้วก็สิกขาไป เราจะอธิบายได้ว่า “จิตมาจากไหน?” เมื่อตอบว่าจิตมาจากปรมัตถธรรม ปรมัตถธรรมมาจากไหน?...มาจากจิต เจตสิก รูป แล้วไปนิพพาน จะชี้ต่อไปว่าจิตมาจากไหน?...มาจากจิต๑๒๑ เจตสิกมาจากไหน?...มาจากเจตสิก๕๒ รูปมาจากไหน?...มาจากรูป๒๘ อธิบายเพื่อจะชี้ต่อไป ตอบอย่างนี้ไป เริ่มยุ่งแล้ว

(ถาม) *ทำไมรูปาวจรจิต๑๕ อรูปาวจรจิต๑๒ โลกุตตรจิต๔๐ จึงมีแต่สสังขาริกัง ไม่มีอสังขาริกัง สักดวงเดียวเป็นเพราะมีอะไร ชักชวนหรือ?* (ตอบ) เพราะว่า สสังขาริเขาแปลว่า *“ชักชวน”* อสังขาริแปลว่า *“ไม่ชักชวน”* แปลอย่างนี้... แปลไปอบายภูมิเรื่องยิ่งใหญ่ เรื่องของ สสังขารและอสังขาร ที่เราเกิดมากามาวจรนี้แน่นอน ตัวที่ทำให้

เราเกิดจากกามาวจรมาจากเหตุกะ อเหตุกะที่ลงท้ายด้วยอสังขาริกัง อเหตุกะ๑๘ แต่ละดวง “อุเปกขาสะหะคะตัง จักขุวิญญาณัง **อสังขาริกัง**....” เป็นอย่างนี้ทั้ง ๑๘ ก็แสดงว่าแน่นอนแล้ว ไม่มีอะไรบิดพลิ้ว จักขุวิญญาณจะไปอยู่ที่ไหน?...ต้องอยู่ที่จักขุปสาทรูป แปลว่าแน่นอนแล้ว ไม่ผันแปร **อสังขาริกังคือแน่นอนแล้ว** ต้องที่มีอยู่ของเขาแน่นอน จักขุวิญญาณที่เป็นอเหตุกกุสลกับอกุสลวิบากต้องอยู่ที่จักขุปสาทแน่นอน เรียกว่าอสังขาริกัง ไม่มีใครเอาตามาดูตัวเองอย่างนี้... *“อย่าเลย ! เบื่อแล้ว มีแต่ไปดูคนอื่นเขาเลวอย่างเดียว ควรจะย้ายไปอยู่ไปอยู่ที่หูบ้าง จะได้เอาหูไปเห็น หรือไปอยู่ที่จมูกบ้างจมูกเห็น”...* เพราะเป็นจักขุวิญญาณ ปสาทที่จมูกแล้วก็มองเห็น แต่นี่มาอยู่ที่ตา ฉะนั้นจักขุวิญญาณมีหน้าที่เห็น ต้องมีเห็นวัตถุตรงข้ามคือเห็นรูป อย่างนี้เรียกว่าแน่นอนแล้ว **เอกัคคตะก็คือ อสังขาริกังถูกการควบคุมเรียบร้อยแล้ว** โสตวิญญาณอยู่ที่หูได้ยินเสียง รับฟังเสียงอสังขาริกังแล้วต้องอยู่แน่นอนแล้ว วันดีคืนดีหูได้ยินเสียง โสตวิญญาณบอก *“ไม่พอใจอยู่มาตั้งนานแล้ว เกิดดวงตามาอยู่ที่หู ฉันย้ายใหม่ไปอยู่ที่ตา ถ้าเอาตามองแล้วได้ยินเสียง”* ได้ไหม?...ไม่ได้ อย่างนี้เรียกว่า อสังขาริกัง ต่อไปฆานวิญญาณๆ มีหน้าที่ของเขา ที่จะทำงานเกี่ยวกับกลิ่นทั้งหลาย เขาก็ต้องมาอยู่ของเขา ว่ามีหน้าที่รับกลิ่น วันดีคืนดีฆานวิญญาณบอก *“ไม่ไหวแล้ว ฉันอยู่ที่นี่ไม่ได้ ฉันเปลี่ยนไปอยู่ที่ตา ที่หู”* ได้ไหม?... ไม่ได้ ถ้าเปลี่ยนได้เป็นสสังขาริกัง ถ้าเปลี่ยนไม่ได้เป็นอสังขาริกัง นี่คือ อสังขาริกัง ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่ได้แปลว่าชักชวน หรือไม่ชักชวนอย่างนั้นไม่ได้ คือไม่แปลว่าอสังขาริกัง ที่แปลว่าไม่ได้ชักชวน

ฉะนั้นจะเห็นว่าพอเป็นอเหตุกะ ๑๘ จะลงด้วยอสังขาริกัง พอเป็นกามาวจรอกุสลจิตหรือกุสลจิต ที่เขาเป็นฝ่าย โลภะ โทสะ โมหะ ตัวรับของโลภะจะต้องรับด้วย “โสมะนัสสะสะหะคะตัง ทิฏฐิคะตะสัมปะยุตตัง **อะสังขาริกัง** กามาวะจะระ อะกุสะละ โลภะมูละจิตตัง” ฉะนั้น”อสัง”ตัวนี้จะรอรับจากอเหตุกะที่เป็น “อสัง” ด้วยกัน เช่นเดียวกันทางฝ่ายกามาวจรโสภณจิตที่มี “โสมะนัสสะสะหะคะตัง ญาณะสัมปะยุตตัง **อะสังขาริกัง..**” ตัวนี้ต้องรับจากอเหตุกะให้เป็นอสังขาริกัง หลังจากได้รับทั้งสองตัวแล้ว ต่อไปเขาก็จะสสังขาริกังๆ ตัวที่สองก็สังขาริกังๆ นั่นก็คือการทำงานของจิตที่มีทั้งสสังขาริกังและอสังขาริกัง แต่ต้องมีตัวรับที่เป็นอเหตุกจิต และอเหตุกจิตเมื่อย้ายจากนี้ไปไปอยู่ที่รู

ปาวจร รูปาวจรทำจากตาได้ไหม?...จักขุวิญญาณได้ไหม? โสตวิญญาณได้ไหม? ฆานวิญญาณ...? ชิวหาวิญญาณ...? กายวิญญาณ...? ทำให้เป็นฌานได้ไหม?...ไม่ได้ ฉะนั้น ทำเป็น**ฌานต้องไปทำที่มโน** มโนเขาทำ เขาจึงไม่มีสังขาริกัง มโนทวารที่จะทำให้เป็นฌานของเขาคือต้องทำตลอดเวลา ฉะนั้นจึงสสังขาริกัง

พอเราพูดถึง สสังขาริกัง พอ "สะ" เราก็นึกถึง สัง , สัม จะเป็นสังก็ดีหรือสัมก็ดี ทั้งหมดนี้ "สะ" ตัวนี้หมายถึงรับเรื่องราวที่มีมาแล้วในอดีต ปัจจุบันและอนาคต ฉะนั้นตรงนี้ก็คือตัวที่รับเรื่องตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน อนาคต ฉะนั้น สสังขาริกังเขาจะดูว่าฌานเขาเคยได้ไหม?...ไปดูแล้ว...มีน้อยเกินไป ดูอดีตที่ทำมา...น้อย ดูในอนาคต...ยังไม่มี ดูปัจจุบัน ก็ยังไม่มี ฉะนั้นเมื่อไม่มี "สะสัง" เขาก็รวบรวมสิ่งที่จะเป็นวัตถุธรรมที่ถูกทาง เขาก็จะเริ่มมาเป็น "สสังขาริกัง" ก็คือการทำงานของเหตุที่เป็นกุสล กุสลที่ทำมา ดังนั้น สสังขาริกังที่จะเป็นฌานได้จึงต้องประกอบด้วย สสังขาริกังรูปฌาน อรูปฌาน โลกุตตระ ต้องมีการทำ ไม่มีการทำเป็นไม่ได้ ต้องมีการทำงาน ถ้าอสังขาริกังแปลว่าแน่นอน ผู้ที่ได้อสังขาริกัง ถ้ามาเกิดเป็นมนุษย์ที่เป็นพระโสดาบันมาก่อน จะทำงานด้วย "โสมะนัสสะสะหะคะตัง ญาณะสัมปะยุตตัง **อะสังขาริกัง** ..." ก็เพราะว่าแน่นอนแล้ว คนที่เป็นพระโสดาบันมาแล้ว จะไม่มีวิปริตผันแปร อย่างน้อยก็พัฒนาต่อไป กามาวจรก็จะมีอสังขาริกังและสสังขาริกัง ฉะนั้นต้องมีการทำ เราจะทำบุญสั่งให้ไปทำเลยได้ไหม ต้องมีสภาวะการปรุงของเราที่จะไปทำ สสังขาริกัง "สะ" คือเรารู้แล้วว่าทั้งอดีต ปัจจุบัน อนาคต ซึ่งเป็นอดีตก็ดี ปัจจุบันก็ดี อนาคตก็ดี สิ่งที่ทำมาแล้ว "สะ" ตัวเดียว สสังขาริกัง นึกถึงอะไร คืออะไร?...คือเจตสิก **"สะ" คือเจตสิกที่จะมาทำงานเพราะเราดูที่สังขาร สังขารคือเจตสิกที่จะทำเป็นรูปอย่างหนึ่ง นามอย่างหนึ่ง เขาจึงเรียกว่า "สสังขาร"แปลว่าต้องมีการทำงานของจิตกับเจตสิก** จึงเรียกว่าสสังขาร เช่นเดียวกันอสังขารก็ต้องไปดูการทำงานของเจตสิก เราต้องไปดูคำว่าสังขารคือเจตสิก **"สังขารเจตสิก"ไม่ใช่สังขารร่างกาย แต่เมื่อทำออกมาแล้ว จะออกสังขารร่างกายด้วย ออกทั้งรูปกับนามด้วย ตรงนี้ที่เขาจะสร้างรูปสร้างนาม นามสร้างรูป** เพราะ สสังขาร และอสังขาร แปลว่าตาต้องมาอยู่ที่ใบหน้า อสังขาริกังแปลว่าแน่นอนแล้ว จะไปสร้างตาเกิดอยู่ที่ท้องได้ไหม?...ได้...เป็นเปรต แต่นั่นคือแน่นอน เปรตชนิดนี้มีตาอยู่ที่ท้อง นั่นคือ

"อสังขาร"แปลว่าแน่นอนแล้ว แขนของเราถูกสร้างมาแล้วนี้เป็นอสังขาริกัง เมื่อจิตเขาสร้างแล้วเป็นอย่างนี้ ถ้าเป็นเสือ เป็นแมว เป็นวัว เป็นควาย เขาก็จะสร้างตามระบบของเขา แล้วนี้ก็เรื่องการทำงานของจิต ในตัวของเขาเองในจิตของเขาเอง แต่ละตัวเขามีความหมายทั้งสิ้น เขาเป็นเอกเทศ จิตดวงหนึ่งที่เราเรียกว่า ดวงที่เป็นโลภะ "โสมะนัสสะสะหะคะตัง ทิฏฐิคะตะสัมปะยุตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ อกุสะละ โลภะมูลจิตตัง" ทุกตัวทำงานเป็นระบบอยู่ในดวงนี้ ฉะนั้น "โสมะนัสสะ" มาจาก มนะ(มะนะ) , มนัส... ใจ ที่กำลังทำงาน "สะหะ"...ร่วมกัน "คะตะ"...ทางที่ๆ ต้องทำมาร่วมกัน อะไรบ้างที่จะดึงเข้ามาร่วมกัน เข้ากันได้หรือเข้ากันไม่ได้ "ทิฏฐิ"อย่างหนึ่ง "ทิฏฐิคะตะ"อย่างหนึ่ง "สัมปะยุต"อย่างหนึ่ง "อะ"อย่างหนึ่ง "สังขาริกัง"อย่างหนึ่ง "กามาวะจะระ" อย่างหนึ่ง "อกุสะละ"อย่างหนึ่ง ต้องดึงมาแล้วเป็นอกุสล แล้วก็มาเป็นโลภะต้องเป็นโลภะ ถ้าเป็นโลภะ...ญาณะเข้ามาในโลภะไม่ได้ โลภะจะตีกระจาย เช่น บอกอยากจะทำบุญ อีกคนบอกมาฟังธรรมดีกว่า เขาบอก *"อย่าเลยนอนดีกว่า ไปเที่ยวดีกว่า"* เขาผลักตัวที่เป็น"กามาวะจะระ โลภะมูลจิตตัง"...ผลัก เขามีรากเหง้าเทือกเขาเหล่ากอเยอะและมีสาขา เวลาเราจะท่องจิต(เจริญธรรม จิต)พวกมูลนี้เขาก็*บอก "โอ้โฮ ! ยากเกินไป ความจำไม่ดี แก่แล้ว ไม่อยากจะท่อง ไม่อยากจะจำ"*... เพราะโทษอย่างเดียวเลย แต่เวลาพูด พูดไม่จบ ครั้นเวลาจะมาท่องบอกเสียงแหบ *"แก่แล้ว ท่องไม่ไหว ตาก็ไม่ดี แต่พอคุยตาดี"*... ปากดี ทุกอย่างดีหมด คุยจ้อได้ นี่คือ"มูล(มู-ละ)" โลภะ โลภมูลจิต แสดงว่าเขาออกเครือข่ายหมดแล้ว **"มูลจิต"...เครือข่ายของเขาเป็น อาสวะ๔, โอฆะ๔, โยคะ๔, คันธถะ๔, อุปาทาน๔, นิวรณ์๖, อนุสัย๗, สังโยชน์๑๐, กิเลส๑๐** โลภะมูลจิตเขาเก็บมาจากนี้ทั้งสิ้น เรียกว่า"มูละ" ฉะนั้นจะทำอะไร จะฟังอะไร จะสนใจอะไรเท่าที่กำลังเขามี เพราะพวกนี้คือผู้กีดขั้นเป็นอสังขาริกัง แล้วไม่อยากจะมาฟังอย่างนี้อย่างผู้ที่จะบวชพระภิกษุ พวกนี้ถอยห่าง ให้บวชไม่ได้ เพราะกุสลที่เป็นสสังขาริกังมาดีแต่พอบวชเริ่มคิด พออยู่นานวันไปนานวันมา คิดจะอยู่หรือจะลาบวช และก็คือนี้แหละเพราะเขามีรากเหง้า "มูละ" ถ้าเราแปลว่า "โสมะนัสสะสะหะคะตัง ทิฏฐิคะตะสัมปะยุตตัง อะสังขาริกัง..." อย่างที่หนังสือเขาเขียน เขาบอกว่า *"จิตที่ไม่มีการชักชวน พร้อมด้วยความดีใจ ประกอบด้วยความเห็นผิด จิตเป็นโลภะ"* โสมะนัสสะสะหะคะตัง ทิฏฐิคะตะ

วิปปะยุตตัง อะสังขาริกัง *"จิตที่ไม่มีการชักชวน พร้อมด้วยความดีใจ ประกอบด้วยความไม่เห็นผิด"* ทิฏฐิคะตะวิปปะยุตตังแปลว่า *"ไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด"* แสดงว่าต้องเห็นถูก ก็ งง !ไปหมดแล้ว พอบอก "อสังขาริกัง...*ไม่มีใครชักชวน ชักชวนตัวเอง ไม่มีใครชักชวน อยากจะไปบางลำพูไม่มีใครมาชวนไปเอง เราไปเอง!"*... แปลส่งเดชคิดกันส่งเดชแบบนั้นที่เขาอธิบายกันในหนังสือไปอ่านดู แปลว่า *"ไม่มีใครชักชวน"* ก็คือ *"ฉันไปเอง"*...บาปทันที พูดแบบไปมหาตาป เพราะ **"อสังขาริกัง" เป็นการทำงานระหว่างจิตกับเจตสิกเท่านั้น** อสังขาริกังทำไมไม่ต้องชวน เพราะทำงานจนชินแล้ว เช่น เห็นปากกา...มีชักชวนไหม? เราเห็นและก็ปรุงจนชินชาแน่นอนแล้ว เรียกว่า**อสังขาริกังแปลว่าเคยชิน...ไม่ได้แปลว่า *"ชักชวน"***...แปลแบบนี้คือแปลแบบเดียรถีย์ เพราะว่าเป็นพระเวทต้องชี้ไม่ต้องแปล **"สสัง"เราก็รู้รับจากอดีต ปัจจุบัน อนาคต** คือรับจากอดีตมาปัจจุบัน อดีตเป็นเหตุปัจจุบันเป็นผล ปัจจุบันเป็นเหตุ ไปสู่อนาคตเป็นผล สิ่งที่เราทำมาจะเป็นแบบนี้

ฉะนั้นการสิกขาธรรมเรื่องพระอภิธรรมเป็นเรื่องยิ่งใหญ่มาก เป็นเรื่องสนุก อย่าไปรีบร้อน ว่า *"ท่องไม่ได้ (แล้วก็ไม่ท่อง พอเห็นก็ว่ายาก) ทั้งเล่มเขาท่องกันได้หมด แล้วเราจะตามทันหรือนี่"* นึกอย่างนี้ไม่ได้ เป็นมูละแล้ว มูลกรรม มูลโทสะ "โทมะนัสสะสะหะคะตัง ปฏิฆะสัมปะยุตตัง อะสังขาริกัง..." พอเห็นก็โมโหอย่างเดียว ฉะนั้นเราเกิดมาโมโห แล้วใครสอนให้โมโห เขาต้องเปิดหลักสูตรโมโหไหม มีแต่โมโหอย่างเดียวเลย เพราะสิ่งที่พิสูจน์ว่าเรามามีกรรมเกิดมา อย่างอื่นที่ต้องมาสอน เรียนหนังสือนี้กว่าจะเรียนกันได้ท่องๆ หัวแทบแตก และเราก็เรียนกันมาจนจบ และก็ไปทำงานทำการ อย่างนั้นยังมีความเพียร เรียนไปได้ เพราะเรียนอย่างไร? ไปอย่างไร? มาอย่างไร?...แล้วก็ไปอบายภูมิทั้งสิ้น พอของดี *"โอ้โฮ ! แก่แล้ว"* ตอบได้อย่างไร?...แก่แล้ว พอเห็น...*"อย่าไปท่องเลย เดี๋ยวค่อยๆ นั่งหลับตาแล้วรู้เอง"*...ไม่ได้ พอเห็นพระไตรปิฎกต้องกระโจนเข้าหา ถ้าใครกระโจนเข้าหาพระไตรปิฎก แสดงว่าท่านนั้นมีบุญอย่างยิ่ง เห็นพระไตรปิฎก...ยกมือไหว้ คนสมัยก่อนเข้าวัดมา พอบอกองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายกมือ (พนมไหว้) พระพุทธองค์...ยกมือ (ไม่มีใครกล้าเรียก *"พุทโธ"*) พุทโธ...ยกมือพนม ...

ภาวนาพุทโธ...ยกมือพนม นั่นคือการระลึกถึงคุณของพระพุทธองค์ อย่า *"พุท"*...หายใจเข้า *"โธ"*...หายใจออก

ที่ผมฝึกสมัยก่อน เวลาถ้าเรา... *"วันนี้รู้สึกไม่ใสเลย เราก็จะสับกาย สับกายๆ พระพุทธองค์เป็นเรา เราเป็นพระพุทธองค์"*...เป็นอย่างไร? ตายอย่างเดียว แต่ก็แปลกเราใสขึ้นมา *"โอ !ใช่แล้ว อย่างนั้นต้องสับกายบ่อยๆ พระพุทธองค์เป็นเรา เราเป็นพระพุทธองค์ พระพุทธองค์เป็นเรา เราเป็นพระพุทธองค์...สับกาย สับพระพุทธองค์กับเรา"* ในที่สุด *"พระพุทธองค์เป็นเรา เราเป็นพระพุทธองค์"* ถ้าฆราวาสพูดอย่างน้อยก็ขุม ๗ ถ้าพระพูดขุม ๘ แถมอีกขุม เราทำบาปก็วิ่ง ๕ กิโลเมตร พระทำบุญมากกว่าเรา ๒๒๗ กิโลเมตร ซึ่งต่างกัน เราลงข้างล่างท่านขึ้นข้างบน ฉะนั้นกุสลที่เป็นตทารัมมณะต่างกันทันทีที่ชวนะจิตจะทำงานด้วยความเร็วแรง ๒๒๗ เราทำงานด้วยความเร็วแรง ๕

เรื่องจิต เจตสิก รูป นั่นก็คือการทำงานของจิต เจตสิก รูป ถ้าเราไปสิกขาอ่านหนังสือตายอย่างเดียวยิ่งพัวพันกันใหญ่ อ่านอันนี้ก็งง !ๆ...แล้วก็จบ จะสังเกตได้คนศึกษาพระอภิธรรมแล้วไม่รู้เรื่อง คือจะสอนเรื่องรูปนาม *"เห็นเป็นรูป รู้เป็นนาม"*... ก็คือหมดโอกาส หมดหวัง เป็นผู้ที่หมดความหวัง เรียนอภิธรรมเหลือรูปกับนาม *"เห็นเป็นรูป รู้เป็นนาม"* แล้วที่ไม่เห็นเป็นอะไร? อากาศเป็นอะไร?...เป็นรูป เห็นอากาศไหม?...ไม่เห็นอากาศ ควรจะเป็นอะไร?...เป็นนาม !

พระพุทธองค์ทรงตรัสว่าอากาศเป็นรูป *"เสียงมากระทบหู...ตัวกระทบเป็นรูป...รู้เป็นนาม"*...แล้วเสียงไม่กระทบเป็นอะไร? ก็ไปคิดเอา การสอนรูปนาม ที่บอกว่าผิดในหนังสือโสตถิธรรมเพราะไปสอนอย่างนี้ หรือศึกษาธรรมของพระพุทธองค์แบ่งออกเป็น ๒ อย่าง

- **รูป** นึกถึง**รูป๒๘**
- **นาม** นึกถึง**จิต๑๒๑ , เจตสิก๕๒**

จิต๑๒๑ : กามาวจรจิต๕๔ รูปาวจรจิต๑๕ อรูปาวจรจิต๑๒ โลกุตตรจิต๔๐

กามาวจรจิต๕๔ : อกุสลจิต๑๒ อเหตุกจิต๑๘ กามาวจรโสภณจิต๒๔

-อกุสลจิต๑๒ : โลภมูลจิต๘ โทสมูลจิต๒ โมหมูลจิต๒

-อเหตุกจิต๑๘ : อกุสลวิบากจิต๗ อเหตุกกุสลวิบากจิต๘ อเหตุกกริยาจิต๓

-กามาวจรโสภณจิต๒๔ : มหากุสลจิต๘ มหาวิบากจิต๘ มหากริยาจิต๘

รูปาวจรจิต๑๕ : รูปาวจรมหากุสลจิต๕ รูปาวจรมหาวิบากจิต๕ รูปาวจรมหากริยาจิต๕
อรูปาวจรจิต๑๒ : อรูปาวจรมหากุสลจิต๔ อรูปาวจรมหาวิบากจิต๔ อรูปาวจรมหากริยาจิต๔
โลกุตตรจิต๔๐ : มรรคจิต๒๐ ผลจิต๒๐
เจตสิก๕๒ : อัญญสมานเจตสิก๑๓ อกุสลเจตสิก๑๔ โสภณเจตสิก๒๕
อัญญสมานเจตสิก๑๓ : สัพพจิตตสาธารณเจตสิก๗ ปกิณณกเจตสิก๖
อกุสลเจตสิก๑๔ : โมจตุกเจตสิก๔ โลติกเจตสิก๓ โทจตุกเจตสิก๔ ถีทุกเจตสิก๒ วิจิกิจฉาเจตสิก๑
โสภณเจตสิก๒๕ : โสภณสาธารณเจตสิก๑๙ วิรตีเจตสิก๓ อัปปมัญญาเจตสิก๒ ปัญญินทรีย์เจตสิก๑
ต้องก็รู้ต่อไปอีก ว่าเขาทำงานกันอย่างไร เห็นไหมว่าไม่มีๆ คำแปล มีแต่ความรู้ที่จะเข้าไป มีแต่กระบวนการวิถีจิตที่จะเข้าไป **การศึกษาธรรม การใคร่ครวญธรรม ต้องฟังธรรมจากพระพุทธองค์โดยแท้ และก็ส่วนเดียวเท่านั้น เราจึงจะเข้าใจ เมื่อพูดอะไรขึ้นมา เราจะเข้าใจ เราจะกระจ่างแจ้ง ให้เติมไปที่จิต แล้วจิตจะเป็นผู้ที่ดำเนินการของเขาเอง**

ฉะนั้นถ้าเราไม่ได้สิกขาธรรมใดๆ ทั้งสิ้น ไม่สิกขาจะมีธรรมของพระพุทธองค์เข้าไปไหม?... ไม่มีใดๆ ทั้งสิ้น พูดแล้วต้องรู้และต้องเข้าใจ แล้วเราจึงจะสะสมฝ่ายกุสลผลแห่งบุญเข้าไปสู่กระแสได้ หากเราไม่ได้สิกขาธรรม ไม่ได้ใคร่ครวญธรรมตามความเป็นจริง เราก็หมดโอกาสที่จะเข้าใจธรรมของพระพุทธองค์ เราไม่มีภูมิรู้ เราไม่มีความรู้ใดๆ ทั้งสิ้น ถ้าพระพุทธองค์ไม่ทรงนำมาชี้ อย่าไปคิดว่านั่งเองแล้วจะรู้ อย่าไปบังอาจ เรารู้เหมือนกัน เรารู้แบบมิจฉา หรือเดียรถีย์ที่เขารู้กัน คิดเอาเอง...คาดว่า อ่านพระไตรปิฎกนิดหน่อย แล้วก็เริ่มวิเคราะห์วิจารณ์ เริ่มที่จะหาความคิดที่เป็นของตัวเราเอง แล้วก็ไม่นำคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้ามาใคร่ครวญ สิ่งนี้จึงเป็นจุดบอดในพระพุทธศาสนา ผู้ที่จะสอนได้ก่อนก็คือพระภิกษุสงฆ์ พระภิกษุสงฆ์ถ้าแสดงธรรมคนจะเชื่อ ๕๐% อย่างเราฆราวาสพูดจนอ่อนอกอ่อนใจ เริ่มจาก๐% อย่างผมพูดชี้แจงขึ้นมา ก็มาจาก ๐% นอกจาก รศ.ดร. พูดเมื่อไรคนเชื่อ ๕๐% อย่างผมพูดมาจาก ๐% เป็นใครก็ไม่รู้ มาอย่างไร เป็นใครมาจากไหน มาบังอาจพูดที่นี่ ก็ถูกติฉินนินทาว่าร้ายสารพัด จะเห็นว่าหลักธรรมเราควรจะสิกขา แต่การเล่าเรียนการศึกษานั้นอยู่แค่ภาษาโลกเท่านั้นเอง ซึ่งเป็นเรื่องน่าเสียดายๆ ตลอดเป็นพันๆ ปี มาแล้ว ทำให้ครูบาอาจารย์ทั้งหลายที่ท่านเป็นพระภิกษุท่านไม่เข้าใจ ท่านจึงไปตั้งลัทธิใหม่ ลัทธิพุทโธ ลัทธิสัมมาอะระหัง ลัทธิพอง

หนอ ยุบหนอ ลัทธินะมะพะธะ ลัทธิยกมือ ยกไม้ ฯลฯ ก็ไปทำกันหมด นั่นคือลัทธิเป็นอัตโนมัติ ซึ่งเป็นอันตรายต่อพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง คนก็กลายไปกลับไม่เชื่อคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปเชื่ออาจารย์ นี่แหละเป็นจุดเสียจุดย่อยยับของชาวพุทธ พอไปอ่านไม่เข้าใจ

พระพุทธองค์ทรงชี้ว่าอากาศเป็นรูป ออกซิเจน ไฮโดรเจนก็เป็นอากาศ พระพุทธองค์ก็ชี้หมด ฉะนั้นสิ่งต่างๆ สรุปได้ว่าการสิกขาธรรมต้องทนฟังและฟังทน สองอย่างนี้ในการสิกขาพระอภิธรรมต้องทนฟังไปก่อน แล้วก็ฟังทนๆ ๑๐ ครั้งแล้วจึงค่อยไป ทั้งนี้เพื่อมาช่วย มาใคร่ครวญพิจารณาเพื่อจะได้เป็นกลุ่มย่อยๆ ที่จะชี้เรื่องนี้ และเป็นมรดกตกทอดต่อไปถึงลูกหลานที่จะมีคนมารับ จะต้องมีคนที่มารับต่อแน่นอน นั่นคือสิ่งที่เราจะต้องสิกขาด้วยความอดทนอดกลั้น

สืบต่อจากเมื่อวานนี้ เรื่อง พุทโธ คือผู้ที่ตรัสรู้แล้ว หรือผู้ดีกว่า หรือเหนือกว่าคนอื่นๆ รวมทั้งมนุษย์ และเทพยดา ด้วยความรู้ในสัจจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า(ที่มีในบาลี แต่ในความหมายจริงๆ มีความลุ่มลึก) บุคคลที่เจริญแล้ว มิบังอาจๆ นำมาใช้ นำมาประกาศตัวเอง ว่า *"เราเป็น พุทธ, พุทโธ"* พวกนี้ก็จะเป็นอุปสรรคในการเจริญธรรม ถ้าเราไม่รู้ ฉะนั้น ให้เข้าใจว่า พุทธ, พุทโธ, พุทเธ, พุทธัง แปลอย่างนี้ที่ไม่ได้ใช้อย่างนี้ **เพราะว่าการที่เราใช้ก็เท่ากับเราประกาศตนเอง ถ้าประกาศตนเองแล้วเมื่อไรจะได้ดี** ถ้าเราไปประกาศตนเองแล้ว ไม่ต้องทำอะไรแล้ว สำเร็จแล้ว ก็คือพุทธะ, พุทโธ เราจึงต้อง

> **"กาเยนะ วาจายะ วะเจตะสา วา**...ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี,
> **พุทเธ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง**...กรรมน่าติเตียนอันใด ที่ข้าพเจ้ากระทำแล้วในพระพุทธเจ้า,
> **พุทโธ ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง**...ขอพระพุทธเจ้า จงงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น,
> **กาลันตะเล สังวะริตุง วะ พุทเธ**....เพื่อการสำรวมระวัง ในพระพุทธเจ้าในกาลต่อไป."

แล้วเรานำไปใช้หายใจเข้า...หายใจออก แสดงว่าประกาศตนเองแล้ว แบบนี้ไม่ได้ไม่เข้าใจแล้วนำมาใช้ ไม่เจริญ **ผู้ที่เจริญในธรรมมิบังอาจ** ฉะนั้นสิ่งที่เราทำผิดทั้งหมดมานี้ เราต้อง "กาเย..." เสมอ เพราะเราไปใช้ แต่ไม่ได้ห้ามใครสักคน เพียงแต่บอกไปถ้าใครจะใช้ก็ไม่ห้าม แต่เราไม่ใช้ คนอื่นใช้ไม่เกี่ยว เพราะเมื่อก่อนผมใช้ ซึ่งทำมาแล้วทั้ง

หมดทั้งสิ้น ฉะนั้นเมื่อมาถึงวันเวลาหนึ่งแล้ว ก็มาบอกให้ทราบเท่านั้นเอง เมื่อทราบแล้วใครจะใช้ไม่ห้าม

เราต้อง **"กาเย..."** พระพุทธองค์เสมอ ถ้าเราจะภาวนาธรรม พอหลับตาเราจะบริกรรม เราก็ **"กาเยนะ วาจายะ วะเจตะสา วา พุทเธ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยายัง พุทโธ ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง กาลันตะเล สังวะริตุง วะ พุทเธ..."** ว่าไปตลอดๆ ตั้งแต่ตื่นจนหลับ อย่างนี้ไม่เป็นอะไร อย่าไปจับคำ พุทเธ, พุทธะ, พุทโธ, โพธนะ อย่าจับ...มิบังอาจ "โพธนะ"แปลว่าผู้รู้แล้ว ตรัสรู้แล้ว ถ้าจะทำต้องทำอย่างนี้หรือ **"อิติปิโสภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาตี อิติปิโสภะคะวา..."** อย่างนี้ว่าไปทุกลมหายใจเข้าออก จะปลอดภัย อย่างที่เขาทำ ช่างเขาเถอะ เขาจะไปไหนขึ้นเหนือลงใต้ ไม่ต้องไปสนใจเขา สนใจว่าพระพุทธองค์สอนอะไรเรื่องนี้ แล้วมีใครเรียกชื่อ พ่อ แม่ ตลอดเวลาบ้าง?...ไม่มีใคร พระพุทธองค์เป็นยิ่งกว่าอะไรทั้งหมด แต่ถ้าใครจะใช้ไม่ห้าม อบรมกลับไปแล้วจะไปทำก็ตามอัธยาศัย ไม่มีการห้าม แต่บอกให้ฟัง บอกให้รู้ว่าอะไร เป็นอะไร ใครจะไปใช้ก็ไม่เป็นไร หรือศึกษาธรรม ถ้าเราจะ "กาเย..." พระธรรมคำสอน ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ที่เราเข้าใจผิด รู้แต่บาลีเป็นภาษาไทย เช่น

ถ้าบอก"จุติ"แปลว่าตาย เราก็ **"กาเยนะ วาจายะ วะเจตะสา วา ธัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยายัง, ธัมโม ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง, กาลันตะเล สังวะริตุง วะ ธัมเม"**

ถ้าบอก"ชรา"แปลว่าแก่ **"กาเยนะ วาจา..."**

ถ้าบอก "มรณะ"แปลว่าตาย **"กาเยนะ วาจา..."**

ถ้าบอก"กุสล"แปลว่าความดี **"กาเยนะ วาจา..."**

ถ้าบอก"อกุสล"แปลว่าความชั่ว **"กาเยนะ วาจา..."**

ถ้าบอก"ชาติ"แปลว่าเกิด **"กาเยนะ วาจา..."**

ถ้าใครไปเรียนบาลี อย่าลืม พอแปลก็ **"กาเย..."** ไม่อย่างนั้นไม่รอด ต้องอธิบายก่อน ถ้าบอก ต่อไปนี้เรียนบาลี แปลเป็นไทย แปลเป็นอังกฤษ แปลเป็นฝรั่งเศส แปลเป็นเยอรมัน "ชาติ"แปลอังกฤษเป็น Born จีน เป็น แซ ฯลฯ นี่แหละอย่างนี้อธิบาย

เรื่องภาษา และตรงกับภาษาไทยว่าเกิด“ชาติ” ต้องอธิบายก่อน ว่าเป็นภาษาที่เขาใช้สมัยก่อน เราเรียนบาลีเพื่อเปิดประตูเข้าไปหาภาษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรียนไปต้องเข้าใจไป เรียนไปได้ค่อยๆ เข้าใจไปตลอด ถ้าแปลตามอาจารย์บอกต้อง **“กาเย...”** ตลอด เข้าใจผิด บอกแปลเป็นอย่างนี้ เช่น “นิทรา”แปลว่าการนอนหลับ...**“กาเยนะ วาจายะ...”**...เพราะอะไร?...เพราะเป็นภาษาโลก เป็นภาษาบาลี ตรงกับภาษาอื่น ถ้าภาษาบาลีว่า “นิทรา” ภาษาไทยว่า“นอน” ภาษาอังกฤษ“sleep” ภาษาจีน“ฟลุ๊ก” ภาษาฝรั่งเศส...?.เงียบ... เพราะจำไม่ได้ ภาษาเยอรมัน...?..นี่แหละถ้าเราแปลอย่างนี้ เรานึกว่า นิทราเป็นคำของพระพุทธองค์...อย่างนี้ผิด “นิทรา”...เป็นภาษาโลกที่ใช้กันในยุคนั้นสมัยนั้น แต่ว่าจำเป็นต้องรู้ เพราะจะเปิดประตูเข้าไปหาพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ต้องรู้ เราจะทำอย่างไรเพื่อให้นิทราเป็นภาษาธรรม เราจึงต้องไปศึกษาธรรมว่า “นิทรา...*การหลับ*” เราต้องบอกไหม?... ไม่ (ถ้าบอกว่านิทราแปลว่า*ความหลับ การนอนหลับ*) เราบอกว่าอะไร?...กายานุคตธรรมในข้อถีนมิทธกายานุคตธรรม ต้องบอกแปลว่า“*หลับ*”ไหม?...หลังจากที่เรารู้แล้ว พระพุทธองค์ตรัสไว้ “นิทรา”หมายถึงอะไร? ต้องมองออก...แล้วอะไรหลับ? ถ้าพูด “ถีนมิทธกายานุคตธรรม ต้องนึกถึงรูป๒๘ รูปประกอบด้วย มหาภูตรูป๔ อุปาทายรูป๒๔

มหาภูตรูป๔ มี : ปฐวีมหาภูตรูป อาโปมหาภูตรูป เตโชมหาภูตรูป วาโยมหาภูตรูป

อุปาทายรูป๒๔ มี : ปสาทรูป๕ วิสัยรูป๔ ภาวรูป๒ หทยรูป๑ ชีวิตรูป๑ อาหารรูป๑ ปริจเฉทรูป๑ วิญญัตติรูป๒ อาการรูป๓ ลักขณะรูป๔

เห็นไหมคำว่า“นิทรา”แล้วแปลว่า“*นอนหลับ ความหลับ*” เราเห็น “นิทรา” ต้องรู้ทันทีจะต้องแปลให้ออกก่อน เพราะเราไม่ใช่พราหมณ์ เราไม่ใช่ชาวมคธ เราไม่ใช่เป็นชาวสันสกฤต เราไม่ใช่เป็นชาวบาลี เราเป็นชาวไทย ดังนั้นการจะสิกขาธรรมของพระพุทธองค์ต้องเข้าไปหาบาลี เรียนบาลีเรียนสระ พยัญชนะ เราก็ต้องเรียนหมดเลย เรียนทุกอย่าง :

ก.นาม	กริยาที่สร้างมาจากนามศัพท์
ก.กิ.	กริยากิตก์ ลง ต ปัจจัย
ก.วิ	กริยาวิเศษณ์
กัต.	กัตตุวาจก
กัม.	กัมมวาจก
กาลา.	กาลาติปัตติ (บอกอนาคตกาลแห่งอดีต)

คุณ.	คุณศัพท์
นปุ.	นปุงสกลิงค์
นาม.	นามศัพท์
ปกติ.	ปกติสังขยา (การนับแสดงจำนวน)
ประ.	ประถมบุรุษ
ปโรกขา.	ปโรกขา (บอกอดีตกาลไม่มีกำหนด)
ปัญ.	ปัญจมี (บอกความบังคับ, ความหวัง, ความอ้อนวอน)
ปุ.	ปุงลิงค์
ปูรณ.	ปูรณสังขยา (การนับแสดงลำดับ)
พหุ.	พหูพจน์
ภวิ.	ภวิสสันติ (บอกอนาคตกาลแห่งปัจจุบัน)
มัธ.	มัธยมบุรุษ
วัต.	วัตตมานา (บอกปัจจุบันกาล)
ส.กา.	สัมพันธการก (ฉัฏฐีวิภัตติ)
สรรพ.	สรรพนาม
สัต.	สัตตมี (บอกความยอมตาย, ความกำหนด, ความรำพึง)
สัมป.กา.	สัมปทานการก (จตุตถีวิภัตติ)
หีย.	หียัตตนี (บอกอดีตกาลตั้งแต่วานนี้)
อ.กา.	อปทานการก (ปัญจมีวิภัตติ)
อธิ.กา.	อธิกรณการก (สัตตมีวิภัตติ)
อัช.	อัชชัตตนี (บอกอดีตกาลตั้งแต่วันนี้)
อัพ.	อัพยยศัพท์
อิต.	อิตถีลิงค์
อุต.	อุตตมบุรุษ
เอก.	เอกพจน์
๋	ใช้แทนคำซึ่งแสดงว่ามีคำอื่นนำหน้า หรือต่อท้าย

เรียนภาษาไทยต้องมีสระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ กริยา คำศัพท์ คุณศัพท์ บุรุษ บุพบท, ภาษาอังกฤษมีสระ พยัญชนะ กริยา คำศัพท์ คุณศัพท์... Verb Adjective ฯลฯ มีคำนามเรียน Verb ไม่ว่าภาษาอังกฤษ **ภาษาทุกภาษาเรียนแบบเดียวกัน** ฉะนั้น เราจึงเลือก

เรียนบาลีเพื่อเข้าไปสู่ ธรรมของพระพุทธองค์ แต่ถ้าเรียนบาลีแล้วติดแค่แปลอย่างนี้...ตายอย่างเดียว "ต้องกาเย..." ตลอดเวลา แต่ถ้ารู้แล้วเรียนได้ตลอด ว่านี่เรากำลังเรียนภาษาโลกอย่างนี้ไม่เป็นไร ฉะนั้น ถ้าเรารู้ เราไม่ต้อง ถ้าเราไม่รู้ต้อง "กาเย..." และตีความหมายธรรมผิดทั้งสิ้นเลย ธรรมอะไรที่พระพุทธเจ้าไม่ทรงสอน ที่ปฏิบัติในปัจจุบันอัตโนมติสำนักต่างๆ ทั่วประเทศ ทั่วโลกก็อัตโนมัติ นอกจากเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ คือสิ่งที่ต้องทำ แต่ที่ดังๆ ทั้งหลายมันเป็นเรื่องของอัตโนมติ เป็นเรื่องของการคิดเอาเอง ฉะนั้นเมื่อคิดเอาเองจะพัฒนาได้อย่างไร ทำไปทำมาก็เป็นมิจฉาทิฏฐิหมด ไม่ได้ลงสัมมาทิฏฐิเลย เปิดดูพจนานุกรมทุกเล่มที่แปลทั้งเล่มนี้คือภาษาโลก ไม่ว่าจะแปลหรือแปลนี้จากธรรมสู่ที่เป็นพระสูตร ที่เป็นพระวินัย เป็นภาษาที่มาบอกและมีรายละเอียด เช่น พระอาบัติสังฆาทิเสส สังฆาทิเสสต้องรู้ว่า ๑๓ ข้อมีอะไร? และมีอะไรบ้างที่จะต้องทำ? การที่จะเป็นสังฆาทิเสสต้องมีอะไร?...ไม่ได้ต้องรู้แล้วจะบอกว่านี้คือภาษาโลก; *สังฆาทิเสสอาบัติ ต้องถูกสั่งพักจากคณะสงฆ์ อาบัติขั้นหนึ่ง ซึ่งจะต้องอยู่กรรมจึงจะพ้นโทษได้*...นี่คือแปลภาษาโลกไม่ใช่ภาษาธรรมของพระพุทธองค์ แต่ให้รู้ว่าเป็นนิมิต พูดถึงสังฆาทิเสสนึกถึงพระวินัยพระ ๒๐ รูป มานัต ปริวาส อาบัติ ๑๓ ข้อ พอพูดถึงสังฆาทิเสสเรารู้ว่านี่ภาษาโลก พอ **ภาษาธรรมของพระพุทธองค์ "สังฆาทิเสส" ต้องนึกถึงจิต๑๒๑ เจตสิก๕๒ รูป๒๘** หลังจากนั้น จิต เจตสิกมาอยู่ในรูปแล้ว รูปนี้ต้องบวชโดยพระธรรมวินัย พระธรรมวินัยๆ ของพระภิกษุสงฆ์ ๒๒๗ ข้อ เวลาจะบวชมีพระในมัชฌิมประเทศ ๑๐ รูป และปัจจันตประเทศ ๕ รูป ต้องนึกไปเรื่องสังฆาทิเสส หนึ่งผู้บวชจะต้องเป็นนาคก่อน มีพระอุปัชฌาย์ มีคู่สวดเป็นญัตติจตุตถกรรม ต้องนึกถึงว่าอย่างนี้สังฆาทิเสส ต้องนึกไปเรื่อยๆ ต้องนึกจากจิต๑๒๑ ต้องนึกทั้งหมดก่อน เพราะคนมีจิต๑๒๑ เจตสิก๕๒ รูป๒๘ หลังจากนั้นก็ต่อปฏิสนธิ จากปฏิสนธิ มาเป็นภวังคจิต จากภวังคจิต ยังไม่ตาย ปฏิสนธิวิญญาณ แล้วก็เรียกไปเรื่อยเป็นโลกียวิบากวิญญาณ นึกไปเรื่อยๆ ถ้าบอกสังฆาทิเสส คนอื่นบรรลุธรรม บอกสังฆาทิเสส พระพุทธองค์ทรงเทสนาธรรม "อริยวินัย" สังฆาทิเสสองค์นี้ องค์อื่นบรรลุธรรมเพราะรู้ว่า "สังฆาทิเสส" ไม่ได้นึกว่า นี่คือสังฆาทิเสสแปลว่าอาบัติ (ต้องถูก) สั่งพักจากคณะสงฆ์ ไม่ใช่อย่างนั้น รู้อย่างนี้ไป...มหาตาปนรก ต้อง "กาเยนะ วาจายะ วะเจตะสา วา ธัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง ธัมโม ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง กาลันตะเล สังวะริ

ตุง วะ ธัมเม" นึกอย่างนี้ไม่ได้ พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ละเอียด เพราะบอกแล้วว่าวินัยคืออริยะวินัย แล้วทำอย่างไรจึงจะเป็นอริยะ ไม่มีอาบัติทุกข้อเป็นอริยะวินัยหมด เพราะอาบัติเด็ดดอกไม้เป็นอย่างไร?.....องค์นี้มาเป็นปฐมบัญญัติว่า อย่าไปเด็ด พระพุทธองค์บัญญัติว่าอย่าไปเด็ด ห้ามเด็ดพรากของเขียว ผู้จะมาเด็ดเป็นใครๆ เป็นอะไรๆ ผู้มาเด็ดก็คือผู้ที่เป็นจิต๑๒๑ เจตสิก๕๒ รูป หรือ... พอพูดรูป รูปพูดย่อพูดจริงว่า... **รูปนี้ คือย่อมา จาก "กัมมชรูป"** จิต เจตสิก ก็คือ กัมมชรูป **(จิต เจตสิก กัมมชรูป)** เพราะจึงต้องมีการกระทำมีการไปเด็ดดอกไม้ อาบัติเด็ดดอกไม้ พระภิกษุสงฆ์องค์ที่เป็นโจทย์ ? หรือบางทีท่านเองท่านจะไปบัญญัติวินัยเป็นต้นบัญญัติ ท่านก็ไปทูลพระพุทธองค์ ใครอย่าไปตำหนิติเตียน ปรามาสพระ ท่านที่ทำผิดทั้งหมดเด็ดขาด **ถ้าไปตำหนิลงนรกก่อนเพื่อน** ท่านไม่ลงเพราะท่านไม่ผิดท่านมาวางวินัยไว้ให้ อย่าไปปรามาสว่าในสมัยพุทธกาลมีทำผิดวินัยมาก อย่าพูดเด็ดขาด อ่านเพื่อรู้ว่าพระภิกษุสงฆ์ทุกองค์ที่มาวางวินัยไว้ให้เป็นบุคคลสำคัญของโลก เพื่อคู่บารมีของพระพุทธองค์ ไม่เช่นนั้นพระพุทธองค์ทรงวางวินัยไม่ได้ อย่าไปอ่านแล้วบอก *"โอโฮ! สมัยนั้นหยาบ"* ผมไม่เคยพูดเลย ตั้งแต่ไหนแต่ไร ตั้งแต่อ่านพระไตรปิฎกแล้วไม่เคยพูด ไม่เคยตำหนิตั้งแต่ปี พ.ศ.๐๖, ๐๗, ๐๘ มาตั้งแต่เด็กๆ มาแล้ว.เป็นเด็กวัดอยู่ในวัดมาก็ไม่เคยตำหนิพระเลย เพิ่งจะมาชี้ พอชี้อย่างนี้ หาว่า ว่าพระอีก ผมชี้ว่า อย่างนี้เป็นอย่างไร ตั้งแต่ผมเป็นเด็กมาจนกระทั่งมาโตนี้ ผมไม่เคยตำหนิพระ ผมเป็นเด็กวัดพระโมโห เตะเปรี้ยง...สลบ ผมก็ไม่เคยว่าท่านว่าทำไมทำแบบนี้ แล้วพระฉันข้าวที่ท่านฉันรวมหมู่ โมโหไปหมด พระพุทธองค์จึงทรงให้ฉันอาหารในบาตร เพราะอารมณ์ค่อนข้างเสีย ถ้าไปฉันรวมเป็นคณะโภชน์ พระพุทธองค์ทรงบัญญัติชื่ออาหารได้ ๕ ชนิด ข้าวสุก ขนมสด ขนมแห้ง ปลาและเนื้อ เรียกว่าคณะโภชน์ คณะแปลว่า ๕ ประการ...โภชนะ ๕ ประการ ตั้งแต่ออกพรรษารับกฐิน **ตั้งแต่ออกพรรษาจนกระทั่งขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒** คือเป็นระยะเวลาที่เราไปนิมนต์ "นิมนต์ท่านพระอาจารย์ไปฉันข้าวที่บ้านโยม มีพร้อมทั้งขนมสด ขนมแห้ง ข้าว ตอนนี้ฉันข้าวสาลีนะ แล้วมีปลา ไก่ มีหมู ฯลฯ"...ที่บอกชื่ออาหารได้ (ที่บอกชื่อไม่ได้ เพราะไม่เป็นคณะโภชน์ มีสัตว์ ๑๐ อย่าง : เนื้อมนุษย์, เนื้อช้าง, เนื้อม้า, เนื้อสุนัข, เนื้องู, เนื้อราชสีห์, เสือเหลือง, เนื้อเสือโคร่ง, เนื้อเสือดาว, เนื้อหมี) "แม่บ้านกระผมได้ตากเนื้อถวาย..(บอกชื่อเนื้อใน ๑๐ อย่าง...ไม่ได้) ก็คือพระท่านจะปฏิเสธทันทีพระวินัยห้ามเนื้อ

๑๐ อย่างแล้วนอกนั้นก็บอกชื่อได้ คำว่าบอกชื่อบอกคณะโภชน์ได้ ก็คือบอกหมู่ได้ "โยม ทำก๋วเตี๋ยวเลี้ยง ทำราดหน้า ทำมักกะโรนี...ฯลฯ...ได้หมด บอกชื่อได้หมด ฉะนั้น**ตั้งแต่แรม ๑ ค่ำถึงขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๒** เราไปนิมนต์ บอกชื่ออาหารได้ บอกชื่ออาหารได้ทุกอย่าง และพระก็ฉันได้ **ถ้ารับกฐินแล้วก็จะได้อานิสงส์ต่อเนื่องไปถึงขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๔ แต่ต้องเป็นกฐิน** ถ้าไม่ใช่กฐินจะบาปทุกคำกลืน ต้องรู้วินัย บางวัดมีพระ ๔ รูป บอก *"โยม ไปทอดกฐินวัดอาตมาซิ แล้วไปนิมนต์พระวัดอื่นมาอีก ๑ รูป เป็น ๕ รูป"* ...เราก็จัดกฐินไปทอดเลย คนทอดก็บาป *"ภูมิใจ! ได้เงิน ๕ แสน"*...เพราะเราตั้งใจเป็นเงิน***กฐินเป็นเงิน...ไม่เป็นกฐิน*** เราเข้าใจผิด ก็เท่ากับ**"กฐินเงิน"** แล้วเราทำ ๕ แสน...ไม่สูง...เหวี่ยงก้อนหินลงไปในน้ำ ไม่ได้อะไรเลย เราก็นึกว่าได้วิมานปราสาทสวยเพราะเราทำวันนี้ การที่ไม่เข้าใจรับผลคือเกิดภพหนึ่งภพใด ไม่ได้เจอพระพุทธศาสนา **อย่าคิดว่าไปทอดกฐินที่ผิดแล้วเราจะได้พบพระพุทธศาสนา** เราก็ภูมิใจ *"ไปทอดกฐินทุกปีเลย"* เวลาเราทอดเสร็จพระมี ๔ รูปเป็นกฐิน เอามาจากวัดอื่นเป็น ๕ เรานึกว่าเราได้ และไม่ใช่แค่นั้นวัดนี้ดูหมอ สร้างอีกแบบหนึ่ง ตรวจสอบแล้วไม่มีคำสอนพระพุทธองค์เลย ไม่มีสำนัก...ไม่ใช่เลย ไม่ได้เจริญธรรมในสำนักพระพุทธองค์ แต่พระมี ๕ รูป ไม่พูดดีกว่า ถ้าพูดแล้วพังทั่วประเทศ แต่ว่าควรรู้ **ถ้ากฐินเอาเงินก็คือไม่ใช่กฐิน** พอบอก**กฐินหาเงินก็เดาะแล้ว** พอเดาะแล้ว พระภิกษุสงฆ์มี ๔ รูป ไปเอาอีกวัดหนึ่งให้เป็น ๕ พอมาช่วยรับกฐิน เราก็ภูมิใจให้ครบ ๕ รูป เพราะพระวินัยบอก จัดเป็นสังฆกรรมพระต้องมี ๕ รูป ถ้าทำสังฆกรรมอย่างอื่นพระต้องมี ๔ รูป ถ้ากฐินพิเศษพระต้องมี ๕ รูป และวัดไหนมี ๓ รูป มี ๔ รูปแล้วไปเอาวัดอื่นมาเป็น ๕ รูป เราก็นึกว่าเป็นกฐินเราก็ภูมิใจ พระก็ภูมิใจ ทีนี้องค์ครอง องค์ครองสามารถจะรักษาพระวินัยให้กับพระภิกษุสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาครบถ้วนไตรมาส ฉะนั้น ท่านก็คุ้มครองให้ ถ้าองค์ไหนองค์ครอง องค์ครองนี้ต้องครองผ้า**ไปไหนอย่าขาดราตรีเด็ดขาด** สมมติว่ามีพระ ๕ รูป องค์ครองต้องรักษาอีก ๔ รูป พระ ๔ รูปมีศีล ๒๒๗ เอา ๔ ไปคูณได้เท่ากับ ๙๐๘ คูณด้วยพระวินัย๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ได้เท่ากับ ๑๙,๐๖๘,๐๐๐ แล้วคูณพระสุตตันตปิฎกที่พระพุทธองค์ทรงสอนอีก ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ คูณด้วยหลักธรรม ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ คูณด้วยที่พระโพธิสัตว์ตั้งความปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้า ๗ อสงไขย คูณด้วยประกาศ ๙ อสงไขย แล้วคูณด้วยที่ได้รับพุทธพยากรณ์จากพระ

พุทธเจ้าอายุเท่าไร พระพุทธเจ้าองค์ที่พยากรณ์ท่านอายุเท่าไร ทรงบำเพ็ญกี่ปี ทรงบำเพ็ญปัญญาธิกะ หรือสัทธาธิกะ รือวิริยธิกะ เอาไปคูณ แล้วคูณด้วยความตรัสรู้ของพระพุทธองค์บำเพ็ญหลังจากที่ได้รับพุทธพยากรณ์แล้วอีก ๔ อสงไขยและกำไรแสนกัลป์ เท่ากับอานิสงส์ของพระผู้ครองกฐิน ถ้าพระองค์ครองทำถูกคูณแบบเดียวกัน ถ้าทำผิดแม้ราตรีเดียว ต้องประกาศให้สงฆ์รับทราบว่า "ตอนนี้ผมได้ขาดราตรีแล้ว" พระอีก ๔ องค์ ท่านจะได้รู้ว่าองค์นี้ขาดไตรครองแล้ว สำหรับองค์ที่ไปไปมามาไม่จำพรรษา แล้วรับกฐินอีกเป็นอย่างไร? ต้องรู้ว่ากิจนิมนต์ถูกต้องไหม? สัตตาหะถูกต้องไหม? แล้วทีนี้วัดที่เราไปเป็นวัดมีพระหมอดู พระกัมมัฏฐาน พระวิปัสสนาจารย์ องค์ไหนที่ได้ชื่อว่า *"วิปัสสนาจารย์"*... ตายนะ ไปวัดสำนักวิปัสสนา สำนักสมถะ สำนักสอน อบรมธรรม แล้วทุกคนก็ปฏิบัติเหมือนกันหมดอีก ถ้าสมมุติว่าวัดนี้มีพระ ๑๐๐ รูป และ๙๕ รูปปฏิบัติตามสำนัก ส่วนอีก ๕ รูปไม่ได้ทำตาม แต่อ่านพระไตรปิฎก วัดนี้รับกฐินได้เพราะว่ามี ๕ รูป มี ๑๐๐ รูปแต่ปฏิบัติอะไรก็ไม่ทราบ ถ้าไม่สิกขาพระไตรปิฎกทั้ง ๑๐๐ รูปรับกฐินไม่ได้ เพราะไม่ดำรงซึ่งพระธรรมวินัย วัดนี้ดูฤกษ์ ดูยาม วัดนี้ก็ไปบอกบุญ เรี่ยไร วัดนี้ไปบอกเงินทั่วไปหมดเลย เช่นถ้าผมเป็นพระ เป็นเจ้าอาวาส หรือพระที่อยู่ในวัด บอก *"โยมยังไม่มีกฐินเลย"*...เป็นอย่างไร? เพราะไม่มี ท่านจึงบอกโยมเป็นเจ้าภาพ...เป็นกฐินไหม?...ไม่เป็น **กฐินทำยาก จึงเรียกมหากาลทาน วัดหนึ่งได้รับครั้งเดียว** ฉะนั้น วัดนี้ต้องบริสุทธิ์ ผ่องใส วัดไหนถ้าสิกขาพระไตรปิฎกล้วนๆ ไปทอดได้เลย แต่ต้องมี ๕ รูป อย่าไปเอาวัดอื่นมาเด็ดขาด ยกตัวอย่าง วัดศิริดามี ๓ รูป ไปนิมนต์วัดหงษ์ มา ๑ รูป นิมนต์วัดประดู่หอม ๑ รูป รวมเป็น ๕ รูป นึก *"สบายแล้ว ใครก็มาเต็มเพรียบ เงินได้ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท"* เป็นอย่างไร? ไม่ได้สนใจผ้าไตรเลยว่า กฐินคืออะไร?...ไม่ได้สักบาทเดียว (พูดบาทมากไป) ไม่ได้ถึงกหาปณะๆ ก็เท่ากับ ๔ บาท มาสก (มา-สะ-กะ) แปลว่าเงินเพียงเล็กน้อย เงินเหรียญเพียงเล็กน้อยเท่านั้นเอง พระมีชีวิตอยู่ได้ด้วย ๕ มาสกๆ เท่ากับ ๑ บาท มาสกเป็นเหรียญเล็กนิดหน่อย พระมีค่า ๕ มาสกเท่านั้นเอง ถ้าท่านมีค่า ๕ มาสกเราควรไปทำบุญกับท่านที่มีราคาเพียง ๕ มาสก(๕ มาสกเท่ากับ ๑ บาท) มีค่าเพียงบาทเดียว องค์ไหนมีค่าเท่าหนึ่งบาท รีบไปทำบุญ ถ้าท่านบอกบุญเรี่ยไรทั่วประเทศเป็นอย่างไร? ทำไปเถอะ ทำ ๑๐๐ บาท ๑,๐๐๐ บาท เท่ากับเหวี่ยงแม่น้ำ..ลงมหาตาปะ เราทำบุญเราทำร้อยล้าน เราก็ลงมหาตาปะ

เพราะไม่รักษาพระธรรมวินัยของพระพุทธองค์ และคนอื่นนอกเขตบุญพระพุทธศาสนาไม่ต้องพูดถึง ไปลงสองขุม คือลงขุม ๘ แล้วมาต่อขุม ๑ ของเรายังเสี่ยงดวง แต่ยังมีโอกาสแก้ไข หลังจากรู้แล้วแก้ไข ถ้าไม่แก้ไขก็ไม่มีใครว่าอะไรเลย นี่ชี้ให้ฟัง พูดให้ฟังเท่านั้นเอง มีหน้าที่ชี้ จบแล้ว จบ ใครจะไปทอดก็ทอด

ฉะนั้น ถ้าเรารู้เราจะไม่ได้อะไรเลย เราภูมิใจว่าทำตั้งห้าแสน เราไปทอดกฐินบ่อย แล้วเงินมาเก็บหอมรอมริบ กฐินคือผ้า เงินมีเราต้องบอกไปทำทีหลังได้ ต้องกฐินหรือผ้าผืนหนึ่งในสามผืน หนึ่งในสามผืน ผืนหนึ่งผืนใดในสามผืนนี้เท่านั้น จึงเรียกว่าผ้ากฐิน ต้องมุ่งตรงนี้อย่าไปเขียนจัดเพื่อโน่น เพื่อนี่ จตุปัจจัยจะไปทำวิหาร สร้างโรงเรียน พูดอย่างนี้ก็เดาะแล้ว ถือว่าเป็นมนุษย์เฉโก เป็นคนแอบแฝง เมื่อแอบแฝง เราไปไหนเราจะไม่ทราบธรรมอะไรเลย แล้วตายไปๆ อบายภูมิ "ทำดี"...เอาดีไปจับเอาคำสอนคำสั่งของพระพุทธองค์เป็นญาณสัมปยุต แล้วไปประกอบกับทิฏฐิ ที่เป็นทิฏฐิคตสัมปยุต เอาทิฏฐิเห็นผิดไปจับเห็นถูกเข้า แล้วเอาไปใส่ให้เห็นผิด เราจึงเรียกตรงนี้ว่า "มิจฉาทิฏฐิ" **เอาสิ่งที่ถูกมีอยู่แล้ว พระพุทธองค์ตรัสอย่างนี้ต้องปฏิบัติตามนี้** แต่เอาทิฏฐิตัวเองเพราะว่ามีวัตถุประสงค์ พอมีวัตถุประสงค์ไปจับคำสอนพระพุทธองค์เอามาใส่ มาใส่ทิฏฐิคตสัมปยุต ตรงนี้เลยกลายเป็นมิจฉาทิฏฐิ หากเป็นอย่างนี้เราไปทอดกฐินเมื่อไรเราก็ไม่ได้ **ถ้าหลังจากเราทอดกฐินเสร็จแล้ว ต่อไปนี้เราจะสร้างเสนาสนะบ้าง** ประกาศใหม่ ตอนนี้สร้างโบสถ์ สร้างศาลา สร้างหอฉัน การที่จะทอดกฐินจะต้องรู้พระวินัยพระต้องบอก

เราเป็นชาวพุทธ ต่อไปอย่าให้พระต้องพูด บอกบุญ ไปวัดไหนที่ไหนถาม "พระคุณเจ้า มีกฐินหรือยัง" อย่าให้ท่านพูดเราไปถามพระ วินัยบอกให้เราไปถาม ถ้าไม่มี ถ้ามีเราก็ไม่ต้องจอง ถ้าเราทำได้ แต่วิธีถามท่าน เมื่อถามแล้วต้องถามต่อว่า **"พระคุณเจ้ามีกฐินหรือยัง"** ท่านบอกว่ายังไม่มี ในยุคนี้เป็นยุคเงินทอง เราก็ถามท่านว่า **"ท่านต้องการเงินหรือต้องการกฐิน"** ถ้าท่านบอก *"โยมเอาทั้งสองอย่าง"* เราก็บอกว่า "ให้คนอื่นทอดเถอะ" เราก็ไปถามอีกวัดหนึ่ง "ท่านต้องการเงินหรือกฐิน" ถ้าท่านบอกว่า "กฐินซิโยม กฐินต้องประกอบด้วยผ้าสามผืนๆ ใดผืนหนึ่ง" เราทอด อย่างนี้ เราทอดผ้าได้เต็มร้อย และเวลาไปทอดจะสังเกตด้วยว่า "ทอดแต่ผ้า"...ดูปฏิกิริยา ดูว่าท่านจะมองอย่างไร? ก็ถวายผ้าพระกฐิน ไม่ถวายอะไรเลย แล้วดูปฏิกิริยาของวัดนั้น ถ้าท่านมองเฉยนิ่ง คราวหน้า

อย่าไปทอดเด็ดขาด ถ้าท่านยิ้มและท่านยกย่องชมเชยถูกต้องแล้วอานิสงส์ผ้านี้ผ้าเป็นกาลทาน ทานพิเศษ ท่านจะมีอานิสงส์ ถ้าทำถูกต้อง ท่านแสดงธรรมในคำสอนของพระพุทธองค์ต่อไป วัดนี้จะมาทอดประจำเลย มาทอดประจำเพราะท่านรู้ ทีนี้จะสร้างอะไรสร้างได้หมด พอเสร็จจากทอดกฐินคราวต่อไป สร้างโบสถ์ หรือสร้างอะไร บอกคนละงาน และงานนี้จะเป็นงานบุญที่แท้ เรา**จะสร้างอะไรก็ประกาศใหม่ อย่าไปประกาศอุปโหลกพร้อมกฐิน** พอถึงเวลาจะสร้างอะไรก็ตามเริ่มบอกใหม่และก็บอกบุญใหม่ หลังจากนี้ไปเมื่อกฐินเสร็จเรียบร้อย ต่อไปจะทำอะไร คือของพระก็มีไตรจีวร อาหาร เสนาสนะ ยารักษาโรค เราก็ไปดูเสนาสนะ และถ้าวัดนี้ต้นไม้ไม่มี อย่าให้พระปลูกต้นไม้ เราต้องไปปลูกเอง เราจึงจะบรรลุธรรม คนปลูกต้นไม้บรรลุธรรม ปลูกต้นไม้ในวัดแล้วอยู่ที่ไหนร่มรื่น **ปลูกต้นไม้...มีวิมานอยู่และมีบ้านอยู่** หากวัดนี้ยังขาดดอกไม้ เราไปปลูกให้หมดเลย อย่าให้พระทำ ถ้าพระปลูกเป็นสังฆาทิเสส พระปลูกต้นไม้ เอากล้วยไม้มาเลี้ยง มารดน้ำ แค่องค์นี้ปลูกองค์นี้รดน้ำก็สังฆาทิเสสทั้งคู่ ฉะนั้น พอรู้พระวินัยอย่างนี้ พระกลัวแต่ว่าโยมรู้พระวินัย ถ้าโยมรู้โยมมาทำแทน และเราทำแทนเมื่อไรจะเป็นอานิสงส์อย่างยิ่ง พระภิกษุสงฆ์ก็มีหน้าที่กวาดลานเจดีย์ ลานธรรม อย่างพระพุทธองค์ ทำไมพระพุทธองค์เสด็จไปไหนจึงราบเรียบ ทรงบอกว่าในสมัยที่เป็นอุบาสกไปถอนหญ้าตามลานเจดีย์ เห็นไหมอานิสงส์มา ไปไหนมีดอกไม้โปรย ทางสว่าง ไม่มีอะไรบาดเท้าเลย ที่เราถูกบาดเท้าเพราะอะไรเข้าลานวัดไม่ทำงาน เห็นหญ้ารกเกะกะ *"ปล่อยเถอะ เดี๋ยวบาป ของสงฆ์"* ต้นหญ้ากำลังขึ้นอยู่นี่ ต้นโพธิ์ขึ้นกุฏิ *"ปล่อยเถอะ เดี๋ยวบาปไปทำลายต้นโพธิ์"* ...อย่างนี้ไม่ได้ **พอเห็นต้นไม้ต้นอะไรรกให้ถอนเลย ป้องกันพระภิกษุสงฆ์ให้** หลังจากรู้พระวินัย พระภิกษุสงฆ์ต้องมีทำความสะอาด พระภิกษุสงฆ์ต้องอาบน้ำ เวลาจะนั่งกัมมัฏฐานต้องอาบน้ำต้องชำระล้างร่างกายให้สะอาดแล้วจึงนั่ง พระบางองค์จีวรเก่าคร่ำคร่า เราก็จะดมกลิ่นตัวเอง ไม่ซักจีวรไม่ได้ อย่าไปนึก *"เราเป็นคนเคร่ง"* ไม่ซักจีวรเลย กลิ่นจะออก ถ้ากลิ่นออกนั่งเป็นอย่างไร?... **คันธะ, คันธารมณ์**จะได้กลิ่นตลอดเวลา ก่อนจะนั่งกัมมัฏฐานของพระภิกษุต้องชำระล้างร่างกายให้สะอาด และที่นั่งต้องสะอาดโปร่งไปหมด แล้วจึงนั่ง พระวินัยบอกไว้หมดเรียบร้อย และการทำกัมมัฏฐานจะเจริญ บางองค์ท่านบอกว่า *"ท่านจะบำเพ็ญของท่าน คือไม่ต้องอาบน้ำแล้วก็จีวรไม่ต้องซัก"* พอเดินเฉียดไม่ต้องเลย ท่านไม่

เป็นลมเพราะท่านชิน แต่เราจะเป็นลม พอนั่งก็โชยมา ท่านบำเพ็ญแบบไม่ต้องซักจีวร จีวรขาดท่านก็ปะ ใช้จีวรเดียวเหมือนท่านพระมหากัสสปะ ปะแล้วปะอีกๆ จีวรไม่ต้องซัก เพราะว่าท่านบำเพ็ญแบบนั้น ผ้าไม่ต้องซักเพราะดมกลิ่นตัวเอง *"เจริญกัมมัฏฐานอสุภะ"* ท่านว่าอย่างนั้น พอไปอ่านพระวินัย...อาบัติตลอด ไม่ซักได้อย่างไรต้องทำความสะอาดร่างกายให้เรียบร้อย เราต้องรู้ เรานี้ไม่ซักผ้าไม่ได้ กลิ่นตัวออกแล้วไม่อยากจะนั่ง นั่งไปเหม็นนี่ ก็เหม็น ไม่อยากนั่งทั้งสิ้น นั่นก็คือต้องดูพระวินัยประกอบ เราต้องทำความสะอาดร่างกาย จะมีข้อหนึ่งต้องชำระทำความสะอาดร่างกายเพื่อให้ร่างกายเบาสบาย เพื่อที่จะให้การปฏิบัติของเรานั้นเจริญ ต้องมีพระวินัยว่าอย่างไร?

ฉะนั้น สิ่งที่เราสิกขาพระวินัยของพระถูกต้องแล้ว เราต้องเป็นคนไปทำและกฐินไปถามเลย แล้วต่อไปเมื่อเราไม่ถวายปัจจัย เราต้องไปถามที่วัดว่า "ท่านค่าน้ำเท่าไร ค่าไฟเท่าไร...ท่านพระคุณเจ้าจะไปไหนบ้าง" ต้องช่วยดูแล และเข้าวัดไม่ใช่ไปมือเปล่าต้องมีน้ำปานะ อย่าเอาถั่วเขียวโขลกบดป่นแล้วไปถวายพระ **ถ้าเรารู้พระวินัยต้องดูแลพระภิกษุสงฆ์** ไปวัดแล้วไม่ใช่ไปเอาของวัดออกมา ท่านมีอะไรบ้าง ของท่านในตู้เย็น ท่านมีน้ำอัดลม เราไปขอกลับมาได้เพราะพระมีตู้เย็นอาบัติแล้ว ไปเก็บสะสม น้ำอัดลม น้ำปานะเก็บได้ ๒๔ ชั่วโมง แล้วท่านไปใส่ตู้เย็น เพราะความไม่รู้ พระสะสมไม่ได้ ต้องดู ถ้าจะทำได้ต้องเข้าโรงครัว แล้วไม่ต้องประเคน เราก็ต้องรู้พระวินัยอีกว่า "ถ้าซื้อมาโหลหนึ่ง อย่าไปประเคนทั้งโหล" ถ้าท่านจะฉัน ฉันกลางวัน เย็น กลางคืน ๓ กระป๋อง สามน้ำปานะก็ถวายทั้งสาม แล้วต่อไปมาประเคนอีกสามทุกวัน เรารู้แล้วไปเข้าวัดไม่ไปมือเปล่า ไปตามกุฏิ ถ้าท่านกำลังเอนแล้วลุกขึ้นมาเราไม่ถวาย เลยไปก่อน เราจะไปจ่ายค่าน้ำค่าไฟ ก็ดูว่า กุฏิท่านมีทีวีไหม? ถ้ามีอยู่ขอทีวีไปเลย มีวีดีโอไหม เอาวีดีโอออก แต่ว่าพระถ้าอยากแสดงธรรมจะต้องดูเพื่อจะเทศน์ ก็ต้องดู ต้องดูเพื่อจะเทศน์ ทีนี้ดูแล้วเพลิน ต้องดูอีก อย่างผมดูทุกเรื่อง แต่ผมจะดูเห็นว่าทำอย่างไร ถ้ารูปเป็นอย่างนี้เป็นอย่างไร แต่ผมจะต้องดู ดูทุกเรื่องแล้วต้องรู้ทุกเรื่องด้วย จะดูการทำงานกระบวนการว่าอย่างนี้จะเป็นอย่างนี้ได้อย่างไร เราก็จะดู ไม่ห้าม ไม่ห้ามแต่ว่าดูแล้วจะเป็นธรรม หลังจากเรามีภูมิแล้ว ตอนนี้เรายังไม่มีภูมิดูก็เพลิน ละครไม่เท่าไหร่ สักตอน สองตอน จะดูตอนที่สาม ตอนที่สี่ แล้วก็จะไปตอนที่ห้า ต่อจนจบแล้วก็ลุ้นด้วย โลภะ โทสะ โมหะ ละครไม่ดูแล้ว พวกนี้ไม่เป็น

สาระแก่นสาร เราก็ดูไป พอไม่ดูเราก็เกิดความอยากดู ไปดูอย่างอื่นดีกว่า เราจะได้ความรู้ นี่เรื่องประโลมโลก นี่เป็นสาระ มวยทำไมไปดู? *"อาจารย์สุชาติดูมวยตลอดเลย"* ทำไมไม่ดู ละหุตา มุทุตา กัมมัญญตา ทำไมคนหมัดหนัก เราทำไมถึงหมัดเบา เป็นเพราะอะไร เราก็ต้องดูการทำงานของลิง ของสัตว์ใดๆ ทำไมมีพละ มันมีพละเมื่อไหร่ "อ้อ มันมีพละเราก็ดูมหาภูตรูปที่เป็นวิการรูป ดูทุกอย่าง ตั้งแต่มหาภูตรูปเรื่อยไป ปสาทรูป วิสัยรูป ..."

เมื่อวานพูดเรื่องมหาภูตรูปเพื่อให้เกิดความเข้าใจว่า สมมุติว่าทำไมเราจึงต้องนอนหลับ เราต้องตอบได้ว่าพระพุทธองค์ทรงสอนอย่างไรว่าทำไมจึงต้องนอนหลับไม่ใช่ตอบว่านอนหลับคือธรรมชาติของร่างกายต้องพักผ่อนจะตอบอย่างนี้ไม่ได้ ต้องตอบให้ได้หลักธรรม เรื่องนี้พระพุทธองค์ทรงสอนอย่างไร ทำไมจึงนอนหลับ ต้องตอบให้ได้ทันทีว่าเกิดอะไรขึ้น

ลักขณรูป ๔ ประกอบด้วย รูปัสสอุจจโปลักขณรูป(หรืออุปจยลักขณรูป) รูปัสสสันตติลักขณรูป รูปัสสชรตาลักขณรูป รูปัสสอนิจจตาลักขณรูป นั่นคือรูปตรงช่วงสุดท้ายและตัวสุดท้ายเป็นตัวสำคัญที่สุดในเรื่องของรูป ว่าถ้าไม่มี ๔ คือทั้งหมดใน ๒๘ ถ้าไม่มีไม่ได้ต้องมีให้ครบ เราพูดถึงสัตวะ คือรูปที่มีสัตวะ ก็คือรูปที่มีปฏิสนธิ ปฏิสนธิคราวที่แล้วพูดถึงปฏิสนธิชาติ สันตติชาติ ขณิกชาติ นั่นเราก็จะพูดว่าทุกสิ่งทุกอย่างนั้นจะต้องมีต้นกำเนิดเรียกว่าปฏิสนธิ"ปฏิสนธิ" มีความหมายหลายอย่าง ที่พูดมาแล้วคือขณิกปฏิสนธิ สันตติปฏิสนธิ และชาติปฏิสนธิ แล้วก็กลับใหม่ ปฏิสนธิชาติ สันตติชาติ และขณิกชาติ

ฉะนั้น พอพูดถึงปฏิสนธิ เราต้องนึกเพราะปฏิสนธิไปที่ ๑.อปายปฏิสนธิ ๒.กามสุคติปฏิสนธิ ๓.รูปาวจรปฏิสนธิ ๔.อรูปาวจรปฏิสนธิ พอเราพูดถึงปฏิสนธิเพราะในเรื่องของลักขณะรูปก็จะมีกลุ่มที่เรียกว่าปฏิสนธิเข้ามา จะทำบอกว่าปฏิสนธิหมดเลย มีนิพพานปฏิสนธิไหม?...ไม่มี (ถ้ามีพระพุทธองค์ก็จะทรงตรัสว่า *๕.เมืองนิพพานปฏิสนธิ* แสดงว่าไม่มี) มีปฏิสนธิแค่นั้นเอง ปฏิสนธิแปลว่าจะต้องไป ต้องมีการเกิดขึ้นแล้ว ต้องเรียกว่าปฏิสนธิ เราจะเห็นว่า **อปายปฏิสนธิ** คือไปเกิดในอบาย อะปะ + อะยะ เป็นอบาย มีอะปะยะแปลว่า ปราศจาก อะยะแปลว่ากุสล อะปะ +อะยะก็เป็นอบาย อปายะนี่เป็นภาษาบาลี ภาษาสันสกฤตเป็นอบาย อะปายะแปลว่าปราศจากกุสล เพราะว่าอะยะเป็นกุสล อปายะ = ปราศจาก ปราศจากกุสล จะเห็นว่า...เราถามแปลอะไร เราเงียบไหม เงียบ

กล้าพูดไหม?...ไม่กล้า เพราะรู้แล้ว ใครปราบอยู่...**หลักคำสอนของพระพุทธองค์** บอก แล้วเข้าไปแล้วเวลาจะออก ออกได้ไหม? ทำไมไม่บอกว่า อะปะพอพูดรู้ว่า นี่คือภาษาบาลี นี่คือภาษาโลก และก็บอกว่านี่แปลว่าปราศจาก อะยะแปลว่ากุสล

ถ้าเป็น ป.ปลา ก็เป็นบาลี เป็น บ. ใบไม้ ก็เป็นสันสกฤต เรียกอบาย พอถามว่าแปลว่าอะไร?... เงียบๆ ส่วนมากเงียบ ถ้าลองแปล "อบาย"แปลว่าปราศจากกุสล ก็ "กาเยนะ วาจายะ วะเจตะสา วา ธัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยายัง ธัมโม ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง กาลันตะเล สังวะริตุง วะ ธัมเม" เลยไม่มี ได้ผลไหม? ได้ผล บอกแล้วว่า **เติมให้ถูกเข้าไป** ให้อยู่ในจิตรับรองเลยว่าจะออกไหม นี่คือธรรมของพระพุทธองค์ใส่เข้าไปที่นี้ ถ้าเราทำถูก ฌานจะเกิดไหม?...เกิด โลกุตตระจะเกิดไหม?...เกิด นี่ขนาดนี้ย่อยๆ เจอ "บายะ"ไม่รู้ว่าแปลว่าอะไร ธรรมของพระพุทธองค์เราแปลก่อน หลังจากนั้นก็ไม่ต้องแปล ที่นี้รู้เลยพอพูดถึง **"อบาย"นึกถึงอบายภูมิ๔** ที่จะไป เวลาเราจะไปต้องมีอะไรไป?... ต้องปฏิสนธิ พอพูดถึงปฏิสนธิแปลว่าอะไร ปฏิสนธิจิต๑๙ ไม่มีใครแปลว่าเกิดเลย ได้ผลไหม?...ได้ผล แต่เราไม่รู้เองว่า เราได้ผลอย่างไร? ไม่มีใครกล้าพูดภาษาโลก หลังจากเติมภาษาธรรมใส่เข้าไป ไม่อย่างนั้นปฏิสนธิก็ต้องเปิดดูภาษานี้ แปลว่าอะไร ปฏิสนธิแปลว่า *"การถือกำเนิดใหม่ การไปสู่ร่างใหม่"* ภาษาโลกถูกและรู้ไหม ? ไม่รู้ ถ้าแปลก็คืออยู่ในพระวินัยและพระสูตร ปฏิสนธิแปลว่าการกำเนิดใหม่ การไปสู่ร่างใหม่...ก็คือภาษาโลก ไม่ใช่ภาษาธรรม ฉะนั้น ถ้าแปลแบบภาษาโลกไปเปิดดูก็แวมหาตาปะออกแล้ว เพราะไปเปิดศัพท์แล้วแปล พอไปสอบได้ไหม *ปฏิสนธิแปลว่า ถือกำเนิดใหม่* สอบได้ไหม?...สอบได้ แต่ถ้าถามว่าสอบตกไหม?...สอบตก ตกอะไร?... ตกอบาย พอเติมถูกเข้าไป ใครกล้าพูดบ้าง ใครบังอาจจะไปลงอบายบ้าง ไม่มีใครบังอาจไปลงอบาย เพราะเริ่มรู้แล้ว พอเรารู้อย่างนี้ เพราะรู้ ไม่ใช่ไม่รู้ ต้องรู้บัญญัติอย่างนี้ก่อนและค่อยไปเข้าใจ เพราะเราไม่ได้เป็นชาวมคธโบราณ เราไม่เป็นชาวพราหมณ์โบราณ เราก็ไม่เป็น เราต้องไปศึกษามาแปลเทียบกับภาษาไทย เราเป็นคนไทยรู้ภาษาไทย เราจะไปศึกษาภาษาอังกฤษ เราก็ต้องรู้ภาษาอังกฤษ แปลมาเป็นภาษาไทยก่อน แล้วก็ไม่ต้องแปล

พอมาสิกขาภาษาธรรมก็คนละความหมายกับภาษาบาลี พอเรารู้ว่าปฏิสนธิคืออะไร? พอปฏิสนธิเรารู้ว่าแปลว่า *"การเคลื่อนไปสู่ร่างใหม่"* การไปสู่ร่างใหม่ ทีนี้จะไปด้วย

อะไร? เราก็ต้องรู้ ปฏิสนธิไปด้วยอะไร?...รู้ว่าไปด้วยจิต ก็คือวิญญาณ บวกวิญญาณเข้าไป การเคลื่อนไปสู่ร่างใหม่ การที่ปฏิสนธิแปลว่าเกิด ภาษาไทยที่เขาแปล ภาษาพจนานุกรมไทยก็ไม่ตรงกับบาลีก็ได้ แล้วแต่คนที่จะเขียน ตั้งไปเรื่อยๆ เราก็แปลได้ตลอด แปลได้ร้อยชนิดก็ได้ แปลแล้วไปอบายภูมิ ถ้าบอกว่าปฏิสนธิรู้แล้วว่ามีการทำงานพอพูดปฏิสนธิตัวเดียวเรานึกถึงจิต๑๙ จิต๑๙ มีเจตสิกด้วย ถ้าเราพูดถึงปฏิสนธิวิญญาณเราก็ต้องคิดว่าปฏิสนธิวิญญาณที่เป็นอย่างนี้ขึ้นมาได้นี้มันต้องมีการทำงานระหว่างชีวิต ถึงจะมาปฏิสนธิได้ ก็คือระหว่างปฏิสนธิ ภวังคะ และไปจุติ เห็นไหมว่านี่เป็นศัพท์เดียวกัน เพราะปฏิสนธิต้องนึกถึงภวังคะ แล้วก็นึกถึงจุติ ทั้งหมดนี้เวลาจะไปต้องบวกด้วยวิญญาณ ภวังควิญญาณ จุติวิญญาณ นี่ก็คือเราทุกคน สัตวะทุกสัตวะทำไมจึงบอกว่ามี**ปฏิสนธิ ภวังคะ จุติ เป็นธรรมที่พรากจากกันไม่ได้เพราะอะไร?**...วิธีตรองตาม ยกตัวอย่าง เช่น มนุษย์ ค้างคาว คางคก ปลา สัตว์นานาชนิด เปรต สัตว์นรก เทวดา พรหม ทั้งหมดนี้เรียกว่า ปฏิสนธิ ภวังคะ จุติ พูดอย่างนี้คือให้ระบุ ปฏิสนธิเกิดขึ้นแล้ว ตั้งอยู่แล้วและก็จะดับ **โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่เกิดจนตายมีรูปนี้ตลอด** วันดี คืนดี *"ฉันจะเปลี่ยนหน้าตาแล้ว"* ถ้าไม่ได้อภิญญา (ยกเว้นอภิญญา) *"เป็นปลาแล้วเอาหัวเป็นครีบ"* ได้ไหม?...ไม่ได้เพราะ ปฏิสนธิ ภวังคะ จุติ **ภวังคะนี้รักษาเลย ไม่มีการเปลี่ยนแปลง** ฉะนั้น เวลาเราเปลี่ยนตับ เปลี่ยนไต อะไรก็ตาม อย่างนี้เปลี่ยนได้ แต่เปลี่ยนรูปร่างทั้งหมดไม่ได้

ปฏิสนธิ ภวังคะ จุติ ก็คือสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วแปรสภาพไม่ได้ เป็นสัตว์นรกที่สัญชีวนรกเป็นสัตว์นั้นๆ ต้องบอกชื่อว่าเป็นตัวนี้ แล้วก็ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเพราะภวังคะรักษา พอเป็นรูปอย่างนี้จะไปเป็นอย่างอื่นไม่ได้ เรานึกอยาก...วันดี คืนดีอยากเป็นเต่าอย่างนี้ เป็นไปไม่ได้คือ ภวังคะ **ปฏิสนธิมาอย่างไร ก็จะตั้งอยู่อย่างนั้น ภวังคะ(รักษา) จนกระทั่งตาย เมื่อตายแล้วจึงจะเปลี่ยนสภาพ** พอพูดปฏิสนธิ...ภวังคะ...จุติ นึกถึงสิ่งที่ปฏิสนธิไปเป็นอะไร ถ้าเป็นเต่าพอปฏิสนธิไปเป็นเต่า แล้วเปลี่ยนภวังคะเป็นกระต่ายได้ไหม? เต่าไปเป็นเสือได้ไหม? เต่าจะปฏิสนธิเป็นเต่า ภวังคะไปเป็นช้างได้ไหม?...ฉะนั้น ปฏิสนธิ ภวังคะ จุติ ก็คือการรักษาภพตั้งแต่จุติมานี้ไปถึงจุติ ปฏิสนธิไปถึงจุติ ตั้งแต่เกิดมาจนถึงตรงนี้เขาเรียกว่าไม่มีการแปรสภาพ จะเป็นลักษณะอย่างนี้ ถ้าปฏิสนธิในไข่

กระต่ายต้องออกมาเป็นกระต่าย ภวังคะนอกจากเป็นกรรมแปรเปลี่ยนแล้วก็ตาย เช่นเดียวกันจะไม่ออกมาว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ไม่ได้ ถ้าปฏิสนธิเป็นอะไร สมมติว่าท่านที่จะมาเป็นพระอรหันต์มาปฏิสนธิอยู่ในไข่นกกินรี ท่านไปเกิดอยู่ในไข่ของนกกินรี ออกจากไข่เป็นคน ได้ไหม?...ได้ เมื่อวานเรียนเรื่องมหาภูตรูป พระนางปทุมวดีเกิดที่ดอกบัว และที่นางโกตนกินรี เป็นนกกินรีเป็นครึ่งคนครึ่งนกมีลูกออกเป็นไข่ อัณฑชกำเนิด ออกก็มีบุตรซึ่งต่อไปมีชื่อว่าท่านทเวพาติกะมหาเถระ (ทเว ,ทวิแปลว่าสอง) นางโกตนกินรีมีไข่ออกมา ๒ ฟอง พอปฏิสนธิเป็นกินรีหรือเป็นอะไร?...เป็นท่านภาติกมหาเถระ เป็นมนุษย์ (สัตว์บรรลุธรรมไม่ได้) ต้องปฏิสนธิเป็นคน ปฏิสนธิมาเป็นคนแล้วมาเป็นกินรีไม่ได้ เพราะต้องดูว่าปฏิสนธิเป็นอะไร ถ้า**ปฏิสนธิเป็นคนออกมาต้องเป็นคน ภวังคะที่รักษาต้องเป็นคน** แล้วก็มาเป็นคนและจุติก็ต้องยังเป็นคนจุติ คือตาย

พอพูดถึง ปฏิสนธิ ภวังคะ จุติ (เวลาพระท่านแปลภังคะแปลว่า "ดับ"...น็อคเลย น็อคกลางอากาศ) *จิตมีเกิดขึ้นแล้วก็ดับ!...เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป!* แปล "ภังคะ"แปลว่า *"ดับ"* เป็นอย่างไร?...แล้วจะปฏิบัติธรรมไปรอดไหม? พูดอะไรก็*ดับ !* จิต*จะเกิด ดับ !* แล้วถามว่าจิตไปอย่างไร?...*ไม่รู้ก็ดับไปแล้ว!...จิตเกิดใหม่ !* คือ **"ภังคะ"ตรงนี้คือคำว่ารักษา รักษาสภาพของปฏิสนธิเป็นอย่างไร จะรักษาสภาพเป็นอย่างนั้นตลอด** ว่าอยู่ที่ปฏิสนธิไม่ใช่ว่ามีไข่ ถ้าเป็นนก นกแก้วปฏิสนธิเป็นนกแก้ว พอเป็นนกแก้วเขารักษาความเป็นนกแก้วเป็นเรื่องของภวังคะ ทีนี้บัญชีต่างๆ ก็อยู่ที่ปฏิสนธิจะทำอย่างไรให้เป็นนกแก้ว แต่ตอนนี้พูดถึง...ปฏิสนธิ ภวังคะ จุติ เพื่อให้เห็นว่าปฏิสนธิ ภวังคะ จุติ เป็นอะไรมาก็จะเป็นสิ่งนั้น ขอให้ปฏิสนธิว่าสภาพนี้เป็นอะไร เกิดในดอกบัว เกิดได้ไหม?...ได้ ตรงนี้เรียกว่าสังเสทชปฏิสนธิ พระบางท่านสงสัยว่า "สังเสทชกำเนิด" เป็นอะไร เกิดได้อย่างไร?...เกิดได้ ๔ อย่าง

๑.ชลาพุชปฏิสนธิ ๒.อัณฑชปฏิสนธิ ๓.สังเสทชปฏิสนธิ ๔. โอปปาติกปฏิสนธิ

โอปปาติกะต้องปฏิสนธิไหม?.....เกิดไปเป็นเทวดาต้องปฏิสนธิ เรียกว่าเป็นโอปปาติกะต้องปฏิสนธิตลอด ปฏิสนธิ ภวังคะ ถึงบอกว่าเป็นเทวดาก็ดี การเป็นเทวดารักษาความเป็นเทวดาไว้ก็คือ ภวังคะคือเกิดขึ้น หมายความว่าไม่ต้องไปอยู่ในไข่ แล้ว

ทุกข์ทรมานในไข่ ปฏิสนธิแล้วและก็ค่อยเติมไปเรื่อยพอ ๙ เดือน เรียกว่าปฏิสนธิ แต่เทวดาปฏิสนธิแล้วก็โตทันทีเรียกว่าโอปปาติกะ

(ถาม)...*ฟังไม่ได้ยิน*...(ตอบ) ในมหาภูตรูปทั้งสิ้น สร้างทันทีเลย สร้างด้วยความรวดเร็ว เมื่อวานที่อธิบายว่ามาได้อย่างไร นั่นคือผมพูดเรื่องสังเสทชกำเนิด หรือสังเสทชปฏิสนธิ ฉะนั้น เวลาเราอ่านไม่มีทางรู้ชัด ทั้งในโลกเลย ไม่มีใครในโลกนี้หาคำตอบนี้ได้ และก็เชื่อแล้วจบไป ผมศึกษาไม่มีจบ ต้องดูให้ได้ว่าสังเสทชะคืออะไร? ทำไม? และไม่ใช่แค่นี้ ยังมีท่านอื่นอีก นางเวฬุวดีเกิดจากต้นไผ่ กระบอกไผ่ คือเรียกว่า สังเสทชกำเนิด

(ถาม)...*ฟังไม่ได้ยิน* ...(ตอบ) ๒ องค์ ทเวพาติกมหาเถระ กับอีกองค์หนึ่งชื่อ.....แต่ไข่ ๒ ฟอง

(ถาม)...*ฟังไม่ได้ยิน*...(ตอบ) มีได้ เป็นได้ ถ้าฟองนี้เป็นคน ฟองนี้อาจจะเป็นกินรีก็ได้ แล้วแต่ปฏิสนธิ ที่จะเป็นคนได้ สมมุติเรานี้ปฏิสนธิเข้าไปในท้องสุนัข เราเป็นคนไหม?...(*คณะตอบไม่เป็น)* ถามว่า เราไปเป็นสุนัขหรือไม่? อย่างไร? (*คณะตอบที่บอกเป็นกินรีแต่สุนัขไม่บอก*) พอเราเข้าท้องไก่ไข่มีตั้งเยอะผลุบเดียวไปอยู่ในไข่ อยู่ในไก่แล้วเป็นคนได้ไหม?.... เรามาเกิดในท้องสุนัขนี้ เป็นคนได้ไหม? ถ้าต้องได้ทำอย่างไรถึงเป็นคน?...*มีอาหาร อุตุเหมาะสม มีกัมมชรูป...!*

(ถาม) *จะไปเกิดในท้องสุนัขต้องไปด้วย อเหตุกอกุสลวิบาก ถ้าอย่างนั้น...?.* (ตอบ) ไปด้วย มีได้ไหม? ถ้าสัตว์เดรัจฉาน แล้วไปเข้าท้อง อุเบกขาสันตีรณะ อกุสลเป็นไปได้ไหม?... เพราะอะไรเห็นไหม? ตอนนี้เราค่อยข้างละเอียดขึ้นแล้ว

(ถาม) *ถ้าไม่มีมนุษย์อยู่ในโลกก็อาจจะเกิดท้องหมา...* (ตอบ) ไม่งั้นต้องมา! ที่ถามว่าเป็นมนุษย์แล้วไปเป็นหมาได้ไหม?...ไม่ได้ เพราะภวังคะตัวเดียว เริ่มรู้จักภวังคะไม่ใช่แปลว่าดับ **ภังคะ, ภวังคะเรื่องเดียวกัน**

ถามว่า เป็นมนุษย์แล้วไปเป็นหมาได้ไหม?...ไม่ได้ ถ้ามนุษย์ตายแล้วไปเป็นหมาได้ไหม?...ได้ คำถาม ๒ อย่าง มนุษย์ตายแล้วไปเป็นคนเกิดในท้องหมา เป็นคนได้ไหม?... เดี๋ยวเราจะไปเจอในท้องช้าง คนเกิดในท้องช้าง ได้ไหม?...ได้ เพราะโกตนกินรียังมีไข่ออกเป็นคน

(ถาม) *ไปด้วยจิตดวงไหน*....(ตอบ) จิตไปกี่ดวง? ปกติของคนนี้ต้องอุเบกขาสันตีรณะ อกุสลวิบากที่ไปเกิดเป็นสัตว์ คนเป็นหมื่นล้านๆๆ ล้วนแต่ไปด้วยอุเบกขาสันตีรณะอกุสลวิบากทั้งสิ้น ฉะนั้นเกิดอะไรก็เป็นอันนั้น **แต่มีบุคคลพิเศษที่ทำอะไรไม่เหมือนใครและพิเศษเกิดขึ้นในสมัยพระพุทธกาล ต้องเกิดในสมัยพุทธกาล เกิดนอกสมัยได้ไหม?...ไม่ได้ เพราะว่าต้องมายืนยันคำสอนพระพุทธองค์ว่า คนเราสามารถเกิดอย่างนี้ได้** และก็สมมุติว่าท่านทเวพาติกมหาเถระท่านมาเกิด ท่านเกิดแล้วจะมาเป็นพระอรหันต์แต่ไม่ได้บันทึกไว้ แล้ววันดีคืนดีไปเกิด ท่านที่จะเป็นพระอรหันต์ไปเกิดในไข่ในนก และก็เป็นพระอรหันต์ เชื่อไหม?...ไม่เชื่อทันที ฉะนั้นในเรื่องของพระพุทธองค์ก็มีบันทึกไว้หมด อะไรที่ไม่บันทึกคือของเทียม นอกจากธรรมที่สามารถบรรลุแต่แค่ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์นี้ศึกษาจริงๆ แล้วบรรลุ ไม่ต้องไปเอาของใหม่ ที่บันทึกไว้ครบบริบูรณ์ไม่มีผิดเพี้ยนสักอณูธาตุ ทั้งอนุขณะไม่มีผิดเลยถูกหมด แต่ภูมิไม่ถึง ฉะนั้น เวลาที่มาจึงต้องปรากฏอย่างนี้ เกิดในกระบอกไม้...ก็มี เกิดในดอกบัว...ก็มี เกิดต้นมะม่วง...ก็มี ก็มีหลายท่านที่เกิดตามต้นมะม่วง สิ่งต่างๆ เหล่านี้ที่พระพุทธองค์ทรงเรียกว่า สังเสทชปฏิสนธิ

ท่านทเวพาติกมหาเถระนี้ ท่านมาด้วยดวงจิตดวงไหน?...มหากุสลวิบาก มี ๘ ดวง มาดวง ไหนใน ๘ (*คณะตอบ"อุเปกขาสะหะคะตัง ญาณะวิปปะยุตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ มะหาวิปากะจิตตัง"*) ทุกท่านต้องท่องจิตให้ได้ เพราะนำพุทธธรรมเป็นสัมมาวาจา ให้กลับไปท่อง ท่องก็คือภาวนานั่นเอง เราไม่ทำภาวนาให้เจริญ แล้วเมื่อไรจะภาวนา ไม่เห็นไม่จำ ไม่จดแล้วก็ไม่จำ ว่านี่คือธรรมะของพระพุทธองค์

ถ้าถามทำไมจึงตอบดวงนี้มา?...(คณะตอบ *เพราะว่าแน่นอนแล้ว*)....ตอบแค่นี้ไม่ได้ ไม่มีข้อยืนยัน แล้วไม่รู้ผิดหรือถูก แต่ว่าต้องตอบให้ได้อีกข้อว่าเพราะอะไรจึงเป็นดวงนี้มา?...(คณะตอบ *แน่นอน มาเพื่อบรรลุธรรม*)...ก็มีข้ออ้างข้อนี้ใช่ไหม? เพื่อยืนยันคำตอบการจะใคร่ครวญธรรมะเมื่อมีตอบ เวลาเขาถามต้องมีข้ออ้าง อย่างที่บอกว่าปฏิสนธินี้เถียงผมได้ไหม?...ไม่ได้ เพราะผมจำคำสอนของพระพุทธองค์มา ผมท่องได้ ปฏิสนธิ ภวังคะ จุติ และใครเถียงได้ ผมบอกปฏิสนธิเป็นอย่างนี้ ก็เป็นอย่างนี้ เพราะมีตัวรับคำว่า "ภวังคะ" ภวังคะเป็นตัวรับ ผมอธิบายต้องมีตัวรับ ใครซักต้องมีตัวรับ เมื่อ

ตอบอย่างนี้ ผมก็ซักกลับบ้าง ว่ามีอะไรรองรับว่ามาด้วยจิตดวงนี้?...นี่คือคำถาม เมื่อตอบมา เวลาผมอธิบายต่อ ถามกลับมา ผมก็ตอบกลับไป ตอนนี้เมื่อตอบกลับมาให้ผมฟังอย่างนี้ ก็ผมถามกลับไปว่า**มีเครื่องอะไรยืนยัน?**. ถามว่า จิตดวงไหน? (ไม่ใช่ตอบภวังคะ) *ที่คณะตอบว่าจิตดวง "อุเบกขาสะหะคะตัง ญาณะวิปปะยุตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ มะหาวิปากะจิตตัง* " แล้วก็เลยถามกลับไปว่ามีข้ออะไรที่เราตอบตรงนี้เพื่อยืนยันคำตอบ...พอยืนยันคำตอบ...ผมก็บอกว่าถูกต้อง แต่อย่างนี้ไม่ยืนยันคำตอบ ผมจะบอกถูกต้องไม่ได้ ลักษณะการชี้ธรรมจะต้องมีคำถามต่อไป ตอบได้ก็จะบอกว่าถูกต้อง ทีนี้คำถามที่ถามกลับไปก็คือต้องตอบมา **มีอะไรยืนยัน?** มาเกิดเป็นลูกกินรีเพราะอยู่ในไข่ไม่ใช่เรื่องเล็กเลยเพราะจะเป็นคน แล้วก็จะเป็นคนได้คือท่านชื่อทเวพาติกมหาเถระด้วย และถ้าตอบว่า *"อุเปกขา สันตีระณะ อะเหตุกะกุสะละ..."* ก็บอกว่าไม่ใช่ เพราะไม่มีตัวอะไรรองรับ ถ้าตอบว่าเป็น *"อุเปกขาสะหะคะตัง ญาณวิปปะยุตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ มะหาวิปากะจิตตัง"* รู้ว่ามาดวงนี้มีข้อไหนเป็นข้อรองรับ? มีอะไรรองรับ? สังเกตอย่างไรมารองรับตรงนี้?...อุเบกขา มาเพื่อบรรลุธรรมแค่นั้นเอง ! รองรับตรงนั้นว่าจะต้องเป็นลักษณะนี้ ท่านพระอาจารย์บอกว่าท่าน**สังเกตว่าเป็นพระอรหันต์** น่าจะเป็น**ญาณสัมปยุต** ท่านบอกว่าน่าจะต้องมี**ปัญญามาก**

"อุเปกขาสะหะคะตัง ญาณะวิปปะยุตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ มะหาวิปากะจิตตัง" แปลว่า จิตที่ไม่มีการชักชวน พร้อมด้วยการวางเฉยๆ ไม่ประกอบด้วยปัญญา เราแปล "วิปปยุต"...ไม่ประกอบด้วยปัญญา แปลว่ามีปัญญาไหม ?...ไม่มีปัญญา

"อุเปกขาสะหะคะตัง ญาณะสัมปะยุตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ มะหาวิปากะจิตตัง" *เขาแปลตรงใกล้ๆ ว่า จิตที่ไม่มีใครชักชวน พร้อมด้วยความเฉยๆ ประกอบด้วยปัญญา* เขาแปลแบบนี้...

เนื่องจากต้องสิกขาอย่างนี้ก่อน แล้วเราทวนว่า ท่านมาด้วยจิตดวงไหน? เมื่อไปตอบคำว่าวิปปยุต ก็ต้องหาองค์ประกอบให้ได้ ถ้าตอบสัมปยุตก็ต้องหาองค์ประกอบมาให้ได้ *(ถ้าบอกว่าท่านทเวพาติกมหาเถระเป็นทวิเหตุกบุคคล...*อย่างเราเป็นขนาดไหนกันนี่!) **ตอบท่านเป็นติเหตุกบุคคล เพราะท่านจะเป็นพระอรหันต์โดยเฉียบพลัน**

พอบอกว่า**ท่านทเวพาติกมหาเถระมาด้วยจิตดวงไหน?**...*เราตอบว่าวิปปยุต* เราก็ไม่รู้ว่าวิปปยุตเป็นอะไร? วิปปยุตมาจากบุคคลประเภทไหน? ท่านเกิดด้วยอะไร?....ด้วยติเหตุกบุคคลไหม?...ไม่ใช่ เป็นทวิเหตุกบุคคล? ฉะนั้น **ท่านมาด้วยจิต "อุเปกขาสะหะคะตัง ญาณะสัมปะยุตตัง อะสังขาริกัง..."ที่สังเกตตัวรับก็คือ"ติเหตุกะ" บุคคลผู้ที่จะมาเป็นพระอรหันต์นี้ล้วนแต่เป็น "ติเหตุกบุคคล"** ถ้าบอก**วิปปยุตแสดงว่าท่านอยู่ทวิเหตุกบุคคล แสดงว่าช้าๆ หน่อย** แต่ก็ถึงมัคบุคคลกับติคบุคคล

ฉะนั้นติเหตุกบุคคลแปลว่าบุคคลที่ใกล้ จากติเหตุกบุคคลไปโสดาปัตติมัคบุคคล เห็นไหมติเหตุกบุคคลก็ต่อด้วยโสดาปัตติมัคบุคคล และต่อด้วยโสดาปัตติผลบุคคล ต่อด้วยสกทาคามิมัคบุคคล ต่อด้วยสกทาคามิผลบุคคล ต่อด้วยอนาคามิมัคบุคคล ต่อด้วยอนาคามิผลบุคคล ต่อด้วยอรหัตตมัคบุคคล ต่อด้วยอรหัตตผลบุคคล คำตอบนี้เป็นบุคคลที่สอง พอบอกอย่างนี้เราจึงมาตอบว่าติเหตุกบุคคล เพราะ"ติ" และก็ไปพระอริยบุคคล ถ้า"ทวิ"ต้องมาผ่าน "ติ"

บุคคล มี
- ๑. ทุคติอเหตุกบุคคล
- ๒. สุคติอเหตุกบุคคล
- ๓. ทวิเหตุกบุคคล
- ๔. ติเหตุกบุคคล
- ๕. โสดาปัตติมัคบุคคล
- ๖. โสดาปัตติผลบุคคล
- ๗. สกทาคามิมัคบุคคล
- ๘. สกทาคามิผลบุคคล
- ๙. อนาคามิมัคบุคคล
- ๑๐. อนาคามิผลบุคคล
- ๑๑. อรหันตมัคบุคคล
- ๑๒. อรหันตผลบุคคล

เราต้องสังเกตอย่างนี้ พอทวิก็ต้องผ่าน แล้วเรามาจิตดวงไหน?...*เรานี้น่าจะมาจาก ทวิเหตุกบุคคล!*....พูดไม่เท่าไหร่รู้เรื่องหมดเลย บรรลุทั้งนั้น ๙ ปีต้องมีใครบ้างเพราะ"ทวิ"แล้วนี่ มีบางท่านบอกว่าต้องประกอบด้วยปัญญา ก็คือว่ามีปัญญาเข้ามาทำงาน คำว่าวิปปยุตนี้เขาแปลแล้วเราจะไปรู้เรื่องไหมแปลแบบนั้น แต่ถ้ามาใคร่ครวญแบบนี้เราจะเห็นแล้วว่าพอมาเป็น**ญาณสัมปยุตคือเขามีปัญญาที่จะมาทำงานด้วยแล้ว อันนี้พอญาณวิปปยุตนี้แปลว่ายังไม่ต้อง ต้องมาฝึกใหม่อีก** ทีนี้ อย่างพระสารีบุตร มาด้วย**บุคคลประเภทติเหตุกบุคคล เพราะฟังธรรม** ปุ๊บเดียวบรรลุ เพราะว่า"ติ"แล้วก็ไปโสดาเลย และมีการข้ามขั้นไหม?...ไม่มี "ธรรมใดเกิดแต่เหตุ พระตถาคตทรงแสดงเหตุนั้น

และความดับของเหตุนั้น" เพราะท่านเป็นติเหตุกบุคคล ต่ออีกเป็นโสดาปัตติมรรคบุคคล ถ้ามาจากทวิเหตุกบุคคล ต้องมาผ่าน "ติ"อีกจึงจะพ้น ว่า *"ไร้ปัญญา"*...พูดภาษา *ไร้ปัญญา* แปลอย่างนี้...ไปมหาตาปะ แต่ว่า **"ทวิ" คือยังจะต้องมาศึกษาคำสอนพระพุทธเจ้าใหม่** มีอาการครบ ๔๒ และมาศึกษาใคร่ครวญ ใคร่ครวญ บังเอิญใคร่ครวญ เป็นอย่างไร? ยังไม่รอดใช่ไหม? ยังไม่มีอาการของการคลาดแคล้วเลย พอไปถึงตรงนี้ก็จะนึกว่าเรามาจากไหน?... มาจากสุคติอเหตุกบุคคล ใกล้จะเป็นทวิเหตุกบุคคล รับรองว่าจะเป็นทวินี้ไม่นานเท่าไร ใกล้เต็มที แปลว่า ๑.ทุคติอเหตุกบุคคล ๒.สุคติ อเหตุกบุคคล พอมา ๓.ทวิเหตุกบุคคล **"ทวิ"แปลว่าดีกว่าบุคคลอีก ๒ อย่าง ก็คือดีกว่า สุคติอเหตุกบุคคล ทุคติอเหตุกบุคคล** นี่เรารู้แล้ว รู้อย่างนี้และถ้าเราแปลโดยไม่รู้ความจริงต้อง "กาเยนะ วาจายะ วะเจตะสา วา ธัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง ธัมโม ปะฏิคคัณหะตุ อัจจะยันตัง กาลันตะเล สังวะริตุง วะ ธัมเม" เรายังไม่รู้ว่าสุคติอเหตุกบุคคล มีจิตอะไรบ้าง? เราต้องศึกษารูป ๒๘ จิต ๑๒๑ เจตสิก ๕๒ นั่นแหละต้องกลับเข้าไป และเราอยู่สุขคติอเหตุกบุคคล ในหนังสือบอก ง่อย เปลี้ย เสียขา ก็ถูกต้อง แต่เราก็ง่อยง่อยเปลี้ยไปหมดแล้ว จะท่อง...โอย!...ยาก ง่อยไหม จับหนังสือหล่นแผะ จับเทปหล่นแผะ

(ถาม)....*ไปด้วยจิตดวงสัมปยุต?*...(ตอบ) สัมปยุต

(ถาม)....*โสมมนัสหรืออุเบกขา*....(ตอบ) อุเบกขาแน่นอน ไม่มีอะไรแปรเปลี่ยน ถ้าโสมนัสเดี๋ยวเปลี่ยน ถ้าอุเบกขาไม่ยอมเลย พอมาเป็นอุเบกขา..."ไข่"นี่ต้องเป็นแล้ว ต้องเป็นมหาภูตรูปที่เป็นคนแล้ว อาหารต้องเป็นอาหารคน และไข่ที่อยู่ในนี้ต้องเป็นอุตุชรูป อาหารชรูปต้องเป็นคน ที่เป็นนกเป็นกินรี อาหารนี้ต้องเป็นกินรี ไม่เช่นนั้นเป็นได้ไหม เพราะต้อง อุตุชรูป อาหารชรูป กัมมชรูป จิตตชรูปนี้ต้องเป็นคน ฉะนั้นในภาวะของไข่ที่เป็นไข่ขาวทั้งหมด ไข่แดงทั้งหมดนั้นต้องเป็นไข่ที่มี อุตุชรูป อาหารชรูป มหาภูตรูปทุกอย่าง ปสาทรูปทุกอย่างที่จะมาหล่อเลี้ยงต้องเป็นคน ถ้าไม่เป็นคนเป็นไม่ได้ อันนี้ง่ายกว่าดอกบัว สังเสทชะอธิบายยากกว่า อันนี้อธิบายง่ายกว่า และไปให้ใครอ่านแล้วถามว่าเชื่อไหม? มีใครเชื่อบ้าง?...เขาจะไม่เชื่อเลย เป็นไปได้อย่างไรคนอยู่ในไข่ ! หรือคน

เกิดในกระบอกไม้ เขาจะไม่เชื่อ เพราะเราสิกขาคำสอนของพระพุทธเจ้าแบบเดียรถีย์ เพราะเราแปลบาลีเป็นบาลี

(ถาม) ...*ทำไมจึงเป็นอสังขาริกัง?*...(ตอบ) ถ้าไม่อสังขาร เวลาตัวรับมามันไม่มี พอไปถึงจิตเขาเป็นอุเบกขาที่เป็นอเหตุกะ อเหตุกะทุกตัว ต้องทำงานด้วยอสังขาริกัง ฉะนั้น ตัวที่ไปรับต้องเป็น วิบากต้องเป็นตัวแรกเป็นอสังขาริกังเพื่อรับกัน การทำงานที่จะเป็นสภาวะเดียวกัน

(ถาม) *ในกรณีที่เป็นติเหตุกบุคคลนี้ ที่ยกตัวอย่างนี้ ท่านเป็นทเวที่เป็นอุเบกขาในกรณีที่เป็นติเหตุกบุคคลนี้ที่เกิดเป็นคนปกติเป็นโสมนัสสัมปยุตได้ไหม?*....

(ตอบ) เป็นได้ทั้งสิ้น

(ถาม) ....*ที่เป็นเพราะว่า...อุเบกขาเนื่องจากเป็นทเว*...(ตอบ) เพราะเป็นไข่ต้องหนักกว่าธรรมดา

(ถาม) *ติเหตุกบุคคล...ธรรมดา..ฟังไม่ชัด*....(ตอบ) ธรรมดาเป็นโสมนัสก็ได้ เป็นวิปปยุตก็ได้ เพราะคนไม่มีปัญหาเป็นญาณวิปปยุตก็ได้ อย่างเรานี้ญาณะอะไร เรานี้มาด้วยอะไร

(ถาม)...*ฟังไม่ชัด* ....(ตอบ) ใช่ถูกต้อง ต้องบุคคลสำคัญ บุคคลที่จะมาบรรลุธรรม คือเป็นโสมนัส เป็นอุเบกขาได้หมด ถ้าเป็นคนที่จะมาบรรลุธรรม อย่างพระอัครสาวกพระสารีบุตร

(ถาม) ....*แน่นอน สัมปยุต...ฟังไม่ชัด*...(ตอบ) ไม่ คือพอเกิดเป็นคนอย่างผู้ที่บรรลุช้าก็เป็นทวิเหตุกบุคคล ช้าไปหน่อย ปกติแล้วนี่ต้องเป็นญาณสัมปยุต ถ้า**เป็นติเหตุกบุคคล ผู้มาเกิดนี้ต้องเป็นญาณสัมปยุต** จะไปเกิดที่อะไรก็ได้ ใครก็ได้ ท่านที่บรรลุไวๆ มาฟังอย่างพระมหาโมคคัลลา หลายองค์แป๊บเดียวเป็นพระโสดาบัน พระเจ้าสุทโธทนะไม่ใช่ธรรมดา พระพุทธองค์ทรงดำเนินไปบิณฑบาต พระเจ้าสุทโธทนะเสียใจอย่างมาก ลูกวงศ์กษัตริย์ทำไมต้องมาบิณฑบาต มาขอทาน พระเจ้าสุทโธทนะปรี่เข้าไปเลย วันแรกที่พระพุทธองค์เสด็จถึงทุกคนก็ฟังเรื่องพระเวสสันดรชาดก ทรงแสดงธรรมเรื่องพระเวสสันดรชาดก ฝนโบกขรพัสตร์ตก ฝนโบกขพัสตร์ตกมา ปลื้ม ปราบปลื้ม ปิติยินดี ลืมนิมนต์ฉัน ลืมนิมนต์เข้าวังวันรุ่งขึ้น แล้วนี่พระพุทธองค์ทรงแสดง

เดี๋ยวนี้วัดที่บอกว่า "ฉันเป็นกัมมัฏฐาน"...ไม่มีชาดก ไม่มีพระเวสสันดร ไม่มีเรื่องพระมหาชาติ...หาว่าเป็นเรื่องอะไรไม่ทราบ...ตายอย่างเดียว มหาชาติเป็นพุทธประเพณีวัดต้องมี อย่าไปนึกว่า "วัดปฏิบัติไม่เอาเรื่องอย่างนี้"...ไม่รู้จักอะไรเสียแล้ว **เพราะคนที่ฟังชาดกของพระพุทธองค์นี้ พระเวสสันดรครบ ๑๓ กัณฑ์ ไม่ตกนรก** ต้องขึ้นสวรรค์ถึงตกก็ไม่นาน ฉะนั้น ต้องมีมหาชาติ ต้องเทศน์ต่อไป ผมคิดในใจแต่ไม่พูด จะพูดเป็นบางครั้งว่าต่อไปกระทรวงน่าจะมีเทศน์มหาชาติล้วนบาลีทั้งสิ้น ๑๓ กัณฑ์ ๑,๐๐๐ คาถา จบพอดีไม่ต้องอะไร ถ้าจะแปลกัณฑ์ที่ ๑ ที่ ๒ มาอ่านคาถา **เทศน์มหาชาติเป็นภาษาบาลีเรียกว่าคาถาธรรม**

(ถาม) *และที่เทศน์เป็นละคร* (ตอบ) ละครก็ท่านมีแวววออกๆ ชูชกตีกัณหาชาลี พั๊วๆ ไปหมด ก็แวววออก ทรงเครื่อง ไปทรงจริงๆ ไปทรงเครื่องจริงๆ...ถูกสับเลยก็ไปถูกสับเลย ไปทรงเครื่องก็ไปสับเยอะๆ พระไปแหล่ อย่างนี้เรียกว่ามิจฉาวาจา ไปให้ทำนองเพลง ไปร้องได้ที่ไหน บังเอิญที่เป็นอย่างนี้ก็เพราะว่าคนเมื่อก่อน ก่อนบวชเป็นลิเก ลำตัด เป็นนักแหล่ นักแต่งกลอน คนก่อนบวชเป็นนักแต่งกลอน บวชแล้วเป็นนักแต่งกลอน อย่างนี้บาปน้อยกว่า ถ้าบวชแล้วไปแต่งกลอนบาปหนักกว่า

(ถาม) *สมมติว่า ถ้าอย่างนั้นพระยสะ... ท่านมาด้วย โสมะนัสสะสะหะคะตัง ญาณะสัมปะยุตตัง เป็นอะสังหรือสะสัง...* (ตอบ) ส่วนมากมาอสังขาริก **อสังขาริกท่านแน่นอนแล้ว ไม่มีผันแปร ว่ามาต้องมาเป็นพระอรหันต์ ต้องมาและมาในสมัยสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้** อย่างเราทำไมไม่ไป ถ้าเรา ได้อสังขาก็จ้องเลย....มาเกิดทันพระพุทธองค์ เป็นอย่างอย่างไรเรามัวแต่สสังขาริก สสังขาริกังคือไม่มีอะไรเป็นหางเสือ คุมไม่ได้ ถึงมาก็ไม่รู้เรื่อง เพราะเราอสังขาดวงอื่น มันไม่อสังขาริกที่เป็นญาณสัมปยุตวิปปยุตก็ยังไม่อยากจะมาเลย เราก็มาด้วยอุเบกขาสันตีรณะ อเหตุกกุสลวิบาก แล้วภูมิใจว่า *"ฉันเป็นคนมีบุญ บัวฉันค่อยๆ ปริ่มน้ำ พ้นน้ำกับปริ่มน้ำ ไม่ใต้น้ำ"* ล้วนแต่เป็นอย่างนี้ทั้งหมดเลย อบรมปีแรกผมบอกผมเป็นบัว ๓ เหล่าไหม ตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ ผมบอกแล้ว ผมเป็นปทปรมะ พร้อมจะเป็นอาหารของเต่า ปลา ปู เต่า ปลา ปู คือโลภะ โทสะ โมหะ หรืออกุสลสังคหะ ผมไม่เคยบอกผมเองผมเป็นบัว ๓ เหล่า ผมเหล่า ๔

เหล่า ปทปรมะ เหล่านี้ ทุกคนภูมิใจเป็นอะไรได้ทั้งหมดเลย มีผมคนเดียวที่บอกว่าผมเป็นปทปรมะ

ใครเป็น "ทวิ"ก็ดี หรือใครถ้าได้"ทวิ"มีหวัง ใกล้เคียงแล้ว *โอโฮ้! ต้อง ๙ ปีแล้วนี่* พระคุณเจ้าถ้ามา "ทวิ"เป็นเรื่องเลย ใกล้เต็มที และไม่เดินไปผิดทาง ถ้า"**ทวิ"ใกล้ที่จะสิกขาถูกทางแล้ว** ที่พระอาจารย์ไปสอนอะไร กัมมัฏฐานอะไรๆ ผลักเรียบร้อย ไม่สนใจอะไรเลย คณะเราก็มีแปลกๆ ดังที่ไหนก็ไม่สนใจ เวลาผมสอนพระอภิธรรมมาได้นี่ประเภททวิ ทวิอย่างนี้ นั้นก็คือสิ่งที่เราไม่เคยเดินทางผิดมา ถ้าถูกเราจะมา ไม่ถูกไม่มา แต่เราก็ถือว่าโชคดี เรากึ่งๆ มาแล้ว มันผ่านหลายด่าน ทวินี้ใครจะมามีดวงจิตอย่างนี้เขาสะสมมา **พวกทวิเหตุกบุคคล ส่วนมากได้ฌาน** พวกทวิเหตุกบุคคลประเภทที่ได้ฌานแต่ไม่ใช่นั่งเห็น เหมือนอย่างที่เราเห็น ทั่วประเทศที่เขาเห็นกัน แต่ว่าถ้าทวิเป็นประเภทที่เริ่มจะได้ฌานในหลักพระพุทธศาสนา ไม่ใช่ฌานที่นั่งกันทั้งหมด เวลาใครมาทำ เป็นอย่างนั้น อย่างนี้ *"องค์นั้นบอกฌาน ๘ หลวงพ่อบอกหนูได้ฌาน ๔ แล้ว หนูได้ฌาน ๘ แล้ว"* พอมาถึงผมบอก "นอกชาน"...แล้วใครเขาจะฟัง เก่งที่ไหนมา มาถึงนี่ บอกว่า *"หนูได้ฌาน"* พอมาถึงผมจาก ฌ. เป็น ช. คือ..ชานอะไร ถ้ารู้ไปในที่สุดเราจะพัฒนาว่าพระพุทธองค์ทรงสอนอะไร

(ถาม) *คนที่เกิดด้วย ทวิ...ต้องมีบาทฐานฌาน อรูปฌานไหม?* (ตอบ) ก็มีบาทฐานอาจจะปฐมฌานดวงเดียวก็ได้เท่านั้น ถ้า "ติ" ก็เป็นเรื่องเลย ส่วนมากฌาน ๕ ฌาน ๘ ติเหตุกบุคคลประเภทนี้ ประเภทที่ฟังธรรมแป๊บเดียวบรรลุธรรม ยังไม่ทันหลับตาเลย พวกปฏิบัติ หลับตาหรือลืมตา ส่วนมากพอเข้าสำนักก็ไปนั่งหลับตา นั่งในที่มืดๆ เปิดช่องไว้นิดหนึ่ง และก็ทรมานในห้อง แล้วบอกว่า *"กำลังจะปฏิบัติ"* ประเภทนี้อยู่ที่ขั้นสุคติ แค่สุคติไม่ถึงทวิ แต่เราก็อยู่ในขั้นนั้นแล้วค่อยๆ เลื่อนมาเรื่อยๆ และการเลื่อนขั้นคือต้องเลื่อนผ่าน ถ้าเราได้สุคติเหตุกบุคคลเราก็ต้องผ่านทวิเหตุกบุคคล และผ่านติเหตุกบุคคล แล้วจึงจะพระโสดาบันบุคคล ไม่ใช่จะมาถึงผ่านปั๊บพระโสดาบันไม่ใช่อย่างนั้น ต้องผ่านไปทีละขั้น ฉะนั้น กว่าเราจะได้ จึงยาก ต้องทนลำบาก มาถึงที่นี่จึงบอกแล้วว่าทนฟังและก็ฟังทนแล้วก็จะได้ดี ผมพูดเอง "ได้ดี"ภาษาไทย ภาษาธรรมได้ดีจริงไหม? ผมพูดคำว่า"ได้ดี"บรรลุไหม?...เพราะไม่ได้อยู่ในภาษาธรรม...เป็นมิจฉาวาจา...เวลา

ที่พูดผมรู้ ขณะที่ว่าผมพูดว่า "ได้ดี" จิตทำงาน จิต เจตสิก ใครพูด? รูปพูด? รูปมี ๒๘ จิตมี๑๒๑ เจตสิก ๕๒ โลภะมี ๘ โทสะมี ๒ โมหะมี ๒ ญาณะมี ๒๔... ทำงานด้วยจิต ดวงไหนเวลาเขาทำขึ้นมานี้ ทำงานโดยลักขณาทิจตุกกะ พอทำงาน "พอพูดว่าได้ดี" อะไรทำงาน ญาณะเริ่มทำงานกันยุ่งเหยิงแล้ว เริ่มทำงานกัน พอทำงาน "ได้ดี"... บรรลุไหม? เราจะดูบัญญัติให้เห็นตัวจริง คำว่า "ได้ดี"มาจากปรมัตถธรรม "ได้ดี"...มาจากจิต เจตสิก รูป ทำงานแล้วจึงออกมาที่จิตกับเจตสิกทำงาน ทำแล้วคนรู้ เขาทำกันไหม? พอทำปั๊บอย่างนี้ ผมพูดเป็นภาษาไทย ผมจะบอกภาษาไทยคือภาษาธรรม ภาษาอังกฤษคือภาษาธรรม ยังไม่ได้บอก พูดแต่ภาษาโลกภาษาธรรม เพราะ**เมื่อไรเรามองเห็นการทำงานของจิตก็เมื่อนั้นเป็นภาษาธรรมทันที** ที่พูดนี่คือภาษาโลก เริ่มต้นในการมอง "ได้ดี" เพื่อชี้ ต้องมีคนรับแสดงว่าถึงแล้ว ฉะนั้น ทุกอย่าง ทุกภาษาในโลกเราก็แปลให้เป็นภาษาธรรม แต่การขยายกลับมาบาลี และจากบาลี การสอนชาวต่างชาติทั่วไป เราจะบอกการทำงานของจิต ถ้าท่านใดเอาหนังสือบาลีแปลนี้ทั้งเล่มแล้ว วิเคราะห์ออกหมด *วิเคราะห์พระพุทธศาสนา*ได้ไหม?...ไปไหน นี่ภาษา "วิเคราะห์"...ผมพูดไปนิพพานได้ไหม? *"วิเคราะห์พระพุทธศาสนา"*...ไปได้ไหม "วิเคราะห์"...เป็น**บัญญัติ** แต่คนอื่นไม่รู้ พูดไม่ได้...บาปทันที พอบอก *"วิเคราะห์พระพุทธศาสนา"* คนอื่นผมห้ามหมด ผมพูดได้คนเดียว เพราะผมลงก็ลงคนเดียว ถ้าผมไปอเวจี อย่าตามไป ทุกคนไปสวรรค์ให้หมด ไปนิพพานได้ ผมไปลงก่อน เวลาผมพูดที่ผมห้ามคนอื่นถ้ารู้แล้วพูดได้ ถ้าบอกว่า *"วิเคราะห์"*เราก็เห็น จิตทำงาน จิตมีลักขณาทิจตุกกะ เจตสิกมีลักขณาทิจตุกกะ มีสัญญาจับผัสสะทั้งหลายที่ทำงาน เวลาทำงานก็ทำงานก็ดูที่ลักขณาทิจตุกกะเท่านั้นเอง แต่ถ้าไม่รู้พูดบาปทันทีลงนรกทันที วิเคราะห์ไม่ได้ แต่พอเรามาเรียนเรื่องปรมัตถธรรม เราต้องไปดูที่การทำงานของจิต เจตสิก **คำพูดทุกคำพูดมาจากจิตและเจตสิก** ก็ยุติได้ มาจากนี้ทั้งสิ้น ถ้าถึงแล้วมาจากนี้ทั้งสิ้น จะบรรลุก็อยู่ตรงนี้ นี่คือจบแล้ว จบหลักสูตรที่อธิบายพระอภิธรรมแล้ว

คำอธิบายของสังเสทชะ ที่พูดถึงเรื่องของสิ่งที่ว่าสังเสทชะ *เขาบอกเกิดในเถ้าไคล* ที่เขาแปล แปลอย่างนี้ได้ไหม? *เกิดในเถ้าไคล ไม่ได้อาศัยเกิดจากมารดา* แต่อาศัยเกิดจากต้นไม้ อธิบายเกิดจากต้นไม้ ***งง !*** แล้ว ถ้าใครจะทำอะไรนี้ จากดอกไม้ก็ดี โลหิต

ก็ดี หรือที่เปียกชื้นก็ดี ในเลือดเรานี้ก็สามารถมี ดี เอ็น เอ พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้แล้วเมื่อ ๒๕๐๐ กว่าปี อะไรก็ทำได้หมด เมื่อมีตัว เลือดคือมหาภูตรูป พอเลือดต้องนึกถึงมหาภูตรูป อะไรก็เกิดได้ทั้งสิ้น จะทำตรงไหน อยู่ตรงไหน เกิดได้หมด **ไม่ต้องไปอยู่ที่สุกะอย่างเดียว** การเกิดในคำสอนพระพุทธศาสนาเมื่อ ๒๕๐๐ กว่าปี ไม่ได้มาจากผู้บันดาล มาจากใครทั้งสิ้น มาจากมหาภูตรูปทั้งสิ้น ฉะนั้น จากโลหิต พอเข้าใจไหมว่าเกิดขึ้นไหม? สงสัยไหมอ่านพระไตรปิฎก สงสัยว่าพระปทุมวดีท่านเกิดจากดอกบัว ลูกท่านอีก ๔๙๙ เกิดจาก สังเสทชะ ลูกของท่านเกิดอีก ๔๙๙ ท่านไม่เดือดร้อน เพราะไม่ได้ท้องเราก็นึก *"โอ้! ท่านท้องออกมา ๔๙๙ จะเป็นอย่างไร? ลองนึก ท้องแล้วท้องอีกคลอดมา ๔๙๙ ได้ไหม?"* บุตรของท่านเกิดจากอะไร พระพุทธองค์ทรงตรัสเทสนาไว้ว่านางปทุมวดี หรือพระปทุมวดีนี้ท่านเกิดที่ดอกบัว ลูกของท่านอีก ๔๙๙ เกิดจากโลหิต โลหิตคือมหาภูตรูป จะเห็นว่าจะค้นพบอะไร จากพระพุทธศาสนามีไว้หมดเรียบร้อยแล้ว ไม่ว่าจะเกิดที่ไหน จะ ดี เอ็น เอ จะเกิดจากธาตุประชุมกัน พระพุทธเจ้าบอกไว้หมดเรียบร้อยแล้ว ไม่ต้องไปสงสัยว่า ๒๕๐๐ กว่าปี พระพุทธองค์ทราบได้อย่างไร ลองนึกดูว่า ๒๕๐๐ กว่าปีรู้ทุกเรื่อง พอบอกเลือด เราก็นึกถึงเลือดจะเกิดได้อย่างไร เดี๋ยวนี้เขาไม่เอาเลือด เขาเอารอบๆ หา ดี เอ็น เอ แล้วมาผสม

(ถาม) ...*ฟังไม่ได้ยิน*...(ตอบ) ทุกอย่างทำ ที่กระดูกทำได้หมด นี่ก็คือที่บอกว่าโลหิต หาจากมหาภูตรูป ก็เกิดได้ ฉะนั้น ท่านเดือดร้อนไหม เกิดจากเลือกมาปุ๊บหยดเดียวเป็นมนุษย์ น้ำนมอีก ไม่ต้องเลย พอปั๊บกดนิ้ว ไม่ต้องมาที่อื่น เอานิ้วแหย่ที่ปากน้ำนมออกแล้ว เราก็ฝึกไว้เมื่อตอนเป็นเด็กดูดนิ้ว มีแววไหม มีแววเคยดูด ! ๔๙๙ ท่านเป็นพระอรหันต์แล้ว นมให้ดูดจากนิ้วมือ และ ๔๙๙ เป็นพระปัจเจกพระพุทธเจ้ายิ่งใหญ่ไหม ประวัติท่านไปอ่านเอาเอง ไม่เช่นนั้น ๔๙๙ เลี้ยงไม่ไหว ท้องก็ไม่ไหว องค์เดียวออกปกติ แล้วจากเลือด ๔๙๙ รวมเป็น ๕๐๐ ถ้าเราอ่านอย่างนี้ เราศึกษาพระอภิธรรมแล้วไม่สงสัยอะไรเลย ก็เรารู้จักเรื่องมหาภูตรูป รู้จากการทำงานของมหาภูตรูป เขาจะเป็นสังเสทชะ สิกขาในนี้ ใครอ่านก็ **งง !** ไปหมด แค่ข้อนี้แล้วจะวิเคราะห์ *"จะมีหรือ? มีได้อย่างไร?* ตอนนี้เราก็เห็นแล้วว่ามีได้ เป็นได้ ฉะนั้น พอมาถึงตอนนี้เราก็ยุติแล้วว่าท่านต้องมาเป็นบุคคลประเภทติเหตุกบุคคล บุคคลใดในสมัยพระพุทธกาล นอก

จากพระเทวทัตท่านมา"ทวิ" ถ้าท่านอยู่ต่อไปท่านก็บรรลุธรรม ต่อไปคือบรรลุธรรมในสมัยเป็นพระปัจเจกพระพุทธเจ้า

เวลาเราเกิดเป็นอะไร เขาจะรักษาอย่างนั้น ทุกอย่างของเรานี้ เขาเรียกว่า "ภวังคะ" พอปฏิสนธิ ภวังคะ จุติ ก็คือไม่มีการเปลี่ยนแปลง ฉะนั้นเวลาเปลี่ยนหัวใจจึงเหมือนเดิม อย่าไปคิดว่า *"เอาหัวใจคนอื่นมาใส่เราต้องเปลี่ยน ว่าเป็นหัวใจคนนั้นมาคิดไปทำนั้น ทำนี่ไม่ใช่"* เอามหาภูตรูปที่เป็นหัวใจมาเปลี่ยนก็เหมือนเดิม มาเปลี่ยนทั่วร่างกายก็เหมือนเดิม จะเปลี่ยนตา จักขุวิญญาณ...พอเปลี่ยนปั๊บก็ใส่ใหม่ก็อยู่ที่ใหม่ เวลาเขาเปลี่ยนลูกตาก็ถอยเข้าไปอยู่ข้างในเสียก่อน พอลูกตาเสร็จก็ใส่มาใหม่ เราตาบอด เอาตาคนตาย พอตายปั๊บมาเปลี่ยนให้เรา เอาตาคนตายมาใส่ที่เรา ถ้าไม่ใช่เดี๋ยวยุ่ง กรรมเลย! ยุ่งไหม? ๔ แล้ว ตาหนึ่งมีวิญญาณ ๒ จักขุวิญญาณที่เป็น อกุสลวิบากกับอเหตุกกุสลวิบาก ถ้าเราไปเอาตาของคนตายมาใส่ก็เป็น ๔ ทันที เป็นไปไม่ได้ คนนั้นตายไปไหนหมดแล้ว

พระท่านถามว่า ***วิญญาณที่ตา จักขุอยู่ที่ไหน?...***ผมบอกไม่รู้ *"เอ้า ! ไม่รู้ ก็ไม่แน่สิ"* ก็ตอบอย่างนี้ รู้ก็ตอบไป ผมไม่รู้ ผมรู้อยู่ที่จักขุปสาท แต่ชี้ตรงไหน?...ไม่รู้ ลองตอบ ลองชี้ ลองพระชี้ ท่านชี้เรื่องของท่าน ลองพระชี้และเกิดไม่ใช่?...อะไรจะเกิดขึ้น... ไม่ได้ สิกขากันไปตามอย่างนี้ อยู่ตรงไหนก็คือที่เขาอยู่ อยู่ตรงไหนก็แล้วแต่ **เพราะเราไม่เห็นจิต** ใครเห็นจิต ไม่มีใครเห็น ฉะนั้น ปฏิสนธิ ภวังคะ จุติ ก็คือเกิดมาแล้วอย่างเป็นรูปเรียกว่ากัมมชรูป หรือเรียกว่า รูป ปฏิสนธิ ภวังคะ จุติ นี้รูป รูปที่มีกรรม, กัมมชรูป ฉะนั้น ปฏิสนธิเมื่อจะมาเกิดก็ต้องมีวิญญาณ พอพูดตรงนี้ อย่างอื่นไม่สงสัย เพราะว่า**ปฏิสนธิวิญญาณคือไปเกิดมาเกิด ไปในที่ใดๆ** เรากำลังเรียนเรื่องรูป

ปฏิสนธิวิญญาณ ต้องมีปฏิสนธิตลอด แต่เวลาเขาแปลๆ ว่า *"กำเนิด"* ปฏิสนธิแปลว่า *"วิญญาณกำเนิด หรืออบายภูมิกำเนิด"* แต่ที่จริง ก็**คืออบาย (อะ-บา-ยะ) ปฏิสนธิอบาย**

กามสุคติปฏิสนธิก็คือไปเกิดเป็นมนุษย์ และก็ไปเป็นเทวดา กามสุคติก็**คือไปใน ๗ ภูมิ ตั้งแต่ มนุษย์ ๑ เทวดา ๖** เรียกว่ากามสุคติปฏิสนธิ คือถ้าเทวดา ก็เป็นโอปปาติกะ เดี๋ยวเทวดามีไข่ ยุ่งอีก มาคลอดแบบคนอีก ยุ่งอีก และไม่เห็นอีก ฉะนั้น

ก็ผ่านๆ เรื่องอย่างนี้ พอฟังเรื่องที่ผมอธิบายอย่างนี้ก็ถือว่าเป็นแนวทาง ปฏิสนธินี้ยังเป็นผิวเผิน

รูปาวจรปฏิสนธิก็คือต้องไปถือกำเนิด พอกำเนิดปั๊บเป็น**พรหม** พอไปปฏิสนธิเขาก็จะสร้างกัมมชรูป เรียกว่าปฏิสนธิและก็จะเกิดภวังคะ และก็จุติ ก็คือจะรักษาความเป็นพรหม

อรูปาวจรปฏิสนธิก็คือไปเกิดเป็น**อรูปพรหม** ปฏิสนธิไปเกิดแต่ว่า**ไม่มีกัมมชรูปแต่มีกัมมชอรูป** ก็คือไม่มีรูปนั่นเอง

ทั้งหมดนี้ก็มีลักษณะอย่างนี้ แต่เรื่องที่พระพุทธองค์ทรงสอน ตรัสเทสนาธรรมอย่างนี้ไม่ก่อให้เกิดความกระจ่าง พระพุทธองค์จึงต้องขยายว่าปฏิสนธิ พอพูดถึง"**ปฏิสนธิ**"อย่างนี้เสร็จเรียบร้อยแล้ว พอเรารู้ว่าคือต้องไป **คือเขาจะรักษาตั้งแต่เราเกิดจนกระทั่งถึงตาย** จะอยู่ในปฏิสนธิ ภวังคะ และก็จุติ **พอตายเรียกว่ามรณจุติ หรือจุติ** จุติสุดท้าย ทั้งหมดนี้ตั้งแต่ปฏิสนธิขึ้นมานี้ มาถึงจุตินี้ มีชื่อได้หลายอย่าง แต่อย่างหนึ่งที่น่าจะรู้ก็คือ "ชรา" เกิดมาก็ชราแล้ว

ปฏิสนธิ...ชรา...มรณะ และพอ**ปฏิสนธิเรียกว่า "ชาติ" ชาติ ชรา มรณะก็คือเรื่องเดียวกันตั้งแต่ปฏิสนธิ...ภวังคะ...จุติ ถ้าเราแปลผิวเผิน ชราคือภวังคะ มรณะคือจุติ ชาติคือปฏิสนธิ** เราจะดูอย่างผิวเผิน **แต่จริงๆ แล้ว เมื่อมีชาติต้องมีชรา** ชราแปลว่าความแก่ใช่ไหม? ชราแปลว่าอะไร? ไปนั่งอย่างไรเราก็ไม่รู้เรื่อง ไปนั่งให้รู้เองหรือลงความเห็นด้วยการเดา...เราก็ไม่ทราบ

พอไปถึงจุติ ปฏิสนธิ และภวังคะ เราก็จะเห็นว่าเวลาพระพุทธองค์จะทรงชี้เพื่อให้เข้าใจ พอจุติตายก็ต้องปฏิสนธิ ปฏิสนธิแล้วก็รักษาสภาพจากภวังคะก็มาจุติ จุติก็กลับไปปฏิสนธิ อยู่อย่างนี้ตลอด พระพุทธองค์ได้ทรงชี้อย่างนี้แล้ว ให้เห็นอย่างนี้ ก็ต้องชี้อีกว่าปฏิสนธิเราไม่ได้นึกถึงแต่ว่าชาติ เราก็ต้องนึกถึง**ปฏิสนธิวิญญาณ วิญญาณก็คือ ๑๙ จุติจิตก็คือจุติวิญญาณ๑๙ ภวังคะคือภวังคจิต๑๙ หรือเรียกอีกชื่อว่าปวัตติวิญญาณ** มีชื่อเยอะ **พอปวัตติวิญญาณก็มี ๓๒ หรือโลกียวิบากวิญญาณก็ ๓๒** มีชื่อมาก แต่ว่าให้เห็นอย่างนี้ จุติจิตก็มี ๑๙ นั่นคือบอกกระบวนการวิถีการทำงานของจิต ในส่วนที่อยู่ในภวังคะก็จะเรียกว่า กรรมวิญญาณ พอ**กรรมวิญญาณ ก็นึกถึงจิต ๒๕ หรือ ๒๙** มีชื่อมาก

แต่ว่าไปคร่าวๆ ก่อน ต่อไปจะพบศัพท์อย่างนี้ จุติก็คือจุติจิต ภวังคจิต, ปฏิสนธิจิต เวลาจะมาก็คือปฏิสนธิวิญญาณ พอจะไปเกิดเขาเลือกคำว่าปฏิสนธิวิญญาณหรือจุติวิญญาณ จุติวิญญาณกับจุติจิตคนละเรื่อง ปฏิสนธิจิต ภวังคจิต จุติจิตคนละเรื่องกัน เราบอกว่าจุติวิญญาณ **จุติจิตนึกถึงจิต ๑๙ ก็คือจุติวิญญาณจิตด้วย ย่อมาจากจุติวิญญาณ** แต่จุติจิตอีกเรื่องหนึ่ง ถ้าจุติวิญญาณอีกเรื่องหนึ่งอีก พอพูด"จุติวิญญาณจิต"...วิญญาณก็คือจิต แต่ว่า**วิญญาณเป็นตัวพาไป** พอพูดถึง **"จุติวิญญาณ"...นี้แสดงว่ากำลังตายแล้ว** พอจุติจิตยังไม่ตาย เข้าใจง่ายๆ ก่อนพูดภาษาไทย เป็นที่รู้กันว่า **จุติจิตยังไม่ตายเพราะกำลังทำงานจะตาย ก็คือทำงานด้วยกรรมอารมย์ กรรมนิมิตอารมย์** คตินิมิตอารมณ์ ตรงนี้ ช่วงนี้ ที่จิตกำลังจะทำงานก่อนตาย พอจะตายเป็นนิมิตอารมณ์ กรรมอารมณ์ กรรมนิมิตอารมณ์ คตินิมิตอารมณ์ ก่อนจะตายนั้นดวงจิตดวงนี้ที่จะตาย พอเหลือ ๑๙ ดวงนั้น จะเป็นดวงหนึ่งดวงใด จะเป็นตัวนำในระหว่าง ๑๙ ดวง ใน ๑๙ ดวงประกอบด้วยอุเบกขาสันตีรณะ อกุสลวิบาก ๑, อุเบกขาสันตีรณะ อเหตุกกุสลวิบาก ๑, มหาวิบาก ๘, รูปาวจรมหาวิบาก ๕, อรูปาวจรหาวิบาก ๔, รวมแล้วเป็น ๑๙ สำหรับดวงที่ ๑ อุเบกขาสันตีรณะ อกุสลวิบาก ก็ไปอบายภูมิ พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้มี ๓ ภูมิ คือกามภูมิ รูปภูมิ อรูปภูมิ **นิพพานภูมิไม่มี** ถ้ามี...พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้แล้ว แสดงว่ามีแค่ ๓ **ภูมิแปลว่าที่อยู่**

ถามว่าชั้นพรหมมีต้นไม้ไหม?...มี มีประสาทไหม?...มี ต้นกัลปพฤกษ์มีอยู่ทุกชั้น ฉะนั้น พรหมมีทุกอย่างเหมือนเทวดา นอกจากอรูปพรหมสูญสลายหายไปหมดเลย เพราะว่าอรูปพรหมทำงานแล้วล้างหมด ล้างผลาญหมดก็เลยไม่มี เรียกว่าจิตล้างผลาญรูปหมด เหลือจิตอย่างเดียว พรหมไม่ล้างผลาญรูปจึงมีต้นไม้ มีวิมานต่างๆ มีสวน มีสระโบกขรณี สระอโนดาส มีดอกบัว ดอกไม้ต่างๆ มีทั้งสิ้น ดอกไม้ของชั้นพรหมนี้หอมไหม?...คันธะของต้นไม้ที่อยู่ชั้นพรหมโลกมีทุกอย่าง **เว้นสุทธาโภชนา** เพราะท่านไม่ต้องทาน ท่านมีพร้อมทุกอย่างแต่ท่านไม่ได้ใช้ และพรหมบางพรหมมีหน้าตาเหมือนกัน รูปร่างของพรหมนอกจากปฐมฌานทั้ง ๓ ชั้น นอกนั้นเหมือนกัน ทีนี้เวลาใครเกิดทันในสมัยศาสนายุคกาลของสมเด็จพระศรีอาริยเมตตรัย คือในศาสนาพระศรีอาริยเมตตรัย คนรูปร่างหน้าตาเหมือนกันหมด แล้วไม่ต้องทำมาหากิน ไม่ต้องไปเรียน ไปสอบ ไม่ต้อง

ทำอะไรเลย ทุกอย่างสมบูรณ์ ถ้าบ้านนี้มีทีวี ทุกบ้านต้องมีทีวีหมด ต้นไม้เต็มไปหมด ไม่ต้องทำนา ไม่ต้องฉีดยา ไม่ต้องมังสวิรัติ ไม่ต้องกินเนื้อสัตว์ ไม่ต้องรบลาฆ่าฟันกันทั้งหมดเลย ทีนี้ต้องจำลองมาจากพรหม เพราะ**พรหมชั้นทุติยฌานภูมิถึงพรหมชั้น ๑๖ หน้าตาเหมือนกัน**

ฉะนั้นใครที่จะมาเกิดก็ระดับพรหมมาเกิด ถ้าไม่เช่นนั้น หน้าตาไม่เหมือนกัน ในโลกหมื่นล้านคนจะมีคนทำได้สักหนึ่งคน เพราะทำอย่างไรเวลาเราจะเกิดในสมเด็จพระศรีอาริยเมตตรัย เราต้องคิดเหมือนกัน คนนี้ทำบุญด้วยทุเรียน เราก็ต้องทำด้วยทุเรียน และเวลาบุพพเจตนาต้องเหมือนกัน ก็ทำด้วยใจเบิกบาน ไม่คิดวอกแวกเลย ใครทำก็เหมือนกันหมดเลย เหมือนกันในระดับฌาน หมายความว่าไม่มีอะไรที่วอกแวก *"ทุเรียนนี้ จะให้ลูกดีหรือว่าจะถวายพระดี"* ไม่มีคิดอย่างนั้น ต้องเหมือนกันหมด ทุกคนต้องเหมือนกันหมด บุรพเจตนา มุญจนเจตนา อปปราปรเจตนา คือการทำบุญตั้งแต่เริ่มต้นจนจบเหมือนกันหมดเลยทุกอย่าง และจิตก็ต้องเหมือนกันหมด แต่จิตเรากามาวจร...ฟุ้งซ่านอีกต่างหาก ฉะนั้น ต้องเป็นคนที่ได้ฌานแล้ว คิดอะไรทำกุสลก็เหมือนกันหมด จะไม่คิดนอกแบบ ถึงจะมาเกิดแล้วเหมือนกัน มนุษย์แปรเปลี่ยนตามสภาพของกรรม แต่ว่า**ผู้ที่เกิดแล้วเหมือนกันอยู่ชั้นพรหมโลก** ถ้าเทวโลกก็นานาชนิด แต่ไม่เหมือนเราสักคน คือมีความสง่างามด้วยมหากุสลในแต่ละชั้น ตั้งแต่กามภูมินี้มีรูปร่างไม่เหมือนกัน ฉะนั้นสัตว์จึงไม่เหมือนกัน พระพุทธองค์ทรงตรัสแล้วว่า สัตว์นรกก็ไม่เหมือนกัน สัตว์นรกบางพวกมีเขา บางพวกก็มีเขี้ยว บางพวกก็มีเล็บยาวเป็นใบมีดโกน นานาชนิดเลย ทุกชนิดไม่เหมือนกันหมด รวมทั้งเปรตก็ไม่เหมือนกัน อสุรกายก็ไม่เหมือนกัน สัตว์เดรัจฉานก็ไม่เหมือนกัน แมวไม่เหมือนปลา สุนัขไม่เหมือนแมว เสือไม่เหมือนช้าง ช้างกับช้างยังไม่เหมือนกันเลย เสือกับเสือยังไม่เหมือนกันเลย จิตใจยังไม่เหมือนกัน สิงโตตัวผู้กับตัวผู้ยังไม่เหมือนกัน ความคิดความอ่านก็ไม่เหมือนกัน ทุกอย่างไม่เหมือนกันหมด นั่นคือรูป สังขาร จิต พระพุทธองค์ทรงแยกไว้หมดอย่างละเอียดเลย ตอนนั้นค่อยสิกขาให้ละเอียดอีกที แต่ให้เห็นว่าพระพุทธองค์ทรงตรัสมาแล้วตั้ง ๒,๕๐๐ ปีกว่าปี ว่า ถ้าสัตว์กามภูมิตั้งแต่สัตว์นรก เปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน มีรูปร่างลักษณะต่างๆ กัน เราจึงเห็นว่าสัตว์มีนานาชนิด ปลาสิงห์โตดูก็น่าเกลียด ที่เรียกม้าน้ำ มีปีก มีใบเหมือนใบไม้อีก มา

จากไหน? แต่ทำไมพระพุทธองค์ทรงทราบ? พระพุทธองค์ทราบหมดทุกเรื่อง สัตว์นานาชนิดจะต่างกัน และจากนั้นจะบอกว่านี่คือเรื่องของสัตว์เดรัจฉาน มนุษย์น่าจะเหมือนกัน แต่หน้าตาไม่เหมือนกันเลย แต่ละคนแต่ละท่าน พระพุทธองค์ก็ทรงตรัสแล้ว พระพุทธองค์ต้องไปดู เช่นเราไปดูว่า ฝรั่งเป็นอย่างนี้ คนนั้นอย่างนั้น...ไม่ต้อง พระพุทธองค์ประทับอยู่ที่ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์...จบทุกจักรวาล โลกนี้ โลกไหน หน้าตาเป็นอย่างไร? ทรงตรัสบอกเลย สัตวะ ที่ไม่เหมือนกันมีกามภูมิ "เทวดา"ถ้าพระพุทธองค์ไม่เห็นมาจะทรงบอกได้ไหม? ทรงเสด็จไปทุกแห่ง ทุกที่ เป็นเครื่องยืนยันว่า ไปหมดทุกแห่ง เพราะบอกแล้วว่า ถ้าเทวดาตั้งแต่ชั้น ๑ ถึง ๖ ไปหมดเลย...ไม่มีใครรูปร่างเหมือนกัน พระพุทธองค์ทรงดูอีกว่าชั้นพรหมปาริสัชชา พรหมปุโรหิตา มหาพรหม ทั้งสามนี้ไปดูอีก พรหมมากมายมหาศาล แค่เทวดาชั้น ๑ จาตุมหาราชิกา คนในโลกรวมกันแล้วนับเรียบนิ้ว รวมกันทั้งหมดเลย ไม่ถึงธุลีเดียวของชาวสวรรค์ ชาวสวรรค์มีมากมายและทำไมพระพุทธองค์ต้องไปรู้หมดทุกแห่ง และตรัสบอกไม่เหมือนกันทุกชั้นเลย มากมายที่อยู่ที่ท่านยังไม่ลงมาเกิดเพราะแค่ชั้นจาตุมหาราชิกา ๙ ล้านปี นี่แค่ ๒,๕๐๐ กว่าปียังไม่มีทีท่าว่าจะลงมาเพราะอยู่ตั้ง ๙,๐๐๐,๐๐๐ ปี ชั้นดาวดึงส์ ๓๖ ล้านปี มากมายเหลือขนานับ ขึ้นแล้วไม่ค่อยลงกัน เช่นเดียวกันลงแล้วไม่ค่อยขึ้นกัน อย่าให้ลงเด็ดขาด ลงแล้วไม่ค่อยได้ขึ้น

ถามว่าสัตว์นรกกลัวตายไหม? เขาอยากจะตายจากสัตว์นรกไหม?...ไม่มีใครอยากตาย แม้แต่สัตว์นรกยังกลัวตาย...วิ่งอย่างเดียว ไม่มีที่ว่า *"มาแล้วทับเลย...ไปเกิดเสียที"* มาแล้วเหล็กแดงมา...วิ่งไม่คิดชีวิต ฉะนั้น พอไปเกิดปฏิสนธิที่พูด แล้วมันรักตัวเอง เกาะเลยเรียกว่าอุปาทาน พอไปยึดที่เขาเรียกอุปทาน อุปาทานก่อให้เกิดภพ ภพหรือภวังคะ **ปฏิสนธิแล้วอุปาทานและก็รักษาภพเลย** พระพุทธองค์ทรงตรัสชี้ว่าไม่มีใครรักคนอื่นเท่ากับตัวเอง ถึงจะยอมตายแทนคนอื่นก็เพราะไม่โทสะก็โลภะ โลภะก็โทสะ แค้นใจผูกคอตาย...โทสะ *"ที่ยอมตายเพื่อเธอ"*...ไม่มี ยอมเพราะไม่โลภะก็โทสะ พวกที่ปลุกระดมหัวหน้าปลุกระดมลูกน้องไปตายฉ่ำอยู่สบาย มันไม่ลุก สั่งเข้าไป สั่งไม่ได้เอาผู้บันดาลมาสั่งแทนและไปตายแทน *"ข้าอยู่สบาย"*...เป็นแบบนั้น พวกนั้นก็ไปเสียสละเพื่อผู้บันดาลที่ไหนได้ คนสั่งเพียงแต่ให้คนเอามาพูด นั่นคือสิ่งที่หลอกลวง พระพุทธองค์ก็ทรงเสด็จไปดูทุกชั้นตั้งแต่เทวโลกถึงพรหมโลกอีก ๓ ชั้น และมาเทียบกันหมดเลย แล้วมาดูทั้งหมด

เลย พรหมก็รูปร่างไม่เหมือนกัน พรหมปาริสัชชาแปลว่าพรหมบริษัท บริษัท, ห้างร้าน มาจากนี้...ชื่อระดับพรหม ชื่อบริษัทเอาพรหมมาตั้ง มาจากชั้นพรหม...คือขอให้ขายดีเข้าไว้ คนที่ตั้งเขาฉลาดแปลว่าต้องมีการประชุมกัน มีบุคคล มีองค์กร พรหมปาริสัชชาเป็นพรหมที่เป็นบริษัทของมหาพรหม ก็ต้องมีประธาน ในชั้นปฐมภูมิฌานมี ๓ ปฐมฌานได้เกิดเป็นพรหม ๓ ชั้น พรหมปาริสัชชา พรหมปุโรหิตา มหาพรหมา พรหมปาริสัชาก็คือลูกน้องพรหมปุโรหิตาเป็นที่ปรึกษาแล้ว เหมือนที่เขาตั้งที่ปรึกษามาก็มาจากพรหมปุโรหิตา ต่อไปมหาพรหมก็คือเป็นใหญ่ เป็นบอร์ด รัฐบาลนี้...มหาพรหมา ฉะนั้น ความคิดของมหาพรหมา ปุโรหิตา ปาริสัชชา ไม่ค่อยจะประสานสามัคคีปองดอง คนข้างล่างขึ้นข้างบน คนข้างบนก็กดข้างล่าง ความเห็นไม่เหมือนกัน เลยหน้าตาไม่เหมือนกัน พรหม ๓ ชั้น มีเป็นล้านๆ มากมาย หน้าตาไม่เหมือนกันเพราะเป็นพรหมบริษัทหรือปาริสัชชา หรือพรหมปุโรหิตา หรือมหาพรหมา

พระพุทธองค์ทรงเสด็จทุกแห่งทุกสถานที่หมดแล้ว ก็เห็นว่าทั้งหมดนี้มีรูปร่างหน้าตาไม่เหมือนกัน จากนั้นก็ทรงเสด็จไปชั้นต่อไป ทุติยฌานภูมิ ตติยฌานภูมิ จตุตถฌานภูมิ ปรากฏว่าอีก ๓ นี้มีรูปร่างเหมือนกัน ถ้าพระพุทธองค์ไม่ทรงเสด็จไป เป็นอย่างไร?...ต้องมาบอก ที่ไม่มีนิพพานภูมิ...ถ้ามีพระพุทธองค์ต้องทรงเสด็จไป เมืองนิพพานมี... พระพุทธองค์ต้องทรงเสด็จไปเมืองนิพพานภูมิ หรือไปหาพบพระพุทธเจ้าภูมิ...ภูมิพระพุทธเจ้า อรหันต์ภูมิ...ภูมิพระอรหันต์ ที่พระพุทธองค์ทรงเสด็จไปหมดแล้ว ไปดูหมดไม่ใช่มีแค่นี้ ไปดูที่อรูปภูมิหรืออรูปพรหม ไปดูอีก พอเข้าไป... “อ้อ ไม่มี” อากาสานัญจายตนะอรูปพรหม...ไม่มีอะไรเลย ว่างเปล่า มีแต่สว่างโล่ง ไปถึงวิญญาณัญจายตนะอรูปพรหมก็ไม่มีอะไร...สว่างโล่ง อากัญจัญยายตนะอรูปพรหมก็ไม่มีอะไร แม้แต่จิตก็ไม่เห็น แต่พระพุทธองค์ทรงทราบ และไปถึงเนวสัญญานาสัญญยตนะอรูปพรหม ไปก็คือไม่มีอะไร ทรงชี้ว่าตรงนี้ลักษณะของอากาสานัญจายตนะอรูปพรหมมีลักษณะอย่างนี้ พระพุทธองค์ทรงชี้ แล้วใครจะไปชี้! พระพุทธองค์ทรงชี้ว่าลักษณะอย่างนี้เป็นอากาสานัญจายตนะอรูปพรหม ก็คือไปรู้ ไปถึงนี้ทรงตรวจสอบหมด จากนี้มาถึงนี้ห่างกันเท่าไร ทราบหมด จากชั้นนี้ไปสู่ชั้นนี้ แล้วก็ดูชั้นนี้ที่เป็นวิญญาณัญจายตนะอรูปพรหมมีลักษณะอย่างไร และเสด็จต่อไปอีกเรียงชั้น พอไปชั้นที่ ๓ อากิญจัญยายตนะอรูปพรหม ก็รู้ว่า

ขอบเขตนี้ ลักษณะอากิญจัญยายตนะอรูปพรหมเป็นอย่างไร ต่อไปถึงเนวสัญญานาสัญญายตนะอรูปพรหม พอถึงตรงนี้ก็ทราบทันทีว่า จากตรงนี้ลักษณะอย่างนี้ ถ้าขึ้นต่อไป ถ้ามีพระพุทธเจ้าภูมิ หรือนิพพานภูมิ ภูมินิพพานมีอะไรก็จะต่อไป หรืออรหันต์ภูมิที่เป็นพระอรหันต์อยู่ตรงไหน ปัจเจกภูมิอยู่ตรงไหน ต้นธาตุอยู่ตรงไหน? ต้นธรรมอยู่ที่ไหน? พระพุทธองค์ก็ต้องบอก พอไปถึงเนวสัญญานาสัญญายตนะก็หมดแล้ว ถ้ามีพระพุทธองค์ก็ทรงตรัสว่าชั้นนิพพานภูมิมีอะไรบ้าง? **อันตรายรู้เกินพระพุทธองค์** อะไรที่ไม่ทรงตรัส อย่าไปพูด อย่าไปทำ ถ้าพระพุทธองค์ไม่ทรงสอนแล้ว...อย่าไปทำ ทรงสอนแล้ว...พอแล้ว รู้ว่าเวไนยสัตว์ของพระพุทธองค์นี้ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์, ก็จบแล้วแล้วเราจะจบไหม? เราก็ไม่รู้จะจบเมื่อไร? ถ้าใครไม่ใครไม่มาก็จบ ถ้าผมสอนไม่มาก็จบ ถ้ามาผมไม่มาก็จบ ต่างคนต่างแน่นอน แน่นอนคือปฏิสนธิ ภวังคะ จุติ แน่นอน

.....

อบรมธรรม ๙ - ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

ในเรื่องของพระอภิธรรม พระอภิธรรมเป็นบาทฐานของธรรมทั้งปวง ถ้าเราไม่รู้อภิธรรมเราก็ไม่รู้อะไรเลย เกิดมาชาติหนึ่งก็เสียเวลาเปล่า การฟังพระอภิธรรมก็ยึดหลักว่า ทนฟังและก็ฟังทน ทนฟังไปก่อนและก็ฟังทนไปก่อน สงสัยอะไรก็เก็บไว้ก่อน ให้ยึดหลักว่าทนฟังและก็ฟังทน แล้วก็ต้องมา ๑๐ ครั้ง จากนี้ไปท่านใดที่เคยมาและไม่ได้มาอีกต้องนับหนึ่ง แล้วถ้าฟัง ๑๐ ครั้งก็คือ ๑๐ เดือนโดยประมาณ ๑๐ เดือนแล้วไปได้ ถ้ายังไม่ถึง ๑๐ ครั้งอย่าเพิ่งไป แต่ต้องมาให้ครบ และอยู่ให้ครบ อยู่ให้ครบก็เริ่มตั้งแต่วันเสาร์ไปถึงวันอาทิตย์ แล้วเลิกแล้วกลับ แต่ถ้ามาวันเสาร์แล้วกลับไปอย่างนี้ต้องนับหนึ่งใหม่ เพราะว่าสิกขาธรรมแล้วก็จะไม่เข้าใจ ไม่เข้าใจก็ทำให้เกิดข้อปฏิบัติที่ผิด ข้อปฏิบัติที่ผิดคือวิจิกิจฉาในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราท่านทั้งหลายกว่าจะมาถึงขณะนี้เราก็มีครูบาอาจารย์ที่เราเคารพนับถือ และก็ฟังธรรมจากท่าน เราไม่ได้หันกลับไปหาธรรมพระพุทธองค์ เรามาคราวนี้ เราก็จะมาสิกขาเพื่อน้อมนำไปสู่การศึกษาในพระไตรปิฎก อันนี้เป็นข้อธรรมของพระอริยเจ้า ที่เรียกว่าปริจเฉทั้งหลายนี้ ที่เรียกว่าอภิธัมมัตถสังคหะที่กำลังสิกขากันนี้ คือพระเถรานุเถระที่น่าจะมีคุณสมบัติพิเศษ ท่านก็ไปนำธรรมจากพระไตรปิฎกมาให้เข้าใจง่ายๆ ยุคของการที่จะศึกษาพระไตรปิฎกมีหลายยุคหลายสมัย แล้วค่อยๆ ทำความเข้าใจไปเรื่อยๆ การทำความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มีมาตั้งแต่ยุคหนึ่งมีผู้ที่เข้าใจธรรมง่าย พระพุทธองค์ก็ไม่แสดงธรรมมาก ในยุคต่อมา ถ้าธรรมเมื่อห่างไกลสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากขึ้น ธรรมวินัยก็ค่อยๆ เลอะเลือน เมื่อเลอะเลือนไปแล้วก็จะมีผู้ที่จะมาคอยชี้ มาคอยชี้ให้เกิดความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา แล้วก็พอถึงยุคหนึ่งก็จะต้องมีผู้มาชี้หลักธรรม ทำให้เราได้ข้อธรรมข้อขยายจากพระอริยบุคคล ที่ท่านได้ค่อยๆ ขยาย เราจะเห็นวิวัฒนาการของพระพุทธศาสนา ในสมัยพระพุทธกาลไม่ต้องอธิบายกันมาก เพราะว่าในยุคนั้นล้วนแต่มีผู้ที่ได้เคยสิกขามาแล้ว สิกขาในอดีตชาติมานับเอนกอนันต์ชาติโดยส่วนมาก ท่านได้ศึกษามาแล้ว โดยเฉพาะศึกษาเรื่องพระอภิธรรม ศึกษาเรื่องพระอภิธรรมกันมาอย่างมาก เมื่อศึกษากันมาแล้วและท่านก็มีบุญใหญ่ด้วย คำว่าบุญใหญ่ก็คือมีกุสล ที่นำส่งไป และก็มาทันสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และก็พร้อมที่จะบรรลุในสมัยพระพุทธกาล ฉะนั้น เมื่อ

ท่านพร้อม เพียงแต่ไปสะกิดท่านหนึ่งท่านใด อย่างมาสะกิด “๒ x ๒” ในใจเราต้องตอบได้ทันที เราไปถามเด็กๆ ไปถามคนที่อยู่ในป่าๆ ท่านก็ “๒ x ๒“...ตอบไม่ได้ แล้วถามต่อไปอาจจะตอบได้เบื้องต้นต่อไปก็ไม่ได้ นั่นก็คือการที่ในยุคหนึ่งๆ ผู้ที่มาเกิดทันสมัยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในยุคนั้นเป็นยุคของคนที่พร้อมที่จะฟังธรรม พร้อมที่จะตรองตามได้ จึงไม่สอนมาก ไม่ชี้แจงแสดงธรรมมาก เราจะเห็นว่าไม่ว่าในเรื่องของพระอุปติสสะที่ได้ฟังธรรมกับพระอัสสชิ ธรรมง่ายๆ ว่า “ธรรมใดเกิดแต่เหตุ พระตถาคตทรงแสดงเหตุนั้น และความดับของเหตุนั้น” ท่านเป็นพระโสดาบัน เราลองว่าตามเพราะยุคนี้ถูกปิดกั้น เรายังสะสมไม่เพียงพอ เมื่อไม่เพียงพอแล้วเราก็ไม่สามารถที่จะเข้าใจหลักธรรมได้ว่า ทำไมท่านบรรลุธรรม เวลาที่พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมอย่างนี้ พระอุปติสสะฟังธรรมจากพระอัสสชิ พระโกลิตะ(พระมหาโมคคัลลานะ) ฟังธรรมจากพระอุปติสสะ(พระสารีบุตร) บอกต่อ ฟังธรรมเช่นเดียวกัน ท่านฟังธรรมเหมือนกัน ท่านก็เป็นพระโสดาบันเหมือนกัน ที่นี้ธรรมข้อนี้ ธรรมหลากหลายข้อนี้ เมื่อพระภิกษุสงฆ์หรือว่าพุทธบริษัททั้งหลายมีมากขึ้นๆ ในสมัยพุทธกาล แล้วพระพุทธองค์ทรงตรัสธรรมข้อนี้ว่าเป็นอย่างนี้ได้อย่างไร พอไปถึงที่จะแสดงตรัสอย่างนี้ ก็จะแสดงต้นเหตุมูลเค้า แต่พระพุทธองค์ไม่ต้องมาบอกว่า “ธรรมใดเกิดแต่เหตุ พระตถาคตทรงแสดงเหตุนั้น และความดับของเหตุนั้น” แล้วมาจากไหน ก็ต้องยกตรงนี้มา พูดแค่นี้ผู้ที่ฟังระดับนี้รู้แล้ว รู้แล้ว เช่น ที่เราได้พูดย้ำอยู่เสมอว่า “ธรรมใดเกิดแต่เหตุ พระตถาคตทรงแสดงเหตุนั้น และความดับของเหตุนั้น” เมื่อพระพุทธองค์ทรงแสดงอย่างนี้ให้กับพระอัสสชิ ที่ได้บอกไว้แล้วว่าเวลาที่พระพุทธองค์ทรงแสดงพระธัมมจักกัปปวัตนสูตร พระอัญญาโกณฑัญญะองค์เดียวที่บรรลุธรรมเป็นพระโสดาบัน หมายความว่าเป็นมนุษย์ ถ้าเป็นพรหมถึง ๑๘๐ ล้านท่าน ที่ได้ฟังพระธัมมจักกัปปวัตนสูตร และต่อมาพระพุทธองค์ก็ทรงแสดงธรรมให้กับพระวัปปะ พระภัททิยะ พระมหานามะ พระอัสสชิ ซึ่งเป็นปัญจวัคคี ฟังสรุปธรรมของพระธัมมจักกัปปวัตนสูตรออกมา มาสรุปย่อ ที่ฟังเต็มรูปแบบไม่บรรลุธรรม เพราะท่านไม่ได้สร้างกุสลมาในด้านนี้ คือไม่ได้สร้างมาที่จะมองเห็นอย่างนี้ ฉะนั้น เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้า พอขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๘ พระพุทธองค์เทสนาพระธัมมจักกัปปวัตนสูตรทำให้พระอัญญาโกณฑัญญะบรรลุธรรม หลังจากนั้น แรม ๑ ค่ำ ก็ต้องแสดงธรรม แต่ไม่ต้องแสดง

ธรรมเรื่องพระธัมมจักกัปปวัตนสูตรอีกแล้ว แต่เอาหัวข้อของพระธัมมจักฯ นั้นมาสรุปว่าสอนว่า “ธรรมใดเกิดแต่เหตุ พระตถาคตทรงแสดงเหตุนั้น และความดับของเหตุนั้น” ซึ่งเป็นบาลี แต่ว่าก็เป็นที่รู้กัน และก็เป็นภาษาไทยง่ายๆ...แต่มันยาก แล้วก็เอามาฟังอย่างนี้ ท่านก็ตรองตาม พอตรองตามท่านก็เป็นพระโสดาบัน พระวัปปะ,พระภัททิยะ, พระมหานามะ, พระอัสสชิ ก็ แรม ๑ ค่ำ, ๒ ค่ำ, ๓ ค่ำ, ๔ ค่ำ พระปัญจวัคคีย์ใน ๔ รูปนั้นบรรลุธรรมในธรรมที่พระพุทธองค์แสดงเรื่องเดียวกันหมดก็คือเรื่องของ “ธรรมใดเกิดแต่เหตุ...” ต้องมีเหตุและผลจึงจะเกิด ฉะนั้นทั้ง ๔ รูปจึงได้ฟังธรรม

ถ้าเราไปอ่านดูตอนที่พระอุปติสสะ ที่พระอัสสชิเดินทางมากราบพระผู้มีพระภาคเจ้า ที่มหานครราชคฤห์ที่พระพุทธองค์มาประทับอยู่ที่วัดเวฬุวันนี้แล้ว เมื่อมาอยู่ที่นี่แล้ว พระอัสสชิเดินทางไกล เพราะเวลาที่พระพุทธองค์ทรงพุทธดำรัสว่าให้พระภิกษุ ๖๐ รูป ให้เดินทางจาริกไปโปรดเวไนยสัตว์ ไม่ไปทางเดียวกัน แต่เมื่อถึงเวลาหนึ่ง พระอัสสชิระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำไมจึงระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะจะมาโปรดพระสารีบุตร ถ้าคำแปลเราก็จะบอกว่า *“ที่พระอัสสชิ เดินทางมาเพราะระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”* แต่จริงๆ ที่เบื้องลึกไปกว่านั้นก็คือ**มาเพื่อจะโปรดพระอุปติสสะ** จะมาโปรดนั่นเอง เพราะเคยเป็นลูกศิษย์กับอาจารย์กันมา จะต้องมาสอนให้เป็นพระโสดาบัน เคยเป็นลูกศิษย์กับอาจารย์กันมา ฉะนั้น จะเห็นว่าพระสารีบุตร เวลานอนหันศีรษะไปตลอด แล้วใครจะนอนรู้แบบนี้บ้าง พระสารีบุตรได้ชื่อว่าเลิศทางเอตทัคคะทางปัญญา ท่านจะหันศีรษะไปทิศที่พระอัสสชิท่านอยู่ *“ทำไมพระอัครสาวกมหาสารีบุตร ยังต้องนอนหันไปหันมา”* เริ่มที่จะถูกตำหนิติเตียน เพื่อที่พระพุทธองค์จะทรงชี้ว่า ที่เป็นอย่างนี้เพราะความกตัญญูของพระอรหันต์ ซึ่งเป็นอัครสาวก เป็นอย่างนี้

พอพระอัสสชิเดินทางมา ส่วนอีก ๓ องค์ พระวัปปะ พระภัททิยะ พระมหานามะไม่เดินทางมาที่เมืองราชคฤห์ที่วัดเวฬุวันมหาวิหาร (วัดแห่งแรกในพระพุทธศาสนา) พระอัสสชิท่านมาเพื่อโปรดพระสารีบุตร ถ้าไม่ใช่พระอัสสชิ พระอุปติสสะจะบรรลุธรรมไหม?... ไม่บรรลุ ทุกอย่างต้องมีเหตุ แต่เหตุนั้นเราไม่ทราบอะไร? แต่ทำให้เหตุนั้นก็คือ ถ้าแปลโดยทั่วไปเราจะเห็นว่า *“พระอัสสชิเดินทางมาเพื่อเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”*... พระอรหันต์ไปคนละทิศละทาง แต่พระอัสสชิมาที่นี่ จริงๆ แล้วมาเพื่อโปรดพระอุปติสสะ

พระอุปติสสะตอนนั้นยังเป็นเดียรถีร์ คือพร้อมแล้ว ถ้าไม่พร้อมจะไม่มา พระอุปติสสะ, พระโกลิตะทั้งสองท่านนี้ ท่านเบื่อหน่ายแล้ว ปฏิบัติกับท่านสัญชัยปริพาชกไม่ได้ ทั้งสองท่านได้ฌานแล้วทั้งคู่ ฝึกที่ท่านสัญชัยปริพาชก แต่ท่านไม่รู้ว่าท่านได้ฌานได้อย่างไร? ท่านจะไม่มีความรู้เรื่องนี้ แต่เมื่อมาได้เห็นจริยาที่งดงามของพระอัสสชิ ท่านมีความสนใจที่จริงสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็อยู่ที่วัดเวฬุวัน แล้วก็ยังมีสงฆ์สาวกที่เป็นพระอรหันต์ปฏิสัมภิทาญาณอีก ๑,๐๐๓ รูป ที่เป็นชฎิลสามพี่น้อง (ท่านอุรุเวลกัสสปะ, ท่านนทีกัสสปะ, ท่านคยากัสสปะ) พร้อมบริวาร ๑,๐๐๐ ท่าน เดินทางจากเมืองคยาสีสะ เดินทางจากอุรุเวลาเสนานิคม เดินทางไปที่เมืองราชคฤห์ เมื่อท่านเดินทางไปสู่เมืองราชคฤห์ พระภิกษุสงฆ์ตั้งพันกว่า แล้วท่านสัญชัยปริพาชก สำนักท่านอยู่ที่นาลันทา(อยู่ใกล้ๆ มหาวิทยาลัยนาลันทา)และอยู่ที่นั่นมีบริวารตั้ง ๒๕๐ คนและทำไมจะไม่เห็นสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เสด็จพุทธดำเนินมากับพระภิกษุสงฆ์ถึง ๑,๐๐๓ รูป รวมพระพุทธองค์เป็น ๑,๐๐๔ รูป เมื่อเดินทางมา ทั้งสองท่านก็ต้องเห็น แต่ทำไมจึงไม่สนใจ ?

เวลาเราอ่านพระไตรปิฎก อ่านเรื่องพระสูตรต้องใคร่ครวญ ก็บอกแล้ว พระพุทธองค์ทรงตรัสแล้วว่า “ธรรมที่ตถาคตบรรลุแล้วนี้ ลึกซึ้ง เห็นได้ยาก รู้ตามได้ยาก” ถ้าอ่านธรรมดาก็อ่านผ่านไป *ไปโน้น...มาเยี่ยม*....แค่นั้นเสร็จแล้ว เราต้องดู อ่านแค่นี้เขาเรียกว่า อ่านพระสูตรพระวินัย แล้วไม่รู้เรื่องของพระอภิธรรม จึงตีความหมายไม่ออก แต่ถ้าเรามองให้ลึกซึ้งแล้ว ที่ท่านสหัมบดีพรหม จึงต้องมาอาราธนา พระพุทธองค์ทรงพุทธรำพึงว่า เวไนยสัตว์ทั้งหลาย ต่อไปนี้พระพุทธองค์จะทรงเทสนาธรรมไม่ใช่เป็นของง่าย พูดง่าย แปลง่าย กรรมแปลว่า *“การกระทำ”*...อย่างนี้ง่ายไหม?...ง่าย ง่ายอย่างนี้ไม่ใช่คำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จิตแปลว่า *“สะสม”*...ง่ายไหม?...ง่าย โลภะแปลว่า *“อยากได้ของเขา”* โทสะแปลว่า *“โกรธ”* โมหะแปลว่า “หลง” อย่างนี้สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมาสอนไหม?...ไม่มาสอน อะไรที่ง่าย บอกแล้วว่า ธรรมทุกข้อที่พระพุทธองค์จะประกาศ จากนี้ไปเป็นธรรมที่ **ลึก...ซึ้ง** คำว่า “ลึก”ไม่ธรรมดา เขาเรียก“คัมภีระ” **ลึก**...แล้วก็...**ซึ้ง** ฉะนั้น ธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นไม่ใช่คิดง่าย ไม่ใช่แปล ที่บอกแล้วว่าเราจึงต้องเรียนภาษาโลก ภาษาธรรม เรียนบาลีจำเป็นต้องเรียน เพราะถ้าไม่เรียนบาลี จะรู้ได้อย่างไร? เราจะเปิดประตูเข้าไปหาคำสั่งสอนขององค์สมเด็จ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้อย่างไร? เพราะว่าบาลี และสันสกฤต ภาษามคธ ภาษามาคธี อะไรก็ตามที่มีอยู่ในสมัยนั้น เพราะเป็นภาษาโลกในสมัยนั้น สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพียงแต่ทรงหยิบขึ้นมาว่านี่จะเป็นธรรมพระพุทธองค์ พอพระพุทธองค์หยิบนี้เป็นภาษาเดียรถีย์ ภาษาพราหมณ์ ภาษาพระเวท ที่เขาใช้กันในสมัยนั้น ก็หยิบมา เช่น คำว่า "โลภะ"ที่เขาใช้ พวกพราหมณ์ พวกเดียรถีย์ พวกพระเวทเขาก็ใช้ ก็หยิบ "โลภะ"มาใส่ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า "โลภะ"ในความหมายโลกสมัยนั้น คืออยากได้ของเขา แปลเป็นภาษาไทยว่า "อยากได้ของเขา" พระพุทธองค์ก็ทรงยืม "โลภะ" มา เอา"โลภะ"จับมาเป็นธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยืมมาและไม่แปลว่า ***"โลภะ"...อยากได้ของเขา*** **แต่บอกว่า "โลภะ"นี้มีองค์ประกอบอย่างไรจึงจะเป็นโลภะ** **พระ**พุทธองค์ทรงใช้ว่าโลภะต้องมี ๘ โลภะหยิบของพราหมณ์มา แล้วมาใส่ในธรรมของพระพุทธองค์ว่า **"โลภะ" ไม่บอกว่าอยากได้ของเขา บอกว่ามีจิตที่จะทำงานอยู่ ๘ ดวง**

เราไปเห็นว่าโลกเรากลม แล้วจะเห็นว่าสูงขึ้นไปมันก็จะมีขอบเขตของโลกมีรังสีรัศมีที่จะคุ้มครองโลกได้ พอเลยไปจากนั้นก็ไม่มีอากาศ เป็นอวกาศ ฉะนั้น สิ่งที่คุ้มครองก็เลย มีอาจารย์ทั้งหลายก็ทำมาเป็นดวง เอาเป็นดวงๆ แปลว่ามีขอบเขต แปลว่ามีวิสัย (วิ-สัย-ยะ) พอออกมาเป็นขอบเขตอย่างนี้เรียบร้อย จิตก็เลยกลายเป็นดวงๆ อย่างที่เราเห็น แต่ในดวงมีคุณสมบัติของจิต บอกว่า ๘...แค่นี้พอไปไหม?...ไม่พอ ต้องมีองค์ประกอบ จะไปอยู่ได้อย่างไร? จะไปอย่างไร? ตอนนี้พระพุทธองค์จะเริ่มชี้ ฉะนั้นเวลาเราศึกษาพระพุทธศาสนา บอกโลภะ เราพูดโลภะอย่างเดียวไม่ได้ เพราะ**ทำให้คนอื่นได้โมหะ เพราะเขาก็ไม่ได้ความรู้อะไรเพิ่มเติมเลย** อย่าโลภะ อย่าโลภ อย่าโกรธ อย่าหลง แล้วเขาก็ไม่รู้เรื่องอะไรทั้งสิ้น เราก็ให้โมหะไป บอกโลภะ โมหะอยู่ในโลภะด้วย ฉะนั้น เวลาเราอธิบายธรรม เราอธิบายไปเข้าใจอย่างนี้ แล้วไปบอกเขาแบบนี้ก็ให้โมหะเขาไป ไม่ได้ให้ญาณะ คือเป็นโลภะ ที่เป็นโลภะคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าไป ฉะนั้น พระพุทธองค์จึงต้องมาชี้ เวลาศึกษาแล้วจึงจะต้องหยิบมา แล้วมาเข้าใจหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อเข้าใจในคำสอนอย่างนี้แล้ว จึงจะเข้าใจได้ถูกต้อง แล้วจึงจะมีความเข้าใจอย่างละเอียดและก็ลึกซึ้ง ที่นี้คำอธิบายอย่างอื่นไม่มี มีในพระอภิธรรม ฉะนั้น เมื่อพระอัสสชิเดินทางไป เป้าหมายที่อยู่

ภายในของท่าน พระอัสสชิเป็นพระอรหันต์ปฏิสัมภิทาญาณ อภิญญาฤทธิ์ อภิญญาจะมี ๒ : **อภิญญาทางกุสลคืออปัญจมฌาน** เป็นอภิญญาฝ่ายกุสล **ถ้าโลกุตตรได้ปัญจมฌานกริยา** ฉะนั้น อันนี้เองที่เป็นอภิญญาของท่าน ถ้า**บุคคลทั่วไป ถ้าโลกียฌานเขาเรียกว่า "อภิญญากุสล"ถ้าเป็นของพระอรหันต์เรียกว่า"อภิญญากริยาจิต"**

อภิญญากุสลจิตกับอภิญญากริยาจิต ปัญจมฌานที่มี "อุเปกขา เอกัคคะตา สะหิตัง สะสังขาริกัง ปัญจะมัชฌานะ รูปาวะจะระ ...(ตั้งแต่ มหากุสะละจิตตัง แล้วก็มาเป็นมะหากะริยะจิตตัง)" คือพอพูดแค่นี้ คำสั้นอย่างนี้ ก็รู้ว่านี้เป็นระบบของปัญจมฌาน ที่ท่านอัสสชิมาตาม แต่ว่าท่านไม่บอกว่า "มาพบ" แล้วที่จริงกริยาที่งดงามเป็นอย่างไร? ถ้ายิ่งมองเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธองค์ทรงทอดพระบาทไปสง่างาม คนเห็นแทบจะอยากบรรลุธรรมแล้ว เราเห็น...ไม่ได้ใส่ใจ แต่ว่าผู้ที่เห็นในสมัยพุทธกาลเห็นแล้วเหมือนถูกสะกดเลย ที่สะกดคืออะไร? พระพุทธองค์เดินไปสะกดจิตใครไหม? แล้วทำอย่างไร? **ภวังคจิตเริ่มทำงาน** พอเราเห็น เราเห็นอะไร...ซาบซึ้งจะมีความมีขนลุกขนชัน ปลาบปลื้มปิติดีใจเหลือเกิน อย่างเราไม่เคยไปอินเดีย พอเราไปอินเดียเราจะซาบซึ้งมากในดินแดนพุทธภูมิ ขนนี้ตั้งชัน เกิดจากอะไร? แค่เราไม่ทันพระพุทธองค์แต่ไปเห็นสังเวชนียสถานในแต่ละที่ บางท่านพอถึงกัลกัตต้า สนามบินดัมดัมลงก็กราบพื้นเลย เพราะถึงแดนพุทธภูมิแล้ว วาระจิตบางคนก็เดินเฉย บางคนก็ไม่ได้สนใจอะไร ไปธุรกิจ แต่ว่าคนที่เขามีจิต ทำไมคนจึงไม่เหมือนกัน บางคนลงแล้วกราบน้ำตาไหล ร้องไห้ พอลงดินแดนพุทธภูมิ น้ำตาไหลพราก เพราะไปถึงสถานที่สำคัญแล้ว แต่บางท่านเป็นอย่างไร ก็ไม่มีเหตุอันนี้เอง แต่ว่าถ้าสมัยพุทธกาล พระพุทธองค์พุทธดำเนินไปที่ใดยังประโยชน์ เวไนยสัตว์ทั้งหลายแทบจะจิตนิ่ง ที่เล่าให้ฟังว่า เรื่องชื่อ ที่ชื่อ"อริยะ" เล่าให้ฟังไปแล้วหลายรอบ ท่านมาใหม่ ฟังใหม่ ย่อๆสั้นๆ พระพุทธองค์จะทรงทอดข่ายพระญาณ ประมาณตีห้าก็จะดูแล้วว่าใครจะบรรลุธรรมในวันนี้ แล้วพระพุทธองค์จะไปโปรด มีชายคนหนึ่ง พระพุทธองค์ไปบิณฑบาตในมหานครแคว้นโกศลของพระเจ้าปเสนทิโกศล และบ้านของอนาถบิณฑิกะมหาเศรษฐีอยู่ใกล้ ๆ แถวนั้น ไปที่เมืองสาวัตถี จะเห็นว่ากำแพงเมืองใหญ่ๆ สร้างใหญ่ๆนั่นคือกำแพงเมือง ในสมัยพระเจ้าปเสนทิโกศลยังอยู่ กำแพงเมืองใหญ่มาก และเป็นมูลดินที่อย่างชัดเจนเลยว่านี่ "ตรงสถานที่นี้มีจริงๆ"

พระพุทธองค์ไปพร้อมปัจฉาสมณะพระภิกษุตาม พอตามไป พอไปถึงทางจะเข้าพระราชวัง วันนี้ไม่เข้าพระราชวัง บังเอิญชายคนนี้แกตกเบ็ด ตกปลาอยู่ ตกปลาแบบ*คนมีสติ !...* (เราใช้สติก็ผิด เราก็ต้องแก้ไขกันใหม่) เดินไปพอเลี้ยวขวาไปจะมีเลาะกำแพง ถ้าไปทางนี้ไปก็จะถึงวัดของพระวิสาขามหาอุบาสิกา วัดบุปผาราม พระพุทธองค์ออกบิณฑบาตรเลาะทางนี้ ทีนี้พอพระมาความละอายของคน ลองนึกดูเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมา มองอยู่ก็เห็นวัดเชตวันสว่างไสว เวลาค่ำคืน ครั้นเวลานี้ชายคนนี้ก็มาตกเบ็ดทุกวัน พอเดินไปยืนอยู่ตรงนั้น พอเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมาพร้อมกับพระภิกษุสงฆ์ สง่างามมาเป็น ๑๐๐ รูป ลองนึกดูจะมัวตกเบ็ดอยู่อย่างไร *สติขาดไหม !* ...(เราไปใช้สติกันทั่วไปหมด ก็เลยเลอะเทอะไปหมด) แล้วก็เอาเบ็ดวางแล้วยืนนิ่งๆ รอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จลัดผ่านไปก่อน แล้วค่อยตกใหม่ ยืนอยู่ ยืนเฉย ๆ รอ พอหันดู พอพระพุทธองค์เสด็จก็ไม่ไป พอมาถึง มาชายคนนี้กำลังยืนอยู่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเสด็จมาเจ้าก็มายืนหยุดตรงนี้ แล้วถามชื่ออะไร? (พระมหาสารีบุตรก็ตอบว่า) สารีบุตรพระพุทธเจ้าข้า หรือพระธรรมเสนาบดี...องค์นี้พระมหาโมคคัลลานะ...องค์นี้พระอานนท์ องค์นี้พระมหากัสสัปปะ ...แล้วถามองค์อื่น แล้วกลับมาถามสามครั้ง เป็นอย่างไร? ชายที่ยืนอยู่ตรงนี้ อาการเป็นอย่างไร? พอสามครั้งหันมาตรัส ท่านชื่ออะไร? "ข้าพระพุทธเจ้าชื่อ อริยะ"...อริยะมาตกเบ็ดหรือ!...เท่านั้นเองเป็นพระโสดาบันแล้ว เราเป็นอย่างไรตกเบ็ดวาง ชื่ออะไร...เงียบกริบ นั่นก็เพราะว่ากุสลที่เขาสะสมมา ฉะนั้น เวลาเห็นพระพุทธองค์นั้นแทบจะบรรลุธรรม การเห็นพระพุทธองค์...นี้ใคร กว่าจะเกิดทันพระพุทธเจ้าไม่ใช่ของง่าย เรามาเกิดยุคนี้ก็ถือว่ามีบุญเหลือเกินแล้ว ได้พบพระพุทธศาสนา ได้พบพระภิกษุสงฆ์ ได้พบสามเณร ก็นับว่าเป็นบุญอย่างยิ่งและได้มาศึกษาธรรมก็เป็นบุญอย่างยิ่งแล้ว ฉะนั้น เมื่อพระพุทธองค์ที่เสด็จไปที่กรุงราชคฤห์แล้ว พระเจ้าพิมพิสารพร้อมเสนามาตย์ถึง ๑๒๐,๐๐๐ ท่านมาฟังที่สวนตาลหนุ่ม มาฟังธรรมถึงแสน และก็พระอุปติสสะ พระโกสิตะอยู่แค่นั้นเอง อยู่ไม่ไกลจากสวนตาลหนุ่มห่างไปไม่กี่กิโลเมตร ไปที่นี่เวลาไปบิณฑบาต คนก็ทราบกันไปหมดแล้วทั้งเมืองนาลันทา แต่ทำไมท่านไม่มา เพราะยังไม่ได้เวลา ฉะนั้นเวลาของท่านคือต้องพบพระอัสสชิ พอมาพบพระอัสสชิแล้ว ได้ฟังธรรมแล้ว ท่านเป็นพระโสดาบัน เป็นอย่างไร องค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้าจึงมาทรงอธิบายตอนหลังที่เป็นอย่างนี้ได้อย่างไร โดยไม่ต้องบอกว่าพระอุปปติสสะหรือพระสารีบุตร เป็นพระโสดาบัน ไม่ต้องอธิบาย แต่ไปอธิบายเรื่องโน้นว่า ที่เป็นอย่างนี้ เพราะภวังคจิตมี๑๙ พระพุทธองค์ทรงอธิบายเรื่องภวังคจิตให้กับพุทธบริษัท พระภิกษุฟังว่า "ภวังคจิต เรามาอย่างไร ไปอย่างไร มี ๑๙ ดวง ดวงหนึ่งเรียกว่าอุเบกขาสันตีรณะ อกุสลวิบาก ดวงหนึ่งเรียกว่าอุเบกขาสันตีรณะ อเหตุกกุสลวิบาก แล้วก็อีก ๘ มหาวิบากกุสลที่ทำมาอันนี้ย่อๆ ไว้อธิบายในรายละเอียดอีกครั้งหนึ่ง แล้วก็อีกชุดหนึ่งก็คือ มหัคตวิบาก มหัคตวิบากเป็นศัพท์ใหม่ มหัคตคือผู้ที่เคยได้ฌานแล้ว ได้ปัญจมฌาน คือฌานห้า แล้วก็ได้อรูปฌานสี่เรียกว่าวิบาก คือผลที่ได้แล้ว พอได้แล้วอันนี้เอง ที่เป็นผลให้เวลาเห็นแล้วออกมาทำงาน ออกมาทำงานอย่างไร ไว้สิกขาอีกทีว่าออกมาทำงานอย่างไร? ฉะนั้น เวลาพอออกมา ขึ้นมาเรียบร้อยแล้ว ท่านก็บรรลุธรรม เพราะว่าการที่จะบรรลุธรรม บุคคลต้องได้ฌาน ไม่ได้ฌานบรรลุไม่ได้ ต้องได้ฌานก็อยู่ในภวัง ฯ ที่นี้เวลาพระพุทธองค์ทรงแสดงที่อื่นๆ ก็ไม่ได้บอกว่าอันนี้บรรลุแล้วได้อย่างไร? ทำไมพระอุบลวรรณาเถรี เห็นแค่เทียนค่อยๆ ละลายแท่งในอุโบสถ ท่านเป็นพระอรหันต์ ทำไมอย่างนี้ ก็มาจากอันนี้ทั้งสิ้น ถ้าเราไม่ได้ศึกษาเราก็ดูเทียนมาตลอด จุดเทียนตลอด จุดไปจุดมา เราก็ไม่เห็นบรรลุสักที จุดธูปก็ไม่เห็นบรรลุ จุดเทียนก็ไม่เห็นบรรลุ เพราะเรายังไม่สะสม ยังไม่สะสมธรรมที่ถูกต้อง คือไม่ได้สะสมเรื่องของพระอภิธรรมนั่นเอง ไม่ได้ศึกษาต้นเค้า เพียงแต่ทำสิ่งที่เป็นผลแล้ว เขาจุดเทียน เราก็จุดเทียน จุดเทียนทำไม?...ไม่รู้...ระลึกถึงคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปัญญาธิคุณ บริสุทธิคุณ อะไรอย่างนี้ พระกรุณาธิคุณ เราก็นึกไปอย่างนั้นเอง เราจุดเพราะเราจุดบูชาคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เข้าใจผิดหรือถูก!....เข้าใจผิดหรือถูกไปจุดแบบนั้น ยังไม่รู้เลย พระบริสุทธิคุณคืออะไร? และการจุดเทียนธูป ต้องมีความหมาย มีความหมายแบบ**ลึก**แล้วจึงจะ**ซึ้ง** ถ้าไม่ลึกจะไม่ซึ้ง ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจุดเทียนเพื่ออะไร? จะมีกลอนที่แต่ง *"จุดเทียนละลายแท่ง เพื่อเปล่งแสงอันอำไพ ชีวิตมลายไป จะเหลืออะไรไว้ทดแทน"* ที่เขาแต่ง โดยแต่งแบบนี้เป็นโลภะแล้ว นึกว่าไพเราะ แต่ไม่ได้ธรรม จุดเทียนเพื่อละลายแท่ง และเพื่อเปล่งแสงให้อำไพ...รู้ไหม?...ไม่รู้อะไรเลย ให้อะไรเขาไปแล้ว ให้ทั้งโลภะ โมหะไปให้เขา แล้วจะไปรู้อะไรว่าเทียนละลาย

แท่ง...เพราะอะไร? องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนเรื่องเทียนนี้ว่าอย่างไร? ฐูป ที่ค่อยๆ พังค่อยๆ ละลาย เพราะอะไร? เราไปบอกแค่นี้ แล้วเขาจะรู้อะไร ฉะนั้น เราก็ให้ความมืดมนอนธการกับคนฟังต่อไป ฉะนั้นจะไปแต่งกลอน แต่งอะไรแล้วนึกว่าไพเราะเพราะพริ้ง แล้วก็เป็นธรรมนั่นก็คือใส่ยาพิษให้กับคนอ่าน คนฟัง คนท่อง แล้วเขาจะไปรู้อะไร? แล้วก็ไปอยู่กันแค่นั้นเอง แล้วก็ใช้กลอนในการแต่ง ธรรมเดี๋ยวนี้ก็เลยมีกลอนธรรมมากมายเกิดขึ้น ที่เราจะเห็นตามต้นไม้ วัดต่างจังหวัด เขาเรียกต้นไม้พูดได้ เขาก็แต่งกลอนไป นอกจากเอาศัพท์ธรรม บางที่ก็เป็นศัพท์ธรรมบาลีแล้วก็แปล อันนั้นยังเป็นประโยชน์มากกว่า อันนี้ก็เป็นเรื่องลึกซึ้งไว้สิกขาว่าทำไมท่านเห็นเทียนที่กำลังจุดแล้วทำไมจึงบรรลุธรรม?...มีภวังคจิต ๑๙ มาจากนี้เอง ต้องอธิบายเขา ที่มองอย่างนี้ได้เพราะต้องอธิบายเรื่องภวังคจิต อธิบายเรื่องเทียนเป็นรูป ไฟเป็นรูป ทุกอย่างนี้เป็นรูปหมด ไส้เทียนก็เป็นรูป มีมหาภูตรูป ๔ ก็ต้องอธิบายมหาภูตรูป ๔ ต้องอธิบายว่า เทียนทั้งหมด คำว่า "รูป"นี้คือ มหาภูตรูป ๔ มหาภูตรูปมีการทำงานระหว่างมหาภูตรูป ฉะนั้น เทียนอันนี้เทียนเป็นปฐวี ไฟเป็นเตโช แล้วทำให้ไฟนั้นค่อยๆ ติดลามลุกขึ้นไปเรื่อยๆ ต้องอาศัยวาโย เสร็จแล้วเทียนต้องผสมด้วยอาโป อาโปน้อย ฉะนั้น พวกที่มีน้อยกว่า อย่างเทียนกับอาโป เป็นปฏิปักษ์ซึ่งกันและกัน ทั้งหมดนี้เป็นสสัมภาระ ยังมองไม่เห็น ฉะนั้น การที่จะไป**เห็นการทำงานของวิเสสลักษณะให้เกิดสามัญลักษณะขึ้นมา ต้องใช้ภวังคจิต ๑๙ ซึ่งเป็นมหัคต**, มหัคตารมย์ก็คือเรื่องของรูปฌาน อรูปฌานไปมองอีกที พอมองเสร็จแล้วไปเห็นเทียน ไปมองที่วิเสสลักษณะ พอไปดูเทียนที่กำลังจุดบูชาพระ ไฟเทียนดวงนี้สวยดี **เราดูด้วยโลภะ** ฉะนั้นเราไม่รู้นี้ว่าเราจุดเทียนเพื่ออะไร? เสร็จแล้วจึงจะใช้ภวังคจิตไปดูอะไรอีกที กว่าจะมาถึงเทียนเป็นสสัมภาระ ต้องดูด้วยโลภะ โลภะมาดูเทียนที่กำลังจุด แล้ว**ญาณะที่เป็นฌานมาดูโลภะ**อีกที ตรงนั้นแหละ จึงจะ**บรรลุธรรมที่ไหน? และตัดอะไรได้?...ตัดโลภะได้** ตรงนี้ที่เป็นญาณสัมปยุต **ญาณสัมปยุตที่มีอยู่ในมหัคต มหัคตมีปัญญาเจตสิกทำงาน** ที่เป็นสัมปยุตที่ทำงานด้วยกัน แต่ตรงที่มหัคตะมีปัญญาเจตสิกพอปัญญาไปทำงานกับมหัคต **ปัญญาเป็นจิตแล้ว จิตที่ได้ฌาน** ฉะนั้น เมื่อเป็นอย่างนี้ก็จะมองโลภะอีกทีหนึ่ง เมื่อมองโลภะ ไม่ใช่ไปตัดที่เทียน ต้องตัดที่จิตโลภะนั้นเพราะเวลาที่จะบรรลุคุณธรรมเป็นพระโสดาบัน ต้องไปตัดโลภะ ๔ ฉะนั้น เราจึงจะต้องเข้าใจอย่างนี้

คือต้องสอนเขาว่า ที่จุดเทียนนั้นคืออะไร? องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างนี้ ด้วยเหตุผลอะไรจึงบรรลุธรรม ไม่ใช่บอกว่าเห็นเทียนแล้วจุด *"เทียนละลายแท่งเพื่อเปล่งแสงอันอำไพ ชีวิตเรานี้มลายไป เหลืออะไรไว้ทดแทน"* อย่างนี้แล้วได้อะไร เราก็ได้โลภะ โทสะ โมหะ ไม่ได้อะไรเลย ในชีวิตนี้ก็สูญเปล่า ตายไปก็ไปอบายภูมิ เราแต่งกลอนไพเราะ แต่ผลที่ได้ไม่ไพเราะตาม ฉะนั้น ไปห้ามเขาไม่ให้แต่งกลอนได้ไหม?... ไม่ได้ ใครจะแต่งก็แต่ง มีใครห้ามไหม? เพราะว่าที่เขาแต่งเขาไปอบายภูมิ เพราะว่าต่างคนต่างมา ต่างคนต่างไป ใครอยากแต่งไปอบายภูมิก็แต่งไป ยกเว้นพระไม่ต้องแต่งอย่าไปแต่งกลอน พระยกเว้นแต่งกลอนไม่ได้

ต้องอธิบายอย่างนี้ แล้วก็เขาจึงจะเข้าใจว่าที่บรรลุได้อย่างไร? ไม่ใช่ไปบอกเลย พอเห็นเทียน..."จุดเทียนเพื่อบูชาพระรัตนตรัย" เราไม่รู้บูชาอะไร? พอบอกอย่างนี้พูดได้แล้ว *"จุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัย"* เข้าใจเอาเองไหม? พอพูดแค่นี้ เข้าใจไหม? เข้าไปเชิญไปจุดเทียนธูปบูชารัตนตรัย พอเราฟังเป็นอย่างไร? รู้ไหมว่าอะไรเกิดขึ้น? รู้หรือยัง ถ้ารู้....พูดได้ ไม่รู้...ต้องชี้ก่อน รู้แล้วผมพูดได้ *"ไปจุดเทียนธูปบูชารัตนตรัย"* เราก็นึกถึง**เทียนเป็นรูป** ในรูปมีมหาภูตรูป ๔ พอจุดแล้วเป็นเตโชมหาภูตรูป วาโยมหาภูตรูป อาโปมหาภูตรูป ปฐวีมหาภูตรูป ถ้าไม่มีน้ำมันละลาย มันจะติดไหม? ถ้าดินอย่างเดียวไม่ได้ ในเทียนมันมีน้ำอยู่ เป็นตัวเชื้ออย่างเดียว พอจุดเสร็จเรียบร้อยแล้วเป็นอย่างไร? เราก็ดูต่อไปอีก คือทั้งหมดเรียกสสัมภาระ เอาอะไรไปดูเทียน?...เอาโลภะไปดู เอาอะไรไปดูโลภะ?...เอาญาณะ ให้เราไปดูอย่างนี้ ก็เราดูเทียนก็คือจุดเฉยๆ เรายังไม่ได้ฌาน ยังพอรู้อย่างนี้ระบบของฌาน เขาก็จะไปทำงานที่จิต เราถึงบอกไม่ต้องกลัวว่าเราจะได้ฌานเมื่อไร ไม่ต้องไปกังวลขอให้รู้ถูกตามคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างเดียวเท่านั้น เราจะได้เอง เราคือจิต เจตสิก ไม่ใช่เราคือ "สชาติ" ถ้าอย่างนี้ไปอบายภูมิบอกเรา "สุชาติ"กำลังนั่งภาวนาอยู่ "สุชาติ"...สุชาติเป็นบัญญัติ....**บัญญัติไปทำวิปัสนาไม่ได้ บัญญัติเป็นอดีต,อนาคต,ปัจจุบันไม่ได้ บัญญัติเป็นอนิจจัง,ทุกขัง,อนัตตาไม่ได้ สิ่งที่เป็นก็คือที่บัญญัติไปใส่ไว้ที่จิต** ที่ชื่อว่าจิตดวงไหนๆ นั่นแหละตรงนั้น ที่จะพาไป ฉะนั้นเวลาบอกมาก็ต้องนึกอย่างนี้ นึกไปก่อน ต้องจำคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปก่อน อย่าไปคิดเอาเอง

ฉะนั้น พระพุทธองค์จึงต้องวางพื้นฐาน พื้นฐานอันนี้เองเวลาพระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมในแต่ละเรื่อง แต่ละข้อธรรม เขาสะสมมาแล้ว เราเรียนอะไรมา เราพูด พอบอก"จิต"เราก็นึกทันที ๒๑ ถ้าไม่รู้จิต๑ กาย๑ มีจิต๑ กาย๑ นี้เราได้รู้แล้ว เราพูดแบบนี้แบบคนไม่รู้ แล้วเป็นอย่างไร ให้โมหะเขาไป เพราะโมหะไปจับโลภะไปจับโทสะด้วย เราให้สิ่งที่ผิดเขาไป บอกผิดๆ เขาไป เขาก็ได้อย่างนั้น แสดงว่าให้ความมืดเขาไป คนพูดมาจากความมืด นี่ที่เขาบอกโวทาน "ธรรมดำ, ธรรมขาว" ก็ไม่รู้ว่าธรรมดำคืออะไร ธรรมขาวคืออะไร ถ้าเราไม่ได้สิกขา เราจะรู้ไหมว่า ธรรมดำธรรมขาวคืออะไร?...**ธรรมขาวมาจากคำว่าโวทาน โวทานแปลว่าธรรมขาว พอพูดถึงธรรมขาวให้นึกถึงพระอริยบุคคล เขาเรียกว่า "โวทาน" โวทานก็คือการปฏิบัติธรรม** ถ้าเรากำลังจะได้ฌาน มันก็มี บริกรรม อุปจาร อนุโลม โคตรภู แล้วจึงจะถึงฌาน ถ้าเราจะทำฌานทุกฌานตั้งแต่ ๑ ถึง ๙ จะต้องบริกรรม อุปจาร อนุโลม โคตรภู แล้วก็ฌาน ก็จะเป็นฌานรูปฌานหมือนกันคือพึ่งได้ฌาน พอเราจะทำเป็นอริยบุคคล เราทำวิปัสสนา ที่กำลังมองอนยู่นี่ มองทุกอย่างเป็นหลักเลยว่า เราเห็นอะไรก็ตามซึ่งมันมีลักษณะอย่างนั้น แต่เราจะมองโลภะ ฌานต้องไปมอง โลภะ โทสะ โมหะอย่างเดียว พอทำวิปัสสนาคือเมื่อได้ฌานแล้ว เอาฌานมาเป็นฐานอยู่ที่ บริกรรม อุปจาร อนุโลม โคตรภู จะข้ามโคตรก็เป็นพระโสดาปัตติมรรค แล้วก็ยังเป็น บริกรรม อุปจาร อนุโลม โคตรภู แล้วก็เป็นโสดาปัตติผล เพราะยังไม่ได้เป็นเนื้อธรรมที่ถูก ต้องได้พระโสดาปัตติผลก่อน พอจากนั้น จึงนำธรรมที่ได้ที่เป็นพระโสดาปัตติผลคือโสดาบันบุคคล มาเริ่มเป็นฐานที่อยู่ที่บริกรรม พอบริกรรมพัฒนาไปเรื่อยๆ นี่เรื่องเยอะ พูดคำย่องง่าย ๆ บริกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้วก็มา อุปจาร อนุโลม ตรงนี้จะ**เปลี่ยนจากโคตรภูเป็นโวทาน** ตรงนี้เรียกว่าสมบูรณ์แล้ว โวทานแล้วถึงจะพระโสดา พระสกทาคามิมรรค พระสกทาคามิผล แล้วก็พออนาคามีเหมือนกัน เพราะตอนนี้มาเป็นโวทาน เพราะโวทานเป็นธรรมขาว

"ธรรมขาว"หมายความว่า ชื่อของพระอริยบุคคล "ธรรมดำ"ก็คือ โลภะ โทสะ โมหะ ที่เป็นกระบวนการเขาเรียกว่าธรรมดำ ธรรมดำและธรรมขาว นั่นคือพระพุทธองค์จะทรงชี้หมดทุกอย่าง ที่อธิบายนี้มีชี้หมด ชี้ทุกเรื่อง เหตุอันนี้เองในข้อธรรมที่เราต้องสิกขาธรรมก่อนแล้วจึงจะสอน แล้วจึงจะบอก ถ้าไม่อย่างนั้นต้องอ่านพุทธพจน์ แล้วบอก

จากนี้ไปเราพอมองออก เราก็มาย้อนกลับไปหาต้นใหม่ ก็คือเมื่อพระอัสสชิ ได้แสดงธรรมโปรดท่านอุปติสสะ เมื่อแสดงธรรมโปรดท่านอุปสสะ นั่นก็คือเป็นครูอาจารย์กันมา แล้วท่านก็บรรลุธรรม แม้แต่เป็นธรรมข้อเดียวกันไปบอกท่านโกลิตะ(พระมหาโมคคัลลานะ) ท่านก็เป็นพระโสดาบัน แต่จะมาเป็นพระอรหันต์นี้จะมาสดับธรรมพระพุทธองค์ อัครสาวกได้อริยคุณก่อนเป็นพระโสดาบันก่อน แล้วจึงมาเฝ้าพระพุทธองค์ แล้วได้รับยกย่องเป็นพระอัครสาวก ที่เป็นอย่างนี้เพราะอธิษฐานจิตมา ตั้งความปรารถนา ไม่อธิษฐานไม่ได้ อย่างเรานี้อธิษฐานได้ไหม?...อธิษฐานอย่างเดียว...อธิษฐานขอให้ได้เป็นเทวดา ให้ได้เป็นพรหม เป็นมนุษย์ เป็นกษัตริย์ อธิษฐานได้อะไร?...ได้โลภะ อธิษฐานอย่างนี้ไม่ได้ และถ้าไม่ได้มรรค ผล นิพพานเขาจัดเอง ใครจัด?... ภวังคจิตเป็นผู้จัดให้ว่าเราจะไปไหนดี เพราะมีจิต ๑๙ จิต๑๙ จะบอกเราว่าจะไปไหน ไม่ต้องมาบอกเขา บอกเขาไม่ได้ เวลาจะไปนรก เราตั้งใจว่าอย่าต้องไปนรก "สุชาติ"อย่างนี้อย่าไปนรกไม่ได้ แค่บอก "สุชาติ" แค่นี้ไปแล้ว ใครนั่ง..."สุชาติ" สุชาติกำลังก้าวย่างเดินแบบมีสติ รูปนี้ รูปกำลังเดินเป็นอย่างไร? รูปเดินมีไหม?...ที่นี้รูปเดิน แต่ว่าปรากฏว่าเราเดิน ไม่ได้เรียกว่าเราเรียกว่ารูปเป็นอย่างไร? พอรูปเดินไปไหน? รูปนี้มันเดินได้ไหม? เพราะรูปนี้ พอเป็นรูปแล้วพระพุทธองค์อุตส่าห์เปลี่ยนให้เป็นรูป ถ้าเป็นพระวินัย พระสูตร ระบุชื่อเลย ระบุชื่อคนนั้นๆ วัตถุสิ่งของ ประสาทราชวัง พระเจ้าสุทโธทนะ พระสิริมหามายา พระมหาปชาบดี พระนางพิมพา พระราหุล นี่ชื่อเลย แต่พอเรียนพระอภิธรรมแล้ว พอถึงพระอภิธรรมพระพุทธองค์ก็เปลี่ยนชื่อทั้งหลายมาเป็นคำว่ารูป ตรงนี้ที่เปลี่ยนจากบุคคลาธิษฐานที่ระบุชื่อเพื่อจะศึกษาธรรมของพระพุทธองค์ต่อไป จึงจะต้องเปลี่ยน ในพระอภิธรรมจึงไม่ต้องบอกว่าชื่อนี้ชื่อนั้น ใครเป็นใคร จะบอกเรื่องของรูป เปลี่ยนเป็นรูปหมด พอเปลี่ยนเป็นรูปแล้วเราก็รู้ว่ารูปอยู่ที่ไหน?... รูปก็อยู่ในพระธรรมหรือปรมัตถธรรม ต่อไป แล้วทำไมจึงมาเกิด เกิดแล้วจึงบรรลุธรรม?...พระอุปติสสะเกิดแล้วบรรลุธรรมเพราะอะไร?...เพราะท่านมีจิต เจตสิก เราพูดรูปแล้ว ที่ท่านบรรลุธรรมเพราะมีจิต กับเจตสิก ที่**บรรลุธรรมเพราะมี ๒ สิ่งนี้คือจิต กับเจตสิก ต้องอาศัยรูป แล้วจิต เจตสิกเป็นผู้ที่ทำงาน** พระอภิธรรมจึงไม่บอกบุคคลตัวตนเราเขา เพียงแต่บอกนี่เป็นอะไร? นี่เป็นอะไร? จะบอกในรายละเอียดเพื่อที่จะมาเข้าใจในเรื่องของพระสูตรต่อไป

ฉะนั้น เวลาเราสิกขาธรรม ใหม่ ๆ ที่เราอ่านพระวินัย อ่านพระสูตร ก็เป็นเรื่องสนุกสนานแต่ถามว่าอย่างพระอุปติสสะท่านเป็นพระโสดาบันด้วยอะไร ตอบได้ไหม? เมื่อเราอ่านพระวินัย อ่านพระสูตร แล้วตอบไม่ได้เลยว่า ท่านบรรลุธรรมด้วยอะไร? เราต้องมาสิกขาเรื่องพระอภิธรรม ฉะนั้น พอสิกขาเรื่องพระอภิธรรม คำว่า พระโกลิตะ พระอุปติสสะจึงไม่มี เมื่อไม่มี พระโกลิตะคือเป็นรูป พอรูปอย่างนี้ แค่นี้ไม่พอ จากนี้ไปเวลาสอนพระอภิธรรมก็คือรู้จักรูปทุกส่วนทุกกระบวนทุกอย่างไปเลย เพราะว่ารูปนี้พาไปเกิดในที่ต่างๆ ไปเป็นในที่ต่างๆ แล้วจิต เจตสิก ก็พาไป ก่อให้เกิดการสร้างรูปขึ้นมา ที่เราจำเป็นต้องมาสิกขาพระอภิธรรมเพราะเหตุที่เราจะต้องรู้จักเรื่องของจิต เจตสิก รูป เราจะต้องรู้จักเรื่องของพระวินัย เพราะการจะปฏิบัติได้ถูกต้อง ต้องรู้พระวินัย ถ้าไม่รู้พระวินัยแล้ว การเจริญธรรมก็ผิดไปด้วย การเจริญธรรมนี้อย่างที่บอกมานี้คือพระวินัย พอมาสิกขาธรรม สิ่งที่จะต้องรู้อย่างนี้เป็นเรื่องพระวินัยและจะมีข้ออ้างว่าทำอย่างไร คือจะต้องละลายพฤติกรรมที่เขาเรียกว่า ละลายพฤติกรรม ละลายจากความเป็นตัวตนให้ไปรู้จัก แต่ถามว่าเรายังมีตัวตนไหม?...เรายังมีๆ เรายังละไม่ได้ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกวิธีจะเป็นอย่างไร? จะละอย่างไร? จะไปอย่างไร? องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็จะทรงสอนต่อไป

ที่นี้ต้องขอบพระคุณที่บอกไว้แล้วตั้งแต่ตอนต้นว่า เวลาพระเถรานุเถระ พอถึงยุคหนึ่งในสมัยพุทธกาลจึงไม่ต้องอธิบายธรรมมาก แต่ชี้ทุกธรรม พระพุทธองค์ทรงทราบแล้วว่า ในยุคหนึ่งยุคๆ ผู้จะมายกข้อธรรม จะค่อยๆ เลือนหายไป แต่วันหนึ่งวันใดผู้รู้ข้อธรรมก็จะยกกลับมา ที่เลือนหายจะกลับมา ฉะนั้น พอครบ ๕๐๐ ปีก็มีผู้ที่มาขยายธรรมก็คือพระนาคเสน ให้ไปอ่านหนังสือพระยามิลินทร์ ถ้าอ่านหนังสือพระยามิลินทร์จะทราบข้ออรรถข้อธรรม และมีการขยาย จิต เจตสิก ในยุคนั้นไม่ต้อง ในยุคนั้นมีผู้รู้แล้ว พระยามิลินทร์ก็มาถาม ต่อจากพระยามิลินทร์ก็จะมีเป็นระยะ แต่ระยะสุดท้ายเมื่อพระพุทธศาสนา ประมาณ ๙๐๐ ปี จึงมีนามว่า พระพุทธโกษาจารย์ ท่านได้ไปขยายความ ที่ไปขยายความเพราะท่านไปแปลพุทธพจน์ที่เป็นภาษาสิงหลที่ศรีลังกาให้มาเป็นภาษาบาลี หรือภาษามคธ ฉะนั้น ก่อนที่คณะสงฆ์ประเทศศรีลังกาจะให้ท่านไปแปลก็ต้องวัดความสามารถ เลยให้ท่านเขียนเรื่องๆหนึ่ง ที่เราบอกว่าวิทยานิพนธ์ แต่เป็นธรรมนิพนธ์

หรือคัมภีร์ คัมภีร์ก็คือคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่นเอง ไม่ใช่คัมภีร์อย่างที่เราเข้าใจ **คัมภีร์ก็คือพุทธพจน์ ท่านก็รจนา ไม่ใช่ท่านมาคิดเอาเอง** การที่ท่านไปแต่งท่านก็ค้นคว้าจากพระไตรปิฎก ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ไปอ่านทั้งหมด แล้วก็ออกมาว่าควรจะสรุป ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แล้วมาสรุปย่อ สรุปย่อของท่าน ท่านก็รู้ว่าทานคาถา, สีลคาถา...สีลสิกขา, จิตตสิกขา, ปัญญาสิกขา... อธิสีล, อธิจิต, อธิปัญญา และต่อมาก็คือ สีล, สมาธิ, ปัญญา เรียกทั้งหมดนี้ว่า "คัมภีร์วิสุทธิมรรค" ที่นี้เราอ่านคัมภีร์วิสุทธิมรรคเราเหมือนเข้าใจง่ายแต่ผมอ่านแล้วรู้เลยว่าไม่ต้องเลย พื้นไม่มีเลย เพราะผมมองคัมภีร์วิสุทธิมรรค "วิสุทธิ"...ชื่อพระอรหันต์แล้ว พระอริยบุคคลแล้ว "มรรค"...ทางเดินของพระอริยบุคคล เราไม่รู้เรื่อง อ่านสรุป อ่านรู้ไหม?...รู้ ...แต่ว่าไม่รู้อ่านสนุกเป็นเรื่องเป็นราว เรื่องของสีล เรื่องของสมาธิ เรื่องของปัญญา นั่นก็คือเรื่องของอริยบุคคล การที่เรียกว่า สีล สมาธิ ปัญญา เป็นเรื่องของอริยบุคคล ท่านก็ตั้งหัวข้อคัมภีร์วิสุทธิมรรค เวลาที่พระศรีลังกา ท่านอ่านท่านก็รู้เลยทันที ท่านมีภูมิอริยคุณ พระศรีลังกาอ่านบอกใช้ได้ ก็เลยให้แปล ให้จารึกจากภาษาสิงหล สิงกาลี มาเป็นภาษาบาลีภาษามคธ จึงได้ทำได้ พอท่านทำเสร็จ ก็มีบุคคลสำคัญคือพระอนุรุธาจารย์ พระอนุรุธาจารย์พอท่านอ่านคัมภีร์วิสุทธิมรรค ท่านรู้ แต่ว่าพื้นฐานที่บุคคลจะเข้าใจนั้น ตรงนี้ไม่ได้แล้ว ต้องรู้มากกว่านั้น เลยมาเขียนเรื่อง"ปริจเฉท" ปริจเฉทเป็นคำสรุปย่ออีกทีหนึ่ง คัดจากคัมภีร์วิสุทธิมรรค พระไตรปิฎกก็มาย่อเหลือ ๙ ปริจเฉท แต่ปริจเฉทที่ ๙ เนื่องจากข้อความที่มีนี้สูญหาย ๑ - ๘ นี้มี พอเล่มที่ ๙ เริ่มสูญหาย อาจารย์ทั้งหลายก็เขียนเติม พอเขียนเติมแล้วอ่านรู้ทันทีว่ามีการสอดแทรก ไม่ใช่เป็นปริจเฉทที่เอามาจริงๆ ฉะนั้น ๑ - ๘ เวลาเราสิกขาไปจะมีความกลมกลืนเลยเชื่อมโยงตลอด แต่พอมาถึงปริจเฉทที่ ๙ อธิบายเรื่องกัมมัฏฐานค่อนข้างจะสับสน จะเห็นว่ามีการแทรกเข้าไปในนี้ ที่จริงแล้วหนังสือทั้งหมดนั้น เขียนขึ้นอันประเสริฐอย่างยิ่ง นั่นแหละคือเหตุที่ทำให้พระพุทธศาสนารุ่งเรืองขึ้นมา แล้วก็เป็นโชคดี ๑,๕๐๐ กว่าปี เรื่องปริจเฉทนี้ ไม่สูญหายไป ไหน ๆ จากศรีลังกา มาพม่า ของไทยไม่เคยรู้เรื่อง ของไทยเมื่อก่อนนี้ที่เรียนบาลีก็ไม่ได้เรียนเปรียญ ๓,๔,๕,๖ นักธรรมตรี โท เอก ก็ไม่มี เพิ่งจะมาตั้งทีหลัง ตั้งขึ้นมาเพื่อจะให้พระได้ไปอ่านหนังสือ พระ สามเณร และก็มีข้อควรจะเรียนอย่างไร ถ้าไปเรียนทั้ง ๔๕

เล่ม ก็คงไม่รู้ ก็เลยให้มี เปรียญธรรม ที่นี้เปรียญก็เลยเรียนกันแค่แปลเท่านั้นเอง พอแปลจะไปเข้าหาธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไปยาก และเราก็ต้องเชื่อท่านที่เป็นเปรียญสูงๆ ท่านพูดอะไรก็เชื่อ ทำให้เรานั้นไม่สามารถจะตีความหมายในธรรมสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ลึกซึ้ง องค์ไหนได้เป็นเปรียญสูง ท่านก็มีเสียงดังฟังชัด อันนี้ใช่ฟันธงเลย เป็นอย่างไร เสร็จหมดเลย ก็เลยทำให้เราถูกปิดกั้นมา ฉะนั้น สำนักต่างๆ ก็มีการเรียนพระอภิธรรม เรียนพระอภิธรรมแล้วได้เปรียบ ยังได้เปรียบ ยังรู้จิต เจตสิก รูปบ้าง แต่การที่จะไปศึกษาให้ลุ่มลึกไปกว่านั้น ก็จะต้องใคร่ครวญและต้องยึดหลักคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ “ธรรมที่ตถาคตบรรลุแล้วนี้ ลึกซึ้ง เห็นได้ยาก รู้ตามได้ยาก สงบประณีต มิใช่วิสัยแห่งตรรก...” ตรรก...เราก็เดาแล้ว หรือลงความเห็นด้วยการเดาไม่ได้ ตรรกวิทยานี้ จิตวิทยานี้ เขาไปเรียนจิตวิทยา ไม่ใช่จิตเพราะวิทยาเป็นภาษาสันสกฤต นั่นก็คือเรื่องที่เราจำเป็นจะต้องมาสิกขา เรื่องของพระอภิธรรม ฉะนั้น เราต้องรู้ทุกเรื่อง รู้ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพราะตรงนี้เป็นบาทฐานสำคัญ พอเขาพูดคน เราต้องนึกออกทันทีว่าคือมีอะไร ประกอบด้วยอะไร เวลาเจริญธรรมภาวนา ก็นึกอย่างนั้น เวลาพอเรามองเห็น พอบอกชื่อคน ไม่มีอย่างอื่น คนนั้นคนนี้ ฉันพอใจไม่พอใจ คนเป็นรูป ประกอบรูป ๒๘ มีอะไรบ้าง นับเรียงไปเรื่อยๆ พอเอ่ยชื่อใครก็นึกอย่างนี้ ประกอบด้วยจิต เจตสิก ทำงานอย่างไร จิตมีอะไรบ้าง โลภะ ๘ โทสะ๒ โมหะ๒ ก็ท่องอย่างนี้ ในแต่ละดวงมีเจตสิกทำงานอย่างไรบ้าง พอทำงานเสร็จเราก็หลับตาต่อไป นั่งภาวนา ๔ - ๕ ชั่วโมงไม่มีเรื่องอื่นเลย พอเรื่องอะไรเข้ามา เรื่องที่เราฟุ้งซ่านเข้ามาเป็นรูปแล้ว เปลี่ยนอารมณ์เป็นรูปแล้ว รูปมีอะไรบ้าง ต่อไปนี้ และต่อไปไม่ใช่ท่องแค่นั้น

ฉะนั้น มาสิกขาธรรมนี้ต้องจำ อย่าไปนึกยึดถือคติทางโลก อย่าไปจำให้ได้เองหมด โอกาส ของดีไม่จำ ของที่ติฉินนินทาว่าคนอื่น เป็นอย่างไร?...โอชะเลย ตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น กายสัมผัส ทำความคิดเป็นอย่างไร? อย่างนี้ไม่น่าจำ อย่างนี้จำไหม?...จำ น่าจะจำไหม?...ไม่น่าจำ ของน่าจำ ไม่จำ พอให้ท่องจิต มากเกินไป แล้วจะท่องไหวหรือจิต ๑๒๑ เจตสิก ๕๒ อีก แล้วก็ไปลักขณาทิจตุกกะอีก รูป ๒๘ ต่อไป จิตแต่ละดวงมีเจตสิกทำงานอย่างไรบ้าง? เป็นอย่างไร? ถ้าเรามีงานอย่างนี้ นี่เขาเรียก

กิจจะ งานที่แท้จริง เรื่องการทำงานคือการปฏิบัติธรรม แหละการทำงาน งานคืออะไร? มีงานไปทำอย่างนี้...ทำทางโลก เป็นอะไร? งานไปไหน? เราไปเรียนทั้งหมดไปไหน นักธรรมตรี โท เอก ไม่รู้เรื่อง ไปไหน เรียนถ้าไม่รู้เรื่องไม่ได้ เรียนต้องรู้เรื่อง ต้องเรียนพระพุทธศาสนา ต้องเรียน ต้องสิกขา ไม่สิกขาไม่ได้ แล้วค่อยใคร่ครวญไปเรื่อยๆ

ตอนนี้ได้เวลาจะถวายภัตตาหาร "เอตานิ มะยัง ภันเต..." **เอตานิ แปลว่าอาหารไม่ได้อยู่ที่นี่** ที่นี้เราจะถวายข้าว บูชาพระพุทธ เราก็ยังสงสัยว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว บูชาอะไร **การบูชาอาหารเป็นอริยะประเพณี ฉะนั้นงานศพใครอย่าเอาอาหารไปตั้งที่โลงศพ ถ้าไปตั้งเป็นที่ยืนยันว่าเปรตมากิน** คนตายนั้นไปตั้งอาหารที่โลงศพ ไปเคาะ ไม่รู้ว่ามากินนั่นใคร? ไปตั้งข้าวให้ไปเคาะโลงศพ ไปตั้งทำไม ตั้งยืนยันเปรตมา เปรตก็เลยดึงไปเลย เปรตพวกเดียวกันก็เลยดึงไป **เวลาถวายข้าวต้องปิดฝา น้ำก็ปิดฝา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วจะมาฉันไม่ได้ แต่เนื่องจากเป็นอริยประเพณี ทำตามอริยะแล้วได้บุญ ผู้ทำครั้งแรกคือพระอานนท์** เราทำตามพระอานนท์ อะไรที่เป็นกุสล ก็ทำในสิ่งนั้น แต่ไม่ใช่หลับตาแล้วเอาอาหารขึ้นไปเมืองนิพพาน เห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับ ทำไหม? ผมเคยทำไหม? เอาข้าวไปถวายเมืองนิพพาน ผมก็ทำไปถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธองค์ฉันใหญ่ พระพุทธองค์นั่งประทับ พระอัครสาวกนั่ง ไปถวายกันใหญ่ สวรรค์มีพระไหม?...ไม่มี พรหมมีพระไหม?...ไม่มี พระภิกษุที่มีนี้ยกเว้น มีที่ไหนที่เป็นโลกทิพย์ มีเปรต กับอสุรกาย สัตวนรก มีทั้งนั้น ถ้าไปเห็นพระคือเห็นจากกลุ่มนี้ ฉะนั้นเราก็มาพร้อมใจกันปฏิบัติตามอริยะประเพณีของพระอริยเจ้า หลับตาก็ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ระลึกถึงพระอานนท์พุทธอุปัฏฐากที่ท่านนำภัตตาหารที่เคยน้อมถวายพระผู้มีพระภาคเจ้า ที่พระมหาคันธกุฎี ที่วัดเชตวัน หลังจากพระพุทธองค์เสด็จดับขันธ์ปรินิพพานแล้ว ท่านเคยปฏิบัติอย่างไร ในสมัยที่พระผู้มีพระภาคเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ และเมื่อพระพุทธองค์ทรงปรินิพพานแล้ววัตรปฏิบัติอย่างไร ที่เคยทำพระอานนท์ พระพุทธอุปัฏฐากก็ปฏิบัติกิจนั้นเสมอมามิได้ขาด พระอริยะสงฆ์สาวก ในพระผู้มีพระภาคเจ้าก็ปฏิบัติอย่างนี้มา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ทุกสิ่งทุกอย่างมีคำว่า “รูป “ รูปไม่ใช่เป็นรูปเราอย่างเดียว รูปนั้นก็จะเห็นด้วยตา และไม่เห็นด้วยตา รูปที่ปรากฏเราเห็นด้วยตา และไม่ได้เห็นด้วยตา รูปที่เราเห็นด้วยตานี้เป็นรูปหยาบเรียกว่า “รูปสสัมภาระ” หรือเรียกรูปนั้นว่า “ปกติหรือสมมติ” อย่างรูปอย่างนี้ เขาจะมีอาการคล้ายๆกัน รูปแบ่งออกเป็นมหาภูตรูป๔ ปสาทรูป๕ วิสัยรูป๔ ภาวรูป๒ หทยรูป๑ ชีวิตรูป๑ อาหารรูป๑ ปริจเฉทรูป๑ วิญญัตติรูป๒ อาการรูป๓ ลักขณรูป๔ รูปทั้งหมดนี้ พอคำว่ารูป พอเราจะสิกขาจริงๆ เราก็บอกรูปจะเข้าไปสู่พระอภิธรรม ก็คือจะอยู่รูปอย่างนี้ไม่ได้ เพราะรูปนี้คำว่าชื่อรูปนั้นเป็นชื่อของ ปรมัตถธรรม คำว่า“รูป” ต้องนึกถึงปรมัตถธรรม ถ้าพูดชื่อบุคคลตัวตนเราเขา สถานที่ วัดเชตวันแคว้นโกศล กรุงราชคฤห์ พระเจ้าอชาติศัตรู อย่างนั้นถ้าพูดชื่อบุคคลอย่างนี้ให้นึกถึงพระวินัยกับพระสูตร ถ้าพูดชื่อบุคคล ชื่ออะไรก็ตาม ถ้าในพระวินัยจะเอ่ยชื่อบุคคล จะบอกชื่อ ถ้าเห็นชื่ออย่างนี้แสดงว่าเป็นเรื่องที่มีในพระวินัยกับในพระสูตร ยังไม่ถึงพระอภิธรรม ถ้าเมื่อไรพระพุทธองค์ทรงเริ่มเรื่อง“รูป” ที่พระพุทธองค์แสดงมหาสมัยสูตร และแสดงที่ให้ชาวกรุรัฐ ชาวกุรุรัฐ เมืองอินทปัต กรุงนิวเดลีปัจจุบันเรียกเมืองอินทปัตหรือชาวกุรุรัฐ ตรงนั้นเวลาคนเป็นแสน พระพุทธองค์ก็เรียกรูป เพราะอะไรทำไมจึงเรียก รูป?... เพราะรู้ว่าชาวกุรุรัฐนั้น เขารู้เรื่องพระอภิธรรม พอบอก"รูปนั่ง" รูปนั่งก็คือในพระวินัยพระสูตร ที่เธอ ๆ ทั้งหลายที่ชื่ออะไรเป็นแสนเป็นล้านคนที่มาฟังธรรมพระพุทธองค์ ก็คือรูปนั่งที่กำลังนั่งอยู่ ทุกคนกำลังนั่ง กำลังยืน กำลังเดิน กำลังนอนเป็นรูปอย่างนี้ แต่พอบอกเป็นรูป...จะเริ่มแยก พอบอก“รูปนั่ง” จะเริ่มแยกแล้วว่า"รูปนั่ง" ก็คือเรื่องของพระวินัย พระสูตร ก็คือบุคคล ตัวตน เรา เขา แต่เริ่มจะแยก ชาวกุรุรัฐเริ่มแยกรูปนั่ง พอบอกเป็นเรา ถ้าชื่อเรา “เรานั่ง” ก็จะเริ่มแยกว่ารูปนั่ง ก็ย้ายจากคำว่ารูปนั่ง มาสู่ปรมัตถะ พอมาถึงปรมัตถะก็เหลือแต่"รป"อย่างเดียว เนื่องจากชาวกรรัฐเขาสิกขาธรรมพร้อมจะมาบรรลุธรรมแล้วเขาก็รู้ทันทีว่ารูปนั่ง รูปนั่งไม่มี ตอนนี้กำลังนั่งอยู่ ทุกคนกำลังนั่งฟังพระพุทธองค์แสดงธรรมเทสนา กำลังนั่งอยู่ รูปนั่งคือบุคคลตัวตนของเราเขา พอที่จะไปฟังต่อไป เมื่อพระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมที่เรียกว่ามหาสติปัฏฐาน นั่งก็หายไป เหลือแต่รูป พอเหลือรูป ก็รู้ว่ารูปมี ๒๘ ชาวกุรุรัฐไม่ต้องมาบอกรูป ๒๘ เพราะว่าเขาทราบอยู่แล้ว

พอบอก “รูป” อย่างนี้อย่างเราสิกขามาแล้วพอบอกรูป นึกถึงรูป๒๘ ถ้าไม่เคยสิกขามา รูปนึกไม่ออก ก็นึกแปลภาษาไทยว่าอะไร? รูป, รูปร่างลักษณะท่าทางใช่ไหม? เราก็นึกคำแปลภาษาไทย โดยไม่รู้ว่ารูปจริงๆ นั้น เมื่อเข้าสู่ปรมัตถะ หาความละเอียดนั้นก็คือรูป ๒๘ พอนึกถึงรูป ก็ต้องนึกถึงจิต เจตสิก รูป เพื่อมุ่งไปสู่นิพพาน ฉะนั้น ก็เป็นเบื้องต้นที่จะต้องใคร่ครวญ จะต้องรู้ทุกอย่าง ในคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราจะสร้างอะไรสักอย่างหนึ่ง เราต้องรู้ทุกอย่างแล้วจึงจะสร้างได้ คนถ้าจะสร้างรถยนต์สักคันหนึ่งก็ต้องรู้ รถยนต์ต้องประกอบอะไร? ให้เราได้สร้างรถยนต์จะสร้างได้ไหม? คนที่เขาจะสร้างรถยนต์เขาก็ต้องเรียนมาเรื่องรถยนต์ เขาจะสร้างรถยนต์ได้ จึงจะออกมาเป็นรถยนต์วิ่งได้ เราเห็นรถยนต์เราก็ดูแค่รถยนต์ ทำก็ไม่เป็น จะให้รถเคลื่อนได้ จะไปหาเหล็กที่ไหน หาสายไฟที่ไหน ทำไม่ได้ แต่ว่าเราจะทำใช้ให้เกิดประโยชน์เราก็ต้องไปเรียนเรื่องการสร้างรถยนต์ เราจึงจะไปสร้างรถยนต์ได้ ที่นี้เราจะไปพ้นทุกข์ได้ เราก็ต้องรู้จัก รู้จักแล้วไม่ต้องไปออกแรงทั้งหมด เพียงแต่ฟังธรรมพระพุทธเจ้าอย่างเดียวว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรื่องนี้อย่างไร? เราก็มาสิกขากันในเรื่องของรูป รูปนั้นเราก็พูดกันมานานแล้ว พูดเรื่องของมหาภูตรูป๔ อุปาทายรูป๒๔ รูปนี้มี๒๘ แต่องค์ประกอบสำคัญทั้งหมดตั้งแต่ปสาทรูป๕ วิสัยรูป๔ ภาวรูป๒ หทยรูป๑ ชีวิตรูป๑ อาหารรูป๑ ปริจเฉทรูป๑ วิญญัตติรูป๒ อาการรูป๓ ลักขณรูป๔ เรียกว่าอุปาทายรูป อุปาทายรูปก็คือรูปที่อาศัยอยู่ในมหาภูตรูป ก็แสดงว่าในรูปทั้งหมดนี้ต้องมีมหาภูตรูปเป็นตัวสำคัญ ทีนี้ถ้าเราไม่ได้สิกขาเราก็อ่านมองแค่มหาภูตรูป๔ ไม่ทราบว่าคืออะไร? แต่เราได้สิกขามาบ้างแล้ว เราก็จะทราบว่ามหาภูตรูป๔ นั้นคือเป็นสถานที่ตั้งของรูปทั้งหมด พอครบตามนี้เป็นรูปที่มีชีวิต มีชีวิตรูปเป็นรูปที่มีชีวิตเพราะคำว่าชีวิตอยู่ตรงนี้ อะไรที่ไม่มีชีวิตรูปอยู่สิ่งนั้นก็ไม่มีชีวิต เช่น ถ้วยหรือขวดน้ำ อันนี้ไม่มีชีวิตรูป และก็รวมไปถึงต้นไม้ ต้นไม้ภาษาไทยบอกว่า ต้นไม้มีชีวิต เพราะว่ายืมศัพท์มาใช้ ถ้าต้นไม้มีชีวิตได้เพราะคำว่ารูป จะมีชีวิตได้ต้องมีจิตกับ**เจตสิก ถ้าไม่มีจิต เจตสิกอันนั้นไม่มีชีวิต** จำง่ายๆ อะไรที่ไม่มีจิต เจตสิก เขาคิดฟุ้งซ่านเพราะต้นไม้เหมือนเราไหม? ถ้าอะไรไม่ค่อยเหมือนเรา สิ่งนั้นไม่มีชีวิต แต่ว่าภาษาไทยที่ยืมศัพท์ธรรมมาว่าต้นไม้มีชีวิต พืชผักอะไรก็มีชีวิต แต่ถ้าเป็นธรรมพระพุทธองค์แล้วนี้ ถ้าอะไรที่ไม่มีจิตเจตสิกสิ่งนั้นไม่มีชีวิต

ถามว่า เชื้อโรคมีชีวิตไหม?...ถ้ามี ต้องมีจิต เจตสิก ถ้าใครตอบได้ว่า เชื้อโรคมีจิต เจตสิก เชื้อโรคก็มีชีวิต อะไรก็ตามถ้าใครทราบว่าสิ่งนั้นมีจิต เจตสิก สิ่งนั้นมีชีวิต ถ้าไม่มีจิต เจตสิก ไม่มีชีวิต เพราะไม่ก่อให้เกิดรูป ถ้าเมื่อไรมีจิตกับเจตสิก มีชีวิตไหม?...มีดูตรงไหน? ชีวิตเจตสิกมีชีวิตแล้ว อะไรเมื่อไรมีจิตมีเจตสิก สิ่งนั้นมีชีวิต จิตกับเจตสิกมีชีวิตไหม?...มี มีชีวิตตินทรีเจตสิก หรือ ชีวิตนาม ที่บอกที่เป็นชีวิตรูป เพราะชีวิตตินทรีย์เป็นองค์ประกอบ ตอนนั้นเราค่อยไปสิกขาอีกทีหนึ่ง จิตกับเจตสิกมีชีวิตเพราะมีชีวิตนาม มีชีวิตหรือชีวิตเจตสิกนั่นเอง ชีวิตเจตสิกเมื่อไปทำงานกับจิต ทำให้จิตกับเจตสิกมีชีวิตด้วย เมื่อไรรูปมีชีวิตรูป เมื่อนั้นสิ่งนั้นมีชีวิต ถ้าอะไรไม่มี ตรงนี้เป็นตัวกำกับชีวิตรูป๑ ที่บ่งบอกว่ามีชีวิต เราจะมาเถียงกันเรื่องต้นไม้มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต และเราก็จะเถียงกันว่าต้นไม้มีวิญญาณหรือไม่มีวิญญาณ

บอกแล้วตรงนี้ว่า เมื่อไรมีจิตกับเจตสิก จะรู้มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ดูที่ชีวิตเจตสิกนั่นคือจิตกับเจตสิกมีชีวิต แปลว่ามีการทำงานได้ เมื่อมีรูป ถ้ามีชีวิตรูป สิ่งนั้นเป็นสิ่งมีชีวิต แสดงว่าสิ่งนั้นมีจิต เจตสิกด้วย ต้นไม้อะไรก็ตามที่เราเห็น ไม่ว่าจะเป็นอะไรก็ตาม ถ้าใครรู้ว่าต้นไม้นั้น อย่างต้น ปะการัง ถ้าบอกว่าเมื่อไรปะการังมีชีวิต เมื่อไรเรารู้ว่าต้นปะการังมีจิตกับเจตสิก เมื่อนั้นปะการังมีชีวิต ปะการังก็คือต้นไม้นั่นเอง สิ่งอะไรถ้ามีจิต เจตสิก เมื่อนั้นเรียกว่ามีชีวิตในภาษาธรรม ในภาษาพระพุทธองค์ แต่ว่าภาษาโลกทั่วไปเขาก็จะบอกว่าต้นไม้มีชีวิต คือรู้กันทั่วไป แต่ไม่ใช่เป็นหลักธรรม ถ้าหลักธรรมของพระพุทธองค์จะทรงอธิบายเรื่องชีวิต ต้องรู้เรื่องอย่างนี้ ต้องรู้เรื่องจิต เจตสิก รูป จิตกับเจตสิกก็มีชีวิต รูปก็มีชีวิตเพราะมีชีวิตรูป ที่มีอย่างนี้จะเห็นว่าชีวิตรูปกับชีวิตเจตสิกมันเข้ากันอยู่ เจตสิก ชีวิตเจตสิกกับชีวิตรูป ทำให้ตรงนี้เข้ากันทำให้มีจิตกับเจตสิก จิตกับเจตสิกถ้าไม่มีสื่อถึงกัน รูปนี้ก็ไม่มีชีวิต ฉะนั้น ต้นไม้อะไรก็ตามไม่มีจิต เจตสิก ไม่มีตัวเชื่อมโยงระหว่างชีวิตรูปกับชีวิตเจตสิก สิ่งนั้นจึงไม่มีชีวิต เราจะเรียกต้นไม้ว่าเป็น พืชพันธุ์(พี-ชะ-พัน)หรือพืชพันธุ์

พอมาถึง “รูป” เราก็เข้ามาสู่กระแสธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่จะมาเป็นรูป ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นรูปหมด รูปมีชีวิตหรือรูปไม่มีชีวิต ภูเขา ไม่ว่าตึกรามบ้านช่อง ไม่ว่าจะเป็นสิ่งใดๆ ก็ตาม ไม่ว่าเป็นน้ำมันหรือเป็นพลาสติกใดๆ ก็ตาม สิ่งนั่นคือเรียกว่ามหาภูตรูป ต้องประกอบด้วยมหาภูตรูป แล้วแต่ว่าจะมีมากน้อยขนาดไหน มหาภูตรูป

คือปฐวี อาโป เตโช วาโย ที่อธิบายไปแล้วว่า มหาภูตรูปไม่ใช่ดินที่เราเห็น ไม่ใช่น้ำที่เราเห็น ไม่ใช่ลมที่เราเห็น ไม่ใช่ไฟที่เราเห็น แต่เป็นสิ่งที่เราไม่เห็น มหาภูตรูปอย่างนี้ที่เราเห็นเป็นกระบวนการรวบรวมตัวของมันเองแล้ว อย่างนี้เรียกว่าสสัมภารปฐวี หรือปกติปฐวีที่รวบรวมมาแล้ว แต่สิ่งที่เป็นน้ำอย่างที่เราเห็นเป็นน้ำ ก็เป็น สสัมภาระ ไม่ใช่เป็นตัวของมหาภูตรูป แต่มหาภูตรูปอยู่ในนี้ เวลามหาภูตรูปอย่างนี้แสดงว่า แยกจากกันไม่ได้

เมื่อพูดถึงปฐวี ต้องนึกถึงอาโป เตโช วาโย พอพูดถึงมหาภูตรูปต้องนึกถึง ๔ อย่าง ฉะนั้น เมื่อมี ๔ อย่างแล้ว ถ้าเป็นต้นไม้ ถามว่า

- ต้นไม้มีมหาภูตรูปไปไหม?...มีมหาภูตรูปทั้ง ๔
- ต้นไม้มีปสาทรูปไหม?...ไม่มี ปสาทรูปคือจักขุปสาท โสตปสาท ฆานปสาท ชิวหาปสาท กายปสาท ก็จะเห็นว่าต้นไม้มีปสาท (ตัดไปแล้ว)
- ต้นไม้มีวิสัยรูป ต้นไม้ออกเสียงดัง วิสัยรูปก็คือรูปวิสัยรูป สัททวิสัยรูป คันถวิสัยรูป รสวิสัยรูป มี ๔ อย่าง จะเห็นว่าต้นไม้กลิ่นหอม มีลักษณะแตกกัน วิสัยรูปของต้นไม้ก็มีลักษณะแล้วแต่เขาจะเป็นลักษณะอย่างไร ต้นไม้จึงมีนานาพันธุ์ นานาชนิด อย่างนี้เขาเรียกว่ารูปวิสัยรูป มีมหาภูตรูปแล้ว แต่เขาขาดปสาทรูป แต่มีวิสัยรูป มีกิ่งก้านมีใบมีรากนั่นคือวิสัยรูปคือลักษณะของเขา แล้วดอกไม้ หอมบ้าง เหม็นบ้าง แล้วแต่ นั่นก็คือเป็นเรื่องของวิสัยรูป
- ภาวรูป ต้นไม้มีอิตถินทรีย์ ปุริสินทรีย์ ผู้หญิงผู้ชายมีไหม?...ไม่มี ต้นมะม่วงพอปลูกมะม่วงอย่างไรต้องมีผล นอกจากใส่ดินอาหารผิดๆ ไป มันจึงไม่ออกผล ที่แห้งแล้งไม่พอเพียง ฉะนั้น สิ่งที่ต้นไม้จึงออกผล ไม่ได้บอกว่าเป็นพันธุ์พืชตรงนี้ไม่ได้บอกแต่ออกมาแล้ว มีกระบวนการการทำงานของเขาอยู่ ให้ออกผลแต่สิ่งที่ออกผล เมื่อภาวรูปนี้ไม่มี เพราะความเป็นหญิงเป็นชายไม่มี ก็ไม่มีตรงนี้
- หทยรูป ไม่มี...มีหัวใจเต้นตุ้บสูบฉีดโลหิต ไปเลี้ยงต้นไม้มีไหม?... ก็ไม่มีหทยรูป เพราะ **หทยรูป เป็นที่เก็บของจิตกับเจตสิก**
- ชีวิตรูป... ไม่มีชีวิตรูป

- อาหารรูป มีอาหารรูปของต้นไม้ ต้นไม้ต้องการอาหารฉะนั้น ต้นไม้ก็มีต้องการอาหาร
- ปริจเฉทรูป ต้นไม้มีปริจเฉทรูป ๆ นี้มีช่องว่าง ถ้าไม่มีช่องว่างต้นไม้ตาย เราไม่มีช่องว่างก็ตาย ช่องว่างเวลาเล่นแล้วเหงื่อออก คนที่เวลาออกกำลังเหงื่อไม่ออกจะอันตราย ทั้งตัวทั้งในตับไตไส้พุง เรียกว่ามี ปริจเฉทรูป เพื่อให้มีธาตุสารอาหารเข้าทั้งภายใน ภายนอก ปริจเฉทรูป...ต้นไม้มี ต้นไม้กินอาหารทางราก ทางใบ มีช่องว่างตลอดทั้งต้น เวลาเรามาเลื่อยดูแล้วจะเห็นว่าถ้าเอากล้องส่องจะเห็นว่ามันสลับซับซ้อน
- วิญญัตติรูปก็คือ กายวิญญัติ วจีวิญญัติ กาย วจี เป็นการทำงานที่สั่งมาจากจิต กายวิญญัติเป็นเครื่องบ่งบอกว่าเราจะบรรลุธรรม ไม่บรรลุธรรม ก็อยู่ตรงนี้ มีส่วนอยู่ตรงนี้ ฉะนั้น พอกายวิญญัตติรูป ต้นไม้ไม่มี
- อาการรูป....ต้นไม้ไม่มี อาการรูปมี รูปัสสลหุตา รูปัสสมุทุตา รูปัสสกัมมัญญตา ต้นไม้ไม่มีตรงนี้
- ลักษณะรูป ๔ ....ต้นไม้มี ก็คือ รูปัสสอุปจยะ (หรืออุจจโป) รูปัสสสันตติ รูปัสสชรตา รูปัสสอนิจจตา ต้นไม้มีทั้งหมด มันจึงต้องอยู่ไม่เท่าไรก็ต้องตาย เช่นเดียวกัน

จะเห็นว่าต้นไม้นั้นจะมีความต้องการไม่กี่อย่างเท่านั้นเอง แต่มีเหมือนเรา แต่ถ้าคนพอพูดถึงมนุษย์จะมีลักษณะอย่างนี้ มีใช้แล้วก็ไม่ใช้ พระพุทธองค์ก็เลยจะเรียกว่ามีขันธ์ห้า ฉะนั้น เราจะเห็นมหาภูตรูปที่บอกแล้ว จะรู้จักมหาภูตรูปได้ เมื่อเราเห็นมหาภูตรูปในเทวดา ใครเคยเห็นเทวดาบ้าง? ในเทวดาประกอบด้วยมหาภูตรูป เปรต อสุรกาย สัตว์นรก ใครเคยเห็นสัตว์นรกบ้าง? ในสัตว์นรกนั้นประกอบด้วยมหาภูตรูป สิ่งนั้นแหละ แต่ถ้ามาประกอบอย่างที่เราเห็นทั่วๆ ไป ทั่วๆ ไปเป็นสสัมภาระในการประชุมของมหาภูตรูป เทวดาก็ประชุมแล้วเป็นสสัมภาระ แต่ว่าเราไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเนื้อ กัมมัฏฐานใดๆ ก็ตาม วิปัสสนาใด ๆ ก็ตาม มันไปอยู่ในนั้น เช่นเดียวกันมหาภูตรูปนี้ เราก็มองไม่เห็นแล้ว จิตกับเจตสิกเป็นอย่างไร ยิ่งมองไม่เห็นใหญ่เลย แต่พระพุทธองค์บอกว่าจะทำอย่างไรจึง

มองเห็น ก็ต้องปฏิบัติตามคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่อไป และในที่สุดเราก็จะเห็น จิต เจตสิก รูป อันนี้เราก็จะมองเห็นว่ามหาภูตรูป ๔ ประกอบอย่างนี้

เราก็ได้สิกขากันมา จนกระทั่งมาถึงลักขณรูป๔ สุดท้ายแล้ว ที่มาสุดท้ายนี้จะเชื่อมโยงระหว่าง จิต เจตสิก กับมหาภูตรูป มีความเป็นมาเป็นไปอย่างไร กับรูป ตรงนี้เอง ตรงที่อยู่ท้าย ไม่ว่าข้อธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพระพุทธเจ้า สังเกตให้ดี **ข้อท้ายเป็นตัวกำกับ** เป็นตัวสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งๆ ที่อย่างอื่นก็สำคัญ แต่ให้เห็นว่า**รูปนี้จะไม่เที่ยง เกิดจากอะไร?...ก็จะเกิดจากลักขณรูป** ทั้งหมดนี้ไม่เที่ยงแท้แปรปรวนไปตามสภาพไม่มีอะไรตั้งอยู่ได้นาน แม้แต่เป็นเทวดาก็ตั้งอยู่ไม่ได้นาน ที่ไม่ได้นานก็เพราะลักขณรูป แต่ของเทวดาจะเป็นลักขณรูปที่ประกอบไปด้วยบุญ แต่เราประกอบไปด้วยกรรมที่ทำมา รูปจะอยู่นานไม่นานอยู่ที่กรรมของเรา ฉะนั้น ตัวลักขณรูปตรงนี้เป็นตัวสุดท้าย เราก็มาถึงตัวสุดท้ายคือลักขณรูป อันนี้ก็พอเห็นเป็นแนวทาง

(ถาม) *ที่ว่าเทวดาเป็นโอปปาติกะ เขาบอกต้นไม้ก็เป็นโอปปาติกะ คนพูดประเภทนี้เป็นมิจฉาทิฏฐิหรือไม่?* (ตอบ) มีแวว*ออก* คนพูดว่า *"ต้นไม้เป็นโอปปาติกะด้วย"* ...แวว*ออก*แล้ว อย่างผมพูดก็แค่ขุม ๗ ผมพูดว่าต้นไม้มีโอปปาติกะ ถ้าบอกว่าโอปปาติกะอยู่ที่ต้นไม้ได้ ถ้าต้นไม้มีโอปปาติกะได้ *แต่ถ้าต้นไม้เป็นโอปปาติกะ*...ก็แว*ออก* ถ้าผมพูดฆราวาสพูดก็ขุม ๗ ถ้าพระพูดลึกกว่าเราหน่อยไปขุมแปด ถ้าผมพูดก็แค่ขุม ๗ ขุม ๗ อยู่เป็นมหากัปป์เลย มหากัปป์ไม่รู้เท่าไร แต่คนพูดนี้พยายามจ้องสาธุไว้ ถ้าสาธุเมื่อไรได้ขึ้นจ้องสาธุไว้ ใครไม่อยากคิดมาก ไม่อยากทำอกุสลมาก ไม่อยากมีที่ไป ที่ไม่ต้องทำอกุสลเลย ถ้าใครคิดมากไม่ต้องทำ ไม่อยากทำเลย มีขุม๑ **สัตว์นรกไม่มีเวลาคิดอกุสล** สบายไหม! ใครอยาก! เขามีแก้อยู่แล้ว ใครที่รู้ผิด *"มันกลุ้มเหลือเกิน ทำไมเราคิดมากคิดน้อยใจเสียใจ ไม่สบายใจ เราทำไมจึงจะหายคิด เราทำไมจึงจะหายคิดแบบนี้"* โดยไม่รู้หลักธรรมคำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อย่างนี้เราจะลงไป ลงไปเพื่อไม่ต้องทำอกุสลไม่ต้องคิดแบบนี้ ไม่มีเวลาจะคิด คิดอย่างเดียว หนีอย่างเดียว ในนรกไม่ต้องทำชั่ว ถ้าใครอยากจะไม่ต้องทำอกุสล หรือทำชั่วก็ไปอยู่ นรกตั้งแต่ ๘ ขุมไปแล้วไม่มีเวลา ไม่มีเวลาจะไปคิดอะไรเลย เหมือนเราฝันอย่างนี้ ถ้าเราไม่อยากฝัน...ให้ไปเป็นอะไร หรือเรา

อยากจะไม่มีทุกข์อย่างนี้ พระพุทธองค์ก็สอน ถ้าเราไม่อยากมีทั้งกุสลและอกุสล เราถึงจะไป ใครอยากตอบ"มีกุสล มีอกุสล"...ก็ไม่ต้องไป ถ้าอยากจะไม่มีทั้งกุสลและอกุสล สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็จะทรงสอนเพื่อไม่ให้มีทั้งกุสลและอกุสล พอมาศึกษา ถ้าเราน้อยใจ เสียใจ...เรื่องอกุสล เราไม่ได้หนีทั้งกุสลและอกุสล...(มันก็ได้ไปแน่ๆ ก็คือไปหนีอกุสล) เรากลุ้มใจ เราคิดมาก เราไม่รู้ว่าที่เราคิดมากเราไปสะสมไว้ และเขาบอก *"นี่ไม่ต้องคิดอีกแล้ว ไปอยู่ที่นี่ดีกว่า"*...จิตเขาบอกที่เราสะสมไว้ทั้งหมดเขาจะพาเราไป... ชื่อเราก็ไม่มี ดูในนรกก็จะไม่มีชื่อเรา แต่ว่าจิตเขาจะพาไป ว่านี่คิด...เราคิดมาก น้อยใจเสียใจเขาก็ไปสะสมไว้ พอสะสมเสร็จเรียบร้อยก็พาเราไป ไปนรกตั้งแต่ขุม ๑ ถึงขุม ๘ และบริวารอีก ๕๐๐ ขุม ก็ไม่ต้อง ไม่ต้องกลุ้มใจ ถ้าเป็นเปรตกลุ้มใจ เพราะเปรตหิวกระหายต้องทุกข์อยู่ตลอด ต้องคิดทุกข์ เวทนา เดี๋ยวไม่มีอาหารจะกิน ไม่มีอาหารจะบริโภคหิวโหยตลอดเวลาอย่างนี้มีอกุสล

ฉะนั้น ถ้าเรารู้อย่างนี้สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงจะชี้ ชี้ว่าเราต้องทิ้งทั้งกุสลและอกุสล จะทิ้งได้อย่างไร? ไม่ใช่ตอนนี้ทิ้ง ใครตอนนี้ลองใครทิ้งกุสลไปซิ ถ้าทิ้งกุสลตอนนี้ ยังไม่ได้มีกุสลเลยแล้วทิ้งกุสลจะเป็นอะไรเกิดขึ้น...ก็ไปอยู่นรก ไปไม่ต้องทำอกุสล นั่นก็คือสิ่งที่เรารู้เราทราบว่าอะไรเป็นอะไร ถ้าเราไม่ฟังธรรมจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราจะรู้ลึกอย่างนี้ไหม? อย่างนี้เป็นคำสอนที่พระพุทธองค์ชี้ผิวเผิน ค่อยๆ ลุ่มลึกไปตามลำดับ ไม่มีอะไรที่ทำแล้วฟันเลย ไปถึงข้างล่าง ไปถึงก้นบึ้งเลย อธิบายแล้วเราจะเข้าใจได้อย่างไร? พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมไปเป็นลำดับว่า "ธรรมที่คถาคตบรรลุนี้เหมือน... มหาสมุทรย่อมลึกลงไปตามลำดับ ลาดลงตามลำดับ ไม่โกรกชันเหมือนภูเขาขาดฉันใด พระธรรมวินัยนี้ก็ฉันนั้น มีการศึกษาตามลำดับ การปฏิบัติตามลำดับ การบรรลุธรรมตามลำดับ ลุ่มลึกลงตามลำดับ" ก็ค่อยๆ เป็นค่อยไป ไม่ใช่ไปฟังลึกไปเลย แล้วก็ไม่รู้เรื่อง ฉะนั้น ต้องค่อยเป็นค่อยไป อย่าใจร้อน ใจร้อนแล้วไปไม่ไหว ใจร้อนใจเย็นอะไรก็ไม่ได้ ธรรมสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องเป็นไปตามลำดับ ศึกษาไปตามลำดับ เมื่อศึกษาไปตามลำดับ ก็ค่อยๆ สะสมไปเรื่อยๆ พอทำไม่เท่าไร *"อยากจะบรรลุ"* อย่างนี้ *"เมื่อไรจะบรรลุ เมื่อไรจะได้ผล"*...แล้วจะได้ผลไหมพูดแบบนี้ จะบ่นได้อย่างไร? *"ไม่เห็นได้ผลอะไรเลย? ทำกันดีนี่...ดูทุกคนเลย มาฟังธรรมชั้นสูงแต่ไม่ได้ผลเลย"* พูดได้อย่างไร? เรานี้

เรารู้ตัวเราเองว่าเราจะไปแค่ไหน เพียงไร จะต้องค่อยเป็นค่อยไป ค่อยสิกขาไปตามลำดับ เราจะไปรู้เลยไม่ได้ เพราะพื้นฐานยังไม่มีอะไรเลย เราก็ต้องค่อยๆ ติดตามไปเรื่อยๆ ถึงบอกว่าให้ฟัง ๑๐ ครั้งๆ ละ ๒ วันอย่างนี้ รวมแล้ว ๒๐ วันเท่านั้นเอง ไม่มากใช่ไหม เรียนหนังสือกว่าจะเป็นมหาหลายปี สอบอีกเป็นปี เรียนอะไรก็เป็นปี ถ้าตกอีกหลายปี แล้วนี่แค่ ๒๐ วันเท่านั้นฟังไม่ได้ พอครบ ๒๐ วันไปได้เลย ไม่ต้องมาฟัง ไปศึกษาที่ไหนก็ได้ แต่ให้ฟัง ๑๐ ครั้ง เพื่อเราไม่ต้องมีอกุสล เมื่อไม่รู้แล้วไปพูดข้างนอก ยังไม่ทันรู้อะไรเลย พอไปข้างนอกแล้วก็ไปวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งยังไม่รู้เลยว่าเขาพูดอะไร สิกขาอะไร ฉะนั้นป้องกันของเราไว้ก่อน ให้แค่ ๒๐ วันเท่านั้นเอง ๒๐ วันคือ ๑๐ ครั้ง แล้วจะไปไหนก็ไปได้ นี่เริ่มแค่วันเดียว เราเริ่มจะรู้อย่างนี้แล้ว

ลักขณรูป ลักขณรูปก็อธิบายไปบ้างแล้ว ลักขณรูปประกอบด้วย

๑. รูปัสสอุปจยะหรืออุจจโป ๒. รูปัสสสันตติ

๓. รูปปัสสชรตา ๔. รูปัสสอนิจจตา

มี ๔ อย่าง เวลาที่เราจะสิกขาธรรม จะทำความเข้าใจ เราแยกศัพท์ก่อน แยกศัพท์ตามบาลี คือแยกลักขณะกับรูป เวลาจะสิกขาธรรม ลักษณะเขาแปลว่า *"เครื่องกำหนดรู้ด้วยกาลเวลา หรือเป็นเครื่องกำหนดว่าจะมีการเสื่อมไปตามกาลเวลา มีกาลเวลาเป็นเครื่องตัดสิน"* เขาแปลบาลี แต่ถ้าเป็นคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ได้แปลว่าอย่างนั้น พอพูดถึง**ลักขณะ เราก็ต้องนึกถึงอะไร? ...ลักขณะก็ต้องแยกออกมาคือ สามัญญลักษณะ กับวิเสสลักษณะ**

พอพูดถึง**ลักขณะ**ต้องลงมาที่สามัญญลักขณะกับวิเสสลักขณะ สามัญญลักขณะมี ๓ ไม่ใช่"สามัญ" ที่เขาแปลว่า*"ธรรมดาเช่นนั้นเอง"* สามัญญลักษณะที่เขาแปลว่า "ธรรมะ" คือ*"ธรรมดาเช่นนั้นเอง"* คือมาจากตรงนี้แต่แปลอย่างนี้แปลภาษาโลก ถ้าเราบอกลักขณะคือ*"การเสื่อมไปตามกาลเวลา มีเวลาเป็นกำหนดชี้ขาด"* อย่างเรานี้อายุ ๑๐๐ ปีก็ตาย แต่ก่อนจะตายก็แก่ลงมาเรื่อยๆ ชี้ขาดด้วยกาลเวลา ชี้ขาดเวลาเรารับประทานอาหารไปแล้ว อิ่ม...แล้วหิวใหม่ นี่คือ*"ชี้ขาดด้วยกาลเวลา"* เราต้องกินแล้วกินอีกๆ กินแล้ว กินอยู่นั่นเอง นั่นก็คือ*"เรื่องชี้ขาดตามกาลเวลา"* ลักขณะอย่างนี้เขาแปล แต่ในความหมายของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี้ไม่ใช้ ลักขณะนี้ต้องประกอบด้วยองค์ธรรม ๒ อย่าง

๑. สามัญญลักษณะ ๒. วิเสสลักษณะ

องค์ประกอบของลักขณะ พอรู้แล้วว่ามีการสิ้นไป เสื่อมไปตามกาลเวลาแต่เราไม่ต้องแปล เราก็มาสิกขาลักขณะพระพุทธองค์แบ่งออกมาเป็น สามัญญลักษณะกับวิเสสลักษณะ สามัญญลักษณะ คือ ๑) อนิจจลักขณรูป ๒) ทุกขลักขณรูป เราพูดถึงลักขณะนี้ในเรื่องของรูป ถ้าพูดจิต เจตสิกเราต้องตัดรูปออก เรากำลังพูดเรื่องลักขณรูป ฉะนั้น พูดลักขณะต้องเติมรูปเข้าไป เพื่อให้เห็นว่าอนิจจลักษณะของรูปมันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร? ทุกขลักษณะของรูปเป็นอย่างไร? แล้วก็ ๓) อนัตตลักขณรูป ที่เราพูดถึงลักขณรูป

พอพูดถึง**รูป** ก็คือรูป ๒๘ ต้องแยกลักขณะกับรูปออก พอพูดรูปนึกถึงรูป ๒๘ แสดงว่าอยู่ในรูป ๒๘ แล้ว เราพูดลักขณรูปอยู่ในรูป๒๘ ในรูป๒๘ มีสามัญญลักษณะอย่างนี้ ส่วนที่๒ ของวิเสสลักษณะ ก็ต้องมี ๑. ลักขณะ ๒.รสะ ๓.ปัจจุปัฏฐาน ๔.ปทัฏฐาน ฉะนั้น พอบอกว่าลักขณะเป็นอย่างนี้ ลักขณะที่อยู่ในรูป พอในรูป ๒๘ ลักขณะของรูป ๒๘ ต้องประกอบด้วย วิเสสลักษณะกับสามัญญลักษณะ

ถ้าเราพูดถึงปรมัตถธรรมเรานึกจิต เจตสิก รูป ในจิต เจตสิก รูปในปปรมัตถธรรมก็แบ่งออกเป็น สามัญญลักษณะกับวิเสสลักษณะ สามัญญลักษณะมี อนิจจลักขณรูป ทุกขลักขณรูป อนัตตลักขณรูป และวิเสสลักษณะมี รสะ ปัจจุปัฏฐาน ปทัฏฐาน ของลักขณรูป

ถ้าเป็นจิต ลักขณจิต ก็มีสามัญญลักษณะกับวิเสสลักษณะ เช่นเดียวกันจะเห็นว่าเขาทำงาน พอพูดถึงการทำงานของจิตกับเจตสิกแล้ว เจตสิกก็จะมีเหมือนกันอย่างนี้ แต่ว่าถ้าบอก สามัญญลักษณจิตกับวิเสสลักษณจิต และสามัญญลักษณเจตสิกกับวิเสสลักษณเจตสิก ฉะนั้น อนิจจลักษณะ ทุกขลักษณะ อนัตตลักษณะ เราไม่รู้ว่ามาจากไหนๆ ฉะนั้น ที่ปรากฏอยู่อย่างนี้สามัญญลักษณะเกิดจากการทำงานของวิเสสลักษณะ มีการทำงานของวิเสสลักษณะ ทำให้เกิดอนิจจลักษณะ ทุกขลักษณะ อนัตตลักษณะ สามัญญลักษณะกับวิเสสลักษณะก็มีอย่างนี้

ถามว่าในรูปมีอย่างนี้ทุกตัวไหม ? ในรูป ๒๘ มีทุกตัวไหม ?...มีทุกตัว ตั้งแต่ปฐวีก็มีสามัญญลักษณะกับวิเสสลักษณะ พอบอกว่ารูป๒๘ ไม่ใช่รวมเหมาแล้วเป็นรูปทั้ง

๒๘...ไม่ใช่ ไม่ใช่ว่า *"รูปเรานี้เสื่อมไปอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา"*...ไม่ใช่ไม่รู้ จะไปบอกใครว่า *"เราก็มีความแก่เป็นธรรมดา"* อย่างที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า "ชะรา ธัมโมม หิ *เรามีความแก่เป็นธรรมดา"* ไม่รู้ว่าความแก่คืออะไร? อย่าไปบอกว่ารูปเราแก่ ถ้าเราไปสอนเขาว่า *"เราก็แก่ ผมก็หงอกๆ ถ้าหงอกแล้วย้อมๆ แล้วไม่แก่"* แต่ว่าจริงๆ แล้ว "ชะรา ธัม โมม หิ" ไม่ได้แปลว่ามีความแก่เป็นธรรมดา เรายังไม่รู้ความแก่ในความหมายของ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่อย่างนี้

ฉะนั้นในลักขณรูปในรูป๒๘ เราต้องนึกให้ออกว่ารูป๒๘(มหาภูตรูป๔, ปสาทรูป๕, วิสัยรูป๔, ภาวรูป๒, หทยรูป๑, ชีวิตรูป๑, อาหารรูป๑, ปริจเฉทรูป๑, วิญญัตติรูป๒, อาการรูป๓, ลักขณรูป๔) ที่มีคุณสมบัติของเขาอย่างนี้ พอบอกรูป๒๘ อย่าไปนึกว่าส่วนหนึ่ง ส่วนใด ต้องนึกถึงรูปที่มี ๒๘ คือมหาภูตรูป มหาภูตรูปใครมองเห็นบ้าง?...ไม่มีใครมองเห็นในรูป แต่รูปมีการเสื่อมมาตั้งแต่ภายใน ซึ่งเราไม่ทราบ ฉะนั้น ลักขณรูป๒๘ บอก **ลักขณะคือการเสื่อมของภายใน** ที่เราผมจะหงอกมานี้กว่าจะหงอกได้ต้องใช้เวลานานมาก อายุบางคนถ้าแพ้ผมก็อาจจะหงอกไวหน่อย แต่ถ้าไม่ผิดปกติอาจจะ ๔๐ - ๕๐ แล้วผมเริ่มจะหงอก นั่นก็คือใช้อาศัยระยะเวลา **แต่จริง ๆ แล้วแก่มาตั้งแต่อยู่ภายใน** คำว่า "ชะรา ธัม โมม หิ" ชราความแก่ไม่ใช่แปลว่าแก่ แก่ในชราในความหมายของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่ชรา แต่สรุปผลมาเป็นชรา พูดชราขึ้นมาเพราะว่าพูดของง่ายๆ หยาบๆ เพื่อไปหาของละเอียด

ฉะนั้น คำว่าลักขณรูป วิเสสลักษณะ คุณสมบัติของแต่ละตัวๆ ที่เขาทำงาน แล้วก็มีลักชณะ รสะ ปัจจุปัฏฐาน ปทัฏฐาน ฉะนั้นพอเขาทำ ถ้าอ่าน โสตถิธรรม เล่ม ๑๗ ในเรื่องของมหาภูตรูป ที่ยกตัวอย่างเรื่อง ไฮโดรเจน ออกซิเจน เรื่องน้ำ จะเห็นอธิบายเรื่องนี้ แต่ว่าไม่ได้ละเอียดเพียงแต่เปิด เปิดศักราชในการที่จะให้คนใคร่ครวญ ให้คนไปมองว่าเป็นอย่างนี้ได้อย่างไร? สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนอย่างนี้ มีปกติสอนอย่างนี้ ไม่ได้สอนว่า *"ทุกสิ่งทุกอย่าง เกิด แก่ ตาย ทุกอย่างไม่เที่ยง"*...อย่างนี้ไม่ได้สอน แต่ต้องบอกว่าจะเกิด แก่ ตาย ได้อย่างไร? เพราะมีองค์ประกอบอย่างไร?

สามัญญลักษณะเป็นผลของวิเสสลักษณะ เป็นผลที่เกิดว่า**สามัญญลักษณะ คือธรรมดาเช่นนั้นเอง** เป็นผลจากการทำงานระหว่างลักขณะกับรสะ จากรสะมาปัจจุปัฏฐาน

ปัจจุปัฏฐานมาปทัฏฐาน แล้วออกมาและก็มาทำ นั่นคือเป็นการทำงานของรสะ ลักขณะก็คือ สมมุติว่า เป็นดินเป็นมหาภูตรูปที่เป็นปฐวี แล้วก็เมื่อมาผสมกับอาโป สมมติว่าปฐวีกับอาโปเข้ามา พอเริ่มเอาเข้ามาที่ปฐวีก็มีคุณสมบัติของเขาเอง คือลักขณะเป็นแบบนี้ ลักขณะที่จะต้องเสื่อมสลายแน่นอน แต่ไม่สลายเรียกว่า "ธาตุ" **ธาตุแปลว่ามั่นคง** แปลว่าไม่มีเปลี่ยนแปลง แปรสภาพ จะรักษาความเป็นธาตุอยู่อย่างนั้น คำว่าธาตุ แล้วเราค่อยไปรู้รายละเอียดอีกที คำว่า**ธาตุนั้นจะไม่เปลี่ยนแปลงแปรสภาพของมันเลย** มันจะรักษาอย่างธาตุ เช่น **ปฐวีธาตุ**อย่างนี้ มันจะรักษาความเป็นปฐวีไว้ ใครจะมาทำอย่างไรไม่ได้หมด ฉะนั้น ในอากาศที่สูญสลายจากดินกลายเป็นอากาศ อย่างในอากาศนี้มีฝุ่นละอองมากมายเรามองไม่เห็น แต่นั้นคือการรักษาคุณสมบัติของปฐวีไว้ ไม่ให้สูญสลาย

อาโปธาตุ คำว่าธาตุไม่ให้น้ำนั้นสูญสลายอีก คำว่า"อาโป" ไม่ใช่น้ำอย่างนี้ (ยกน้ำในแก้วขึ้นให้ดู) น้ำในมหาภูตรูป ไม่ให้เสื่อมสลายไป การที่ไม่ให้เสื่อมสลายเรียกว่าธาตุ

เตโชธาตุ ไฟก็ไม่ได้สูญ พอไฟมีขึ้นแล้วก็หายไป ในอากาศก็มีไฟ และไฟที่มีอยู่ก็รักษาคุณสมบัติของเขา

วาโยธาตุ วาโยก็รักษาคุณสมบัติ การรักษาคุณสมบัติคงอยู่อย่างนั้นเรียกว่า ธา-ตุ หรือ ธาตุ คำว่าธาตุ เราจะได้ยินคำว่าธาตุมากมาย แต่เราไม่รู้ว่าธาตุคืออะไร?...**ธาตุคือมันเป็นรักษาสภาวะ** ฉะนั้น เวลารวมเป็นมหาภูตรูป **มหาภูตรูปธาตุจะเกาะกลุ่ม มหาภูตรูปไปไหนไปด้วย จะเกาะกลุ่มเกาะไปตลอดเวลา** แล้วก็เริ่มทำงานกันภายใน ระหว่างมหาภูตรูปเขาก็ทำงานด้วยลักขณาทิจตุกกะอย่างนี้ ทำผสมกันไปผสมกันมา พอทำเสร็จแล้ว ก็เลื่อนไป ถ้าลักขณะที่มาเข้ากันได้กับเข้ากันไม่ได้ ถ้าเข้ากันได้แล้วก็ทำด้วยกัน ทำด้วยกันก็ออกมาเป็นรสะ หมายความว่ารสะจะเป็นตัวทำงานอีกที เข้ามาอยู่ที่นี่ ช่วงว่างระหว่างลักขณะกับรสะที่เขาทำงานกัน เข้าไปหากันนี้ ตรงนี้จะเกิดสามัญญลักษณะขึ้นมาคืออนิจจลักษณะของรูปจะมีการเปลี่ยนแปลง **ที่ดอกไม้ต่างสีต่างชนิดกันนี้** ที่เราเห็นมีสีม่วง สีอะไรบ้าง **เกิดจากการทำงานของมหาภูตรูปของอาหารและของอากาศ**ทำงานเกิดอย่างนี้ขึ้นมา พอเกิดการทำงานอย่างนี้ขึ้นมาแล้ว ก็ออกมาเป็นสี เพียงผิดนิดเดียวทำงานกันขยับนิดเดียว ออกเป็นสี จะเห็นว่าดอกดาวเรืองมีหลายสี ดอกกุหลาบมีหลายสี ที่มีหลายสีเพราะว่ามีการทำงานของลักขณะ รสะ ปัจจุปัฏฐาน และปทัฏฐาน โดยอาศัยอุตุชรูป

อาหารชรูปที่ทำงานด้วยกันก็จะออกมาเป็นหลากสีอย่างนี้ นั่นก็คือการทำงานเขาจะออกเป็นอนิจจลักษณะ ทุกขลักษณะ แล้วก็ตั้งไม่นาน มันจะขึ้นของมันไปอยู่อย่างนั้น แล้วในที่สุดก็เสื่อมสลายของมัน นี่เป็นกฎธรรมดาอย่างนั้น ตรงนี้เรียกว่ากฎธรรมดาเกิดจากการทำงาน ฉะนั้นเมื่อเกิดจากการทำงานทุกรูปเขาก็ทำงานกันอย่างนี้ เวลาในจิตของเราที่ทำงานก็แปรเปลี่ยนไป พอเรานึกคิดอะไรขึ้นมา เราจะเห็นว่าเรากลุ้มใจ เรากลุ้มไม่นาน มีเรื่องอะไรเข้ามา พอหาย ทันทีเรื่องอื่นก็เข้ามา เพราะอะไรเพราะรูปนี้ตั้งอยู่ไม่นาน เขาก็เลยมีการแปรเปลี่ยน เราจะฟุ้งซ่านอะไรเราก็ฟุ้งซ่านไม่นาน เราอยากได้อะไร...พอได้แล้วเราก็ไม่ฟุ้งซ่าน และอุทธัจจะ ทุกสิ่งทุกอย่างนั้นมันมีกระบวนการทำงานซึ่งเราไม่ทราบ แต่ทั้งหมดนี้เรียกว่า “ไตรลักษณ์” ใครจะมองเห็นได้ ต้องเห็นการทำงานของ รสะ และปัจจุปัฏฐาน รสะไม่ได้แปลว่ารส (รด) แต่**รสะ เป็นกระบวนการทำงาน** ในรสะมีอยู่ ๒ คำเรียกว่ากิจจะกับสัมปัตติ กิจที่เราแปลว่า *“หน้าที่...การทำงานคือการปฏิบัติธรรม”* ที่เขามาแปลกิจจะในความหมายไม่ใช่เรื่องนี้ ไม่ใช่...*“การทำงานคือการปฏิบัติธรรม”* ที่เราแปลว่ากิจจะแปลว่าหน้าที่ หน้าที่เขาทำตรงนี้ หน้าที่ที่ให้เข้ากันได้ไหม?... ถ้าน้ำกับน้ำมันเข้ากันไม่ได้ มายังไงมาผสมเพราะมีการผลักดันกันอยู่ ถ้าเมื่อไรเข้ากันได้มันต้องเข้ากันก่อน รสะเข้ากันได้ไหม? ถ้าเข้าไม่ได้มันผลัก เช่น กินยาพิษ ยาพิษเข้ามาในร่างกาย รูปรับได้ไหม?...ไม่ได้ พอเข้ามามันรับหรือมันผลักกัน แต่รูปเป็นอย่างไรอยู่ไหม? ถ้ากินกะโหลกไขว้เข้าไปกะโหลกไขว้กับรูปนี้ ลักขณะมันได้ไหม? มหาภูตรูปเหมือนกันไหม? เรามีลักขณะไหมในมหาภูตรูปมีไหม?...มี กะโหลกไขว้มีลักขณรูปไหม?...มี มันเข้ากันได้ไหม?...มันมาถึง...ยังไม่รู้เลยว่าเข้ากันได้หรือไม่ได้ ลักขณะบ่งบอกนี่มันมีมหาภูตรูป นี่ก็มหาภูตรูป บอกว่าลักขณะมันทำหรือยัง...ยังไม่ได้ทำ เมื่อยังไม่ได้ทำ ก็จะมาถึงรสะ พอทำเข้าไปแล้ว กิจจะที่ทำหน้าที่มันเข้ากันไม่ได้ ที่มันมีพิษกิจจะตัวนี้มันป้องกัน ร่างกายของเราจึงมีภูมิคุ้มกันที่เขาเรียกภูมิคุ้มกันมันก็มีตรงนี้ เข้ามาทำตลอดเวลา ฉะนั้น รสะ กิจจะ ตัวนี้ก็คือ การทำหน้าที่ของมหาภูตรูปนั้นๆ หรือสิ่งนั้นๆ ที่เข้ามา ทำหน้าที่อย่างไร? พอเขาทำหน้าที่แล้ว พอตกลงว่าเข้ากันได้เขาจะส่งต่อไป สัมปัตติผสม กิจจะมีหน้าที่เหมือนกับเราผสมสูตรยาสูตรอะไร สูตรปุ๋ย สูตรอะไรที่เอามาผสมกัน เราจะทำอะไรก็ได้ที่เป็นสูตรเรียกว่ากิจจะ และกิจจะตัวที่เนื้อเขาเข้ากันเขาเรียกกิจจะ พอเข้ากันได้ จะเข้ากันได้ไหม?...ก็สัมปัตติผสมแล้ว

พอผสมเสร็จ ก็จะออกมาปัจจุปัฏฐาน ปัจจุปัฏฐานแปลว่ามันผ่านฐานขั้นที่หนึ่ง มาสู่ขั้นที่สอง แล้วมาสู่ขั้นที่สาม เมื่อมาสู่ขั้นที่สามเขาก็จะทำต่อไป ปทัฏฐานว่าใช้ได้ ว่าใช้ได้ก็จะออกมาเป็นตัวสำเร็จ อะไรสิ่งหนึ่งสิ่งใด เช่น การสร้างลูกตาก็จะออกมา กว่าจะมาเป็น

ฉะนั้น คำว่าวิเสสลักษณะมันมาจากภายในก้นลึก เวลาเราทำวิปัสสนาเราก็ไปทำตรงนี้ ถ้าใครเห็นตรงนี้แล้ว ก็จะเห็นอนิจจลักษณะ ทุกขลักษณะ อนัตตลักษณะ ถ้ายังไม่ถึงก็นึกเอาเองก่อน ถ้าไม่เห็นก็ต้องนึกเอา แต่ถามนึกแล้วบรรลุไหม?...ไม่บรรลุเพราะยังไม่ถึงสัจจะ ไม่ถึงอริยสัจจ์ อริยสัจจ์อยู่ตรงนี้ อยู่ที่ลักษณะ รสะ ปัจจุปัฏฐาน ปทัฏฐาน จะอยู่ที่ตรงนี้ อยู่ที่การทำงาน แล้วการเห็นสภาวะอย่างนี้จะเกิดตรงนี้ ฉะนั้น สามัญญลักษณะกับวิเสสลักษณะจึงเป็นของคู่กัน นั่นคือลักขณรูป ฉะนั้น ลักขณรูปเป็นคุณสมบัติเหมือนกับอุจจโป รูปัสสอุจจโปแปลว่าเมื่อมีกรรมเกิดขึ้น กรรมเกิดขึ้น กรรมเกิดขึ้นมาอย่างไร? เมื่อเราจุติ และปฏิสนธิ ก็จะเริ่มแล้ว เมื่อจุติไปปฏิสนธิแล้ว ฉะนั้น คำว่าลักขณะ ถ้าเป็นคน คือจะมีการเกิดหลายอย่าง เกิด โอปปาติกะโตทันที แต่ว่าถ้าเกิดเป็นคนหรือเป็นสัตว์ ลักขณรูปจะอยู่ที่ไหน?...อยู่ที่สุกกะ ลักขณรูปมีอยู่ที่สุกกะแล้ว ฉะนั้นเมื่อไปทำงานสุกกะมองเห็นไหม? ต้องใช้กล้องจึงจะมองเห็น แต่นั้นคือของหยาบ เป็นสสัมภาระแล้ว และเมื่อจุติไปปฏิสนธิเขาก็ไปอยู่ที่นั่น ในตัวของเขาคือลักขณรูปอยู่แล้วในตัวของเขา เมื่อไปผสมกับไข่ออกมาแล้ว ก็เริ่มจะฟัก เมื่อเริ่มฟักก็เริ่มมีการทำงานลักขณะ รสะ ปัจจุปัฏฐาน ไปตลอด

เวลาบอกว่า รูปัสสอุจจโป ตอนที่เขาอยู่ในสุกกะ เขายังไม่ได้เจริญเติบโตเป็นของปกติ แต่เมื่อไรเขาไปยู่ที่ไข่แล้ว เขาจะเริ่มอุจจโป คือเริ่มเจริญเติบโต แต่พออุจจโปนี้สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเรียกตรงนี้ว่าอะไร?...เรียกว่า ชาติ...ถูกแล้ว เรียกมาถึงสุดท้ายที่จะมีอุจจโปก็คือเรียกว่า**อุปาทะ** จะเริ่มแล้วเริ่มมาอุปาทะแล้ว พอมาอยู่ที่ไข่จะเริ่มเจริญเติบโตต้องมีอาหาร มีอะไรก็รู้แล้วแต่จะพูดให้เห็นว่าพอเขาเริ่มจะอุจจโป หรือรูปัสสอุปจยรูปที่อยู่ในลักขณะ ตรงนี้อุปจยะนี้ก็คืออุปาทะ เท่ากับอุปาทะ เราเรียนเรื่องชาติแล้ว ชาติมีขณะ ขณะชาติแล้ว ตอนนี้ก็คืออุปาทะแปลว่า อุปาทขณะ เป็นอนุขณะ ที่จริงอุปาทะเป็นอนุอยู่แล้ว ตรงนี้เองเป็นอุปาทอนุขณะ

ต่อไปก็**รูปัสสสันตติ**ที่ค่อยๆ เจริญเติบโตไปได้ก็อยู่ในช่วงของอุปาทะเหมือนกัน อุปาทอนุขณะแปลว่ามีเพียงอนุขณะเดียวเท่านั้น ตรงนี้ที่เป็นตัวทำงาน อนุขณะเดียวกับอุปจยะกับสันตติเท่ากับอุปาทะ ที่นี้ได้สิกขาเรื่องขณะ พอพูดถึงขณะเราจะบอก *"ขณะหนึ่ง"*...ภาษาไทย *ขณะหนึ่งก็คือเวลาหนึ่ง* แต่เป็น**ภาษาธรรม ขณะหนึ่งแปลว่ามีการทำงานของเขา ด้วยความรวดเร็วในขณะหนึ่งนั้นประกอบด้วย สามอนุขณะ** ในสามอนุขณะก็คือ อุปาทขณะ ฐิติขณะ ภังคขณะ ก็คือในรูปแต่ละรูป ๆ มันจะมีอุปาทะ ฐิติ ภังคะ ในตัวของเขาเอง อุปาทขณะ

ต่อไปก็เป็น **รูปปัสสชรตา** ชรตาซึ่งเราแปลว่า*"แก่"* แต่จริงๆ ในภาษาธรรมในคำว่าแก่นี้ก็คือ ฐิติ ฐิติอนุขณะ เป็นฐิติแล้ว อนุขณะแล้ว...ก็ชรตา

ต่อไป ก็เป็น**รูปัสสอนิจจตา** อนิจจตาก็เท่ากับภังคะ, ภังคะขณะ, ภังคอนุขณะ นี่แหละที่เรียกว่า"ขณะ" ที่เรียกว่าขณะ ภังคขณะ,ภังคอนุขณะ ฐิติขณะจะเห็นว่าในลักขณรูปจะมีอุปจยรูปหรือรูปัสสอุจจโป กับสันตติหรือรูปัสสสันตติเท่ากับอุปาทขณะ ทำไมจึงมาบอกว่าเท่ากับอุปาทขณะ **เพราะพระพุทธองค์จะให้เห็นเทียบเคียงว่ารูปกับจิตจะมีคุณสมบัติที่ใกล้เคียงกัน** ฉะนั้น ของจิต จิตหนึ่งดวง หรือเจตสิกหนึ่งดวงนี้จะประกอบไปด้วยอุปาทขณะ ฐิติขณะ และภังคขณะ เดี๋ยวเราไปเรียนเรื่องวิถีจิตเราจะไปเจอตรงนั้น ว่าในสามในเรื่องของขณะจิตมี ๑๗ ขณะ ใน ๑๗ ขณะคือการทำงานของจิต ๑๗ ขณะ แต่ละดวงหนึ่งขณะมีถึง ๑๗ ดวง แต่ละดวงเขาเรียกว่ามีดวงย่อยเขาเรียกว่า"ขณะ" ในขณะจะมี "อนุขณะ" ในอนุขณะจะมีอุปาทอนุขณะ ฐิติอนุขณะ ภังคอนุขณะ สามตัวนี้และมีความเร็วเท่ากัน หนึ่งคือหนึ่งเลย หมายความว่าไม่มีการชักช้า มีความเร็วเท่ากัน ที่บอกว่ารูปกำลังเกิดขึ้น เขาก็มีความเร็ว ความเร็วหนึ่งอุปาทอนุขณะของรูป บอกว่ารูปมีที่ไหนบ้าง? รูปที่มีอนุขณะมีอะไรบ้าง?... พอบอกมหาภูตรูป ๔

ปฐวีมหาภูตรูป	จะมี	อุปาทะ	ฐิติ	ภังคะ	ในตัวของเขาเอง
อาโปมหาภูตรูป	จะมี	อุปาทะ	ฐิติ	ภังคะ	ในตัวของเขาเอง
วาโยมหาภูตรูป	จะมี	อุปาทะ	ฐิติ	ภังคะ	ในตัวของเขาเอง
เตโชมหาภูตรูป	จะมี	อุปาทะ	ฐิติ	ภังคะ	ในตัวของเขาเอง

ฉะนั้น ในแต่ละดวงนี้ ในแต่ละดวงจิต ในแต่ละรูปจะมี ๓ ตัว ที่มีก็มีแค่ ๒๒ มีที่เป็นครบ ๓ ตัวเลย : มหาภูตรูป๔ ปสาทรูป๕ วิสัยรูป๔ ภาวรูป๒ หทยรูป๑ ชีวิตรูป๑ อาหารรูป๑ ปริจเฉทรูป๑ อาการรูป๓ เป็น ๒๒ รูป **ขาดวิญญัติติรูป๒ ลักขณรูป ๔ ขาดไป ๖ รูป** แสดงว่ามีไม่ครบ จะเห็นว่า **รูปปัสสอุปจยะหรืออุจจโป** แทนที่จะมี อุปาทะ ฐิติ ภังคะ ก็มี**อุปาทอนุขณะตัวเดียวเท่านั้นเอง และมีความเร็วเท่ากับจิต** , **รูปัสสสันตติก็มีแค่อุปาทะอนุขณะ**ตัวเดียวเท่านั้น,**รูปัสสชรตาก็มีแค่ฐิติอนุขณะ**เท่านั้นเอง, **รูปัสสอนิจจตาก็มีแค่ภังคอนุขณะ** คือมีหนึ่งเดียวเท่านั้นเอง

ฉะนั้น จึงเห็นว่าพอมาถึงลักขณรูป สภาวธรรมแปรเปลี่ยน แปรเปลี่ยนได้อย่างไร? แปรเปลี่ยนว่า เมื่อจิตนี้จะไปเข้ากับรูปได้มันต้องมีตัวเข้าไป ตัวที่ว่ากัมมชรูปๆ พูดถึง "กรรม"นึกถึง กรรม ๒๔ **กรรม ๒๔ นี้ที่จะไปสร้างรูป เขาเรียก "กัมมรูป"** ฉะนั้น จะไปสร้างเลยไม่ได้ อย่างจิตนึกอยากไปเข้าต้นไม้แล้วก็สร้างเลย...ไม่ได้ ต้องมีตัวที่เท่าและก็เข้ากันได้ สิ่งที่ตัวมันเท่ากัน และก็ทำได้นั้นมันต้องมีตัวหนึ่งตัวใดที่จะเข้ากันได้ เมื่อเข้ากันได้ถึงจะได้สร้างได้ ถึงจะบอกว่าเราควรจะไปสร้างอะไร?...ที่ไหน?...อย่างไร? เขาจึงจะนำไปสร้าง

เมื่อเรารู้อย่างนี้แล้วว่า ทั้งหมดนี้ จะมีลักษณะเดียวกัน อุปาทอนุขณะ ฐิติอนุขณะ ภังคอนุขณะ รวมทั้งหมดเป็นอนุขณะ มีอยู่ในรูปแล้ว เมื่อมีอยู่ในรูปแล้วก็จะเห็นว่า แต่ละรูปนั้นก็อยู่ในกฎลักขณะนี้เหมือนกัน เราต้องดูหลายชั้น แต่ตอนนี้เรากำลังดูว่าการสร้างรูป สร้างอย่างไร? ฉะนั้น เวลาเราน้อยใจเสียใจนี้เราทำไมจึงปวดหัว แล้วทำไมเราคิดข้าแล้วหัวเราะได้ แล้วหัวเราะอยู่ได้นาน เพราะว่าความเร็วของจิตเท่ากับแสนโกฏิขณะ ดีดนิ้วไปนี้เท่ากับแสนโกฏิขณะ แต่ทำไมเวลาเราคิดมากปวดหัวตั้งอยู่นานแล้วไม่เลิก เวลาเราจะเครียดทำไมไม่เลิก น่าจะแป๊บเดียวแล้วก็หาย มันไม่หายเพราะอะไร? พระพุทธองค์ก็จะทรงสอนตั้งแต่มาแล้วสร้าง**ทำไมคนรูปร่างหน้าตาไม่เหมือนกัน?** ก็นี่แหละที่พระพุทธองค์ทรงบอกคนที่รูปร่างหน้าตาไม่เหมือนกันมีหลายประเภทเช่น ในเทวดา ๖ ชั้น หน้าตาไม่เหมือนกัน มนุษย์ก็ไม่เหมือนกัน สัตว์เดรัจฉาน...สัตว์นรก...อสุรกาย...เปรตก็ไม่เหมือนกัน **เหตุไม่เหมือนกันก็เพราะการสร้างรูปนี้เอง** ฉะนั้น **การสร้างรูปมันจะถูกบันทึกจากกรรม ๒๔** ถ้ากรรม ๒๙ สร้างกับไม่สร้างรูป ท่านมาใหม่อาจไม่ทราบ งง! กรรม ๒๔ คือ

อะไร? กรรม ๒๙ คืออะไร? เพราะมาใหม่ แล้วไม่เคยได้ยินได้ฟังกรรมอะไรที่มีถึง ๒๕ แต่เมื่อไรเราเริ่มจะท่องจิต เจตสิกจะทราบทันทีเพราะกรรม ๒๕ ต้องนึกถึง อกุสลจิต ๑๒ กามาวจรมหากุสลจิต ๘ รูปวจรมหากุสลจิต ๕ (อรูปาวจรมหากุสลจิตไม่มี) รวมเป็น ๒๕ เรียกว่า "กัมมชรูป" ถ้ามี อรูปาวจรมหากุสลจิต๔ (สร้างรูปแบบไม่สร้าง) เรียกว่า "กรรม" อย่างเดียว เป็นกรรม ๒๙

อกุสลจิตมี ๑๒ เราต้องแยก โลภะ ๘ โทสะ ๒ โมหะ ๒ สิ่งที่เรารับรู้รับทราบอย่างนี้ เราไม่รู้เลยว่า อะไรที่เราทำนั้นเป็นกุสล เราตัดสินใจไม่ได้เลยว่าอะไรเป็นกุสล อะไรไม่ใช่กุสล เราคิดเอาเองทั้งสิ้น อันนี้มันน่าจะได้บุญ! ตรงนี้เป็นกุสล! แต่สิ่งที่เขา**รู้อยู่ที่จิต** เราค่อยๆ พอไปถึงจุดนั้นก็ค่อยดูว่าจิตตรงนี้เขาเป็นคนจัดสรรให้ว่าอะไรเป็นกุสล อะไรไม่ใช่กุสล แต่ไม่ใช่หน้าที่เรา แล้วตัดสินใจเลยว่าเป็นกุสล เช่น เอาน้ำไปถวายพระ มาให้อย่างนี้เป็นกุสล เพราะต้อง**ทำตามพระวินัย ก็คือทิฏฐุชุกัมม์** เรารู้ได้แค่นั้นเอง แต่**จิตจะได้มากได้น้อยเป็นเรื่องของจิตที่เขาทำ** จิตที่เขาทำเขาจะบอกได้มากได้น้อยเป็นที่จิต เราทำเหมือนจะว่าได้มากได้น้อย เราไม่ทราบแต่จิตที่เขาบันทึกไว้เขารู้ว่าได้ขนาดไหน? จะได้ขนาดไหนหรือไม่ได้อะไรเลย เราเรียนไปเรียนมาเดี๋ยวตกใจ บุญที่เราทำมาแทบจะสูญเปล่าไปแล้วเราก็นึกไม่ออก !... คือเราจะไม่รู้ต้นสายปลายเหตุ ทุกท่านก็อยากจะมุ่งมั่นไปสู่ที่ดี ที่ดีงามทั้งสิ้น จะไปบอกพระปราชิกได้อย่างไร? เพราะว่าท่านก็ค่อย ๆ เริ่มรู้ไป เริ่มรู้สิกขาที่ถูกต้องจนกว่าจบแล้วจะรู้ว่าคืออะไร? เราต้องกลับใหม่แล้ว เพราะขาดเจตนา ยังขาดเจตนา แต่พอบอกแล้วยังเจตนาต่อ ไปบอกเขาใหม่ ตอนนี้เสร็จ อย่างผมบอกแล้วว่าอย่าพูด *"ละโลภะ โทสะ โมหะ,...อยากให้ละ"* นี้เริ่มรู้แล้ว ชี้ไปแล้ว ถ้าไปพูดต่อไปหลังจากฟังผมไปแล้วทีนี้อันตราย อันตรายแล้ว ถ้าตอนนี้ยังไม่ได้เพราะว่ามาเพื่อให้เกิดความรู้เกิดญาณทัสสนะ ฉะนั้น ที่กระทรวงก็เลย**ให้พระแสดงธรรมตามพระไตรปิฎกเพื่อป้องกันพระไม่ให้ผิดพระธรรมวินัย**

พอเรามาสิกขาตามนี้ เราก็จะได้ข้อคิดและข้อธรรมว่าเป็นไปได้อย่างไร ทำไมเวลาเราคิดมันตั้งอยู่นาน แล้วปวดหัวน้อยใจเสียใจเครียด ทำไมคนจึงเครียด ทำไมคนจึงแสดงอาการต่าง ๆ ก็เพราะเหตุนี้ เพราะจิตมันสร้างรูป และก็ไม่ใช่สร้างแล้วจบ สร้างถึงปัจจุบันนี้ สร้างถึงอนาคตด้วย ไม่ใช่จบ พอจิตสร้างรูป พอสร้างรูปจบไม่ใช่ก็สร้างต่อไป สร้างให้

เกิดรูปใหม่ ตอนนี้รูปเป็นคนจะเปลี่ยนแปลงไม่ได้ มันรักษาภพ พอจิตดวงนี้มาเป็นคนจะเปลี่ยนเป็นวันดีคืนดี *"เดี๋ยวพรุ่งนี้ฉันไม่เป็นคนเป็นงูดีกว่า"* หรือ *"ตอนนี้ อยากจะเป็นนกเหาะ"*...เดี๋ยวเปลี่ยนไปได้ไหม *"พรุ่งนี้บินดีกว่า"* ไม่ใช่อย่างนั้น ตรงนี้ไม่ใช่ให้เปลี่ยนภพมันมาดวงไหน มันก็จะคุมไปตลอด คำว่าคุมไปจนถึงตาย อ่านตรงนี้ก็งง! อีกบอกคุมไปถึงตายเลย ตั้งแต่จุติจิต ปฏิสนธิจิต ภวังคจิต แล้วก็จุติอีก และก็เป็นจิตดวงเดียวกันตลอดจนตาย...ก็เสร็จอีก ตรงนี้เดี๋ยวเป็น **สัสสตทิฏฐิ**แล้วว่า เป็นอย่างไร ก็ต้องเป็นอย่างนั้น คือจิตดวงนี้ถ้าเกิดมาแล้ว ถ้าเกิดมาเป็นคนเปลี่ยนแปลงไม่ได้ เปลี่ยนแปลงจากความเป็นคนไปเป็นอย่างอื่นไม่ได้ วันดีคืนดีจะเปลี่ยนหน้าเปลี่ยนตา *"วันนี้ผู้หญิง พรุ่งนี้เปลี่ยนเป็นผู้ชายดีกว่า"* จะเปลี่ยนอย่างนั้นไม่ได้ คือเขารักษา ภวังคะอันนี้ขึ้นมา หมายความว่าเราเปลี่ยนให้ครบบริบูรณ์ ไม่ใช่ที่ไปแปลงเพศ ให้ครบบริบูรณ์อย่างนั้น เราถึงจะเห็นว่านี่เขารักษา เขารักษาสถานภาพของเขาไม่ให้มีเปลี่ยนไป อย่างเป็นนกอินทรีย์ อยากจะเป็นนกกระจิบ...เป็นไม่ได้ *"ฉันเป็นนกอินทรีย์ต้องหาปลาหาอะไรกิน วันนี้ฉันไปเป็นปลาแปลงเป็นปลาแล้วไปหาปลากิน อิ่มแล้วเป็นนกอินทรีย์ !* " เพราะเหตุนี้เองที่เขารักษาไว้ ที่เขาบอกว่ารักษาภพชาติไว้ รักษาภูมิ ถ้าเรามาด้วยจิตที่เป็นมหาวิบาก ฉะนั้น **สิ่งที่เขารักษาภพรักษาชาติมาจากมหาวิบาก** เมื่อมหาวิบากมาแล้ว เขาก็จะรักษา แต่ไม่ใช่ว่าเขามาแล้วก็กัมมชรูปเขาหยุดแค่นั้น เขาก็สร้างกรรมต่อ ที่เราเป็นไปนี่ เขาก็สร้างกรรม พอเป็นมนุษย์ พวก โลภะ โทสะ นี้มันไม่ปรารถนาดีกับเรา มันปรารถนาให้เราไปเป็นเพื่อน และสัตว์นรกมีมาก คนมาจากไหน? จิตมาจากไหน?...ไม่ต้องไปถาม ถามว่า จิตจะพัฒนาอย่างไร?...ดีกว่า จิตมาจากไหน? รูปมาจากไหน? ก็มาถึงตรงนี้ แต่ทั้งหมดนี้เพื่อเป็นประโยชน์เป็นธรรมหมดเลย การที่จะอุจจโปได้ การที่จะสันตติได้ ต้องมีลักขณะ รสะ ปัจจุปัฏฐาน ปทัฏฐาน มาทั้งสิ้นและก็มีไตรลักษณ์นี้ตลอด สามัญลักขณะนี้เรียกว่าไตรลักษณ์ เราจะเห็นไตรลักษณ์ได้อย่างไร? ที่เขาเรียกว่า "อนุปัสสนา"

อนุปัสสนาแปลว่าเริ่มเห็นที่เขาทำงานกันแล้ว "อนุ"คือเห็นที่อุปาทอนุขณะ ฐิติอนุขณะ ภังคอนุขณะ นั่นต้องไปเห็นไปเห็นแล้วค่อยไปสอนเขาว่าเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป พอบอกว่า อนุขณะ นี่แหละจะไปเห็นอนุขณะคืออนุปัสสนา เราจะทำวิปัสสนา **ก่อนจะไปถึงวิปัสสนาต้องมีอนุปัสสนา แปลว่าคนที่ทำอนุปัสสนาไปเห็น "อนุ"ตรงนี้แล้ว ที่เห็นการ**

ทำงานของ ลักขณะ รสะ ปัจจุปัฏฐาน ปทัฏฐาน ที่ “อนุ” “อนุขณะ”ก็แสดงว่าได้ฌาน สามารถเห็นตรงนี้ ไม่ได้ฌานและบอกเห็นอนุขณะเป็นอย่างไร? และทำอนุปัสสนาแล้วอะไรจะเกิดขึ้น? ไปสอนว่า *“เป็นวิปัสสนาจารย์”*...ตายไหม? *วิปัสสนาจารย์*....ไม่ใช่ธรรมดาอย่างคณะนี้ไม่มีอะไรสักอย่าง เวลาจะชี้ก็ต้องชี้บอกไปอย่างนี้ แล้วก็ทำไปเรื่อยๆ เมื่อเขาถึงเขาเห็นเอง “อนุปัสสนา”นี้ พออนุปัสสนาอยู่จากการทำงาน ลักขณะ รสะ...พอทำแล้ว จะมีอุปาทะ ฐิติ ภังคะเขาอยู่ ในลักขณะในแต่ละตัวจะมีอุปาทะ ฐิติ ภังคะ

เป็นจิตนี้ พระพุทธองค์ทรงเรียกว่า อุปาทะ ฐิติ ภังคะ...อนุขณะ แต่พอเป็นรูปเรียกว่าอุปจยะ สันตติ ชรตา อนิจจตา อนิจจัง,อนิจจตาตัวคุมอีกแล้ว อนิจจตาตรงกับตัวแรก (อนิจจลักษณะของสามัญญลักษณะ) จะเห็นว่ารูป ๒๘ ตัวสุดท้ายคืออนิจจลักขณะ อนิจจลักขณะที่แปลว่าอนิจจลักษณะในสามัญญลักขณะ อยู่ที่ตรงนี้ รูปเราทั้งหมดนั้นต้องถูกควบคุมโดยอนิจจลักขณะ อนิจจลักขณะก็อยู่...ไม่ว่าจิต เจตสิกก็เหมือนกันหมด เพราะว่า จิต เจตสิกที่มีการทำงานจะมีอนิจจลักขณะเหมือนกันหมด ก็แสดงว่าเมื่อเราจะ **ทำวิปัสสนา เราต้องไปเห็นตัวที่เขาทำกันจริงๆ ก็คือที่มหาภูตรูป** พอเขาทำกันที่นี่เสร็จแล้ว มันจะเริ่มต้นด้วยอนิจจลักขณะอย่างนี้ จะเห็นว่า อนิจจลักษณะตรงกับอนิจจลักขณะของรูป ๒๘ แล้วอนิจจลักขณะเกิดจากการทำงานของจิต เจตสิกที่มีการทำงานระหว่างจิต เจตสิก ทำงานแล้วเขาก็ออกมาเป็นอนิจจลักขณะเช่นเดียวกัน

ฉะนั้น เวลาที่จะทำวิปัสสนานี้แหละต้องเริ่มต้นจากการเห็น สิ่งต่างๆ ทั้งหมดนี้แล้วจึงทำเห็น ตรงนี้โดยไม่ต้องไปบอกว่าคือ *“อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา”*...ไม่ต้องไปบอก ไม่ต้องบอกจิตว่านี่ *“อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ผมหงอก ผมอะไร ผมสั้น ผมไม่มี ผมอะไรทั้งหลาย มีหน้าตาหน้าเกลียดทั้งหลาย”*...ไม่ต้องไปบอกอย่างนั้น...ไม่ใช่ อันนั้นมันเปลี่ยนแปลงสภาพ จากสสัมภาระเขาเปลี่ยนแปลง แต่ที่เปลี่ยนแปลงมันมาจากภายใน เราเป็นเด็กเราเริ่มค่อยๆ แก่ลงๆ มันมาจากลักขณะ รสะ ปัจจุปัฏฐาน และปทัฏฐานนี่เอง มันก่อให้เกิดการแก่ ไม่ใช่นึกเอาเองว่า *“นี่ก็คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา”*...พูดไปอย่างนั้น พูดโก้ๆ แต่ว่าไม่โก้ เราพูด *“อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา”* โดยไม่รู้สาเหตุ เป็นไปอย่างไร? แทนที่เราจะเข้าใจ นึกว่าเป็นหลักธรรม อันนี้พวกพราหมณ์ พวกเดียรถีย์ นิครนถ์ เขาใช้ *“อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา”* เขาพูดเป็นกลอนไปเรื่อย โดยไม่รู้ว่า อนิจจลักขณะ เขานำมาอย่างไร สมเด็จ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงยืมศัพท์มา แล้วให้มองว่าตรงไหนคืออนิจจัง? ตรงไหนคือทุกขัง? ตรงไหนคืออนัตตา? นั่นก็เป็นสภาวธรรมอย่างนี้ พอเป็นสภาวธรรมอย่างนี้แล้วนี้ เป็นผลจากการทำงาน มันเป็นของเขาอย่างนี้เอง เพราะว่าทำอย่างนี้ก็ออกมาอย่างนี้ ออกมาตลอดเวลา ไม่มีไม่ออก จึงเรียกว่าสามัญญลักษณะ เป็นของธรรมดาที่มีแล้ว เราค่อย ๆ แก่ลงแต่เรามองเห็นไหม? อาหารที่เราเข้าไปอยู่ในท้องกำลังย่อยอยู่ เราก็มองไม่เห็น แต่มันก็ทำงาน เดี๋ยวเราก็จะหิวอีกแล้ว เราดื่มน้ำไป เดี๋ยวเราก็อยากจะดื่มอีกแล้ว นั่นก็คือการทำงานของเขาอย่างนี้ แต่มันมาจากภายใน ไม่ได้มาจากที่เราเห็นด้วยตาเนื้อ ฉะนั้น **การจะเห็นนี้ต้องไปเห็นที่มโนทวารที่อัปปนาชวนมโนทวารวิถี คือไปอยู่ระบบของการได้ฌานแล้วเท่านั้น** จึงจะปรากฏให้เห็นเท่านั้นเอง ที่เป็นอย่างนี้มันเป็นของเขาอยู่แล้ว ที่เรียกว่า "ธรรมดาสามัญ" การที่เราจะมองเห็นอย่างนี้ได้ต้องอาศัยฌาน ที่เราจะได้ แล้วถามว่าจะได้เมื่อไร?...*เราไปตั้งใจได้*...แล้วจะได้ไหม?...ไม่ได้ **อย่าไปนึก *"อยากได้ฌาน"*เด็ดขาด จะได้ไม่ได้อยู่ที่จิต ถ้าเขาไม่ทำไม่มีทาง ค่อยสิกขาธรรมให้ถูกต้องไปเรื่อย ๆ** ไปอย่างตลอดแล้วเขาทำเอง อยากจะสงบเขาก็สงบ อยากจะมาฟังธรรมอย่างนี้มันสู้กันเยอะกว่าจะมาได้กว่าจะตัดสินใจมาได้ ไม่ใช่ของง่ายมันสู้กัน เราก็นั่นดีกว่า นี่ดีกว่า สู้กันตลอดเวลา เมื่อสู้กันตลอดเวลา อะไรชนะก็ไปทางนั้น กว่าเรามาได้ ที่มาได้นี้ล้วนแต่เด็ดขาดทั้งนั้นเลย ไม่ใช่ธรรมดา ตัดสินใจมาแน่

ลักษณะของรูปให้เห็นอย่างนี้ แล้วเราจะเจาะลึกว่า ที่เข้าจิตเข้าอย่างไร? จิตไปเข้ากับรูปอย่างไร? ที่อธิบายคราวที่แล้วก็ย้ำอีกครั้งหนึ่ง เรารู้แล้วว่าอะไรก็ตามถ้ามันเข้ากันได้ มันมีกำลังเท่ากันมันจะเข้ากันได้ รูปก็จะมีอุปาทอนุขณะ ฐิติอนุขณะ ภังคอนุขณะ ของจิตกับเจตสิกก็มีเหมือนกันคือมีอุปาทอนุขณะ ฐิติอนุขณะ ภังคอนุขณะ จะเห็นว่าเขาเปลี่ยนแปลงไปแล้ว เปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาไปแล้ว เพราะว่า**อนิจจัง ทุกขัง อนัตตาเป็นผลจากการทำงาน** แต่ว่าต่อไปนี้เป็นผลจากการทำงานที่จิตสร้างรูป นี่เป็นจิต

สมมติว่า "เรามีกรรมมา" เราเป็นเรา เวลาเขาจะเข้าไปให้จิตกับรูป เนื่องจากจิตมีการทำงานถึง ๑๗ ขณะก็คือ ๑.อตีตภวังคะ ๒.ภวังคจลนะ ๓.ภวังคุปัจเฉทะ ๔.ปัญจทวาราวัชชนะ ๕.ทวิปัญจวิญญาณ ๖.สัมปฏิจฉนะ ๗.สันตีรณะ ๘.โวฏฐัพพนะ ๙.ชวนะ

๑๐.ชวนะ ๑๑.ชวนะ ๑๒.ชวนะ ๑๓.ชวนะ ๑๔.ชวนะ ๑๕.ชวนะ ๑๖.ตทาลัมพนะ ๑๗. ตทาลัมพนะ รวมแล้วก็จะได้ ๑๗ ขณะ **แต่ละขณะเขาก็มีอตีตภวังคะก็คือเรื่องเดิม ที่เราเคยทำมา เรื่องเดิมคือภวังคจิต ๑๙** นี้เรื่องเดิมที่เขาจะมา ภวังคจิต ๑๙ **แล้วก็เรื่องเดิมที่เราทำในชีวิตปัจจุบันนี้ด้วย ตั้งแต่เกิดมาจนถึงนี้ เราทำอะไรบ้าง มันก็มาอยู่ตทาลัมพนะ แล้วก็จะกลับย้อนเข้ามาไปที่ภวังคจิต หรืออตีตภวังคจิต ก็จะย้อนกลับมา คือจะเป็นวงกลม** เมื่อเราเริ่มด้วยอตีตภวังคะ ภวังคจลนะ ภวังคุปัจเฉทะ ปัญจทวาราวัชชนะ ทวิปัญจวิญญาณ สัมปฏิจฉนะ สันตีรณะ โวฏฐัพพนะ ชวนะ ชวนะ ชวนะ ชวนะ ชวนะ ชวนะ ชวนะ ตทาลัมพนะ ตทาลัมพนะ ก็จะเข้าสู่ภวังคจิต หรืออตีตภวังคจิต แล้วก็จะหมุนไปอย่างนี้ตลอด สิ่งที่เราทำเราจะจำได้ เขาจะบันทึกที่นี่ จะทำอะไรก็ตามเขาจะบันทึกแล้วก็เริ่มมาอย่างนี้ ๑๗ อนุขณะ เนื่องจากในตัวของแต่ละตัวในอตีตภวังคะก็จะมีอุปาทะ ฐิติ ภังคะ จะมีเหมือนกัน ทีนี้ของรูปก็มี อุปาทะ ฐิติ ภังคะ บังเอิญตัวอุปาทะที่บอกไว้แล้วว่าอุปจยรูปมีความเร็วเท่ากับอุปาทะขณะคือมีความเร็ว ๑ แต่พอสันตติ รูปัสสสันตติก็มีความเร็วเท่ากับอุปาทะ ๑ ขณะ แต่พอฐิติ มีความตั้งอยู่ ไม่ได้ไป ๑ ขณะ เหมือนกับอุปาทะ เหมือนกับอุจจโปกับสันตติ แต่ตั้งอยู่ถึง ๔๙ อนุขณะ ที่จริงแล้วในตัวของเขามันมี อุปาทะ ฐิติ ภังคะ ๑ - ๑ - ๑ ฉะนั้นก็เข้ากันได้ ๑ เข้า ๑ เข้า ๑ แต่พอเป็นรูป พอมันเข้า ๑ มันตั้งอยู่นานก็เลยช้า พอตั้งอยู่นาน มันก็ช้า พอจิตเข้าพอมาถึงตรงฐิติ ฐิติตรงนี้คือชราชราแปลว่าแก่ จริงๆ พอมาถึงอนุปัสสนาก็เปลี่ยนชรตามาเป็นฐิติ เรื่องทุกเรื่องเมื่อมันเข้ามาอุปาทะ มันเข้ามาพร้อมกัน จิตส่งมาที่รูป เช่น เขาว่าเรา พอเขาด่าเรา หูได้ยินเสียงมันเข้าเลย เข้าที่อุปาทะเลย พอไปถึงอุปาทะ ที่นี้มันขึ้น พอไปถึงฐิติก็ค่อยๆ ซึม ไม่ผ่านไปที่ภังคะ ถ้าผ่านทันทีเราสบาย มันเข้าหู ผ่านหูซ้ายออกหูขวา...จบแล้ว พอเข้ามันตั้งเลย ฐิติบอกตั้งอยู่นานเลย *"เขาว่าเรา ทำไมเขาด่าเรา ทำไมมาว่าเรา ด่าเรา"* ยิ่งคิดมาก ยิ่งเครียดปวดหัว อยากจะด่าเขาอีก อยากจะโต้ตอบเขาอีก ตั้งอยู่เพราะฐิติ วิ่งไปวิ่งแบบช้า พอมาถึงฐิติเริ่มวิ่ง แค้น คิด แค้น แค้นแล้วก็คิด คิดแล้วก็แค้น แค้นแล้วก็คิด คิดแล้วก็แค้น... ทันทีก็หาย

ถามว่าโทสะเกิดขึ้นมา พอเห็น มันโมโหทันที เข้าทันที มาถึงฐิติมันไม่ไปทันที **พอมาถึงฐิติก็ตั้งอยู่นาน บางทีครึ่งวันยังไม่หายโมโหเลย** ถ้าด่าแล้วก็ด่าไปเลย ด่าไม่ได้ว่าใน

ใจ แค้นในใจก็เจ็บใจ ปกติของคนเป็นอย่างนั้น ที่คนเราเครียดเพราะตั้งอยู่นาน เพราะอะไร เมื่อเราไปเชื่อมโยงนี่เข้าจากตรงนี้ พอมาถึงตรงนี้แล้ว จะตั้งอยู่นานแล้ว จะไม่มีอะไรที่จะให้มันหายไป ฉะนั้น ที่เราเริ่มคิด เขาด่ามาตอนเด็กๆ ที่เราแค้นมาก เดี๋ยวนี้เราไม่แค้นแล้ว เราอยากจะฆ่าตัวตายสมัยนั้น น้อยใจให้ไปคิดอีก ไม่คิดแล้วเพราะผ่านมาแล้ว มันไม่เข้าแล้ว ตัวนี้ถ้าเข้าเมื่อไรจะยังคิดอยู่ อุปาทะของรูปกับของจิตเท่ากัน ๑ เหมือนกัน เข้าทันที แต่ว่าฐิติของจิตมันเข้า...มันจบแล้ว จิตคิดทันที..จบทันที แต่ฝากผลงานเอาไว้ที่รูป ที่นี้เองน้อยใจ ก็มันมีตรงนี้ เขาวิ่งด้วยความเร็ว พออุปาทะของรูปมี ๑, ฐิติ ๔๙ เลย แล้วภังคะ๑ เวลาจะหาย เราสังเกตจะหายไปตอนไหน? พอไปจับว่ามันจะหายไปตรงไหน? โทสะที่มันเข้ามาแล้วหายตอนไหน?...เราไม่รู้ เหมือนกับเราจะหลับ ก็บอก *"แหม! อาจารย์ก็กำหนดได้ สามารถจะกำหนดการหลับได้"*.....ถือว่าเก่งทันที เราก็เริ่มนั่งปฏิบัติว่าจะหลับตอนไหน? ลองนึกดูจะหลับไหม? ตั้งหลักแล้วจะหลับไหม? เวลาไม่ได้หลับ ก็จะค่อยๆ เผลอไปใช่ไหม ค่อยๆ ม่อยไปทีละนิด อย่างนั่งฟังก็เหมือนกันเราค่อยๆ เอียงไปๆ ทีละนิด ค่อยเอียงๆ ตรงนี้ไม่มีใครรู้

อาจารย์ชอบสอน เวลาผมฝึกปฏิบัติเข้าป่า จับเวลาตอนหลับ *"คนแน่ ! ต้องเวลาจะหลับแล้ว...จะตื่น คนจะปฏิบัติธรรมจะเก่งจริง จะต้องหลับเวลาไหน แล้วตื่นเวลาไหน ต้องบอกแม่นเลย พอจะตื่น...บอกตีห้า...(ตื่นตรง ภูมิใจเลย)...สั่งจิตได้เลย ตีห้าๆ ลุกมาก็ตีห้า...ตื่นตีห้า"*...เวลาตายก็ไปตีเจ็ด **!...ไม่ได้รู้เรื่องคืออุปาทาน** ยังไม่รู้เลยว่าการทำงานของจิตจะเป็นอย่างไร? เราตื่นตรงนี้ เราตื่นมาก่อนแล้วขนาดไหน กว่าจะมาตั้งกว่าจะมาปลุก เรานี่กว่าเราจะตื่นได้ เคยเห็นเวลาเราฝัน ฝัน ไม่ดีนี้ ใจสั่นตั้งนานกว่าจะหาย เพราะมันมาจากรูป เวลาอุปาทะมันเข้ามา แล้วมันจะมาตั้งอยู่นาน ตรงตั้งอยู่นาน ฐิติที่เราคิดมากที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะทรงสอน เรื่องจะหนีอย่างนี้ได้อย่างไร? ทำไมพระพุทธองค์ทรงเห็น เราทำไมไม่เห็น เราไม่มีทางที่จะเห็น แต่พระพุทธองค์ทำไมรู้ว่าฐิติตัวนี้มีตั้ง ๔๙ ทำ รวมแล้ว ๕๑ จิตแต่ละดวงมี ๓...๓...๓... เอา ๓ x ๑๗ = ๕๑ ฉะนั้น ๕๑ ของจิตที่เกิดดับอยู่นี้เท่ากับรูป ๑ เวลาเกิดดับก็คือเท่ากับมหาภูตรูปดวงเดียว ที่เป็นปฐวีนี้เท่ากับดวงเดียว ในปฐวีที่เราได้รับในดวงที่มหาภูตรูปของเราก็มีตรงนี้มี ๑(อุปาทะ) ตรงนี้

มี ๔๙(ฐิติ) ตรงนี้มี ๑(ภังคะ) ในดวงเดียวที่เราปวดหัวคิดกันมาก น้อยใจ เสียใจแล้วไม่อยากเลิกเพราะมี ๔๙ แต่จิตมี ๑...๑...๑ แต่มี ๑๗ รวมแล้วเป็น ๕๑

รูปมี ๑...๔๙...๑ ตั้งแต่ปฐวี อาโป เตโช วาโย มีทั้งหมด ตาเราเหมือนกัน จักขุปสาทรูปก็มี๕๑ เหมือนกัน โสตะ๕๑ ฆานะ๕๑ ชิวหา๕๑ พอเอาของใส่พอแตะลิ้นหวานจะ**รู้ว่าหวานนาน นั่นแหละจิตจับแล้วมันตั้งอยู่นาน** ถ้ามันแว๊บแบบจิต จิตมันแว๊บ.. หายๆ แว๊บหาย...เก็บ แว๊บหาย...เก็บ พอมาถึงรูปมันไม่แว๊บหาย แว๊บแล้วทำให้รูปนี้ปวดหัว ถ้าดีใจก็ดีใจ เราจะดีใจชั่วครู่ชั่วยาม เรานึกว่าที่ดีใจที่เราประสบมามันไปเก็บบุญกุสลหรือว่าเป็นสุข ว่า สุขะสะหะคะตัง กายะวิญญาณัง หรือ ทุกขะสะหะคะตัง กายะวิญญาณัง เราก็นึกว่ามีความสุขอย่างนี้คืออะไร เราก็ภูมิใจ เราอยากจะได้อะไรก็ตาม เราอยากจะได้ของสวยของงาม ไปซื้อเสื้อผ้าหรืออะไรก็ตาม มันก็เข้ามาทันที แล้วก็ตั้งอยู่นาน แล้วบอก *"ไปซื้อเถอะ ๆ"*...ซื้อไปเรื่อยๆ มีเงินก็บอก *"ซื้อๆ ทีวี หรือวีดีโอ ซื้อวีดีโอมาถ่ายให้คณะ"* ก็ตัดสินใจซื้อเลย ซื้อมาเกินไปไม่รู้จะใช้อย่างไรอีก ทุกอย่างพอเราซื้อเราอยากได้ สักประเดี๋ยวไม่อยากได้แล้ว งานมันจบแล้ว เราอยากจะซื้ออะไร? อยากซื้อของซื้ออะไร พระอยากจะสร้างวัดอย่างนี้ ตัวนี้มาแล้วก็ตั้งอยู่นาน กว่าจะหาอย่างไรที่จะบอกบุญกับญาติโยม พอดูพระวินัยไม่ได้ ไปบอกกับญาติโยมไม่ได้ ทีนี้จะบอกใครก็**ต้องแสดงธรรมเรื่องพระวินัย** ว่าการจะสร้างวัดอะไรนี้ พระจะไปบอกไม่ได้ ก็แสดงธรรมว่าถ้าโยมอยากได้บุญมากโยมต้องไปสร้างเอง ยกตัวอย่างพระอนาถบิณฑิกะ พระเจ้าพิมพิสารสร้าง หรือพระวิสาขา แล้วได้บุญมหาศาล เป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี พอบอกอย่างนี้ โยมเริ่มรู้แล้วว่าทำอย่างไร จึงจะได้บุญมาก **ไปถึงวัดแต่ละวัดต้องถามพระคุณเจ้าต้องการอะไร?** จะสร้างอะไรบ้าง? เรามีเงิน...เราไม่ให้บอกบุญ นี่เราได้บุญร้อยเปอร์เซ็นต์ ถ้าให้ท่านบอกบุญเรา เพราะเราไม่รู้วินัย ให้ท่านมาบอกผิดวินัย *"เราทำล้านหนึ่งเลย...เรานึกภูมิใจวิมานต้องใหญ่แน่...เราทำตั้งล้านหนึ่ง"*... ที่ไหนได้ ๑ สตางค์จะได้หรือเปล่าก็ไม่รู้ ฉะนั้น เราไปเห็นวัดทุกวัดต้องบอกเลย "พระคุณเจ้าต้องการอะไร?" ถ้าไปเห็นโบสถ์ซ่อมหรือผุอะไรโหว่ๆ ก็ไปช่วยบริจาค กุฏิจะพังไหมต้องไปซ่อมแซมอย่างนี้ เราได้บุญ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ต้องไปดูแลพระภิกษุ พระภิกษุท่านจะได้มีเวลาสิกขาธรรม อย่าให้ท่านมาบอก เราก็ไปแล้วก็มาบอก อย่างนี้ได้บุญตลอด พอไปเห็นมาเรียบร้อยแล้ว เราก็มาบอกบุญอย่างนี้ได้บุญเต็มร้อย เพราะ

การสร้างวัดสร้างอะไรเป็นหน้าที่ของพุทธบริษัทที่จะช่วยกันทำนุบำรุง และถ้าท่านขาดอะไร ค่าน้ำค่าไฟเราต้องไปทำบุญ ต้องไปบริจาคไปถามท่านว่า "ค่าน้ำเท่าไร?" ถ้ามีทีวีก็บอกว่า "เอาทีวีออกไป ค่าน้ำเท่าไร ค่าไฟเท่าไร" ก็เลือกที่ถูกต้องนั่นก็คือเราจะช่วยพระศาสนา เราต้องเทียวเข้าวัด อย่าไปมือเปล่า อย่าไปเอาของพระออกมา **พอเข้าวัดเอาน้ำปานะไปด้วย** อริยะชนสมัยพุทธกาลเวลาจะเข้าวัดต้องรู้พระวินัย คนเข้าใจผิดหาว่าจะไปจับผิดพระที่จริงพระวินัย ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ทุกเรื่องไม่ว่าจะอย่างนี้วินัยทั้งสิ้น อยู่ในข้อวินัยว่าเราจะรู้อย่างไร จะทำอย่างไร เป็นวินัยทั้งหมด แล้วเราก็จะจัดทำได้ถูกต้องว่านี้เราควรจะทำอย่างไร? หน้าที่เราจะทำอย่างไร? พอมาถึงตรงนี้ที่เวลาเราจะมาเกิดก็เช่นเดียวกัน ก็จะมาที่ อุปาทะ เวลาจะมาเกิด จะมีดวงจิตที่มีชีวิต **ชีวิตนามหรือชีวิตเจตสิก** กับรูป คือจิตไปไหนไปด้วยกับเจตสิก เจตสิกกับรูปอยู่ด้วยกันไปด้วยกัน มันจึงเร็วมาก จิตกับเจตสิกอยู่ไหนอยู่ด้วยกัน **ที่พูดออกมาเป็นผลแล้วไม่ใช่เหตุ** ที่เราพูดที่เราทำอะไรทั้งหมด ยกมือ ยกไม้ มันออกมาเป็นผล ที่เราพูดมาไม่ใช่เหตุ เราไม่ได้ทำกรรม **กรรมที่มันเกิดขึ้นเกิดจากการที่จิตกับเจตสิกเขาทำงานแล้วออกมาเป็นคำพูด** อย่างที่พูดนี้ เขาทำกันเรียบร้อยแล้วเป็นผลแล้ว และที่ออกมานี้ออกมาจากลักขณะ รสะ ปัจจุปัฏฐาน ปทัฏฐาน ที่พูดมานี้มีการทำงานระหว่างจิต เจตสิกครบแล้วๆ พูดออกมา พอพูดภาษาไทยได้ เราพูดได้ แต่นั่นคือทำจากรสะ ที่เกิดสามัญญลักษณะขึ้นมาแล้วก็คือเกิด อนิจจลักขณะ ทุกขลักขณะ อนัตตลักขณะ และที่พูดแต่ละครั้งที่การทำงานมานี้ ถ้าเราไม่รู้ภาษาไทย เวลาที่เรามีโอกาสพระต่างประเทศที่มา ได้มาสิกขาอย่างนี้แล้วได้เห็นอะไรต่างๆ แม้แต่ท่านฟังไม่รู้เรื่อง เพราะว่าท่านไม่ได้เรียนสัญญา จะปรุงอย่างไรก็ปรุงไม่ออก ติดตรงนั้นที่เราสังเกต ที่เราจะพูดภาษาจีน เพราะเราเป็นคนจีนเราก็พอพูดได้ เราจะพูดภาษาเยอรมันจะเห็นว่ามันไม่ออก ที่ไม่ออกมันมีการทำงาน ลักขณะไม่ได้ รสะไม่ได้ ปัจจุปัฏฐานไม่ได้ ปทัฏฐานไม่ได้ เมื่อทำไม่ได้ก็ออกมาเหมือนกัน ออกว่าไม่มี มันไปรสะ

ตอนนี้จะอธิบายเป็นภาษาฝรั่งเศส "รสะ"ภาษาฝรั่งเศส ภาษาไทยคนไทยพูด "ของเรามีจิต เจตสิก" ภาษาฝรั่งเศส...เราก็นึก...มันมาทำกัน จิตกับเจตสิกทำอย่างไร...ก็บอกไม่มี ผสมลักขณะแล้วมาสู่รสะก็ไม่มี ผสมมาที่ปัจจุปัฏฐานก็ไม่มี มาปทัฏฐานออกมาว่าพูดไม่ได้ พอพูดไม่ได้มันทำแล้ว ระหว่างความไม่รู้ อย่างนี้เอง หลักธรรมอย่างนี้ ที่เราจะทำ

กัมมัฏฐานอะไร บอกถึงความไม่รู้ แล้วนึกว่ารู้ เราไม่ภูมิใดๆ เลย ธรรมพระพุทธองค์ไม่เคยเอาไปใส่ มีแต่ธรรมอาจารย์สอนอะไรก็ไม่รู้ พอใส่เข้าไปก็นึกว่าใช่ๆ แต่ออกไม่ใช่... ไม่ใช่ ปัจจุปัฏฐานแล้วก็เป็นมิจฉาทิฏฐิไป อันนี้ก็เช่นเดียวกัน พอทำงานแล้วสั่งให้มาพูด พูดไม่ได้แล้วนั่นก็คือมีการทำงานของจิตกับเจตสิกแล้ว แล้วออกผลมา...ไม่รู้ ไม่รู้คือไม่ได้ จะพูดไม่ได้ พูดภาษาอังกฤษได้ แต่มันอะไรก็ไม่รู้ discass อะไรไม่รู้ มันมีความหมายอะไร มันยาก มันกว้าง ไม่รู้ เขาเข้าใจอย่าง เราเข้าใจอย่าง คุยกันไม่รู้เรื่อง เห็นไหมว่ามันมาจากอันนี้ เวลาเขาทำงานเขาทำงานจากจิต เราพูดภาษาไทย เราก็เลยมองไม่ค่อยออก แต่เราไปต่างประเทศเห็นป้ายไม่รู้แล้ว อ่านไม่ออกด้วย เช่นเดียวกันก็เขาไม่รู้ อย่างผมพูดอย่างนี้เราไม่รู้ผิดหรือถูก...ใช่ ไม่ใช่ แต่เราอย่าลืมหลัก ๓ ข้อ

๑. ทรงสั่งสอนให้ผู้ฟังรู้ยิ่งเห็นจริงในธรรมที่ควรรู้ควรเห็น

๒. ทรงสั่งสอนให้ผู้ฟังอาจตรองตามให้เห็นจริงได้

๓. ทรงสั่งสอนเป็นอัศจรรย์ผู้ปฏิบัติได้รับผลสมควรแก่การปฏิบัติ

ของง่ายๆ ไปก่อน ที่ทำได้ ก็อย่างนี้เราฟังไปก็ตรองไป ถ้าไม่แน่ใจก็ไปอ่านพระไตรปิฎกต่ออย่าไปถามอาจารย์องค์นั้นองค์นี้ พอไปถามท่านตอบคนละเรื่อง เมื่อไม่มีคำตอบ ต่อไปก็หาพระไตรปิฎกอ่าน อันนี้เพียงเสนอแนวพิจารณา ถ้าใคร่ครวญไม่ออกก็ไปอ่าน อ่านเสร็จแล้วจะมีความรู้เอง พอหลังจากอ่าน สิกขาไปเถอะ แล้วจะเริ่มอ่านพระไตรปิฎกแบบสนุกสนาน นั่นก็คือสิ่งที่เขาส่งมา เวลาเขาส่งมาจิตกับเจตสิกเขาส่งมา พอส่งมาถึงอย่างชีวิตประจำวันเขาส่งตลอดเลย เขาส่งตลอด ถ้าไม่มีเรื่องอะไร เราก็ยังไม่มีความรู้สึกจะทุกข์ใจอะไร ยังรู้สึกสบายๆ แต่ขณะนี้กำลังห่วงวิตกกังวลเรื่องนั้นเรื่องนี้ เรื่องนั่นแหละ พอเรื่องนั้นเรื่องนี้ๆ เริ่มอึดอัด ในการที่เริ่มอึดอัดเขาส่งมา แล้วก็ตั้งอยู่นาน ตั้งอยู่นานทำให้เราเกิดความรู้สึก เราดูหนังสืออยู่อย่างนี้ ตาเราจะเริ่มปวด ถ้าดูมากๆ ตาจะเริ่มปวด เหตุที่ปวดก็เพราะมีการทำงานของรูปนี้แล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างพอส่งมา จะตั้งอยู่นานเพราะ ๔๙ อนุขณะ นี่แหละฐิติ ตรงนี้ที่บอกว่าชรามาตั้งแต่ตรงนี้ **ฐิติคือตัวชรา** เวลาเขาจะเสื่อมเขาเสื่อม อุปาทะมีความเสื่อม มันมองไม่เห็นแต่ว่าพอเป็นฐิติจะชรา สมมุติว่าเราจะทำผมให้ดำเหมือนเดิม เราต้องไปแก้ที่มหาภูตรูป จึงจะชะลอความแก่ ไม่ให้แก่ อายุนานๆ เราก็ต้องไปแก้ ไปแก้สิ่งที่เข้ามา **สิ่งที่เข้ามาทำให้รูปนี้แก่มาจากอาหารชรูปและอุตุชรูป** ที่ทำ แล้วก็

จิตตชรูปจิตทำให้เราแก่ ดูบางคนอายุน้อยแต่แก่แล้ว มีแต่ความเคร่งเครียดตลอดเวลา ฉะนั้น ฝรั่งมาเห็นเมืองไทยเห็นว่า คนไทยยิ้มแก่ช้า เพราะต่างประเทศเขาเครียด แต่ว่าไทยนี้ยิ้มแย้มเสมอ ถึงแม้ว่าใจทุกข์ก็ยิ้มเข้าไว้ก่อน เขาเรียกว่าหน้าชื่นอกตรม คำว่าอกตรมมันมาจาก ๔๙ ถ้าใครไปชะลอความแก่ที่เคยพูดทุกครั้งมา ก็คือ**ต้องห้ามคลื่นสั้น คลื่นยาวที่อยู่ในอาหาร ที่อยู่ในอุตุ ถ้าห้ามอันนี้ได้เราจะอายุยืน**

ฉะนั้น พอพระศรีอารยเมตไตยอายุ ๘๐,๐๐๐ ปี ไม่ต้องกังวล เพราะเขาห้ามคลื่นสั้นคลื่นยาวเข้ามา อันนี้ก็จะห้ามต้องมากันตั้งแต่ตรงนี้ กันทุกสิ่งทุกอย่าง กันพวกอาหารหมดเลย อาหารนี้ทำให้คลื่นสั้นที่ส่งมา ชรตาที่มันอยู่ จากมหาภูตรูปที่อื่น มันก็เข้ามาที่ฐาน ที่อาหารที่ผลไม้ที่เนื้อสัตว์ที่อะไรทั้งหมด คลื่นสั้นส่งมาที่อุปาทะ ทั้งหมดนี้ที่มันส่งมานี้ก็อุปาทะ อย่านึกว่ามีเฉพาะคน อันนี้ก็อุปาทะ ฐิติ ภังคะ มันมีความเสื่อมของมันในตัว อุปาทะ ฐิติ ภังคะ มีการเสื่อมในตัวเขาเอง แต่เป็นการเสื่อมของระบบมหาภูตรูป ถ้าเรากันได้ไม่ให้พวกคลื่นสั้นที่ส่งมาจากอุตุชรูปทั้งหลาย เราก็ไม่ให้เข้า อาหารเราป้องกันได้หมด เมื่อเรากันได้หมดแล้ว เรารับประทานอะไรไป จะไม่เข้ามาที่ตัวเรา เพราะว่าเราต้องกันตัวเราไม่ให้พวกนี้เข้ามา **พอคลื่นสั้นเข้ามามันจะแปลงเป็นคลื่นยาว**เช่นเดียวกัน เข้ามา ๑ ก็จะแปลงเป็น ๔๙ พอเป็น ๔๙ เราก็จะเริ่มแก่ไปตามลำดับ พอ ๕๐-๖๐ เริ่มมองแล้ว *"เดี๋ยวนี้หน้าตาไม่เคยขึ้นฝ้าก็จะขึ้นฝ้าแล้ว"* นั่นคือการทำงานของจิตที่มันเข้ามา พวกจิตก็มาช่วยให้รูปเรานี้เสื่อมสลายได้ เมื่อเข้ามาตรงนี้มันจะตั้งอยู่นาน ถ้าเราคิดเรื่องหนึ่งเรื่องใด พอคิดเรื่องน้อยใจ พอมันปุ๊บเดียวน้อยใจ แต่หลังจากนั้นก็น้อยใจๆ เรื่องนั้น ทำไมมันจะขยายความคิดเรื่อยๆ แล้วก็เข้ามาใหม่ มันก็น้อยใจ ก็ขยายความคิดเรื่อย ๆ ก็เลยตั้งอยู่นาน พอตั้งอยู่นานก็เกิดความทุกข์ทรมานใจของเรา พระพุทธองค์จึงจะต้องให้เห็นอย่างนี้ และขณะที่เขาทำนี้ก็ทำโดยวิเสสลักขณะเช่นเดียวกัน แล้วก็ในขณะที่ทำออกมาจากตัวที่ ๑ ไปถึง ๔๙ นี้ จาก ๑ ไป ๒ ไป ๓ ไป ๔ ก็คือลักขณาทิจตุกกะออกมาเป็นสามัญญลักษณะแล้วก็มาถึงตรงนี้ พอมาถึงตรงนี้มันมีความเร็ว พอบอกว่าดีดนิ้วเท่ากับแสนโกฏิขณะ ฉะนั้น มันต้องทำกันต่อเนื่อง ก็ส่งมาต่อเนื่อง พอส่งต่อเนื่องทำให้เราคิดอย่างต่อเนื่อง ถ้าเราดีใจจะเห็นว่าเราดีใจไม่นาน ชีวิตของเราดีใจจริงๆ ไม่นาน แป๊บเดียว เดี๋ยวทุกข์อีกแล้ว เดี๋ยวมีเรื่องนั้นเรื่องนี้ เรื่องหมด ยิ่งลูกหลานอีกต่างหาก ยิ่งเป็นห่วงขึ้นมา นึกถึงลูก นึกถึง

บ้าน ห่วงแล้ว เวรกรรมแท้ๆ พอมาอย่างนี้มันตั้งอยู่นาน ไม่ห่วงก็ไม่ได้ เพราะจิตตั้งอยู่อย่างนี้เราจึงเศร้าใจ สิ่งที่พระพุทธองค์จะทรงชี้ จะชี้ลักษณะอย่างนี้ อย่างนี้เป็นอย่างนี้ได้อย่างไร เราถึงเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏยาวนานก็เพราะเหตุนี้ ไม่ว่าอุปาทะ ฐิติ ภังคะ ก็คือ ลักษณะธรรมเดียวกันแล้วมันค่อยๆ จะหายไปเอง คำว่าหายจนกระทั่งภังคะนี้ เวลาเราจะตายนี้ คนเราเมื่อใกล้จะตายนี้ พอมาถึงตรงนี้เขาจะค่อยๆ พอมาถึงนี้ตายทันที ที่เขาบอกว่า**การทำงานของมรณสันณวิถี** พอมาถึง ภังคะนี้มันจะมีความเร็วในการสลายในการที่จะทำแว๊บเดียวมันก็ไป **จึงหดเหลือเพียง ๕ ขณะ** นี่ก็คือคนที่จะตายเขาเรียกภังคะ ภังคะที่บอกว่า *"เกิด ดับๆ "* ที่จริงพูด *"เกิด ดับ"* อุปาทะเขาแปลว่า *"เกิด"* แต่ไม่ว่ารู้เกิดอะไรเราก็บอกเป็นกลอนไพเราะ *"เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป"*...เสร็จเลย พูดแบบนี้ไม่ได้ ต้องรู้ก่อน แล้วพูดได้ ว่ามันเกิดขึ้น ตั้งอยู่ดับไปอย่างไร ถ้าอุปาทะเกิดขึ้นแล้วมันมีการทำงานฐิติ ๔๙ ฉะนั้นที่พระพุทธองค์ทรงบอกว่าเรา**แก่มาตั้งแต่เกิด**... ตรงนี้แหละถ้าเราจะไปดูความแก่ต้องไปดูที่ฐิติ ๔๙ นี้ อย่าไปดูที่เห็นผมแก่ผมหงอกหน้าตาแก่เห็นของอะไรทั้งหลายนี้ไม่ใช่ดูที่นี่ ต้องไปดูที่ฐิติไปดูให้ได้ นั่นแหละเราจึงเข้าใจเรื่อง **"ชะรา ธัม โมม หิ** *เรามีความแก่เป็นธรรมดา"* ตรงนี้ที่เราจะมองเพราะว่ายิ่งความแก่เป็นธรรมดาตรงนี้จะทำงาน และก่อให้เกิดวิเสสลักขณะ **ผู้ที่จะไปมองตรงนี้ได้ก็คือบุคคลที่ได้ฌาน** แล้วถามเมื่อไรเราจะดูได้ รีบได้ไหม?...ไม่ได้ แต่รู้ได้เราก็จะชี้ว่าเป็นแบบนี้ว่าตรงนี้ พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ว่าเป็นแบบนี้ก็เป็นแบบนี้ ถามว่าเราไปดูจะดูได้ไหม? ถ้าไม่มีพระพุทธองค์ เราจะรู้เรื่องนี้ไหม?...ไม่มีโอกาส นี่คือสัพพัญญู สัพพัญญูขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ ได้มอง ได้ใคร่ครวญ ได้ตรองมาจนกระทั่งเห็นนี่กำลังจะหนีสภาวะ เมื่อใครมาถึงจุดนี้แล้วรอวันเวลา ๆ เท่านั้นเอง ไม่วันใดก็วันหนึ่ง แต่เราต้องรู้ถูกก่อน ต้องรู้เข้าใจถูก

ฉะนั้น เวลาเรานั่งภาวนึกไปได้หมด ภาพที่บรรยายมานี้ นึกภาพตามไปทีละเรื่อง ๆ นั่นคือการภาวนา **ภาวนาแปลว่าการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น** พัฒนาแบบไม่รู้เรื่องแล้วเขาเรียกว่าพัฒนาไหม? เรายังไม่รู้เรื่องเราไม่มีความก้าวหน้า ไม่ได้มีการพัฒนาใด ๆ ทั้งสิ้น ฉะนั้นสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้นี่แหละเป็นองค์ประกอบของธรรม **รูปแต่ละรูปจะมีคุณสมบัติถึง ๕๑ มันจะเกิดดับถึง ๕๑ ครั้ง** เกิดดับที่อุปาทะเกิดขึ้น...แล้วก็ตั้งอยู่...แล้วก็ดับไป, มันก็

ก่อมาที่ฐิติเกิดขึ้น...ตั้งอยู่...ดับไป, ภังคะก็เกิดขึ้น...ตั้งอยู่... ดับไป แต่รวมเรียกว่าอุปาทะ ฐิติ ภังคะ ก็คือการเกิดขึ้นตรงนี้กว่าจะมาถึงตรงนี้มันก็ต้องมีการทำงานภายในของเขาเอง ในภายในของเขาซึ่งเป็นมหาภูตรูป ที่เป็นปฐวีมหาภูตรูปมันก็ต้องมีธรรมที่เป็นธรรมภายในที่ทำอยู่ ก็คือสิ่งประกอบของเขา ไม่ว่าจะเป็นอาโปก็ดี เตโชก็ดี วาโยก็ดี ที่การทำงานมีการแปรสภาพตลอดเวลา แล้วรักษาคำว่า "ธาตุ" (ธา-ตุ) เอาไว้ ว่าให้คงสภาพเป็นปฐวีมหาภูตรูป ถ้าตรงนี้เขาเป็นอาโป อาโปก็ต้องมี ๕๑ อนุขณะ

ฉะนั้น ตรงนี้ เราพูดเรื่องรูป รูปนี้มี ๑ มี ๒๘ แต่ละรูปก็มีการทำงานถึง ๕๑ อนุขณะ มีการทำงานเช่นเดียวกัน ที่บอกว่ารูป ๑ เท่ากับจิต ๕๑ วิถีจิต ขณะของจิตจะมี ๕๑ ฉะนั้น เมื่อถึง ๕๑ นี้ก็คือของรูปจะมีความทรมานมากกว่า หรือว่าจะสุขสบายมากกว่า ถ้าเราได้ฌาน ฌานก็จะเข้าไปคุมอีก พอเราคนที่นั่งได้ฌานแล้วสามารถเดินก็เป็นฌาน นั่ง นอน ยืน เดิน แต่ว่าฌานอยู่ที่ไหน? ....อยู่ที่จิต ถามว่าคนได้ฌานเดินไปเดินมาได้ไหม? เพราะกายเป็นอะไร?...กายวิญญาณทำงาน และขณะที่จิตอะไรทำงาน?..มโนทวารทำงาน

พรหมเหาะไปโน่นไปนี่ได้ พรหมเหาะไปไหนมาไหนได้หมด ก็เพราะว่าเขาไปโดยทางมโนทวาร ถามว่าพรหมพอเดินปั๊บเป็นมนุษย์เลยหรือเป็นเทวดา ไม่อย่างนั้นเป็นพรหมดีๆ กลายเป็นเทวดา พรหมทำไมถึงเป็นเทวดาไม่ได้ เพราะอะไร?...เพราะภังคจิตรักษา **ภวังคจิต ๑๙ รักษาภพไว้จึงไม่มีการเปลี่ยน** พอเป็นพรหมเป็นพรหมมี ๔ หน้าไหม?...ไม่มี พรหมมี ๔ หน้านอนได้อย่างไร? นอนเดี๋ยวหน้านี้ตายเลย นอนคว่ำไม่ได้หายใจไม่ออก พรหมวิหาร ๔ หน้า นอนท่าไหนก็ไม่ได้ และพรหมนอนไหม?...พระพุทธองค์ได้ฌานไหม?..ได้ พระพุทธองค์ทรงสีหไสยาสไหม?...ทรงสีหไสยาส ฉะนั้นพรหมนอน เป็นพรหมอย่างเดียว คุณสมบัติเขาเรียกพรหมแล้ว พอสำเร็จไปจากฌานพอขึ้นไปเขาเรียกพรหม ไม่ต้องไปบอกว่าฌาน บอกว่าพรหมเหมือนท่านที่ได้พระโสดาบันไม่ต้องบอกว่าจิต พระโสดาบันมีจิต ๕ ดวง ที่เป็นพระโสดาบันได้ปฐมฌานก็เป็นพระโสดาบัน ได้ทุติยฌานก็เป็นพระโสดาบัน ได้ตติยฌานก็เป็นพระโสดาบัน ได้จตุตถฌานก็เป็นพระโสดาบัน ได้ปัญจมฌานก็เป็นพระโสดาบัน ที่พูดง่ายๆ **ไม่ต้องไปอรูปพรหม** แล้วรวม ๕ ดวง เรียกว่าได้พระโสดาบัน

จิตทำไมมี ๘๙ กับ ๑๒๑ เป็นเพราะเหตุนี้ พอบอกว่า "จิต ๑๒๑...*พิสดาร !*"... ไม่ใช่พิศดาร เรื่องจริงเลย จิตต้อง ๑๒๑ **ถ้าเหลือ ๘๙ ก็เพราะ ๕ เหลือ ๑** ถ้าเป็นพระสกิทาคามีต้องนึกถึงจิต ๕ เป็นที่ไหนบ้าง?...ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน ปัญจมฌาน รวมเรียกว่าพระสกิทาคามี ตัดไป ๕ รวมแล้วพอบอกว่าเหลือ ๑ พอบอกว่าได้พระอนาคามีบุคคล นึกจิต ๕ ถ้าเป็นฌาณสัมปยุตไม่ได้ ฌาณสัมปยุตอยู่ที่กามาวจรคนที่ไม่ได้ฌานไม่ได้ ที่บอกว่าญาณสัมปยุตเพื่ออะไร? เดี๋ยวไปเจอเพราะคนเขาบอกว่า *"สุกขวิปัสสก...ไม่ต้องได้ฌานก็ได้"* ...นี่คือการสอนไปอบายภูมิ บอกแล้วว่าพอได้พระอนาคามีต้องนึกถึงจิต ๕ ปฐมฌานเป็นพระอนาคามีได้ ...ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน ปัญจมฌาน รวมเรียกว่าพระอนาคามี จะเหลือจิต ๘๙ แต่รวมแล้ว ๑๒๑ ต้องมาก่อน การที่เราจะรู้ ๘๙ ต้องรู้ ๑๒๑ พอได้เรียกรวมว่าพระอนาคามี อย่างนี้เรียกรวมหนึ่งเดียว เพราะว่าจะเห็นว่าจิตดวงอื่นเป็นอริยบุคคลไม่ได้เลย

จากนั้น พอพระอรหันต์นึกถึงจิตปฐมฌานเป็นพระอรหันต์ได้ ทุติยฌานเป็นพระอรหันต์ได้ ตติยฌานเป็นพระอรหันต์ได้ จตุตถฌานเป็นอรหันต์ได้ ปัญจมฌานเป็นพระอรหันต์ได้ ทำไมอรูปฌานจึงไม่พูดว่า *"ต่อไปอากาสานัญจายตนโสดาบันมีไหม?*...ไม่มี *ทำไมไม่มี? วิญญาณัญจายตนโสดาบันมีไหม?*...ไม่มี *อรูปาที่เป็นอากิญจัญญายตนโสดาปัตติมัคคมีไหม?*...**ไม่มี** *เนวสัญญานาสัญญายตนโสดาปัตติมัคคมีไหม?*...ไม่มี ทำไมไม่มี?...**มีต้องพูด** เพราะอะไร จึงไม่มี?...แต่ถ้าเราเรียนเรื่องจิตมีได้ไหม?...มีได้ ถ้าเรียนเรื่องจิตสามารถมีได้ แต่เนื่องจากถ้าใครจะทำอย่างนี้ควบคู่กันไปนั้นทำไม่ได้ ที่ไม่ได้เพราะเวลาที่เราเจริญอรูปฌาน อรูปฌาน เราต้องตั้งใจเรียนไหม?...ตั้งใจฝึกไหม?...ตั้งใจ ให้ได้ก่อน ได้เมื่อไรเมื่อนั้นจะเลิกทันที พอได้ปัญจมฌาน เพราะเราจึงต้อง**ได้อรูปฌานจะทำอภิญญา** อภิญญาฤทธิ์นี้จะต้องต่อเลย พอปัญจมฌานก็ทำแป๊บเดียว แต่**ที่ว่าไม่เป็นพระโสดาบันตอนนี้ก็เนื่องจากว่าพอเป็นอรูปฌาน เห็นอะไรตัดเลย ปริกรรมก็ตัดๆ ให้สลายไปหมดเลยจะก่ออะไรก็ไม่ได้** พิจารณาอนุปัสสนาทำได้ไหม?...พอเป็นอรูปฌานตัดอย่างเดียว คือไม่มีรูปปรากฏ เพราะเวลาที่จะเห็น เห็นสามัญญลักษณะ เห็นวิเสสลักษณะ ต้องดูด้วยระบบฌาน ถ้าเอาอรูปฌานไปดู อรูปฌานมีการต้องดับ ดับอย่างเดียวไม่ให้ปรากฏทางรูปเลย เมื่อ**ไม่ปรากฏเป็นรูปที่เห็นกระบวนการทำงานของวิเสสลักษณะก็ทำอริยคุณไม่ได้**

แต่ถ้าได้แล้ว รู้แล้วเขาได้อย่างนี้ แล้วก็ทำต่อไป ฉะนั้น จึงปรากฏอริยคุณแค่ปัญจมฌาน เพราะทำอย่างนี้เสร็จแล้วก็ทำต่อไปเลย พอได้ปัญจมฌานแล้วไม่ได้ไปทำพระโสดาบัน ก็มาต่อด้วยอรูปฌาน ต่อด้วยอรูปฌานก็คือ **กสิณุฆาฏิมากาสบัญญัติ** เริ่มแล้วที่จะทำให้เห็นทุกอย่างทั้งหมดนั้นเป็นกสิณ "กสิณุฆาฏิมากาสบัญญัติ" **เริ่มจะเห็นว่างเปล่าไปหมด** พอถึงนี่คือมองอะไรก็ตัด ไม่มีหมดแล้ว**เป็นอากาศว่างเปล่า** เห็นรูปก็ต้องมองให้เห็นว่างเปล่า นั่นก็เริ่มที่จะตัด ตัดไปเรื่อยๆ จนได้อากาสานัญจายตนะ

พออากาสานัญจายตนะไปทำวิญญาณัญจายตนะ ต้องใช้อากาสานัญจายตนะเป็นฐานก่อน เห็นอะไรทุกอย่างเป็นอากาศหมด คือไม่มีสภาวะใดๆ ทั้งสิ้น แม้แต่รูป๒๘ ต้องสลายไปก่อน สร้างให้ไม่มีอะไร?...แต่ว่าไม่ใช่นิมิต นิมิตมันไม่มีได้ แต่ถ้าเป็นระบบฌานจริงๆ ต้องดับไปทีละส่วน แม้แต่ลักษณะ วิเสสลักษณะต้องดับตั้งแต่มหาภูตรูป นั่นแหละที่กสิณุฆาฏิมากาสบัญญัติ ก็คือไปดับมหาภูตรูปก่อน ถ้าดับไม่ได้จะมีมหาภูตรูป เวลาเขาไปทำกสิณุฆาฏิมากาสบัญญัติ ต้องไปทำที่มหาภูตรูปก่อน ก็คือไปทำที่รูป๒๘ นั่นแหละต้องไปดับรูปนี้ก่อน เมื่อดับนี้ได้อย่างอื่นก็ไม่ต้องกลัวแล้ว เพราะว่ามหาภูตรูปเราดับไม่ง่าย ดับเมื่อไรก็ไม่รู้ แต่เราเริ่มรู้จัก ต้องรู้จักก่อน พอเสร็จจากนี้ไปจึงจะเริ่ม พอเสร็จนี้จะไปทำวิญญาณัญจายตนะต้องไปดับอากาสานัญจายนตะซึ่งเป็นอากาศอยู่แล้ว **กสิณุฆาฏิมากาสบัญญัติ พอดับรูป๒๘ แล้วแล้วให้เห็นเป็นของว่างให้ปราศจากของว่างที่เป็นอากาสานัญจายตนะอีก ก็ไปดับซ้ำอีกถึงจะได้วิญญาณัญจายตนะให้มีแต่ความรู้สึกรับรู้ทันที** ทีนี้พอจะไปทำให้ถึงอากิญจัญญายตนะต้องทำวิญญาณัญจายตนะเป็น **นัตถิภาวบัญญัติแปลว่าไม่มีภาวะใดๆ อีก** ก็ไปตัดภาวะทั้งหมดอีก ภาวะอะไรที่จะเป็นอุปสรรคขัดขวางต้องดับหมด นัตถิภาวะมองไม่เห็นไม่มีทั้งอากาศด้วย ไม่มีทั้งวิญญาณัญจายตนะ จะเป็นนัตถิภาวะ เสร็จจากนั้นแล้วจึงจะได้อากิญจัญญายตนอรูปฌาน มีการทำงานเป็นลำดับ เพราะว่าถ้าเราไปทำอริยคุณเป็นพระโสดาบันไม่ต้องทำเพราะดับหมด พระพุทธองค์ถึงไม่ได้ทำเรื่องนี้ แต่ถามว่าจิตเป็นได้ไหม?...เป็นได้ๆ อรูปของจิตนี้สามารถเป็นได้หมด เพราะว่าถ้าท่านได้แล้วท่านก็เป็น ถ้าท่านได้อรูปฌานท่านก็ได้โสดาบัน โสดาบันที่มีอรูปฌาน ท่านก็แสดงฌานสมาบัติได้ ฉะนั้นเวลาจะทำงานก็ต้องทำอย่างนี้ เวลาเราจะได้ฌานเราจะเหาะเหินเดินอากาศได้ต้องเข้านี่หมด ใครจะได้อภิญญาฤทธิ์ ไม่ใช่เห็นแค่นิมิตก็บอกฤทธิ์เสียแล้ว คนละเรื่อง ใครจะเหาะเหินเดินอากาศได้ต้องมาเข้านี้ **เวลาจะ**

เหาะๆ ด้วยลหุตาวิกาลรูป ตรงนี้ต้องทำให้เป็นลหุตา มุทุตา กัมมัญญตา ต้องทำทั้งหมด ต้องค่อยๆ ทำไปจนเป็นสสัมภาระที่เป็นลหุตา ถึงจะเหาะเหินเดินอากาศได้ แต่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงชี้ว่า "ถ้าอยากจะเหาะได้"...ไม่ยาก ทำให้ได้ก่อน ถ้าทำได้ก็จะเหาะเหินเดินอากาศได้ ฉะนั้น ที่เราเก่งๆ กันสมัยนี้ อาจารย์ทั้งหลายที่ว่าเก่ง ยังหายตัวไม่ได้เลย ยังเหาะให้ดูไม่ได้ *แล้วไปรู้ภูมิธรรมพระพุทธองค์อีก ดีไม่ดีไปรู้สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ด้วยอะไรอีกต่างหาก ไปรู้ขณะพระพุทธองค์ตรัสรู้ในขณะไหน? ไปรู้พระพุทธองค์ตรัสรู้ด้วยอะไรอีก* ฉะนั้นถ้าองค์ไหนพูดบอก "ท่านเหาะให้ดูเดี๋ยวนี้เลย"ขนาด*ไปรู้วาระจิตพระพุทธองค์* การไปรู้วาระจิตของพระพุทธองค์เรื่องยาก "วิสัยพุทธ" เราเป็นคนมีกิเลสหนา *เกิดไปรู้วาระของพระพุทธองค์* ว่า *"พระพุทธองค์เดินอย่างนี้ๆ"* เป็นอย่างไร? เราก็นึกว่า *"อาจารย์เราโน้นไปไหนต่อไหน"*...ที่จริงรู้แบบนี้เขาเรียกว่ารู้แบบอเวจี ไปรู้ว่า *"พระพุทธองค์เดินทางไหน ไปทางไหน"*...รู้อย่างไร!...อย่างนี้เสร็จหมดเลย เพราะว่าใครจะไปรู้จักว่าพระพุทธองค์ทำอย่างไร เรายังไม่รู้เลย เรานึกเอาเอง เราคิดเอาเองภาพมันขึ้น เราก็เลยจับปุ๊บๆ อย่างนี้ แล้วบอก *"พระพุทธองค์เดินตามผม? เอาจิตเราไปใส่พระพุทธองค์"*...เป็นอย่างไร?...เราเก่งกว่าพระพุทธองค์ขนาดไปจับอารมณ์จิตพระพุทธองค์ได้...ไม่ใช่ธรรมดา *"อารมณ์จิตของพระพุทธองค์ไปอย่างไร"* ดูแล้วเอาความรู้ของเราใส่เข้าไปในพระพุทธองค์ แล้วสร้างพระพุทธรูปขึ้นมาเอาจิตไปใส่อย่างนี้ๆ...พอดีเสร็จเลย เราก็นึกว่า *"อาจารย์เราน่าจะไปไหนต่อไหนแล้ว"* ลืมเฉลียวใจไม่ได้ดูอเวจี ถ้าไปดูจะเห็นพระอาจารย์

เราต้องสิกขาตามพระไตรปิฎก เราถึงจะรู้ เราจึงจะเข้าใจว่าเป็นอย่างไร? เราไปคิดเองไม่ได้ คิดเองคิดได้ทุกคน นั่งนิมิตคิดเองเอง ประเภทฟุ้งซ่าน นิมิตฟุ้งซ่าน นั่งไปก็เห็นนั่นๆ นี่ก็ฟุ้งซ่านไปเรื่อย แล้วแต่เราจะคิดไป เราไม่เจอของจริง เรามารู้อย่างนี้สนุกกว่ากันมากมายมหาศาล เดี๋ยวได้ฌานอีกแล้ว เดี๋ยวก็เหาะได้อีก ถ้าทำถึง *"เมื่อไรจะถึง?"* เราบอกว่า *"อยากจะถึง"*เป็นอย่างไร? ตายไปไหน?...ไปอบายภูมิ *"อยากจะถึง? อยากจะเหาะได้"* เป็นอย่างไร?...ก็ไปแล้ว ได้...ไม่ได้ไม่เกี่ยวกับเรา สิ่งที่เขาจะทำให้เหาะได้อยู่ที่จิตกับเจตสิก จิตกับเจตสิกทำเราเหาะได้ ถ้าเขาถึงปัญจมฌานแล้ว เราก็สามารถจะพัฒนาได้ นั่นก็คือสิ่งที่เราต้องควรรู้ เรื่องของจิตเรื่องของการทำงานของจิต นี่ก็ว่าโดยย่อๆ ให้เห็นว่าอุปาทะอนุขณะที่ว่าเกิดแปลว่าเกิดขึ้นอย่างนี้...ไปบอกเกิดขึ้นไม่ได้ ต้องบอก**อุปาทะนี้เป็นกระบวนการทำงาน**

เชื่อมโยงเรื่องของรูป เขาก็อุปาทะ ฐิติ ภังคะอยู่แล้ว อาหารที่เราบริโภคเข้าไป มันก็ต้องเข้าไปที่อุปาทะ พอไปถึงฐิตินี้มันกำลังจะย่อยสลาย เพราะอาหารรูปอยู่ทั่วร่างกาย อาหารรูปจะแปรสภาพ เช่นจะไปสร้างกระดูก อาหารรูปมีอุปาทะ อาหารรูปไม่ใช่แปล *"อาหารเป็นคำข้าว ก้อนข้าว"*... เราไปบอกอาหารคือ *"คำข้าว ก้อนข้าวเป็นกวฬิงการาหาร เป็นก้อนคำหนึ่ง"*...เสร็จเลย คำว่า**อาหารรูปเป็นมหาภูตรูป เป็นมหาภูตรูปที่คอยแปรสภาพ** แปรสภาพว่าอาหารที่เป็นหญ้า ช้างกินหญ้า แต่มีงา ช้างมีกระดูกไหม?...มี เรามีไหม?...มี ฉะนั้น เขาก็แปรสภาพไส้เดือนมีกระดูกไหม?....ไม่มีกระดูก จะเห็นว่าอาหารนี้ไม่ได้แปลว่า *"คำข้าว"* อาหารนี้แปลว่าตัวที่แปรสภาพ เช่น ช้างกินผัก กินหญ้า อาหารก็มีอุปาทะ ฐิติ ภังคะ ตัวอาหารเป็นมหาภูตรูป อาหารรูปในร่างกาย...ใครเคยเห็น?...ไม่มีใครเคยเห็นอาหารรูปทั้งสิ้น แต่ที่เราพูดกันนั้นพูดของหยาบ อาหารเป็นมหาภูตรูป เป็นสิ่งที่มองไม่เห็นแต่มีคุณสมบัติ เวลาช้างกินหญ้าเข้าไป กินผัก กินพืช กินอะไรก็ตาม กินไปปั๊บตรงที่เป็นกระเพาะมีอาหารรูปอยู่ด้วย ผักหญ้ามีมหาภูตรูปๆ ก็จะเข้ามานี่ พอย่อย ก็ย่อยเข้าไปที่อุปาทะ ๑ ขณะ พอย่อยก็จะแปรสภาพไปฐิติ ก็คือแปรสภาพว่าให้หญ้าที่กินไปนี้ออกมาเป็นงา มันก็จะควบคุมตรงนี้ให้ออกมา ฐิติตั้งอยู่มันก็ปรุงตรงนี้ ภังคะก็สำเร็จปุ๊บไปแล้ว ช้างออกมา(เกิดมา)มีงาเลยไหม?...ไม่มี มันก็ออกเป็นตุ่มๆ ถ้ามันออกมาปุ๊บ ยาว ๓ วา (จะได้เอาไปตั้งบูชา) ออกมามันค่อยมีค่อยไป ตรงที่มันค่อยๆ เสริมมานี้ ตรงที่ฐิติที่เป็นอาหารรูป ต่อมามีภังครูปตรงนี้ จะค่อยๆ เสริมทีละนิด แล้วเคยเห็นไหมว่างามันยาวได้อย่างไร? พระพุทธองค์ทำไมตอบได้ พระพุทธองค์ตอบได้ทุกเรื่อง

กวางกินหญ้าทำไมมีเขา? ม้ากินหญ้าทำไมไม่มีเขา?...เพราะอะไร? ม้ากินหญ้าเหมือนกวาง แต่ทำไมม้าออกมาไม่มีเขา?...น่าคิดไหม?...น่าคิด ถ้าไม่เรียนอภิธรรมตอบได้ไหม?...ไม่ได้ หรือคนเรียนอภิธรรมทั่วไปตอบได้ไหม?... ตอบไม่ได้ เดี๋ยวหาว่าเราอวดเก่ง แต่เป็นเรื่องจริง เราตอบได้ เพราะเขา*แปล "อาหารเป็นคำข้าว คำก้อน"* เราแปล *"อาหารเป็นคำก้อน"* ไหม?...ไม่ ถ้าแปลแบบนี้ไปอบายภูมิ ถ้าแปลว่า *"อาหารเป็นก้อนข้าว เป็นคำๆ"*...เสร็จแล้วเราแปลอาหารแปลว่าตัวแปรสภาพ **แปรสภาพด้วยกรรม เขาเรียกกัมมชรูป** กว่ามันจะออกมากวางกินอาหารอย่างไรก็มีเขา ม้ากินอาหารเท่ากันคุณภาพเท่ากัน เอาใส่รางเท่ากัน กินไปแล้วไม่มีเขาเพราะอะไร?...อาหารรูปอีก มันเกิดจากกัมมชรูป ทำให้ไม่สร้างเขาไม่สร้างแคลเซียม

อะไรขึ้นมา ลองนึกดูเราต้องกินนั่น กินนี่ ก็ต้องมีอาหาร มีนมมีอะไร เราจึงจะมีกระดูกอะไรทั้งหลาย พวกกวางพวกมันออกมามันก็กินหญ้ากินอะไร เสร็จแล้วมันก็มี เรากินหญ้าไหม?... กิน กินอาหารไหม?...กิน เราน่าจะออกไหม?...ออกเป็นกระดูก มันก็จะเป็นอย่างนี้ *เราต้องกินกระดูกไปถึงจะออกกระดูกได้*...เปล่า มันเป็นตัวแปรสภาพเท่านั้นเอง

ฉะนั้นทุกอย่างมีความหมายที่ลึกซึ้งในพระอภิธรรม พระองค์ทรงตรัสว่า "ธรรมที่ตถาคตบรรลุแล้วนี้**ลึก**...**ซึ้ง**"...ไม่ใช่คิดแบบที่เขาคิดกัน ฉะนั้นเรามาคิดแบบคนลึกนิดหน่อย มาที่นี่ต้องคิดลึกทุกคนอย่าคิดตื้น ฉะนั้นที่มีหัวเราะกันครืนๆ คือคนคิดลึก เวลาพูดหัวเราะกัน ที่เราหัวเราะกันนี้ประเภทคิดลึก ถ้าคิดตื้นเงียบกริบเลย "*ต้องวาง ! ไม่ให้เสียงออกมา*"... นี่ประเภทคิดตื้น "*จะหัวเราะทีจะอะไรที จะขำทีก็ไม่ได้...เพราะว่า เรานี่ต้องเรียบร้อย การศึกษาธรรมต้องเรียบร้อย*"...คิดตื้น ถ้าคิดลึกแล้วปล่อยตามสบาย อยากหัวเราะ...หัวเราะ... เพราะหัวเราะอยู่ที่โสมนัส ไม่โสมนัสทิฏฐิก็โสมนัสญาณะ...ไม่ไปนรกก็ขึ้นสวรรค์ หัวเราะมี ๒ อย่างไม่ต้องกลัว หัวเราะได้ตลอดเพราะหัวเราะไป ๒ ทาง ไม่ไปนรกก็ไปสวรรค์ จะหัวเราะหรือไม่หัวเราะจิตจะเป็นผู้รู้ **จิตของเราจะเป็นผู้รู้ว่าเราอยู่ในอารมย์อย่างไร ซึ่งเราจะไม่ทราบ**

ฉะนั้นเวลาที่เราสิกขาธรรม ทุกอย่างในรูป ๒๘ เป็นตัวสร้างสรรค์เท่านั้นเอง ทำให้รูปร่างนี้เป็นไปตามกรรม เราจะเห็นว่าสัตว์ทะเลทุกชนิดมีรูปร่างต่างกัน เช่น งูกินสัตว์ เสือกินสัตว์ แมวกินสัตว์ งูกินสัตว์ออกมาเป็นพิษ งูเห่ากินสัตว์แล้วออกมาเป็นพิษ เราก็กินสัตว์แต่ทำไมไม่ออกมาเป็นพิษ ได้แต่ใช้วาจาเป็นพิษ นั่นก็คือสิ่งต่างๆ เขาทำอย่างไร ก็มาจากอาหารรูป ตรงนี้เป็นตัวแปรสภาพ แปรสภาพตามเหตุคือกรรมของแต่ละชนิด และสัตว์บางชนิดที่กินสัตว์ เช่น พวกปลา พวกอะไรที่มันกินสัตว์ทั้งหลายมันก็มีคุณสมบัติตามกรรมที่ทำมา ทุกสิ่งทุกอย่างก็มาจากกัมมชรูปนั่นเอง

ฉะนั้นเวลาเราสิกขาธรรมจะต้องรู้ทุกเรื่อง แล้วที่พูดมานี้คือนิดหน่อยให้ไปใคร่ครวญเอง ชี้ว่าเป็นอย่างนี้ และอยากจะรู้ความจริงก็ไปดูทีวีที่เมีสัตว์ทั้งหลาย เราจะเห็นนานาชนิด ถ้าเรารู้เรื่องนี้เราจะดูได้ทุกเรื่อง เราจะดูเห็น แล้วจะ.."อ้อ ! เป็นข้อธรรมอย่างนี้อย่างนี้ๆ" เราจะเห็นหมดทุกอย่าง มีกระบวนการทำงานของเขา ถ้าเราได้สิกขาธรรม แล้วเราจะดูอะไรได้ทุกอย่าง ไม่ใช่..."*อันนี้ดูได้ อันนี้ดูไม่ได้*" ดูได้ทุกอย่างแล้วเราจะได้ข้ออรรถธรรมจากในสิ่งที่เรา

เห็น ซึ่งเป็นเอื้อประโยชน์เขาเรียก **"อายตนะทวาร"ที่สามารถจะพัฒนาไปได้** นั่นก็คือเรื่องของลักษณรูป

ฉะนั้นสิ่งที่เป็น**อนิจจลักษณะมีความสำคัญอย่างยิ่งควบคุมให้เราเกิดแก่แล้วตาย** ที่เราบอกว่า *"เกิดอุปาทะ ชราแก่ ภังคตาย เกิดแก่ตาย"* แต่เราพูดอย่างนี้ไม่ได้อีก ต้องสอนให้รู้ก่อนว่าเกิดมาจากอุปาทะ อุปาทะจะแก่ได้อย่างไร? ต้องมาจากการทำงานของมหาภูตรูปของรูป ๒๘ นี่แหละ ทำแล้วมันจะเกิดอย่างไร แต่เนื่องจากอุจจโป มันแก่ไหม? ตรงนี้เลยไม่มีการแก่ มันเจริญอย่างเดียว เจริญจนตาย เราก็ทานอาหารเหมือนเดิม แต่ทำไมไม่ค่อยๆ โตโตๆ ไปเรื่อย พอถึงจุดหนึ่งค่อยลงๆๆ ทั้งที่อาหารก็เหมือนเดิม กับข้าวเหมือนเดิม อะไรก็เหมือนเดิม ที่จริงเราผมไม่หงอก ผมยังไม่ขาว ผมดำ มันน่าจะดำเพราะอาหารเหมือนเดิม แต่พอถึงเวลาทำไมถึงเป็นแบบนี้ หน้าตาเริ่มจะบอกแล้ว บอกว่าเริ่มแก่ลง เราไปดูรูปสมัยเด็กๆ... โอ้โห! ตอนเป็นสาว...โอ้โห! มาดูตอนนี้...เป็นอย่างไร ! มันค่อยๆ ขึ้นไปเรื่อยๆ ก็เพราะอุปาทะ มาจากนี้ จากนั้นเสร็จก็จะมาเป็นสันตติ ในที่สุดก็มาชรตา เพราะชรตามันแก่จากภายใน เวลาจะดูก็ดูชรตา แต่ที่นี้ชรตาไม่ได้แปลว่าแก่ตรงนี้ แก่ตัวนี้เป็นภาษาโลก พระพุทธองค์ทรงยืมมา แต่**ชรตาตรงนี้คือฐิติอนุขณะที่มีการทำงานถึง ๔๙ อนุขณะ** แล้วมาค่อยๆ แก่ลง เราแก่ตั้งแต่เกิด ก่อนเกิดตั้งแต่เป็นสุกกะมาเรียบร้อย มาผสมแล้วก็แก่เรื่อยไปๆๆ จนกระทั่งปัจจุบันนี้ก็แก่ๆ ทุกวินาที วินาทีก็นานเกินไป เพราะเราไม่รู้วินาทีนี้การทำงานของลักขณะจิตวิ่งไม่รู้เท่าไร? เพราะมีความเร็วเท่ากับแสนโกฏขณะ ฉะนั้น สิ่งที่กำลังแก่**แก่จากภายใน**เราจะ**เห็นชราได้ตอนที่เรามองเห็น ฐิติอนุขณะ เราจึงจะได้เห็นการแก่**เรียกว่าชราคืออยู่ตรงนี้ ไม่ใช่ชราที่เรารู้ว่าเริ่มเสื่อมถอยไป...ไม่ใช่ แล้วก็ภังคะ ภังคะแปลว่า*ดับ* แต่นี่เราก็นึกว่า *"ภังคะดับคือตายไปเลย จิตที่มีเกิดกับดับนึกว่ามันหายไป"*...เปล่าเก็บ **ภังคะเก็บ ภังคะคือภวังคะนั่นเอง** มาจากภังคะ ภวังคะ ไปเก็บเรียบร้อยแล้ว **เก็บไปบันทึกเพื่อสร้างรูปใหม่** พอไปภังคะเขาแปลว่า"*พัง*"นี่แหละ คือภังคะ,ภวังคะ ก็เริ่มไปเก็บใหม่ พอเริ่มเก็บใหม่จะออกมาเลยว่าทำอะไรนี่ เราทำเสร็จเรียบร้อยก็ไปเก็บทันที พอไปเก็บเรียบร้อยแล้วก็จะถูกบันทึกไว้ แล้วเรานี่ เราคิดมาก คิดก็ไปเก็บๆ ทุกอย่าง แล้วเขาค่อยๆ ว่าเราจะไปเกิดเป็นอะไรดี ตอนนี้เป็นเครื่องตัดสินว่าเราจะเกิดเป็นอะไรดี เราเป็นคนคิดมากใจน้อยน้อยใจเสียใจ ไม่พอใจอะไรสารพัดไปหมด แล้วทำทุกอย่างที่คิด อย่านึกว่าคิดแล้วฟรีๆ เราได้กำไรตลอด เราจะไปเกิด

เป็นอะไร?...เราจะไปเกิดเป็นม้าน้ำจะเป็นอย่างไร?...เขาก็มา ที่เขาสร้างรูปมา จิตทุกชนิดสร้างรูปหมดเลย จิตที่เป็นโลภะ โทสะ โมหะ เขามีสัญญาจำ สัญญา...เรานี่ลืม แต่สัญญาลืมไหม?...ไม่เคยลืม อย่าไปนึกว่าสัญญาเป็นเรื่องเล็ก **สัญญาเรื่องใหญ่ เขาจึงเรียกว่าสัญญาขันธ์** จะจำทุกอย่าง แล้วเขาบอกว่าขันธ์จะสร้างอย่างไร?...สัญญาขันธ์เข้าไปช่วย แล้วเวทนาคอยตัดไปเรื่อยๆ เวทนาเป็นคนจัด เช่น ถ้าไปเกิดไปเป็นปลา เป็นปลาชนิดไหน?...เขาก็จะบอกเลย แล้วก็จะสร้าง และที่เป็นปลา เป็นเสือ เป็นอะไร สัตว์นานาชนิดในโลกนี้ ก็มาจากกรรมทั้งสิ้น กรรมที่ทำ แล้วก็แปลก **สัตว์นานาชนิดมีรูปร่างแตกต่างกันนานาชนิดเลย ทำไมจึงแตกต่างเพราะอะไร? เพราะคนคิดไม่เหมือนกัน การที่คิดแล้วสะสมไม่เหมือนกัน** มันต้องออกในรูปสัตว์ ฉะนั้นสัตว์ทั้งที่มาจากสัตว์เหมือนกันชนิดเดียวกัน แต่มันแตกต่างพันธุ์กัน มันเริ่มค่อยๆ แตกๆ ไปเรื่อย จนขยายเป็นเผ่าพันธุ์ไม่รู้เท่าไร ต่อเท่าไร สัตว์มันมีเผ่าพันธุ์จนกระทั่งคน ไปถาม พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า **สัตว์มีขา สัตว์ไม่มีขา สัตว์มี ๒ ขา สัตว์มี ๔ ขา สัตว์มีมากกว่า ๔ ขา** พระองค์ทรงจัดเป็นแบบนี้หมดเลย ให้จัดว่าลักษณะต่างๆ เพราะอะไร ทำไมมันเป็นแบบนี้ ก็**เนื่องจากกรรม**นั่นเอง เช่น คนชอบไปขโมยเขา มันจะค่อยๆ คลาน พวกนี้มันจะไปขโมยค่อยๆ คลาน กระดืบๆ พวกนี้เป็นงู เป็นสัตว์เลื้อยคลานบ้าง ต้องเป็นสัตว์ที่ไม่มีขา เป็นไส้เดือนบ้าง แล้วก็อะไรบ้างไปจากตรงนี้ ลืมบอกว่าไส้เดือนไม่มีกระดูกเพราะว่ามันถูกอาหารรูปดำเนินการตัด เวลาจะมีกระดูกกินอะไรไปมันก็ตัดออก มันแปรสภาพไม่ให้เกิดกระดูกขึ้น ฉะนั้น คำว่าอาหารนี้จึงไม่ใช่ *"เป็นก้อนข้าว ที่เราเรียกว่ากวฬิงการาหาร ผัสสาหาร มโนสัญเจตนาหาร วิญญาณาหาร"* และก็ทุกสิ่งทุกอย่างค่อยๆ ที่จะทำงานของเขา แต่อันนั้นคือมีตัวทำงานแล้ว กวฬิงการาหารคือสามารถแปรสภาพให้เป็นธาตุสารอาหาร ตัวนี้ไปเลี้ยงตา นี้ไปเลี้ยงหู มันแปรสภาพตรงนั้น

ในช่วงสุดท้ายเรื่องของลักขณรูปซึ่งประกอบด้วยรูป ๔ อย่าง คือ ตัวสุดท้ายเรื่องรูป ๒๘ ที่เราสิกขานั้น พอพูดถึงรูปแบ่งออกเป็น ๕ บท บท ๑.รูปสมุทเทส ๒.รูปวิภาค ๓.รูปสมุฏฐาน ๔.รูปกลาป ๕.รูปปวัตติกกมะ ฉะนั้นรูปมีองค์ธรรมอยู่ ๕ หมวด ใน ๕ หมวดนั้นเราเพิ่งจะมาถึงหมวดแรก หมวดแรกหรือเรียกว่าสมุทเทสๆ ก็คือให้รู้เรื่องระบบของรูป ให้รู้จักรูปเท่านั้นเอง รูปมี ๒๘ มีอะไรบ้าง? นั่นก็คือเพิ่งจะบอก แล้วในแต่ละรูปมีคุณสมบัติอย่าง

ไร? นี้ก็มารูปสมุทเทส ตัวสุดท้ายของรูปก็คืออนิจจสักษณะ ถ้าเราไม่บอกหัวข้อก็คือนับ ๑ - ๒๘ เรื่องของรูปก็มี

๑. ปฐวีมหาภูตรูป	๒. อาโปมหาภูตรูป	๓. เตโชมหาภูตรูป
๔. วาโยมหาภูตรูป	๕.. จักขุปสาทรูป	๖. โสตปสาทรูป
๗. ฆานปสาทรูป	๘. ชิวหาปสาทรูป	๙. กายปสาทรูป
๑๐. รูปวิสัยรูป	๑๑. สัททวิสัยรูป	๑๒. คันธวิสัยรูป
๑๓. รสวิสัยรูป	๑๔. อิตถินนรูป	๑๕.. ปุริสินทรูป
๑๖. หทยรูป	๑๗. ชีวิตรูป	๑๘. อาหารรูป
๑๙. ปริจเฉทรูป	๒๐. กายวิญญัตติรูป	๒๑. วจีวิญญัตติรูป
๒๒. รูปัสสลหุตา	๒๓. รูปัสสมุทุตา	๒๔. รูปัสสกัมมัญญตา
๒๕. รูปัสสอุจจโย	๒๖. รูปัสสสันตติ	๒๗. รูปัสสชรตา

๒๘. รูปัสสอนิจจตา

นี่แหละที่บอกว่ารูปไม่เที่ยง รูปทั้งหมดไม่เที่ยงจะมีตัวกำกับ ฉะนั้นตัวอนิจจตาก็รวมถึงรูปทั้งหมด ไม่ใช่มนุษย์อย่างเดียว สรรพสิ่งใดก็เหมือนกันคือต้องมีอนิจจตาเหมือนกัน ดวงอาทิตย์ ดวงดาว ดวงจันทร์ ท้องฟ้า เมฆ ฝนที่เกิดขึ้นมามันอยู่ในกฎเดียวกันหมด ก็คือกฎอนิจจตา แต่อนิจจตานั้นไม่ใช่อนิจจตาที่เห็นอยู่แล้วก็หายไป อันนั้นเราไม่เห็นเราเห็นเพียงเปลี่ยนแปลง เราไม่ได้เห็นอะไรเลย เห็นแต่มันเปลี่ยนแปลงไปเท่านั้น เราจะไม่ได้เห็นของจริง ต้นไม้ที่ไม่มีดอกเดี๋ยวก็มีดอก ดอกไม้ไม่บานเดี๋ยวก็ดอกไม้บาน อย่างนั้นไม่มีคุณสมบัติของธรรมในพระพุทธองค์เลย เป็นปกติของโลกอย่างนั้น แต่เมื่อไรไปเห็นอนิจจาลักขณะที่เกิดจากการทำงานของลักษณะ หรือวิเสสลักษณะ เมื่อเห็นตรงนี้เมื่อไร นั่นจะค่อยๆ มีภูมิธรรมคำสอน และก็จะดำเนินจากตรงนี้ที่จะพัฒนาต่อไป ถ้ายังไม่ถึงตรงนี้ ก็ต้องพัฒนาให้เขาถึงตรงนี้ก่อน จากตรงนี้ง่ายนิดเดียวเพราะเราทราบอยู่แล้ว เพียงแต่คอยระยะเวลา พอมาถึงตรงที่เป็นวิเสสลักษณะ ถ้าเรามาถึงตรงนี้แล้วค่อนข้างจะง่าย ค่อนข้างไม่ยาก แต่กว่าจะไปถึงเมื่อไรไม่รู้ อีกร้อยชาติ พันชาติ หรือแสนชาติก็ไม่แน่ แต่เมื่อเราเริ่มต้นแล้วย่อมมีโอกาส ถ้าเราเริ่มต้นเดินก็ต้องมีโอกาสที่จะถึง ถ้าไม่เริ่มต้นก็ไม่มีวันเวลาที่จะถึง ทั้งหมดที่เป็นข้อธรรมนั้นมีเพียงแค่นั้น เราได้รู้เรื่องของรูปมาพอสมควร ตลอดเวลาที่เราอบรมกันมาเป็น

ร้อยๆ ชั่วโมง รูปสมุทเทสก็จบลง (ไม่จบก็ขอให้จบแค่นี้) แต่ว่าพอสังเขป ถ้าอยากจะฟังเรื่องรูป ก็ให้ไปฟังเทป

ต่อจากเรื่องของรูปสมุทเทส ก็มาถึงรูปที่สำคัญต่อมาคือ **รูปวิภาค** รูปวิภาครูป แต่นี้จะเริ่มจำแนก จำแนกรูปให้เห็นในรายละเอียด จะจำแนกรูปเขาเรียก รูปวิภาค ตอนที่จะเริ่มแยกแล้ว จะเห็นว่าเราสิกขาธรรมเมื่อไรให้แยกออกเป็น ๒ "รูป"อย่างหนึ่ง "วิภาค"อย่างหนึ่ง เวลาจะศึกษาเรื่องธรรมของพระพุทธองค์ คือพยายามรู้ก่อน คือเข้าไปรู้ก่อน พอบอกรูปปั๊บเราผ่านการศึกษาเรื่องรูป เรารู้เรื่องรูปหรือยัง?...ที่เราเริ่มต้นมาเรายังไม่รู้จักรูป เพราะอยู่ในข้อของสมุทเทส ตอนนี้บอกรูปวิภาคเป็นนัยที่ ๒ หรือหมวดที่ ๒ เรียกว่ารูปวิภาค ฉะนั้นรูปวิภาคเวลาเราสิกขาธรรม เมื่อเราผ่านรูปสมุทเทสแล้ว พอมาถึงรูปวิภาคเวลามองภาพเราก็มองเห็น "รูป"กับ "วิภาค"ให้แยก "รูป"กับ"วิภาค"ออก พอพูดรูปเรานึกถึงรูป๒๘ แล้วมีอะไรบ้าง? เรามองภาพตลอดเลย พอมองภาพเห็นเรียบร้อยหมดแล้วคือรูป๒๘ ซึ่งแบ่งออกเป็นมหาภูตรูป๔ ปสาทรูป๕ วิสัยรูป๔ ภาวรูป๒ หทยรูป๑ ชีวิตรูป๑ อาหารรูป๑ ปริจเฉทรูป๑ วิญญัตติรูป๒ อาการรูป๓ ลักขณรูป๔ เราก็จะมองภาพพรึบเดียวคือรูปในรายละเอียดแต่ละอย่างเราต้องรู้ รู้เรื่องกระบวนการของลักขณาทิจตุกกะในแต่ละรูป ในแต่ละรูปมีลักขณาทิจตุกกะว่าอย่างไร? และจะทำงานกัน ลักขณาทิจตุกกะของปฐวีมาทำงานกับอาโปหรือว่าเตโชวาโยต้อง**เข้ากันได้** ถ้าเข้าเมื่อไหร่ได้เขา**เรียกมิสสกะ** แปลว่าเข้ากันได้ ถ้าเข้ากันไม่ได้เรียกว่า **ปฏิปักข์ ,ปฏิปักขะ**แปลว่า**เข้ากันไม่ได้** ฉะนั้นในรูปของเรานี้ จะมีการสร้างรูปของเขาเอง แล้วอะไรก็ตามถ้ารูปเข้ากันไม่ได้ จะเกิดพยาธิเกิดขึ้น ที่เราอยู่ดีๆ เราก็เป็นโรคนั่นโรคนี่อะไรทั้งหลาย นั่นก็คือสิ่งต่างๆ ที่มีการทำงานแล้วเขาเสริมเพิ่มเติมขึ้นมา มีอะไรแปลกปลอม เราสูบบุหรี่มากๆ มันก็แปลกปลอม เดี๋ยวเกิดเป็นเนื้องอกอะไรขึ้นมา ฉะนั้นสิ่งต่างๆ ที่เป็นอุตุมากระทบร่างกาย ที่มีปฏิปักข์ซึ่งกันนี้ที่ทำให้เกิดอันตรายต่อรูปร่างของเรา ฉะนั้นพอเราเห็น "รูป" เรานึกแยกรูปมา ไม่ใช่รูปแปลว่ารูปเฉยๆ ต้องรูปแล้วมีลักษณะเช่นเดียวกันรูป๒๘ นึกไว้ก่อน

ต่อมา "วิภาค" พอวิภาคเรานึกถึงอะไร?..."วิ"กับ "ภาค" ภาคเราก็นึกประเทศไทยมี ๕ ภาค เราก็นึกถึงภาคะ ภาคคือประเทศไทย แล้วแยกในรายละเอียดเข้า ในภาคแยกรายละเอียดออกเป็นจังหวัด จังหวัดแยกละเอียดเป็นอำเภอ อำเภอแยกเป็นตำบล ตำบลแยกเป็น

หมู่บ้าน จากหมู่บ้านก็เป็นครัวเรือน นั่นแหละคำว่า"วิภาค" เรามองภาพอย่างนี่ว่าเป็นลักษณะภาค **วิภาคแปลว่าต้องไปหาเจาะลึกในรายละเอียด** เวลาจะมอง เรามองถึงแผนที่ประเทศแล้วแบ่งเป็นภาคๆ ในแต่ละภาคในแต่ละหมู่บ้านมีอะไรบ้าง? ในหมู่บ้านก็แบ่งบ้านเลขที่อะไร? บ้านที่สร้างด้วยไม้กี่ต้น สังกะสีกี่แผ่น กระเบื้องกี่แผ่น ไม้ ปูน อิฐ คอนกรีต เหล็กเส้นกี่เส้นๆ มาสร้างบ้านเท่าไร? เสาที่ฝังวางผังลึกเท่าไหร่? นั่นคือเจาะลึกแล้ว **"วิภาค"แปลว่าเริ่มหาหลักเกณฑ์หลักฐาน**ว่าในแต่ละที่ ละสิ่งเขาทำอย่างไรบ้าง? ในหมู่บ้านแล้วค่อยขยายมาหลายๆ บ้านทำอย่างไรบ้าง? ทำอย่างไร? เป็นมาอย่างไร? เราก็เริ่มเข้าไปเจาะลึกอย่างนั้น คำว่า **"วิภาค"แปลว่าเข้าไปหารายละเอียด ไปหาในรายละเอียดของรูป๒๘** อย่าไปตอบว่ารูปอย่างเดียว ต้องไปหารูป๒๘ ในรายละเอียดของรูป๒๘ จึงเรียกเต็มๆ ว่า **รูปวิภาค**

พออ่านก็ งง ! ไปหมดแล้ว *"รูปวิภาคเป็นการแสดงรูปธรรมโดยละเอียดพิศดารกว้างขวางออกไปอีกให้ทราบว่ารูปธรรมทั้ง ๒๘ รูปนั้นจัดเป็นกี่ส่วนก็ได้ หรือวัดว่าส่วนเดียวก็ได้ หรือจัดแยกเป็น ๒ ส่วน ๒ อย่างก็ได้"* นั่นก็คือเราต้องมอง มองคำว่าวิภาค ก็ต้องแจกแจงในรายละเอียดว่ามันเกี่ยวกับอะไรบ้าง? เช่น เราจะปลูกบ้าน มี ตอหม้อ เสาเข็มเท่าไหร่? ปักไปเท่าไร? (คิดอย่างวิศวกร) เจาะลึกเท่าไร? มีองค์ประกอบเท่าไร? เวลาจะเอาปูนใส่ ต้องฐานเท่าไร? ต้องวัดระดับหมดเลย ผืนแผ่นดินนี้มีความยืดหยุ่นขนาดไหน? นั่นก็คือเข้าไปรู้ในรายละเอียด ว่าเป็นอย่างนี้ได้อย่างไร? มาได้อย่างไร? มันเกี่ยวข้องกับอะไร? อะไรมาเกี่ยวข้องด้วย ฉะนั้นการสร้างบ้านต้องหาช่าง หาวิศวกร หาการออกแบบมันเกี่ยวข้องไปหมดเลย ฉะนั้นรูปจะเกี่ยวข้องอย่างไร? จึงแบ่งเป็นวิภาค แบ่งออกเป็น ๒ อย่างวิภาคในความหมายของธรรมก็คือในเรื่องของรูปมีอยู่ ๒ ส่วน ส่วนที่ ๑ เรียกว่า "เอกมาติกา" มาติกาแปลว่าแม่บท แม่บทเดียวเราก็ไม่รู้เรื่องว่าแม่บทคืออะไรอีก เราไม่รู้จักเลยว่าแม่บทนั้นคืออะไร มาติกาแปลว่าแม่บท เราไม่รู้ว่าแม่บทนั้นคืออะไร? ไปเปิดพจนานุกรม เขาบอกแม่บทว่า เช่น *หัวข้อแห่งการเจาะรายละเอียด, แม่บทเช่นตัวสิกขาบทเรียกว่าเป็นมาติกา เพราะจะต้องขยายความต่อไป*

มาติกาก็คือให้รู้ลักษณะของรูป ในแต่ละส่วนจะมีความเกี่ยวข้องกับอะไรบ้าง? การที่มีรูป นี่รูปสมุทเทส อย่างไรก็เป็นสัตวะที่มีรูปแล้ว แต่เกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง? ก็จะมีคำว่า

"เอก"แปลว่าหนึ่งทางเดียวเท่านั้น ไม่ใช่หลายทาง ทางเดียวน้ำต้องประกอบด้วยอะไรบ้าง? เราก็ต้องเริ่มไปรู้ **"เอกมาติกา"แปลว่าต้องมีหนึ่งเดียวที่เป็นไป เป็นไปก็คือ**

๑. อเหตุกรูป พูดถึง "อเหตุกะ"เราก็นึกถึงอเหตุกจิตมี๑๘ อเหตุกรูปแต่ว่า**อเหตุกะเกิดไปใส่ที่รูป แสดงว่าอเหตุกะนี้เป็นกัมมชรูป** เป็นกัมมชรูปที่ถูกกำหนดแล้ว ต้องไม่ไปหาอะไรมาแปรสภาพ อเหตุกรูปแปลว่ารูปที่เป็นมาเป็นไป แสดงว่ารูปนี้หาเหตุไม่ได้ อเหตุกรูปแปลว่า รูปที่บังเกิดใน ๒๘ รูปนี้ มันไม่เกี่ยวกับต้นสายปลายเหตุ มันไม่มีเหตุใดๆ ที่มันไปก่อได้ พอเราเป็นรูป ตอนนี้เราไปทำ *"เรานึกว่ารูปทำ"*...แต่เปล่า ในรูปที่มีเกิดขึ้นมานี้ มันไม่มีต้นสายปลายเหตุ ทีนี้เมื่อมีอเหตุกะก็ต้องมีตรงข้ามว่าสเหตุกะ

ฉะนั้น รูปทำกรรมไม่ได้ แต่ว่าเราไม่รู้ ว่ารูปนี้ทำกรรมไหม? เราไปลักขโมยนี่ทำกรรมไหม?...รูปไม่ได้ทำ ที่เป็นไปอย่างนี่เพราะ**จิตเป็นผู้ทำ ไม่ใช่รูปเป็นผู้ทำ** ที่เรามีรูปทั้งหมด รูปไม่ได้บริหารรูปๆ ไปบริหารอะไร?...**รูปของเรานี้บริหารโดยกายานุคตธรรม** เป็นไปโดยกายานุคตธรรมเป็นระบบของกายเท่านั้นเอง ที่เขาถูกสร้างมาแล้วเขาปล่อย แต่**สิ่งที่ดำเนินการและสั่งให้กายวิญญัตติและวจีวิญญัตตินี้ เขามาจากจิต** ฉะนั้น**จิตจึงมีอเหตุกะ**แสดงว่ารูปนี้ทำบาปไม่ได้ ไปทำกรรมชั่วไม่ได้เลย **รูปเรานี้ไม่มีการทำบาป ทำชั่วใดๆ ทั้งสิ้น จึงเรียกว่าอเหตุกะ**

อเหตุกรูป แปลว่ารูปนี้ไปทำอะไรไม่ได้ ไปทำชั่วไม่ได้ จึงเรียกว่าอเหตุกะเช่นเดียวกับจิต ก็คืออหตุกจิต (ไว้สิกขาอีกครั้งหนึ่ง) อเหตุกะแปลว่ามันมีมาแล้วตั้งแต่เมื่อไร? มาอย่างไร? กี่ภพ? กี่เอนกอนันต์ชาติไม่ทราบ? แต่ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว และทำอะไรก็ไม่ได้ มันไม่มีเหตุ ฉะนั้น ตรงนี้ถ้าอะไรที่เป็น**สเหตุ "สเหตุ"แปลว่ามีการสร้างเหตุ** พอพูดถึงสเหตุนึกถึงอะไร? พอพูดถึงอเหตุกะ "อะ"แปลว่าไม่ ไม่มีเหตุใดๆ ทั้งสิ้น แต่สเหตุกะแปลว่ามีเหตุ คำว่า **"สะ"เรานึกถึงอะไร?...เหตุที่สะสมมาแล้ว อดีต ปัจจุบัน อนาคต** คำว่า "สะ"ตัวนี้มีการทำงานเพื่อให้การสะสมเขาเรียก **สะ,สัง,สัมแปลว่ารับเข้ามา แปลว่ามีการทำงานก่อให้เกิดกรรม** ฉะนั้นจะเห็นว่าสเหตุกะถ้าเติมจิต จิตที่ก่อให้เกิดกรรมแล้ว ฉะนั้น**อเหตุกะเป็นจิตที่ไม่มีกรรม** เราไปทำอะไรทั้งหมดไปตกเบ็ด ตกปลา ไปยิงนก ตกปลา ใดๆ ทั้งสิ้น เล่นสนุ๊คบิลเลียด เล่นฟุตบอล ไม่ว่าจะออกกำลังกายในเรื่องอะไรกายเป็นสเหตุกะหรือไม่?...กายไม่ได้เกี่ยวข้องเลย **การเคลื่อนไหวของกายเป็นระบบธาตุในร่างกายที่มีเขาเรียกกายานุคตธรรม ไม่ได้เกี่ยวกับสร้างกรรม ฉะนั้นรูปจึงเรียกว่าอเหตุกรูป** รูปนี้ไม่มีกรรมใดๆ ทั้งสิ้น

เราจะ**ลืมตา หลับจิตสั่งไหม**?...แต่ปกติแล้ว**บางทีสั่ง บางทีไม่สั่ง** การที่จิตสั่งให้ปิดตาสั่งจากไหน สั่งเข้าไปอย่างไร? จิตสั่งให้ปิดตาสั่งเข้าอุปาทะของรูป อุปาทอนุขณะของรูปพอสั่งเสร็จก็ไปที่ฐิติทันที พอสั่งหลายๆ ครั้งตาลืมปิด ขณะที่ปิดเรียกฐิติอนุขณะ ๔๙ อนุขณะ แล้วทำต่อเนื่อง อย่างนี้เรียกว่าการทำงานที่มีการสั่งของจิต เหมือนเราอยากจะพูด จะมีพูดหรือไม่พูด ตกลงว่าจะพูดหรือไม่พูด บางทีเราอดทนตั้งนานไม่อยากพูดจะเก็บเป็นความลับ เก็บปั๊บเดียวเอาแล้ว ทนไม่ไหว ก็ไปสั่งรูป ทีแรกจิตสั่งรูปว่าอย่าพูด *"เรื่องนี้ฉันจะเก็บเป็นความลับ"* แต่ว่าพอเริ่มนึกปั๊บก็ส่งไปที่อุปาทอนุขณะของรูปทันที รูปนี้รับ แล้วรูปไม่ได้รับนิดเดียว เขารับหมดทั่วไปหมดเลย พอรับมากตรงไหนที่เขาจะออกมาได้ ก็เริ่มปรุงส่งรูปๆ ส่งที่มหาภูตรูป แล้วส่งตรงไหน? ไม่เห็นเลย เสียงเรานี้ขึ้นมาจากไหนรู้ไหม?...ไม่รู้ เราไม่เห็น เมื่อเราพูดได้ เราพูดได้พูดภาษาไทย มาก็พูดๆ ที่เราพูดออกมาอย่างต่อเนื่อง เพราะวิ่งด้วยความเร็วแล้วก็สั่งสั้น ชิวหานี่ ลมพอออกมา เวลาเราจะพูด เวลาเราจะคิด หลังจากจิต เจตสิกที่ผสมกันแล้วเป็นคำพูดแล้ว พอผสมปั๊บลอยขึ้น พอผสมกันก็ลอยขึ้นๆ ลมตัวนี้เป็นตัวสำคัญ ลม "อุทังคมาวาตา"ช้อนแล้วดันออกมา พอช้อนมา ดันออกมา มันตรงกับลิ้นเรามาปรับอีก มันเข้าอุปาทขณะของลิ้น ตั้งแต่โคนลิ้นไปถึงลิ้น แล้วก็ปาก แล้วถ้าพูดอึมๆๆ (ปากไม่เปิดไม่ขยับ) อย่างนี้แล้วออกได้ไหม ในเมื่อต้องทำงานโดยอุปาทะสั่ง สั่งที่ริมฝีปากออกมาที่อุปาทะออกมาที่ฐิติ ฉะนั้นสิ่งที่กำลังจะพูด อ้าปากขึ้นมานี่มันเป็นฐิติแล้วมันก็ส่งที่ลิ้นด้วย ฉะนั้น พูดมามีลมออก ถ้าไม่มีลมออกพูดไม่ได้ แสดงว่าใกล้แล้ว ถ้าเราไม่มีเสียง สมมุติว่าเราพอพูดปั๊บมันทำงาน ทำแล้วช้อนขึ้นๆ ลมจึงออกจากปาก นี่แหละ พระพุทธองค์ทรงสอนว่าพูดได้อย่างไร? นกแก้วนกขุนทองจึงมีเสียง นักวิทยาศาสตร์ก็รู้ว่าลมออกมาจะวิ่งความเร็วออกไปข้างนอกวิ่งด้วยความเร็วเท่าไร? เสียงจะวิ่งด้วยความเร็วเท่าไร? แล้วต้องผ่านบรรยากาศ ฉะนั้นเสียงเราก็ต้องผ่านบรรยากาศ ผ่านปริจเฉทรูป ผ่านแล้วค่อยหายไป ค่อยๆ ถูกลมต้านทานเสียงต้านทาน พอมาถึงข้างหลังไม่ได้ยินเลย แต่ถ้าเป็นพระพุทธองค์อยู่เป็นร้อยกิโล ได้ยินไหม?...ถ้าจะให้ได้ยิน ขนาดคนเป็นแสนๆ ล้านๆ คน พระพุทธองค์ก็พูดเหมือนเดิม เสียงเหมือนเดิม คือเสียงไม่เคยตก อย่างเราพูดเสียงค่อยหายๆๆ ไปถึงโน้นก็ไม่ได้รู้เรื่องแล้ว แต่เสียงพระพุทธองค์คงที่ เสียงเข้าไปอย่างไรก็เหมือนเดิม เพราะส่งเป็นทอดเป็นทอดๆ มหาภูตรูปส่ง **ตรัสของพระพุทธองค์เป็นอภิญญา** ไม่ใช่พูดแบบเรา เราพูดด้วยกามาวจร

ปุถุชน พูดอย่างไรเสียงหาย เดี๋ยวก็แหบ สวดมนต์อาจจะขึ้นคนละคีย์ คลื่นอะไร ต่อคลื่นอะไร เสียงอ่อน เสียงหวาน เพราะเสียงออกมาจากการทำงานของมหาภูตรูป ฉะนั้นเวลาจะไปก็จะขึ้นๆ ไปเสียงจะออกไป ถ้าอยู่ในสูญญากาศเสียงจะไม่ออกแต่เวลาพอพ้นปั๊บเสียงจะออกขึ้นกับการทำงานว่าเสียงหลังจากประชุมแล้ว จะต้องมีตัวช้อนขึ้นมา แล้วลมนี้ไม่ใช่ลมธรรมดาพอบอกว่าวาโยมหาภูตรูปต้องประกอบด้วย

๑. อุทธังคมาวาตา ๒. อโธคมาวาตา ๓. กุจฉิสยาวาตา

๔. โกฏฐาสยาวาตา ๕. อังคมังคานุสาริโนวาตา ๖. อัสสาสะ ปัสสาโสวาตา

นี้ก็คือลม ๖ อย่างที่เกิดขึ้นจากรูป แล้วมันแปรสภาพเอง ฉะนั้น เวลาที่ลมก็เอาเสียงเรา ทำแล้ว พอทำแล้วเป็นสสัมภาระ เสียงเราก็ลอยขึ้นมา ในการลอยไม่ใช่ลอยเปล่าๆ มันผ่านการทำงานของลักขณาทิจตุกกะของมหาภูตรูปอีก แล้วจะให้เกิดสามัญญลักษณะ ในแต่ละส่วนของเขาก่อนถึงจะออกมาแบบนี้ มันทำงานผ่านมหาภูตรูปขนาดหนัก ผ่านวาโย ผ่านเตโชหมดแล้ว เสียงเรานี่ผ่านหมด ทั้งผ่านร้อนที่ออกมาจากปากด้วย ผ่านธาตุ ผ่านสารพัดหมด นั่นคือไตรลักษณ์ทั้งหมด ที่บ่งบอกในการทำงานแล้วเกิดไตรลักษณ์ ฉะนั้นเวลาจะมองอนุวิปัสสนา ต้องมองเห็นคำพูดตั้งแต่เริ่มทำงาน ตั้งแต่ลักขณาทิจตุกกะ ตั้งแต่วิเสสลักษณะของเจตสิกและของจิตทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็มาทำงานกับรูป มหาภูตรูปเป็นอะไรก็ส่งมาเขาส่งมาที่ลม ส่งที่มหาภูตรูปของลม พอส่งมาปั๊บอุปาทะของลม ลมก็มีอุปาทะ ฐิติ ภังคะ ลมก็มีอุปาทะ ๑ ฐิติ ๔๙ ภังคะ๑ พอมันทำผ่านเรียบร้อย ภังคะส่งต่อแล้ว ถ้ายังไม่ภังคะส่งไหม?...ไม่ส่ง ต้องภังคะก่อนเขาทำนั่นคืออนัตตานั่นเอง เขาส่งออกมา แล้วก็ส่งออกมาๆ จนกระทั่งไม่ออก แล้วแต่แรงส่งของใคร ใครทำบุญมาก คือเวลาสวดมนต์ก็จะออกเสียงดัง เสียงก็จะชัดดัง มันเป็นรูปธรรม *"ทำไมเสียงดัง"... อ้าว ! มันเป็นอย่างนี้!* แล้วถ้าค่อยๆ สวดเสียงแหบ ชาติต่อไปเสียงไม่ดัง เวลาที่เรื่องสัมมาวาจา เวลาที่เป็นกุสล *"อยากนั่งหลับตา"* เวลาที่เขาจะทำบุญกุสลที่เป็นสัมมาวาจาให้เป็นกุสลหลับตาเสียแล้ว เขาสวดไป "โสมะนัสสะสะหะคะตัง ทิฏฐิคะตะสัมปะยุตตัง... *เฮ่อ ! อย่าสวดเลย"*... ไม่ได้สัมมาวาจา ต่อไปก็พูดไม่ได้ เพราะไม่เติมสิ่งที่เขาเรียกว่าสัมมาวาจาเจตสิกที่พูดมากด้วยเรื่องไร้สาระ น้ำไหลไฟดับ แต่เวลาพอจะเจริญธรรม...*"มานิ่งดีกว่าสงบ สงบแล้วดีเอง"*...เขาเจริญธรรมก็ไม่เจริญธรรม เวลา

จะใช้ให้เป็นสัมมาวาจาเจตสิก *เราก็ถืออาการเงียบเป็นสรณะ* ที่จะเป็นกุสลไม่เอาแต่เวลาพูด โอ้ไห่! เรื่องนั้น เรื่องนี้...ไม่ควร...จะพูด

นั่นแหละเวลาที่จิตเขาทำงานจิต เขาทำงานอย่างนี้เราต้องมองทุกระยะ เรามองทุกระยะในกระบวนการทำงานของเขา ถ้าเราไม่ทราบเราไม่มีโอกาสที่เราจะรู้ เราจะเข้าใจ ฝึกสวดมนต์ไว้ แล้วอย่าไป *"บูรพารัสสมิง..."*...ไม่ต้อง เสียงจะหายไปเรื่อยๆ ต้องสวดที่เป็นธรรมร่างกายจึงจะสมบูรณ์ การเจริญที่เป็นธรรมนี้ อย่าไปสวดที่พระพุทธองค์ไม่ได้บัญญัติไว้ ถ้าไม่บัญญัติอย่าไปท่อง ไม่ต้องไปท่องเลย บางคนเสียงนั่นเสียงนี่ เสียงนี้ไม่เหมือนกันสักคนเดียว เพราะกรรมเวรที่ทำมา ทุกอย่าง บางคนเป็นนักร้องเสียงไพเราะ นั่นแหละเขาก็สร้างกันมา นั่นก็คือสิ่งที่อะไรเป็นธรรม ถ้าเราพูด พอเจอกันอย่างนี้ วิธีการที่ทำให้เราเสียงดี อะไรดี ชีวิตดี พอเจอ *"สวัสดีครับ"* ถ้าบอก *"สวัสดีครับ"*มันก็จะเข้าไปแล้ว เสียงค่อยๆ หดลงไป คนเสียงไพเราะเริ่มที่จะเสียงไม่ดี ถ้าเจอก็ "ผัสสเจตสิก" คนที่ตอบ"เวทนาเจตสิก" ก็ตอบต่อว่า "สัญญาเจตสิก" ถ้าบอกว่า "ปฐวีมหาภูตรูป" ตอบว่า "อาโปมหาภูตรูป" แล้วคนในโลกจะมีเรื่องไหม? แล้วจะสงบสุขในโลกไหม? พอเจอกันก็ "ผัสสเจตสิก" อีกคนก็ "เวทนาเจตสิก" เมื่อไหร่เจอ คนเขานินทาก็ "เวทนาเจตสิก" เขาก็ตอบต่อไป "โสมะนัสสะสะหะคะตัง ทิฏฐิคะตะสัมปะยุตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ อะกุสะละ โลภะมูลจิตตัง" อีกคนก็ตอบว่า "โสมะนัสสะสะหะคะตัง ทิฏฐิคะตะสัมปะยุตตัง สะสังขาริกัง กามาวะจะระ อะกุสะละโลภะมูละจิตตัง" อย่างนี้แล้วจะไปนินทาใครไหม? กุสลกรรมบถ อกุสลกรรมบถอยู่ที่ตรงนี้ เราพูด *"สวัสดีครับ"*ไม่เป็นกุสลกรรมบถ เราประสงค์ ... *"พูดดี...กุสล"* เรายังไม่รู้จักกุสลกรรมบถ บถนี่กุสลต้องพูดจากกุสล เอากุสลมาใช้ แล้วทุกอย่างจะไม่มีปัญหา คนจะไม่ทะเลาะกันเลย โลกจะสงบสุข โลกจะสันติเมื่อไม่มีเรื่องว่ากันอย่างเดียว เรื่องว่าเรื่องนั้นเรื่องนี้ ดูการเมือง คนจะตีกันอย่างเดียว ก็เพราะเจอกันไม่ได้ *"ผัสสเจตสิก"* ลองเอาไปใช้ดู แล้วรับรองเลยไม่มีปัญหา ให้ไปท่องทุกคน พอเจอกันก็ *"ผัสสเจตสิก"* แล้วต้องตอบต่อไปทันทีว่า *"เวทนาเจตสิก"* นึกไม่ออกตอบไปว่า "ศรัทธาเจตสิก"ได้ไหม?...ได้ อะไรก็ได้ ถ้าเขาบอกว่า "เวทนาเจตสิก" เรานึกไม่ออก "ตัตรมัชฌัตตตาเจตสิก"ได้ไหม?...ได้ ก็เพราะศัพท์นี้ออกมาจากพระโอษฐ์พระพุทธองค์ อย่างนี้เรียกว่าพูดแบบสัมมาวาจาเจตสิก แล้วทุกอย่างเรียบร้อยหมด ทุกอย่างต่างคนต่างทำ พอดีเจอกันปั๊บมีเรื่องจะนินทาว่าร้ายก็เลิกเลย พอใครจะนินทาเริ่มจะมาปลุกระดมคนนั่นคน

นี่ ก็ “สัญญาเจตสิก” หรือ “โทสะเจตสิก” ตอบ “อิสสาเจตสิก” ตอบแบบนี้เหมือนอกุสลแต่เป็นกุสล เป็นธรรม เมื่อก่อนให้ท่อง *“เอาอะไรให้ท่อง โลภะ เดี๋ยวก็ฝังที่จิต”* ให้ท่องโลภะก็บอก *“กลัวจะฝัง”*...นี่ไม่รู้ นี่คือพุทธพจน์ ถ้าเมื่อไร**มาจากพุทธพจน์ เมื่อนั้นเป็นสัมมาวาจาเจตสิก** ถ้าอะไรที่ไม่ออก...มาถึงก็ *“บูระพารัสสมิง พระพุทธะคุณัง...หรือ อิมัสสะมิงมงคลจักรวาล...”* อันนี้เป็นมิจฉาวาจา เป็นอกุสลวาจา อะไรที่พระพุทธองค์ไม่ได้สอน เหมือนกับภาวนาอะไรทั้งหลาย พระพุทธองค์ไม่ได้บอกให้ทำ อย่าขืนไปทำเด็ดขาด เช่นเดียวกัน แค่ผัสสะก็ได้บุญ หลับตาก็ผัสสเจตสิก ผัสสเจตสิกนึกไปพระพุทธองค์องค์ทรงมาแสดงธรรมเรื่องผัสสะ จักขุสัมผัสสชาเวทนา ทำได้ทุกรูปแบบ สิ่งที่เราได้สะสม หลักธรรมพระพุทธองค์มีแต่สันติเท่านั้นเอง ไม่มีรบลาฆ่าฟันกัน ถ้าใช้ให้ถูกเหมือนชาวกุรุรัฐ เขามา เขาเจอกัน เขาไม่มีมาซุบซิบๆ อย่างเราซุบซิบมีปัญหาไป เราก็ต้องทำแบบชาวกุรุรัฐ เจอก็พูด พอมีปัญหาอยากจะพูด...ก็พูดสักหน่อยหนึ่ง ให้มีกำลังบ้าง เดี๋ยวจะเฉาเสียก่อน เพราะอย่างไรพูดไป ไม่ได้ขึ้นสวรรค์ก็มีที่ไป เราไม่ต้องกลัว คือเราพูดดีไม่ได้ขึ้นสวรรค์ เราก็นึกเลยว่าเราต้องมีที่ไป เราไม่ต้องกลัวว่าไม่มีที่ไป ถ้าไม่ขึ้นสวรรค์ก็ต้องมีที่ไปอยู่

นั่นก็คือเรื่องของ “อเหตุกะ”แปลว่ารูปนี้ไม่มีอะไร แต่ที่มันออกขึ้นมา มันมา...สั่งงานจากจิต เราไม่รู้เราก็นึกว่า *“ความคิด...มันมาจากความคิดของเรา”* ที่จริงก็สั่งงานโดยจิตทั้งสิ้น ถ้าเราไม่รู้โดยทั่วไปก็นึกว่า *“ความคิด”*...ออกมา นึกอย่างไรก็สอนไปอย่างนั้น เลยทำให้ไม่รู้ต้นสายปลายเหตุ แต่พระพุทธองค์เป็นสัพพัญญู ถึงบอกว่าพุทธศาสนาเท่านั้นเป็นศาสนา นอกนั้นเป็นลัทธิหมด

อเหตุกรูปก็คือรูปนี้ไม่มีเหตุใดๆ ทั้งสิ้น ถ้ามีสเหตุกะจึงมีเหตุ เหตุนี้คืออะไร?...เราก็จะไปรู้ในเรื่องของจิต **จิตสเหตุกะก็ประกอบด้วยโลภเหตุ โทสเหตุ โมหเหตุ , อโลภเหตุ อโทสเหตุ อโมหเหตุ** นี่แหละที่เรียกว่าสเหตุกะหรือสเหตุก็จะมาจาก**เหตุ ๖ ที่มีการทำงานเขา เรียกว่า “สัมปยุต”** ถ้าวิปปยุตไม่ต้องสัมปยุตต้อง...นี่เข้าใจง่ายๆ ไม่มีอะไรมาทำ ในเรื่องของ**อเหตุกรูปก็คือรูปที่เป็นระบบการทำงานของรูป ๒๘ เขา เท่านั้นเอง** เวลาเราทานอาหารเขาย่อย จิตเราไม่ได้ไปสั่ง อาหารที่รับประทาน ลมหายใจไม่ว่าลมหายใจเข้าออก มันเป็นกายานุคตธรรมเป็นเรื่องอัสสาสะ ปัสสาโสวาตา มันก็เป็นเรื่องของระบบรูป ไม่ใช่เป็นระบบของการสั่งงานของจิต เลือดลมจะเดินทั่วกาย อาหารที่จะไปหล่อเลี้ยงในร่างกายนั้น ไม่ใช่การสั่งงาน

ของจิต เป็นการทำงานของรูปที่เรียกว่า“กายานุคตธรรม” เวลาจะหลับจิตสั่งหลับหรือว่ารูปหลับเอง?...รูปมันหลับเอง **การหลับของรูปเรียกว่า “ถีนมิทธะ”** ถีนมิทธะไปตรง กับถีนมิทธนิวรณ์ ทำให้การสึกขาธรรมเข้าใจผิดนึกว่าถีนมิทธะคือนิวรณ์...ง่วงเหงาหาวนอน ไม่รู้ว่าถีนมิทธะเป็นกายานุคตธรรม การง่วงเหงาหาวนอนเป็นระบบของรูปนั่นเอง ไม่เกี่ยวกับจิต ถ้าถีนมิทธะที่เป็นความหมายของเจตสิกเขาจะเกี่ยวกับจิต แต่เราง่วงเหงาหาวนอนนั่งแล้วหลับที่นี่นั่งหลับมีปัญหาไหม?...ไม่มีปัญหา ใครใคร่หลับ...หลับ แต่ต่อไปเราก็หลับพร้อมกัน คือเรื่องของรูปอย่างนี้ ถ้าจิตเขาทำงานนอนไม่หลับ ไปสั่งให้หลับไม่มีหลับ เหมือนเขาบอกสะกดจิตให้หลับ...เปล่า จิตทำงานของเขาตลอดเวลา ไม่มีพักผ่อน พอหลับแล้วฝันแสดงว่าจิตนี้ไม่เคยหยุดนิ่ง แต่ว่าเขาไม่ออกมาปรากฏชัดเหมือนกับเราคิดเรื่องอะไร ถ้าเราคิดเรื่องอะไรแล้วจะออกมาปรากฏชัด แต่นี่พอเอาจิตไปสั่งให้หลับ จิตจะวุ่นทนที เขาจะวุ่นทันทีเลย เขาจะบริหารทันที เขาจะสับสนวุ่นวาย เพราะจิตเขาเริ่มไปสั่ง แล้วจิตปุถุชนไปสั่งรูปได้อย่างไร? รูปไม่ได้อยู่ในอาณัติบัญชาของใครทั้งสิ้น มันเป็นเรื่องของกายานุคตธรรม เราจะปวดท้อง จิตสั่งให้ปวดท้องไหม?...ถ้าสั่งแล้วยุ่งเลย จะอึจะถ่ายจิตสั่งไหม?...ไม่สั่ง พระพุทธองค์ทรงแบ่งออกเป็นนี่กายานุคตธรรม ถ้า**อะไรก็ตามเป็นเรื่องของรูปที่ถูกสร้างมาแล้วจากกัมมชรูปแล้ว สิ่งนั้นเรียกว่า อเหตุกรูป** ในรูป ๒๘ เป็นระบบการทำงาน เช่น อาหารเข้าไปหล่อเลี้ยงแล้วมันย่อยๆ เสร็จแล้วมันก็พาไปส่งทั่วสรรพางค์ร่างกายไปหล่อเลี้ยงแล้วก็มีลมไปพัด ลมเราเรียกลมอะไรไปพัดทำให้เลือดไปหล่อเลี้ยงในส่วนต่างๆ ของร่างกาย เรียกว่าอังคมังคานุสาริโนวาตา ลมนี้ที่พัดไปทั่วร่างกายของเรา มันเอาอาหารที่ย่อยเสร็จแล้วก็ส่งไป แล้วรู้ได้อย่างไร เราทานหญ้าแต่ทำไมเป็นเลือด...ตอบได้ไหม?...อาหารรูป พระพุทธองค์ตอบว่าเป็นอาหารรูป *นักวิทยาศาสตร์ไปที่ไขกระดูกสร้างเม็ดเลือด* เขาไม่ทราบเลยกระดูกมาจากไหน?...มาจากมหาภูตรูป มหาภูตรูปมีดิน น้ำ ลม ไฟ ฉะนั้นเลือดกลั่นเข้าไปมีดิน น้ำ ลม ไฟ ออกมาก็เป็นเลือด ก็สามารถจะสร้างได้ เพราะอาหารรูป ไม่ใช่อาหารที่เราบอกว่า *“เป็นก้อนๆ”* เขาแปลผิด ทางโลกถูกแต่ทางธรรมผิด ฉะนั้นเวลาเขาปรุงเขาปรุงได้หมดจากอาหารรูปปรุง ต้องไปสั่งให้เขาปรุงไหม?...ไม่ต้องสั่ง ไม่ต้องสั่งให้เขาปรุงเลย เขาทำหน้าที่ของเขาเอง พออันนี้เป็นกาก...เดี๋ยวเข้าห้องน้ำแล้ว ต้องสั่งไหม? เพียงแต่ว่าจิตพอเริ่มปวดท้องจิตสั่งไหม? สั่งหาห้องน้ำ ถ้าไม่มียุ่ง

ที่มีความหิวจิตสั่งไหม?...สั่งแล้ว พอเริ่มร่างกายเขาจะเตือนกลับ พอภังคะเสร็จเรียบร้อย เวลาอาหารหมด ปั๊บเขาก็เข้าทันที พอส่งไปย่อยอาหารเข้าก็อุปาทะ ฐิติ ะ ภังคะ พอเสร็จเรียบร้อยเวลาจะกลับมาใหม่ ภังคะหายวั๊บไปเขาจะสะท้อนกลับ เขาสะเทือนกลับว่าเขาต้องการอาหาร และก็ภังคะ ฐิติ อุปาทะ หรือ อุปาทะ ฐิติภังคะ เขาก็จะเตือนว่านี่มันหมดแล้ว อาหารที่ทานเข้าไป ๓ ชั่วโมงเริ่มหิวอีกแล้ว เพราะเขาไปสิ้นสุดที่ภังคะแล้ว เกิดการทำงานจากวิเสสลักษณะ แล้วหลังจากนั้นก็เริ่มมีสั่งงานต่อไป จิตบอกหมดแล้ว พอหมดแล้วปั๊บเขาก็ต้องย้อนสะท้อนกลับมา ว่าจากภังคะ มาฐิติหิวแล้ว แล้วก็มาอุปาทะ พอมาอุปาทะแปลว่าเกิดใหม่แล้ว เกิดใหม่ก็ไปเชื่อมกับจิตอีกแล้ว เขาก็สั่งแล้วที่อุปาทะ อุปาทะของรูปเขาสั่ง จิตก็อุปาทะ เขาต้องพอดีมันรวดเร็วมาก...หิวแล้ว พอหิวปั๊บถ้ามีอาหารก็ไม่เป็นไร ถ้าไม่มีถ้าเราเกิดในฐานะที่ไม่ดีต้องไปเก็บหาอะไรกิน จะมาฟังอย่างนี้ไม่ได้ เราต้องไปเก็บขยะแล้วเราก็ไปขายกว่าจะได้มา เราโชคดีบุญดีไหม ดีแล้วเราชอบการเกิดไหม? คือตอนนี้เรามีความสุขเราอยากเกิดเป็นมนุษย์ แต่เมื่อไรที่เรามีทุกข์เมื่อนั้นเราไม่อยากเกิด แต่ถ้าเรามีสุขเราอยากอยู่เป็นมนุษย์รู้สึกสบาย เราไม่ค่อยเดือดร้อน แต่ว่าไปดูคนที่เขาเดือดร้อนกว่าจะหาเช้ากินค่ำ กว่าจะมีทรัพย์เงินมาจับจ่ายก็แสนลำบาก จะมานั่งอย่างนี้คิดอย่างนี้ไม่ได้ ต้องคิดเดี๋ยวเย็นจะกินอะไร? จะหาอะไรมากิน ยิ่งมีลูกมีหลาน ก็เกิดความทุกข์ทรมานใจ อย่างนี้จิตเริ่มที่จะทำงาน ฉะนั้นเราโชคดี บุญกุสลส่งมาแล้ว มีทุกอย่างพอเพียงสำหรับการที่จะสิกขาธรรมให้เป็นไปได้อยู่ได้ ฉะนั้น เราก็ไม่ค่อยเดือดร้อนถือว่าบุญอย่างยิ่งแล้วที่เกิดมาสมบูรณ์ทุกอย่าง ถ้าเราไม่ได้สมบูรณ์ เราจะวิตกกังวลแล้ว

ฉะนั้นก็สิ่งต่างๆ ที่เราได้มีความพร้อมสมบูรณ์บริบูรณ์อยู่นี้ เพราะว่าบุญกุสล ไม่ใช่บุญของเรา **บุญที่เราไปทำให้ในเขตบุญของพระพุทธศาสนา**และเราก็ไปทำ พวกต่างชาติรวยกันมาก มันมาจากไหน? ก็มาจากการทำบุญ แต่เป็นชาติสุดท้ายแล้ว ชาติต่อไปแม้แต่เสื้อผ้าจะนุ่งก็ไม่มี เพราะไม่ได้ทำบุญในเขตบุญของพระพุทธศาสนา ที่เราเป็นอย่างนี้เพราะเราสร้างกุสลมา

(ถาม) *เรื่องของกายลหุตา อาจารย์ช่วยอธิบายขยายอีกครั้ง* (ตอบ) เรื่องของลหุตา เช่น แขนที่ยกไปได้ง่ายๆ คือที่มันบริหาร ที่มันยกไปได้อย่างนี้ คือระบบการทำงานของรูป ซึ่งมีคุณสมบัติให้เบา ของในร่างกายก็หนัก ปฐวีมันหนัก อาโปก็หนัก วาโยก็หนัก เตโชก็หนัก

ทุกอย่างหนักหมด หนักหน่วงในตัวของเขาเอง แต่เนื่องจากมีคุณสมบัติของกายลหุตา วิการรูปมีตัวทำงานซึ่งมันเป็นมหาภูตรูป ทำให้กายเบา เราถึงเคลื่อนไหวได้ ถ้าต้องป่วยไปนิด ที่นี้เองขยับก็ไม่ได้ ถ้าปวดแข้งปวดขาหรือมีแผลนิด แม้แต่ขยับก็ “โอย...เลย “ แล้วยกไม่ขึ้น เป็นอัมพฤกษ์อัมพาตก็ยกไม่ขึ้น แต่ระบบของเขาระบบของรูปๆ มีคุณสมบัติพิเศษ ทำให้ร่างกายนี้เกิดความเบา เราจึงเคลื่อนไหวได้ทุกอย่าง ตอนนี้เรายังไม่ได้เจ็บไข้ได้ป่วย เราก็รู้สึกไม่มีปัญหา แต่เมื่อไรเรามีแผลมีอะไรขึ้นมาหรืออักเสบขึ้นมา แม้แต่จะยกก็ “โอย” คนผ่าท้องเดินปุ๊บทันทีได้ไหม? ลหุตาในส่วนนี้การทำงานไม่สมบูรณ์ ครบรูป๒๘ เมื่อไม่สมบูรณ์ครบรูป ๒๘ เขาก็ทำงานไม่สะดวก

(ถาม) *เขาจะสัมพันธ์กันกับจิตตลหุตาอย่างไร?* (ตอบ) สัมพันธ์กัน อันนี้พอจิตตลหุตาเป็นอำนาจของการสั่งงาน ให้เหาะเหินได้ พอจิตตลหุตาเข้ามาในรูปปัสสลหุตา จะสั่งงานให้เหาะเหินเดินอากาศได้ หมายความว่ามีอำนาจขนาดนั้น เพราะว่าจิตตลหุตาเป็นโสภณเจตสิก เขาไม่มีอย่างอื่น “อยากจะสวดมนต์” อย่างนี้เรา “อยากจะไหว้พระ” กราบพระขึ้นมา ถ้ามันไม่ลหุตา ก็ยกมือไม่ขึ้น มือมันก็หนักใช่ไหม จะทำกุสล จะประเคนพระก็ยกมือไม่ขึ้น อ่อนแรง แล้วเราจะได้อะไร ไม่ลหุตา จิตตลหุตา จิตเป็นกุสลก็ต้องนอบน้อม พอถวายเสร็จแล้วก็ไหว้ สักการะก็ทำให้มือไหว้ ของไทยของพุทธศาสนานี่กริยางดงามมาก ทำแล้วได้บุญอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่ว่าพอไม่พอใจก็ส่งปุ๊ก...จะไม่ได้อะไร เพราะว่าเป็นจิตตลหุตาเป็นการทำงานของโสภณเจตสิก และที่จริงตรงนี้เป็นองค์ประกอบของคนที่จะได้อภิญญาฤทธิ์ จิตตลหุตาเจตสิกซึ่งเป็นโสภณเราจะสวดมนต์ไหว้พระก็จิตตลหุตา จึงจะเปล่งเสียงออกมาได้ ทุกอย่างนี้ ถ้าไม่จิตตลหุตาพอเขาสวดมนต์...เริ่มนั่งหลับตาแล้ว พอเขาจบก็ลืมตา พอลืมตาแล้วก็คุยต่อ เวลาเขาสวดก็หลับตาไม่ว่าอะไรทั้งสิ้น ของดีไม่เอาอย่างนี้เขาเรียกไม่มีลหุตา ลหุตาต้องทำงานให้ลิ้นให้ธาตุทั้งหลายมันเบาลอยตัวออกมาเป็นสัจจธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ ถ้าไม่มีลหุตาคำสอนของพระพุทธองค์ก็ไม่เอา พูดทั่วไปไม่ใช่จิตตลหุตา มันเป็นสัญญาของการพูด

(ถาม) *สรุปแล้วก็คือคำว่าลหุตาเป็นฝ่ายกุสลใช่ไหม?* (ตอบ) ถ้าจิตตลหุตา กายลหุตาเป็นเรื่องของกุสลจิต กายลหุตาเจตสิกเป็นเจตสิกที่ทำงานสั่งจิต ที่เวลาจะออกต้องสั่งที่รูปัสสลหุตาต้องมาเข้าวิการรูปมาสั่งตรงนี้ ตรงนี้เป็นคุณสมบัติ จะเห็นว่าก่อนจะมาถึงกายลหุตา ต้องผ่านตัตตรมัชฌัตตตาเจตสิกก่อนมาถึงกายปัสสัทธิ จิตปัสสัทธิตัวที่แนบแน่น ปัส

สัทธิจิตไม่ใช่เรื่องธรรมดา ปัสสัทธิแปลว่าสงบแล้ว ตรงที่ทำให้กายสงบ เวลาเราปฏิบัติธรรม จะเห็นว่าบางทีกายเรานั่งตรง แต่ว่าจิตเราไปเรื่องนั้นเรื่องนี้ บางคนนั่งตัวตรง เราก็ว่า *"คนนี้เก่งนะ นั่งตัวตรงเลย"* แต่บางทีกายนั้นตรงเขาเรียกกายลหุตาเจตสิกที่มาทำงานทางด้านกุสล ทำให้นั่ง ยืน เดิน นอน คำว่า "กาย"นี้ที่สงบกาย เขาก็ไปสั่งรูป๒๘ พอพูดถึง "กาย"ต้องนึกถึง ๑.ปสาทกาย ๒.รูปกาย(รูป๒๗) ๓.นามกาย(คือจิต๑๒๑ เจตสิก๕๒) ๔.บัญญัติกาย (บัญญัติเข้าไปเรียกชื่อในจิตทั้งหมด ในเจตสิกด้วย) พอพูดถึงกาย กายานุปัสสนาสติปัฏฐานก็นึกว่า *"กายเรานั่ง นอน ยืน เดิน...ก็กำหนด...การนั่งก็รู้ว่านั่ง"*...อย่างนี้ เสร็จหมดแล้ว เพราะยังไม่รู้จักเรื่องกาย ฉะนั้นกายปัสสัทธิ คำว่าปัสสัทธิมันสงบ แปลว่าเขาไปปรับรูป ๒๘ ให้สงบ เราจึงนั่งอยู่นาน เราจะนั่งอยู่ป็นวันก็ได้ กายปัสสัทธิต้องไปคุมทุกอย่างในรูป ๒๘ ให้อยู่ในกายปัสสัทธิเจตสิก โดยเข้าทางอุปาทะ เวลาจะสั่งงานต้องเข้าที่อุปาทะก่อนตลอดเลย อุปาทขณะ อุปาทอนุขณะเข้าไป แล้วจึงจะสั่งงานให้ฐิติตั้งอยู่ แล้วก็จะนิ่งตรงและก็เบาสบาย เราจะนั่งแล้วจะทน เสร็จแล้วนั่งทนไม่เท่าไร ก็ต้องภังคะแล้ว...เบื่อ...เมื่อยแล้วออกมาใหม่ ออกมานั่งได้นาน ๓-๔ ชั่วโมงอย่างนี้ อย่างผมก็ไม่รู้เรื่องเวลาผมนั่งปฏิบัติธรรม ผมก็นั่งไปเรื่อยๆ นั่งไปๆ พอครบชั่วโมงก็ไม่เมื่อย ใหม่ๆ ชั่วโมง...เมื่อย ต่อไปชั่วโมง...หายเมื่อย สองชั่วโมงถึงจะเมื่อย ต่อไปสองชั่วโมง...หายเมื่อยๆ ก็นั่งไป ๓ ชั่วโมง จึงจะเมื่อย แล้วนั่งเมื่อยแล้วก็เลิก เลิกแล้วก็นั่งต่อไป ถ้าชินแล้วก็ไป ๔ ชั่วโมง ถ้านั่งได้ ๔ ชั่วโมงเมื่อย หายเมื่อยแล้วไป ๕ ชั่วโมง แล้วก็ไป ๖ ชั่วโมง แล้วก็จะนั่งไปอย่างนี้เรื่อยๆ คือเราไม่รู้ว่าเป็นอย่างนี้เพราะอะไร เรานึกว่าเราได้ฌาน! ตอนนั้นนึกได้ฌานเลยเพราะนั่งได้นาน จิตนิ่งดีอะไรดี ไปไหนก็ได้ล่องลอยไปสะเปะสะปะก็ไป เราก็นึกว่า *"ตั้ง ๔-๕ ชั่วโมง ไม่ได้ฌานได้อย่างไร"* เขาบอกว่า *"ถ้านั่งนิ่งอย่างนี้ มันต้องได้ฌาน"* *เราก็นึกฌานไปถึงไหนแล้วไม่รู้* (มารู้ที่หลังว่ากำลังได้นอกชาน แต่เรานึกว่าได้ฌาน) *ใครมาดู มาเห็นอย่างน้อย ฌานแปด โอ้โห! จะเหาะได้แล้ว ฌานแปด แต่เรานั่งฌานง่าย เพราะว่าฌานของเราเอาฌานมาอยู่ที่นั่ง แล้วก็เลื่อนฌานๆ เลื่อน...ปฐมฌาน เลื่อน...ทุติยฌาน เลื่อน...ตติยฌาน เลื่อน...จตุถฌาน เลื่อน...อากาสานัญจายตนฌาน เลื่อน...ฌานเป็นแท่ง เป็นกลมๆ รองนั่ง (ลองนึกดู) เรามานั่งมีแท่นฌานรองนั่ง ใครมาดึงอะไรจะเกิดขึ้น หงายหลัง* ผมก็ดูเลยว่า ถ้าเกิดมีใครดึงฌานผมออกโดยที่ผมไม่ได้เลื่อนเอง ก็หงายหลังเท้าชี้ฟ้า ผ้าหลุดลุ่ยไปหมด ฉะนั้นจึงต้องนุ่งกางเกงใน ถ้าพระต้องนุ่ง

กางเกงไว้ เพราะนั่งแล้วเลื่อนฌาน เลื่อนเอาเท้าชี้ฟ้า แต่ตอนนั่งเลื่อนไป เลื่อนไป เลื่อนไป ได้ฌาน แล้วได้ฌานอย่างนี้ไปไหน? **พระพุทธองค์ไม่เคยตรัสว่าฌานคือเป็นแท่ง** ถ้าฌานเป็นแท่งปั๊บเดียว หลับปั๊บเห็นฌานแล้ว ผมยืนอยู่บนฌานแล้ว ถ้าเขาดึงผมก็หัวคะมำทันที เอาฌานเป็นแท่ง พระพุทธองค์ไม่เคยสอน นี่ที่เขาเรียกว่าสอนนอกรีดนอกรอย นอกคำสอนพระพุทธองค์ไม่มี เหตุที่เป็นอย่างนี้เพราะเราไม่เคยศึกษาคำสั่งสอนของพระพุทธองค์เราจึงรู้อย่างนั้น นี่มันเป็นบาปมหันต์ที่เราไม่รู้เลยว่า มันเป็นอย่างนี้ได้อย่างไร? เราฟังแต่อาจารย์บอก เราไม่ได้ฟังพระพุทธองค์ พระพุทธองค์บอกไม่มี...ฌานต้องอยู่ที่จิต อยู่ที่จิต แล้วถ้าสิกขาต่อไป ๑๐ ครั้ง เดี๋ยวเจอเรื่องฌานแล้ว วันหนึ่งวันใดต้องเจอเรื่องฌานแน่ แต่วันนี้รู้เรื่องรูปไปก่อน

จะเห็นว่ารูปอย่างนี้เราก็ไม่เคยได้ยินได้ฟัง ว่าพระพุทธองค์ทรงสอนเรื่องรูปว่าอย่างไร? อย่างอเหตุกะ เราเคยไปฟังกายานุคตธรรมไหม?...เราก็ไม่เคย แต่คณะนี้เคย เพราะคณะสิกขาอยู่ ท่านที่มาใหม่ไม่เคยได้ยินเรื่องกายานุคตธรรม แล้วก็ตีความหมายไม่ออกว่ากายานุคตธรรมคืออะไร? เราพอมาถึงอเหตุกะนึกถึงกายานุคตธรรมนั่นเอง คือเป็นเรื่องของรูปที่ทำงาน เราจะปัสสาวะ, อุจจาระอย่างนี้ มันเป็นเรื่องการทำงานของระบบการล้างถ่ายเทของรูปของอาหาร ฉะนั้น ถ้าเป็นอเหตุกรูป รูปที่เป็นสเหตุกะมีไหม?...ไม่มี จึงบอกว่า **"เอกมาติกา" แปลว่ารูปนี้เป็นอเหตุกรูปอย่างเดียวเท่านั้น อเหตุกรูปคือไร้การบังคับบัญชาจากจิต** ถ้าบังคับได้ต้องตายไหม?...ต้องไม่ตาย ถ้าจิตเป็นใหญ่ได้จิตมีอำนาจ จิตเป็นใหญ่ จิตเป็นประธาน จิตเป็นหัวหน้า คืออะไร จิตเป็นใหญ่ จิตเป็นประธาน ฉะนั้นจิตพอบอกว่าอเหตุกรูปคือ ไร้การบังคับบัญชา *"อย่าแก่ ผมอย่าหงอก อย่าปวดท้อง ห้ามได้หมดเลย"*ได้ไหม?...ไม่ได้ แล้วห้ามตายได้ไหม?...ไม่ได้ **อเหตุกรูปในที่สุดรูปนี้คือตาย** รูป ๒๘ นี้ทุกคนต้องตาย ตายด้วยเหตุอะไรก็แล้วแต่ แต่รูปนี้เป็นอเหตุกรูปเป็นรูปที่ไม่มีใครบังคับบัญชาได้ แต่สั่งงานได้ สั่งงานได้แต่สั่งงานชั่วครู่ชั่วยามเท่านั้นเอง จิตพอเห็นรูปนี้ไม่ได้เรื่องแล้ว จึงสละเลือกหรือสละเรือ เขาถึงเวลาตาย ให้ร้องไหม?...ไม่ให้ร้อง พระพุทธองค์จึงทรงเทสน์ "อะทาสิเม อะทาสิ เม..."... ห้ามร้องไห้ อย่าร้องไห้ เหมือนท่อนไม้และท่อนฟืนไม่เป็นประโยชน์ แต่จิต เจตสิกเป็นประโยชน์ ฉะนั้นเวลาที่รูปเขาทำงาน เมื่อจิตสร้างรูปเสร็จแล้วปล่อยให้รูปดำเนินไปของรูป จิตก็เป็นผู้สั่งให้รูปไปหาอาหารมาคือสั่งหมด สั่งพอได้ที่แล้วก็ทิ้งเรือ ในที่สุดเราก็ต้องตายจาก

โลกนี้ จิตก็ไปคิดบัญชี จิตยุติธรรมหมด จิตไปคิดบัญชี บอกว่าทำอะไรมาบ้าง จะไปไหน? ทำให้หมดเลย

ฉะนั้น รูปนี้ **อเหตุกรูปคือ รูปที่ไม่มีที่มาที่ไป**...ก็ต้องว่าอย่างนั้น คือในที่สุดรูปอเหตุกรูปคือรูปจะต้องสลายไปในที่สุด ถ้าเราเกิดทันในสมัยพระศรีอารยเมตไตย เราก็อายุ ๘๐,๐๐๐ ปี แล้วก็ถึงอเหตุกรูป พอรูปสร้างมา "ฉันสร้างรูป ฉะนั้นฉันต้องไปอาศัยที่รูป" (เราสร้างบ้านให้ใครอยู่?...เราอยู่ เราให้คนอื่นอยู่ไหม?...ไม่ให้อยู่ เราต้องอยู่) จิตอุตส่าห์สร้างรูปแล้ว พอสร้างเสร็จ รูปที่สร้างมาเป็นอเหตุกรูป สร้างอเหตุกรูปเสร็จ "ฉันไปอยู่เลย ไปอยู่กับรูป" ฉะนั้น รูปก็เป็นที่อยู่อาศัยของจิต มันเหมือนบ้านเรา เราก็เป็นบ้าน ที่พระพุทธองค์ตรัสว่าบ้านทำลายล้างเสียแล้ว ข้อธรรมว่าไว้ "ดูก่อนบ้านร้างเรือนนี้ เราได้ทำลายแล้ว" ตอนที่พระองค์ตรัสรู้ เรือนนี้ได้รื้อเสร็จแล้ว รื้อหมดแล้ว นี่แหละนี่เหตุหนึ่ง อาศัยรูปเรียบร้อยแล้ว สักแต่ว่าอยู่เป็นปกติของกามาวจรเท่านั้นเอง อเหตุกรูปจึงเป็นหนึ่งเดียวเป็นเอกมาติกา ซึ่งไม่ใช่สเหตุกรูป ฉะนั้นอเหตุกรูปเป็นเอกมาติกา

(ถาม) *เข้าใจว่ามันอาศัยซึ่งกันและกัน* (ตอบ) คือตรงนี้รูปพูดเฉพาะรูป เมื่อจิตสร้างรูปมาแล้ว ตรงนี้ยังไม่บอกเพราะเป็นอเหตุกรูป คือรูปนี้ไม่มีการควบคุมเป็นไปของรูป พยาธิจะป่วยก็เป็นเรื่องของกาย จิตไปป่วยด้วยไหม?...ไม่ได้ เชื้อโรคไปเข้าที่จิตได้ไหม?...ไม่ได้ เวลาพระฉันยา สัญญาบอกให้กำจัดอาพาธ ไม่ได้กำจัดพยาธิ(พะ-ยาด) ไปกำจัดพยาธิ(พะ-ยา-ทิ) เพราะว่าพยาธิกายานุคตธรรม ร่างกายนี้ป่วยไข้ต้องฉันยาเภสัช ไปกำจัดพยาธิที่เกิดทางร่างกาย ให้ร่างกายนี้อยู่ได้เมื่อปฏิบัติธรรมได้ แต่เมื่อไปตั้งฆ่าพยาธิดูซิ แล้วจะอาบัติไหม?...อาบัติ ก็คิดอย่างนี้ คิดว่ายาเพื่อฆ่าพยาธิ(พะ-ยาด) บาปไหม?...บาป ก็ใครเขาไปคิดแบบนี้

กินยาเพื่อกำจัดพยาธิ (พะ-ยา-ทิ) เวลาเราสิกขาธรรมเราก็ฉลาดในการคิด เรื่องอะไรฉลาดในบาป? บอกว่า *"กินยาฆ่าพยาธิ (พะ-ยาด)"* อ้าว **!** ก็บาป เรียกว่าถามเพื่อจะให้ตอบอย่างไร?...ก็บาป บาปจะให้ตอบอย่างไร?...ก็บาปอยู่แล้ว พูดอย่างไรก็บาป แล้วจะไปตอบทำไม?...เราต้องฉลาด เรามาศึกษาธรรมนี้หาเอาตัวรอดก่อน มีรูปจะต้องพยาธิ ในพยาธิกายานุคตธรรม จะอยู่ที่ไหนเราไม่รู้...แต่พยาธิเป็นเรื่องของกายานุคตธรรม เราก็ฉัน

โอสถเข้าไป เพื่อให้พยาธินี้บรรเทาเบาบางหรือหายไป ที่จริงคำว่า"พยาธิ"ไม่ใช่เรื่องไปฆ่าพยาธิหรืออะไร แต่**ความหิวก็เป็นพยาธิ ที่เรามีชีวิตอยู่ ประกอบด้วยพยาธิตลอดเวลา**

คำว่า "พยาธิ" ไม่ใช่เจ็บป่วย คือเราป่วยไข้ หิวนี้ก็คือพยาธิ อดหลับอดนอนอะไรทุกอย่าง พยาธิเกิดขึ้นจากร่างกายทั้งสิ้น เขาเรียกพยาธิ เวลาที่หนาวก็พยาธิ ร้อนก็พยาธิทั้งสิ้น ทั้งหนาวทั้งร้อนทั้งอะไรทั้งหมด พยาธิทั้งหมด นั่นคือเรื่องของอเหตุกพยาธิๆ ซึ่งเกิดขึ้นตามรูปของเราเท่านั้นเอง ที่ผมดำแล้วผมหงอกก็พยาธิ หนังเนื้อเริ่มเหี่ยวแห้งก็พยาธิ (อย่าไปคอยว่าเมื่อไรไปที่โรมาเนีย ไปชลอความแก่ที่โรมาเนีย!...อย่างนี้ใช้ได้ไหม? บอกแล้วว่าถ้าใครคิดสูตรที่บอกนี้ได้รวยมีเงินล้นฟ้าเลย ถ้าสามารถกำจัดคลื่นสั้นคลื่นยาวได้ ถ้ากำจัดอันนี้ได้รับรองจะรวยมหาศาล แล้วจะชะลอความแก่จริงๆ) ฉะนั้น อเหตุกรูปจึงเป็นรูปที่ไม่มีใครบังคับบัญชาได้ นั่นเป็นรูปขั้นต้น

๒. สปัจจยรูป สปัจจยะ, ปัจจยะคือปัจจัย ปัจจัยที่ก่อให้เกิดรูป "สะ – ปัจจัย – รูป" สปัจจัยรูป เริ่มที่จะมามีเหตุปัจจัยแล้ว ตอนนี้อเหตุกรูปแปลว่า รูปนี้ไม่มีการบังคับบัญชามีโดยระบบของเขา แต่พอมาถึงข้อ ๒.สปัจจยรูป แปลว่ารูป ๒๘ นี้มีปัจจัยแล้ว ตรงนี้จะเริ่มตรงนี้ไม่มี(อเหตุกรูป) ตรงนี้ภาวะของรูป ๒๘ แต่พอมาถึงข้อ ๒. สปัจจยรูป ปัจจัยนี้มีปัจจัยเยอะแยะไปหมด เราก็แยก สะ – ปัจจัย - รูป ตรงนี้แหละที่บ่งบอกว่ารูปก็ต้องมีปัจจัย ต้องมีปัจจัยในเรื่องของเอกมาติกา

"สปัยจัย" เรารู้แล้วว่า "สะ"มาจากสะสมที่มาตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน อนาคต สะสมจากกรรม ๒๕ กรรม ๒๕ หรือกรรม ๒๙ ที่เป็นรูปต้องเหลือกรรม ๒๕ ถ้าไม่มีรูปเป็นอรูป ถ้า "สปัจจัย"ตัวเดียวอย่างนี้แสดงว่ามีกรรม ๒๙ ถ้ามี "สปัจจยรูป"ต้องเหลือกรรม ๒๕ เพราะไม่มีอรูป กรรม๒๙ ก็คือโลภะ๘ โทสะ๒ โมหะ๒ รวม ๑๒ อกุสล แล้วก็มหากุสล๘ รูปาวจรมหากุสล๕ อรูปาวจรมหากุสล๔ รวม ๒๙ พอมีรูปก็ตัดอรูปามหากุสล๔ "อรูปา"แปลว่าไม่มีรูป อย่างที่เขาปฏิบัติธรรมกันนี้ อรูปพรหมมีรูป ก็เลยต่างกันเรียกว่า ลัทธิอาจารย์กับพระพุทธพจน์...ต่างกัน พอพระพุทธพจน์ รูปมีรูป อรูปแปลว่าไม่ปรากฏ อย่างที่บอกว่ากสิณุฆาฏิมากาสบัญญัติ ฉะนั้นสปัจจยะ... "สะ"ก็คือสิ่งที่สะสมมา สะสมมาไม่ใช่ชาติเดียว สะสมมาตั้งแต่อดีตไม่รู้เอนกอนันต์ชาตินับอนันตชาติไม่ถ้วน ตรงนี้ที่พระพุทธองค์เป็นพระโพธิสัตว์เพราะสปัจจยะ ถ้าบอกสปัจจัยตรง"สะ"ที่สะสมมาเพื่อเป็นพระโพธิสัตว์ตรัสรู้เป็น

พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้านี้มี “สปัจจยะ” ถ้าสปัจจยะของพระโพธิสัตว์ประสูติต้องเดินได้ไหม?...เดินได้ สปัจจยะ...เพราะสะสมมาแล้ว ต้องมาจากจิตที่สะสมอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีตอนันต์ เรานี้เกิดมาเมื่อไร? สิ่งที่พิสูจน์อย่างหนึ่งว่าเราเกิดหลายภพหลายชาติมาคือโทสะนี่แหละ โทสะนี้ไม่ต้องสอนแต่โลภะสอนไหม? ที่จริงโลภะไม่ได้สอน พอมาถึงก็ไขว่คว้าหาจะกินแล้ว พอเด็กๆ อือออกมาก็คว้าของตัวเองคว้ามาใส่ปากทันที สัญชาติญาณของการเอาตัวรอด พอเกิดมาก็จะต้องร้องเรียกอาหารทันทีเลย ร้องประกาศว่า *“เอาอาหารให้ข้าๆ”* และก็คว้ามาใส่ปาก มีเด็กคนไหนพอจับอึตัวเองแล้วคว้างทิ้ง มีไหม? เราก็ *“ลูกอย่าไปกินสกปรก”* แต่เด็กไม่รู้ สัญชาติญาณของการเอาตัวรอดคือโลภะ แต่มันมองไม่ค่อยเห็นไม่เหมือนโทสะ โทสะนี้มองเห็นชัด ที่จริงทุกอย่างเวลาเราจะทำกับข้าวต้องเรียนไหมๆ ถ้าเรามีอุปาทานมากเราก็เรียนมาก เรียนทำกับข้าว แกงส้ม แกงคั่ว แกงฉู่ฉี่ แกงเทโพ แกงอะไรทั้งหลายเราก็ไปศึกษาไว้ อุปาทานมาก แต่เดิมเราทำไหม? แต่เดิมเมื่อเรายังเป็นคนป่าอยู่ เรายังกินดิบๆ เราดูทีวีจะเห็นว่าคนป่าเขายังทำอยู่ สัตว์ต่างๆ เขาก็ไม่มาปรุงอะไร เขาก็กินไปได้ เราก็จะยึดอุปาทาน อุปาทานมากเท่าไร? มันก็เป็นอกุสลมากเท่านั้นเรายิ่งอุปาทาน ที่จริงเรารับประทานอาหารเป็นบุญไหม? เราทานอาหารเราไม่รู้ ก็ว่า *“อาหารมีความจำเป็น* (เราไม่รู้เลย)*...เราไม่ได้โลภะ เราไม่อยากได้ของเขา...เราก็ไม่เป็นโลภะ”* นั่นเขาเข้าใจผิด นึกเอาเอง เพราะแปลโลภะว่า *“อยากได้ของเขา...อะไรที่ไม่อยากของเขาก็ไม่ได้เป็นโลภะ”* แต่ว่าในคำสอนพระพุทธองค์ ทุกชนิดที่ขวางหน้าเป็นโลภะทั้งสิ้น เห็นอะไรก็โลภะหมด พร้อมจะลงนรกหมดเลย ไม่มีอะไรที่จะขึ้นสวรรค์ มองไปทั้งหมด

มองเห็นทีวี **เห็นโน่นเห็นนี่มองด้วยอุปาทานทั้งสิ้นเลย** แล้วจะขึ้นได้อย่างไร ถ้าไม่สิกขาคำสอนของพระพุทธองค์ พระพุทธองค์ถึงชี้ว่า **“มนุษย์ในโลกนี้ขึ้นสวรรค์เท่าเขาโคลงนรกเท่าขนโค”** ตอนนั้นเราคิดไม่ออก แต่นี้เริ่มคิดออกแล้ว เห็นแววเราจะรอดหรือไม่รอดยังไม่แน่ อย่าไปนึกว่ามาศึกษาขนาดนี้แล้วจะรอด...ไม่แน่ว่าจะรอดหรือไม่รอด อยู่ที่สะสม ที่กำลังสะสมอยู่นี้แหละ ไม่ใช่มาว่า *“เราได้มา...โอ้ย! ดีแล้วได้บุญมาก”* ใครไปรู้เพราะเวลาเขาทำงาน ตรงที่จะบอกอย่างนี้ จะบอกไหมเขาทำอย่างไร? เขาบันทึกอย่างไร? อย่ารีบบอกเลย...ไปบอกตอนโน้น เดี๋ยวบอกวันนี้ไม่มาแล้วคราวหน้า รู้ว่าเขาจะทำอย่าง

ไร? ฉะนั้นถึงบอกว่า**ต้องรู้ถูกอย่างเดียว รู้ถูกตามคำสอนอย่างเดียวแล้วเขาเก็บไป แล้วมีตัวสอนว่า "ทำอย่างไร?"** ตอนนี้ยังไม่ต้องไปถึงขนาดนั้น เอาแค่รูปนี้

ฉะนั้น "สะ"คือสะสมมาแล้ว ก็คือสะสมในเรื่องของกรรม ๒๕ มา ทั้งหมดนี่แหละแล้วมันสะสมมาเป็นวิบาก ๑๙ ที่ทำแต่ละชาตินี้มี "สะ" ๒๕ หรือว่า ๒๙ ที่ทำงาน จากนั้นมา "สะ"ตัวนี้ พอ "สะ"ในชาตินั้นทำกรรม ๒๕ หรือ ๒๙ ก็จะสะสมไปที่วิบาก วิบากคือจุติจิต ๑๙ ภวังคจิต ๑๙ ปฏิสนธิจิต ๑๙ จะไปสะสมอย่างนี้ทุกครั้งไป ชาติหนึ่งจะไปเก็บเข้าที่นี่หมด แต่ละชาติกรรม ๒๕ กรรม ๒๙ ก็เข้าไปเก็บที่ภวังคจิต ๑๙ นี้ตลอด กี่ภพกี่ชาติก็หนาแน่นก็หนาเตอะหมดเลย เขาบอกว่า "กรรมที่เราทำนี้ มหาสมุทรรวมกันแล้ว ก็ยังน้อยกว่ากรรมเรา หรือว่า "น้ำตา...มหาสมุทรรวมกันยังน้อยกว่าน้ำตาเราที่หลั่งไหลไปนับไม่ถ้วน กระดูกของเราไม่มีที่ไหนที่เราก้าวไปไม่ได้เหยียบกระดูกเรา" หนักหนาหาที่มาที่ไปไม่ได้... เราไม่ต้องคิดมาก ว่า *"จิตมาจากไหน?..."* เสียเวลาเปล่า ไม่ต้องคิดมาก เอา**แค่ที่สิกขาให้รู้เรื่องเท่านั้นเอง แล้วเดี๋ยวรู้ว่า *"จิตมาจากไหน?"*** ...นี่ยังไม่รู้จัก *"จิตมาจากไหน? แล้วรูปมาจากไหน?...*ไม่ต้องไปรู้ เอาว่า **ปฏิบัติมาจากไหน? ก็แล้วกัน สิกขามาจากไหน?...มาจากพระพุทธพจน์ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแค่นี้พอ** ไม่ต้องไปฟุ้งซ่านมากว่า *"จิตมาจากไหน?"*...ไม่ต้องไปคิดมาก อย่างนี้เขาเรียกว่าฟุ้งซ่าน...เพราะไม่รู้จะตอบอย่างไร เดี๋ยวปฏิบัติไปแล้วจะรู้

ฉะนั้น สปัจจยะ ปัจจัยก็องค์ประกอบ ต่อไปเราก็ต้องเรียน **เหตุปัจจโย**... "เหตุปัจจะโย อารัมมะณะปัจจะโย..." พอพูดเหตุปัจจโยเรานึกออกไหม? *"เหตุ เป็นปัจจัย, อารัมมณปัจจโย แปลว่าเหตุเป็นปัจจัย อารมณเป็นปัจจัย"*...แปลแบบนั้นแปลไปไหน? ค้างคาวเขาฟังต้องมาแปลไหม? แปลให้ค้างคาวฟังไหม? พระไปสวดในถ้ำ "เหตุปัจจะโย อารัมมะณะปัจจะโย อะธิปะติปัจจะโย อะนันตะระปัจจะโย สะมะนันตะระปัจจะโย สะหะชาตะปัจจะโย อัญญะมัญญะปัจจะโย นิสสะยะปัจจะโย อุปะนิสสะยะปัจจะโย ปุเรชาตะปัจจะโย ปัจฉาชาตะปัจจะโย อาเสวะนะปัจจะโย กัมมะปัจจะโย วิปากะปัจจะโย อาหาระปัจจะโย อินทริยะปัจจะโย ฌานะปัจจะโย มัคคะปัจจะโย สัมปะยุตตะปัจจะโย วิปปะยุตตะปัจจะโย อัตถิปัจจะโย นัตถิปัจจะโย วิคะตะปัจจะโย อะวิคะตะปัจจะโย"

สังเกตว่าผมไม่ได้สวดตาม ผมไม่ได้สวดเพราะ ผมไม่มีสัมมาวาจาเจตสิก ไม่ได้ตรงนี้ ผมไม่ว่าตาม นิ่งเฉยๆ นี่คือไม่ได้สัมมาวาจาเจตสิก พอเขาสวดผมก็นิ่งเฉยที่นิ่งเฉยไม่รู้สวดผิดสวดถูก ก็เลยนิ่งเฉย แต่นี่แหละที่บอกให้ฟังว่า ถ้าเป็นเหตุปัจจโย เจริญธรรมอย่างนี้ ค้างคาวฟังแล้ว ที่กำลังเกาะตกมาพรึบเดียว ๕๐๐ ตัวตายขึ้นสวรรค์ แล้วลองแปลดู...ให้ใครฟัง บอกไม่ได้เราไม่รู้ รู้แต่เป็นแต่บาลีไม่เป็นภาษาไทย *"เหตุปัจจโย...เหตุเป็นปัจจัย, อารัมมณปัจจโย...อารมณ์เป็นปัจจัย, อธิปติปัจจโย...ความเป็นใหญ่เป็นปัจจัย"* ถามว่าแปลอย่างนี้คนฟังจะขึ้นสวรรค์ไหมตายเดี๋ยวนั้น? ถ้าฟังอย่างนี้เราก็มีพอรู้แค่ *"เหตุปัจจโย...เหตุเป็นปัจจัย"*...ยังไม่รู้เหตุอะไร? ฉะนั้นต้องแปลหรือไม่แปล? ค้างคาวได้ขึ้นสวรรค์ไหม?...ลองแปลดูสิ! แล้วตายเดี๋ยวนั้นจะขึ้นสวรรค์หรือจะไปไหน? เพราะเรา**ไม่รู้เหตุ** ไม่รู้เหตุแต่ก็เป็นธรรมของพระพุทธองค์ พอเป็น**ธรรมของพระพุทธองค์แล้วก็เป็นธรรมที่สามารถที่จะเป็นกุสลไปเป็นเทวดาชั้นดาวดึงส์ได้**เลย เพราะ**ฟัง**เหตุปัจจโย ฉะนั้นถ้าเราไปแปลกลายเป็นผิดทันทีพอบอก "เหตุปัจจโย" ตอนนี้เรื่องยาว ต้องอธิบายก่อนพอพูดเหตุ เหตุปัจจโย...**เหตุเป็นปัจจัยมาจาก**ไหน?...**โลภเหตุ โทสเหตุ โมหเหตุ อโลภเหตุ อโทสเหตุ อโมหเหตุ** แล้วไปแยกว่า

โลภเหตุ ๘ เหตุในโลภะ ๘

โทสเหตุ ๒ เหตุในโทสะ ๒

โมหเหตุ ๑๒ มีไปทำงานกับเหตุใน โลภะ ๘ โทสะ ๒ โมหะ ๒

(๘ + ๒ + ๑๒ = ๒๒) ขั้นต้น ขนาดนี้ ต้องรู้อย่างนั้นว่าเหตุปัจจัย, เหตุปัจจโย ทำมาจากอะไร? ตอนนี้ก็เริ่มจะเข้าไปรู้แล้ว

พอมาถึงอโลภะ เราก็ไปนึกอโลภะเหตุมีอะไรบ้าง?...กุสลมีอะไรบ้าง? แปลดีหรือไม่แปลดี!.. ยุคใหม่เขาบอก *"ไม่แปลไม่รู้เรื่อง"* จะต้องแปลแบบนี้ อย่าไปแปลแบบอื่นเด็ดขาด อโลภะแปลว่า *"ไม่โลภ"* อันนี้ควรจะแปลไหม?...ไม่ควรแปล ผมแปลไปแล้ว แปลเป็นเรื่องเป็นราวแปลไปอบายภูมิ แต่เริ่มจะมีพื้นฐาน ต้องให้ถูกต้องนะ

สัตวะ ๒๗ ภูมิ ถ้า ๓๑ ภูมิมีเป็นอรูปพรหมเสีย ๔ ไม่มีรูปก็ไม่เป็นรูป ที่นี้สปัจจยรูปเติม"**รูป**"ไปเพราะเป็นรูป พอเป็นรูปก็ต้องทำด้วยจิต๒๕ จะเห็นว่าที่เรายังมีรูปอยู่ ถ้าเป็น**โลกุตตระไม่มีรูป** โลกุตตระคล้ายๆ กับอรูปพรหม ถ้าเป็นพระโสดาบันเขาก็จะ

ไม่สร้างรูป แต่นี้แสดงว่า**จิต ๒๕ นี้สร้างรูปเท่านั้น** ถ้าเป็นพระโสดาบันไม่สร้างรูป พระสกทาคามีไม่สร้างรูป จึงถูกตัดหายไป พระโสดาปัตติมัคคจิต ๕ ดวงจิตจะไม่มี เพราะว่าจิตของพระอริยบุคคลนั้นไม่สร้างรูป เมื่อไม่สร้างรูปก็จะไม่มีรูปเช่นเดียวกับอรูปพรหม แต่ว่าของพระโสดาบันนี้ตัดหมด ตัดทั้งจิตและก็ตัดรูปด้วย **ถ้าอรูปพรหมตัดเฉพาะรูปอย่างเดียวแต่ยังมีจิต** ถ้า**พระอริยบุคคลพระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์ นี้ตัดทั้งจิตและรูป** จะต่างกันอย่างนั้น ถ้าเป็**นอสัญญสัตตาพรหมจะตัดจิตมีรูป คำว่าตัดคือไปบล็อกไว้ ไปบล็อกไม่ให้จิตทำงาน** ให้จิตกับเจตสิกอยู่ในบังคับบัญชาเจตสิกให้บังคับบัญชา บล็อกไว้ ทีนี้ก็เหลือแต่รูปอย่างเดียว เขาเรียกอสัญญสัตตาพรหมๆ บล็อกตรงนี้ แต่ถ้าเป็นอรูปพรหมไปทำลายรูปให้เหลือจิต ไปทำลายรูปให้หายไป ให้เหลือจิต แต่ว่าถ้าเกิดใหม่ก็อาจจะมีรูปต่อ พระอริยบุคคลตั้งแต่พระโสดาบันนี้ตัดจิตและก็ตัดรูปออก หมายความว่าไม่ให้ทำงานออกมาเลย ตลอดภพตลอดชาติจนกว่าจะถึงนิพพาน จึงไม่มีจิตและไม่มีรูป

ที่เราไปพบพระพุทธองค์ในที่ต่างๆ บางคนก็นั่งไปเห็นพระพุทธองค์อยู่ชั้นดาวดึงส์ อยู่ชั้นโน้นชั้นนี้ ไปอยู่ชั้นต่างๆ...อย่างนั้นคือ**อุปทาน** พระพุทธองค์**ปรินิพพานแล้วไม่มีปรากฏ ไม่มีใครไปตามเห็นตามรู้ได้เพราะพระพุทธองค์ดับทั้งจิตและรูป ถ้ามีจิต ถ้ามีรูปก็มีกรรมอยู่ยังไม่สำเร็จ** ถ้ามีเป็นพระพุทธองค์อยู่ที่ใดก็ตาม เมื่อมีสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องมีจิต ถ้าพระพุทธองค์ไปอยู่ที่ไหนก็แสดงว่าพระพุทธองค์ยังไม่หมดกรรม ยังไม่หมดกรรม๒๕ แสดงว่ายังมีเวรอยู่ ที่เราไปเห็นพระพุทธองค์มีจริงไหม? เป็นเรื่องโกหก เป็นเรื่องไม่จริง เพราะพระอรหันต์ทุกรูปดับหมดแล้ว เราไปนึกว่า *"เอ๊ะ !...ถูกลืมๆ หายไปเมื่อ ๕๐๐ ปีหลังจากพระพุทธองค์ปรินิพพาน"* เราลืมไปว่าขณะที่พระพุทธองค์ยังอยู่ มีใครปรินิพพานก่อนพระพุทธองค์บ้าง?...พระพุทธองค์ไปฌาปนะพระนาลกะ ฉะนั้น ถ้าพระนาลกะมีที่อยู่พระพุทธองค์ก็ทรงตามไป และต่อมาพระเจ้าสุทโธทนะซึ่งเป็นพระอรหันต์ปรินิพพาน ถ้าอย่างนั้นพระพุทธองค์ก็ไปเยี่ยมได้ แล้วพระมหาปชาบดี นิพพานก่อนพระพุทธองค์ก็ต้องไป พระสาคตะเป็นพระอรหันต์ พระสารีบุตร พระมหาโมคคัลลาน ต่างก็ปรินิพพานไปก่อนพระพุทธองค์ทั้งสิ้น พระอรหันต์มากมายที่ปรินิพพานไปก่อนล่วงหน้า

พระพิมพาปรินิพพานก่อน ฉะนั้นพระพุทธองค์ก็ต้องไปเยี่ยมได้ ถ้ามีพระอรหันต์อยู่ที่เมืองนิพพานก็ต้องไปเยี่ยมได้ แล้วพระพุทธองค์ทำไมไม่ไป

(ถาม) *พระอรหันต์ที่ยังไม่ปรินิพพาน?* (ตอบ) ก็อยู่ชั้นสุทธาวาสยังไม่นิพพาน ยังอยู่เขาเรียกสอุปาทิเสสนิพพาน อยู่ที่ชั้นสุทธาวาส ที่เป็นพระอนาคามีแล้วก็สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ตอนนี้ยังอยู่ที่ชั้นสุทธาวาส ครั้งที่พระพุทธองค์จะเทสนาธรรม ท่านสหัมบดีพรหมเป็นพระอรหันต์แล้ว แต่อยู่ชั้นอกนิฏฐกาพรหมทรงลงมา ตอนนี้ก็ยังมีชีวิตอยู่ แต่ถ้ามนุษย์ที่ปรากฏพระนามที่ปรินิพพานก่อนสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นไม่มีแล้วทั้งสิ้น ถ้ามี...มีแล้ว พระสิริมหามายาอยู่ที่ชั้นดุสิต พระพุทธองค์ไปพบ แสดงว่ามีอยู่ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงทรงเสด็จไป พระอรหันต์ปรินิพพานแล้วไม่มีทั้งสิ้น ไม่อย่างนั้นพระพุทธองค์ต้องทรงบอกแล้วว่าตอนนี้อยู่ที่ไหน? ให้พระวังคีสะที่เคาะกะโหลก รู้อยู่ที่ไหนๆ ก็บอก เป็นเทวดา เป็นสัตว์นรก เคาะป๊อกๆ รู้หมด พระวังคีสะที่ท่านไปเคาะแล้วรู้หมดเลย ท่านเป็นพราหมณ์ทำนายทายทักก็ได้ เคาะคนนั้นๆ ไปลงนรกขุมไหนๆ สวรรค์ชั้นไหน ไปเกิดที่ไหน รู้หมด พระพุทธองค์รู้แล้วว่าพระวังคีสะจะบรรลุธรรมก็เลยให้มา พอดีที่พระอรหันต์ที่วัดเชตวันปรินิพพานก็นำมาให้ท่านวังคีสะมาเคาะกระโหลพระอรหันต์ เคาะไปก็นิ่งไป เคาะไปก็นิ่ง เคาะไปก็ไม่รู้ว่าไปไหน เคาะไปเคาะมา...ยอมจำนนบอกไม่รู้ไปไหน? ที่อื่นรู้หมด แล้วคนรู้จักกันทั่วเมืองสาวัตถี ไปถึงไหน เมืองไหน ก็รู้จัก พระวังคีสะ พระวังคีสะไปเคาะใครก็รู้หมด แต่มาเคาะพระที่วัดเชตวัน ปรินิพพานแล้ว...ไม่รู้ไปไหน! เห็นไหม เดือดร้อนไหม? สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสว่า "วังคีสะมาจะสอนให้" ก็ตอบ *"ขอให้สอนเลย"* แต่ต้องบวชก่อน พอคิดในใจ *"เราจะได้ความรู้เพื่อไปหากินต่อไป"* พวกดูฤกษ์ดูยาม พระหมอดู ดูดวงดูอะไร...เสร็จหมดเลย พระวังคีสะเก่งกว่า ดูฤกษ์จะพยากรณ์จดดวงมา หมายความว่าการพยากรณ์พระวังคีสะท่านทำมาก่อนแล้ว ท่านรู้ละเอียดกว่าอีก วินัยจึงห้ามพระดูหมอดูลายมือ ดูดวงดูฤกษ์ดูยามทั้งสิ้นห้ามพระทำทั้งสิ้น เป็นตัวอย่างว่า แค่เคาะ อย่าไปเคาะเลย เคาะหัวกระโหลกก็รู้ว่าไปไหน ที่ท่านมาเคาะครั้งนี้ ...ไม่รู้ว่าไปไหน? ท่านก็เลยต้องมาบวช เป็นที่ฮือฮาเพราะเป็นพราห์มใหญ่ที่คนเคารพนับถือ มาบวชได้อย่างไร! ท่านก็นึกในใจ *"บวชชั่วคราว เดี๋ยวสึก ขอเรียนวิชาจาก*

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหน่อยแล้วจะสึก" ที่ไหนได้เรียนไม่กี่ครั้ง แค่ ๗ วัน เป็นพระอรหันต์ไปเลย แล้วสึกไหม?...ไม่สึก

ฉะนั้น ถ้าพระอรหันต์มีที่อยู่(เมืองนิพพาน)จริงพระพุทธองค์ทรงไปเยี่ยมนานแล้วไปเยี่ยมไปหา แสดงว่าไม่มีเพราะพระอรหันต์นั้นดับทั้งรูปและจิต เนื่องจากเราไม่สึกขาคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราก็ไม่รู้ พอไม่รู้เราก็นึกว่ามี สมัยก่อนผมนั่งไปผมก็ไปเฝ้าพระพุทธองค์ตลอด เฝ้าเสร็จแล้ว ไม่เฝ้าเปล่าขอรัตนะเจ็ดด้วย ทีนี้มันยุ่งรัตนะเจ็ด ทีนี้ถ้าพระที่ได้ไปเยี่ยมพระพุทธองค์ กราบแล้วก็ขอรัตนะเจ็ด รัตนะเจ็ดที่พระท่านขอนี้มีข้อหนึ่งคือ ขุนพลแก้วมีปัญหาไหม?...ไม่มี ขุนคลังแก้วมีปัญหาไหม?...ไม่มี ช้างแก้วมีปัญหาไหม?...ไม่มี ม้าแก้วมีปัญหาไหม?...ไม่มี มณีแก้วมีปัญญหาไหม?...ไม่มี จักรแก้วมีปัญหาไหม?...ไม่มี สุดท้ายคือนางแก้วปัญหาเริ่มเกิดแล้ว นางแก้วถ้ารู้สึกร้อนนางจะมากอด เพราะนางจะต้องตัวเย็น ถ้าอากาศเย็นนางจะตัวอุ่น พระถูกนางแก้วมากอดอะไรจะเกิดขึ้น! พระขอจะเป็นอย่างไร! อย่างคน...ไปขอนางแก้วมีปัญหาไหมอุบาสิก?...ไม่มี แต่ไปขอขุนพลแก้วเป็นอย่างไร ! ถึงเวลาเราร้อน...ขุนพลนี้อุ้ม เราร้อน...ท่านจะตัวเย็น ขุนพลแก้วคอยดูแลเราตลอด แล้วยุ่งไหม?...ยุ่ง พระเป็นอย่างไร? และนางแก้วเอวคอดสวยงามมากตะโพกผายหน้าอกตั้งจมูกโด่งเป็นสันสวยมากเลย เวลาขึ้นไปขอพระพุทธองค์ก็ประทาน ประทานให้มาแล้วเราจะไม่เอาได้อย่างไร แล้วพระรับนางแก้วมาได้อย่างไร?...ตายไหม เวลาเขาไปรับรัตนะเจ็ดทำพิธีขึ้นรับ แล้วนางแก้วสวยอย่างบอกไม่ถูกเลย คือนางงามที่ในจักรวาล รวมแล้วเอาความสวยเท่ากับนางสักแสนคนมารวมกันยังแพ้นางแก้ว แล้วเราเป็นพระนี้อะไรจะเกิดขึ้น กลางคืนนางแก้วไม่ไปไหน เพราะขอแล้วนี่ไม่สังฆาทิเสส เดี๋ยวก็ปราชิกมีสองข้อเท่านั้นเอง เราไม่ได้คิด ถ้าเราไม่ได้มาสิกขาธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราก็ไม่รู้เลยว่า อันนี้เป็นอย่างไร อันนั้นเป็นมาอย่างไร

ฉะนั้น พอมาถึงตรงนี้ อันนี้คือเป็นเรื่องของปุถุชนที่ยังไม่สิ้นกิเลส แต่ตัวกิเลสเขาจะรับไป เวลาที่ถ้าเราเป็นมนุษย์ได้อนาคามี เวลาตายไม่ใช่ไปด้วยพระอนาคามี พอเวลาเราดับจิตพระอนาคามีไม่ได้อยู่ที่เรา แต่อยู่ด้วยสถานะของจิตว่าอยู่ในฌานไหน? เป็นคุณสมบัติว่ามรณะด้วยพระอนาคามีมีสถานที่อยู่เท่านั้น ก็คือชั้นสุทธาวาส ฉะนั้น *"ชั้น*

สุทธาวาสก็จะดึง อายตนะดึง" มีไหม อายตนะดึงไป? เรายังไม่รู้จักอายตนะเลย ไม่ใช่ไป *"เข้ากลางของกลาง แล้วก็อายตนะจะดึงไป"*

ฉะนั้น สปัจจยรูปก็คือสิ่งที่มีคุณสมบัติอย่างไร? เพื่อจะไปสู่ที่ภวังคจิตดึงไป ภวังคจิตประเภทดึงไป พอดึงไปก็ไปอยู่ในสถานที่หนึ่งที่ใด นั่นก็คือสิ่งที่มีความเป็นมาเป็นไป ในเรื่องของ "สะ" นี้ก็คือเรื่องที่สะสมมา คือเรื่องของจิตที่สะสม พูดนี้เป็นเรื่องนิดเดียวเท่านั้นเอง แต่ในรายละเอียดอีกเยอะ เราก็ไปแยกแยะในรายละเอียด แต่ตอนนี้ให้รู้ว่า "สะ" คือจิตที่เขาทำงานเขาทำกันอย่างไรเราไม่ทราบ แต่ที่เราตามองดูโน่นดูนี่ เราทำโน่นทำนี่ ตั้งแต่เกิดจนตายเป็น "สะ" ทั้งสิ้นเลย แล้วเรา "สะ"...ดีไม่ค่อย "สะ" เราสะแต่สิ่งที่ไม่ดีตลอด เพราะตาเห็นเรานึกว่า *"ไม่เป็นไร?"* เห็นไหมมันอุเบกขาหรือยัง อย่างเราเห็น ต้นไม้ ดอกไม้ *"โอ้! ดอกไม้สวยจัง"*อย่างนี้อุเบกขาไหม?...อุเบกขา พอเห็นดอกไม้ บอก *"นี่ไข่"*... แล้วใครจะเชื่อบ้าง เขาว่าคนพูดเป็นอะไร?...มีอาการของคนประสาทแล้ว เห็นดอกไม้เป็นไข่ได้อย่างไร? เราติดบัญญัติ ต่อไปดอกไม้ก็ตั้งชื่อเป็นไข่มีปัญหาไหม? ถ้าเรียกภาษาสิงกรีบอกว่า"ไข่" ภาษาเวียดกง..."กระเทียม!"...แล้วเป็นปัญหาไหม? จะตั้งอะไรก็ได้แต่เราอุปาทาน พอเห็นดอกไม้... "ดอกไม้"...เป็นอย่างไรทันที...ไปสวรรค์ทันที!...ไม่ใช่ นี้คือสิ่งที่เห็นทั้งหมดนี้แหละ เป็นสิ่งที่ไม่ชวนเราไปสุขคติภูมิเลยทั้งสิ้น เพราะไม่รู้คำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าสิ่งที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจที่ทำงานอยู่ตลอดเวลานั้น เป็นไปเพื่ออบายภูมิทั้งสิ้น กุสลไม่ค่อยมี

ฉะนั้น เวลาเรามาเกิดเป็นบุญ แต่พอเกิดแล้วมันตัวทิฏฐิจับ คนในโลกนี้เต็มไปด้วยทิฏฐิ, มิจฉาทิฏฐิ ที่เราเกิดมาแล้วเราต้องยอมรับความจริงว่าเราเป็นมิจฉาทิฏฐิ **เราจะพัฒนามิจฉาทิฏฐิสู่สัมมาทิฏฐิได้อย่างไร? ต้องมีพระผู้มีพระภาคเจ้ามาตรัสรู้ เราถึงจะสัมมาทิฏฐิ** พระพุทธองค์ตั้งความปรารถนาพระโพธิสัตว์ปรารถนาเพื่อเกิดมา เพื่อมาชี้ทางไม่ใช่มาธรรมดา ฉะนั้น สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหายไปทีคอยวันเวลามาตรัสรู้ ฉะนั้นเวลาที่ว่างพระพุทธศาสนานี้ เทวดาจะรำพึงรำพรรณว่า "คนไม่ขึ้นมาสวรรค์กันอีกเลย ไม่มีใครขึ้นมาสวรรค์จากร้อยปีพันปีแสนปีล้านปี หาคนจะสักหนึ่งก็ไม่มี อยู่แต่คนเก่าเท่านั้นเอง คนใหม่ไม่มีสองร้อยล้านปียังไม่มีใคร พอสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้เป็นอย่างไร?...คนขึ้นชั้นนี้ ไปชั้นนั้น ไปชั้นโน้นต่อไปเรื่อย เทวดาสาธุๆ ตลอด เวลาจะมาจด

บุญเรา(บันทึก) ลงมาจดบุญแล้วก็ไม่รู้จะจดตรงไหน?...จดไม่ถูก ถึงบอกว่าพอสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว นั่นแหละจึงจะมีคนค่อยทยอยได้ขึ้นเรื่อยๆ เทวดาจะชื่นใจมาก เสียงสาธุๆ ก้องกังวาน แต่ว่าพอมาตอนนี้พอห่างไป การศึกษาพระธรรมวินัยก็ค่อยๆ เลือนหายไปๆ แล้วในที่สุดก็ไม่รู้อะไร แล้วก็จะเป็นยุคๆ หนึ่งเท่านั้นเอง อย่างเรามาสิกขานี้ อย่างที่ผมมาสิกขาเพราะผมทำมาสามสิบปีแล้ว ผมจึงอยากจะเลิกปฏิบัติธรรม มันตันหมดแล้ว เพราะสำนักในประเทศไทยปฏิบัติมาทุกสำนัก จะเอาเรื่องอะไรเพราะผมทำมาหมดแล้ว ผมว่ามันผิด ที่ถูกคืออะไรไม่รู้? ที่มาพูดนี่บังเอิญแท้ๆ ที่จริงคือฟลุ๊คนั่นเอง ฟลุ๊คที่ผมมาชี้ ผมไม่ได้ไปเรียน ผมเรียนกับเขาก็ไม่ได้ อ่านก็ไม่ได้ ผมมันคิดคนละเรื่องผมฝึกกับพระอาจารย์มา ผมคิดอีกอย่าง ผมไม่บอกพระอาจารย์ เพราะถ้าบอกอาจารย์บอก"มารแทรก" เรื่องอะไรจะไปบอก พอคนอื่นบอก "มารๆ" เรื่องอะไรผมจะพูด ผมรู้อะไรผิด ถามแบบนี้ตอบแบบนี้เป็นมารทั้งสิ้น ถ้าลองถาม *"มารเข้าแทรก คนดีไม่ถาม"* ผมถามอรูปพรหมเป็นรูปได้อย่างไร?... *"มารแทรก!"* ผมก็รู้มารแทรก เรื่องอะไรจะถามถามก็ว่าผมเป็นมารได้อย่างไร ผมก็เลยเฉยๆ อรูปพรหม อรูปแปลว่าไม่มีรูป แล้วมีรูปได้อย่างไร? ถ้าเราไปถามอาจารย์ แสดงว่าใครให้มาถาม?...*"มารให้มาถาม"*...จบกันไหม?...จบ เรื่องอะไรไปถาม เราคิดเอง ฉะนั้น เวลาพอเสร็จมานี้ เราจะค่อยๆ สิกขาธรรมไปเรื่อย

สปัจจยรูป ก็คือเหตุที่เป็นปัจจัย **ปัจจัยสำคัญก็คือสิ่งที่เกิดจากการทำงานของกระบวนการให้มีรูปเกิดขึ้นได้** สิ่งที่มาเป็น**ปัจจัยให้เกิดรูป**นั้นได้ไม่มีอะไรมากมาย **มี ๔ เท่านั้นเอง ก็คือ มีกรรม จิต อุตุ อาหาร** ถ้าไม่มี ๔ อย่างนี้ ปัจจยะนี้ไม่มี ๔ อย่าง รูปอยู่ได้ไหม?...ไม่ได้ ทีนี่ที่พูดสเหตุกรูปมันก่อให้เกิดรูป แต่ **สปัจจยรูป รูปนี้ต้องมีปัจจัย** อย่างเป็นปลาอยู่บนบกได้ไหม?...ไม่ได้ นอกจากปลาบางชนิดอยู่ได้ อย่างปลาตีน เต่า อยู่ในน้ำแต่อย่างไรมันก็ต้องขึ้นมาต้องการอาหาร ต้องการอุตุ

สปัจจยรูปนี้ก็คือสิ่งที่ประกอบ สิ่งประกอบเป็นรูป ฉะนั้น สปัจจัย "สะ"ตัวนี้ก็คือต้องประกอบด้วย กรรม จิต อุตุ อาหาร เวลาเราไปลงอบายภูมิ ต้องมีกรรม มีจิต อุตุ แล้วไปเป็นเปรต กินอะไร?...กินเสลดใครอาเจียนอยู่ เราต้องตามหา ไปดูตามอาซีเอ อะไรทั้งหลาย มีอาเจียนที่ไหนบ้าง? ไปกินของเขา คนไปนอนอ้วกๆ น้ำเหลืองน้ำเขียวออกมา ก็ไปนั่น(ไปกิน)ใหญ่เลย นี่ประเภทไม่ทำทาน ไม่ทำทานก็ไปอย่างนั้น เป็นเปรตชนิดหนึ่ง

เปรตที่หิวโหย เปรตมีตั้งเยอะ เปรตมีเปรตมี ๒๒ ประเภท ในเปรตที่บอกว่าเปรตภิกษุ เปรตภิกษุณี เปรตสามเณร เปรตสามเณรี ตรงนี้เทวดาไม่บอก เทวดาพระ...ไม่มี เทวดาจาตุมหาราชิกาเป็นพระ...ไม่มี เทวดาชั้นดุสิตไม่มีพระเลย ไม่มีภิกษุเลย ไม่มี...มีที่นี่(เปรต)... แล้วเป็นเรื่องแปลก แปลกหรือไม่แปลก?...ไม่แปลก...เป็นเรื่องสปัจจยะ

เวลาเราจะไปเกิดที่ไหนก็ตาม ก็ต้องมี สปัจจยะของรูปที่ให้รูปอยู่ได้ ถ้าเราไปกินแต่น้ำในกระทะทองแดง น้ำทองแดงก็เป็นปัจจัย อาหารคือน้ำในกระทะทองแดงที่กินเข้าไปก็เป็นปัจจัย แล้วลงนรกขุมไหนก็เป็น ปัจจัยทิ้งสิ้น ปัจจัยของรูปทั้งหมดปัจจัยตรงนี้ก็คือ กรรม จิต อุตุ อาหาร ทั้งหมดนี้แล้วจึงจะให้เป็นรูป ทีนี้เรามานึกถึงคน รูปเราจะอยู่ได้เราก็ต้องมีกรรมที่ทำมา กรรมก็คือสร้างทำให้คนไม่เหมือนกัน คนนี้หน้าตาต่างกันก็เพราะการสร้างปัจจยะ เกิดจาก "สะ" คือเกิดสะสมของกรรม กรรมก็คือ**กรรม ๒๔ จิต ๑๒๑ เจตสิก ๕๒** พอพูดถึงจิตต้องนึกถึงเจตสิก แล้วจึงจะเป็นปัจจัย

แล้วต่อไปก็คืออุตุ การสร้างรูปขึ้นมานี้ไม่ใช่ของง่าย แต่ถ้ากรรมสร้างง่าย กรรมนี้สร้างง่าย หมายความว่าสร้างให้รูปไปอยู่ที่ไหนมันง่าย แต่ว่าโลกที่มีมนุษย์อยู่มีสัตว์อยู่นี้ยาก มนุษย์ให้มาอยู่นี้ยาก เพราะเขาต้องสร้างรูปให้มี อุตุที่ดี อาหารที่ดี เราจึงพบต้นไม้ที่เกิดจากอะไร?...อุตุ อาหาร ต้นไม้พออุตุดีพอมันพลิกนิดเดียว ถ้าอุตุตกตกไปด้วย อย่างหินที่เราเห็นพอไม่เท่าไรหินเริ่มจับสีเขียวแล้ว ต่อมามีตะไคร่ขึ้นมาแล้ว แล้วมาจากไหนทั้งๆ ที่ตรงนี้ก็ไม่มี แต่ว่าน้ำมา ฝนตกมาเรื่อยๆ เดี๋ยวจะมีตะไคร่ออกมาแล้ว เป็นพืชพันธุ์แล้ว ทีนี้มันก็ทำงานอยู่อย่างนี้ แล้วมันก็ค่อยๆ ออกมาเป็นต้นมา อะไรมาๆ เรื่อยๆ ต้นไม้บางต้นอยู่บนบกอยู่ได้ แต่อยู่ในน้ำตาย ต้นไม้บางต้นอยู่ในน้ำได้ แล้วไปงอกงามอยู่ในน้ำมันเป็นอย่างนี้ได้อย่างไร? พระพุทธองค์จึงทรงสอนทุกเรื่อง สอนเรื่องนี้ว่ามันเกิดขึ้นได้อย่างไร ถ้าได้อุตุดีๆ อาหารดีๆ เป็นต้นเพราะมาจากมหาภูตรูป มันทำไปลักขณาทิจตุกกะทำกันไปทำกันมาในที่สุดก็ก่อมวลสารขึ้นมา ขึ้นจากภายใน ในที่สุดก็ก่อตัวๆ ต้นไม้นานาชนิด ก็มาจากมหาภูตรูปที่มีอุตุกับอาหาร ฉะนั้น เวลาเราจะเกิดต้องให้พวกนี้เกิดก่อน ยังไม่มีอะไรเลย...แล้วมาเกิดได้ไหม? ไม่ใช่จะมาง่ายๆ มีให้พร้อมก่อน ให้มีพืชพันธุ์ธัญญาหาร แล้วรู้เลยว่านี่เป็นผลไม้ทานได้ แล้วเขาขึ้นได้อย่างไร มีผลไม้ มีข้าว ให้เราที่อาหารมีพอเพียง เขาทำไมจึงรู้ เพราะอะไรเขาจึงมามีอาหารไว้ให้ เพราะกรรมของเราเอง

เราทำดีเราอดตายไหม?...ไม่อด **เพราะทำบุญในเขตบุญของพระพุทธศาสนา จึงทำให้มีผลหมากรากไม้ มีข้าว มีอะไรมาให้พร้อมหมด**

ข้าวมาจากไหน?...มหาภูตรูป ฉะนั้น คำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตอบได้ทุกเรื่อง แล้วก็ทำมา...มีข้าว ข้าวสาลี ข้าวโพด ข้าวอะไร นานาชนิด แล้วก็มาเพื่อที่จะให้เป็นปัจจัยของรูป ทีนี้แล้วแต่กรรมที่เราทำ ถ้าเราเป็นคนที่ทำกินทุกชนิดบางชนิดเราไม่เคยกิน เราก็กินไม่ได้รับประทานไม่ได้ เช่น เอาสุนัขมาหลนเป็นอย่างไร *"วันนี้เอาไส้สุนัขมาทำ เอาหมาเน่ามาทำอาหารเลี้ยงกันทุกวัน เอาที่เละๆ แล้วหนอนเยอะ"*เป็นอย่างไร? เราพูดขึ้นมามันก็เริ่มขนลุกซู่ซ่าๆ แต่แร้งเป็นอย่างไร?... *"โอ้โฮ ! (แร้งเห็น)...โอชะ"* ยิ่งเน่าเท่าไร ยิ่งดึงกินกันใหญ่เลย คนตายลอยน้ำ...กุ้งก้ามกราม *"โอ้โฮ. !"*..ตอดปุ๊บปั๊บๆ เน่าทั้งนั้นเลย เกาะกิน พอมันกินคนเสร็จแล้ว คนไปจับกุ้งมากินเป็นอย่างไร?...อร่อย กุ้งที่เขาเลี้ยงเขาเอาสุนัขโยนให้กิน ไปเก็บสุนัขตามถนนที่รถชนมา แล้วก็ไปเหวี่ยงไว้ เขาก็จะเอาไปอย่างนี้ ก็เป็นวัฏฏจักร ที่จริงในกุ้งแต่ละตัวที่เป็นเนื้ออะไรทั้งหมดของมันมาจากหมาเน่า ไก่เน่าอะไรเน่าๆ โยนไปเราไม่เห็น...รับประทานได้ อย่าให้เห็น ถ้าเห็นก็ไม่ทานไปพักหนึ่ง แต่นี้แหละที่เป็นสปัจจยรูป คือเขาทำมาเพื่อรูปนี้โดยเฉพาะ พอสัตว์บางชนิดเกิดมาใครไปสอนไหมว่า *"เกิดเป็นลูกเสือต้องไปกัดเขาตาย"* เขาสอนกันไหม?...ไม่สอน ไม่มีใครสอนเสือ แม้แต่เลี้ยงเสือ เดี๋ยว**สัญชาติญาณที่เขาเคยกินเนื้อสัตว์ เพราะเขาเกิดมาจากแม่ที่ให้กินเนื้อสัตว์** มันก็เข้าไปอยู่ในนั้น มันก็เป็นปัจจยะ สิ่งทุกอย่างเป็นปัจจัยให้เกิดรูป เพื่อให้รูปนี้อยู่ได้ ฉะนั้น ปัจจัยพอพูดถึงกรรม ต้องนึกถึง**กรรม ๒๔ และก็นึกถึงจิต ๑๒๑ เจตสิก๕๒** แล้วก็นึกถึงอุตุและก็อาหาร องค์ประกอบนี้จึงเรียก**ว่าสปัจจยรูป สปัจจยรูปเมื่อครบแล้วเรียกว่า "เอกมาติกา"** คือส่วนที่สปัจจยะ ที่ไม่มีกรรม จิต อุตุ อาหารมีไหม?...ไม่มี ไม่เป็นอปัจจยรป

อปัจจยรูปสิ่งที่ไม่มีกรรม มีจิต มีอุตุ มีอาหาร ย่อมไม่เกิดรูปขึ้นได้ รูปนี้จะเกิดขึ้นได้ ต้องมีกรรม จิต อุตุ อาหาร ที่เราไม่เคยได้ยินได้ฟัง สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะทรงสอนอย่างนี้ แล้วจึงจะมีรูปนั้นอยู่ได้ ถ้าไม่มีเรียกว่า "อปัจจยรูป" **อปัจจยรูปแปลว่ารูปนี้จะไม่พึงบังเกิดขึ้น** ที่เรากำลังเรียนเรื่องเอกมาติกาสำหรับรูป ๒๘ เป็น**เอก**

มาติกาแปลว่าหนึ่งเดียวเท่านั้น เป็นหนึ่งเดียวไม่มีสอง เรียกว่าไม่มีสองตรงนี้เป็นหนึ่งเดียว คุณสมบัติของรูป ๒๘ นี้มี สปัจจยรูป

๓. สาสวรูป สะ+อาสวะ รูปนี้ต้องมีอาสวะ รูปนี้ต้องเกิดจากอาสวะ อาสวะกรรมแล้วไปเกี่ยวข้องกับจิต สะ+อาสวะเป็นสาสวรูป รูปนี้เกิดจากกามาสวะ ภวาสวะ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ ตอนนี้เริ่มยุ่งแล้ว สาสวรูปเป็นเอกมาติกาที่เป็นสปัจจยะก่อน กรรม จิต อุตุ อาหาร เราทราบอย่างนี้แล้ว ทราบคร่าวๆ อย่างนี้แล้ว ต่อมาคือสาสวรูป สาสวะคือสะ+อาสวะ+รูป รูปนี้ต้องมีอาสวะ "อา"แปลว่าวัฏฏจักรที่ยาวนาน "สวะ"แปลว่าเจริญ,มีแต่ความเจริญ เราจึงเรียกว่าสวะที่มาเรียกว่าสวะ(สะ-หวะ), ที่เรียกกอสวะ "สวะ"คือเจริญ "อา"แปลว่าวัฏฏจักร ทีนี้แปลอย่างนี้ไม่ได้ **พระพุทธองค์ทรงชี้ว่าสิ่งที่จะเจริญได้มาจากกามาสวจิต "กามาสวะ"มาจากไหน โลภะ ๘ โทสะ ๒ โมหะ ๒** ก็คือ **มาจากกรรม ๑๒** เมื่อสปัจจยะกรรม จิต ถ้ามีกรรมอย่างเดียวจะเกิดขึ้นได้ไหม?...ไม่ได้ มีต้องมีจิต จึงจะเกิดกรรม **สาสวรูปก็คือรูปที่มีอาสวะนอนเนื่อง** ทำให้รูปนี้มีไม่สิ้นสุด ถ้ารูปนี้เป็นมนุษย์ตายจากมนุษย์เป็นเทวดา ๖ ชั้น ทุกชั้นไป ไม่เป็นเทวดาก็ไปเป็นพรหม ก็ยังมีรูปอีกหรือไปเปรต อสูรกาย สัตว์นรก สัตว์เดรัจฉานก็เป็นรูปอีก เป็นอาสวะอีก ที่จะเวียนว่ายในสังสารวัฏฏอันยาวนาน หรือไปเป็นอยู่อรูปพรหม เมื่อเป็นอรูปพรหมเดี๋ยวตายจากอรูปพรหมไปเป็นรูปอีกแล้ว ก็จะออกเป็นรูป

ฉะนั้น**สาสวะนี่ก็คือไม่มีอะไรที่ไม่ก่อให้เกิดรูป** นี้ได้ทุกตัวเลย จึงเรียกว่ามี**กามาสวะ** แล้วแค่นี้พอไหม? ต้องกาม+อาสวะเป็นกามาสวะ แปลว่าอยู่ในกามอันยาวนาน พอพูดถึง**กามนึกถึงกามาวจร** คือต้องไปเวียนว่ายในเทวดา ๖ ชั้น มนุษย์ ๑ อบายภูมิ ๔ เรียกว่ากามาสวะมาจากโลภะ ๘ โทสะ ๒ โมหะ ๒ นี่แหละที่ก่อให้เกิดรูป จึงเป็นปัจจัยของรูป ไม่มีทางอื่นขณะที่เป็นกามาสวะ กามาสวะไม่มีทางอื่น ต้องเป็นทางนี้ แล้วสะก็คือสะที่ว่าสะสมไว้ สิ่งที่เป็นกรรม ๒๕ ได้สะสมในแต่ละชาติ แล้วมาเป็นภวังคจิต ๑๙ ก็จะมารวมแล้วต่อเนื่อง

ต่อไปก็ **ภวาสวะ "ภพ" เราต้องเวียนว่ายไม่ภพใดก็ภพหนึ่ง ที่เป็นสวะ**นี้ อาสวะต้องภพใดภพหนึ่ง ไม่อยู่ภพมนุษย์ก็ไปภพเทวดา ไม่ภพเทวดาก็ภพเปรต อสูรกาย สัตว์นรก ไม่ภพนี้ก็ภพรูปพรหม ทั้งหมดนี้เป็นรูปที่ยังต้องมีรูปอยู่ เพราะอาสวะ หรือไปไม่มี

รูปที่ชั้นอรูปพรหมแต่จะกลับมามีรูปอีก เพราะไม่แน่นอน อาสวะนี้เมื่อหมดกรรมจากสิ่งนั้นแล้วผันผ่านมาเป็นสิ่งนี้สิ่งนั้นต่อไป มันเกิดขึ้นได้อย่างไร? **ภวาสวะมาจากการทำงานของโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุต ถ้ามีรูป รูปนี้แน่นอนแล้ว อเหตุกะจึงเป็นวิปปยุต** รูปนี้ที่ถูกอาสวะมา, ภวาสวะ ภวะ+อาสวะไม่ต้องใช้...เขาแปลอย่างนี้ "โสมะนัสสะสะหะคะตัง ทิฏฐิคะตะวิปปยุตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ อะกุสลละโลภะมูลละจิตตัง" *จิตมีไม่มีการชักชวน พร้อมด้วยความดีใจ ประกอบด้วยความไม่เห็นผิด จิตเป็นโลภะ*"...อย่างนี้รู้เรื่องไหม? จิตไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด...ก็ต้องเห็นถูก แต่เขาแปล "ทิฏฐิคตวิปปยุต"...*ไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด*"...ก็คือผิดร้อยเปอร์เซนต์ เวลาเขาแปลนี้มันยุ่ง

สาสวรูปมันก็เป็นภวาสวะแล้ว มันก็มาประกอบอีกจึงต้องเกิดรูปขึ้นมาก็คือทิฏฐาสวะ ที่ต้องเวียนว่ายในสังสารวัฏฏ เพราะมีทิฏฐิ **ทิฏฐิที่ก่อให้เกิดรูปคือทิฏฐิคตสัมปยุต** แต่เวลาจะไปเกิดเราไปอุเบกขาหรือไปโสมนัส?...เรา**เกิดเป็นอะไรที่เป็นอุเบกขา?...เป็นอบายภูมิสัตว์** ไม่ว่าจะเป็นเปรต อสุรกาย สัตว์นรก สัตว์เดรัจฉาน ไปด้วย "อุเปกขาสะหะคะตัง สันตีระณะจิตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ อะกุสะละ วิปากะจิตตัง" ถ้า**เกิดไปโสมนัสเป็นอย่างไร?...** "โสมะนัสสะสะหะคะตัง ทิฏฐิคะตะสัมปะยุตตัง สะสังหรืออะสังขาริกกัง..."ไปได้ไหม?...**ไปไม่ได้เพราะตรงนี้เป็นกระบวนการทำงาน** แต่สิ่งที่เป็นทิฏฐาสวะก็คือสิ่งที่สะสมมาแล้วไปแน่นอน สิ่งที่เป็นแน่นอนไม่ผันแปรว่าเราเกิดเป็นอะไรมันแน่นอน พอมาเกิดเป็นเปรตไม่มีไปเป็นสัตว์นรก เพราะ**อุเบกขาแน่นอนแล้วไม่ผันแปร เวลาจะตายเขาจึงตายด้วยอุเบกขา ไม่มีดวงไหนไปโสมนัส นอกจากมหาวิบาก ถึงจะไปด้วยความแน่นอน** แต่ถ้าไปพวกสัตว์ในอบายภูมิ หรือมนุษย์อีกฝ่ายหนึ่ง หรือเทวดาอีกฝ่ายหนึ่งนั้น ต้องไปด้วยอุเบกขา แปลว่าอุเบกขานี้ไม่ให้เปลี่ยนแปลง ถ้าไปเกิดเป็นลูกม้าน้ำแล้วอย่ดีดีไม่อยากเป็นม้าน้ำเปลี่ยนในไข่ให้เป็นปลาได้ไหม?...ไม่ได้ นี่แหละตรงนี้ที่เป็นอุเบกขา อุเบกขานี้ห้ามอย่างอื่นมาเปลี่ยนแปลงเขา ถ้าไปเกิดเป็นลูกปลาตะเพียน...อยากจะเป็นปลาฉลามได้ไหม? เป็นลูกของปลากัดให้ไปเป็นปลากระดี่ได้ไหม?...ไม่ได้ เพราะอุเบกขามันฟิกตัวไว้แล้ว เขาก็จะอุเบกขาไม่ให้คำว่าปลากระดี่เข้ามาหรืออยู่เป็นลูกปลากัดจะให้เป็นปลากด ปลาโน่นปลานี่ไม่ได้ทั้งสิ้น เพราะว่าอุเบกขาเขาล็อกไม่ให้การผันแปรเปลี่ยนแปลง

ฉะนั้น คำว่าสาสวะคือทิฏฐาสวะนี้ ถ้าทำกรรมอย่างไรแล้วเขาจะบันทึกไว้แล้วก็มุ่งไปสู่อาสวะนั้นจึงเรียกว่าสาสวะ ต่อไปคืออวิชชาสวะ อวิชชาสวะนี้ก่อให้เกิดรูป อวิชชาสวะมีโมหเหตุ โมหเหตุนึกถึงจิตอกุสลจิต๑๒ คำว่า โมหะไม่ใช่ว่าไปอยู่โมหะมี ๒ ตอนนี้ โมหเหตุ อาสวะมีโมหเหตุ (โมหะไปเข้ากับโลภะ๘ โทสะ๒ โมหะ๒ รวมแล้วเป็น ๑๒ เรียกว่าโมหเหตุ) ฉะนั้น เปลี่ยนเป็นโมหเหตุเป็นอวิชชาเลยเป็นอย่างไร?...พออวิชชา...เสร็จหมดเลย พออวิชชาจับนี่ยุ่งแล้ว

สิ่งที่จะมีความเป็นมาเป็นไปจึงเรียกว่าสาสวรูป ต้องมีจิตเป็นผู้ชักนำ พอพูดมาทั้งหมดนี้ก็คือ นึกถึงโมหเหตุ ๑๒ โลภะ โทสะ โมหะ อะไรที่จะเป็นลักษณะของสาสวะอย่างนี้ เมื่อเป็นสาสวะอย่างนี้จึงทำให้วัฏฏจักรอันยาวนาน ทำให้เราหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงมาจนหาต้นชนปลายไม่ได้ เราเกิดมาจนเป็นวงกลมเขาเรียกว่า “อวิชชา” เขาเรียก “ปฏิจจสมุปปบาท ตรงนี้เป็นสาสวะก็คือปฏิจจสมุปปบาทตรงนี้เอง เพราะปฏิจจสมุปปบาทนั้น**ไม่สามารถที่จะรู้ต้นสายปลายเหตุ** เรามาจากไหน? จะไปไหนอยู่ไหน? มันเป็นวงกลมไปหมดแล้ว ชีวิตของเรานี้ว่ามาจากไหน? เรายังไม่รู้เลย เพราะเป็นวงกลมมาจากอวิชชานี่เอง ฉะนั้น ตรงนี้ก็รูปเกิดจากกามาสวะ ภวาสวะ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ ก่อให้เกิดรูป องค์ประกอบของรูปมีอาสวะก็นึกถึง ๔ อย่าง นึก ๔ อย่างยังไม่ได้ ต้องนึกถึงจิตที่ทำมา ก็มีกรรม จิต อุตุ เพราะตรงนี้มีแล้วปัจจยะ ฉะนั้นก็เข้ามาอยู่ตรงนี้ด้วย ตรงนี้เข้ามาตรงนี้คือข้อที่๑.เหตุกรูปเข้ามา ตัวที่ ๒.สปัจจยรูป สปัจจยะก็ต้องเข้ามาที่ ๓.สาสวรูป แต่มีอเหตุกรูป มีสปัจจยรูป มีสาสวรูปมาอยู่ที่นี่ด้วย ฉะนั้นตรงนี้จึงเป็นเอกมาติกา ที่เป็นอนาสวะมีไหม? สาสวะก็เป็น อนะ + อาสวะ **อนาสวะแปลว่าสิ่งที่ไม่มีกามาสวะ ภวาสวะ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ นั่นก็คือไม่มีโลภะ๘ โทสะ๒ โมหะ๒ ...พระอรหันต์** ถ้าไม่มีสิ่งที่พึงบังเกิดขึ้นจึงไม่มีอาสวะ อาสวะตรงนี้ ก็**คืออนาสวะแปลว่าไม่มีเหตุจากโลภะ หรือทิฏฐิ หรือโลภะ หรือโมหะ** หรือไม่ได้มีสิ่งต่างๆ เหล่านี้ที่จะเป็นอนาสวะไม่มีเหตุอย่างนี้...ไม่มีจึงถือว่ามีเอกมาติกามีหนึ่งเดียวเท่านั้น

ฉะนั้น ทุกอย่างต้องเริ่มด้วยจิตที่ก่อให้เกิดรูป มีรูปตอนนี้ต้องอธิบายถึงสาเหตุที่ก่อรูป ๒๘ ขึ้นมา หรือรูปอะไรก็ตาม ถ้ามีตรงนี้ขึ้นมา ต่อไปนี้เราก็ต้องไปสิกขาเรื่องรูปอย่างนี้อีกมากมาย สังขารที่แปลว่ารูปก่อให้เกิดรูปนี้ ตอนนี้เราขั้นต้นให้เห็นตรงนี้ว่า**ทำให้**

รูปนั้นมีวัฏฏจักรอันยาวนาน เรานี้เวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏฏ นับภพนับชาติไม่ถ้วน ไม่รู้ว่ามาจากไหน?ไปไหน? ไม่รู้ เพราะมีอาสวะเป็นตัวนี้? ที่ทำให้เราไม่รู้ว่าเรามาจากไหน? ที่ไม่รู้เพราะมีอวิชชาสวะนี้ ทำให้เราไม่รู้เลยว่าเรามาจากไหน? และจะไปไหน? ยังไม่รู้อีก เพราะตัวนี้เป็นตัวคุมป้องกันไว้ให้

วันนี้เป็นวันที่สองของการสิกขาธรรม เป็นวันอาทิตย์ที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ สำหรับท่านที่มาใหม่ เมื่อมาใหม่แล้วนี้ต้องมา ๑๐ ครั้ง ถ้ามาครั้งเดียวไม่ผ่าน ต้องมาให้ได้ ๑๐ ครั้ง แล้วค่อยไป ทนฟังให้ติดต่อกัน ถ้ามาใหม่ก็เริ่มต้นใหม่ แล้วจะผ่านข้ออรรถข้อธรรมที่สำคัญ เวลาที่เราได้ศึกษาทางโลกเราใช้เวลาตั้งนาน แต่เป็นเรื่องแปลกพอมาศึกษาพระอภิธรรมนี้จะให้เข้าใจเฉียบพลันทันทีอยากรู้ภายในวันเดียวบ้าง ในสองวันบ้าง หรือภายในหนึ่งเดือนเป็นเรื่องแปลก และพระอภิธรรมเป็นเรื่องยิ่งใหญ่ เป็นเรื่องยากที่สุดที่จะต้องค่อยๆ ทำความเข้าใจไปในทุกขั้นตอน เรียนทางโลกหรือเรียนอะไรต้องใช้เวลาหนึ่งปีผ่านทีละชั้นๆ แต่ว่าถ้าเรียนพระอภิธรรมบอกแล้วขอ ๑๐ ครั้งๆ ๒ วัน รวม ๒๐ วัน เท่านั้นเอง ใน ๒๐ วันนี้หลังจากสิกขาแล้วฟังไปก่อน แล้วใคร่ครวญตามแนววิธีที่เคยปฏิบัติมากับแนววิธีที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสั่งสอนว่าเหมือนกันหรือต่างกัน ถ้าเห็นว่าแนวที่ปฏิบัติมานั้นดีกว่าก็ให้ใช้แนวปฏิบัติที่เคยเดินมาเอาไปใช้ต่อ ถ้าเห็นว่าแนวทางสิ่งที่ไม่เคยได้ยิน ได้ฟัง ในคำสอนของพระพุทธองค์นี้มีเหตุมีผลมากกว่าที่เราเคยปฏิบัติก็ให้เปลี่ยน กลับจิตกลับใจก่อนที่จะสายเกินไป ก่อนที่จะสายเกินไป ผมนี้ผิดพลาดมา ๓๐ ปี ในขณะที่ทำมานั้นไม่เคยคิดว่า "ผิดเลย" นึกว่า *"ทำถูกมาตลอด"* แล้วมาเดี๋ยวนี้ต้องยกเลิกหมดที่ทำมาทั้งสิ้น กลับมาใหม่เรียกว่าหวุดหวิดไม่ตายไปเสียก่อนแล้วเสร็จเลย และอย่างผมเป็นระดับไม่ใช่ธรรมดา "ระดับอาจม" ระดับนี้ระดับอาจารย์หรือระดับอาจมไปถึงอเวจี และผมสอนมาทั่วประเทศไม่มีใครรู้ว่าในวิถีตั้งแต่เด็กมาสอนธรรมอย่างเดียว แต่เขาเรียกว่าไม่เป็นธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงเรียกว่าสอนอธรรมอย่างเดียวเลย จะปฏิบัติก็ปฏิบัติอธรรมทั้งสิ้น อธรรมไม่ใช่เป็นสิ่งทำไม่ได้คือไม่ใช่ธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่**เรานึกว่าเป็นธรรมของพระพุทธองค์ทำให้เราเสียเวลาไป** อาจจะถึงตอนนั้น ถ้าเราสิกขาจริงๆ ก็คงไม่รู้เรื่อง ยังสะสมไม่พอ ยังสะสมความเป็นอเวจีไม่พอ ๓๐ปีที่สะสมไปและทุกแห่งในประเทศไทยที่ไหน? เขามีเก่งๆ ที่ไหนพระอรหันต์จะมีก็จะไปหมด

พอไปมาแล้วก็ในที่สุดก็ไม่ค่อยสมหวัง เราก็ไป**ดูคนอื่นไม่ได้ดูตัวเอง แต่พอหันกลับมาดูตัวเองกิเลสไม่เคยลด** เราจะบอก *"กิเลส"* เราก็นึกถึงแต่ *"กิเลสๆ"*...**พูดแต่กิเลสแต่ไม่รู้จักกิเลสเลย** พูดได้แต่คำเดียวว่า *"กิเลส"* ถามว่ากิเลสเป็นอย่างไร? ไม่มีใครรู้ว่ากิเลสเป็นอย่างไร? แต่ใช้ศัพท์คำว่ากิเลส ถ้าเราแปลก็ *"เป็นเครื่องเร่าร้อน"* เร่าร้อนของจิตใจ แต่เราก็ไม่รู้ว่ากิเลสคืออะไร? จนกว่าเราจะมาสิกขาธรรม ผมก็เพิ่งจะรู้ว่ากิเลสคืออะไร? สมัยก่อนก็ไม่รู้ว่ากิเลสคืออะไร ฉะนั้นเราก็พูดแต่กิเลสๆ เราบอก *"ให้ท่านทั้งหลายละกิเลส"* ถ้าผมบอกว่า *"ท่านจงละกิเลส"*แสดงว่าผมละได้แล้ว ผมถึงได้บอกให้คนอื่นละ แต่เป็นเรื่องแปลกผมไม่เคยบอกใคร เพราะผมไม่รู้จักกิเลส เราก็พูดไปแล้วเราก็เอากิเลสเหมือนกับกระสอบทราย แล้วก็เขียนคำว่า *"กิเลส"* ที่กระสอบทราย แล้วก็ต่อยๆ กระสอบทรายตะลุมบอนกระสอบตีเข่าตีศอกบ้าง ต่อยจนกระสอบแตกกระจาย กระสอบหลุดจากเชือกลงมา...ชนะกิเลสแล้ว เรียกว่าไปตะลุมบอนกับกิเลส ไปตะลุมบอนกับกิเลสจับตีเข่านึกว่ากิเลสเป็นกระสอบทราย เห็นมันผูกง่ายๆ แล้วมองเห็นกิเลส เห็นใครก็เป็นกิเลสหมด เราไม่รู้จักกิเลสอยู่ที่ไหน? ถ้าเราไม่ได้กลับมาสิกขาในคำสอนสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แค่ตัวเดียวนี้ตายแล้ว แค่รู้จักกิเลสตัวเดียว...ไม่รู้จะไปจับที่ไหน? เราก็ไม่รู้จักเลยว่ากิเลสนั้นคืออะไร? บอกว่าคนที่เอาชนะกิเลสเขาชนะได้อย่างไร? ยังไม่ถึงเวลาจะพูดแต่เกริ่นไว้ก่อน เกริ่นไว้เพื่อไม่ให้พูด ไม่ให้ไปพูด *"ต้องละกิเลส"* อย่าไปพูดสอนใครเด็ดขาด เพราะว่าถ้าละกิเลสได้เป็นอย่างไร?...พระอรหันต์แล้ว เวลาจะสอนนี้**พระพุทธองค์มีปกติสอนอย่างนี้กิเลสที่จะละอย่างไร?** ผมก็ไม่รู้ผมก็เพิ่งจะรู้ พูดในฐานะคนเพิ่งจะรู้เหมือนกัน กิเลสที่พระพุทธองค์บอกว่า "กิเลเสติ อุปกาเมเกติ กิเลสา"...*ธรรมชาติใดย่อมทำให้เร่าร้อน ธรรมชาตินั้นเรียกว่ากิเลส*...เราก็รู้กิเลสแปลว่า *"เร่าร้อน!" กิเลสเป็นธรรมชาติไหม?* กิเลสเขาแปลแบบนี้ กิเลสเขาแปลว่า *"ธรรมชาติ!"*

กิเลส (ย่อๆ) กิเลสมี ๑๐ ประการ แล้วใครจะเริ่มเอาชนะกิเลส ๑๐ ประการนี้เตรียมพร้อมๆ ว่ากิเลส ๑๐ ประการประกอบด้วย ๑.โลภกิเลส เริ่มจากโลภะ โลภะกิเลสก็ต้องนึกถึงโลภะ๘ แล้วโลภะ๘ เห็นตัวเห็นตนไหม? โลภะตัวที่ ๑.โสมะนัสสะสะหะคะตัง ทิฏฐิคะตะสัมปยุตตัง อะสังขาริกกัง กามาวะจะระ อะกุสะละโลภะมูละจิตตัง เอาแค่ดวงเดียวรู้จักไหม? รู้จักดวงนี้หรือยัง? จิตโลภะดวงนี้ยังไม่รู้จัก พอเขาแปล อสังขาริ

กัง...*"จิตที่ไม่มีการชักชวน"* โสมนัส... *"ประกอบด้วยความยินดี"* ทิฏฐิคต สัมปยุต...*"พร้อมด้วยความเห็นผิดจิตเป็นโลภะ"* แค่นี้ก็นึกดูไม่ชักชวนแต่แถมยินดี! แถมประกอบด้วยความเห็นผิด! แล้วเวลาเขาอธิบายไม่ชักชวน ไม่มีใครชักชวนเราชวนตัวเอง! และชวนไปผิดจะชวนทำไม! ชวนให้ไปหานรกไปไหม? *"ไม่มีใครชักชวนและแถมยินดีประกอบด้วยความเห็นผิด"*...เอาเข้าไป จะไปชักชวนก็นี่มันยินดี แล้วไปชวนทำไมก็มันเห็นผิด! เราก็จะไปชวนเขาทำไม ชวนไปนรก ไปอบายภูมิ ไปเป็นสัตว์เดรัจฉาน เป็นเปรต อสูรกาย แล้วเรื่องอะไร? เราฉลาดหรือเฉลียว! (ไม่บอกว่าโง่นะ)...ไม่ทั้งสองอย่าง และ *"ไม่ชักชวน"*...แล้วเรื่องอะไร อสังขาริกัง... *"ไม่ชักชวน แล้วดีใจ"*

เขาอธิบายพระอภิธรรมทั้งหลาย เขาอธิบายแล้วเรารู้เรื่องไหม? ไม่รู้เรื่องเลยว่า *"ไม่ชักชวนบอกจิตเขาชวนเอง"* เป็นอย่างไร? *"จิตชักชวนเอง"*... จิตจะชักชวนอย่างไร? ชักชวนไปอบายภูมิ เป็นเปรตโลภะไปเป็นอะไรบ้าง? เป็นเปรตก็ได้ อสูรกายก็ได้ สัตว์นรกก็ได้ สัตว์เดรัจฉานก็ได้ แล้วเรื่องอะไร ไปชักชวนตัวเอง ไม่ชักชวนคนอื่น ชักชวนตัวเองให้ไปลงนรก มีใครอยากลงนรกบ้าง ไม่มี แล้วเรื่องอะไร? "อสังขาริกัง" แปลว่า...*ไม่ชักชวนแต่แถมว่า...ดีใจ*

โลภะดวงที่ ๑. โสมะนัสสะสะหะคะตัง ทิฏฐิคะตะสัมปะยุตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ อะกุสะละ โลภะมูละจิตตัง...เป็นกาม กิเลสตัวที่หนึ่ง โลภะกิเลส ที่เราพูด เราบอก "โลภกิเลส"...ไม่แปล ที่แปล "โลภะ...*เร่าร้อนอยากได้ของเขา"* เกิดจากอะไร? กว่าจะมาถึงโลภกิเลส มีองค์ประกอบมาเยอะ ต้องรู้จักรูป รู้จักจิต รู้จักเจตสิก ไม่รู้จักพวกนี้จะไปรู้จักโลภะได้อย่างไร ต้องรู้จักรูปมีอย่างไร จิตมีอย่างไร เจตสิกมีอย่างไร แล้วถึงจะมาบอก กว่าเขาจะมาทำงานได้จิตจะทำงานอย่างไร จึงเป็นโลภะ เป็นเรื่องยุ่งยาก

พอดวงที่ ๓ "โสมะนัสสะสะหะคะตัง ทิฏฐิคะตะวิปปะยุตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ อะกุสะละ โลภะมูละจิตตัง" เป็นตัวเชื้อสายเลย พอบอกอสังขาริกัง เขาแปลว่า... *"ไม่ชักชวน... จิตที่ไม่มีการชักชวน" พร้อมด้วยความยินดี ไม่ประกอบด้วยความเห็นผิดจิตเป็นโลภะ*"...เราจะนึกทันทีว่ามันต้องเห็นถูก ก็เมื่อมันไม่เห็นผิดมันต้องเห็นถูก อสังขาริกัง...*"ไม่ชักชวน"* โสมนัสสสหคตัง ทิฏฐิคตวิปปยุตตัง...*"พร้อมด้วยความยินดี ประกอบด้วยความไม่เห็นผิด"* แล้วแต่จะแปล บางทีเขาแปลตรงข้างหน้าไปตัวกลางไปตัวหลัง ถ้า

เขาสงวนลิขสิทธิ อีกคนก็แปลตัวหลังเป็นตัวหน้าและเป็นตัวกลางสงวนลิขสิทธิ อีกคนจะไปเหมือน ก็ของเก่า ก็แปลตัวกลางมาหาตัวหน้ามาหาตัวท้ายแล้วแต่ แล้วแปลกอภิธรรมที่ทำกันมาล้วนสงวนลิขสิทธิ เป็นไปได้อย่างไร? ต้องไปขอสงวนลิขสิทธิเป็นเรื่องอย่างนี้ได้อย่างไร? พิมพ์มาแล้วสงวนลิขสิทธิ พอสงวนลิขสิทธิ หลังจากนั้นพอสงวน มีคนฝาก ผมเจอพระอภิธรรม ผมอ่านทั่วไป ๓ - ๔ สำนัก ไม่รู้เรื่อง!...เขาสงวนลิขสิทธิ ฉะนั้นอย่าแปล พอแปลเดี๋ยวเขาหาว่าลอกกัน พอสำนึกนี้เป็นต้นฉบับสงวนลิขสิทธิ อีกสำนักหนึ่งแปลใหม่แล้ว แล้วจะไปแปลเหมือนกันเดี๋ยวเขาจับเอา ของเรานี้อาศัยเขาทั่วๆ ไปหมดแล้ว ก็มาแปลอย่างนี้แล้วผมเป็นคนเข้าใจยาก พออ่านไม่รู้เลย เราแปลใหม่ทันที ผมไม่แปลตามนี้ ถ้าแปลอย่างนี้จะไปรู้เรื่องอะไร? ฉะนั้น ก็ต้องแปลใหม่และต้องคิดใหม่ ไม่แปลแบบนี้เด็ดขาด ถ้าแปลแบบนี้เสร็จเลย แค่อย่างนี้ตัวอย่างนี้เราก็ไม่รู้แล้วว่า กิเลสคืออะไร แล้วเวลามันเป็นกิเลสเป็นโลภะแต่ละดวงมีถึง ๘ โลภะ ๘ ดวงที่ประกอบกันนี้ กิเลสอยู่ในไหน? (ที่ย้อนไปย้อนมาให้รู้ไว้ว่าต่อไปอย่าบอกว่าให้ละกิเลส)...**กิเลสอยู่ในอกุสลสังคหะ๙** ไปรู้ตั้งแต่

๑. อาสวะอกุสลสังคหะ ๔
๒. โอฆะอกุสลสังคหะ ๔
๓. โยคะอกุสลสังคหะ ๔
๔. คันถะอกุสลสังคหะ ๔
๕. อุปาทานอกุสลสังคหะ ๔
๖. นิวรณะอกุสลสังคหะ ๖
๗. อนุสัยอกุสลสังคหะ ๗
๘. สังโยชนะอกุสลสังคหะ ๑๐
๙. กิเลสอกุสลสังคหะ ๑๐

เมื่อเราจะสอนกิเลสใครๆ ต้องบอกอกุสลสังคหะก่อน ก่อนที่จะมาถึงกิเลส เพราะกิเลสอยู่ในอกุสลสังคหะ อกุสลสังคหะเป็นปริจเฉทหนึ่ง เราสามารถที่จะไปดูไปค้นคว้าได้ การเข้าใจเรื่องกิเลสไม่ใช่ของง่าย แล้วยังไม่รู้เลยกิเลสดวงที่ ๑ ดวงที่เป็นโลภะ ประกอบด้วยเจตสิก๑๙ เจตสิก ๑๙ ที่มาทำงานตั้งแต่ผัสสะ(มอง) ถ้วยแก้ว...เป็นอะไร? พอบอกเป็นโลภะ ไม่รู้เลยจะเป็นโลภะได้อย่างไร? *"ก็ถ้วย...มันไม่เที่ยง"* ไปดูถ้วยไม่เที่ยง เวลาที่เราเห็นคือผัสสะ ผัสสะไปจับ เพราะโลภะดวงที่ ๑ มีเจตสิกมาเข้าถึง ๑๙ มี

๑.ผัสสเจตสิก ๒.เวทนาเจตสิก ๓.สัญญาเจตสิก
๔.เจตนาเจตสิก ๕.เอกัคคตาเจตสิก ๖.ชีวิตินทรีย์เจตสิก

๗.มนสิการเจตสิก ๘.วิตักกเจตสิก ๙.วิจารเจตสิก
๑๐.อธิโมกขเจตสิก ๑๑.วิริยเจตสิก ๑๒.ปีติเจตสิก
๑๓.ฉันทเจตสิก ๑๔.โมหเจตสิก ๑๕.หิริกเจตสิก
๑๖.อโนตตัปปเจตสิก ๑๗.อุทธัจจเจตสิก ๑๘.โลภเจตสิก
๑๙.ทิฏฐิเจตสิก

ฉะนั้น **เราจึงมีปกติเป็นโลภะ** เรามองคน อื่นเป็นโลภะแล้ว ไปตะลุมบอนกิเลสไหม? เรามองเห็นญาติโยมทั้งหลายเป็น**โลภะเพราะมาจากจักขุสัมผัส** เราเห็นคนพอเห็นคนเป็นอย่างไร?...**อุปาทาน**แล้ว พอเป็นคนเป็นเขาชื่อนั้นชื่อนี้ แล้วไปตะลุมบอนกับกิเลส กิเลสสูญสิ้นได้อย่างไร? จะบอกมหากริยาเลยได้ไหม?...ไม่ได้ แค่นี้ทิฏฐิกิเลสยังไม่รู้จักเลย เพราะ**ผัสสะเกิดเวทนาว่าเป็นหญิงเป็นชาย** เวทนารับรู้ว่าพอเข้ามา พอมองตา...เข้ามาอยู่ที่จิตทันทีเป็นกิเลส เพราะคนที่เราเห็นเป็นอารัมมณอารมณ์ พอเข้ามาทันทีเป็นอย่างไร?... จะเห็นตัวตนบุคคลเราเขา พระอรหันต์เห็นแต่เห็นคนละเรื่อง แต่ถ้าเรามาบอกนี้ชื่ออะไรยังจำชื่อได้อยู่ ยังมีอีกหลายเรื่อง เพราะ**ถูกบันทึกด้วยอุปาทาน** ฉะนั้น ต้องมีตัวแก้ พระอรหันต์ต้องมีแก้ แก้ตรงนี้แก้อย่างไร?

ลองไปถาม**พระที่บอกว่า*"ละกิเลส"* ท่านแก้การเห็นทุกคนได้อย่างไร? ฟังท่านตอบแล้วเราจะรู้ว่าท่านใช่หรือไม่ใช่ ไปถามองค์ไหนที่ประกาศเป็นพระอรหันต์** ก็ไปถามองค์นั้น เราไม่ได้ประกาศ เราก็บอกไม่ได้ แต่ถ้าพระพุทธองค์ตอบได้ เราถามท่านเห็นอย่างไร? ผัสสะ เวทนา สัญญา...สัญญากิเลส สัญญาไปเข้ากับโลภะไหม?...เข้า พอเข้า...นี่ชื่อนั้นชื่อนี้ คนนั้นหวีผมอย่างนี้ คนนี้เป็นอย่างนั้น เสื้อผ้าเป็นอย่างนี้ดูหมด คนนี่ไปโน่น ยังเห็นอย่างนี้อยู่...เป็นกิเลสไหม?...**เป็นกิเลสแค่สัญญาจำได้ หมายถึงทุกอย่างหมดเลย** จำหมดทุกอย่างเห็นแล้วจำ ว่านี่เราจะต้องบอกบุญอย่างนั้น เราจะสร้างจะต้องบอกบุญอย่างโน้นจำได้ไหม?...จำได้ มันเข้าไปไหนๆ หมดแล้วทุกอย่างเลย เราก็จะจำได้อย่างนี้หมด...แค่สัญญา

ต่อไปเจตนาอีกแล้ว เจตนามาเข้ากับโลภะดวงที่ ๑. เป็นอย่างไร? พวกนี้มันแน่นอน อย่างเราเห็นยาหอมห้าเจดีย์ เรารู้ว่ายาหอมห้าเจดีย์ ต่อไปนี้ให้เปลี่ยนชื่อเป็น *"กะละมัง"* สัญญาจะยอมไหม?...ไม่ยอมให้เห็นเป็นกะละมังได้ไหม? สัญญา...*"กะละมัง"*...

ว่านี่เป็นอะไร?...*ยาหอม* เพราะถูกฝังไว้แล้ว ฝังไว้ที่โลภะแล้ว เราเห็นสิ่งนี้...บอกว่ายาหอมเป็นอย่างไร?...สัญญาทำงาน เจตนามองเห็นแล้วเป็นโลภะทันที เราไปเปลี่ยนบอกว่า *"นี่ไม่ใช่ยาหอมห้าเจดีย์"* ลองบอกไม่ใช่ แล้วใจบอกด้วยไหม? แล้วถ้าปากบอกไม่ใช่...พูดได้ ไม่ใช่ยาหอมห้าเจดีย์**!** แต่ใจบอกยาหอมห้าเจดีย์...กิเลสมันก็เข้า มันง่ายๆ นิดเดียวเท่านั้นเอง จับมานี่ๆอะไร?...แว่นตา ลองบอกนี่เป็น *"ถ้วย"* เปลี่ยนให้เป็นถ้วย พอมันผัสสะมามันจำได้และมันคลายยาก ฉะนั้น วิธีคลายของพระอรหันต์อีกเรื่องหนึ่ง สิ่งที่เราเห็นไม่ว่าอะไรก็ตาม เราขับรถนั่ง นั่งเรือ ไปไหนก็ตาม มองไปรอบข้างเห็นดอกไม้ เห็นอะไรหมดเลย...เป็นโลภะทั้งสิ้น เห็นพระพุทธรูปนึกว่าเป็นบุญ ใครบอกว่าเป็นบุญ เรานึกเอาเองว่าเห็นพระพุทธรูปเป็นสีทอง สวยงามมากเรานึกว่าเป็นกุสล แต่จิตเขาไม่ได้ลงกุสล เพราะเราดูพระพุทธรูปปิดทองเหลืองอร่ามงดงามมาก ดูพระพักตร์ยิ้มเป็นอย่างไร? เรารู้ไหมว่าเป็นโลภะ ไม่รู้เลย แต่จิตเขารู้ จิตเขาทำงานของเขา นี่ขั้นต้นๆ เพราะฉะนั้นเราจะเอาชนะกิเลสได้อย่างไร? เรายังไม่รู้เลยต้องมีพื้นฐานการเอาชนะ พระพุทธองค์จะทรงสอนว่าชนะกิเลสได้อย่างไร? นี้ก็แค่ ๘ คูณอีกแต่ละดวงมีเจตสิกดวงที่๑.มี ๑๙, ดวงที่๒. มี ๒๑, ดวงที่๓. มี ๑๙, ดวงที่๔. มี ๒๑, ดวงที่๕. มี ๑๘, ดวงที่๖. มี ๒๐, ดวงที่๗. มี ๑๘, ดวงที่๘. มี ๒๐ และทั้งหมดที่มันเป็น**โลภะทั้งหมดมันจะออกมาในอกุสลสังคะหะคือ กามาสวะ ภวาสวะ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ โอฆะ กามโยฆะ ภโวฆะ ทิฏโฐฆะ อวิชโชฆะ** เราก็ท่องไปเถอะ ว่านี่คือสิ่งที่เป็นโลภะเราอยู่จนกระทั่งเราไม่รู้ว่าเรานี้อยู่กับโลภะ ทีนี้ถ้าไม่สิกขาธรรมแล้วบอกว่าอยากจะบรรลุธรรมไว ก็มันอยู่อย่างนี้จะบรรลุธรรมไวได้อย่างไร แล้วลองไปบอกว่า *"ใจอย่าไปคิดโน่นคิดนี่ อย่าไปฟุ้งซ่านมาก"* ห้ามอันนี้ได้ ใช้ได้แล้ว ห้ามจิตใจอย่าฟุ้งซ่าน มันห้ามอะไรไม่ได้สักอย่างเดียว เพราะเรายังไม่มีภูมิธรรม การที่**จะห้ามได้ต้องเอาธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใส่อย่างเดียว** ก็เพราะห้าม ออกมาแล้วค่อยห้ามอย่างนี้ไม่ได้ คิดแล้วห้ามอย่าคิด เพราะคิดแล้ว พอคิดมาแล้วบอก *"อย่าคิด"*ตัวนี้ออกมาใหม่ มันก็เป็นตัวลอยออกมาใหม่เป็น**จิตตชรูป** ลอยมา *"อย่าคิดนี้ก็อย่าคิด นี่ก็อย่า"* เวลาเขาทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว มันก็ออกมา ตัวที่ ๒ พอมันฟุ้งซ่าน...*"อย่าฟุ้งซ่าน"*...ตัวอย่าฟุ้งซ่าน...ก็คือฟุ้งซ่านนั่นเอง *"เอาสติกำหนด....(เอาฟุ้งซ่านกำหนด) สติกำหนด"*...รู้ว่าฟุ้งซ่าน...สติคือฟุ้งซ่านเรียกผิดชื่อ เรียกฟุ้งซ่านเป็นสติ เอาสติเป็นฟุ้งซ่าน ก็ออกมาแล้วจะทำ

อะไร? มัน**ต้องไปทำกันจากภายใน ภายในคือต้องไปทำที่วิเลสลักษณะ** ต้องไปทำกันที่นั่นถึงจะออกมาเป็นปทัฏฐาน ที่เราคิดออกมา **พูดออกมานี้ทั้งหมดมันออกมาเป็นผลหมดแล้ว** เราจะไปหาต้นสายปลายเหตุอย่างไร? เราต้องเอาธรรมพระพุทธองค์ใส่เข้าไป และเขาก็ไปทำงานให้เอง พอปทัฏฐานทำให้เป็นฌานก่อน มันก็ออกเป็นฌาน พอหลังจากเป็นฌานคลุมพวกนี้เสร็จแล้วก็จะบังคับพวกนี้ได้ **ต้องมีสิ่งที่บังคับ สิ่งที่บังคับความคิดของเราได้ ต้องได้ฌาน**

ต่อไป **โทสกิเลส** ... *"พระอรหันต์ที่โมโหแล้วเป็นไฟ พระอรหันต์โมโห"* เวลาเราถามทำไมท่านจึงโมโห?...ท่านบอก *"เปล่า ท่านดูท่านสารีบุตร"* ยกไปโน่นเลย ว่าท่านโมโหเพราะอะไร?...*ท่านบอก "ตามพระสารีบุตร ท่านพระสารีบุตรกริยาแบบนี้เวลาเดินก็ข้ามๆ อดีตชาติ ท่านเคยเกิดเป็นลิง แล้วก็ข้ามไม่มีเรียบร้อย"* ไปคิดเอาโน่น...บังอาจ อยู่ดีไม่ว่าดีไปเทียบพระสารีบุตร เข้าข้างตัวเองไม่ได้เป็น แล้วไปเทียบท่านเป็นอย่างไร? มันไม่ยิ่งหนักหนาสาหัสหรือ? เขาจะบอกว่า *"โมโหดูกริยา"*...มีไหมโมโหดูกริยา! ถ้าเราเรียบร้อยจิตใจจะเห็นไหม? ที่นี่ถึงเปิดเผยใครอยากโมโห...โมโหไป ใครอยากโกรธ...โกรธไป ใครอยากโลภะ...โลภะไป เพราะเป็นสิทธิของคนนั้น เขารักษาสิทธิในการลงอบายภูมิ...ไปห้ามเขาไหม?...ไม่ห้าม อย่าไปห้ามเขาเด็ดขาด เขารักษาสิทธิในการไปเป็นเปรต อสูรกาย สัตว์นรก สัตว์เดรัจฉาน เขาเลือกทางแล้ว ไปห้ามเขาทำไม เป็นสิทธิ ผมบอกแล้ว เขาทำไหม...ไม่ได้ยิน... แล้วมีใครอยากจะโกรธบ้างละ ไม่มีใครอยากโกรธแต่มันขึ้นมาเป็นสันดานะ มันจะออกมาอย่างนี้แล้วไปห้ามเขาได้อย่างไร? เรากลุ้มๆไป แต่ในใจฟุ้งซ่านกระวนกระวายแล้วทำสุขุมคัมภีรภาพ ที่จริงในใจร้อนอย่างไฟเลย มีกิเลสตัณหาราคะเพียบเลย ของเรานี่มาทันทีแล้วที่เราทำเรียบร้อยเพราะอะไร? เพราะมีจิตส่วนหนึ่งที่เขาคอยระงับไว้ ถ้าท่านเรียบร้อยก็เป็นบาทฐานสำคัญที่จะเรียบร้อย เพราะว่า**ถ้าเราแสดงออกทางกายกับทางวาจา ห้ามยาก** ฉะนั้น เรา**เก็บไว้ที่ใจก่อนแล้วแก้ที่ใจจะหาย** เพราะพระพุทธองค์ทรงบอกว่า **ถ้าออกมาแล้วเวลาคำพูดหรือกริยาท่าทางที่ทำเป็นของละเอียด** เราไปด่าใคร เรียกว่า ด่าหยาบหรือด่าละเอียด?...ด่าละเอียด เอามือเอาไม้เอาอะไรทำเขาเรียกว่าทำโดยละเอียด เรานึกว่า *"แหม! ทำหยาบ"* เราบอกว่า *"วาจาอย่าใช้คำหยาบ อย่าใช้คำส่อเสียด"* คำหยาบเราก็นึกว่าไม่มีใครรู้ ด่าได้ตลอด...เพราะเราจะไปอบายภูมิ ไม่พอใจของอยู่ใจ แล้วมีใครรู้ อย่าใช้

"พูดออกมาหยาบ" แต่พระพุทธองค์ทรงชี้ว่า "พูดละเอียด" ถ้าอยู่ในใจเราเข้าใจว่า *"ละเอียด"* แต่จริงๆ หยาบ **พูดมาละเอียด อยู่ในใจหยาบเกิดจากเหตุกามาวจร**

เราอยู่กามาวจรพูดออกมาแล้วทำไมจึงละเอียด? พูดด่าเขานี้ก็ด่าคำหยาบ แต่มันได้ละเอียด เพราะมีบุคคลที่ได้รับแล้วโกรธเรา เป็นเจ้ากรรมนายเวร ถ้าอยู่ในใจด่าในใจไม่มีใครรู้ ด่าได้ตลอด...เพราะเราจะไปอบายภูมิ ไม่พอใจของอยู่ใจ แล้วมีใครรู้ อย่าใช้สายตา ใช้สายตาค้อนขวับๆ ทำงานทางกาย ถ้าเรามองเห็นใครค้อนควับๆ ใช้มือ สะบัดหน้า สะบัดอะไรทั้งหลายเหมือนกันไหม กำลังแสดงอะไร แล้วเราก็เป็นคนชอบแสนรู้ด้วย ที่จริงเขามองเฉยๆ หาว่ามองดูถูกอีกแล้ว ดูแบบดูถูกดูด้วยหางตา เรารับทันทีไหม เราก็เป็น sensitive เราจะมองเราจะวิเคราะห์เขาอย่างเดียว หาว่าเขาว่านั่นว่านี่อยู่ตลอดเวลา

ฉะนั้น พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า**เราอยู่ในใจคือของหยาบ** อย่างสามีภรรยาอยู่ด้วยกันพยายามว่าในใจ อย่าพูดเด็ดขาด เดี๋ยวไม่ได้มาที่นี่ ต้องนึกในใจว่า *"เออ! เธอนี้แย่จริงๆ"* พอพูดออกมาว่า *"เธอนี่ดีจริงๆ...(นึกในใจแย่ที่สุดเลย)..ดีจริงๆ เลย* (แหม! เธอนี่แย่ที่สุดที่ฉันแต่งานกับเธอมาโชคร้ายที่สุด เวลาพูด..) *เธอดีที่สุดอยู่กับคุณมา ๒๐-๓๐ ปี โชคดีที่สุด"* จากแย่ที่สุดเป็นดีที่สุด อย่างนี้มีอันตรายไหม?...ไม่มี ลองพูดคำละเอียดไป จะเป็นอย่างไร? บางทีละเอียดแต่จะดีหรือไม่ดี **"สวัสดีครับ"** มีใครเขาเกลียดไหม?...ไม่มี นอกจากคนเขาหมั่นไส้ อะไรสวัสดีอยู่เรื่อยใช่ไหม เป็นอย่างนี้พอเขาทำดีขึ้นมา หมั่นไส้เขาแหมทำกริยา! เวลากราบ...ค่อยๆ โค้งก้มไปแล้วมือยื่นไปข้างหน้า พักพวก *"โอโฮ ! กราบทำไมแบบนี้"* ทุกอย่างแล้วแต่ ถ้าเขาพัฒนามาจากจิตนี้เขาจะทำ แต่ว่าพัฒนาจากโลภะ เขาจะมีวิธีการ การกราบ การไหว้ การทำความเคารพ แล้วให้พยายามออกมาจากกุสลจิตถ้าทราบแล้ว ถ้าเราจะกราบเราระลึกถึงพระพุทธองค์ พระธรรม พระสงฆ์ไว้ แล้วกราบโดยกริยา อย่าไปกราบให้ใครเขาดู ให้ดูจะมีอะไรอยู่แล้ว เพราะมีโลภะกราบ ต้องกราบต้องศึกษาต้องกราบของเราได้ เราน้อมนึกถึงพระพุทธองค์อยู่เฉพาะพระพักตร์ เมื่อกราบพระให้นึกถึงพระพุทธองค์โดยอาศัยพระพุทธปฏิมากร แล้วจากนั้นก็ให้เห็นภาพพระพุทธองค์ทรงประทับอยู่ ต่อไปนี้เราจะกราบ จะกราบนาน กราบช้าไม่เป็นไร ตามเวลาที่เรามี พอกราบแล้วมองเห็นจะชื้นใจมาก เวลาไปอินเดียคนไปกราบปั๊บๆ ก็เพราะใจเข้าถึงแล้ว เราก็

จะมีว่ากราบอย่างไร เรียกว่า อัญชลี วันทา อภิวาท... ต้องระลึกถึงพระพุทธองค์ พระธรรม พระสงฆ์ จิตจะเบิกบาน ถ้ากราบอย่างนี้ พยายามมองไป แล้วได้ไปกราบก็เป็นการฝึกอย่างหนึ่ง ไม่ใช่ไม่ดี อัญชลี วันทา อภิวาท เป็นการฝึกอย่างหนึ่ง แต่หลังจากนั้นเราต้องสอนว่าจะทำอย่างไร เวลากราบพระภิกษุสงฆ์ เพราะเป็นเวยยาวัจจมัย ต้องทำให้ได้เวยยาวัจจมัย อย่าอยู่ที่บัญญัติตรงนี้ เวยยาวัจจมัย อปจายนมัย ว่าทำอย่างไร? กริยานี้เป็นกายวิญญัตติได้อย่างไร? การเคลื่อนไหวกายทำอย่างนี้จะเกิดอย่างไร? การทำงานของจิตจะทำอย่างไร? การสั่งงานของจิต พอไปบอกอย่างนี้แล้วไม่บอกต่อไม่ได้ ต้องบอกต่อทันทีว่าที่เป็นอย่างนี้เพราะอะไร? เนื่องในบุญกิริยาวัตถุ๑๐ บุญกิริยาวัตถุ๑๐ จะทำอย่างไร? จะเป็นญาณสัมปยุตได้อย่างไร? ถ้ากราบอย่างนี้เป็นโลภะ กราบอย่างนี้เป็นญาณะ เราจะเลือกเอาว่ากราบอย่างไร? วิธีกราบคือเวลาไหว้ พอเขายกมือไหว้ก็บรรลุธรรมอย่านึกว่ายกมือไหว้แล้วไม่บรรลุธรรม บรรลุธรรมทั้งสิ้น..... อุปนิสัยที่พระพุทธองค์ทรงสอนเรื่องอปจายนมัย หรือเวยยาวัจจนัย ทั้งหมดในบุญกิริยาวัตถุ ๑๐ เป็นทางสู่มรรคผลนิพพาน ไม่อย่างนั้นไม่ชื่อว่าบุญกิริยาวัตถุ **บุญคือบุญกุสล กิริยาเป็นพระอรหันต์แล้ว วัตถุที่ตั้งทำให้ได้อย่างนี้เสร็จแล้วเป็นพระอรหันต์** ฉะนั้น บุญกริยาวัตถุ ๑๐ ต้องทำ เราทุกคนที่จะต้องทำอยู่ในบุญกิริยาวัตถุ ๑๐ แล้วคลุม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์เลย เรานึกว่าบุญกริยาวัตถุไม่สำคัญ แต่นี่บุญกริยาวัตถุ คลุมหมดเลย ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์

“โทสกิเลส” ถ้าอยู่ในใจเป็นของหยาบ คือ ไม่ปรากฏมีเจ้ากรรมนายเวร เมื่ออยู่ในใจ เราคิดอยู่ในใจ ว่าอยู่ในใจ **ไม่มีศัตรูคู่อาฆาต ไม่ก่อภพก่อชาติ** แก้ที่ตัว หลังจากนั้นแล้วเราค่อยมาแก้ตามคำสั่งสอนพระพุทธองค์ว่า ที่ไม่อยู่ในใจอย่างนี้จะแก้อย่างไร? แต่ถ้าเราเก็บอันนี้ได้และไม่รู้หลักธรรม เราจะขุ่น *“เวลาเข้ากัมมัฏฐานจะมีการข่มอารมณ์”* เรานึกว่าข่มอารมณ์ได้ ทีนี้เวลาเรานึกว่า *“เราข่ม อย่าพูดอย่าคิด อยากนั่ง...”* บางทีเรา *“อยากบรรลุธรรมไว”* มีอะไรที่จะสอนเราทำหมดเลย ทีนี้ก็เหมือนกับไปบังไว้ พอไปข่มไว้ สัญญาก็ไปข่มไว้ ต้องเป็นอย่างนี้ แต่ผัสสะ เวทนาไม่เชื่อฟัง ไปข่มเฉพาะสัญญาว่า *“จะต้องทำอย่างนี้ ต้องทำอย่างนั้น ต้องทำอย่างโน้น.”*...ข่มเข้าไว้ *“อย่าคิด อย่างนี้ข่มอารมณ์เข้าไว้”* เขาเรียก”ข่ม” ทีนี้ไป**ข่มสัญญา ผัสสะไม่ข่ม** เป็นเอกเทศของเขา ฉันเป็นใหญ่ พอผัสสะ

เวทนาออกมา เจตนาออกมา เอกัคคตาออกมา ชีวิตออกมา ฉันทะออกมา วิตกวิจาร...ไม่เกี่ยวข้องเขาใหญ่ทั้งคู่ อย่างลืมว่าเจตสิกเขาใหญ่ ไปข่มแค่สัญญาจำว่าเขาทำแบบนี้ *"ไปข่มเข้าไว้ ไปเก็บอารมณ์เข้าไว้ ไม่ให้อารมณ์ว๊อกแว๊ก"* ไปข่มไว้เดี๋ยวเขาก็เก็บๆ และนี่ก็ปลิ้นออกมาเรื่อยๆ อีกไม่ช้าก็จะออกของจริงๆ คอยวันเวลาจะออก ของที่เป็นโลภะ โทสะ จะเห็นว่านักปฏิบัติธรรมเรียบร้อยเท่าไร ไปถึงจุดหนึ่งโทสะมากเท่านั้น เพราะมัน**ทำแบบโลภะเขาต้องออกโทสะ** เวลาไปเรียนกัมมัฏฐานอาจารย์จะบอกว่า *"ถ้าเรียนฌาน! ต้องเรียนเมตตา! ด้วย"* ฌานของท่าน *"ต้องประกอบด้วยเมตตา!"* อย่างนั้น เดี๋ยวก็โมโหร้าย จะเห็นว่าบางคน**ได้ชาน(ช-า-น)** แล้วเขี่ยงคือชานที่เขาได้เปรี้ยงปร้างๆ นี้เขาได้ชานเขาโมโห ผมอยู่กับอาจารย์ที่เป็นชานเยอะ ล้วนแต่โมโหทั้งสิ้น เพราะท่านนั่งนิ่งเป็นวันๆ ออกมาแล้วใครพูดผิด ถูกขว้างเปรี้ยงเลย แล้วถามว่าอาจารย์ทำไมเป็นแบบนี้ ท่านบอกว่า *"คนจะฝึกฌาน! ต้องฝึกเมตตา! ต้องไปฝึกเมตตาด้วย"* เห็นไหม? ฝึกฌานแบบนี้ เมตตาแบบนี้เพราะอะไร? เมตตาเป็นชื่อของใคร **เมตตาเป็นชื่อของฌาน** *เมตตา ไมตรี มิตตะ*อะไรนี่! พอเข้าใจฌานผิดก็เป็นเมตตา!แบบนี้ **ถ้าเข้าใจถูกเป็นฌาน (ฌ-า-น) ถึงจะเมตตา ไม่ต้องไปบอกเมตตา เพราะฌานปิยมนาปสัตวบัญญัติ ผลที่ได้ก็เท่ากับเมตตา** เพราะทำเจริญฌานบัญญัติ ออกมาก็ออกเมตตา ทำฌานแล้วโมโหร้ายเพราะทำฌานด้วยโลภะจึงออกโทสะ เพราะว่าโทสะมาจากโลภะ ถ้าไม่มีโลภะ โทสะจะไม่มี

ฉะนั้น ใครทำอะไรก็ได้ ถ้าออกมาหงุดหงิดไม่พอใจ แสดงว่าการกระทำที่ปฏิบัติอยู่นั้นทำด้วยโลภะ ฉะนั้น ท่านจึงได้ฌานแบบโลภะเป็น "ชาน"แบบนี้ ผมเจออาจารย์ได้ชานโมโหร้ายทั้งสิ้น อย่างท่านที่เผาไปนี้ ท่านโมโหร้าย ผมอยู่กับท่านก็เปรี้ยงปร้างทั้งสิ้น ก็เพราะได้ชาน ผมไปถามทำไมโมโหอย่างนี้ ท่านบอก *"คนได้ชานมันข่มอารมณ์รุนแรง"* อารมณ์รุนแรงคนได้ชาน ช.ช้างมีอารมณ์รุนแรง

ถ้าได้ฌานพุทธเป็นอย่างไร? จะเป็นอารมณ์นั้นไหม?...เพราะเราไม่รู้ ไปนึกว่าโลภะเป็นชานไม่ได้ โลภะเป็นชาน ช.ช้าง จริงๆ เพราะเราจะเห็นว่าในโลภะมีอุปกรณ์ของฌานมีเจตสิกคือ "เอกัคคตา" เหมือนกับได้ฌาน ๘ หลายท่านที่มาบอกว่า *"อาจารย์ได้ฌาน ๘ ฌาน ๔ ผ่านมาทำฌาน ๘"* ผมบอกว่าดีมากได้ชาน ช.ช้าง จะเป็นได้อย่างไร? ยังไม่รู้จัก

ฌานเลย ยังไม่รู้จักเจตสิกที่มีคุณสมบัติของฌานลองดูคำว่า **“เอกัคคตา” มีลักขณาทิจตุกกะว่า**

อวิกฺเขปลกฺขณา สหชาตานํ สมฺปิณฺฑนรสา

อุปสมปจฺจุปฏฺฐานา สุขปทฏฺฐานา

พอพูดแล้วต้องนึกได้ทันที นี่จะใช้ได้แล้ว เวลาเราเห็นเราจะเห็นภาพ เมื่อได้ฌานแล้วจะเห็นตอนนี้จำไว้ก่อน **ลงท้ายด้วย “สุขปทฏฐานา” ของเอกัคคตา มีความสงบปกคลุม แล้วมีความสุข** นั่งไปสามวันยังนั่งได้ **แต่นั่งได้เท่ากับโลภะ ถ้ารู้จึงจะเป็นฌาน** ถ้าเราไม่รู้แล้วไปฝึกเองโดยไม่รู้ว่าคำสอนของพระพุทธองค์เป็นอย่างไร?...เราจะได้โลภะ เราจะต้องรู้ว่าพระพุทธองค์ทรงสอนอย่างไร?...จึงจะได้ฌาน เพราะถ้าเราไม่รู้เรานึกว่า *“จะได้เอง”*...จะได้ไหม? เรานึกว่า *“เราจะได้ฌานเอง”* โดยไม่ฟังคำสอนของพระพุทธองค์จะได้ไหม?...ไม่ได้ เพราะถ้าเป็นยุคก่อน ยุคของพราหมณ์ต้องพราหมณ์สมัยพราหมณ์มัชฌายิกาพราหมณ์สมัยนี้ที่มีอยู่ในอินเดียเรียกว่า “พราหมณ์จันทาโร” พราหมณ์นี้ไม่ได้ฌาน เพราะฉะนั้นผู้ที่จะได้ฌานต้องเป็นยุค ๑๐๐ ล้านโกฏิปีของพรหม เรียกว่า พรหมมชโม พรหมมัชฌายิกา สมัยนั้นเขามีที่เขาทำไปแล้ว ทำไปเรื่อยๆ จิตก็จะปลูกฝังไปเรื่อยๆ ในยุคนี้ที่เราทำไม่ได้เพราะเราเป็นใคร?...เราอยู่ในชั้นพราหมณ์จันทาโร นั่นเราหมดโอกาส ง่ายไหม?...ง่าย

ฉะนั้น เวลาที่จะทำฌานคือตอนนี้เราเกิดในสมัยของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระพุทธองค์ทรงสอนแล้วสอนว่าจะทำฌานอย่างไร?...เราจึงต้องไปสิกขาธรรม แล้วให้เข้ามา แล้วเขาจะทำเอง **จิตเขารู้แล้วเขาจะทำ ไม่ใช่เราเป็นคนสั่ง** เอาอะไรไปสั่งได้อย่างไร พอเราสั่ง...*“สุชาติสั่ง”*...สุชาติเป็น**อัตตา...อุปทานพร้อมด้วยอวิชชา**

อวิชชาก่อให้เกิดสังขาร...**สังขาร**ก่อให้เกิดวิญญาณ...**วิญญาณ**ก่อให้เกิด**นามรูป**...->**สฬายตนะ** ->**ผัสสะ** ->**เวทนา** ->**ตัณหา** ->**อุปาทาน** -> **ภพ** ->**ชาติ** ->**ชรา** -> **มรณะ** เป็นวงกลมเรียกว่า **ปฏิจจสมุปบาท** ฉะนั้น เราที่เกิดมาเพราะเรามีอวิชชาอยู่ แม้จะได้ฌานขนาดไหนก็ตาม ก็ยังเป็นอวิชชา เราต้องเอาธรรมพระพุทธองค์ใส่เข้าไปอย่างเดียว แล้วให้เขาทำกัน เมื่อเขาทำกันได้ถูกส่วนเมื่อไร คือทำที่ลักขณะคือ วิเสสลักษณะ ถ้าทำแล้วเขาก็

จะออกมาที่ปทัฏฐาน ทีนี้เราก็ไป เราทำมั่ว เพราะเราทำไม่เป็น ไม่รู้ อาจารย์ว่าอย่างไรก็ว่าไปตามนั้น แล้วจะออกมาอย่างนี้ได้อย่างไร? ปทัฏฐานออกมาเป็นโลภะๆ ปทัฏฐานออกมาเป็นโทสะ ปทัฏฐานออกมาเป็นโมหะ โมหะออกมาคลุมหมดเป็นอวิชชาเพราะไม่รู้ เราไปฟังอาจารย์สอนนั่ง *"อย่างนี้เป็นอย่างนั้นต้องทำ"* อาจารย์ก็ลองผิดลองถูก ถ้าเรานั่นจริง เราถามอาจารย์ *"อาจารย์สำเร็จหรือยัง?"* ไม่จำเป็นต้องหายตัว ต้องได้ปฐมฌาน ไปพูดหายตัว หายตัวต้องได้อภิญญา ถามว่า *"ท่านอาจารย์สำเร็จหรือยัง ที่มาสอน ผมอุตส่าห์ปฏิบัติมา ๒๐ ปีนี้"* ถามท่านก่อนเลย *"เดี๋ยวผมปฏิบัติผิด ผมเชื่ออาจารย์ อาจารย์ค้นคว้ามาในเล่มไหนบ้าง"* เราก็ถามไปเรื่อยๆ ให้อาจารย์ตอบ พอท่านตอบอย่างนี้เราก็ไปค้น จดไปว่าอาจารย์ว่าอย่างนี้ แล้วอย่างนี้มีจริงไหม? ถ้าเราเคยทำมีอุปนิสัยกับอาจารย์นี้มา อาจารย์ว่าอย่างไร?...เราก็เชื่อ ถ้าอาจารย์ไปอบายภูมิเราก็ไปด้วย ทีนี้เราไปแต่ขุมตื้นกว่า เพราะ**เราเป็น "สีลัพพตปรามาสกายคันถะอกุสลสังคหะ" อาจารย์เป็น "อิทังสัจจาภินิเวสกายคันถะอกุสลสังคหะ"** เราก็ตามอาจารย์ เราภูมิใจ *"อาจารย์ๆ ไปนิพพานแน่!"* แล้วเราก็ตามไปทีหลัง เราบอกว่า *"อาจารย์ไปนิพพาน"* แสดงว่าเราภูมิถึงไหนแล้ว! ถึงนิพพานเหมือนอาจารย์ เพราะ**เราไปรู้**ว่า *"อาจารย์ไปนิพพาน"* เหมือนกันบางท่านเป็นพระอรหันต์ ถามว่าใครบอก? เราต้องไปตามหาว่าใครบอกบ้าง? *"หลวงพ่ออาจารย์เป็นอรหันต์"* แล้วใครบอก ถ้าคนนี้บอกไปกราบคนนี้ได้เลย เพราะคนนี้เป็นแล้ว ท่านนั้นตายไปแล้วนี่ยังไม่ตาย เพราะท่านสามารถรู้ว่าใครที่เป็นพระอรหันต์เราก็ไปกราบท่าน ท่านยืนยัน

ยังไม่รู้จักกิเลส แค่ตัวเดียวโลภกิเลสเป็นอย่างไร? **เราอยู่กับกิเลสจนเราไม่รู้ กิเลสอยู่กับเรา** เห็นอะไร?...*"ไม่ใช่หมดเลย"* เห็นโน่นเห็นนี่ไป เรานึกว่า "ไม่ใช่"...แต่ที่จริงนั้นคือกิเลสทั้งสิ้น จะเห็นกิเลสได้อย่างไร? ตรงนี้สำคัญที่สุด **จะเห็นกิเลสได้ต้องได้ฌาน** ตอนนี้ยังไม่มีโอกาสแต่สิกขาไปตามคำสอนของพระพุทธองค์อย่างเดียว แล้วก็ใส่เข้าไป เพราะเวลาสอนพระพุทธองค์ท่านก็ใส่เข้าไปในจากทวารทั้ง ๖ พอส่งเข้าไปแล้วก็ไปอยู่ที่มโนทวาร จะไปเก็บไว้ที่ภวังคจิต ทุกอย่างจะไปเก็บที่ภวังคจิต เสร็จจากนั้นจากภวังคจิตจะออกมาจะมีตัวทำงาน เดี๋ยวเราเรียนเรื่องวิถีจิต แล้วทุกอย่างนี้จะค่อยๆ ติดตามไปเรื่อยทุกระยะๆ คือมีความละเอียดลึกซึ้งแต่ละอรรถแต่ละธรรม แต่เนื่องจากต้องใช้เวลา แล้วเราก็เดือนมา

ครั้งหนึ่ง เดือนหนึ่งก็ครั้งเดียว เพราะเราไม่ใช่อาชีพ อย่าไปนึกว่าตั้งตนเป็นอาจารย์ เปล่าเพียงแต่มาพบกันแล้วก็ชี้และถามกันแล้วก็แยกกัน เจอกันสนทนาธรรมเสร็จ แล้วก็แยกกัน มีเวลาเพียงนิดหน่อยเดือนละครั้ง

โลภะเป็นไปได้อย่างไร?..."ภาษาโลก" ภาษาอังกฤษก็คล่อง ภาษาจีนก็คล่อง เยอรมันก็คล่อง ภาษาไทยอ่านก็คล่อง คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ แพทยศาสตร์ กฎหมาย รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ คล่องหมด คล่องไปไหน เป็นโลภะหมดทั้งสิ้น แต่เราไม่ทราบ ตอนนี้เราต้องสิกขาให้ทราบตามคำสอนของพระพุทธองค์ ถ้าเราไม่ทราบเราก็จะอยู่ในสิ่งที่เราไม่ทราบเลย เราก็นึกว่าเราได้ทำดีแล้ว ฉะนั้น เราเกิดมาต้องตามพระพุทธองค์อย่างเดียว ฟังอาจารย์ได้ ฟังผมได้ถ้าไม่ตรงต้องเปลี่ยนอย่ามาเชื่อผมเด็ดขาด **ให้ไปเทียบเคียงกับพระไตรปิฎกว่าแบบนี้ ต้องตามพระพุทธองค์** อย่าไปตามผม "อย่า" ไม่ได้เด็ดขาดฟังใครพูด เวลาสอนอาจารย์ทั้งหลายเขาใช้กฎกาลามสูตร กาลามสูตรเป็นสูตรที่ใช้ดูพวกเดียรถีย์ทั้งหลายเขาสอน เพราะกาลามสูตรเกิดจากการสอนของเดียรถีย์ เขาสอนชาวกาลามะ ว่ากาลามะเป็นทาง ๓ แพร่ง ใครมาก็ผ่านมาสอน คนนั้นมาก็สอนเรานี้เป็นผู้รับอย่างเดียวเลย คือหมายความว่าเรารับกับไปตามรับ เราอยู่ดีๆ ไม่ว่าดี ว่าดีรับนี่รับนั่นเราก็กลายเป็นคน ๓ แพร่ง คือ เราเป็นคน ๓ แพร่ง ไม่รู้จะรับอะไร จนกระทั่งพระพุทธองค์ทรงเสด็จมา กว่าพวกชาวกาลามะอยู่กันเป็นชั่วโคตร หมายความว่าอยู่กันมาตั้งแต่สมัยโน้นถ่ายทอดต่อๆ กันมา จนถึงสมัยพระพุทธกาล ชาวกาลามะล้วนมีอาจารย์ทั้งหลายเข้ามาสอนว่านี่ดี นี่ดี นี่ดี ฟังแล้วน่าเชื่อทั้งสิ้น น่าเชื่อเพราะคนไม่รู้ฟังคนที่เขาไม่รู้พูดกันแล้วเข้าใจ เราไม่รู้ว่าเขาไม่รู้ และคนพูดเขาก็ไม่รู้มาพูดให้คนไม่รู้ฟัง คนฟังเลยรู้เพราะไม่รู้คูณไม่รู้เท่ากับรู้ ฉะนั้นต้องคอยวันเวลาที่พระพุทธองค์เสด็จมา พระพุทธองค์จะตอบคำถามของชาวกาลามะ ทรงตอบเสร็จทุกอย่างนี้ชาวกาลามะก็จดไว้หมดเลย มีกี่ข้อๆ เวลาเขาถาม พอถามเสร็จก็บรรลุธรรม ทีนี้พอชาวกาลามะทำอย่างนั้น พอเรามาศึกษาพระพุทธศาสนาเอากาลามสูตรไปจับคำสอนของพระพุทธองค์เข้าแล้วอะไรจะเกิดขึ้น เราอ่านไปอ่านมาอ่านในพระสูตร ชาวกาลามะที่พระพุทธองค์เสด็จไปสอน แล้วเราก็ทำตามชาวกาลามะบ้าง บอกแล้วว่าเวลาเรามาปฏิบัติต้องไตร่ตรองอย่าไปเชื่อ ไม่เชื่อ ๑๐ อย่างเลย ไม่เชื่อเป็นอาจารย์ ไม่เชื่ออาจารย์อื่น

นะถูกต้อง แต่ถ้าไปจับคำสอนพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วเรามีภูมิหรือที่จะไปจับพระพุทธองค์ หรือเราปฏิบัติธรรมอย่าไปเชื่อคำสอนในพระไตรปิฎก อย่าไปเชื่อ เป็นเรื่องใหญ่เพราะจับใคร จับคนที่มาสอนทั้งหมดอย่างผมนี้ไม่แน่อาจเป็นเดียรถีย์ ต้องมาฟังแล้วจับดูว่าตรงคำสอนพระพุทธองค์ไหม? ต้องไปเทียบเคียงกับคำสอน

เรียก "กาลามะ" เพราะฟังเดรถีย์ในตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา คือฟังพวกเดียรถีย์ทั้งหลายมาสอน *"กัมมัฏฐานอย่างนั้น กัมมัฏฐานอย่างนี้ กัมมัฏฐานนี้ทำอย่างนี้ดีกว่า ยกมือดีกว่า แผ่ดีกว่า เรียนแผ่พลังมือ แล้วรักษาหาย รักษาเขาหาย แผ่รังสีออกมาจากฝ่ามือ"* อย่างนี้เขาใช้กาลามสูตรในการดูคนสอน แล้วเทียบเคียงกับคำสอนพระพุทธองค์ ฉะนั้นในประเทศไทยมีกัมมัฏฐานมากมาย เขาให้ไปจับคำสอนนั้นว่า **ตรงกับหลักธรรมไหม? ถ้าไม่ตรง ที่มาสอนนั้นก็คือเดียรถีย์ทั้งหมด ไม่ใช่ไปเชื่อท่านไม่เทียบเคียงแล้วตรองอะไรก็ไม่ได้เลย เราต้องมีหลักธรรมไม่ใช่เราไปจับหลักธรรมของพระพุทธองค์** เอาคนไม่รู้อ่านกาลามสูตรแล้วไปจับ *"อย่าไปเชื่อแม้แต่คำสอนพระพุทธองค์ เราต้องเป็นผู้รู้!"* แล้วเรารู้อะไร? ยังไม่รู้อะไรสักอย่างเดียว พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้แล้ว เรายังไม่รู้อะไร? แล้วบอกว่า *"เวลาปฏิบัติต้องพิสูจน์ด้วยตัวเอง ภาวนาไปแล้วจะเกิดตัวรู้! อย่าไปอ่านพระไตรปิฎกเดี๋ยวตัวรู้ไม่เกิด"* บังอาจถึงขนาดนั้น เราไม่รู้ฐานะเราเป็นอะไร? เราไปบังอาจว่าต้องปฏิบัติเอง *"อย่าอ่านพระไตรปิฎก อย่าไปปริยัติ อย่าไปศึกษาปริยัติหรือจำ เอาเวลาปฏิบัติแล้วเวลาเกิด เกิดเพราะความจำ"* ลืมไปว่า**ปริยัติคือพระพุทธพจน์ของพระพุทธองค์** ใครตรัส?...พระพุทธองค์ เมื่อ**ไม่เชื่อปริยัติเราก็ไม่เชื่อพระพุทธองค์** ไม่เชื่อพระพุทธองค์แล้วจะไปเชื่อใคร? ใครจะรู้ดีกว่าพระพุทธองค์ เรื่องนี้พระพุทธองค์ทรงชี้ ใครจะรู้ดีกว่า แล้วเราไปชี้กิเลสแปลว่า *"เร่าร้อน"* กิเลสเร่าร้อนตรงกับภาษาพระเวท ภาษาธรรมใช้อะไร กิเลสแปลว่า *"เร่าร้อน"* เขาก็รู้พราหมณ์เขาใช้ พราหมณ์เดียรถีย์ นิครนถ์ พระเวท เขาใช้กิเลสแปลว่า *"เร่าร้อน"* แต่เขาไม่รู้ว่าเร่าร้อนคืออะไร? พระพุทธองค์ทรงยืมกิเลสมาเป็นคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า ยืมคำว่ากิเลส คือกิ-เล-สะ มาใส่แล้วก็บอกว่า**กิเลสในความหมายพระพุทธองค์คือ โลภกิเลส** แล้วโลภกิเลสมาจากไหน?...ก็ต้องไปรู้ปรมัตถธรรม จิต เจตสิก รูป เราจำเป็นต้องรู้พื้นฐานของจิต เจตสิก รูป เพราะว่าไม่ว่าทั้งหมดธรรมข้อใด

ที่เป็น**โลภกิเลสเป็นตัวสำเร็จแล้ว** แปลว่าได้ผลแล้ว แปลว่าเรามีกิเลสแล้ว แต่ว่าต้นสายปลายเหตุมาจากไหน?...**กิเลสเป็นผล แต่จิต เจตสิกเป็นเหตุ** จิต เจตสิกเป็นเหตุแต่เป็นเหตุอย่างไร? นั้น ต้องศึกษาไป

พระผู้มีพระภาคเจ้าจะทรงสอน พอบอก**โลภเหตุ** บอก**โลภกิเลส** ตอนนี้เรา**นึกถึงโลภะ๘** แล้วเจตสิกกิเลสมีไหม?...ไม่มี**!** *"เราต้องไปค้นคว้า"*...ถ้าผมพูดอย่างนี้ใช้ได้ไหม?... ไม่ได้ ผม**ต้องไปค้นคว้าคำสอนพระพุทธองค์**ว่าโลภกิเลส โลภะเป็นจิต จิตอยู่ที่ไหน?... เจตสิกอยู่ที่นั่น ถ้าบอกว่าโลภะตัวที่ ๑ มีเจตสิก๑๙ เมื่อโลภะเป็นกิเลส เจตสิกต้องเป็นกิเลสด้วย กิเลสดวงที่ ๑ มี ๑๙ เจตสิก **เจตสิกอยู่กับจิตดวงใด ดวงนั้นก็มีคุณสมบัติเท่ากับจิต** อย่างนี้จะตรง อย่างนี้ตรองตามให้เห็นจริงได้ พระพุทธองค์ทรงบอกไว้ว่าจิตอยู่ที่ไหน?...เจตสิกอยู่ที่นั่น ฉะนั้น จิตมี ๑๒๑ ดวง เจตสิกไปอยู่กับดวงไหน ดวงนั้นก็มีคุณสมบัติ ถ้าเจตสิกไปอยู่ฌานปฐมฌาน ปฐมฌานมีเจตสิก ๓๕ ฉะนั้น เจตสิกต้องเป็นปฐมฌานด้วย

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงชี้แล้วว่า จิตอยู่ที่ไหน เจตสิกต้องอยู่ที่นั่น ถ้าไปอยู่ดวงที่เป็นโทสะ โทสกิเลส ฉะนั้นเจตสิกเป็นโทสกิเลสด้วย เรามองเห็นของที่ยกขึ้นมานี้ คือยาหอม ๕ เจดีย์ พอมองเห็นยาหอมเป็นโลภะแล้ว เราบอกว่า*"นี่เป็นกะละมัง"*ได้ไหม? ตรงนี้แหละที่เขาเรียก**อสังขาริกัง** จะเรียกว่ากะละมังก็ฟังไม่ได้ เพราะว่าเป็นอสังขาริกังแล้ว บอกว่า *"นี่กะละมัง"*...อะไรกะละมัง ลองบอกเด็กชิว่านี้เป็นกะละมัง ต่อไปเด็กจะเรียกนี้ว่ากะละมัง อะไรที่เห็นแล้วไม่สามารถจะพลิกแพลงเปลี่ยนแปลงได้ต้องเรียกว่าอสังขาริกัง แต่จะมีการพัฒนา ถ้านานๆ ลืมไป ไม่รู้เรียกอะไรก็เป็น**สสังขาริกัง** เห็น ก.ไก่ คนที่เรียนหนังสือเห็น ก.ไก่ ถ้าบอกว่า ฮ.นกฮูก เป็นอย่างไร?..ใครจะว่าบ้าง ฮ.นกฮูก เพราะไปฝังไว้ที่อสังขาริกังแล้ว ก.ไก่อยู่ในจิตที่เป็นโลภะ ฉะนั้น โลภะ อสังขาริกังจึงต้องมาก่อนสสังขาริกัง ไม่มีสสังขาริกังมาก่อนอสังขาริกัง **ต้องอสังก่อนจึงมาเป็นสสัง** ฉะนั้น พอบอกว่า ก.ไก่ ผมเรียก ฮ.นกฮูก ทุกคนบอก...*"ผิด"* พอไปเขียน ก.ไก่สับกับ ฮ. "การศึกษา" เขียน "การ" ก็ใช้ ฮ.นกฮูกสะกดแทนเป็น ฮาร...**ไม่ผิด**...เพราะ**เป็นโลภะด้วยกัน** อย่างไรต้องไปอบายภูมิอยู่แล้ว...ไม่ผิด เราบัญญัติแล้วยึดเลย ก.ไก่ แล้วบอกว่า *"ก.ไก่"*

ไก่กับไข่ ใครเกิดก่อน? มีปัญหาอีกแล้ว ฉะนั้น เวลาเราเห็นอย่างนี้ นั่นก็คือสิ่งที่เราเห็นเมื่อไรเป็น ก.ไก่ แล้วเปลี่ยนแปลงไม่ได้ เรียกว่าอสังขาริกัง **อสังขาริกังชินแล้วอยู่จนกระทั่งไม่เปลี่ยนแปลง** พอบอก ฮ.นกฮูก...ผิดทันที *(ลูกสับสนแม่เขียนอะไร ก็ไม่ทราบ แน่นอนเลยว่าเขียนอะไร)* แต่นั่นก็คือการทำงานของจิตเขาถูกบันทึกไว้

สิ่งที่เราอ่านหนังสือพิมพ์หนังสืออะไรทั้งหมด...เป็นโลภะทั้งสิ้น เรียนภาษาบาลี ภาษาอังกฤษ ภาษาต่างๆ ต้องรู้ว่าเรียนไปอบายภูมิทั้งสิ้น **เรียนบาลีเพื่อจะไปเปิดประตูเข้าหาธรรมพระพุทธองค์ รู้แล้วก็จะสามารถเข้าใจ การเรียนบาลีจำเป็นต้องเรียน** อย่าบอกว่าไม่จำเป็น เพราะบาลีเป็นหลักที่จะเข้าสู่ธรรมพระพุทธองค์ในสมัยนั้น เพราะ**บาลีเป็นภาษาตาย** ภาษาตาย**หมายถึงไปหาเป้าหมายในธรรมพระพุทธองค์ ส่วนบาลีที่เขาเรียนทั่วไปนั้นเป็นภาษาเป็น** แต่**บาลีไปหาภาษาธรรมนี้เป็นภาษาตาย เพราะถ้าศึกษาเข้าใจแล้วต้องเป็นพระอรหันต์อย่างเดียว เป็นพระอรหันต์แล้ว...อย่างไรต้องตายแน่ คือสูญสิ้นจากสภาวะสิ้นจากโลภะ โทสะ โมหะ** จะก้าวล่วงไปเรื่อยๆ ก็ไปถึงซึ่งพระอรหันต์

เราจะเห็นว่านี่คือ ก.ไก่ เรา**ก็ไปยึด**ว่า *"ก.ไก่"* อย่างนี้คือ**อสังขาริกัง ไม่ใช่ไม่มีการชักชวน**...ไม่ใช่แปลแบบนั้น ที่เขาเรียนพระอภิธรรมแล้วไม่รู้เรื่องก็เพราะเขาแปลแบบนี้ เขาแปล สสังขาว่า *"ปรุงแต่ง"* อสังก็... *"ไม่ปรุงแต่ง"* เลยบอกว่า *"ไม่มีการชักชวน"*... แปลเช่นนี้ใครจะไปรู้เรื่อง ไม่ว่าจะเรียนพระอภิธรรมในประเทศหรือต่างประเทศ ผมเรียนแบบนี้ไม่ได้ **"อสังขาริกัง"**ผมก็จะบอกว่าเคยชิน ชินแล้ว**แปลว่า "ชิน"** ทำอะไรก็ชินอยู่ เห็นนี้ชินหมดเลยแต่ไม่รู้ว่าเป็นอะไร พอไปถึง**รูปาวจรไม่มีอสังขา จนไปถึงโลกุตตระเป็นสสังขา**ทั้งสิ้น ตั้งแต่**ฌานไปนี้มีแต่สสังขา ไม่ทำไม่ได้**

เวลาจะได้ฌาน...ไม่ใช่เราไปนั่งภาวนาแล้วไม่รู้เรื่อง แล้วเราจะได้อย่างไร?.....มันเป็น อสังขาริกัง ฉะนั้น ต้อง**นำธรรมพระผู้มีพระภาคเจ้าเข้าไป ตา หู จมูก เขาให้สร้าง ตา หู จมูกไว้สร้างรูปเพื่อให้จิตใช้งาน พอสร้างเสร็จแล้วเราก็อ่านธรรมแบบไตร่ตรองอย่างนี้ไป ก็จะเป็นกุสลทันที** อ่านแบบคนไม่รู้เข้าใจผิด...แปลว่า.."*อย่างเดียว*" เอก (เอ-กะ)แปลว่า *"หนึ่ง"* มาติกาแปลว่า *"แม่"*...แปลว่า *"แม่หนึ่ง !"* ศัพท์เช่นนี้ไม่ใช่ธรรมพระพุทธองค์ แต่ใช่ภาษาโลก เอกแปลว่าหนึ่ง สอง ทวิ สาม สี่...อะไรก็แล้วแต่ นี้คือภาษา

โลกที่ใช้กัน แล้วทางพราหมณ์ก็ใช้ เราสิกขาธรรมจริงๆ เข้าใจจะเห็นว่าพวกนี้มาจากวิบากเก่าคือมาจากจุติจิต พอจุติจิตแล้วมาปฏิสนธิ จะเห็นพวกที่เป็น**อเหตุกะจะลงด้วยอสังขาริกัง แสดงว่าทำกรรมเวรจากไหนมาต่อเนื่องมาจนถึงนี่** เราจึงต้องท่อง ถ้าเรียนทางนั้นเขาไม่ท่อง **พอไปถึงปฐมฌานเราจะไม่มีสสังขาริกัง** แต่หนังสือของเรา(หนังสือเจริญธรรม)ใส่หมด ใส่ทุกอย่างให้รู้ว่านี่คือสสัง เวลาไปเรียนทางนั้นเขาไม่ท่อง เขาเลยไม่ท่อง *"อย่าไปจำ"* ของดีไม่จำได้อย่างไร? อย่างอื่นคำด่า คำแช่ง คำอิจฉา ไม่ต้องไปจำ โลภะ โทสะ สิ่งที่ผิดไม่ต้องไปจำหรอก บอกให้จำ "จิต เจตสิก รูป" แล้วมาบอกว่า *"เดี๋ยวจำได้เอง"* ฟังไปเถอะ

ฉะนั้น สิ่งที่เราได้เห็นได้รู้ได้ทราบทุกสิ่งทุกอย่างมาจากเหตุปัจจัย โลภะ โทสะ โมหะ ที่เราอยู่ด้วยแต่เรามองไม่ออก ถ้าไม่ได้สิกขาธรรมคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้าเราจะมองไม่ออกเลย แล้วเราไม่ต้องไป *"ตัดกิเลส"* ขอให้สิกขาธรรมของพระพุทธองค์ใส่ไว้ให้ถูกต้อง ถ้าสิกขาธรรมพระพุทธองค์ถูกต้องแล้ว **เขาตัดของเขาเอง ไม่ใช่เราเป็นผู้มาสั่ง** บอกแล้วว่าเวลาเราจะทำนี่ **เราคิดขึ้นมาก็จะออกผลขึ้นมา** แล้วเราไปสั่ง...ไปดู...ไปทำ...ที่จริงเป็นผลที่ออกมาแล้ว ผลไปหาผลได้ไหม?...**ผลต้องไปหาเหตุ** ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ต้องไปหาเหตุ ที่เราพูดเราทำแสดงกิริยาอาการเป็นผลทั้งสิ้น เรายังไม่ได้ไปหาเหตุเลย เราจะต้อง**สิกขาธรรมตามคำสอนของพระพุทธองค์ คือไปหาเหตุ** *"เรา"*หาได้ไหม?...เราไม่มีสิทธิ์ ผู้ที่จะรู้เหตุต้องพระพุทธองค์เท่านั้น เราบอกว่า *"เราไม่ต้องฟังแล้วอย่าไปเรียนปริยัติ"*...ก็แสดงว่าเราต้องปรารถนา...เราต้องทำได้ เมื่อเราปรารถนาเป็นพุทธภูมิอย่างน้อยต้องไปลงอเวจีก่อน เพราะว่าพุทธภูมิต้องไปลงชิมลางทุกขุมเลย

โลภกิเลส โทสกิเลส โมหกิเลส มาถึงตัวที่ ๔ คือ มานกิเลส ตัวที่ ๕ ทิฏฐิกิเลส มีในหนังสือสวดมนต์หน้า ๑๓๑ พวกนี้เป็นอกุสลสังคหะ เป็นตัวธรรมสำคัญ กิเลสเป็น ๑ ใน อกุสลสังคหะ เวลาเราพูดส่วนมากเราจะยกมา เช่น ***"อินทรีย์ ๕ พละ ๕"***...เรายกออกมาเพียงส่วนเดียว เวลาจะรู้ต้องรู้ทั้งหมด รู้ว่ามาจากไหน?...**อินทรีย์ต้อง๒๒ พละ๙** เราไปตัด...เราไม่มีภูมิเลย เราไม่มีความรู้ว่าพละจริงๆ พระพุทธองค์ทรงสอนมีถึง ๙ และมีถึง ๕ แล้วแต่จะเรียก แต่ว่า**ต้องรู้ทั้งหมดแล้วจึงจะรู้ของย่อย** ที่พระพุทธองค์ทรงเรียก

ทรงเทสนาธรรม ยกตัวอย่าง "มานกิเลส" พอบอกว่า "มานกิเลส"...*เศร้าหมองเร่าร้อนเพราะความทนงตนถือตัว*...องค์ธรรมได้แก่มานเจตสิกที่ในทิฏฐิคตวิปปยุต ๔ มี

๑. โสมะนัสสะสะหะคะตัง ทิฏฐิคะตะวิปปะยุตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ อะกุสะละ โลภะมูละจิตตัง

๒. โสมะนัสสะสะหะคะตัง ทิฏฐิคะตะวิปปะยุตตัง สะสังขาริกัง กามาวะจะระ อะกุสะละ โลภะมูละจิตตัง

๓. อุเปกขาสะหะคะตัง ทิฏฐิคะตะวิปปะยุตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ อะกุสะละ โลภะมูละจิตตัง

๔. อุเปกขาสะหะคะตัง ทิฏฐิคะตะวิปปะยุตตัง สะสังขาริกัง กามาวะจะระ อะกุสะละ โลภะมูละจิตตัง

จะเห็นว่า**มานะไปเข้ากับวิปปยุต ทิฏฐิคตวิปปยุตเป็นโลภะ** แต่โลภะในทิฏฐิคตวิปปยุตจะเห็นว่ามีโสมนัสกับอุเบกขามี ๔ ที่เป็น**มานะอยู่ในทิฏฐิคตวิปปยุต** แล้ว**ทิฏฐิคตวิปปยุตเป็นพระอรหันต์จึงจะละได้** พระโสดาบันละไม่ได้ พระสกทาคามีละไม่ได้ พระอนาคามีละไม่ได้ พระอรหันต์ละได้ ฉะนั้น คำว่ามานะ ทิฏฐิไม่ใช่ธรรมดา เพราะว่ามานะ ทิฏฐิเข้ากับพวกโสมนัสวิปปยุต และอุเบกขาด้วยมีความสำคัญอย่างยิ่ง อุเบกขาที่เราแปลว่า *"เฉยๆ เป็นกลางๆ วางเฉย"*...แปลแบบนี้เป็นมิจฉาทิฏฐิทันที อุเบกขาจะไปแปลอย่างนั้นไม่ได้ เรา**ต้องมองอุเบกขาอยู่ที่ไหนบ้าง?...อุเบกขามีในโลภะ, อุเบกขามีในญาณะ, อุเบกขามีในรูปาวจร, อุเบกขามีในอรูปาวจร, อุเบกขามีในโลกุตตระ**...ต้องดูอย่างนี้ เวลาสิกขาธรรมคำสอนต้องดูว่า "อุเบกขามีอยู่ในที่ไหนบ้าง?"

ฉะนั้น ถ้าอุเบกขามีคุณสมบัติเหมือนกันกับที่ไปลงนรกอเวจี เพราะอุเบกขาไม่ใช่อย่างอื่น เวลานำไปอุเบกขา...แน่นอน จะไปนรกไปด้วย "อุเปกขาสะหะคะตัง สันตีระณะจิตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ อะกุสะละ วิปากะจิตตัง" มาอยู่ในอเหตุกะอีก อะไร**ที่อุเบกขาเรื่องร้ายแรงทั้งสิ้น** มาจับเราเมื่อไร เมื่อนั้นจะร้ายแรงกว่า "โสมนัสสสหคตัง" **ไปนรกไปด้วยโสมนัสไม่ได้** มีบ้างไหม?..ไปนรกแล้วไป "โสมะนัสสะสะหะคะตัง สันตีระณะจิตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ อะกุสะละวิปากะจิตตัง"...ไม่มี เพราะเขาไม่ได้ไปจะไปดีใจ **ไปนรกไม่มีใครดีใจ**

อุเบกขาจึงไม่ได้แปลว่า *"เฉยๆ"* ถ้าแปลอย่างนี้ตายอย่างเดียว เวลาสิกขาพระอภิธรรมต้องดูอย่างนี้ ต้องดูว่าอุเบกขามีที่ไหนบ้าง พอเห็นอย่างนี้ก็รู้ทันทีเลยว่า **"อุเบกขาไม่ใช่เรื่องธรรมดา"** แล้วอุเบกขามาเป็นโลภะอยู่ตัวที่ ๕, ๖, ๗, ๘ ฉะนั้น เราต้องบอกได้

ทันทีว่า **"อุเบกขามากันตัวอื่น"** ถ้าโสมนัสเป็นไม่ได้เพราะจะลงนรกเดี๋ยวเราเปลี่ยนอย่าลง ไปขึ้นสวรรค์ดีกว่าเพราะมีโสมนัสด้วย ฉะนั้น **อกุสลจึงไม่มีโสมนัสของสันตีรณะ ถ้ามีเราเปลี่ยนใจทันทีเลย** พอพุ่งไปแล้ว *"อย่าไปเลย*...เพราะอุเบกขาแล้ว...เปลี่ยนแปลงไม่ได้

พระพุทธองค์ทรงมองเห็นว่า ถ้าโสมนัสเดี๋ยวเปลี่ยนแปลงได้ พุ่งไปแล้วจุติจิต ๑๙ ดวง ดวง ๑ ไปอบายภูมิ ฉะนั้น ไปต้องแน่นอนเลยว่าไปเป็นอะไร? ตายตัวอยู่แล้วว่าต้องเป็น ถ้าไปนรก ไปอบายภูมิมีอยู่ ๒ ดวง ไปนรกด้วย "โสมนัสสสหคตัง" สมมุติว่ามีในจิต เราคิดไม่ออก เราไม่รู้จิตดวงนี้จะไปตั้งแบบไหน? เราก็มองไม่ออก ใครก็มองไม่ออก ไม่ว่าใครในโลกนี้โลกไหนๆ ก็มองไม่ออก แต่พระพุทธองค์ทรงมองออกว่าจิตนี้ "อุเบกขา" ถ้าเราคิดเองเราก็อาจจะ"*โสมนัส...น่าจะไปสวรรค์ได้ ถ้าเชื่อฉัน ถ้าเชื่อฉันไปสวรรค์ได้ ก็ตั้งจิตต่อไปนี้จะ...โสมะนัสสะสะหะคะตัง สันตีระณะจิตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ อะเหตุกะกุสะละวิปากะจิตตัง*"...นี้เราตั้งเองไปสวรรค์ แล้วก็ตั้งใหม่ว่าเป็น *"โสมะนัสสะสะหะคะตัง สันตีระณะจิตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ อะกุสะละ วิปากะจิตตัง"* เพราะมีตัวโสมนัสอยู่แล้ว แทนที่ตอนนี้เราต้องไปเกิดลงอเวจี *"อย่าไปเลยมันร้อนจัด ทุกข์ทรมาน เอาแค่ขุม ๗ ดีกว่า"* เพราะ**โสมนัสเปลี่ยนแปลงได้** เช่นนางจิญจมาณวิกา เขารู้อย่างนี้เขาก็เปลี่ยนแปลงได้ว่าธรณีสูบไปอยู่อเวจี *"อย่าเพิ่งไปเลย"* พระเทวทัตถูกธรณีสูบถ้าท่านมีโสมนัสอยู่ด้วยพร้อมอุเบกขา ท่านก็เอาโสมนัสเปลี่ยนแปลงได้ แต่ทีนี้เปลี่ยนแปลงไม่ได้ เพราะอุเบกขา **อนันตริยกรรมเปลี่ยนแปลงไม่ได้** เรารู้ว่า *"อนันตริยกรรมมี๕"* เราลืมข้อ ๖ ไป ข้อ ๖ ก็ลงอเวจีเหมือนกัน **อนันตริยกรรมมี ๖ อย่าง** แต่ที่ไปแน่ๆ มี ๕ แต่ข้อ ๖ ก็ไปด้วย อนันตริยกรรมก็แน่นอนอย่างไร...ต้องลงอเวจี เพราะ "อุเบกขาสะหะคะตัง สันตีระณะจิตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ อะกุสะละ วิปากะจิตตัง" **คลุมด้วยอุเบกขา** ไปทำร้ายทำให้พระพุทธองค์ห้อพระโลหิต มาจากโทสะ แล้วก็ โมหะ เนื่องจากโลภะ **ถ้าเราไม่มีโลภะ โทสะจะไม่มี** ฉะนั้น **โทสะขึ้นก่อนโลภะไม่ได้** เวลาเด็กอยู่ในท้องอะไรมาก่อน?...เด็กออกมาร้อง(โทสะ) ถ้าไม่ร้องหมอบอกว่าเป็นใบ้ พระอริยบุคคล...ออกมาเป็นพระอริยะบุคคล ออกมาแล้วร้องไหม?...พระพุทธองค์ทรงประสูติมา ออกมาแล้วเดิน ๗

ก้าว พร้อมทั้งชูนิ้วเดียว พูดได้อีก เดินได้อีก แล้วมีร้องไหม?...ไม่มี สมัยนี้เด็กออกมาร้องเป็นเด็กประเภทไหน? ร้องจะไปไหน? ถ้ามามีบุญจริงๆ ไม่มีใครร้อง แต่ยุคนี้หาอย่างนั้นไม่ได้ เพราะว่าพร้อมที่จะโทสะ ฉะนั้น เวลาเด็กเกิดมาโทสะ นำหน้าเราก็นึกว่าโทสะ แต่แท้ที่จริงมาจากโลภะ โลภะต่อโทสะ ทีนี้โทสะเกิดขึ้นนาน โลภะเราก็อยากให้เกิดนานๆ แต่ไม่ค่อยนาน เราอยากได้แหวนเพชรคิดอยู่ในใจ พอซื้อเสร็จเฉยๆ ทุกอย่างถ้าเราอยากได้ พอได้แล้วกลับเฉยๆ คือ อุเบกขาคลุมไปหมดแล้ว ไม่โสมนัสย้ายมา คือไม่มีความกระตือรือร้นเหมือนโสมนัส แปลว่า "คลุมอยู่หมด" ที่แปลว่า *"เฉยๆ"*...แต่ที่จริงไม่ใช่ มันไม่ทำงานแล้ว ไปหยุดการทำงาน หยุดการทะยานอยาก ทำทุกอย่าง เราเรียนหนังสือ อะไรมา...ก็ทะยานอยาก พออยากได้ G พอได้แล้วเฉยๆ ยังไม่ได้โลภะ โลภะ โลภะ ถ้าไม่ได้โทสะอีก พอได้แล้วเฉยๆ เพราะโลภะด้วยกัน พอโสมนัสเสร็จเรียบร้อยแล้วก็มาอุเบกขา คำว่าอุเบกขา Blockไม่ให้ไปโสมนัส โสมนัสเข้ามาที่อุเบกขาไม่ได้ ฉะนั้น ก็เลยเฉยๆ ทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตของเรา อะไรก็ตามที่ยังไม่ได้มาก็ถูก Block ในตัวของมันเอง แล้วแต่จะ Block ที่ไหน ส่วนมากอุเบกขา Block ตาเราเห็นเนื่องจาก Block แล้ว ตาเห็นถ้วยเป็น *"ยาหม่อง ๕ เจดีย์"* ถูก Block แล้ว Block ด้วย "อุเปกขาสะหะคะตัง จักขุวิญญาณัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ อะกุสะละ วิปากะจิตตัง" Block แล้ว และถ้าเราเห็นไม่ใช่ขวด เราผิดปกติหรือปกติ ฉะนั้น จักขุวิญญาณจึงเป็นอุเบกขาไม่เห็นไม่ได้เพราะเขาทำมาให้เห็น ถ้าปสาทสมบูรณ์เขาก็จะเห็นว่าแน่นอนเลยต้องเห็น แล้วจะบอกว่าไม่ใช่ได้อย่างไร?...*"สักแต่ว่าเห็น !"* อย่างนี้สอนจริงหรือสอนโกหก เห็นเราว่าขวดก็...***"สักแต่ว่าเห็น"*** **เรียกว่าโกหกซ้ำซ้อน** *"อย่าบอกขวดเดี๋ยวอุปทาน !"* ไปบอกแบบนี้เขาเรียกโกหกซ้ำซ้อน คืออุเบกขาซ้ำซ้อนแปลว่า ถ้าตกแล้วอยากให้ลึกกว่านี้ เวลาสอนบอกว่า "ขวดยาหอม ๕ เจดีย์"...ก็พูดไปเถอะ เพราะอย่างน้อยตกขุมตื้นกว่า อย่าไปบอก *"สักแต่ว่าเห็น"* ตายแล้วตกลึกกว่าอีก เห็นอะไร?... "ขวด ๕ เจดีย์" บอกไปเลย แล้วก็บอกอย่างนี้ก็จดไปอย่าไปนึกใคร่ครวญว่า *"ขวดนี้ทำมาจากไหน?...ทำจากทราย มาได้อย่างไร?...อุณหภูมิหล่อหลอมจากบล็อคไปจ้างคนทำ บล็อคอีก"* อย่างนี้**อุทธัจจะจับแล้ว ฟุ้งซ่านมีอาการของคนฟุ้งซ่านจับ** ก็คือตรึกแค่นี้ **ถ้าเราไม่ค่อยคิดมาก เราก็จะค่อยเบาบาง**ลงไป ให้ไปคิดมาก

ตอนที่เป็นญาณะ ญาณะคิดมากเข้าไปเถอะ ญาณะให้คิดมากเพราะไม่ใช่อุทธัจจะ **ถ้าญาณสัมปยุตเข้าไปแล้ว เขาจะใคร่ครวญเข้าไปเรื่อยๆ เพราะเป็นกุสล ไม่ใช่ฟุ้งซ่านฝ่ายกุสล ไม่ใช่อุทธัจจะไปจับ แต่ว่าเป็นกุสลต่อเนื่องทับทวีไปเรื่อยๆ** เราเห็นอะไรไม่ได้ที่เราจะต้องมาบอกว่า *"นั่นอะไร อันนี้ใช่ไม่ใช่ นั้นต้องเป็นอย่างนี้ นี้ต้องเป็นอย่างนั้น"* จริงๆ แล้วเราต้องทราบคำสอนของพระพุทธองค์ เพราะมีตาต้องเห็น มีหูต้องได้ยิน สมัยก่อนเขาบอกว่า*"ต้องเข้าป่าเพราะอยู่ที่วุ่นวาย ถ้าเข้าป่าแล้วจะสงบเงียบ เราก็ไปเข้าป่า อยู่อย่างนี้จ๊อกแจ๊กจอแจ ไม่เป็นสัปปายะในป่าเป็นสัปปายะ"* ผมก็เข้าป่าไปอยู่ในป่า ปรากฏว่าหนักยิ่งกว่าอยู่ในกุฏิอีก ไหนเสียงจิ้งหรีดเรไร นก กลางคืนไม่ต้องหลับ เสียงจ๊อกๆๆ ไปหมด กลางคืนใครไปอยู่ป่าดูเงียบคือไม่เงียบอะไรเลย เราไม่รู้จักความเงียบตามคำสอนของพระพุทธองค์ บอกว่า "เงียบ"...เราอยู่สถานที่เป็นสัปปายะ... *เงียบในป่าเป็นเรือนว่าง* **...เรือนว่างที่พระพุทธองค์สอนคือ ฌาน** เรื่องของฌาน ถ้าเข้าฌานแล้วเงียบ อยู่ๆให้ไปนั่งเงียบ มีโสตวิญญาณแล้วไม่ให้ได้ยินเสียงได้อย่างไร อยู่ไหนก็ไม่มีสงบ ผมไปทดลองหมดแล้วไม่ว่าจะในป่า ในถ้ำ ถ้ำปวดแก้วหูหมดเลย ผมเข้าไปในถ้ำที่อาจารย์ท่านหนึ่งไปปฏิบัติ พอนั่งปั๊บผมรู้ทันทีว่าอยู่นี่...ตายแน่เลย พอนั่งหลับตามีแสงออกมามากมาย แสงนั้นแสงนี้แล้วผมเป็นคนเชื่อยาก ดูว่าแสงอะไร?...แสงพิษทั้งสิ้นออกจากในภูเขา เป็นพลังอะไรที่ออกมาจากในภูเขา ถ้ามีแสงพวกนี้ออกมาจะเป็นของพิษทั้งนั้น ออกมาจากธาตุสารในถ้ำ ผมก็อยู่คืนหนึ่ง แต่ว่าก่อนจะถึงคืนหนึ่งผมได้ยินเสียงตอนดึกๆ แล้วได้ยินเสียงตึงๆ ในถ้ำผมก็ลุกออกไปดูใครมาขุดในถ้ำมีเจดีย์ขุดเสียงตึ้งๆ เรากำลังนั่งอยู่เขามาขุดเจาะข้างล่างฐานเจดีย์ เขาจะไปหาสมบัติก็ต้องหาทางเจาะไปหาตามช่อง ช่องข้างๆ หอระฆังนี้ ตึ้งอยู่ข้างล่าง ผมที่นั่งอยู่ ผมก็เปิดกลดดู คนกำลังขุดพอดี อยากขุดขุดไปผมก็นั่งต่อไป คิดว่าวันพรุ่งนี้ผมจะออก เพราะว่าเวลานั่งแล้วไม่ให้ออก เข้าไปอธิษฐานอยู่ในถ้ำแล้วเขาไม่ให้ออก พอเช้าขึ้นมาคนขุดไปไหนไม่รู้ ผมก็ออกมาถามว่ามีใครตายไหม เขาบอกว่ามีคนตาย คนตายเขามาขุดมาเจาะอย่างนี้ ตั้งแต่นั้นผมบอกว่าถ้ำนี้อยู่ไม่ได้ ผมก็บอกใครอย่ามานั่งถ้ำนี้ ถ้ำนี้อันตราย พระอาจารย์ที่เคยเข้ามานั่งที่นี้ท่านอายุได้ ๕๐ พรรษาก็มรณภาพ มีความชื้นมีอะไรในถ้ำ ในถ้ำต้องดูเวลาเราไปปฏิบัติ ผมต้องศึกษาเรื่องการอยู่ถ้ำตลอด ว่าอยู่ไหนจะ

ปลอดภัย อยู่ไหนถึงจะสบาย มีถ้ำอยู่ที่จังหวัดน่านที่สบายมาก เป็นถ้ำมีลมพัดข้างในอย่างนี้อยู่ได้ ถ้าเรานั่งอยู่ในถ้ำไหนแล้วก็มีลมพัดถ่ายเทตรงนั้น นั่งแล้วเป็นสัปปายะ

จะเห็นว่า "มานกิเลส"ที่บอกว่ามีความรุนแรง ถ้า"มานะ" ภาษาไทยแปลว่าเพียรพยายาม มานะตรงนี้ที่มีความหนักหน่วง อยู่กับอะไรไปประกอบกับสิ่งนั้น ที่หนักหน่วงเพราะประกอบกับสิ่งใดสิ่งนั้นจะหนักหน่วงด้วย ฉะนั้น จะเห็นว่าสัมปยุตกับวิปปยุตจะทำงานต่างกัน สัมปยุตก็เป็นจิต พอพูดถึงสัมปยุตก็ต้องนึกถึงจิต ไม่ใช่ไปนึกอย่างอื่น **คำว่าสัมปยุตที่มีสัมปยุตทั้งหมดเป็นจิต ถ้าจิต เจตสิกทำงานด้วยกันแล้วมีลักษณะเดียวกันที่เขาบอกว่าอาการของจิตกับเจตสิกมีคำว่า เอกอุปาทะ เอกนิโรธะ เอการัมมณะ และเอกวัตถุกะ** ถ้ามีอย่างนี้มันเข้ากันได้ ตั้งแต่เอกอุปาทะเกิดขึ้นพร้อมกัน เอกนิโรธะดับพร้อมกัน เอการัมมณะมีอารมณ์เดียวกัน เอกวัตถุกะมีที่ตั้งวัตถุเดียวกัน เขาทำอยู่ได้ทั้งหมดนี้ ถ้าเขาทำด้วยกันแล้วเกิดกรณี ๔ อย่างนี้เขาเรียกว่า สัมปยุต **ถ้าธรรมทั้ง ๔ ตัวนี้เข้าด้วยกัน จิตกับเจตสิกถ้าทำด้วยกันเกิดขึ้นพร้อมกัน ตั้งอยู่พร้อมกัน อารมณ์เดียวกัน วัตถุเดียวกัน เขาเรียกว่าสัมปยุต** ฉะนั้น คำว่าสัมปยุตที่เกิดพร้อมกันได้ก็คือต้องเกิดในจิตที่เป็นสัมปยุต เจตสิกก็เป็นสัมปยุตด้วยกัน อย่างนี้จึงเรียกว่าเป็นสัมปยุต

ถ้าวิปปยุตจะไม่เอกอุปาทะ ไม่เอกนิโรธะ ไม่เอการัมมณะ ไม่เอกวัตถุกะ คือ**ถ้าอะไรก็ตามทำด้วยกันแล้วขาดส่วนหนึ่งส่วนใด สิ่งนั้นเรียกว่าวิปปยุต** จิตที่มีเจตสิกทำงานพวกนี้จะทำงานติดต่อกับรูป ถ้าเมื่อไรจิตกับเจตสิกไปทำงานกับรูปที่ว่าอุปาทะ ๑ ฐิติ ๔๙ ภังคะ ๑ ที่เรียกว่า รูป เท่ากับวิถีจิต ๕๑ ที่มีอุปาทะ๑ ทิฏฐิ๔๙ ภังคะ๑ ที่มีในมหาภูตรูป ปฐวีมหาภูตรูปนี้ดวง ๑ ของรูปมีอุปาทะ ทิฏฐิ ภังคะ แต่รูปมี อุปาทะ ๑ ฐิติ ๔๙ ภังคะ ๑ ฉะนั้น พอมองตรงนี้จิตที่ไปเข้ากับรูปเป็นวิปปยุตที่ไปเข้ากับรูปเรียกว่าวิปปยุต เข้าไปทำงานที่อุปาทะ อุปาทะของจิต อุปาทะของรูป ถ้าไปทำงานกับรูปสิ่งนั้นเรียกว่าวิปปยุต ฉะนั้น พอสัมปยุตไม่ทำงานกับรูป ถ้าเป็น**สัมปยุตระหว่างจิตกับเจตสิกเท่านั้น** แต่เมื่อไร **จิต เจตสิกไปทำงานกับรูปเรียกว่า วิปปยุต** ฉะนั้น พอมานะทิฏฐิก็เลยกลายเป็นวิปปยุต มานะซึ่งเป็นเจตสิก มานเจตสิกซึ่งเป็นสิ่งไม่ดี ภาษาไทยมานะแปลว่า*"ดึงาม"* เวลาจะให้พร *"ขอให้สำเร็จขอให้มีมานะ"* เรียกว่า ด่าไปแล้ว ภาษาไทยมานะดี ให้มานะ

พยายาม แต่ภาษาธรรมด่าเขาไปแล้ว ขอให้ไปลงนรกขุมลึกๆ ฉะนั้นให้มานะคือให้นรก **มานะเป็นอกุสลเจตสิก มานะไปทำงานกับจิต จิตก็ไปทำงานกับรูป พอทำงานรูปก็ไปเข้าที่อุปาทะ แล้วก็ไปก่อตัวที่ฐิติ ๔๙** ในที่สุดก็ไปตั้งอยู่ที่นี่ ฉะนั้น ถ้าทำงานอย่างนี้เรียกว่าวิปปยุต มันละยาก ที่วิปปยุตละยากก็เพราะว่า บางคนเรียนแพทย์จบปริญญาเอกมานะเข้าถ่วง กว่าจะเป็นหมอได้ท่องมาแทบแย่ พอเป็นหมอตัวมานเจตสิกก็จับด้วย จับที่อุปาทะ พอเป็นทิฏฐิแล้วแก้ยาก เพราะมีความภูมิใจที่เป็นหมอ ทีนี้โลภะของเรา โลภะที่เราเห็นขวด...เป็นโลภะเพราะวิปปยุต มันเข้าที่อุปาทะ ตาทำงานจักขุปสาท มโนทวารไปที่ขวดมันก็ทำงานกับรูป ฉะนั้น มานะก็จับไปตลอดเวลา จับเราโดยที่เราไม่รู้จักมานะเลย ตัวนี้ที่ไปเข้ากับโลภะ แล้วเป็นวิปปยุต พอบอก *"ชื่อสุชาติ"*...เป็นมานะทันที ชื่ออะไร?... *"สุชาติ"*...เป็นโลภะกับมานะเป็นวิปปยุต เห็นนั่น เห็นนี้ เห็นทั่วไปหมด เห็นร่ม เห็นไตรจีวร...มานะจับทันที ทุกอย่างที่เราไม่รู้เราต้องรู้ให้หมด ละเอียด เพราะมีตัวมานะจับ

เราเรียน ก.ไก่ ฮ.นกฮูก จับด้วยอุปาทะทั้งสิ้น ไม่ใช่มานะตัวเดียว **มานะไปละที่พระอรหันต์** แสดงว่ากำลังมากมหาศาล ฉะนั้น สิ่งต่างๆ ที่ไปเข้ากับพวกนี้ได้เป็นวิปปยุตพร้อมทั้งญาณะด้วย ถ้าญาณะไปจับกับสิ่งที่ถูกต้อง พอถึงเวลาเจริญธรรมไม่เจริญไม่ได้ พอ "โสมะนัสสะสะหะคะตัง..." เราเริ่มหลับ ใช่ไหม แสดงว่า**ญาณะที่เป็นเจตสิกไม่จับกับรูป ถ้าจับกับรูปเป็นญาณวิปปยุต** ถ้าไม่จับเขาทำบุญกันหมั่นไส้เขาทำอะไรกันหนักหนา หมั่นไส้อย่างเดียวเป็นไง เราเป็นทิฏฐิคตวิปปยุตทันที เราอิจฉาผู้อื่นเขาทำ เราต้อง สาธุ สาธุ ไปเรื่อยๆ เพราะเรารู้ว่านี้คืออะไร เราหมั่นไส้เขาทำโน่นทำนี่ จัดดอกไม้อะไร ว่าเขาไปเรื่อย เป็นทิฏฐิคตวิปปยุต แล้วไปบอกว่าญาณวิปปยุต *"ทำไมท่องกันนานเหลือเกินพวกนี้"* เราได้ทิฏฐิคตวิปปยุตเข้าไปจับ ทุกตัวทั้งหมดนี้ละยากที่สุด ไปละที่พระอรหันต์ นั่นคือกระบวนการพวกวิปปยุต ฉะนั้น สัมปยุตละง่าย ถ้าเป็นพระโสดาบันละสัมปยุตแล้ว แต่ทิฏฐิคตวิปปยุตไม่ละเลย ฉะนั้น พอ "ฉันเป็นพระโสดาบัน" ฉันกร่างเลยใช่ไหม? มีกร่างไหม? ถามว่า**พระโสดาบันหมดกิเลสหรือยัง?...หมดแค่พระโสดาบัน** ต้องบอกว่า **พระโสดาบันหมด ๕ แต่ยังอยู่อีก ๗ แค่นั้นเอง** เรายังต้องทำกุสลอยู่ พระโสดาบันหมดหรือ

ยัง?.. จนกว่าจะ**เป็นพระอรหันต์ถึงจะไม่ต้องทำกุสลอีกแล้ว** พระโสดาบันต้องกร่างในกุสลและในอกุสลด้วยก็มานะเป็นตัวกร่างแต่เราไม่รู้

ถ้าถามว่าป้าชื่ออะไร?...ต้องบอกว่าป้ามี "รูป ๒๘ ประกอบด้วย จิต เจตสิก" ถามว่าชื่ออะไร? ชื่อบัญญัติ แต่ในบัญญัติเรียก ๒ อย่าง ๑ อัตถบัญญัติ ๒ สัททบัญญัติ แล้วต้องประกอบด้วยปรมัตถ์ ในบัญญัติมีปรมัตถ์ด้วย ปรมัตถ์มี จิต เจตสิก รูป ถ้าทำจิต เจตสิก รูป ไปถึงนิพพานแต่ยังไม่ถึง ต้องมีจิต เจตสิก รูป และในจิต เจตสิก รูปจะมีคุณสมบัติการทำแบ่งเป็น ๒ คือ ๑.สามัญญลักษณะ ๒.วิเสสลักษณะ แล้วในวิเสสลักษณะแยกออกเป็น ลักขณะ รส ปัจจุปัฏฐาน ปทัฏฐาน แล้วสามัญญลักษณะทำออกมาเป็นอนิจจลักษณะ ทุกขลักษณะ อนัตตลักษณะ แล้วบอกว่าจิต ๑๒๑ ดวงมีอะไรบ้าง ก็ว่าไปเรื่อย จนครบ ๑๒๑ เท่านี้ยังไม่พอต้องเจตสิก ๕๒ มีอะไรบ้าง? แล้วต่อไปรูป ๒๘ มีอะไรบ้าง? ต่อด้วยลักขณาทิจตุกกะ แต่ละจิตมีคุณสมบัติเฉพาะ เจตสิกมีคุณสมบัติทั่วไปหมดเลย รูปมีคุณสมบัติทั้ง ๒๘ แล้วหลังจากนั้นมันก็จะเริ่มทำงาน พอผสมไปผสมมาทำโน้นทำนี่ก่อให้เกิด ถ้าทำอกุสลก็จะก่อให้เกิดอกุสลวิบาก อกุสลสังคหะ ๙ มีอะไรบ้าง ที่บอกนี้คือการบอกคำสอนของพระพุทธองค์

พอถามว่าชื่ออะไร?...ชื่อนี้เขาเรียกว่าบัญญัติ บัญญัติแบ่งออกเป็น อัตถบัญญัติกับสัททบัญญัติ แล้วก็บอกเป็นปรมัตถ์ ก็บรรยายไปแล้วจะเกิดกุสล เขาถามชื่อที่นี้จะมีอุปทานไหม? ถ้าเราไม่รู้คำสอนของพระพุทธองค์ ชื่ออะไร? *"สุชาติ"*...จบไปอบายภูมิเลยอุปาทานเรียบร้อยแล้ว ถ้าสิกขาตามคำสอนพระพุทธองค์ เราก็บอกเลยว่า คืออะไร? เพราะจะไม่มีตัวเรา เราไม่สิกขาธรรมตามคำสอนของพระพุทธองค์ จะตอบไม่ได้เลย ตอนนี้เรายังทำไม่ได้ แต่ไม่ห้ามถ้าจะทำ ต่อไปใครจะถามชื่อเรา เราก็บอก "มานี้เลยนั่งก่อนจะบอกให้" แล้วก็อธิบายไปเรื่อย นั้นก็คือสิ่งที่จะเป็นธรรม ก็ต้องบอกชี้ไปเรื่อย สุดว่าเขาจะฟังแค่ไหน? แล้วไม่ใช่แค่นี้มีบรรยายมากมาย กว่าจะเป็นตาของคุณได้ เห็นหน้าตาอย่างนี้หน้าต้องมีปสาทแล้วก็อธิบายปสาทมาจากไหน? เราก็บรรยายไปเรื่อย ทุกสิ่งทุกอย่างก็จะเป็นกุสลทั้งสิ้น ถ้ายังพูดไม่ได้ เขาถามเธอชื่ออะไร?...เดี๋ยวเธอนั่งเฉยๆ ฉันจะบอกในใจเราก็บรรยายพรรณนา

คุณสมบัติของเจตสิกที่ทำให้ละยากนั้นสำคัญที่สุด คือมานกิเลส ทิฏฐิกิเลส ทิฏฐิละไม่ยาก ละที่พระโสดาบัน วิจิกิจฉาละที่พระโสดาบัน ถีนกิเลสก็ละในส่วนที่เป็นสสังขาริก ๕ อุทธัจจะก็เช่นเดียวกัน ละที่อุทธัจจะ เจตสิก เป็นในอกุสลจิต เนื่องจากอุทธัจจะไม่พาไปลงนรก **กระบวนที่การลงนรกมี ๑๑ ดวง อกุสลมี ๑๒ ดวง แต่ลงนรกถึง ๑๑ ดวง ยกเว้นเพียงตัวเดียวคืออุทธัจจะ อุทธัจจะไม่ลงนรก** เราฟุ้งไปเรานึกอะไรเราก็นึกไปเรื่อย ไม่ลงนรก อุทธัจจะเป็นตัวที่ไปประกอบเขาอยู่ เราคิดเรื่องไหน คิดเรื่องของผัสสะก็นึกเรื่องผัสสะ คิดเรื่องสัญญาแล้วแต่ว่า พอผัสสะแล้ว ตัวอุทธัจจะประคองไปด้วยเลย เธอคิดและชีวิตรูป ชีวิตนามก็จะประคองไว้อย่าให้เลิกคิด ที่เขาบอกว่าเป็นคมหอกคมดาบ มันก็ประคองเรื่อยไป ฉะนั้น เวลาที่เขาทำงานเขาจึงต้องมีตัวทำงาน ถ้าอุทธัจจะพาไปลงนรกอะไรจะเกิดขึ้น ไปกันหมดเลย พระโสดาบันไปได้ไหม? จะไปสวรรค์ไม่ได้เลย เพราะพระโสดาบันยังฟุ้งเพราะยังตัดกิเลสไม่หมด ถ้าพระพุทธองค์ไม่ทรงตรัสชี้เราจะรู้ไหม?...เราก็ไม่รู้ เราก็ว่าฟุ้งซ่านอย่างนี้ลงนรกเป็นอย่างไร ใครลง อุทธัจจะ กุกกุจจะ อุทธัจจะต้องมีกุกกุจจะด้วยก็เลยพาเราลงไปด้วย ฉะนั้น อุทธัจจะนี้ถ้าเป็นตัวของเขาเองไม่ลงอบายภูมิ เป็นการยกเว้นที่ไม่อยู่ในอุเบกขาสันตีรณะ อกุสลวิบาก

(ถาม) ...*ไม่ได้ยิน*.... (ตอบ) แยกเพราะอุทธัจจจิตไปเข้ากับโลภะ อุทธัจจเจตสิกไปเฉพาะแยกตรงนี้ แต่ถ้าเขาทำงานด้วยกันเป็นเรื่องเมื่อนั้น **อุทธัจจะกุกกุจจะเป็นนิวรณ์** ถ้าเป็นอย่างนี้ต้องเก็บ แต่ตัวอุทธัจจะเจตสิกที่จริงเขาไปเข้ากับทุกดวง ไปเข้ากับโลภะ๘ โทสะ๒ โมหะ๒ ก็กลายเป็นหนุนให้คิดเรื่องอะไร... *"เราอยากจะไปซื้อเสื้อผ้า"*คิดในใจ... *"เดี๋ยว ๔ โมงต้องกลับแล้ว...เมื่อไรจะเลิกซะที...เมื่อไรจะให้พักผ่อนเสียที"*...นี่อุทธัจจะ แต่ตัวจริงๆ ที่ทำนั้นเป็นสัญญาหรือเป็นโทสะที่ทำงาน แต่มีอุทธัจจะประคับประคองไปด้วย คือมันซึมไปทุกแห่ง อุทธัจจะกลายเป็นว่าซึมไปทุกเรื่อง อย่างนี้แล้วกิเลสจะไปประหารอะไร เราจะไปตะลุมบอนกับกิเลสตรงไหน? **กิเลสอยู่กับตัวเราโดยที่เราไม่รู้เราก็ตะลุมบอนได้เราเห็นกิเลสกลายเป็นวัตถุสิ่งของไป** *"ฉันไม่อยากได้สิ่งนี้ฉันเอาชนะกิเลสได้แล้ว!"* **เพราะไปบอกว่าวัตถุคือกิเลส** *"ฉันอยากจะได้รถ แล้วฉันไม่เอา ฉันละกิเลสได้แล้ว!"*...(อย่างนี้ตาย) *"ฉันอยากจะไปทางนี้ ไม่ไปทางโน้น แล้วบอกว่าละกิเลสได้ เอาชนะ*

ได้!"...มันคนละเรื่อง *"อยากจะนั่งรถแต่ไม่นั่งเดินไปดีกว่า"*... นึกว่าชนะกิเลสไม่นั่งชนะรถ จะไปชนะอะไรได้ **กิเลสอยู่ภายใน อยู่ที่จิต + เจตสิกที่ทำงานกันอยู่นั้นเรียกว่ากิเลส ไม่ใช่ภายนอกหรือว่าวัตถุสิ่งของ เดินแล้วละได้ ! อันนี้สละได้ ! วัตถุไม่เกี่ยวกับการละกิเลส เพราะเรายังไม่รู้จักตัวกิเลส** กิเลสที่มันเข้าอย่างจิตดวงที่หนึ่งจิตเป็นกิเลส จิตที่เป็นโลภะเป็นกิเลส เจตสิกที่มาเข้ากับโลภะก็เป็นกิเลสทั้งหมดต้องมาละ ๒ อย่างนี้ ต้องละดวงนี้ดวงที่ ๑ กับเจตสิก ๑๙ นี้คือจะไปละตรงนี้ ละอย่าให้เขาทำงานกันเท่านั้นเอง นี่คือละ ไม่ได้ไปตัดข้างนอก..."*ฉันไม่อยากได้ ฉันไม่ต้องการ*"...แล้วก็บอกว่า *"ละกิเลส!.... ฉันพอเพียงแค่นี้ แล้วดูกุฏิฉันซินิดเดียว"* ดูกุฏิเป็นกิเลสไปแล้ว กุฏิใหญ่เป็นกิเลสมาก ไม่เกี่ยวกับกุฏิใหญ่หรือกุฏิเล็ก แต่อยู่ที่จิตนั่นเอง กิเลสไม่ได้อยู่ข้างนอก หิริกิเลส โอตตัปปกิเลสก็เหมือนกัน แต่ว่าอหิริกกิเลส เขาบอกว่า *"ไม่ละอายต่อการทำบาป"* เราก็ไม่รู้ว่าถ้าเราไม่ทำตรงนี้ *"ไม่ตกเบ็ดก็ละอายบาป"* เราไม่รู้ว่าละอายคืออะไร? อหิริกะนั้นคืออะไร? อโนตตัปปะก็ยังไม่รู้จักว่าคืออะไร? **อหิริกะไม่ละอายต่อการสร้างกุสล ไม่ละอายในการไม่สร้างกุสลที่เป็นบุญกริยาวัตถุ ๑๐ อโนตตัปปะกิเลสก็เหมือนกันไม่ละอายเร่าร้อน เพราะไม่สร้างกุสลในบุญกริยาวัตถุ ๑๐** นอกนั้นเป็นหมด พูดให้ฟังเป็นตัวอย่างไว้คราวหน้าต่อไปจะอธิบายละเอียด

ถ้าจะไปบอก ***"ให้เขาละกิเลส"*** ต้องสอนว่ากิเลสมี ๑๐ อย่าง อยู่ที่ไหน? เป็นมาอย่างไร? บอกอย่างนี้จึงจะนำคำสอนของพระพุทธองค์มา ไม่ใช่บอกกิเลส...ละกิเลส พูดแต่กิเลสกันทั้งชาติ ก็ตายทั้งชาติเลย พูดไม่ได้จะไปละกิเลส เพราะเรายังไม่รู้ จะไปละได้อย่างไร **กิเลสอยู่กับเรา เราพูดผิดก็เป็นกิเลส** กิเลสก็กลายเป็นวัตถุสิ่งของไป อยู่ที่ใจเรานี้เรายังไม่รู้จิตใจว่าเป็นกิเลสมีอะไรบ้าง? แล้ว**การที่เขาจะละก็ไม่ใช่เราเป็นคนไปบอกให้ละ คนที่เขาจะละก็คือจิตกับเจตสิกเขาละเอง**

เอกมาติกาหรือรูปวิภาค รูปวิภาคแปลว่า ต่อไปนี้เราจะต้องทำความรู้จักรูปในนัยแรกหมวดแรกรูปแบ่งเป็น ๕ หมวด

๑. รูปสมุทเทส	๒. รูปวิภาค
๓. รูปสมุฏฐาน	๔. รูปกลาป

๕. รูปปวัตติกกมะ

ทั้ง ๕ ตัวนี้เราเพิ่งจบเรื่องรูปสมุทเทส จบไปแบบคร่าวๆ หากบรรยายต่อไปหาทางจบยาก ถ้าเราไปสิกขาถึงตอนอื่นนั้นก็จะผูกพันเกี่ยวพันกันซึ่งเราต้องจำให้ได้ เพราะจะต้องเกี่ยวพันหมด ฉะนั้น เราก็มาถึง**รูปวิภาคเป็นรูปพิเศษ เป็นรูปที่จะจำแนกแยกแยะให้เห็นสภาวะที่อะไรมาก่อนอะไรมาหลัง แล้วอะไรที่มีความเกี่ยวข้อง อะไรที่ไม่เกี่ยวข้อง**

ได้อธิบายเรื่อง**อเหตุกรูป** พูดถึงอเหตุกรูป **คือรูปนี้เป็นรูปที่ไม่มีใครบังคับบัญชาเหมือนอเหตุกจิต** อเหตุกจิตกับอเหตุกรูป เป็นเรื่องคล้ายกับ อเหตุกรูป พอพูดถึงรูปอย่าไปนึก *"รูปร่าง"* ต้องนึกถึง "รูป ๒๘" อเหตุกรูปมาอย่างไร? ไปอย่างไร? มีใครทราบบ้าง? **อเหตุกรูปจึงแปลว่ารูปที่ไร้ร่องรอย** ร่องรอยอย่างไร? เพราะว่าเวลาเป็นคนสร้างแบบนี้ ไปเป็นสัตว์ก็สร้างแบบนี้ ไปเป็นสัตว์นานาชนิดในโลกก็สร้างแบบนี้ เป็นเทวดาก็สร้างแบบนี้ เป็นอะไรก็สร้าง คือ มันมีรูปเฉพาะของเขา จึงบอกอเหตุกรูป เพราะมีแล้วนี้กลายว่าเป็นรูปนี้มีหน้าที่เฉพาะของเขาเอง จึงเรียกอเหตุกรูปว่ากายานุคตธรรม **อเหตุกรูปพอมีรูปแล้วเขาก็บริหารแบบ "กายานุคตธรรม"** ก็คือเป็นเรื่องปกติที่ไม่เกี่ยวกับจิต **อเหตุกรูปแปลว่าเป็นรูปร่าง บริหารร่างกายไม่เกี่ยวกับจิต ไม่เกี่ยวกับเจตสิก แต่เป็นเรื่องของรูปที่จะบริหาร** ยกตัวอย่าง เราทานอาหารไปแล้วนี้ เขาก็จะไปสร้างเป็นรูปบ้างเป็นเลือดบ้าง น้ำเหลือง น้ำหนองอะไรทั้งหลาย กระดูกเส้นเอ็นแล้วก็ร่างกายเป็นมันสมอง ไปเลี้ยงร่างกายทั้งหมดนั้นเขาไปย่อยเขาเองไปบริหารของเขาเอง โดยที่ไม่เกี่ยวกับจิตเท่านั้นเอง ถ้าเป็นอย่างนี้เรียกว่า อเหตุกรูปตรงนี้เป็นข้อต่างหากแล้ว ถ้าสปัจจยะทุกอย่างต้องมีปัจจัย เป็นสิ่งอุปการะให้เกิด นั่นก็คือสิ่งที่ต้องมีปัจจัย ตอนนี้เริ่มเกี่ยวแล้ว เป็นข้อต่างหากแล้ว ถ้าสปัจจัยต้องมีเหตุ ถ้าไม่มีเหตุไม่มี เพราะว่าเหตุกับรูปไม่มีเหตุตรงนี้ไม่มีแล้วมา สปัจจยะที่เป็นอสปัจจยะไม่มี คือที่อธิบายไปแล้ว

สาสวรูปก็คือ สะ+อาสวะ ก็รู้แล้วว่าเป็นอะไร? มันก็มีความนอนเนื่อง **อาสวรูปนี้ก็มีการเวียนว่ายไปในสังสารวัฏ** เพราะว่าเป็นรูป รูปนี้จะเป็นรูปครบ ๒๘ หรือไม่ครบก็ได้

จึงบอกว่าเป็นรูป รูปที่ต้องเวียนว่ายในสงสารวัฏ เพราะว่า"สะ"กับ"อาสวะ" **"อา"**แปลว่า **วัฏจักรที่ยาวนาน "สวะ"** แปลว่าเจริญ เจริญตั้งแต่นรกขึ้นไปถึงอรูปพรหม หมายความว่าอาสวะนั้นยังไม่มีรูปแต่ว่าบอกแบบนี้ แล้วก็ถ้าเป็นรูปแล้วแต่จะเป็นรูปอยู่ที่ไหน? **"สะ"** แปลว่า**เป็นที่สะสม** คือมาทั้งในอดีต ปัจจุบัน รวบรวมมาตลอดทุกภพทุกชาติ ทับทวีคูณไปตลอด เราเกิดมาชาตินี้เราก็คูณเพราะจิตสะสมแสนโกฏิขณะตลอดเวลา มันก็ต้องออกไปเป็นอาสวะ โอฆะ โยคะ คันถะ อุปาทาน นิวรณ์ อนุสัย สังโยชน์ กิเลส จากอาสวะนี้มันทำให้เราทั้งกุสลและอกุสลด้วย ก็จะสะสมไปตลอด ฉะนั้น กว่าจะมาถึงชาตินี้เรามีมากมายแล้ว ชาตินี้เราก็สร้างต่อไปอีก ถ้าเราไม่สร้างกุสลเสียในชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย เพราะชาติหน้าจะพบพระพุทธศาสนาอีกหรือเปล่ายังไม่รู้ พบกัลยาณมิตรอย่างที่เราพบอย่างนี้ก็ไม่รู้ว่าจะพบหรือเปล่า ถ้าเกิดคนละทางก็ไม่พบแล้ว เราสนใจธรรมที่ถูกต้อง ถ้าไม่มีใครมาชี้เราก็จะไม่สนใจใคร พอไม่สนใจ กิเลสก็เข้าต่อ ก็เป็นอาสวะ **"สาสวะ"** แปลว่า **หาต้นชนปลายไม่ได้ เราเกิดมาเป็นวงกลมแล้วไม่รู้มาจากไหน?** จึงเรียกว่าสาสวรูป เป็นรูปที่เวียนว่ายในสังสารวัฏอันยาวนานที่เกิดมาไม่ว่าจะเป็น อบายภูมิ๔ มนุษย์๑ เทวดา๖ พรหม๑๖ ยกเว้น อรูปพรหม เพราะอรูปพรหมก็เป็นรูปแต่ยังมีกิเลสอยู่เหลือนิดหน่อย ถ้าเป็นอาสวะแบบพรหมชั้นสุทธาวาสดีหน่อย ขอให้ได้เป็นอย่างน้อยพระโสดาบัน ในที่ต่างๆ ก็ยังเป็นอาสวะ วัฏจักร ฉะนั้น ตรงนี้เป็นเครื่องยืนยันว่าเอกมาติกาว่ารูปเหล่านี้ไม่ใช่ว่าแค่รูป ชีวิตนี้ชีวิตเดียว แสดงว่าเราเวียนว่ายตายเกิดมาแล้วไปด้วยภพคติ ฉะนั้น เราจึงมีติดตัวกันมามาก บางคนโมโหช้า บางคนโมโหไว พอสะสมไปสะสมไปแทบจะระเบิดเป็นเพราะอะไร ทั้งๆ ที่คุณแม่ คุณพ่อไม่สอนวิธีโมโหให้ลูก ถ้ามีการศึกษาน่าจะต้องมีเปิดคอร์สโมโหในเมื่อไม่มีใครเปิดเลย เป็นเอง โมโห โทโส ขึ้นมาเพราะมีอาสวะทำให้เป็นเครื่องยืนยันว่าเราเกิดมาหลายภพหลายชาติไม่ต้องมาเรียนใหม่ มีของเก่า อย่างนี้อาสวะอย่างนี้เขาเรียกว่า กามาสวะ ภวาสวะ และทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ รวมแล้วเรียกว่า"สาสวะ" แต่รูปนี้ไม่เกี่ยวกับพวกนั้นทั้งหมดแต่เป็นเหตุเป็นปัจจัยมาจากสิ่งที่ทำมาในอดีต ฉะนั้น ชาตินี้เราได้สะสม สาสวะไว้แล้วก็เกิดมาเป็นคนแต่เราโชคดีที่สุดที่หาไม่ได้อีกแล้ว เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ได้กราบพระภิกษุสงฆ์ ถ้าพระภิกษุสงฆ์เหลือแต่จีวรห้อยเป็นอย่างไร? จะเห็นว่าจีนเวลาที่พระฆ์ถูกคนในศาสนาอื่นฆ่าที่นาลันทา ท่านต้องหนีมาใหม่ๆ มีจีวรทั้งผืนครบ

แต่การเดินทางแสนลี้ สองแสนลี้ เข้าป่าเข้าดง จีวรขาดขี้นไปเรื่อยๆ จีวรผืนเดียว พอไปถึงจีนแล้วเหลือนิดเดียวเท่านั้นเอง เหลือแต่ขาด ไม่กี่อย่างจะเห็นว่า ไต้ซือ หลวงจีนตัดเป็นผ้าสีแดงพาดๆ มีให้ดูในหนัง มีจีวรไม่มาก เท่านั้นเอง นอกนั้นใช้เสื้อบ้าง ใช้อะไรบ้าง ถ้าเป็นภิกษุณีก็เป็นชุดดำไปแล้ว เพราะชุดดำพรางตัว เพราะเดินทางไปธิเบต ไปภูฐานในป่าภูเขาทั้งนั้นเลย รอนแรมมา แล้วก็กลัวตาย ถ้าไปทางอัฟกานิสถานจะมีเขาฮินดูกูฏที่คอยดักฆ่า ดังนั้นการเดินทางของชาวพุทธที่ออกจากอินเดียก็ต้องออกมาทางภูฐาน มาทางเนปาลแล้วก็ออกไป ถ้าไปเข้าทางอัฟกานิสถาน อัฟกานิสถานเมื่อก่อนเรียกว่าเมืองคันธาราช ที่มีพระพุทธรูป เมืองคันธาราช จึงได้ชื่อว่า "พระพุทธคันธาราช" อัฟกานิสถานเดิมคือเมืองคันธาราช ที่สร้างพระพุทธรูปคันธาราชเป็นแห่งแรกอยู่ที่เมืองอัฟกานิสถาน แต่เมื่อก่อนไม่ชื่ออัฟกานิสถาน เพราะศาสนานี้มาเขาจะเปลี่ยนหมด เป็นสถานๆ หมด ถ้าเห็นคำว่าสถานๆ ที่ไหนนั่นคือศาสนานี้ ฉะนั้น เขาก็เปลี่ยนคันธาราชไปเป็นอัฟกานิสถาน ฉะนั้น ที่นี่ก็จะมีภูเขาฮินดูกูฏ ที่บิลลาเดนที่ไปแอบตรงนั้น ฮินดูกูฏตรงนั้น ทางนั้นเป็นทางเดินผ่านของชาวจีน ชาวธิเบต ชาวเกาหลี ชาวอะไรเข้ามาต้องผ่านฮินดูกูฏ แล้วฮินดูกูฏมาถึงนี้จะตายกันหมด อย่างมาจากเมืองจีน ๒๕๐ ท่าน พอมาถึงฮินดูกูฏ สมัยนั้นเดินทางยากเดินตามไหล่เขา เดินลื่นตกไปตาย กว่าจะไปถึงชมพูทวีปก็เหลือประมาณ ๕๐ ท่าน ตายไป ๒๐๐ ท่าน แค่ผ่านทะเลทรายโกบีเดินร้อนตาย มา ๒๕๐-๓๐๐ ท่านมาแล้วมีท่านองค์เดียวคือท่าน**ฟาเหียน** ท่านหลบเพราะว่าขออนุญาตทางการของฮ่องเต้ไม่ให้ผ่าน เลยแอบเดินทางกลางคืนอย่างเดียว ท่านก็หลงแล้วหลงอีก แล้วก็ยังมีท่าน **พระถังซัมจั๋ง** อีกก็ต้องมีผู้ช่วย มีผู้ช่วยเดินทางผ่าน กว่าจะไปถึง เพราะอัฟกานิสถานจะมีกษัตริย์ จะมีศูนย์กลางต้องมาขออนุญาต เหมือนขอวีซ่าต้องผ่านแล้วเดินทางไป ฉะนั้นกว่าจะมาถึงอินเดียตายกันมาก

พระสำคัญๆ ที่บันทึกในพระพุทธศาสนาไว้ยังมีอยู่ที่จีน พระจีนที่เดินทางรอนแรมไป จากนั้นมาจีวรก็เกี่ยวถูกฉีกขาดหมด แล้วไปเย็บกระทงจะเย็บไหม?...เย็บไม่เป็นเลย เย็บเป็นผ้าจีวรกระทงเย็บไม่ได้แล้ว จะเห็นว่าผ้าเขามีเส้นขีดไปขีดมา นั่นแหละตรงนั้นกระทง ทำได้แค่นั้นเอง นำเอาผ้ามาปะแล้วก็เย็บไปอย่างนั้น ไต้ซือมีผ้าสีแดงๆ คลุมแล้วมีจีวรเหลืองๆ นิดหน่อยเท่านั้นเอง กว่าจะไปถึง แล้วไปถึงนั่นใครจำได้ จำไม่ได้ ทีนี้เมื่อ

จำไม่ได้ก็ตัดกันอยู่อย่างนี้ แค่ร้อยปีเท่านั้นก็ลืมกันหมดแล้ว *"อ้อ ! เป็นพระต้องแต่งอย่างนี้"* ต่อไปพระเมืองไทยอาจจะตัดไม่เป็นแล้วก็ได้ เพราะว่าจีวรซื้ออย่างเดียว **วินัยให้พระต้องตัดจีวรเป็น ต้องเย็บจีวรเป็นจึงจะรับกฐินได้ จึงจะคงตัดผ้าได้ จึงจะครองกฐิน องค์ไม่ได้ตัดผ้าเป็นเอาไปครองไม่ได้ เพราะบุพกิจ ไม่รู้จักบุพกิจ** ไม่รู้กะผ้า ย้อมผ้ากฐินแล้วครอง...."**ผ้ากฐินนั้นดุจลอยมาจากนภากาศ ตกลงท่ามกลางระหว่างสงฆ์จะเป็นของผู้หนึ่งผู้ใดก็ไม่รู้"** ฉะนั้น ก็เห็นสมควรเช่นนี้ ท่านเป็นผู้รู้วินัย รู้ทั้งบุพกิจ รู้ทุกอย่างคือรู้การย้อม การเย็บ การตัด การกะผ้า และไม่รู้แล้วครองกฐิน แล้วพระที่อยู่นึกว่าองค์นี้เป็นผ้าครองแล้ว ก็ไม่ต้องเลย ไปไหนไม่ต้องครบสำรับ ไปสองผืนทีนี้ก็อาบัติทั้งคืนเลย พอเช้าขึ้นก็อาบัติ เช้าขึ้นอาบัติ ต้องไปปลงใหม่อีกเพราะไปคุ้มครองไปถึงเดือน ๔ บางทีพระ๔ รูปไม่ครบ ๕ เอาที่อื่นมาอีกเป็น ๕ ไม่ได้ปวารณาซึ่งกันและกันอีก มหาปวารณาไม่ได้ ๔ องค์ไม่ได้เพราะว่าต้อง ๕ องค์ปวารณาให้ถูกกัน ผิดใจกันต้องดีกัน แล้วจึงจะรับกฐินได้อีก หลายเรื่องหลายราวมากมาย

ฉะนั้น เวลาที่ชาวพุทธที่หนีจากนั่นไปต้องเดินทาง จะเห็นว่าภิกษุณีของมหายานจะแต่งชุดดำ แต่งชุดดำเพราะต้องพรางตัว ไม่เช่นนั้นตาย ต้องพรางตัว ต้องใส่ชุดดำคลุมดำเพราะความมืด เดินทางก็เดินทางกลางคืน พอกลางวันต้องหาถ้ำพัก ไม่พักก็ต้องอยู่ตามป่าแล้วก็เงียบที่สุดเลย เพราะกลัวตาย แล้วเดินทางไปถึงจีน ฉะนั้น ภิกษุณีก็จำได้ว่าถ้าเป็นภิกษุณีต้องแต่งชุดดำ ไม่ดำก็เทา ไม่รู้ว่าจะแต่งชุดไหนดี แล้วอากาศตอนนั้นหนาวก็ต้องหาผ้า หาอะไรคลุมไป พอไปถึงนั่นลืมหมดแล้ว ที่มีผ้าจีวรอยู่ กว่าจะไปถึงจีนใช้เวลาเดินทาง ๖ เดือน...เป็นปี ขาดวิ่นไปหมดแล้ว ฉะนั้น ไปก็ไปหาผ้าแล้วจำไม่ได้ว่าน่าจะเป็นอย่างนี้ น่าจะเป็นอย่างนั้น ในที่สุดก็เป็นเสื้อไปเลย พระไทยพอไปอยู่อังกฤษหนาวอย่างเจ้าคุณท่านหนึ่ง ท่านเป็นพระเคร่งครัดองค์ไหนผิดท่านว่า ไปถึงท่านเองก็ใส่เสื้อเลย

๔. สังขตรูป เป็นรูปที่ปรุงแต่ง สังขตะ,สังขาร, สังคโห, อสังคโห, สังขตธาตุ, สังขตธรรม **สังขตรูปแปลว่ารูปทุกรูป ไม่ว่าจะเป็นพรหมก็ดี ไม่ว่าจะเป็นเทวดาก็ดี ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ก็ดี เป็นสัตว์อบายภูมิก็ดี ล้วนแต่มาจากสังขตะ สังขตะเกิดมาจากกรรม จิต อุตุ อาหาร ฉะนั้น ชาตินี้เราทำอย่างไร? ไปเกิดอย่างไร?...เขาจะสังขตะ เขาจะบันทึก** เขาไม่ได้บันทึกด้วยการทำงาน ทำด้วยรูปนี้ สังขตรูปแปลว่าเป็นตัวสภาวะไป

ปรุงให้รูปเป็นไปตามสังขตะ เป็นไปตามกรรม เป็นไปตามจิต เป็นไปตามอุตุ เป็นไปตามอาหาร ฉะนั้น คนอยู่อิสานไม่ได้ไปปรามาสท่าน อิสานร้อน ทานอะไรไปก็ตามจมูกต้องมีลักษณะพิเศษแต่ว่ามีคุณสมบัติอย่างนั้น คืออาหารนี้เอง สังขตะในศัพท์อาหาร สังขตะเป็นตัวปรุงแต่ง ทุกอย่างต้องปรุงแต่งหมด ปรุงแต่งมาจากสังขตะ อย่างสุนัขในเมืองไทยขนสั้นเพราะอุตุ แต่พอไปถึงยุโรปหนาวกลายเป็นสุนัขมีขน นั่นก็คือมาจากสังขตะ สังขตะที่ไปพยายามแปรรูปก็มาจากกรรม จิต อุตุ ฉะนั้น ตัวที่เป็นสังขตะจริงๆ ก็คือมาจากกรรมนั่นเอง **พอพูดถึงกรรมเราไม่ได้แปลว่าการกระทำ แต่เราแปลว่าเป็นการทำงานของจิต๒๕** ไม่ได้แปลว่ากรรมเป็นการกระทำแล้ว จิต๒๕ ประกอบด้วย โลภะ๘ โทสะ๒ โมหะ๒ เป็นอกุสล๑๒ แล้วก็มหากุสลจิต๘ รูปาวจรจิตมหากุสล๕ รวมแล้วเป็น ๒๕ ที่เป็น ๒๕ เพราะเป็นรูป ถ้าพูดกรรมอย่างเดียวมี ๒๙ อีก ๔ ก็คืออรูปมหากุสลจิต ที่ได้ฌานที่ทำแล้วได้ฌาน นั่นคือบอกว่า**กรรมต้องนึกถึงกรรม ๒๙**

ถ้าพูด**กัมมชรูปคือ ๒๕** แต่ว่าถ้าทำแล้วเกิด อย่างนี้เรากำลังสิกขาธรรม เรากำลังทำกี่ดวง? พูดกรรมเรากำลังทำกี่ดวง? ที่กำลังทำอยู่**ในชาตินี้ที่มาเกิดเป็นคน เรากำลังทำกรรมกี่ดวง?...เรากำลังทำทั้ง ๒๙** คือทำโลภะ๘ โทสะ๒ โมหะ๒ ทำมหากุสล๘ ทำรูปาวจรจิตมหากุสล๕ อรูปาวจรมหากุสล๔ รวมแล้วเรากำลังทำกรรม๒๙ ถ้าเราไปคอยให้เราไปเป็นรูปพรหมแล้วเมื่อไรจะได้ เวลา**เรามาเกิดเขาเรียกเกิดจากกัมมชรูป พอมาเกิดแล้วเรียกว่ากรรม** ตอนนี้เรียกว่ากรรมมีรูปแล้ว กำลังสร้างกรรมอยู่ กรรมก็มีอย่างนี้มีทางฝ่ายอกุสล๑๒ ฝ่ายกุสล๘ ฝ่ายฌาน๕ ฝ่ายอรูปฌาน๔ รวมแล้ว ๒๙ ซึ่งจะพาส่งไปในภพภูมิชาติต่อไป ที่เรียกว่ากรรม๒๙ **ที่เรามาเกิดมาจากกรรม๒๕ พอทำเสร็จแล้วเขาเปลี่ยนจากกรรมไปเป็น ภวังคจิต๑๙** จาก ๒๙ ไปเป็น ๑๙ ประกอบด้วยสันตีรณะ๒ มหากุสลวิบาก๘ มหัคคตวิบากจิต๙ รวมแล้วก็เป็น ๑๙ ที่เราทำกรรม๒๙ จะออกไปสู่ภวังคจิตเพียง๑๙ เราทำกรรมตั้ง ๒๙ !

พอพูดกรรมเรานึกไม่ดีอย่างเดียว...ไม่ใช่ ต้องดีและไม่ดีด้วย ไม่ดีคือ อกุสล๑๒ ดีคือมหากุสลในกาม๘ ดีคือได้ฌาน๕ ดีคือได้อรูปฌาน๔ แต่ทั้งหมด ๒๙ นี้ไปออกไปที่ภวังคจิตเพียง ๑๙ จาก ๒๙ ไปเก็บที่ภวังคะเพียง ๑๙ เท่านั้นเอง ฉะนั้น เราพอเกิดแล้ว เราเกิดมาจากกรรม สร้างรูปมาเป็นคน ตอนนี้พอเขาสร้างรูปตรงนี้ เขาสร้างเรา

ได้ฌานไหม?... ยังไม่มีแววฌาน เขาสร้างเสร็จแล้ว ต่อไปนี้พอเป็นคนเรียบร้อย เขาก็หยุด เขาเรียก “ปวัตติกาล” ปวัตติ หรือ ปวัตติวิญญาณ ที่กำลังจะสะสมต่อไป

ฉะนั้น ต่อไปนี้พอสร้างเสร็จเราสามารถทำงานทำได้ถึง ๑๒๑ ดวง แต่ว่าที่เป็นกรรมจริงๆ มีเพียง ๒๙ กรรมนี้ที่จะทำให้ได้ไปภพชาติต่อไปทำเพียง ๒๙ แต่ถ้าได้โลกุตตระไม่ต้องทำ จึงนับเพียง ๒๙ ยังมีอีก ๔๐ พอได้แล้วไม่ต้องทำ จึงไม่เอามาบวกกับกรรม ถ้าเป็นพระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี อีก ๔๐ ดวงที่เป็นดวงโลกุตตระไม่ต้องไปนับ ถ้าทำได้ ที่จริงทำได้ ก่อให้เกิดภพชาติมีอกุสล๑๒ มหากุสล๘ รูปาวจรมหากุสล๕ อรูปาวจรมหากุสล๔ แล้วได้โลกุตตระไม่ต้องบอกเพราะไม่ก่อภพชาติอีก ๔๐ ไม่ใช่...แสดงว่าไปก่อภพชาติ ฉะนั้นพอไปถึงพระโสดาปัตติมรรค๕ โสดาปัตติผล๕ สกทาคามิมรรค๕ สกทาคามิผล๕ อนาคามิมรรค๕ อนาคามิผล๕ อรหัตตมรรค๕ อรหัตตผล๕ รวมแล้วเป็น ๔๐ ฉะนั้น ต้องเอ่ยไหม?...เพราะว่าทำอย่างนี้ แล้วก็ต้องไปส่งตรงนี้ แต่พอไปถึงตรงนี้แล้วไม่ต้องนับแล้ว เพราะไม่พาไปเกิด ไม่สร้างภพ ไม่สร้างชาติ ไม่สร้างกรรมอีกแล้ว เพียงแค่จิต๒๙ ซึ่งเราจะต้องใช้ แต่เวลาทำเพียบไปหมดเลย แต่ว่าคือสร้างกรรมที่เป็นกรรม๒๙ แล้วก็**กรรมที่ทำได้ก็ไปถึงโลกุตตระแต่ไม่นับที่ไม่นับเพราะว่าไม่สร้างภพสร้างชาติ** เพราะเรายังพูดเรื่องกัมมชรูป ที่นี้สังขตรูปเป็นรูปที่พอเกิดแล้ว เกิดจากกรรมที่ทำมา พอเกิดมาแล้วก็เกิดเป็นรูปสังขตะ และจากนั้นก็ปรุงต่อไป ปรุงด้วยกรรม ปรุงด้วยจิต ปรุงด้วยอุตุ ปรุงด้วยอาหาร เรียกสังขตรูป แปลว่ามีการปรุงแต่งแล้ว มีการปรุงธาตุ ปรุงแต่งแล้ว สมมติว่าเราเคยไปตัดแขนเขามา ชาตินี้มาเป็นสังขตะ ชาตินี้แขนไม่ขาดในท้อง แต่มาขาดข้างนอก เขาเรียกสังขตรูป พอเขาสร้างครบ ต่อไปนี้เป็นกรรมแล้ว **เราเคยไปทำอะไรมา ตรงนี้มาสังขตรูป รูปนี้จะต้องแปรเปลี่ยนไปตามสภาพของกรรม**

อย่างเรามา “*นั่งสมาธิ*” (ภาษาไทยสมาธิ) แล้วไม่สงบสักที...เพราะสังขตะ คำว่าสังขตะตัวเดียวมาจากกรรม จิต อุตุ อาหาร สังขตะ เรายังทำไม่เพียงพอ หรือว่าทำชาติที่แล้วมาล้วนแต่เป็นผิด แต่ถ้าผิดไม่มาทางนี้ ที่มาทางนี้ค่อนข้างจะเคยสิกขาตามพระไตรปิฎกมาแล้ว ถ้าไม่เคยสิกขาตามพระไตรปิฎกอย่างน้อยแสนชาติไม่มา มาไม่ได้ เพราะว่าสังขตะที่ปรุงนั้นมันจะต้องปรุงปฏิเสธ ถ้ามาแล้วไปเขาปฏิเสธสังขตะ ถ้าเคยสิกขามา

แล้วก็จะมาฟัง...สังขตะต่อ แล้วเราก็จะไม่รู้จักรูป เราจะรู้จักเพียงแต่รูป แต่ไม่รู้จักรูป๒๘ รูป๒๘ ก็ไม่รู้ว่ารูป๒๘ มีอะไรบ้าง? แต่ถ้าเคยสึกขาธรรมมาแล้วเป็นแสนชาติชาติหนึ่งเช่นฟัง "รูป๒๘"... แล้วก็ตายไป แล้วก็สะสมไปเรื่อย "รูป๒๘ มีมหาภูตรูป๔"... แล้วก็ตายไป แล้วเกิดมาอีกชาติ ชาติที่สาม รู้ "มหาภูตรูป๔ บวก ปสาทรูป๑" ขาดอีก ๔ ก็สึกขาไปตามอย่างนี้ แล้วก็ค่อยๆ สะสมไปทั้งชาติ รู้แค่นี้ก็สะสม เพราะฉะนั้น แสนชาติพอจะเรียนให้จบได้ แต่พอเรียนครึ่งๆ กลางๆ อาจจะไปกันก่อนก็ได้ ไม่รู้คนสอนไปหรือคนอยู่ไป ไม่แน่นอนทั้งสิ้น ไม่รู้ใครจะไปก่อนกัน

ฉะนั้น เวลาพอรูปมาก็มาจากสังขตะ สิ่งที่ไม่ใช่สังขตะนี้ไม่มี ฉะนั้น เวลาไปเกิดเป็นสัตว์ เราอย่าไปนึกเราอย่างเดียว ต้องนึกถึงสัตว์ จะเห็นสัตว์นานาชนิด ที่มีรูปร่างแปลกประหลาดแตกต่างกัน เพราะถูกสังขตะจากกรรม เราทำอะไรที่ทำมาเขาก็จะมาถ้าเป็น...สัตว์ทะเล สัตว์อะไรไม่เหมือนกัน สังขตรูปที่เป็นรูปทั้งหมดรวม ๒๗ ภูมิ ก็คือ พรหม๑๖ ชั้น เทวดา๖ มนุษย์๑ อบายภูมิ๔ รวมแล้วก็คือ ๒๗ ที่ก่อให้เกิดรูป แล้วสังขตะที่อสัญญสัตตาพรหมก็ไม่ก่อให้เกิดจิต เพราะรังเกลียดจิต จึงมีแต่รูปเขาเรียก "อสัญญสัตตาพรหม" มีชั้นเดียวเท่านั้น เรียกว่าขันธ์ขันธ์เดียว ฉะนั้น **สังขตะก็คือสภาวะที่ปรุงแต่ง แล้วก็ปรุงแต่งให้เกิดรูปตามสภาพ** พอเกิดเป็นอะไร? หน้าตาเหมือนกัน ไม่เหมือนกัน เขาจัดแจงให้หมดเลย ทำให้เรามีความคิดที่ต่างกัน การกระทำที่ต่างกัน เกิดมาจึงไม่เหมือนกันมันน่าจะเหมือนกันบ้าง ไม่ว่าจะเป็นคู่แฝดหรืออะไรก็ตาม ถ้าออกมาก็จะมีข้อต่าง ต่างกันคนละนิดคนละหน่อย ในที่สุดก็ไม่เหมือนกันเลย มาจากสังขตะ เราเรียกภาษาง่ายๆ ว่า *"กรรมพันธุ์"* แต่ที่จริงแล้วไม่ใช่กรรมพันธุ์ เป็นการทำงานของ กรรม จิต อุตุ ถ้าเรารู้ตามภาษาวิทยาศาสตร์ ก็รู้แค่ โลภะ โทสะ โมหะก็บอกแบบนั้น ถ้ารู้ตามพระพุทธองค์ก็รู้ว่า สิ่งที่คนหน้าตาเหมือนกัน ไม่เหมือนกัน หรืออะไรเผ่าพันธุ์เดียวกัน มี DNA อย่างไรก็ตามมาจากกรรม กรรมเป็นผู้ปรุงแต่ง กรรม จิต อุตุ อาหาร พอเสร็จเรียบร้อยแล้วกลายมาเป็นรูป ฉะนั้น ตรงนี้ก็เลยกลาย**เป็นเอกมาติกา แปลว่ารูปนี้ต้องมีกรรม มีจิต มีเจตสิก รูป สำหรับจิตที่ไม่ใช่รูปนั้นไม่มี ถ้าเป็นอสังขตรูปไม่มี เป็นทางเดียวก็คือ เอกมาติกา** ที่จะเป็นอสังขะที่ไม่ต้องมาจาก กรรม จิต อุตุ อาหาร นี้ไม่มีก็มีตัวเดียว จะมีตรงข้าม ถ้าไม่ใช่นี้ อสังขตรูป...ไม่มี จะมีสังขตรูปอย่างเดียว รูปที่จะ

สร้างขึ้นมาแต่ละท่าน ไปดูชีวิตสัตว์ต่างๆ ที่ในทะเล ม้าน้ำ ที่สิงคโปร์ ไปดูฉลามก็อย่างนี้ ปลาวาฬก็แบบนี้ โลมาก็แบบนี้ ปลาที่เป็นปลาหน้าหักๆ ก็มี หน้าบูดบู้ก็มี ปลาสิงโตออกขนออกอะไรมากมาย นั่นแหละมาจากกรรมทั้งสิ้น แล้วก็วิวัฒนาเปลี่ยนแปลงมาเพราะเนื่องจากสาสวะสะสมมาจนมากขึ้น ถ้าเราเป็นสัตว์นี้ๆ แล้วทำกรรมมากขึ้น...ไปเป็นสัตว์อีก ทำโลภะมาก ปลาก็มีโลภะ สัตว์อบายภูมิก็มีโลภะ๑๒ เหมือนกัน อเหตุกะ๑๗ มหากุสล๘ สัตว์เขาทำได้ เขามี พระพุทธองค์ทรงชี้ไว้หมดแล้ว แต่ว่าสัตว์เขาจะทำยาก สัตว์กินเนื้อก็จ้องที่จะกิน กินไปก็เปลี่ยนแปลงสภาพของตัวมันเองอีก ชาตินี้เป็นอย่างนี้ๆ ฉะนั้นปลาที่มันทำมันก็เลยสร้างว่าต้องให้มีคุณสมบัติอย่างไร ทำให้ปลามีรูปร่างนานาชนิด เพราะไปเข้าที่ไหน? ที่จะไปสร้างให้ปลาต่างๆ กันหมดเลย ปลาบางตัวก็น่าเกลียดน่ากลัว มันทำอย่างไร?...มัน**ไปสร้างที่วิเสสลักษณะ กรรมนี้ไปเข้าที่ วิเสสลักษณะแล้วก็สร้าง** ทำไปทำมา ลักขณะ รสะ แล้วก็ปัจจุปัฏฐาน ปทัฏฐาน ก็ออกมาเป็นสังขตะ

๕. โลกียรูป พูดถึง**โลกียะ** ต้องนึกถึง อรูปพรหม๔ พรหม๑๖ เทวดา๖ มนุษย์๑ อบายภูมิ๔ รวมแล้วเป็น ๓๑ โลกียะ ถ้าบอกว่า **โลกียรูป นึกถึง พรหม๑๖ เทวดา๖ มนุษย์๑ อบายภูมิ๔ รวม ๒๗ ภูมิ** ฉะนั้น เราก็ต้องมาดูคำว่า “รูป” รูปเป็นอย่างนี้ ฉะนั้น รูปนี้ไปอยู่ที่ใดจะมีคุณสมบัติของเขา ถ้า**รูปไปเป็นพรหม แสดงว่าต้องมีเหลือรูป ๒๓** เท่านั้น เพราะว่าถูกกำจัดไปด้วยกรรม (ก็พูดกรรมก่อน แล้วฌานทีหลัง) ไปเป็นพรหมก็จะมีคุณสมบัติอย่างไร? พรหมไม่ต้องทานอาหาร ไม่ต้องพูดจา...คือไม่ได้ใช้ แต่ **ถามว่าพรหมไม่มีรูปอีก...ไม่ต้องใช้กาย** ก็นึกว่ามีกาย **คำว่าไม่มีกายคืออะไร?...ต้องไม่มีกายวิญญาณ ถามว่าไม่มีกายแต่มีกาย** ไม่ต้องไปทำงานเกี่ยวกับระบบร่างกาย ไม่ต้องหิวกระหาย เขาเรียกว่าไม่มีกายวิญญาณ พรหมไม่มีกาย ลองนึกภาพ พรหมไม่มีปากอีกตากหาก ลิ้นก็ไม่มี แล้วจะอยู่อย่างไร? ไม่มีรูปถึง ๒๘ ขาดไป ๕ ที่ขาดภาวรูป นั่นคือเป็นสิ่งที่กรรมเป็นคนจัดสรรให้ แต่ว่าไม่ใช่พรหมไม่มีรูป...*“เดี๋ยว!...พรหมไม่มีรูป ไม่มีวิมาน ! ”*... มีทุกอย่างเหมือนกันหมด ถ้าเป็นพรหมมีวิมาน มีต้นไม้ มีดอกไม้ อย่างนี้ของทุกท่านขึ้นไปหมด บูชาสักการะในคุณของพระพุทธองค์ บูชาพระพุทธองค์ บูชาพระธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ บูชาพระสงฆ์สาวกในพระผู้มีพระภาคเจ้า ก็จะไปปรากฏ

หมดตั้งแต่พรหมโลก ยกเว้นนรก นรกเป็นต้นไม้อื่นจะมีต้นมีหนามแทงอย่างเดียว จะทำงานอย่างเดียวเลยตลอด นั่นก็บาด นี่ก็บาด เล็บก็เป็นมีดโกน บาดกันใหญ่ มันจะแปลงสภาพอย่างนี้ก็จะไม่มีในอบายภูมิ ในอบายภูมิก็จะเป็นเครื่องที่ประหัตประหารทั้งสิ้น กิ่งไม้ก็เป็นมีดดาบ ขนเราก็เป็นขนเหล็ก เป็นเปรตขนเหล็ก จะเป็นเปรตมีขน ขนเป็นคมหอกคมดาบ พอสลัดพรึบเดียว ลอยบนอากาศ แล้วก็ทิ่มแทงตัวเอง เรียกว่าเปรตแบบมีขน คือทำฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ขึ้นจากนรกมาเป็นสัตว์มีขน สัตว์ที่มีขน สลัดพรึบเดียวก็แทงเข้าหาตัว เปรตมีขน เป็นมีดดาบเป็นหอกมาแทงใหญ่เลย แล้วพวกนี้ก็สลัดตลอดเวลา หลังจากฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ฆ่าปลา คนทำปลา... อาการเหมือนคนยืนสลัดปึกๆ ...มีแวว

โลกียรูป พูดถึงรูปทั้งหมดที่มีโลกียะ ก็คือมีการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงไป โลกียะหาความเที่ยงแท้แน่นอนไม่ได้ มันต้องแตกสลายดับไปด้วยเหตุปัจจัยใดๆ ก็ได้ บุญหมดก็ต้องแตกสลาย หรือว่าแตกสลายเพราะไปเข้าสู่มรรค ผล นิพพาน เป็นพระอรหันต์แล้วก็ผ่านโลกียะไป ก็ไม่มีแล้ว ฉะนั้น ไม่มีอะไรที่ไม่มีการแตกสลายย่อยยับไปตามกาลเวลา ไม่ว่าภูมิทั้ง ๓๑ ภูมิ แล้วก็รูป๒๘ ภูมิไปถึงชั้นสุทธาวาส เป็นพระอนาคามี พอท่านเป็นพระอรหันต์ท่านก็สละ ยังมีส่วนที่เป็นโลกียะอยู่ เพราะถ้าเป็นโลกุตตระท่านก็เป็นพระอรหันต์ **ถ้ายังมีโลกียะอยู่ก็แสดงว่าท่านยังมีส่วนที่ยังมีกิเลสอยู่** ไม่สามารถทำให้เสร็จ แต่หลังจากท่านได้พระอรหันต์แล้วท่านก็สละรูปไปหมดโลกียรูป สละรูป สละจิต ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าเราเกิดเป็นมนุษย์ เราอยู่ในโลกียะ ก็คือต้องแตกสลายเสื่อมสลายหายไปตามกำหนดกาลเวลา ไม่มีวัตถุใดๆ ที่จะคงอยู่คงสภาพอยู่ได้ จึงเรียกโลกียรูป ไปลงนรกไม่ใช่ว่าจะลงไปอยู่ตลอดกาล...ไม่ หมดกรรม แล้วก็ไปเปลี่ยนเป็นรูปอย่างอื่นต่อไปตามโลกียะ

ฉะนั้น โลกียะก็คือวัฏฏะนั่นเองก็อยู่ในโลกียะ **สิ่งที่เป็นอโลกียะ ไม่แตกดับนั้นไม่มี คือไม่มีรูปที่แตกดับพ้นจากการแตกดับ ถ้าพ้นก็คือโลกุตตระ แต่ที่ไม่พ้นจากการแตกดับนั้นไม่มี ถ้าพ้นก็คือโลกุตตระ** โลกียะต้องคู่กับโลกุตตระ คนที่อยู่โลกียะจะเป็นโลกุตตระได้ไหม? บอกโลกียรูป อยู่ในโลกียะ แล้วถ้าเปลี่ยน *"ฉันอยากไปพระอรหันต์ ไปโลกุตตระเลย!...เดินเข้าเขตอยู่ตรงนี้ นี่เขียนเขตโลกุตตระ! เราอยู่โลกียะ...เดินเข้าไปหา... อ้อ! เป็นโลกุตตระแล้ว!"* (ที่เขาสำเร็จเขาสำเร็จในการเขียน) *เขียนห้องนี้..."ห้องโลกุต*

ตระ!...ผ่านโลกุตตระมาแล้วสบาย ราไปอยู่ที่ห้องนั้น...ตายที่ห้องโลกุตตระ!" ฉะนั้น โลกียะคนละเรื่องกัน

ใครอยู่ในโลกียรูปจะไปเป็นโลกุตตระจะเปลี่ยนก็เปลี่ยนไม่ได้ ต้องทำ...แล้วเปลี่ยนเอง...จึงเรียกโลกียะเป็นโลกุตตระ **โลกุตตระจึงไม่มีในโลกียะ** เพราะ**โลกียะแตกสลาย โลกุตตระไม่มีแตกสลาย** ไปแล้วไม่มีอะไรใดๆ ไม่ต้องมาเสื่อม นั่นไม่ต้องมี ไม่ต้องมีอีกแล้ว ไม่มี ไม่ต้องไปสร้างบุญสร้างกุสล สร้างอะไรไม่ต้องแล้ว เพราะโลกุตตระไม่ต้องทำอะไรอีกแล้วจึงไม่มีคำว่าโลกียะ **ถ้าโลกียะแสดงว่ายังไม่มีโลกุตตระ ฉะนั้นโลกียรูปจึงเป็นเอกมาติกา** ต้องพูดให้ครบ "เอกมาติกาวิภาครูป" ต้องเรียกให้เต็ม เพราะว่ามาจากวิภาครูปหรือรูปวิภาค ถ้าบอกว่า "เอกมาติกา"ไม่รู้เป็นอะไร?...ต้องอยู่ในวิภาครูป หรือรูปวิภาค ถ้าไปเขียน "เอกมาติกา"...แล้วจะไม่รู้! ต้องเติมให้ครบ **เอกมาติกามาจากวิภาครูปเราก็ต้องเรียกว่า "เอกมาติกาวิภาครูป" มาจากรูปวิภาค นั่นเอง** ฉะนั้น ถ้าบอกโลกียะ ก็อ่านว่า "โลกียเอกมาติกาวิภาครูป" ให้รู้ว่านี้มาเป็นอยู่ในไหน?

๖. กามาวจรวิภาครูป เราก็ดู กาม+วจร+รูป กาม+วจร ก็คือกามาวจร อวจร , กามาวจรหรือกาม+อวจร **กามาวจรเป็นรูปที่อยู่ในกามภูมิ : เทวดา๖ นุษย์๑ อบายภูมิ๔** ทำไมถึงบอกว่าเป็นกามาวจร เป็นรูปใช้ในกามาวจร ใครใช้?...เวลาจะว่าคน...ใครใช้?... กามาวจรจิต๕๔...เป็นคนใช้ ใช้รูปที่อยู่ในกามาวจร ถ้าเขาไม่ใช้ได้ไหม?...พอบอกว่า "กามาวจรวิภาครูปเอกมาติกาวิภาครูป" ต้องเรียกเต็มๆ หน่อย คือเขียนกามาวจรรูปก็ได้แต่ว่าให้เรียกให้ถูก เราจะได้เข้าใจพูดทีเดียวเข้าใจเลยว่า พอบอก**กามาวจรแปลว่ามีจิต๕๔ ใช้งาน** มาด้วยกามาวจร กามาวจรรูปก็เป็นเรื่องของกามที่อยู่ในกาม ที่เวียนว่าย และจะถูกจิตเป็นผู้ใช้งาน เรานี้อยู่ในกาม "กามาวจร" จะเห็นว่าทำไมจึงใช้กามาวจร รูปนี้ไม่ว่าจะเป็นเทวดาก็ดี ยังจะต้องมีกรรมมีเวร ทำไมเราต้องแต่งงาน • เพราะอยู่กามาวจรไม่แต่งงานได้ไหม?...อยู่ที่ไหน?...อยู่ในนรก นรกไม่มีแต่งงาน กามาวจรบอกแล้วว่าไม่แต่งงาน เขาแต่งก็คือแต่ง ไม่แต่งคือไม่แต่ง แต่กามาวจรนี้ไปอยู่ที่ไม่แต่ง เขาบอกไม่ต้องแต่ง แล้วไม่ต้องสร้างอกุสล นรกสบายอยู่หลายอย่าง ไม่สร้างอกุสล สัตว์นรกไม่มีเวลาสร้าง กุสลก็ไม่ได้สร้าง อกุสลก็ไม่ได้สร้าง รับวิบากอย่างเดียว ไม่มีเวลาจะคิด คือมี

หน้าที่วิ่งอย่างเดียว อัตโนมัติ...วิ่งๆ ไปเรื่อยโดยไม่ต้องคิดอะไร ไปถึงก็วิ่งๆ...ตาย... ฟื้นขึ้นมาใหม่...วิ่งต่อไป เขาเรียกกามาวจร

กามาวจรรูปก็คือรูปที่เป็นไปตามเหตุปัจจัย อยู่ในกาม อารมณ์จิต๕๔ คืออกุสลจิต๑๒ อเหตุกจิต๑๘ กามาวจรโสภณจิต๒๔ อย่างพระอรหันต์ท่านสำเร็จแล้วท่านยังอยู่ในกามาวจรโดยมีตัวมหากริยาจิตคุมอยู่ ท่านจึงอยู่โดยเป็นมหากริยา แต่อยู่ในกามาวจร รูปนี้ที่มีอยู่แต่ว่ากามาวจรนี้เป็นจิตที่ทำงาน จึงไม่มีอะไรที่ไม่ต้องทำงานทางกาม กามาวจรภูมิมีจิต๕๔ จึงเป็นเอกมาติกา

อะไรที่ไม่มีในกามาวจร?...ก็คือ รูปา, อรูปา เขาเรียกมหัคคตะ ฉะนั้น **กามาวจรจึงไม่มี มหัคคตะทำงาน(คือตัวใช้) เพราะมหัคคตะเป็นเรื่องของฌาน นั่นก็คือเป็นเรื่องของจิตฝ่ายไม่มีมหัคคตจิต๒๗ ฉะนั้นเวลาที่เป็นมหัคคตะเขาจึงไม่ได้ใช้รูปที่บอกว่าทำกัมมัฏฐานๆ ทำนั่ง เดินอะไรสารพัด...มันไม่ใช่ เราทำกามแล้วเราจะไปทำมหัคคตะได้อย่างไร?** *ไปกำหนดนั่น กำหนดนี่ ไปโน่น ไปนี่* **เราทำโดยกาม จะไปได้ฌานได้อย่างไร?** *"นั่ง นอน ยืน เดิน มีสติกำหนดรู้"* เป็นอยู่กามาวจรจะไปพ้นจากกามได้อย่างไร? ฉะนั้น พอบอกว่าเป็นกามาวจรรูป **สิ่งที่ทำให้เป็นฌานก็คือมโนทวาร** แล้วถามว่า "รูป" เป็นมโนทวารหรือไม่?...ไม่เป็น *เรากำหนดรูป ดูรูป...รูปนั่ง รูปยืน รูปเดิน รูปนอน* อยู่กับรูปที่เป็นกามาวจร มันยังไม่ผ่านเลย ฉะนั้น ต้องรู้...รูปนั่ง รูปยืน รูปเดิน **ต้องแยกจากกามาวจรรูปไปเป็นมโนทวาร** เพราะเข้าไปรู้ตรงนี้ ก็เริ่มจะแยกออก พอพูดถึง**มโนทวารก็มีการทำงานอยู่ ๒ อย่าง คือ กามชวนมโนทวารวิถีกับ อัปปนาชวนมโนทวารวิถี ถ้าเมื่อไรไปอยู่นี่มันก็ไม่มีรูป**

ถามว่าอัปปนามีรูปหรือไม่มีรูป?....เราเขียน(เขียนบนกระดาน)ว่ากามาวจรรูป และถ้าไม่มีเป็นอะไรได้?...พรหมเป็นรูปาวจรรูปคือมีรูปแล้ว และอรูปาวจรคือไม่มีรูป ก็คือมหัคคตจิต กามาวจรภูมิเมื่อไปทำที่มโนทวาร **มโนทวารที่อัปปนาแล้วมันก็พ้นจากความเป็นกาม** แล้วก็บอกว่ามีรูปาวจรกับอรูปาวจรเปลี่ยนจากกามาวจร สิ่งที่เราเป็นอยู่ในภพ๑๑ ภูมิ จึงเป็นกามาวจรรูป

"รูปา" นั่นคือรูปอยู่แล้ว รูปา...รูป+อวจร แล้วก็ อรูปาตรงนี้ก็เลยไม่เป็น เพราะถ้ามีรูปาเมื่อไรเป็น "เอกะ"ไม่ได้ เพราะมีกามาวจรรูปอย่างเดียวจึงทำให้**เป็นเอกมาติกา**

วิภาครูป รูปอยู่ในกาม ทำงานโดยจิต ๕๔ ไปทำทางตา หู จมูก ลิ้น กาย มันทำครบพอไปถึงฌาน มหัคคตจิตไปทำที่มโนทวาร มโนทวารมันไม่ได้ทำเพราะพูดถึงกามาวจรรูป คือทำจากตา หู จมูก ลิ้น กาย แล้วก็ใจด้วย แต่ว่าถ้าใจแล้วพอทำแล้ว ก็จะแบ่งเป็น ๒ ไม่ได้ทำตัวเดียว ไม่ได้ทำอย่างเดียวที่เกิดจากมโนทวาร จึงเรียกว่ากามาวจรรูป

(ถาม) *เอกมาติกาวิภาครูปที่ใช้งานต่อรูปาวจร ไม่ได้ใช้รูป*.....(ตอบ) รูปที่ใช้งาน, ไม่ได้ใช้รูป ใช้ที่จิต มันไม่เป็นตรงนี้ เป็นกามาวจรรูปคือเป็นเรื่องรูปที่อยู่ในกาม ที่เขาจะสร้างให้ดำเนินการตามวิธีของเขา พอเป็นพรหมเขาตัดไม่พูดพรหมก็ต้องไม่พูด เขาเป็นเครื่องบ่งบอกอย่างหนึ่งว่า ถ้าเป็นพรหมพูดเป็นของหยาบ...คิดเป็นของละเอียด แต่ถ้าเป็นกามาวจรพูดละเอียด...คิดหยาบ ถ้าเป็นฌานพูดหยาบ...คิดละเอียด ฉะนั้น พรหมมีปัญหาไหม?...ไม่มี พรหมไม่มีนินทาเพราะขาดอะไร?...พอจะพูดถูกบล็อก เราต้องทำวิธีนั้น พอจะพูด..บล็อก พูด...บล็อก บล็อกไปเรื่อยๆ ไม่ใช่ห้าม เขาบล็อกของเขาเองอย่างเรานี้ไม่ต้องห้าม ถ้ากามาวจรไม่มีการบล็อก มันขึ้นมาเอง จนกว่าจะได้ฌาน

กามาวจรรูปจึงเป็นเอกมาติกา เป็นรูปที่อยู่ในภูมิทั้ง ๑๑ ซึ่งมีรูปที่แตกต่างกัน ฉะนั้น พอพูด**กามาวจรรูปด้วย ก็คือไม่มีรูปา อรูปา โลกุตตระก็ไม่มี** จะมีอย่างเดียวคือกามาวจรรูป รูปนี้เพราะมันถูกควบคุมโดย กรรม จิต อุตุ อาหาร ฉะนั้น พอไปถึง **พรหม มีกรรม มีจิต ไม่มีอาหาร** อาหารที่บริโภคทางกาย ถ้ามีไม่ต้องย่อย **อุตุของพรหมก็คือฌาน คือบุญกุสล**นั่นเอง คืออาหารแบ่งออกเป็นอย่างนี้ ที่ว่ากวฬิงการาหาร ผัสสาหาร มโนสัญเจตนาหาร วิญญาณาหาร เวลาคิดอาหาร ซึ่งมันเป็นหมดเลย ทำงานด้วยลักขณะก็เป็นอาหารใจ อาหารอะไรที่เราพูดอยู่ แต่พรหมไม่มีอาหาร อย่างที่เป็นคำเหมือนกับเทวดา เทวดาเขามีอาหาร สัตว์นรกก็ไม่มีอาหาร มีเหมือนกันแต่เป็นอาหารที่เดือดร้อน ไม่กินก็ต้องกิน ฉะนั้น พรหมค่อนข้างจะอยู่ด้วยความสุขสบาย เพราะอยู่ด้วยบุญ เทวดาก็อยู่ด้วยบุญ อุตุชรูปของเทวดาคือบุญนั่นเอง

กามาวจรรูปเป็นเอกมาติกาวิภาครูป คือไม่มีทั้งรูปา อรูปา และโลกุตตระนั่นเอง ฉะนั้น สัตว์ ๑๑ ภูมิ ก็จะเป็นกามาวจรรูป

(ถาม) ...*ไม่ได้ยิน* ....(ตอบ) คือมันอยู่ที่มโนทวารเหมือนกัน กามาวจรก็มี จักขุปสาท...จักขุวิญญาณ โสตวิญญาณ ฆานวิญญาณ ชิวหาวิญญาณ กายวิญญาณ มโน

วิญญาณ ก็มีอยู่ด้วย มีอยู่ ๖ แต่พอไปถึงสิ่งที่จะเป็นพรหมไม่ได้ทำทางที่ตาที่เราทำ ***"เดิน...ก็รู้ว่าเดิน"***...**อย่างนี้ มันเป็นเรื่องรูป** (แล้วจะไปบอกทีหลังว่านี่คือไม่ใช่ที่เราทำกัมมัฏฐานกันอย่างนี้) รูปนี้เป็นรูปที่อยู่ในกามาวจร ที่เป็นรูปที่เป็นเอกมาติกาต้องใช้เกิดจาก กรรม อุตุ จิต อาหาร

๗. อนารัมมณะ รูปที่เป็นองค์ประกอบคือรูปที่เขาไม่มีอะไรเลย อยู่ในกามเฉยๆ ไม่มีอะไรแต่จะชี้ว่า พวกนี้จะเกี่ยวข้องคืออนารัมมณะ เราก็จะดูว่าเป็นอย่างไร อนารัมมณะมาจากศัพท์ว่า "อนะ"แปลว่า ไม่ อารัมมณะแปลว่า*"อารมณ์"* อารมณ์แปลว่า*"อารมณ์"*... เลย**!**...เป็นเรื่องยากอีก ส่วนมากเรา...*"อารมณ์!...เก็บอารมณ์ !"* อารมณ์เราไม่รู้จัก คราวที่แล้วอธิบายเรื่องอารมณ์ให้ฟังง่ายๆ **อนะ + อารมณ์ แปลว่ารูปนี้ ทำหน้าที่รับอารมณ์ไม่ได้เลย คือรูปนี้เป็นกายานุคตธรรม** รูปนี้ไปทำบาปได้ไหม? ไปสร้างกุสลได้ไหม?...ไม่ได้อะไรเลย รูปนี้จึงเรียกว่า อนารัมมณะ อนารัมมณะแปลว่า ไม่สามารถรับ พอเห็นยาหอมห้าเจดีย์ อย่างนี้ เป็นการที่รูปจับหรืออะไรจับ?...จิตสั่ง ไปเรื่องจิต รูปไม่ได้ทำเลย ไปหยิบ พอไปหยิบ ใครสั่งหยิบ?...จิต มือหยิบได้ไหม?...มือเขาไม่ได้หยิบ มือเขาทำบริหารกายานุคตธรรม เขาไม่ได้ทำอะไรเลย ไม่ได้ไปทำบาป *"ใช้ร่างไปทำบาป"* ...พูดผิดแล้ว จิตเป็นบาปอยู่แล้ว ไม่ใช่ร่างบาป

ฉะนั้น ตัวทั้งตัวเราไม่ได้ทำบาปเลย รูปเราไม่ได้ทำบาป ทำกรรม ทำเวร ถ้าทำบาป ทำกรรม ทำเวร... *"ตายแล้วรูปอย่าไปไหน? รูปต้องลงนรก* (อนารัมมณะบอกแล้วว่าถ้าทำรับอารมณ์ได้) ถ้าตายไปก็ไปทั้งตัว ไม่ต้องรอผู้บันดาล...ผู้บันดาลบอก... *"รีบฝังทันทีเดี๋ยวผู้บันดาลจะมารับขึ้นสวรรค์ จะมาชุบ"*... ๒,๐๐๐ ปี มีใครได้ถูกชุบบ้าง โกหกอย่างไรอย่างนั้น ถ้าบอกว่า *"จะชุบ รีบฝังไว้ก่อน แล้วผู้บันดาลจะช้อนขึ้นมา แล้วจะมาชุบ"* ตัวเองยังไม่มีผู้บันดาลรับไปเลย *"ช่วยด้วยๆ เป็นลูกผู้บันดาล"* ผู้บันดาลไม่มาช่วยเลย...ร้องเสียงหลงเลย

ฉะนั้น ตรงนี้สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงชี้ว่า "อนารัมมณะ" ถ้ารับได้แสดงว่าจะไปไหน? ...เป็นพรหม...ไปหายไปทั้งตัว ค่อยก้าวไปเรื่อยๆ เรียกอนารัมมณะ ฉะนั้น **รูปนี้จึงปราศจาก อารัมมณะ** ที่เป็นเพราะเวลาจะตาย ใครไปลงนรก?...จิต เจตสิก ที่ทำพาลงนรก ไปสร้างใหม่แล้วลงนรก มันไม่ต้องทำ มันเพียงแต่อาศัยเหมือนดักแด้ ผีเสื้อ

เป็นหนอนแล้วไปอยู่ในดักแด้ อาศัยดักแด้ จึงจะออกมาเป็นผีเสื้อ สัตว์พวกนี้รู้ได้อย่างไรว่าจะต้องไปอยู่เป็นหนอนก่อน จะออกมาเป็นผีเสื้อเลยได้ไหม?...เป็นไม่ได้ เพราะมีกรรมหลายซับหลายซ้อน มันจะต้องออกมาเป็นไข่ จากไข่ไปเป็นหนอน ออกจากหนอนห่อจากหนอนก็มาเป็นผีเสื้อ วิบากกว่าจะรอดมาจากไข่ ไม่มีตัวอะไรกิน แล้วมาเป็นหนอน มีสัตว์ที่กินหนอนอีก กว่าจะรอดออกเป็นดักแด้ มีอะไรกินดักแด้อีก กว่าจะมาเป็นผีเสื้อด้วยความยากลำบาก นั่นคือสิ่งทั้งหมดที่เราเห็นสรรพสัตว์ใดๆทั้งสิ้นนั้น เรียกว่า อนารัมมณะ แปลว่า "รูปนี้ไม่มีเย็น ร้อน อ่อน แข็ง" แล้วบอกว่า *"เย็น ร้อน อ่อน แข็ง ตึง ไหว ไออุ่น มากระทบกาย เรียกว่ากายปสาท"* **กายปสาทรับไม่ได้ต้องมีกายวิญญาณ** ไม่มีหรอกที่ว่า *"กายเขารับ เย็น ร้อน พอถูกเย็นก็รู้ว่าเย็น ร้อนก็รู้ว่าร้อน"*... เห็นไหมว่า...ไม่ได้รู้อะไรเลย *"ก้าวก็รู้ว่าก้าว เดินก็รู้ว่าเดิน นั่งก็รู้ว่านั่ง"* อนารัมมณะแล้วไปนั่ง ไปยืน ไปเดิน เพราะเป็น **"อนะ"รูปนี้ไม่มีอะไรทั้งสิ้น มันมาจากจิต ต้องไปดูที่จิตนั่น**...แล้วใครจะดู?...***เรารู้เอง...อุปาทานอีก*** **ต้องเอาคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใส่เข้าไป** พระพุทธองค์ดูเอง ต้องจำเรื่องนี้ เรื่องนี้สำคัญ ที่อธิบายไปไม่มีใครเขาอธิบายกัน ว่าเราจะดูตรงไหน?...ต้องเอาคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ใส่เข้าไปแล้วพระพุทธองค์จะดู

ถ้าจะพูดถึงอารัมมณะ ก็ยืดยาวไปหมดแต่อธิบายให้ทราบว่าอารัมมณะคืออะไร อารัมมณะเราแปลว่า *"อารมณ์"* ภาษาไทยแปลว่าอารมณ์ แต่ภาษาธรรมไม่ใช่ เราก็แปลว่า *"อารัมมณะ สิ่งที่มายินดีของจิต จิตจะมายินดี"* แต่จริงๆ อารัมมณะเราต้องเข้าใจ **อารัมมณะ คือสิ่งที่เข้ามามองแล้วเขารับ สิ่งที่จิตเข้ารับทั้งหมด ทุกสิ่งที่เห็น ทั้ง ตา หู จมูก ลิ้น กาย แล้วก็ที่ใจ ทั้งหมดนั้นเป็นอารัมมณะหรืออารมณ์** ฉะนั้น คำว่า อารัมมณะ ถ้าเราใส่ไปในสิ่งไหนก็จะเป็นสิ่งนั้น พระพุทธองค์จึงชี้ว่า

อารัมมณะไปจับกับรูป	เรียกว่า รูปารมณ์	หรือ รูปารัมมณะ
ไปจับกับเสียง	เรียกว่า สัททารมณ์	หรือ สัททารัมมณะ
ไปจับกับกลิ่น	เรียกว่า คันธารมณ์	หรือ คันธารัมมณะ
ไปจับกับรส	เรียกว่า รสารมณ์	หรือ รสารัมมณะ
ไปจับกับสัมผัส	เรียกว่า โผฏฐัพพารมณ์	หรือ โผฏฐัพพารัมมณะ

ไปจับกับสิ่งที่รู้ด้วยจิต เรียกว่า ธัมมารมณ์ หรือ ธัมมารัมมณะ

ทั้งหมดพระพุทธองค์ก็จะทรงชี้ว่าที่ไปจับอย่างนี้ พอบอกว่า “รูปารมณ์” ถามว่านี่อะไร?...ปากกา เราบอกว่าตรงนี้คือปากกา เมื่อเรายังไม่รู้ชื่อว่านี้เป็นปากกา ตรงนี้เรียกว่า "รูปารมณ์" ไม่รู้จักปากกา ปากกาที่เห็นเป็นอะไร?...เป็นรูป เป็นรูปยังไม่รู้ว่าอะไร? ปากกาเป็นรูป แต่จริงๆ นั้นก็คือปากกา เป็นอารมณ์ ....อารัมมณะ พออารัมมณะก็ใส่คำว่า “รูป”เข้าไป ก็เป็น“รูปารัมมณะ” ที่จริงอันนี้ก็คือ“อารมณ์” ทุกสิ่งทุกอย่าง เสียงที่พูดไป เสียงก็คืออารมณ์ ที่ออกไปเป็นอารมณ์ ก็ใส่คำว่า “อารมณ์” เขาจึงใช้ว่า “สัททารมณ์” แปลว่าใส่ชื่อเข้าไปว่าเสียงดนตรี ตรงที่เสียงดนตรีก็คือ “อารมณ์” นั่นเอง เสียงนกก็คืออารมณ์ เพียงแต่ใส่สัททะว่าเป็นเสียงอะไร ทุกสิ่งทุกอย่างนั้นเป็นอารมณ์ แม้แต่ความคิดของเราก็เป็น “อารมณ์” คิดทุกเรื่องฟุ้งซ่านทุกเรื่องเป็นอารมณ์ อารมณ์มีถึงไหน? (พูดถึงอารัมมณะ)...ไปถึงนิพพานอารมณ์ คำว่า“นิพพาน” นั่นแหละเรียก “อารมณ์” ใส่นิพพานเข้าไปในนั้น ตัดอารมณ์ออกก็เหลือนิพพาน แล้วเห็นปากกาก็ตัด...ก็รู้ว่านี่คือ “อารมณ์” แล้วตัดคำว่า“อารมณ์” ออกเรียก“ปากกา” นี่(ยกขวดยาหอม)...ก็อารมณ์ ตั้งชื่อเข้าไปว่า“ยาหอมห้าเจดีย์” ไม่ต้องตัดอารมณ์แล้ว ก็คือห้าเจดีย์ นิ้วก็เรียกว่า “อารมณ์”... เปลี่ยนอารมณ์ไปเป็นนิ้ว ก็ไม่ต้องบอกว่าอารมณ์ ที่เขาบอก *“มายินดีของจิต”*...ที่ไม่ยินดีไม่รู้ว่าเป็นอะไร? แสดงว่าที่ไม่ยินดีเขาก็ยินดีหมด แต่ว่าคือชื่อนั่นเอง ชื่อที่ปรากฏทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ที่เข้ามา และสิ่งที่สำคัญก็คือ ธัมมารมณ์ โผฏฐัพพารมณ์ เย็น ร้อน อ่อน แข็ง เย็นก็คืออารมณ์ ร้อนก็คืออารมณ์ ไปบอก *“เย็น ร้อน อ่อน แข็ง ตึง ไหว ไอ อุ่น มากระทบร่างกาย”* เย็นนั่นก็คืออารมณ์ (ร้อน)...อารมณ์ (อ่อน)...อารมณ์ (แข็ง)...อารมณ์ (ตึง)...อารมณ์ (ไหว)...อารมณ์ (ไอ)...อารมณ์ (อุ่น)... อารมณ์ (ธรรมดา)...อารมณ์ (ใดๆก็ตาม)...อารมณ์ แล้วก็ใส่อารมณ์นี้ว่า “เย็น” ไม่ต้องใส่อารมณ์แล้ว เย็นคืออารมณ์ ร้อนก็คืออารมณ์ ไม่อย่างนั้นจะอารมณ์ทั้งหมด พระพุทธองค์ก็จะทรงสอนว่า ใส่ชื่อนี้เข้าไปว่า “เย็น” ไม่ต้องบอกอารมณ์ แล้วไป*บอก “เข้าปฏิบัติ ไปเก็บอารมณ์”* เอาอารมณ์เข้าไปเก็บ...ดีไหม? ถ้าอารมณ์ดี...ก็ว่าดี**!**...ใช่ไหม

ทีนี้เราไปดูเขาเก็บอารมณ์ แล้วอารมณ์ที่เราไม่เคยรู้จัก อารมณ์...ไปเก็บ เอาไปเก็บแล้วพอพูดถึงอารมณ์ที่ไปเก็บ ส่วนมากเราอยู่ในห้อง เวลาจะเก็บอารมณ์ต้องเข้าห้อง เดือนหนึ่งบ้างแล้วภูมิใจ บางองค์อยู่ ๓ ปี...ออกมาทุ่มบาตร ได้ยินข่าวไหม ทุ่มบาตรโมโหเลย เรียกว่าวิชาขึ้นแล้ว ทุ่มโน่น เหวี่ยงนี่ เก็บอารมณ์จริงๆ คือเก็บ โลภะ โทสะ โมหะเข้าไป เขาเรียกศัพท์อบายภูมิ ใช้ศัพท์แบบอบายภูมิ ไปเก็บอารมณ์ **พระพุทธองค์ไม่เคยสอนเลยเรื่องเก็บอารมณ์ รู้แต่ว่าธัมมารมณ์ ธัมมารมณ์ประกอบด้วยจิต ๑๒๑ เจตสิก ๕๒ ปสาทรูป ๕ สุขุมรูป ๑๙ บัญญัติ ๑ นิพพาน ๑** เห็นไหมไปเก็บอารมณ์ ที่จริงเขาเรียกธัมมารมณ์ ธัมมารมณ์เราอยู่โดยไม่รู้คำสอนพระพุทธองค์ ก็เก็บโลภะ โทสะ โมหะ ตลอดเพราะมีจิต ๑๒๑ แล้วเวลาเราเข้าห้องไปเก็บอารมณ์ ตามองเห็นนั่นก็ โลภะ โทสะ โมหะ มองเห็นโน่น เห็นนี่ ก็มีปสาทรูป ได้ยินเสียงก๊อกแก๊กก็เข้าโลภะอีกแล้ว โทสะอีกแล้ว คนมาส่งอาหารอีกแล้ว ส่งช้าไปโมโห อาหารวันนี้ส่งอะไร อาหารกินไม่ลงอีก อยู่ในโลภะอีก...ฉันอาหารเข้าไปก็ไม่รู้! เวลาเข้าห้องโมโหอีก ฉันก็โลภะ รับประทานก็โลภะ อยู่ก็โลภะ โทสะ โมหะ แล้วไปเก็บโลภะ โทสะ โมหะ... ตายก็พอดีเลย แล้วแถมสอบอารมณ์อีก เก็บอารมณ์ไม่ว่า แต่สอบอารมณ์**....เป็นอย่างไร? ไปสอบอารมณ์!** ยังไม่รู้จักอารมณ์เลย คิดอย่างไร ยังไม่รู้จักอารมณ์ แล้วไปสอบอารมณ์ แล้วคนสอบเป็นอะไร? คนไปสอบก็เป็นอารมณ์ อารมณ์เจออารมณ์ อะไรจะเกิดขึ้น ! เราไม่รู้จักเลย เรานี้ก็อารมณ์ เขาก็อารมณ์ ไปถาม...อารมณ์กับอารมณ์คุยกันแล้วไปสอบใคร ยังไม่รู้จักตัวเองเป็นอะไร ยังไม่รู้จักอารมณ์ อารมณ์จะไปสอนธัมมารมณ์ ต้องบอกว่าเป็นอย่างไร พูดผิด พูดถูก อะไรอย่างนี้ไม่ได้ แล้วคนที่จะสอบอารมณ์ เขาไม่ใช่ธรรมดา คนที่จะไปรู้วาระจิต ว่าผิด ว่าถูก และเป็นคนชี้ อันนี้ผิด อันนี้ถูกได้ คนนั้นต้องเป็นอย่างน้อยได้ฌานแล้ว ได้ฌานจนได้ปัญจมฌาน พอได้ปัญจมฌาน ต้องได้อภิญญากุสล เป็นอภิญญาโลกียะ เสร็จแล้วก็ยังรู้ถูกเหมือนกันแต่ถูกไม่หมด แต่ว่าบังเอิญมาเป็นพุทธศาสนา ฉะนั้น ก็ต้องได้อภิญญาโลกุตตระ

ต่อไปนี้...ถ้าต้องตอบๆ อย่างไร? พระพุทธองค์จะทรงชี้หมด เช่น ถามว่า *"อย่างนี้กำลังสอบอารมณ์อยู่!..?* ให้ถามกลับไปว่า "ธัมมารมณ์มีอะไรบ้าง"?..จิต๑๒๑ เจตสิก๕๒ ปสาทรูป๕ สุขุมรูป๑๙ บัญญัติ๑ นิพพาน๑ อย่างนี้จะสอบแล้ว สอบอารมณ์ที่จริง

เปล่า...ก็ไปจำ จำได้ไหม?...จำได้ ต่อไปก็ว่า จิต๑๒๑ ประกอบด้วยกามาวจรจิต๕๔ รูปาวจรจิต๑๕ อรูปาวจรจิต๑๒ โลกุตตระจิต๔๐ แล้วก็บอกว่าโลภะจิตมี ๘ ดวง มีเจตสิกเท่าไร? ดวงหนึ่งมีเจตสิกเท่าไร? แต่ละดวงมีลักขณาทิจตุกกะอย่างไร? แล้วจะมีการทำงานอย่างไร? มีอารัมมณะอย่างไร? **สิ่งที่เราคิดทุกอย่าง ชื่อทุกชื่อก็คืออารมณ์ทั้งสิ้น**

"โสมะนัสสะสะหะคะตัง ทิฏฐิคะตะสัมปะยุตตัง อะสังขาริกัง กามาวะจะระ อะกุสะละ โลภะมูลจิตตัง"...เป็นอารมณ์ ถามว่าได้ "วิตักกะ วิจาระ ปีติ สุขะ เอกัคคะตา สะหิตัง สะสังขาริกัง ปะฐะมัชฌานะ รูปาวะจะระ มะหากุสะละจิตตัง"...เป็นอารมณ์ ชื่ออารมณ์ แล้วไปสอบอะไรอารมณ์เขา แสดงว่าเราเหนือหรือยัง อย่างน้อยไม่เป็นพระอรหันต์ก็เป็นพระพุทธองค์ ไม่ใช่ธรรมดา...ไปสอบใครเขา ไปสอบส่งเดช ก็ผมเคยถูกสอบมาแล้ว ผมก็ซักอาจารย์ที่สอบนั่นแหละ ขนาดผมยังไม่รู้อะไร ผมก็ซักถามต่อแล้วท่านถามอะไร ท่านได้อะไรแล้ว? ท่านจึงรู้วาระจิตของผมว่าคิดอะไร ผมก็ถามไปเรื่อย ท่านก็เลิกสอบผม..บอกไปเถอะ แล้วท่านรู้อะไร ท่านรู้ ท่านบอกผมสิว่าตอนนี้ผมกำลังคิดอะไรถึงมาสอบผมได้ ต้องบอกมาถ้าอย่างนั้นไม่ต้องสอบ ผมรู้ของผมเอง สอบเป็น.ไปได้อย่างไร...สารภาพบาป ทำมาถามว่าทำผิดอะไร เรื่องอะไรก็รู้แล้วไม่ต้องสอบบอกมาเลย เมื่อคืนนี้ทำอะไรบ้าง วาระจิตแต่ละวินาทีบอกมา แล้วผมจะเชื่อเมื่อคืนผมคิดอะไร ผมก็จดไปเรื่อยว่าคิดอะไร เดี๋ยวจะเตรียมถูกสอบ ผมก็บอกเวลานี้เมื่อ ๒๐ นาฬิกา ๑๕ นาที ผมกำลังคิดอะไร เอามือไปจับอะไร ผมก็ถามว่าลองดูสิที่มาสอบผมสอบผมต้องรู้ก่อน ไม่ต้องมาสอบ ไม่ต้องมาบอกอย่างนี้ บอกให้เสียเวลาทำไม สอบอารมณ์ไปสอบอะไร แล้วผมจะไปรู้ว่าอาจารย์คิดอะไรอยู่ ผมจะไปรู้ เดี๋ยวผมเกิดสอบอาจารย์ขึ้นมาบ้างจะทำอย่างไร เพราะผมเคยไปสอบที่ว่าเป็นพระอรหันต์ มันเรื่องเยอะผมจึงเล่าน้อยๆ นิดๆหน่อยๆ ไม่ต้องเล่าแล้ว เรื่องเก่าเล่าใหม่ เรื่องเก่าก็ยังไม่เล่าอีกเยอะ คือเรามาสิกขาตามนี้มันใช่อย่างเดียว ผมมาเจอแล้ว...ใช่ๆ ที่ผมต้องการรู้ เราก็ไม่ได้ว่าใครนึกอยากจะไปสอบอารมณ์ใครก็ไปสอบเถอะ แล้วถ้าเป็นพระสอบอารมณ์...นี่ตายอย่างเดียว ไม่ได้อยู่เป็นสุขเลย อย่างน้อยได้ฌาน แล้วเกิดฌานก็ไม่ได้...ตายอย่างเดียว

ฉะนั้น “อย่าสอบอารมณ์” เพราะเราไม่ได้สิกขาคำสอนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พอมาถึงก็สอบอารมณ์เป็นอย่างไร เดินเป็นอย่างไร นั่งเป็นอย่างไร ก้าวกี่ระยะ...ตายแล้วพอดี ที่ผมพูดนี่ผมทำไม่ใช่ว่าไม่ทำ เจออาจารย์สอบอารมณ์ ผมก็โดนสอบมาแล้ว แต่ผมสอบอาจารย์ ปากคุยสองต่อสอง อาจารย์ไม่ต้องพูด ตั้งแต่คราวเดียวเท่านั้นเองแล้วก็ไม่ต้องเจอกับผมอีกเลย ผมไปทาง อาจารย์ก็ไปทาง อาจารย์ไม่มาเห็นหน้าผมไม่ต้องแล้ว จำหน้าได้...”คนนี้”

คือทุกชื่อเป็นอารมณ์หมด ก็คือแต่ละชื่อ พระอรหันต์ก็คืออารมณ์ ที่เป็นพระโสดาบัน ที่เป็นดวงแต่ละดวงนั้นก็คืออารมณ์ทั้งสิ้น แล้วไปสอบอะไร ก็อารมณ์ไปสอบอะไร อารมณ์เจออารมณ์ บอกแล้วว่า**คนไม่รู้สอน แล้วคนไม่รู้ฟัง คนไม่รู้ไปสอบกับคนไม่รู้...ที่ตอบ ไปด้วยกันทั้งคู่ ไปสอบกันได้อย่างไร ไม่รู้จักเลยอารมณ์ ว่าจิตแต่ละดวงก็อารมณ์** ถามมันก็อารมณ์ขึ้นมาแล้ว ก็เลยกลายเป็นภาษาไทยว่า *“อารมณ์ดีอารมณ์เสีย”* ถามไปถามมาโทสะเป็นอารมณ์ โลภะเป็นอารมณ์ โมหะเป็นอารมณ์ทั้งหมดอารมณ์ หมดเลย ไปสอบอะไร ต่างคนต่างมีอารมณ์ อารมณ์สอบอารมณ์แล้วจะได้อะไรขึ้นมา ได้อารมณ์กำลังสอง ดีไม่ดี เดี๋ยวคนไม่รู้ทั้งคนสอบคนถาม แล้วคนที่อดข้าวด้วยอย่าไปถามอะไรมาก อดข้าวแล้วยั้ว ข้าวเป็นอารมณ์ไหม ?...เป็นอารมณ์

(ถาม) .... *ไม่ได้ยิน* .... (ตอบ) ไม่ได้ ได้โมหะ โลภะ (ถาม) .... *ไม่ได้ยิน* .... (ตอบ)ลงไม่ได้มันยึดหมด ที่ว่าต่อไปตรงนี้ที่ทำอะไรไม่ได้ เป็นโมหะอย่างเดียว อัปปหาตัพพะ แปลว่ารูปนี้ไม่เกี่ยวกับการทำสมถะ วิปัสสนา

(ถาม) .... *ไม่ได้ยิน* .... (ตอบ) ไม่ทำ และรูปนี้ไม่ใช่เป็นตัวสำเร็จพระอรหันต์ด้วย ที่เราทำเห็นเวทนาตรงนี้ เวทนาจะเป็นเรื่องอีกแล้ว พอนั่งปวดเมื่อยบอกเวทนาดับ เอาอีกแล้วให้เห็นกายอีกแล้วตายอย่างเดียว นี้ไม่เกี่ยวเลย ทรมานร่างกายอีกต่างหาก เดี๋ยวเป็นเรื่องอีก บอกแล้วเวทนา ตรงนี้ที่รูปไม่เกี่ยวเลย ไม่เกี่ยวกับการที่จะได้ฌาน ไม่เกี่ยวกับโลกุตตระ ไม่ต้องทำหน้าที่ปวดก็....*ปวดหนอๆ* เมื่อยก็...*เมื่อยหนอๆ* อะไรแล้ว ! ก็ยังไม่รู้จักรูปนี้เลย รูปเป็นอัปปหาตัพพะยังไม่ถึงเดี๋ยวก็ค่อยถึง **อนารัมมณะแปลได้อย่างเดียวว่ารูปนี้ไม่ใช่ตัวรับอารมณ์ คือไม่ได้ทำงานแบบ จิต เจตสิก รูปนี้ไม่ได้ทำงาน**

แต่รูปนี้เป็นตัวรับใช้ของจิต เจตสิก ให้ไปทำกรรม ให้ใช้ไปนั่งภาวนาอะไรเขาทำจิต แต่ตัวเขาเองไม่มีผล

ถ้าเป็นพระอรหันต์ต้องเป็นพระธาตุ รูปนี้เป็นพระธาตุ ** รูปนี้ไม่ใช่พระอรหันต์ **รูปนี้เป็นพระธาตุ จากธาตุมหาภูตรูป๔ รวมตัวมาเป็นพระธาตุ ** แต่ไม่ใช่รูปนี้เป็นพระอรหันต์ ถ้าเป็นพระอรหันต์ไปนิพพานรูปต้องไปด้วย รูปนี้ไม่ได้เป็นพระโสดาบัน **พระโสดาบันดับรูปกับดับจิต ดับจิตไปแค่ ๕ ดวง แล้วไม่สร้างรูป** ดับจิตไม่สร้างรูป พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์ เช่นเดียวกัน ถ้าเป็นร่างกายนี้เราเป็นพระอนาคามี แสดงว่า *"เราไปเป็นพรหม...เราต้องไปทั้งกายนี้! เพราะกายนี้เป็นพระอนาคามี!"* พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า ถ้าเป็นอนาคามีต้องไปอยู่ชั้นสุทธาวาส ฉะนั้นต้องไปทั้งกายไหม?...แต่เนื่องจาก**กายนี้เป็นอนารัมมณะ** จึงไม่ได้เป็นพระอนาคามี ถ้าจะเป็นๆ ที่จิต ถอดเป็นดักแด้ ถอดแล้วถอดอีก สร้างแล้วสร้างอีก สร้างแล้วก็ถอดแล้วก็ไป จิตตรงนั้นก็คือจะไป เขาไปสร้างเสร็จ เขาไปแล้ว เขาทำว่า *"ฉันมีหน้าที่ของฉัน...อยากจะไป...มานี้เรามีแต่จิต"* มาได้ไหมตรงนี้?...มาไม่ได้ เรามีแต่จิต เราไม่มีอนารัมมณะมาไม่ได้ อยู่กับบ้านนั่นเอง คนที่ไม่มีจิตวิญญาณอยู่ก็เฉยๆ เรียกไม่มี life... ไร้ความรู้สึก แล้วก็มองเฉยๆ เป็นอะไรแล้ว เป็นอาการของใครแล้ว ถึงอนารัมมณะที่นิ่งๆ มองอะไรก็มองอย่างเดียว อาการนี้ แล้วที่เป็นนั่นไม่ใช่รูปจิตเขาเป็น

ฉะนั้น "อนารัมมณะ" **รูปนี้เป็นอนารัมมณะ ก็คือไม่มีหน้าที่รับอารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น** โกธรก็มารับไม่ได้ โลภรับไม่ได้ แต่บังเอิญเราอยากซื้อแหวนเพชร จิตไปบอก *"ให้ไปซื้อ แล้วมาใส่สวยดี ตรงนี้ต้องทับทิม ตรงนี้ต้องไพลิน ตรงนี้ต้องเพชรเม็ดใหญ่ๆ ตอนนี้ใส่เพชรมานานแล้ว เบื่อแล้ว เอาทับทิมดีกว่า เอาให้ใหญ่ๆหน่อย"* เดินไปก็ชี้นิ้วกลัวใครไม่เห็น เดินแขนกางเลย นึกว่าเขาเป็นอะไร นึกว่าอาการไม่ดี เดินอย่างนี้ ถ้าใส่นิ้วไหนก็นิ้วนั้นชี้อยู่อย่างนี้ นี่คืออารัมมณะที่อยู่กับจิต แหวนเพชรเป็นอารัมมณะ ทุกอย่างที่มันปรากฏ แต่ว่ารูปนี้มันละลงไม่ได้จึงเรียกว่า อนารัมมณะ แต่รูปนี้ที่เป็นอารัมมณะเพราะเป็นการรับรู้ของจิต ถ้าเป็นรูปแล้วนี้เป็น อนารัมมณะ **ไม่ใช่สารัมมณะที่รับอารมณ์ได้** รูปของเรานี้รับอารมณ์ได้ไหม?...แหวนเพชร สุนัข ที่มีอยู่ทั้งหมดเขารับอารมณ์ไม่ได้เพราะรูปนั้น แต่ว่าจิตที่มารับ เวลาเราจะจับปลา ปลาดิ้นหนี มันรู้ แสดงว่ามันมีจิตจึง

ดิ้นหนีเรา พอเห็นปลา..."มาๆ"...มาทุบหัวทันที...ให้มา พอเห็นเราว่ายมาให้ทุบหัว แต่นี่...เราต้องค่อยๆ จ้องๆ มันไม่มีมาใช่ไหม แสดงว่ามันมีจิตแล้ว

(ถาม) ...*ไม่ได้ยิน* ... (ตอบ) มีจิตเรียกถึงกัน เป็นเจ้าเงาะ ฉะนั้น คำว่าอนารัมมณะในตัวของเขาเองมีรูป๒๘ เรียกกายานุคตธรรม มีระบบร่างกายของเขาเท่านั้นเอง อันนี้คือกายานุคตธรรม ปลา สัตว์ทุกชนิดก็กายานุคตธรรม เทวดาก็กายานุคตธรรม สัตว์นรกก็กายานุคตธรรม แต่สิ่งที่ทำนั้นก็คือจิต แต่ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นอารมณ์ทั้งสิ้น ที่ในกรณีนี้ **รูปที่เป็นเอกมาติกาวิภาครูป เพราะอนารัมมณะที่ไม่ได้มีโอกาสไปรับแทนจิต** *ถ้าจิตไม่อยู่แล้ว คนตายไปแล้วมาแล้วค่อยคุยกับศพเลย "ตายแล้วเป็นอย่างไร บอกซิว่าจะเน่าเมื่อไหร่ ก็พูดมา เพราะว่าถ้าเป็นอารัมมณะ...ศพพูดได้เลย เพราะยังมีจิตอยู่ใช่ไหม?...ไม่มีจิต แต่เคยมีจิต อย่างนั้นคนตายก็พูดได้ เพราะเคยมีจิตแล้ว มันก็แทนจิตพูดแทนจิต ทีนี้ถ้าอารัมมณะรูปแทนจิต นี่(ยกแขนขึ้นมา)ก็คุยกับแขนเข้าไป "เป็นอย่างไรแขน...ฟังแล้วก็ตอบมา" แขนก็ต้องตอบไหม?...อารัมมณะเพราะแทนจิต ก็ต้องตอบมาคุยกันไปคุยกันมา...* แสดงว่ามีอาการอะไรนี่ นั่นก็คืออารัมมณะ เป็นความหมายอย่างนั้นว่าทุกสิงทุกอย่างมันเป็นกายานุคตธรรม มันไม่ได้เป็นตัวรับรู้ใดๆ แทนจิต เจตสิก จึง **ไม่เป็นสารัมมณะ แปลว่าทำหน้าที่แทนจิตได้** มันทำหน้าที่ไม่ได้ จิตจะสั่งก็สั่งอะไรไม่ได้ ทีนี้เป็น อนารัมมณะ สัตว์ทุกชนิดมีระบบบริหารร่างกายของเขาเอง เขาเรียกกายานุคตธรรม

๘. อัปปหาตัพพะ มาถึงสำคัญแล้วว่า รูปนี้ไม่พึงละพึงประหาร นั่นก็คือไม่ควรละกิเลสด้วยรูป รูปเขาไปละกิเลสได้อย่างไร? กิเลสของรูปคือเมื่อยต้องให้เห็นเวทนาเวทนาเดี๋ยวเรื่องยุ่ง **อัปปหาตัพพะแปลว่ารูปร่างนี้มันไม่เกี่ยวกับการจะสละกิเลส** ไม่ต้องอาสวะ ไม่ต้องโอฆะ โยคะ ไม่ต้องสังโยชน์ รูปนี้ไม่เกี่ยวกับโลภะกิเลส โทสะกิเลส โมหะกิเลส มานะกิเลส ทิฏฐิกิเลส วิจิกิจฉากิเลส ถีนกิเลส อุทธัจจกิเลส อหิริกกิเลส อโนตตัปปกิเลส แปลว่ารูปนี้ไม่เกี่ยวอะไรเลยสักอย่าง ว่า *"เราอยากกินเพราะรูปมีกิเลส!"*... รูปไม่เกี่ยวเลย ไม่พึงละ ยกเว้นไปดูรูปว่า มันจะเป็นอย่างไร?...รูปมันจะเน่า...จะเปื่อย...จะปวด...จะเมื่อย มันเป็นเรื่องของรูปเขา แต่เราไปกำหนดว่า *"รูปเมื่อย รูปปวด ดับ"*... ไปดับอะไร? เราจะไปดับอะไร? มันเรื่องของกายานุคตธรรมเขา แล้วบอกต้องทำอย่างนี้

"เดินอย่าไปเดินไว ต้องค่อยๆ ยก"... ไปเกี่ยวอะไร ที่ไหน? ต้องรู้เลยว่ารูปนี้จะทำอย่างไร จิตนี้เขาทำอย่างไร? เพราะสิ่งที่เป็นตัวที่จะต้องทำนั้นก็คือเรื่องของจิตนั่นเอง ส่วนมากเราไปนั่ง ผมไปนั่งกับสำนักปฏิบัติ สมัยก่อนก็ชอบไปที่โน่นที่นี่ ไปสำนักที่เขานั่งแล้วไม่ขยับ เราไปก็มีคนไปด้วย ถ้าเรานั่งขยับแพ้เขา ฉะนั้น อย่าเช่นนั้นเลย สำนักนี้ต้องนั่ง นั่งแล้วต้องให้เวทนาดับ เขาบอกให้เวทนาดับ วิธีจะผ่านเวทนาอย่างไร...ก็นั่งอยู่ตรงนี้แหละ นั่งอยู่ตรงนี้อย่าขยับ ไม่เห็นเวทนา ๓ ชั่วโมงปวดรวดร้าวไปหมด ทั้งตัวสั่นพับๆ เลย แต่สั่นไม่มากถ้าสั่นมากเขารู้ว่าเราทนไม่ไหว เราก็ค่อยๆ กัดฟัน ด้วยความที่เราเคยนั่ง ๗-๘ ชั่วโมงมาแล้ว เรื่องอย่างนี้ไม่เป็นไร แต่บังเอิญนั่งแล้วมันไปขัดอะไรไม่ทราบ ก็เลยปวด แค่ ๒ ชั่วโมงเท่านั้นเอง ปวดหนักแล้ว คืออย่างน้อยที่นี่ต้อง ๓ ชั่วโมงถึงผ่าน ถ้า ๒ ชั่วโมงขยับขาเป็นไม่ผ่าน เราก็เป็นอาจารย์เก่าเรื่องอะไรไปยอมแพ้นั่งไม่ยอมแพ้ ลองดูซิ นั่งไม่ยอมแพ้คนอื่น แล้วมันเป็นอะไร? มันทำด้วยโลภะ เดินไปไม่ยอมหยุด ให้มาก แล้วถ้าดินไม่บุ๋ม...ไม่เลิก เดินจงกรมไปเรื่อยๆ ให้เขาเห็นว่าเราเดินจนดินบุ๋ม ก็อาจารย์เขาบอกต่อๆ มาว่า *"ถ้าจะปฏิบัติธรรมได้ผลต้องเดินจงกรม เดินไปทั้งวัน ทั้งคืนดินไม่บุ๋มยังใช้ไม่ได้ คนเดินถ้าบุ๋มไปสักข้อมือหนึ่งแสดงว่าเริ่มใช้ได้"* แล้วใครจะไปเดินถึงขนาดนั้น เดินเมื่อไรมันก็ไม่สึก สึกน้อยมาก ให้เห็นแต่รอยๆ อย่างนั้น ยิ่งเดินบนหินอยู่ด้วย แล้วเมื่อไรจะสึก ต้องเดินบนดินเดี๋ยวอาจารย์ว่าเราไม่เก่ง เราก็ไปทำที่เดินจงกรมเดินไปเดินมา เดินมาเดินไป เดินอยู่อย่างนั้นเองเพื่อให้ดินบุ๋ม พอไม่บุ๋มก็เอาเท้าสั้นกด บอกแล้วผมทำทุกเรื่อง บอกแล้วว่าเขามีที่ไหน ไปนั่งสัก ๓ ชั่วโมงให้เห็นเวทนา เราไม่รู้จักคำว่าเวทนา เวทนาคืออะไร? เราไปดูที่กาย *"กายนี้มันปวดเมื่อยเป็นของธรรมดา"* เป็นพยาธิ การปวดเมื่อยของร่างกายเป็นพยาธิกายานุคตธรรม มันเป็นเรื่องของระบบกายไม่ได้เกี่ยวเลย

สมัยก่อน เมื่อปี ๒๕๑๓ ไปพบหลวงพ่อท่านหนึ่ง ผมไปว่าหลวงพ่อ "ทำผิดเดี๋ยวคอยดูต้องผ่าตัด" ปี ๒๕๑๓ ท่านยังไม่ดัง ท่านยังไปนั่งที่สุสานไตรลักษณ์ แล้วไปนั่งที่เมรุ ฝนฟ้าตก ท่านก็ไปนั่ง ฝนเปียก แดดออก ก็นั่ง ท่านนั่งทนมาก ท่านยอดเลย แต่หลวงพ่อก็ทำให้ผมได้คิด ผมก็บอกหลวงพ่อ แล้วไม่มีใครเชื่อว่าหลวงพ่อต้องเข้าโรงพยาบาลผ่าตัด แล้วก็จริง ไม่นาน ผมไปเยี่ยมท่าน ตอนหลังท่านก็ผ่าตัดเพราะนั่ง

กระดูกงอ แล้วท่านก็ไม่ฉันอะไร ท่านก็ฉันแต่ขนมปัง แล้วพอปี ๒๕๑๓ คนมาเต็มเลย มีคนกระซิบว่าอาจารย์จากกรุงเทพฯ มา ท่านถามว่าชื่ออะไร ชื่ออาจารย์สุชาติ ท่านเอาขนมมาให้ ๕ เม็ด แล้วผมจะรับประทานไหม ท่านไม่ให้ใครง่ายๆ ให้ผมคนเดียว ในคณะคนที่มา มา ๖๐-๑๐๐ คนที่ในธรรมสังเวช ท่านให้ผมคนเดียว ขนม ๕ เม็ด พร้อมกับริบบิ้นสีแดง ๑ อัน ผมได้มา ตอนนั้นผมเก่งผมให้คนอื่นต่อ ผมไม่เคยกิน เก่งแล้วนี่แหละ แล้วหลวงพ่อก็ทำให้ผมต้องกลับไปขอขมาท่าน เพราะว่าผมไม่เห็นหลวงพ่อท่านอยู่ข้างใน ก็ไปกราบหลวงพ่อ...ไม่เห็น บอกว่าหลวงพ่อแน่จริงใช่ไหม (ผมนี่กำลังจะไปนรก) หลวงพ่อแน่จริง ๗ ปีให้ผมมาขอขมาสิ พูดในใจว่า ๗ ปีหลวงพ่อแน่จริงเอาให้ผมไปขอขมา ตอนนั้นเรายังเก่งอยู่ เราไม่ยอมใครอยู่แล้ว ก็ไป เพราะอาจารย์เราบอก *"หนึ่งไม่มีสอง ต้องวิชานี้"* ก็วิชาเก่ง เราก็ไม่นึกว่าจะมีคนเก่งกว่าเรา พอ ๗ ปี ผมก็ได้คิด ๗ ปี ตอนนั้นท่านเริ่มค่อนข้างจะดังแล้ว กุฏิหลังที่ท่านอยู่ ท่านจะปิดหน้าต่างหมดเลย พอผมรู้ตัวว่า ถ้าไม่ดีแน่ คือตอนทำก็เลิศ ก็ชักจะไม่ใช่เลิศแล้ว ต้องไปขอขมาดีกว่า ผมก็ไปยืนที่หน้าต่าง แล้วผมก็ไปยกมือพนม พูดในใจกลัวคนได้ยิน "หลวงพ่อครับผมมาขอขมาโทษแล้ว ถ้าหลวงพ่อได้ยินผมพูด ออกมารับหน่อย" ผมก็ไปยืนอยู่ที่หน้าต่าง หน้าต่างก็ปิด ปิดหมด ไม่มีใคร ผมก็แอบไปยืนคนเดียว กลัวคนจะรู้ พอไปยืนหลวงพ่อเปิดหน้าต่าง มีขันมีไม้มะยม ท่านพรมน้ำมนต์ให้แสดงว่าที่ผมทำจะต้องผิดอะไรแน่นอน ตั้งแต่นั้นทำให้ผมได้คิด ตั้งแต่นั้นมาทำให้ผมได้คิด ผมได้คิดประมาณปี ๒๕๑๓ ว่าวิชาที่ผมทำมาน่าจะผิด น่าจะต้องมีอะไรที่แปลกปลอม ที่เราไปนั่งอย่างเดียวถึงเป็นอย่างนี้ ตั้งแต่นั้นมาผมก็พยายามค้นคว้า แต่ก็ยังคงทำที่ทำอยู่อีก หนักๆ มันน่าจะไม่ใช่ ก็ไปสำนักต่างๆ ตอนนี้ที่ผมต้องจรไปสำนักกัมมัฏฐานทั่วประเทศ เหตุที่ต้องไปศึกษาทั่วประเทศก็เพราะว่าหลวงพ่อ...นี่ล่ะ คือผมนี้ทำอะไรได้หมด อยากจะได้พระธาตุพระธาตุมา อยากจะเห็นพระธาตุๆ เสด็จมา พระทองคำก็ได้ ได้หมดทุกอย่าง พระสีดำมืด ผมบอกข้างในเป็นทองคำ ขัดมาเป็นทองคำ อย่างนี้จะไม่เก่งได้อย่างไร จะไปทิศนี้ก็ไปได้หมด ท่านพระอาจารย์... ท่านหนึ่งมีอะไรดีๆ ก็จะใส่กรงอย่างดี ผมก็ไปได้อย่างนั้นมา แค่ผมนั่งไม่กี่คืน ผมก็ได้มาแล้ว แล้วมาเจอหลวงพ่อ...ท่านนี้ ผมหยุดชงักเลย แต่ยังไม่ชงัก ผมไม่เคยบอกลูกศิษย์ท่านเลย ที่ว่าเป็นหลานของหลวงพ่อ... ว่าผมได้รับอะไร

จนบัดนี้ก็ไม่รู้เขายังอยู่หรือเปล่า ผมก็พูดในอากาศฝากไป ฝากไปในอากาศ ผมไม่เคยบอกเขาเลย ว่าผมเจออะไรกับหลวงพ่อ... ตั้งแต่นั้นมาผมก็เริ่มคิดว่า ที่ผมทำถูกหรือผิด หลังจากนั้น เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ผมไปสำนักทุกสำนักในประเทศไทย ไปหมดเลย ผมไปแอบปฏิบัติมาแล้ว ไปทำจิตอยู่ที่นี่มาแล้ว แล้วผมบอกว่านี่โมหะแท้ๆ ก็ไปทำมาหมดแล้ว ไม่ว่าจะมีที่ไหนทำหมด

หลวงพ่อรูปหนึ่ง มี...*พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์?..!..เอาน้ำมา เอาพระพุทธรูปใส่ลงในน้ำ ถ้าศักดิ์สิทธิ์ให้ลอยขึ้นจากน้ำ*" ผมไปคุยหลวงพ่อท่านนี้ ท่านไม่เคยพูดอะไรให้ผมฟัง ผมโต้กับหลวงพ่อ... พอท่านพูดอย่างนี้ ผมก็ใส่ข้อธรรมไป จากนั้น พอเจอผมบอกให้ไปหา ท่านอยู่จังหวัดเลยให้ผมไปหา ผมก็ยังไม่ทันได้ไปหา แล้วต่อมาท่านเป็นมะเร็ง ลูกศิษย์*บอก "หลวงพ่อเป็นพระพุทธเจ้า"*...ตายเลย เคารพกันแบบนั้น ผมเคารพหลวงพ่อ ผมรับมาเทศน์ที่กระทรวงอุตสาหกรรม แล้วซักถามหลวงพ่อ... หลวงพ่อพูดที่อื่นอย่างหนึ่ง มาถึงกระทรวงพูดอีกอย่าง เพราะว่าผมกำกับกันมาแล้ว ขนาดผมยังไม่รู้เรื่องพระอภิธรรมเลย ขณะนั้นยังปฏิบัติแนวมิจฉาทิฏฐิอยู่ แต่ก็เก่ง ผมถึงบอกว่านี่เป็นโลภะ แล้วก็รู้ได้หมด ตอนนี้ผมรู้แล้ว ผมทำอะไร ถึงอธิบายได้อย่างไม่กลัวนรกเลย **ที่ว่าได้ฌานได้อะไร คือได้จากโลภะโดยเอกัคคตามาจับโลภะ นิ่งแล้วรู้หมดเลย** พอมาได้หลักธรรม อ้อ!...ใช่แล้ว ตอนนั้นเราไม่รู้ เรานึกว่าเราเก่ง

อัปปาหาตัพพ เป็นรูปที่ไม่พึงละพึงประหาร เวทนา ที่อยากจะตัด คือเข้าใจแล้วนะว่ารูปทั้งหมดนี้ไม่เกี่ยวเลย จะทำกัมมัฏฐานวิปัสสนาไม่เกี่ยวกับรูปเลย ผมถึงบอกคณะนี้เป็นอย่างไร?...ง่วง ใคร่นอน...นอน ไม่ใช่ว่าถีนมิทธะ นั่งหลับ...หลับ จะหลับจะตื่น *ถีนมิทธะคุ้มครอง อะไร?*..ถีนมิทธะคุ้มครองไหม?...ไม่มี อันนี้เป็น**ถีนมิทธกายานุคตธรรม ไม่เกี่ยวกับนิวรณ์ ไม่เกี่ยวกับกิเลส ร่างกายเขาต้องพักของเขา** ไม่เกี่ยวกับกิเลสนั่งหลับเข้าไปเถิด ฉะนั้น เวลาที่เราได้เข้าใจแล้วนี้ ถ้านั่งเมื่อย ยืนเมื่อย เดินเมื่อย...นอน ทำไปแต่อย่าเลิกทำ ทำไปเรื่อย ทีนี้ถ้าลักษณะที่ดี ลักษณะที่เรานั่งนี้ ถ้าเมื่อไรกายปัสสัทธิเขาทำงานเขาจะนั่งนาน ผมนั่งครั้งแรก (พูดภาษาไทยว่า กัมมัฏฐาน) ผมนั่ง ๑ ชั่วโมง มานั่งตอนเย็นกำลังมัวตาด้วย พอนั่งอาจารย์ก็ว่าภาวนาเข้าไป ภาวนาให้นึกนิมิต เท่านั้น ที่ไหนได้ ๕ นาทีเท่านั้นเอง ยุงเพียบเลย ยุงฝั่งธน ที่ไปปฏิบัติเขาอยู่ฝั่งธน ไปนั่งแค่ ๕ นาที ยุง

เต็มแขนเลย แต่กลัวเขาจะรู้ว่าบาปหนา สมัยก่อน *"ถ้าใครถูกยุงกัด คนนั้นบาปหนา"* เรารู้มาแบบนั้น ฉะนั้นพอนั่งเมื่อปี ๒๕๑๐ พอนั่งปั๊บ...ยุงกัดเลย นึกในใจบาปหนา ผมก็ดูคนที่นั่งข้างผมเป็นผู้หญิงแล้วข้างๆ ก็ผู้หญิงและผู้ชายอีกคนเป็น ๔ คน นั่งกันวันนั้น พอนั่งเสร็จแล้ว ผมก็ฟังคนข้างๆ เขาขยับเมื่อไร ผมก็จะขยับ จะไปภาวนาอะไร ไม่ได้ภาวนาเลยยุงกัด บอก *"ภาวนาไว้ ระลึกไว้ ภาวนาไว้ นึกนิมิตไว้"* ถ้านิมิตแล้วอย่างนี้ ผมไม่สนใจ...ยุงกัด...ยุงกัด...กัดฟันกรอดเลย จะไปสนใจอะไร ยุงกัด เต็มพรืด ผมก็เหลือบตามองดู ผมมองดูตาอาจารย์ ไม่รู้ลืมตา หรือหลับตา ยุงเพียบกัดเต็มหมดเลย แต่ข้างๆ เขาไม่ขยับ พอเราขยับ แสดงให้เขารู้ว่าเราบาปหนา จะให้เสียชื่อ เสียภูมิไหม?...เรื่องอะไรจะไปทำ ทนไป ๑ ชั่วโมง หลวงพี่บอก *"แหมเมื่อกี้ไม่ได้เปิดพัดลม"* หลวงพี่ก็เอาผ้ามาลูบปัดตัวแสดงว่ากัดหลวงพี่แล้ว ผมไม่เคยพูดจนบัดนี้ นี่พูดอาจจะครั้งแรกว่าหลวงพี่ถูกยุงกัด ท่านก็เอาผ้าเช็ดหน้าสีเหลืองๆ ท่านก็ปัดแค่นั้น ท่านไม่พูดว่าถูกยุงกัด แต่ว่าแสดงอาการนั้นคือถูกยุงกัดแล้ว มาบอกว่า "ไม่ได้เปิดพัดลม" ท่านคงจะกลัวเหมือนกัน เพราะในสมัยนั้นรู้เหมือนกันหมดว่า *"คนปฏิบัติกัมมัฏฐานยุงไม่กัด งูก็ไม่กัด"* แต่ปรากฏว่าอาจารย์ผมถูกงูกัด ผมยังพาไปฉีดยาที่เสาวภา อาจารย์เคยบอกว่าคนมีบุญยุงก็ไม่กัด มดก็ไม่ขึ้น งูก็ไม่กัด แต่ที่ไหนอาจารย์ผมถูกกัดทั้งยุงทั้งงู ผมยังไม่เคยถูกงูกัดเลย

ต่อมาพอเดือนกว่า คนนี้(คนที่เคยนั่งกัน ๔ คน) พอผมรู้จัก ผมก็อนุโมทนา *"พี่มีบุญมาก วันแรกที่เจอกัน พี่ไม่ถูกยุงกัดเลย"... "อ้าว ! พี่จะอนุโมทนาน้อง นึกว่ายุงไม่กัดน้อง ยุงมันกัดพี่"* เลยโดนทั้งคู่ ผมเลยรู้ อ้อ ! ยุงมันไม่ได้เว้น เขาก็มาสารภาพเหมือนกัน เขานึกว่าเขาก็บาปหนา ยุงมันกัดเขาแล้วเขาไม่เห็นผมขยับ แสดงว่าผมมีบุญมากกว่าเขา เห็นไหมนี่คือ "อัปปหาตัพพ" ที่ยุงกัดนี้เป็นรูป เขาไม่รู้เรื่องหรอก แต่ว่าจิตเขารู้เรื่อง กายวิญญาณเขาทำ ฉะนั้นรูปของเราทั้งหมดนี้ เป็นระบบธาตุ ถ้าเรารู้อย่างนี้ เราจะปฏิบัติธรรมได้ก้าวหน้า เราจะแยกแยะได้ออก จะค้างอัปปหาตัพพไว้ก่อน และก็จะเกี่ยวกับ อัปปหาตัพพ คือ เวทนา (จะพูดตรงนี้) เวทนาที่เราทำผิดกัน ที่เราทำผิดสอนผิดตามสำนักต่างๆ สอนเรื่องเวทนาที่กายสอนผิดตรงนี้ ถ้าเราไม่รู้ เราจะรู้ได้อย่างไรว่า อัปปหาตัพพคืออะไร?

.....

วิถีมนุษย์คือผู้ไม่รู้สถานะของตนเอง โลกจึงวุ่นวาย ขัดแย้ง ทำลายล้าง

เมื่อมีอาการครบ ๔๒ ปุถุชนขณะที่อยู่ในท้องแม่ ก็แสดงอาการของความ โลภ, โกรธ (ดิ้น, กระทุ้งท้อง), หลง เมื่อคลอดออกมา แล้วก็เต็มไปด้วย โลภ โกรธ หลง

ปุถุชนทุกคน ในโลก

คนส่วนมากเข้าใจ ว่าตนเอง เป็นมนุษย์ผู้ประเสริฐ จึงหลงตัวเอง

กุสลมหาวิบาก ผลความดีในอดีต ทำให้เกิดเป็นคน

ตกอยู่ภายใต้

เมื่ออยู่ในวัยเด็ก, วัยหนุ่มหรือแก่ จะหมกมุ่นอยู่กับการศึกษาตั้งแต่ระดับประถม ไปถึง ระดับปริญญาตรี , โท, เอก ขณะเดียวกัน ความ โกรธ โลภ หลง ก็จะเพิ่มตามวุฒิ ตำแหน่ง อำนาจ ยิ่งมีวุฒิ ตำแหน่ง อำนาจสูงขึ้นเท่าไรก็จะหงุดหงิดง่าย โมโหง่าย เอาแต่ใจตนเอง หงุดหงิด เครียด ฟุ้งซ่าน เข้าใจว่าตนสามารถ เป็นผู้ควบคุม สั่งให้ผู้อื่นคิด ทำตามที่ตนต้องการ ได้เสมอ ฯลฯ การหาเลี้ยงชีพ, การทำงานทุกชนิด หรือการแสวงหาปัจจัย ๔ ตลอดจนการหลงเชื่อใน คำสอนของ เจ้าลัทธิ หรือ ศาสดาต่างๆ ของโลกที่บอกว่า สามารถสร้างโลก สร้างดวงอาทิตย์ สร้างมนุษย์ ฯลฯ และบันดาลให้ ทุกสิ่งเป็นไปตามบัญชาของพระเจ้า การสวดอ้อนวอน การบูชายัญ การกระทำพิธีกรรมต่างๆ ตามแต่จะตั้งขึ้น ถ้าไม่เชื่อกลัวว่าจะถูกลงโทษจาก พระเจ้าทั้งหลาย กลัวไม่ได้ในสิ่งที่ปรารถนา กลัวมีอุปสรรคขัดขวางต่างๆ นาๆ เป็นความหลงงมงายอย่างยิ่ง บางคนคิดว่าตนเองเป็นคนดี ไม่ทำความเดือด ร้อนให้ใคร แต่ภายในจิตใจของ ตนเอง ร้อนไปด้วยโกรธ โลภ หลง

ขึ้นสวรรค์ เท่าเขาโค

เวลาจะตาย นึกถึงการให้ อาหารแก่สัตว์ทั่วไป (ที่ไม่ได้นำมาเลี้ยง) หรือแจกทานแก่บุคคล ทั่วไปที่ไม่เจาะจง รวมทั้งผู้รับ มีกุสลจิต ฌาน อรูปฌาน โลกุตตระ

โลภะเหตุจิต ๘

โทสะเหตุจิต ๒

โมหะเหตุจิต ๑๒

ข้อสังเกตุ

ในชีวิตประจำวันจิตใจของทุกคน เต็มไปด้วยความฟุ้งซ่าน คิดมาก หงุดหงิด น้อยใจ เสียใจ รำคาญใจ ทนอะไรไม่ได้ มีความต้องการไม่มีที่สิ้นสุด เป็นไปใน กาม กิน เกียรติ ฟุ้งเฟ้อทะเยอทะยาน เรียกร้องผลประโยชน์ของตนเอง เอารัดเอาเปรียบ คดโกง คอรัปชั่น เบียดเบียนผู้อื่น มีความกลัว เช่น กลัวฟ้าแลบ กลัวฟ้าร้อง กลัวตาย กลัวเจ็บไข้ กลัวไม่มีจะกิน กลัวไม่ได้บุญกุสล กลัวเหนื่อย กลัวทรมาน กลัวลำบาก จิตฟุ้งซ่านตลอดเวลา แม้หลับก็ฝัน คือถ้าไม่เกิดทางวาจา ก็เกิดทางกาย ไม่เกิดทางกายวาจา ก็ไปเกิด ทางใจอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา

ปฏิบัติผิด นอกคำสอนพระพุทธเจ้า อันเกิดจากความไม่รู้ เป็น มิจฉาทิฏฐิ มิจฉาสติ มิจฉาสมาธิ ... มิจฉาวิมุติ ปฏิบัตินอกพระธรรมวินัย เป็นหมอดู หมอเดา ปลุกเสก ทำนาย ชะตาหรือ นิมิต ให้ฤกษ์ โดยหวังอามิส เป็นหลัก

เมื่อทำกรรม อกุสลเหตุ ๒๒

เป็นเหตุให้เก็บไว้ ในอกุสลวิปาก (ผล) จิตสะสม ๑ ดวง

ลงนรก (อบายภูมิ) เท่าขนโค

ใช้หลักลัทธิ ทำลายล้าง สร้างความงมงายให้คน ในโลก ปิดกั้นความรู้จริง (เช่น สัตว์ทุกชนิดพระเจ้า ประทานมาให้เลี้ยงชีวิต สูเจ้าทั้งหลายฆ่าไม่บาป ฯลฯ) มนุษย์ทุก ชาติ ทุกลัทธิ (ศาสนา) จะตกนรกเหมือนกันหมด ทั้งนี้เพราะทุกคน โลภ เหมือนกัน โกรธ เหมือนกัน หลง เหมือนกัน ส่วนนรกของเจ้าลัทธิต่างๆ นั้นล้วนเกิดจากความหลง ไม่รู้ จึงตั้งตามใจชอบ เพราะผู้ตั้งเหล่านี้ล้วน ไปอเวจีแล้วทั้งสิ้น

อกุสล สังคหะ ๙

จุติจิต (ตาย) ทุกคน

ส่วนใหญ่ ไป

ขุม ๗ (มหาตาปนรก) ขุม ๘ (อเวจีมหานรก) **อปคพุโภ** ไม่ได้ผุดไม่ได้เกิด (มหานรก ๘ ขุม)

เปรต

อสุรกาย

สัตว์เดรัจฉาน

ปุถุชนกิเลสหนา ตกอบายภูมิ ๔

โอกาสจะกลับเป็นมนุษย์ เทวดา สุดลำบาก

จิตมนุษย์ในโลก มีสภาพเหมือนกัน ๑๐๐%

คือ โลภะ โทสะ โมหะ

แต่ ไม่รู้จัก โลภะ โทสะ โมหะ

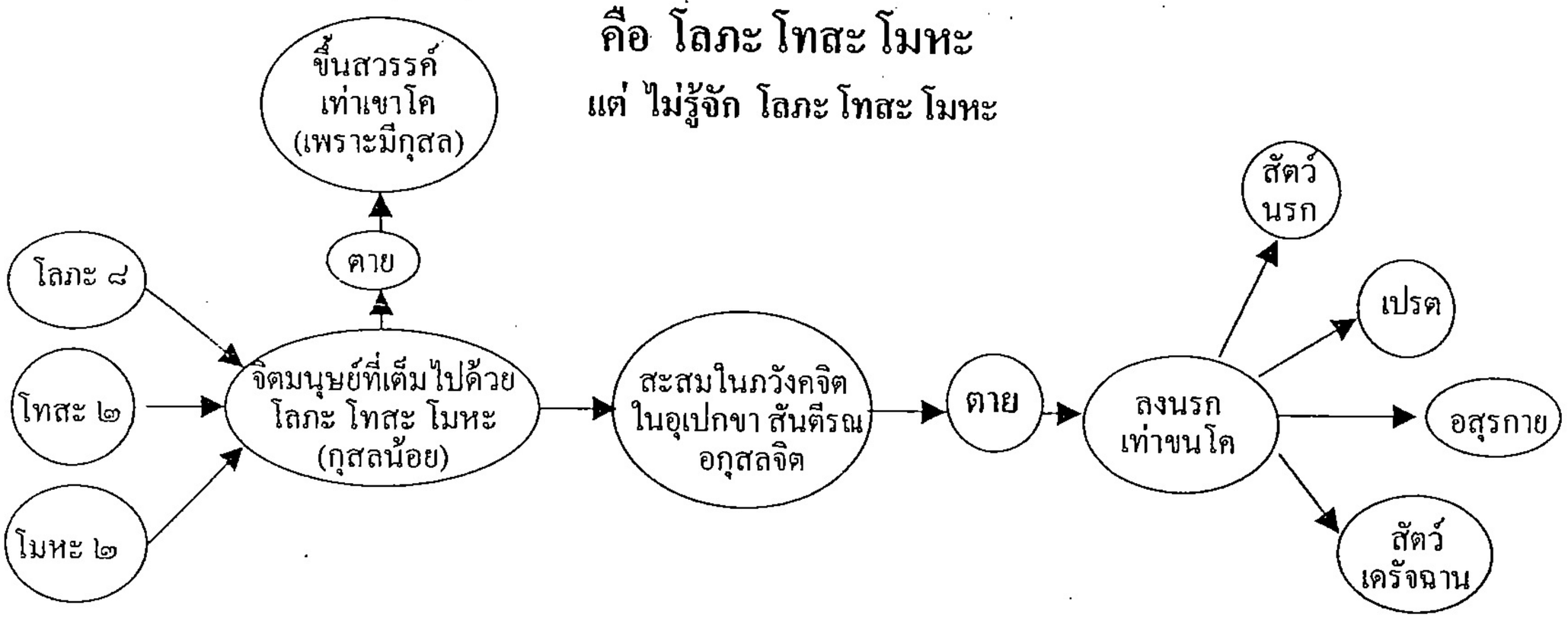

โลภะ ในความหมายของปุถุชนคนมีกิเลสหนาที่ ไม่รู้คำสอนพระพุทธเจ้า จะแปลหรือตรงกับภาษาไทยว่า **อยากได้ของเขา อะไรที่ไม่อยากได้ของคนอื่นก็ไม่เป็นความโลภ ความเข้าใจเช่นนี้ล้วนเป็นความเข้าใจผิด จิตเป็นอกุสล** (ไม่รู้ธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่แท้จริง) จะไปเก็บไว้ใน **อุเปกขาสันตีรณอกุสลจิต** เป็น **มิจฉาทิฏฐิ** มีอบายภูมิเป็นที่ไป

โทสะ จะแปลหรือตรงกับภาษาไทยว่า **โกรธ อะไรที่ไม่โกรธก็ไม่เป็นโทสะ** ความเข้าใจเช่นนี้ ล้วนเป็นความเข้าใจผิด จัดเป็นอกุสล

โมหะ แปลหรือตรงกับภาษาไทยว่า **หลง อะไรที่ไม่หลงก็ไม่เป็นโมหะ** ความเข้าใจเช่นนี้ล้วนเป็นความเข้าใจผิด จัดเป็นอกุสล

หากท่านได้หันกลับมาสิกขาพุทธธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว ท่านจะเข้าใจเรื่อง**โลภะ โทสะ โมหะ**

โลภะ จะไม่แปลแบบมักง่ายเช่นนี้ แต่จะ**หมายถึงโลภะจิต ๘ ประเภท ที่มีเจตสิกมาช่วยปรุงให้เกิดโลภะ ๑๘-๒๑ ประเภท** เช่น **ผัสสะ** หรือตรงกับภาษาไทยว่า **สัมผัส หรือ จับ ผัสสะเข้ากับโลภะได้ ดังนั้นเมื่อเราเอื้อมมือไปจับดอกไม้สวย ๆ สักดอกเดียว ก็เป็นการจับที่ประกอบด้วยโลภะแล้ว จับเหล็กที่ไม่รู้ว่าร้อน พอจับแล้วร้อนก็เกิดความโกรธ จับสายไฟฟ้าแล้วถูกไฟฟ้าดูด แต่ไม่ตายก็เกิดความกลัวตาย** ฯลฯ

โทสะ ไม่ได้แปลว่า **โกรธ** เท่านั้น แต่จะหมายถึง **กลัว เกลียด โกหก หลอกลวง** ด้วย เช่น กลัวผี ก็จะมีสัญญาที่บอกว่าเป็นผี ไปทำงานกับ**โทสะจิต** เมื่ออยู่ในที่มืด ๆ คนเดียว ก็เกิดความกลัวขึ้นมา ฯลฯ

โมหะ ไม่ได้แปลว่าหลง แต่ในคำสอนจะหมายถึง **ความไม่รู้ในอริยสัจจ์ ๔ ไม่รู้อดีต ไม่รู้อนาคต ไม่รู้ทั้งอดีตและอนาคต ไม่รู้ปฏิจจสมุปบาท ๑๒** นั่นหมายถึงว่าหากเราอยากซื้อเพชร ซื้อทอง ฯลฯ เพราะสวยหรือชอบ แต่กินไม่ได้ เหาะไม่ได้ แต่เป็น **ความหลง** ล้วนไปสู่อบายภูมิทั้งสิ้น

เวลาตายไม่ได้ไปด้วย กาย แต่ไปด้วย จิต ถ้ามีแต่ โลภ โกรธ หลง ก็จะไป อบายภูมิ ส่วนจะไป สุคติภูมิ ต้องรักษาจิต สิกขาตามหลักธรรมต่อไป

ปุถุชนคนกิเลสหนา ล้วนแต่มี
โลภะ โทสะ โมหะ
เป็นทางแห่งอบายภูมิ
ปุถุชน (อบายภูมิ มนุษย์ เทวดา พรหม) จึงรอคอย
การอุบัติของ
พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

ความตรัสรู้ของ
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
เทศนา โปรด
เวไนยสัตว์

ความรู้ในเรื่อง กุสล ที่ถูกต้อง
สำหรับปุถุชนในโลก ทุกชาติ ทุกศาสนา ทุกลัทธิ แทบไม่มี
มีแต่จะ **คิดเอาเอง นึกเอาเอง หาเหตุผลที่ถูกต้องไม่ได้ ล้วนงมงาย**
ดีหรือชั่วก็คิดเอาเอง เช่น รักนก จับนกเข้ากรง เลี้ยงปลาไหว้อ้อนวอนบูชา
รับประทานอาหาร (อร่อย ไม่อร่อย) เพื่อหล่อเลี้ยงชีวิต
แล้วถือว่าไม่เป็นโลภะโทสะ โมหะ เป็นต้น

พุทธดำรัส
เป็นทางแห่งสุคติ
มนุษย์ เทวดา พรหม
ถึงโลกุตตร
๘๔,๐๐๐
พระธรรมขันธ์

พระวินัย
๒๑,๐๐๐
พระธรรมขันธ์

พระสูตร
๒๑,๐๐๐
พระธรรมขันธ์

พระอภิธรรม
๔๒,๐๐๐
พระธรรมขันธ์

จิตของมนุษย์
ต่ำกอยู่ในโลภะเหตุจิต ๘
โทสะเหตุจิต ๒
โมหะเหตุจิต ๑๒
แต่จะมีจิตที่เป็นกุสลจิต ๘
น้อยมาก

โลภะจิต
๘
ประเภท

โทสะจิต
๒
ประเภท

โมหะจิต
๒
ประเภท

ญาณสัมปยุตจิต
สำหรับรับความรู้จาก
การตรัสรู้
ของพระพุทธเจ้า
เพื่อนำไปปฏิบัติ

รู้พระธรรม
ปฏิบัติเบื้องต้น
คือ บุญกิริยาวัตถุ ๑๐
มาจากจิต ๘๑ ดวง
ฝ่ายกุสล

ทิฏฐุชุกรรม
- พระธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์
- จำแนกข้อธรรมให้ละเอียดลึกซึ้ง
- ทำความเห็นของคนให้ตรงกับคำสอนของพระพุทธเจ้า รู้จักว่าอะไรเป็นภาษาโลก อะไรคือภาษาธรรม
- ฯลฯ

ธรรมเทศนามัย
- พระธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์
- ศึกษาพระไตรปิฎกอย่างต่อเนื่องไม่เสื่อมคลาย
- ฯลฯ

ธรรมสวนมัย
- พระธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์
- ไม่ว่างเว้นการสนทนาธรรม การเจริญธรรม ตามพระธรรมคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า
- ฯลฯ

ปัตตานุโมทนามัย
- พระธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์
- รู้จักอนุโมทนาบุญ
- ปลื้มปีติยินดีในกุสลบุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ของบุคคลอื่นที่ตรงตามหลักธรรมคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า
- ฯลฯ

ปัตติทานมัย
- พระธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์
- บำเพ็ญกุสลที่ถูกต้องตามคำสอนของพระพุทธเจ้าเนืองๆ
- ฯลฯ

ไวยาวัจจมัย
- พระสูตร ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์
- พระวินัย ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์
- ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า
- ช่วยเหลือ
- สร้างประโยชน์
- เกื้อกูลสรรพสัตว์ผู้ตกทุกข์ได้ยาก
- ฯลฯ

อปจายนมัย
- พระสูตร ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์
- พระวินัย ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์
- เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า
- อ่อนน้อมถ่อมตน
- เคารพพระภิกษุ
- ฯลฯ

ภาวนามัย
- พระอภิธรรม ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ปฏิบัติ จิต เจตสิก รูป
- ฯลฯ

ศีลมัย
- พระวินัย ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์
- รักษาศีล ๕
- ไม่พูดเรื่องทุภาษิต
- ฯลฯ

ทานมัย
- พระสูตร ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์
- พระอภิธรรม ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์
- ปลูกต้นไม้
- สร้างศาลาที่พัก
- สร้างสถานที่ที่เป็นสาธารณประโยชน์
- ไม่นำเงินใส่บาตรพระ
- ไม่ใส่ข้าวสารในบาตรพระ
- ไม่ถวายอาหารเย็น
- ฯลฯ

ปุถุชนคนกิเลสหนา ล้วนแต่มี
โลภะ โทสะ โมหะ
เป็นทางแห่งอบายภูมิ
ปุถุชน (อบายภูมิ มนุษย์ เทวดา พรหม) จึงรอคอย
การอุบัติของ
พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าทรงอุบัติในโลกนี้

พระพุทธเจ้าทรงอุบัติในโลกเพื่อสั่งสอนเวไนยสัตว์ อันเป็นธรรมะที่ลึกซึ้งสุขุมคัมภีรภาพ

มิใช่ศึกษาแบบแปลให้ตรงกับ ภาษาของประเทศต่างๆ เช่นภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาฝรั่งเศส ภาษาสเปญ ภาษาสิงหล ภาษามาลายู ภาษาเวียตนาม ภาษามคธ ภาษาสันสกฤต ฯลฯ

แต่ให้**ตรงกับภาษาธรรมคำสั่งสอน** อาทิ ปฏิสนธิ แปล หรือตรงกับภาษาไทยว่า เกิด ตรงกับภาษาอังกฤษว่า born ตรงกับภาษาจีนว่า แซ ฯลฯ **ในภาษาธรรม คำสั่งสอน** หมายถึง **จิต ที่เป็นผลจากกรรมเก่า (กัมมชรูป)** ส่งให้ไปเกิดยัง อบายภูมิ มนุษย์ เทวดา พรหม อรูปพรหมด้วยวิถีจิตถึง ๑๙ เหตุ ประกอบด้วย

๑. อุเบกขาสันตีรณอเหตุกจิต ฝ่ายอกุสล และฝ่ายกุสลอย่างละ ๑ ดวง
๒. กามาวจร มหาวิปากจิต ๘ ดวง
๓. รูปาวจรมหาวิปากจิต ๕ ดวง
๔. อรูปาวจรมหาวิปากจิต ๔ ดวง

เพราะ **ธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์** ล้วนเป็นธรรมที่เป็นไปเพื่อ **สำเร็จพระอรหันต์** ทั้งสิ้น เพราะพุทธดำรัสจาก **มหากิริยากุสลจิต** (จิตพระอรหันต์โดยแท้)

ส่วนปุถุชนพูด ภาษาไทย ภาษาจีน ภาษาเขมร ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาญี่ปุ่น ภาษาสันสกฤต ภาษาฮินดู ภาษาเนปาล ฯลฯ ไม่เป็นธรรมที่ถูกต้อง ล้วนเป็นไปเพื่ออบายภูมิทั้งสิ้น

พวกปฏิบัติแบบมิจฉาทิฏฐิ (มิจฉาสมาธิ) ซึ่งใช้คำภาวนาที่ไม่มีในพระไตรปิฎก แต่กล่าวอ้างว่าเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่จริงเป็นเพียงแต่ยืมศัพท์มคธภาษา (บาลี) มาใช้เพื่อสนองตัณหาในการสอนเท่านั้น คนพวกนี้จะพากันตำหนิผู้ที่สิกขาตามพระไตรปิฎก (เท่ากับไม่เชื่อพระพุทธเจ้า) บอกว่าอย่าอ่านพระไตรปิฎก เพราะการอ่านหรือการสิกขาในพระไตรปิฎก จะทำให้สับสนในการปฏิบัติ เพราะผู้ปฏิบัติ(อัตตา) นั้นเมื่อปฏิบัติถึงจุด จะเกิดตัวผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานขึ้นเอง พร้อมกันนั้นจะตำหนิผู้ที่สิกขาและจดจำข้อธรรมตามพระไตรปิฎกว่า พวกนี้มีแต่สัญญา โดยที่ผู้พูดไม่รู้เลยว่า พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ พระอนาคามี พระสกิทาคามี และพระโสดาบัน ล้วนแต่มีสัญญาทั้งสิ้น แต่เป็น สัญญา ประเภท โลกุตตรสัญญา

น้อมนำกระแสธรรมอันเกิดจากการตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ
สู่กระแสจิตของปุถุชน
ในจิตฝ่าย "ญาณสัมปยุตตจิต" จึงจะได้ชื่อว่า
"อนุพุทธสาวก"

ความตรัสรู้ของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งได้ทรงเทศนาโปรดเวไนยสัตว์ เป็น "**พุทธพจน์**" หรือที่เรียกว่า "**ปริยัติ**" คือ "**พระไตรปิฎก**" ซึ่งประมวล พระธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ประกอบด้วย พระวินัย ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์, พระสูตร ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์, และพระอภิธรรม ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ล้วนเป็นธรรมที่เป็น "**ญาณ**" ความรู้ถูก ที่ออกมาจากพระโอษฐ์ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งมาจากมหากิริยาจิตของพุทธะ เมื่อถึงวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ซึ่งเป็นวันตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ พระพุทธดำรัสซึ่งเริ่มจาก "**ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร**" เป็นต้นไป ตลอด ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ล้วนเป็นธรรมแห่งการดำเนินสู่สุคติภูมิของมนุษย์ เทวดา และพรหม เป็นธรรมที่เป็น "**มัชฌิมาปฏิปทา**" น้อมนำสู่ "**โลกุตตร**" ทั้งสิ้น

"**จิตปุถุชน**" เป็นจิตที่ตกอยู่ใน **โลภะเหตุจิต๘ โทสะเหตุจิต๒ โมหะเหตุจิต๑๒** ซึ่งมีจิตที่เป็นกุศลจิต๘ น้อยมาก พร้อมที่จะตก **อบายภูมิ** ได้ตลอดเวลา ดังนั้นเมื่อไม่ต้องการที่จะตกอบายภูมิ จึงต้องเติมความรู้ถูกจากพระผู้มีพระภาคเจ้า จิตที่พร้อมจะรับความรู้จากการตรัสรู้ของ พระผู้มีพระภาคเจ้าคือ จิตฝ่าย "**ญาณสัมปยุตตจิต**" เริ่มตั้งแต่ กามาวจรโสภณ ฝ่ายมหากุศลจิต เป็นต้นไป เป็นจิตที่พร้อมจะรับธรรมจากพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งเป็น "**ปริยัติ**" นำไป "**ปฏิบัติ**" เพื่อให้ถึงซึ่ง "**ปฏิเวธ**" เพื่อหลุดพ้นออกจากสังสารวัฏ ซึ่งประกอบด้วย ๓๑ ภูมิคือ อรูปพรหม๔ รูปพรหม๑๖ เทวดา๖ มนุษย์๑ และ อบายภูมิ๔ ได้แก่ เปรต อสูรกาย สัตว์นรก และ สัตว์ดิรัจฉาน การปฏิบัติเบื้องต้น ในกามาวจรภูม จะเป็นไปในเรื่องของ "**บุญกิริยาวัตถุ๑๐**" ซึ่งประกอบด้วย :-

. **ทานมัย** บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน ทำทานอย่างไรให้ถูกต้องตามพระวินัย ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ทำทานอย่างไรที่จะป้องกันไม่ให้พระภิกษุต้องอาบัติ เช่น ไม่นำเงินและทองใส่ในบาตรพระภิกษุ เพราะเงินและทองเป็นวัตถุอนามาส เป็นวัตถุที่ไม่ควรจับต้อง ไม่ใส่ข้าวสารในบาตรพระภิกษุ เพราะบาตรมีไว้สำหรับอาหารสุกเท่านั้น และพระภิกษุไม่ได้มีหน้าที่หุงหาอาหาร หรือทำทานโดยสร้างศาลา ปลูกต้นไม้ ขุดสระ ถวายไว้ในวัด หรือให้ธรรมทานเป็นไปตามพระธรรมวินัย ทำทานทุกประการเป็นไปในเขตบุญของพระพุทธศาสนา ฯลฯ

. **สีลมัย** บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีลถูกต้องตามพระวินัย ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ไม่ว่า ศีล๕ ศีล๑๐ หรือ ศีล๒๒๗ ไม่เจรจาเรื่องทุพภาษิต เรื่องไร้สาระ นอกธรรม ก่อเกิดความเดือดร้อน สร้างเวรกรรมต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด ฯลฯ

. **ภาวนามัย** บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนาถูกต้องตามพระธรรมวินัย ปฏิบัติในเรื่องของ จิต เจตสิก รูป เจริญภาวนาในพระกรรมฐานที่มีอยู่ในพระธรรมวินัยของพระผู้มีพระภาคเจ้า

เท่านั้น ไม่นำกรรมฐานนอกพระพุทธศาสนา หรือของลัทธิต่างๆมาภาวนา

. **อปจายนมัย** บุญสำเร็จด้วยการนอบน้อม อ่อนน้อม ต่อผู้ที่ควรนอบน้อม เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า นอบน้อมถ่อมตน เคารพพระภิกษุ ผู้มีอาวุโส เป็นไปตามพระธรรมวินัย

. **เวยยาวัจจมัย** บุญสำเร็จด้วยการขวนขวาย ช่วยเหลือ ในกิจที่ชอบตามพระธรรมวินัย ปฏิบัติตามคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า ช่วยเหลือสร้างประโยชน์ เกื้อกูลสรรพสัตว์ ผู้ตกทุกข์ได้ยาก โดยเฉพาะเป็นไปในเขตบุญของพระพุทธศาสนา

. **ปัตติทานมัย** บุญสำเร็จด้วยการอุทิศส่วนบุญให้แก่ผู้ล่วงลับ บำเพ็ญกุศลถูกต้องตามพระธรรมวินัยเนืองๆ

. **ปัตตานุโมทนามัย** บุญสำเร็จด้วยการอนุโมทนาส่วนบุญ รู้จักอนุโมทนาส่วนบุญ ปลื้มปีติยินดี ในกุศลบุญกิริยาวัตถุ๑๐ ของบุคคลอื่น ตรงตามหลักธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้า

. **ธัมมัสสวนมัย** บุญสำเร็จด้วยการฟังธรรม ทั้ง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ไม่ว่างเว้นการสนทนาธรรม และ สดับธรรม ตามคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า

. **ธัมมเทสนามัย** บุญสำเร็จด้วยการแสดงธรรม สิกขาธรรม สนทนาธรรม เจริญธรรม และ แสดงธรรมตามพระไตรปิฎกในพระธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์อย่างต่อเนื่องไม่เสื่อมคลาย

. **ทิฏฐุชุกัมม์** บุญสำเร็จด้วยการทำความเห็นให้ตรงตามพุทธธรรมคำสอนทั้ง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ จำแนกข้อธรรมให้ละเอียดลึกซึ้ง ทำความเห็นของตนให้ตรงกับคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า เช่น รู้จักว่าอะไรคือภาษาโลก อะไรคือภาษาธรรม ฯลฯ

เมื่อมีความเห็นตรงตามพระพุทธธรรมคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า การปฏิบัติในบุญกิริยาวัตถุทุกข้อก็จะถูกต้องและเป็นความรู้ถูก ขณะปฏิบัติเป็นมหากุศล เก็บเป็นมหาวิบาก นำส่งสู่สุคติ มนุษย์ เทวดา พรหม และ โลกุตตระคือ มรรค๔ ผล๔ พระนิพพาน๑

ธรรม มี ๒ ประเภทคือ บัญญัติธรรม กับ ปรมัตถธรรม การจะสิกขาธรรมให้ลุ่มลึก ต้องสิกขาจากบัญญัติธรรมเข้าไปสู่ปรมัตถธรรม เช่นคำว่า **"จิต"** เป็นบัญญัติ แต่ในบัญญัตินั้นมีปรมัตถ เมื่อเราเติมความรู้ถูก ตามคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า พูดถึงจิต เราจะนึกถึงปรมัตถธรรม ซึ่งประกอบด้วยจิต เจตสิก รูป นิพพาน จากนั้นเราจะแยกแยะไปโดยละเอียดในเรื่องของจิต หรือ เจตสิก หรือ รูป และ นิพพาน เช่น จิตมี ๑๒๑ ดวง ประกอบด้วย ๔ กลุ่มใหญ่ คือ กามาวจรจิต๕๔, รูปาวจรจิต๑๕, อรูปาวจรจิต๑๒ และ โลกุตตรจิต๔๐ แต่ละกลุ่มแยกละเอียดออกไปอีก ตลอดจนมีการทำงานกับเจตสิกอีก ๕๒ ดวง เช่น โลภะมูลจิตดวงที่ ๑ ชื่อ โสมนัสสสหคตัง ทิฏฐิคตสัมปยุตตัง อสังขาริกัง กามาวจร อกุสลโลภะมูลจิตดัง ทำงานกับเจตสิก ๑๙ ดวง มีอะไรบ้าง มีวิถีจิตทำงานอย่างไร เกิดจิตตุปปาทะ และยังต้องมีความรู้ละเอียดในเรื่องธรรม๖ คือ เวทนา เหตุ กิจจ ทวาร อารมณ์ วัตถุ และยังต้องทราบในเรื่องของ วิเสสลักษณะ หรือ ลักขณาทิจตุกกะ เพราะ ปรมัตถธรรม มีลักษณะ ๒ ประการ คือ สามัญลักษณะ และ วิเสสลักษณะ การทำงานของวิเสสลักษณะที่มีในจิต, เจตสิก ทำงานกันใน

เรื่อง ลักษณะ, รส, ปัจจุปัฏฐาน และปทัฏฐาน ซึ่งมี อุปาทะ ฐิติ ภังคะ ก่อให้เกิด สามัญลักษณะ ซึ่งประกอบด้วย อนิจจลักษณะ ทุกขลักษณะ และ อนัตตลักษณะ นั่นคือ ไตรลักษณ์ นั่นเอง การจะเห็นสภาวธรรมตามความเป็นจริงได้จะต้องได้ **"ฌาน"**

เช่นเดียวกันในเรื่องรูป เราต้องเติมธรรมของพระพุทธเจ้าเข้าที่จิต ให้ทราบรายละเอียดในเรื่องรูป๒๘ ซึ่งเป็นรูปปรมัตถ์ ประกอบด้วยมหาภูตรูป๔ และ อุปาทยรูป๒๔ ตลอดจนเห็นการทำงานของมหาภูตรูป๔ ที่ประกอบด้วย ปฐวีมหาภูตรูป๑, อาโปมหาภูตรูป๑, เตโชมหาภูตรูป๑ และ วาโยมหาภูตรูป๑ มีการทำงานกันด้วย วิเสสลักษณะ ก่อให้เกิดสามัญลักษณะ เป็นพระไตรลักษณ์ เพื่อให้เห็นความเสื่อมสลายของรูป เพื่อสลายความเป็นอัตตาไปสู่อนัตตาในที่สุด

เมื่อจิตได้รับการเติมธรรมคำสอนที่ถูกต้องจากพระพุทธเจ้า มีแต่สะสมความรู้ที่ถูกต้องเข้าไปอยู่ในภวังคจิตเพียงประการเดียว เปรียบเหมือนคอมพิวเตอร์ เมื่อเราเติมข้อมูลที่ถูกต้องเข้าไปในคอมพิวเตอร์ ผลที่ออกมาก็ถูกต้อง ในทำนองเดียวกันในเรื่องของจิต **เมื่อจิตได้รับความรู้ถูกต้องจากพระพุทธเจ้า จิตจะทำงานเองไปตามความรู้ถูก ไม่ใช่เราเป็นคนทำ** ถ้าคิดว่าเราทำเป็นอุปทาน เป็นอัตตาทันที ขบวนการที่เขาจะทำงานเกิดจาก คำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เข้าไปเก็บไว้ในภวังคจิต เช่น การทำงานให้เกิด **"ฌาน"** สามารถเกิดได้ในทุกอริยาบถ ยืน เดิน นั่ง นอน แล้วแต่จะเกิดขึ้นในขณะใด ไม่ใช่เพียงแต่ต้องนั่งหลับตาแล้วจะได้ฌาน เขาจะเกิดขึ้นเขาเกิดขึ้นเองไม่ได้บอกเรา เขาจะเกิดขึ้นตามที่ได้สะสมไว้ ยิ่งรู้ถูกมากเท่าใด กำลังธรรมยิ่งมีมากเท่านั้น เนื่องจากกำลังของนิวรณธรรมทั้งหลายที่เรียกว่า **"อกุศลสังคหะ๙"** นั้นมีมากมายมหาศาล การที่จะควบคุมอกุศลสังคหะ๙ ให้อยู่ได้นั้นยากยิ่ง ต้องสะสมคำสอนของพระพุทธเจ้าเข้าไปว่าจะทำอย่างไร แล้วจิตจะบันทึกไว้ เขาจะมีข้อมูลว่า เขาจะทำอย่างไรจึงจะควบคุมนิวรณธรรมได้ ข้อมูลนั้นคือ ปรมัตถธรรมไม่ใช่บัญญัติธรรม เวลาจิตเก็บข้อมูลเมื่อรู้หลักธรรมแล้วจะแยกจากบัญญัติ ไปสู่ปรมัตถ ซึ่งเป็นเนื้อธรรมที่จิตจะนำไปทำงาน

เมื่อจิตเป็นผู้ทำเองโดยเราไม่ทราบ เขาจะพัฒนาไปจาก กามาวจรมหากุศล → รูปาวจรมหากุศล → อรูปาวจรมหากุศล → โลกุตตรมหากุศล ไปเป็นลำดับ เมื่อจิตรู้ถูกด้วย ญาณสัมปยุตตจิต พวกอกุศลทั้งหลาย (อกุศลสังคหะ๙) ซึ่งมาจากโลภะเหตุ๘, โทสะเหตุ๒, โมหะเหตุ๑๒ ไม่มีโอกาสขึ้นมาทำงาน อบายภูมิทั้งหลายก็หมดโอกาสที่จะรอรับเรา (จิต) นั่นแหละ จึงจะได้ชื่อว่าเป็น **"อนุพุทธสาวก"** ตลอดจนเป็น **"พุทธสาวก"** มีความเป็นพระอริยบุคคล ตั้งแต่ พระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี จนถึง พระอรหันต์ เป็นที่สุด

เราจะค้นหาความรู้ถูกได้จากพระพุทธธรรมคำสอนที่พระพุทธเจ้า ได้ทรงประทานไว้ให้เมื่อ๒๕๐๐ กว่าปีมาแล้ว ซึ่งพระอรหันตเจ้าทั้งหลาย ท่านได้บันทึกจดจำไว้ในภวังคจิตเป็น **"ปาละ"** และถ่ายทอดเป็น **"มุขปาฐะ"** จนมีการจารึกในใบลานในการสังคายนาครั้งที่ ๕ ณ อโลกวิหาร มาลัยชนบท ประเทศศรีลังกา เมื่อ พ.ศ.๔๓๓ สืบทอดต่อๆ กันมาจนเป็น **"พระไตรปิฎก"** อันล้ำค่ายิ่งในปัจจุบัน

เอกมาติกา

ที่ว่ารูป ๒๘ มีแม่บทเดียว คือ มีความหมายเป็นอย่างเดียว เป็นประเภทเดียวกันนั้น ดังนี้

๑. เป็น **อเหตุกรูป** เป็นรูปที่ไม่มีเหตุ คือ ไม่มีสัมปยุตตเหตุ หมายความว่า รูปทั้ง ๒๘ ไม่มีเหตุ ๖ มาสัมปยุตด้วยเลย

สวนรูปที่มีเหตุ ๖ คือ สเหตุกรูปนั้นไม่มี

๒. เป็น **สปัจจยรูป** เป็นรูปที่มีปัจจัย คือ มีสิ่งที่อุปการะเกื้อหนุน จึงทำให้รูปเกิดได้ ปัจจัยหรือสิ่งที่อุปการะอุดหนุนให้เกิดรูปนั้น ได้แก่ กรรม จิต อุตุ อาหาร

สวนรูปที่ไม่มีปัจจัยอุปการะให้เกิด คือ อปัจจยรูปนั้นไม่มีเลย

๓. เป็น **สาสวรูป** เป็นรูปที่เป็นอารมณ์ของอาสวะ (คือกามาสวะ ภวาสวะ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ) ได้หมดทั้ง ๒๘ รูป

สวนรูปที่ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ คือ อนาสวรูป นั้นไม่มี

๔. เป็น **สังขตรูป** เป็นรูปที่ปรุงแต่งมาจาก กรรม จิต อุตุ อาหาร

สวนรูปที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้ปรุงแต่งมาจาก กรรม จิต อุตุ อาหาร คือ อสังขต-รูปนั้นไม่มี

๕. เป็น **โลกิยรูป** เป็นรูปที่เนื่องด้วยโลกิยธรรม อันจะต้องแตกดับอยู่เสมอ

สวนรูปที่ไม่แตกดับ พ้นจากการแตกดับ คือ โลกุตตรรูปนั้นไม่มี

๖. เป็น **กามาวจร** เป็นรูปที่เป็นอารมณ์ของกามจิต

สวนรูปที่เป็นอารมณ์ของมหัคคตจิต หรือโลกุตตรจิตนั้นไม่มี เพราะมหัคคต-จิตมีบัญญัติและมีจิตเป็นอารมณ์ โลกุตตรจิต ก็มีนิพพานเป็นอารมณ์

๗. เป็น **อนารัมมณะ** เป็นรูปที่ไม่สามารถรู้อารมณ์ได้เหมือนจิตและเจตสิก

สวนรูปที่สามารถรู้อารมณ์ได้ คือ สารัมมณะนั้น ไม่มี

๘. เป็น **อัปปหาตัพพะ** เป็นรูปที่ไม่พึงละไม่พึงประหาณ เพราะรูปเป็นธรรมที่ปราศจากเหตุอันจะยังให้เกิดความดีหรือความชั่ว

สวนรูปที่พึงละพึงประหาณ คือ ปหาตัพพะ นั้นไม่มี

ตามที่กล่าวมา (ทั้ง ๘ ข้อ) แล้วนี้ จะเห็นได้ชัดแจ้งว่า รูปทั้ง ๒๘ นั้น มีประเภทเดียว มีส่วนเดียว มีแม่บทเดียว เพราะไม่มีประเภทที่ตรงกันข้ามเลย จึงได้ชื่อว่า เอกมาติกา แสดงรูปโดยแม่บทเดียว